

Ad Bibliothecam Canonici Regularis in Dieb.

Philippe Comte D'Artois

PERIPATETICUS
NOSTRI TEMPORIS,

SEU

PHILOSOPHUS
DISCURSIVUS,

In biennali Curſu, per Diſcurſus Symbolico-
Phyſicos, ad Diſcurſum, juxta Sanctorum Philo-
ſophorum Exempla, piè curioſum inſtructus:
& publicæ Diſputationi propoſitus,

IN ALMA, AC PERANTIQUA,
CÆSAREO - ARCHIDUCALI
UNIVERSITATE
FRIBURGO - BRISGOICA.

PARS I.

SEU

MICROCOSMUS.

PRÆSIDE

P. IGNATIO SCHWARZ S. J.

PHILOSOPHIÆ PROFESSORE ORDINARIO,

Defendente

D. Henrico Eha, Schönbergenti Suevo, Philoſophiæ Candidato.
Menſe Auguſto, M. D. CC. XXIV.

Friburgi Briſgojæ, Typis Franciſci Xaverij Schaal, Typogr. &c.

Videte, ne quis vos decipiat per Philosophiam, et inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, et non secundum Christum. ad Coloss. 2. v. 8.

Gottfrid Rogg delinae.

Tab. Melchior Guersera sculpit A. V.

1

2

CHRISTO JESU,
INCARNATÆ SAPIENTIÆ, DUODENNI DEO, DOCTORUM
DOCTORI, INTER DOCTORES MEDIO,
PERIPATETICO NAZARENO,
PHILOSOPHIÆ ANTIQUÆ REFORMATORI,
RECENTIORIS, & SANCTÆ AUTHORI,
PHILOSOPHORUM NOSTRI TEMPORIS
AMORI, & AMATORI,
DEDICATIO.

Quò raperis audax penna?
A Natura dum volas ad Authorem Naturæ?
Temeraria levitas te rapit sursum:
Ab infimo tendis ad Summum,
Non transito medio.

Frustra sum:
Volat irrevocabilis penna,
Ipsâ levitate velocior:
Bis volat penna,
Quia Amoris alis pennata,
Atque iplis elata, & alata Cœli Favonijs.
Volat, secumque rapit hæc folia,
Ne infra Olympum illa rapiat *Ventus*,
Et difflando avenam, sicuti *Stipulam*,
Suam ventosa Vanitas ostendat *Potentiam*.

*Job. 13.
v. 25.*

Ergò vola, nec revola:
Eris Authori Anáthema,
Nisi Authoris Authori sis Anathéma.
Non accusat, sed excusat te tua levitas:
Patrocínio indiges omnipotente,
T. nihil potentem, ut protegat:
Sapientiâ opus est infinitâ,
Ut tantæ præbeat inscitæ asylon.
Nullus splendor creatus,
Sat dissipare potuisset has tenebras.

)

Repe-

DEDICATIO.

Reperisti fursum,
Quod non reperisses deorsum,
Juvenili Partui Patronum,
Infantem DEUM.
Non invenisses in homine,
Patronum tam potentem, & humilem:
Tam potentem qui posset,
Tam humilem qui vellet,
Causam tui suscipere,
Nisi infinitè potentem, & humilem,
Duodennem DEUM.
Jure te consecras *Doctorum Doctori*:
Indiges Doctore,
Qui Doctrinam faciat sanam;
Indiges Doctorum Doctore
Qui sanam faciat, simul & sanctam.
Jure te consecras
Medio inter Doctores,
Ut disceres medium,
Quod illi tenere solent Philosophi,
Qui Beati, quia Sancti,
Ut scires,
Doctores non esse Doctores,
Nisi sit in medio Christus,
Hoc est,
Nisi sit in medio Virtus.
Ex Auditorio disces,
Discendi modum, atque docendì:
Nempe Philosophiam
Tradendam piè, discendam sanctè,
Quia in templo.
En! Christus
Est Auditor, simulque Auditorum Instructor,
Ut sic docere te doceat,
Ne unquam discere erubescas.
Dat responsa, & accipit,
Ut Discursus tuos instrueret
Per Discursum.

DEDICATIO.

Jure te consecras
Peripatetico Nazareno,
Peripateticus fuit,
Nam pertransiit benefaciendo ;
Ut disceres,
Philosophiæ veræ epitomen,
Sic transire per temporalia,
Ne amittas æterna.
Peripateticus fuit,
Qui nunquam meliùs docuit,
Quàm quando non docuit,
Nosque superbiam nostram dedocuit,
Nazaræo silentio Ipsum *Verbum.*
Nunquam meliùs luxit,
Quàm quando non luxit,
Et per ipsas Nazaræ tenebras,
Nosrum confudit spurium splendorem.
Ne quære,
Quid totis triginta annis fecerit Christus :
Primas Sophorum Cathedras Faber destruxit,
Novasque humilibus fabricavit :
Difficilis labor, tot annis laborari debuit.
Ne quære,
Quid totis triginta annis docuerit,
Sat docuit,
Quia latuit, atque tacuit :
Difficilis lectio, tot annis doceri debuit.
Jure te consecras
Philosophiæ antiquæ Reformatori :
Vidit Philosophos veteres luxisse, sed non arsisse :
Nam ignibus luxêre,
Sed quia fatui, fatuis.
Hinc meliùs ut lucerent,
Lucem veram haurire à tenebris docuit.
Vidit Philosophiam veterem fabricâsse multa,
Parum ædificâsse,
Imò nihil, nisi in aère.
Hinc Faber meliùs docuit *Artem* fabrilem,

Actor. 10
v. 38.

DEDICATIO.

Prima ponere ultimo loco,
Et ultima primo.
Jure te consecras

Philosophiæ sanctioris Authori,

In qua jubemur prius facere, quàm docere:
Prius rationi conformiter vivere, quàm loqui:
Philosophiam magis exprimere moribus,
Et vitæ cursu, quàm inani discursu.

Denique Jure te consecras,
Philosophorum nostri temporis Amori, & Amatori:
Amor est,

Nam in se colligit Amorem omnem,
Qui in se colligit omnem Amoris causam.

Quid vagamur per creaturas,
Cùm amandum sese offert Creator?
Quid miramur in creaturis pulchritudinis stillas,

Quas in se colligit Christus,
Pulchritudinis totius Oceanus?

Amor est Christus,
Et eò major, quò minor,
Hoc ipso Maximus, quia Parvulus,
Et verè Delicium Generis humani.

Sed & Amator est Amatorum:

Nam

Illi deliciae, esse cum filijs hominum.

Tam est humilis, ut neminem respuat:

Tam est amabilis,

Ut amari, & amare non modò velit, sed optet.

Vola igitur felix penna, nec revola:
Affer parvulo DEO hæc parvula folia;

Dic, legat Puerulus

Hac in nuce Amoris Iliadem.

Plura non adde,

Nisi Apostoli amantis epiphonema:

Si quis non amat Dominum nostrum Jesum Christum,

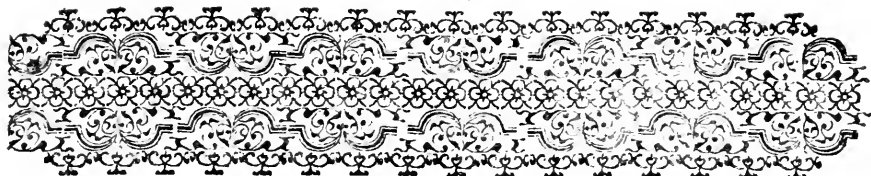
Anathema sit.

*Prov. 8.
v. 31.*

*1. adCor.
16, v. 22.*

Ita vovet, sèque totum devovet

*Devotissimus Henricus Eba, Philosophiæ
Candidatus.*

PROÆMIUM.

Ultra sunt, benevole Lector, ad quæ ut paucis tibi respondeam, postulas. Neç tuum abnuo tribunal, quia judicis ex æquo prudentis: ex eo fas est hoc æstimare, quòd me compelles, nec unà mecum, quæ tenes, folia, indiçtâ causâ, condemnes. Quamvis, ut fatear, nec illum, ad Rhadamanthi vel Æaci urnam, injuriæ postularem, qui partum hunc, etiam ante lucem, jam condemnâisset ad tenebras. Quid enim, dicere potuisset, cum non ineptis nostri temporis Criticis, quid à Peripato speres, quod sat politum pro lima sæculi, sat delicatum pro gustu, sat novum pro genio? monstra parit, quisquis in Philosophia novi quid parturit; novitates ejusmodi jam exoletæ cum Stagira, jam cum Athenis sunt antiquatæ. Philosophum ornare putant ætatis nostræ Philosophastri, dum centones, quos satis rosit jam tineæ, noviter epomidi assuunt: Peripatum renovant, dum Xenophanis codicem, à pulveribus perpuratum, novo jam involucro, edunt in lucem: sed actum agunt, saxumque volvunt cum Sisipho: non enim facillè problema physicum eruderabis, quod non centies coctum, denuòque recoctum publico proposuit Philosophia, scilicet novo conditam obsonio, antiquam crambem. Frustra igitur fatigat calamum, qui cum atramenti dispendio paginas illinit, quas non nisi araneæ telis suis compingent; quas unà cum cassis nucibus expectant glires, & veluti grande onus, ipsæ jam jam formidant bibliothecæ. Hoc illi, & ut fatear, me adeò non refragante, ut & ipse Philosophiæ armarium, jam pridem crederem exhaustum: hinc est, cur recentes

probarem Philosophos, qui ex panoplia ascetica mutuârunt tela, utiliùs debellaturi philosophicæ vitia vitæ, quàm doctrinæ. Id tamen, his non obstantibus, est in confessio, quòd si novitatis nimiùm ambitiosa cupiditas Peripato calamum subtrahit, tandem in alijs quoque scientijs, eundem suspendet idem moderni sæculi fatum. Adoro ego multiplices ingenij partus, quibus, pro sua methodo, vespigal Minervæ solvunt & aliæ Facultates: id solum sustinco, sic novatoribus suam deberi gloriam, ob recenter inventa, ut & ob noviter perpolita, honore debito non frustrentur renovatores. Certè, si quid hac in re vitij, id non tam esse dixerim Philosophiæ egentis, quàm delicati nimiùm genij, cuncta fastidientis. Hujus igitur palatum ne penitus corrumpamus, ea afferre est animus, quæ utut nova non sint, non tamen adco videantur ingrata, ut etiam noviter repetita displiceant. Scio, horret junior atas ire per salebras ac senticeta Philosophiæ, quæ dum ingenium acuunt, pungunt. Genium, & non rarò ingenium superant sublimia propter subtilitatem, abstrusâ propter profunditatem, quæ pridem, summa laude, enodaverant illi, quibus ingenij acies pro Alexandri gladio fuit. Nobis ea præplacuit semita, quæ suâ planitie adeò non absterret, ut etiam amœnitate alliceret. Eripienda nempe Tyronibus tam vana, quàm perniosa persuasio, qua Philosophiam sibi fingunt severam fronte, supercilio asperam, jejunam, macièque penitus exsuccam, in salebrosis Lybiæ desertis exulem potius, quàm peregrinam: sciant, sic equidem suis redimitam spinis, ut tamen amœnissimis pariter floribus abundet: sic confragosum esse aditum, ut tamen in lætissima hospitem vireta tandem deducat. Quapropter sic mecum statui, Philosophum nostri temporis tum demum utiliter aptari Philosophiæ, si illi pariter ipsa accommodetur Philosophia, suisque genius insecetur cupidij, curiosus scilicet curiosis. Non enim Philosophos tangit illud Oraculum, quòd *Dij oderint curiosos*: sed curiositas, aliàs vitium, in Philosophia virtutis nomine gloriatur. Et quia ad eruditos discursus tot ambagibus currit polita nostri sæculi atas, sciat, non nisi in Philosophia compendiosam patère semitam: hospitem in Peripato judica, si quem vides, qui eruditos inter, hianti ore, balbutit, vel stupet: Philosophus non est, quem in hoc mundi theatro verba deficiunt. Atque ut dulci miscemus etiam utile, id animo ratum, fixumque, sic informare

Euclides.

Proœmium.

mare ingenium, ut simul animum excolamus. Hæc characteristica Philosophi nostri temporis, sic transire per temporalia, ne omittat, vel amittat æterna: sic de creaturis discurrere, ut itentidem ascendat ad Creatorem: hic esto finis nostri laboris. Nec id alienum quis à Philosopho putet, nec novum, nec inconstitutum: mos hic multorum, ad morem Sapientiæ Incarnatæ. Nunquid enim hæc, ab unda putei stagnantis ad aquas gratiæ salientes? à vite terrestri ad vitam cœlestem? à semente ad verbum DEI? à lilijs agri ad Providentiam? à ficulnea ad Divinam Justitiam, discursum non tam detorsit, quàm amœnissimè divertit? Verbo: hæc Verbi Divini perpetua methodus philosophandi, quam imitari si minùs possumus, imitari posse vel maximè cupimus. Ideam porrò propositi laboris sic accipe: Amœniores materias, quas sparsim fusiùs alij, sic colligere animus erat, ut tyro suaviter disceret, veteranus utiliter doceret: quòd si relegas dudum lecta, memineris (cujus nunquam cuperem te oblivisci) hæc non scribi Philosopho instructo, sed instruendo, qui reperiet forsàn, quæ, labore nimis incommodo, alibi vix indagaret. Hæc porrò problemata physica sic tractare intendimus, ut ubi filum discursus porrexerit, veritates, ut diximus, ethicas sparsim immisceamus: occasionem dabunt vel præfixa emblemata, vel Sanctorum exempla, quos in Philosophiæ nostræ Patronos eligere placuit, ut si non sacra, saltem minùs esset profana. Cæterum si in decursu defuerint multa, cogita, mihi sæpe tempus, me sapius temporis defuisse. Et quia tyronem ad discursum instruimus, per discursum commodiùs finem hunc assequemur: si modus hic displicet, audi, quid reponat nostri temporis non nemo: *mos iste, inquit, per dialogos disputationes conscribere, magnorum virorum exemplo captus, multorum judicio probatus, editæ paucorum criminatione non vitabitur.* Mihi sufficiat denuò exemplum Sapientiæ Incarnatæ, quam duodennem, in medio Doctorum, disputantem describit S. Evangelista, & nî fallor, disputantem familiari dialogo, quia *audientem illos, & interrogantem eos.*

Luc. 2.

Hinc calamus non tam devoti syllogistica formæ, quod erat faciliùs, quàm amico cum tyrone colloquio, quod erat scopo convenientiùs: Philosophum imitatus, qui etiam in mortis confinijs, vino Rhodio Lesbium prætulit, quia sapidiùs: Volo dicere, qui Menedemo prætulit Theophrastum in Peripato Successorem,

*The-
ses hic
editæ
1721.*

Proœmium.

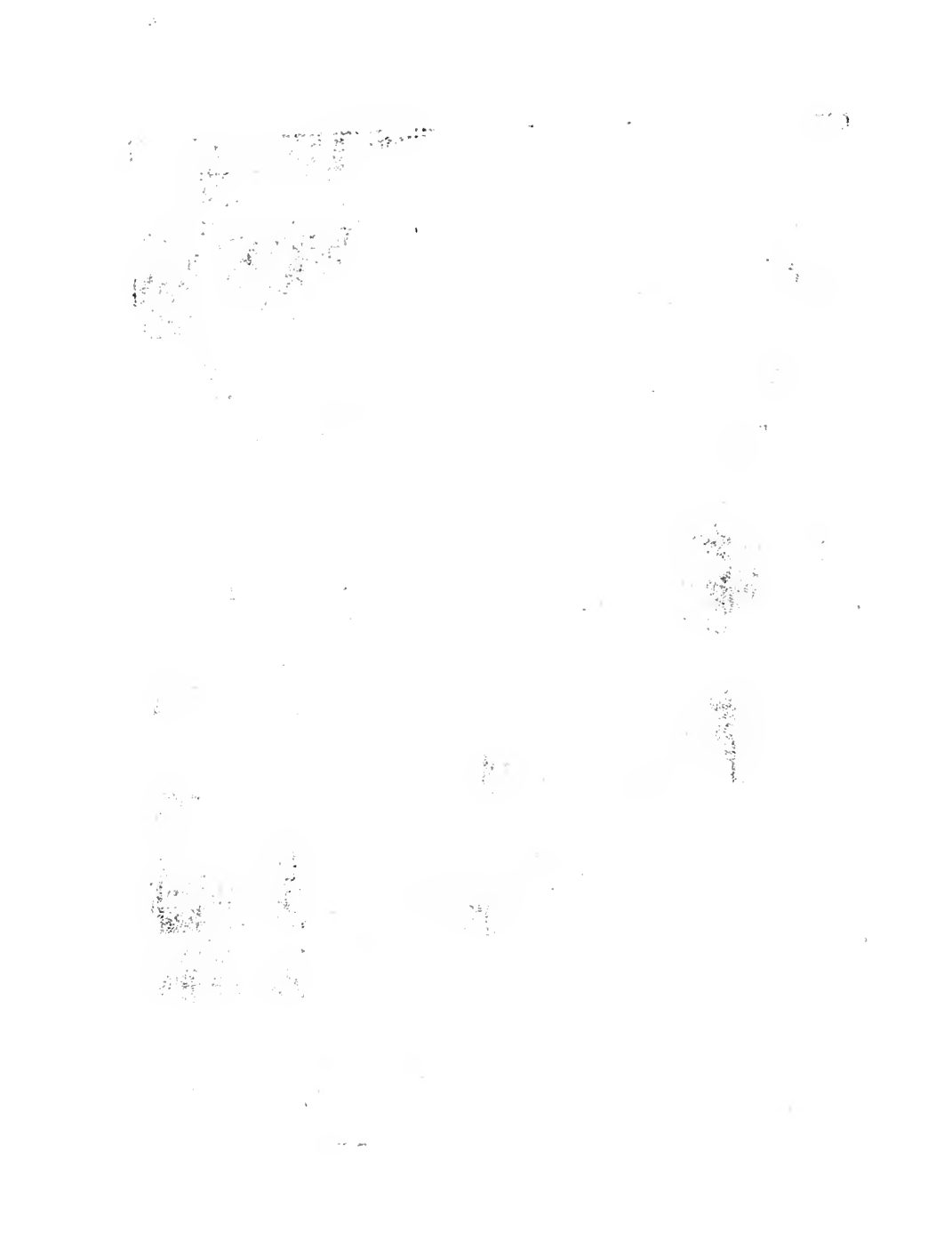
forem, quia, ut Gellius advertit, *hominem suavitate insigni lingue pariter atque vita.* Atramentum videbis à bile & toxico depuratum, quia non nisi amicæ inter amicos lites. Stylum quod attingit, multi, ut solet, desiderabunt multa, pro varietate gustûs carpent plurima: his enim deerit Livij gravitas, illis fœcunditas Ciceronis: alij argutias expectabunt Masenij, alij optabunt delicias Bidermanni: mihi ut fatear, sectari placuit, stylum Juventuti Academicæ, cui scribimus, & amœniori materiæ, de qua scribimus, magis accommodatum: quem si fortè asseras minùs adultum, præter intentum nil loqueris: nam sequimur in focis Juventutem, & in cothurnis pro merito veneramur senectam. Plura non addo, addet, quæ defunt, tua Lector benevolentia, qua si manum non poteris, probabis saltem conatum. Idem suffragium à Sapientia Incarnata, ejusque Sede Virginea expectamus, quibus unà cum Philosophiæ biennio, laborem qualemcunque ultimatò dicamus, & consecramus.

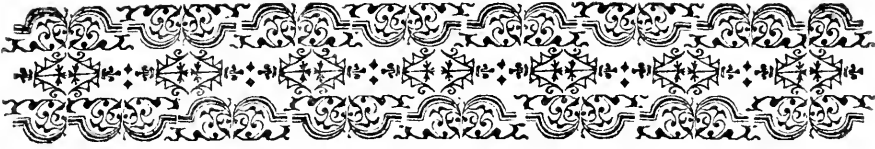

MAU-

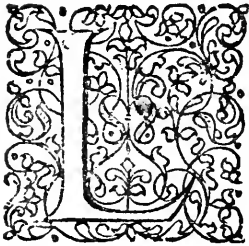

S. Augustinus, Mediolanij etiamnum Philosophus, scientiam sine virtute damnat: surgunt indocti, et caelum rapiunt, et nos cum doctrinis nostris volumur in carne et sanguine. l. o. Confess. c. o.

MAUSOLÆUM
 PERIPATETICUM:
Sive
 DISCURSUS I
 PRÆLIMINARIS,
 De Principiis & Principibus
 PHILOSOPHIÆ.

LEUCOTHEUS. Philosophiæ stadium, DEO auspice ingressurus, nescio, an in ipso limine offendar potius, quàm offendam: adeò symbolica facies avocat, dum invitat, pentique Peripatum, non petitum in Periparato monstrat Parnassum. *MELANDER.* Mitte inanes metus: hospitem, oratorijs assuetum illecebris, si seriâ nimum fronte exciperet Philosophia, non tam alliceret forsitan, quàm terreret. Interim tibi velim persuadeas, quòd ex Parnassio quoque non inamœna sit ad Peripatum semita. *LEUC:* Si ita habet, te Ducem sequar: & eò promptius, quòd amœniore in calle me duces jucundius. Sed quid illud? *non litterâ, sed spiritu:* cur unâ manu invitas hospitem, & alterâ repellis? *MEL:* Absit: eclipsin

Apostolicam nota, non litterâ solâ, sed spiritu: nempe nocet, ubi docet fructus Scientiæ, nisi prægustetur fructus ex arbore vitæ: solâ Scientiâ nihil perniciosius, Scientiâ virtuti junctâ nihil utilius: unam ab altera separare Christiano Philosopho nefas: hæc illi meta, sic Philosophiæ decurrere stadium, ut teneat virtute bravium. Leucothee! hoc tibi paucis: à cursu, atque discursu abstineas, oportet, si filum, quod porrigo, recusas: Ducem me non habebis, si displicet Lojolæa Ignatii tessera: *minus Scientiæ, plus virtutis.* LEUC: Non abstrahit, sed magis allicit me hic Scopus: malim & ego, Cælum rapere cum indoctis, quàm de Cælo doctè discurrere, & discurrendo Cælum amittere cum Sophis minimè sophis. Augustini movet Oraculum, trahit exemplum. MEL: Meritò; nam veræ continet fundamenta Philosophiæ, dum vanam sine virtute, demonstrat Philosophiam. Audi, quam Augustini Sententiæ Interpres Atticus subjungat paraphrasin.

*Stupescat Peripatus
Novum è Philosopho veteri
Derepentè Philosophum.
Doctorum qui hæctenus Doctor,
Indoctorum modò Discipulus,
Factus est doctior
Ab indoctis.
Illud mirum:
Quòd ubi in rudium Schola
Dedidit sapere,
Verè sapere didicit;
Nunquam doctior,
Quàm ubi didicit,
Se nihil scire,
Et ipsis rudibus se magis rudem.
Paradoxam Philosophiam!
Cujus Magistri sunt Idiota:
Augustini Discipuli:
Cujus objectum,
Cælum, quod rapitur:
Cujus fundamenta sunt Virtus:
Prolegomena, vitæ simplicitas,*

Mausolaum Peripateticum.

*Cujus doctrina est Ignorantia ,
Epitome
Mundi stultitia :
Stultus fiat , ut sit sapiens .
Illud quoque stupendum ,
Quod Augustinus ,
Oculatus etiamnum cæcus ,
Primam hujus Philosophiæ lucem
A tenebris hausserit :
Nunquam magis subtilis ,
Quàm cum sese fateretur carnalem :
Nunquam illustrior ,
Quàm cum tenebras suas daret in lucem .
Adeò nunquam puduit ,
Solem è tenebris erupisse .
Vidit novus hic Sophus
Indoctos in cælo , Doctos in cæno
Carnis & Sanguinis .
Obstupuit ,
Indoctis doctis repleri sidera ,
Doctis indoctis repleri tartara .
Hinc
Meliore in vitæ forma
Conclusit ,
Cum stultis sapere ,
Quàm cum sapientibus mundi
Desipere :
Nam
Sapientia hujus mundi
Stultitia est apud DEUM .*

1. Cor.
3.

1. Cor.
3.

LEUC: Nova , nî fallor , Philosophandi hæc semita , nova in Peripato methodus discurrendi. *MEL*: falleris : Philosophiam ubi ab Ethnicis ethnicam accepit nostra Religio , mox sibi similem reddidit , sanctam scilicet , quia Christianam . Hinc meliora doctus Doctorum Phanix Augustinus , primum veræ Philosophiæ lapidem posuit , cum dixit : *nullam homini esse causam philosophandi , nisi ut sit beatus* . Jam verò , beatitudinem cum

partim in veritate, partim in veritatis contemplatione statuat Stagira, meritò pro Philosophiæ nostræ fine statuimus *notitiam de rebus naturalibus discurrendi*, sed ita, ut per veritates creatas, scalam veluti mysticam, quam olim Pittacus Mitylenæo templo donarium, ad Veritatem Increatam, ultimam scilicet beatitudinem, feliciùs ascendamus.

LEUC: Quòd si metâ adeò divinâ gloriatur Philosophia, quid causæ subest, quòd in Peripato Primates, tot errorum Authores, tot scelerum Duces, tot Hæresum Architecti, & Inventores? quid causæ subest, quòd ab ipsis Ethnicis, infamistigmate, toties proscripti, toties ab Urbe ejecti, ab ipso orbe ejcien- di, si Thule ultimâ remotiorem invenire fuisset Thulem? quid causæ subest, quòd Philosophiam, Christiani etiam Cæsares, nunc nominârunt *Reipublicæ pestem*, nunc *Regnorum perniciem*? quòd ipsa Ecclesiæ Lumina, nunc velut *Hæresum Parentem*, & *vitiorum nutricem*, nunc velut *simplicium seductricem* & *fallaciarum artificem*, extremis convitijs, exagitârunt? MEL: dabimus causam, absque tripode Delphico: nempe occidit littera, si sit sola, spiritu si imbuatur, vivificat. Non feriunt Philosophiam veram hæc spicula, sed illam, quam Apostolus non inaniter dicit *inaniem*. Verbo: si quid orbis à Philosophia incommodi, non Philosophiæ, sed Philosophantium hic error fuit. Rectulisti spurix probra, genuinæ referam nunc gloriosam Antithesin. Primas hac in panegyri sibi meritò vindicat Romanæ eloquentiæ Primas. Huic Philosophia est *bonorum Artium Mater*, *cultura animi*, *extirpatrix vitiorum*, *virtutum nutrix*, *animi medicina*, *vite dux*, *Magistra morum*, *disciplina bene vivendi*, *Inventrix legum*, *Scientia nunquam satîs laudanda*, *cui qui pareat, omne tempus atatis possit sine molestia degere*: *Bonum denique, quo optabilius nullum, nullum præstantius datum mortali- um generi, Deorum consensu, nec dabitur*: & quid possit ad Philosophiæ laudem dici sublimiùs? Hanc ipsam non Reipublicæ pestem, sed Parentem, non Regnorum perniciem, sed Nutricem, quot pene litteris, tot testimonijs, in orbem declamant veterum monumenta: Trismegistum ter maximum, quia Regem, Philosophum, & Sacerdotem, pro Reipublicæ Authore, agnoscunt Egyptij: Chaldæi & Persæ legislatores adorant Magos: Græci ad lyram Orphei mysticam, quia Philosophicam cicurati, feritatem barbaram deponunt: Soloni fasces deferunt Athenienses,

Lace-

S. Paulus ad Col. 2.

Cicer. 1. 2. 5. Tus.

Cat. Major.

Lacedæmones Lycurgo: Sinæ Confutio: Romam ipsam, sub Romulo deformem caulam, imò *latronum speluncam*, meliorem in formam, redigere Numa Philosophus debuit. Paucis: origines suas revolvant Respublicæ, & semper invenient, Philosophos vel Authores, vel Reformatores: ut adeò Socrates non ineptè: *Philosophi efficiunt divina nôsse, humana regere: & quid putas ad Philosophiæ gloriam afferri possit convenientius?* Imò Philosophos nec ostracismis infames, nec Pontico dignos littore, testantur coronata etiam Capita, quæ maluêre à Philosophis regi, quàm regere: potiùs instrui, quàm regnare: priùs imperia accipere, quàm dare. Philippus Macedo latere te nequit, qui à Moderatore Philosopho (Lyfidem appellant) moderari Sceptra non solum didicit, sed didicisse insuper est gloriatus. Alexander, re & nomine Magnus, è Stagiritæ imperijs, & sibi & orbi, tam bene didicit imperare, ut majori gloriæ duceret, se Philosophi factum esse discipulum, quàm natum esse Mundi Monarcham. Probant hoc insuper tot obelisci honoris, erecta tot Mausolæa & aræ, tot etiam Regibus denegata gloriæ monumenta, quibus Platones, Pythagoras, Socrates, & Stagiritas, velut Regnorum Atlantes, adoraverat orbis, insculpta ubique epigraphæ: *tum demum beatas fore Respublicas, cum vel Philosophi regnarent, vel Reges philosopharentur.* Imò vel ipsis cæcis ad oculum hoc demonstrat fictilis Epicteti lucerna, quæ à pretioso Philosopho tantum habuit in orbe pretium, ut illam, tribus drachmarum millibus, orbis Principes licitarentur: & quid ultra petas ad Philosophiæ commendationem vel efficacius vel gloriosius? si ergo censuris fulminant Sancti Patres, tremat spuria, sub lauro stat vera, stabitque semper Philosophia: non enim ista hæresum Mater, sed malleus, non vitiorum nutrix, sed virtutum. Experti hoc sæpius Islebici Sophistæ, hinc philosophicum lapidem dum veluti Lydium reprobant, probant. Testantur lunaticæ Machometis Talpæ, quæ quia Talpæ, errorum amantes, Philosophiæ lucem & fugiunt, & contemnunt. Ipse Julianus Apostata nunquam magis est persecutus Ecclesiam, quàm ubi persecutus Philosophiam, dum illam è Christiano orbe proscripsit. Cujus Musomastigis vituperium unicum, est grande Philosophiæ encomium, eò quòd, Nazianceno teste, *nihil unquam, nisi grande bonum vituperare consueverit.*

Titus
Liv.

LEUC: Emphaticum agis encomiaſten: ſed nempe indiget Philoſophia; nam inter Sophos non omnes Philoſophi, præcipuè ſi continentant. Age Philoſophiæ natales ediffere: conciliabit forſitan amicos illuſtre Stemma. MEL: mihi crede, fuliginofas admodùm ceras numerat: nam ipſi mundo coævam, & Protoplaſto à Numine infulam, ſine vitio hæreditaverant poſteri. Subin è cataclyſmo feliciter enatantem, fuſcepère variaſ gentes, Græcia præcipuè, quæ in Athenæis, quaſi domicilio ſtabili diu cultam, ad noſtra ſæcula ſic tranſmiſit, ut illam Sapientiæ non tam nutricem, quàm genitricem veneretur Poſteritas. Philoſophiæ cultores quod attinet, à varijs varia, ut ferè ſolet, ſortiti ſunt nomina: Ægyptiis dicti ſunt *Sacerdotes*, Babyloniiſ *Chaldæi*: Perſæ nominaverant *Magos*, Indi *Gymnoſophiſtas*: Græci *Sophos*, Galli *Druidas* appellârunt: Germaniſ hodiedum *Magiſtri*, Italiſ *Doctores* titulo inſignuntur: antonomatiçè tamen *Philoſophi* ut vocitentur mos dudum invaluit, cujus nominis etymon Pythagoræ Samio, ſuam debet originem. Nam à Leontio, Phliaſiorum Rege, interrogatus, quis eſſet? non *Sophum*, quod fuiſſet jaçtantiùs, ſed Philoſophum, & Sapientiæ ſolummodò amicum, ſe dixit, quod erat modeſtiùs: ut planè videas, ipſum Philoſophi nomen, à virtute prognatum, te admonere non tam ſcientiæ, quàm virtutis. Sed uti in nomine varij, ita in docendi methodo, quoque erant diverſi. Pythagoras cortinâ tectus, doctiores diſcipulos intra, reliquos extra Sacrarij velamen inſtituebat, ab his ſolummodò auditus, ab illis etiam viſus. Menedemus & ſedendo & ſtando, Stagiritæ docuit ambulando: Chryſippus ſub dio, ſub Stoa Zeno ſcholas aperuit: Antiftenes Gymnaſium, quod Cynofargen, Ariſtoteles Lyceum elegerat: Platoni præplacuit Academia, quia locus Atheniſ remotior: non enim Sapiens inter tumultus. Cæterùm, quia rara ingeniorum concordia, in varias abière Sæctas Philoſophi: tres nomen celebrius poſteris reliquère: Stoici ſcilicet, qui Zenonem ut Principem, Academici, qui Platonem, Peripatetici, qui Ariſtotelem adorabant. Hi omnes cum ſuis aſſectis, ubi ſolis Scientiæ fruictibus avidiùs inhiârunt, inani vento non tam paſti ſunt, quàm inflati: *nam dicentes ſe ſapientes Stulti facti ſunt*: omnes, dum ad Sapientiæ culmen, relicto virtutis tramite, ſunt eniſi, cyanuère: nam cognoscentes DEUM, nec ſicut DEUM glorificantes, traditi ſunt in de-

ad Ro-
man. I

in desideria cordis. Et quid mirum, si ; Ducibus vertiginem passis, & affectæ, eodem ex præcipitio corrûere, eò profundius, quò cæcos cæci secuti sunt altiùs?

LEUC: Philosophiæ Patricios nominâsti: horum si in epítome pleniorém notitiám dederis, tibi antiqua forsitan, nova afferes tyroni. MEL: lubens assentior: est enim Philosopho profusum, suos Principes si ignoret, quos si minùs imitari, admirari in plurimis poterit. Zenonem Cytticum Cyprus dedit in lucem, ut majorem ab illo lucem acciperet Græcia, orbis splendorem. In infortunio invenit fortunam: nam infelici naufragio adeò feliciter in Piræum ejectus est, ut ipse furentibus Austris, Nereóque fædisfrago non semel eucharisticon caneret: ab oraculo ubi pretsum coloris pallidi didicit, illum non à Libitina, sed docta Pallade statuit mutuare; hinc ubi in evolvendis mortuorum eloquijs, aliquot olei amphoras combustit, Doctorum more impalluit. Cratem ille sequutus Discipulus, mox è Discipulo Magister, à Cleante, Crisippo, aliisque sua vidit adorari vestigia. Hinc est, quòd primus Stoicorum Sectæ initium, Stoa verò (quod porticum indicat) nomen dederit, cum non nisi in porticu, veluti digno Stoicis Athanéo, Sophus hic disputaret. Philosophiæ Stoicæ fabricam hoc stabilissè legitur fundamento, quòd felicitatem humanam in vita statueret, quæ ad dictaminis amissum, & rationis leges, naturæ suprà animalia elevatæ conformiter exigeretur. Et sanè doctrina hæc, sive sua novitate, sive honestate sic discipulos rapuit, ut in Magistri verba non jurarent modò, sed & virtute hæc Stoica, inter furentis fortunæ ludibria felices, inter tormentorum equuleos propemodùm insensibiles, si non essent, saltem esse se dicerent, crederentque. Et quod mireris, non nisi unicum Zeno admiserat DEI nomen & Numen, plurium titulis, unius asserens designari virtutes. Dialecticam pugno, explicatæ manui Rhetoricam comparabat. Adolescenti, ut habet vitium atatis, plura deblateranti, his illic pessulum: *natura geminas tibi aures, os unum attribuit, plura ut audias, quàm loquaris.* Pro parte Scientiæ posuit, ignorantiam eorum, quæ sciri non debent, nec utiliter possunt. Bene loquentes, sed malè viventes Alexandrinæ comparaverat monctæ, quæ artificio bella, metallo spuria. *Modicum*, inquebat, *sepe non modicam dat operi perfectionem.* Vernam, furti reum, cum castigaret,

ret, isque ingeminaret itentidem, sese prædestinatum ad ejusmodi furta: *utique, aiebat, sed & simul ad ejusmodi verbera.* His, aliisque prudentiæ humanæ argutiis, tantam nominis gloriam Athenis fuerat adeptus, ut coronâ cum aureâ donarent cives, fufam ex arcu Statuam erigerent, ipsasque urbis claves, velut in manus semi-DEI, quot diebus, deponerent, raro hos inter contribules exemplo. Accedit, quòd genio & ingenio præclarissima nomina, huic Sectæ accesserint, Zenonisque Philosophia, præ reliquis plurimos, vel ad æmulorum invidiam, numeraret Sectatores.

LEUC: Hic ergo primus ingenium sic soli sacravit Palladi, ut hæc illi honores sine virtute, ut immortalitatem nominis sine vitæ integritate? MEL: erras, non nisi spurius honor est, ignis-que fatuus, si luceat absque splendore virtutis. Zenonem in tenebris ethnicis si lucum vides, quid inde? ad fidei lumen contemplare hanc noctuam, & stupebis cæcitatem Cimmerijs dignam tenebris: *nempe obscuratum est insipiens cor eorum.* En DEUM, quem Sophus hic credidit unicum, laudabili veritate, deteriori mox falsitate esse animam docuit, quæ huic spectabili mundo, velut corpori unita, animaret inconditam hanc terræ molem: & quid tali monstro fingi possit ineptius? res omnes incommutabili ordine, fataliq; profus necessitate, sic volvi, evolvi que asseruit, ut fatum hoc, ipsimet Jovi insuperabile, cetera omnipotentes, hac tamen ex parte imbelles ligaret manus: & quid cogitari posset rationi difformius? scelera, staterâ nimium dososâ librabat, cuncta ejusdem ponderis asseverans, eodemque, crediderim, supplicio damnâset Neronem, sævientem in homines, ac Domitianum sævientem in muscas. Sileo sexcentos errores, in quos dum lapsus est mente, quid mirum, si vertiginem passus, tandem lapsus est corpore? nam gravi casu afflictam, violenta morte, sibi animam expulit; scilicet, ut fato, quod finxit vivus, concederet mortuus, erroris etiam in morte Magister, qua falsò docti, tum docuere discipuli, violentas sibi manus inferre probrosum non esse, sed gloriosum, quia Stoicum.

LEUC: Depinxisti prototypon ambullatæ in Ethnico vanitatis. Vel unus mihi Zeno sufficeret, proposito lemmati sat ap-
tus testis: quòd plus noceat, quàm doceat sola sine virtute sci-
entia:

entia : nempe ad veram sapientiam pervenire non possunt , qui falsæ suæ sapientiæ fiduciâ desipiunt. MEL: Utique mi Leucothee: hinc vides , quòd Deus non probet multa scientem , si modum sciendi nescierit : vides , quomodo fructum & utilitatem scientiæ in modo sciendi constituit. Quid ergo dicit , nisi ut scias , quo ordine , quo studio , quo fine quæque nôsse oporteat : quo ordine ? ut illud priùs , quòd maturiùs movet ad salutem : quo studio ? ut illud ardentius , quòd vehementius ad amorem : quo fine ? ut non ad inanem gloriam , curiositatem , aut aliquid simile , sed tantùm ad tuam & aliorum ædificationem.

S. Greg.
in mor.
S. Ber.
sup.
Cant.
ser. 36.

LEUC: Forfan Divinus Plato supra hominem sapuit , & meliorem de Sapientia , quam feliciùs coleret , sibi finxit Ideam ? MEL: Ideæ Platoniciæ figmentum sũnt , non Platicum , sed à Platicis Platoni affictum. Quis enim de divino Philosopho tam humaniter , imò inhumaniter , & ineptè ? ceterùm , an Zenone propiùs tetigerit punctum , patebit brevì. Plato anno mundi ter millesimo sexcentesimo vigesimo quinto primam legitur aspexisse lucem : infelix , quia ante Lucem mundo exortam anno supra quadringentesimum vigesimo octavo : felix tamen pro illius temporis conditione , quia aspexit lucem Athenis urbe si non orbis Dominâ , saltem Magistrâ. Non decido litem , an illi plus Gloriæ natale solum , an ille dederit natali solo : inter Academicos hoc esto problema. Illius parentem historiæ Aristonem nominant , fortassè ideò , ne hominem cœlo delapsum falsò sibi posteritas. Certè vix nato imbrem aureum ex astris delapsum serunt , apesque certatim mox advolâsse , quæ , melle in pueruli labra deposita , futuræ præluderent eloquentiæ : & enim verò hæc tanta fuit , ut vulgò haberet proverbium : *Jovem si atticè loqui vellet , non alio quàm Platonis ore locuturum.* Primam ætatem trivit , terendo colores , *Pictoribus atque Poëtis* familiaris , ut quibus licerent omnia , liceret etiam facillè , ad liberalium artium lauream , amico dare licentiam. Sed ad altiora illam vocaverat Philosophia , quam ubi vix nôsse cepit , efflictim deperiit : hujus amore adhærens Socrati , mox Cratilo , demum Thermogeni , celeberrimis ævi sui Philosophis , cum sciendi sitim accenderent potiùs , quàm levarent , Doctos ubique gentium investigare statuit , proposito tam audaci , quàm efficaci : nam Megaræ in Achaia Euclidem , Cyrenes in Lybia Theodorum , Matheleos Principes audiit : subin Pythagorica visurus oracula ,

Philolaum & Euritum, in magnam Græciam contendit: necdum satur, Gymnosophistas in ultimis Indijs investigâset, nisi Sagata Pallas, togatum Clientem, strictis etiam armis, inhibuisset: hinc in Ægyptum flexit, ubi sacras Scripturas didicisse testis est Clemens Alexandrinus, à quibus tantum luminis & Sapien-
Stro-
mat. I. tiae hausit, ut vulgari cognomine Moses Atheniensium audiret.

LEUC: Mirentur alij tam sublimem in ethnico Sopho Scientiam, ego Scientia demiror ardorem: repudium omnium mereretur Philosophia, nî doctorali annulo, sibi desponsâset hunc procum. Sed cur frigent jam tempora? an Philosophia in rugas abiit vetula, atatisque nativum perdidit decorem? MEL: absit, non perdidit, sed auxit. Alit & nostra ætas Platones, qui suis non rarò Tymais utiliùs impalescunt. Si tamen, quod minimè suspicor, sub famoso ponte, detineret quosdam ignaviae remora, non idèò Peripatus rueret: contemnit ejusmodi caudices Philosophia, qui non nisi ex otio pullulant, crescuntque Papho, non Pindo. Id tamen fatendum, quòd si revivisceret Plato, miraretur, Philosophiam tot in regnis à se quasitam, ab hisce, tribus saepe passibus distantem negligi. Stuperet Pythagoras, illam, quam, deserta Patria, peregrinam investigâset, ab inertibus fastidiri, non rarò domesticam: Apollonius diceret, se Persas, Caucasum, Albanos, Scythas, Messagetas pervagatum, tandem venisse ad Brachmannos, ut Hierarcham in throno sedentem aureo, & de Tantali fonte potantem, paucos inter discipulos, de motu siderum auscultaret: inde per Elamitas, Babylonios, Medos, Assyrios, Parthos, Syros, Phanices, Arabes, Palestinos reversum usque Alexandriam, demum perrexisse in Æthiopiam, ut Gymnosophistas audiret, & tot eloquijs celebrem Solis mensam videret in Sabulo. Quid ad hæc dicerent calamistrati, quos ais, ephabi potiùs, quàm Sophi? dicerent, in Lyceis vel gynæceis molliùs sese latitare cum Achille muliebri sub habitu, aut si invitos ad bella cogeret Pallas, navigare se quidem, sed usque Cyprum, ubi dediscerent foris, quod domi obiter didicissent. Certè nisi melior turba sustentaret Peripatum, Stagirita ipsemet revocaret, demonstratam sibi toties gnomen, quòd *mortalium quivis Scientias appetat*, cum non nisi stertendo, doctos fore se sperent, infames isti Hesiodi.

l. Me-
taph.

LEUC:

LEUC: Frustrà aculeum figis, ubi obductus pridem est calus: veterno inſoriuntur. MEL. sed neque feriunt ſpicula, quos non tangunt, tui ſimiles puto, quos extrà teli jaçtum industria poſuit: hinc telam, quam texit Plato, proſequimur. Peregrè ubi in Patriam eſt reverſus, mox ſcholas in Academia aperuit: locus is erat, mille paſſus Athenis diſſitus, arborum amœnus umbrâ, & ſtudijs amicus, ipſa ſolitudine à curis animum avocante. Suburbanum hoc nemoroſum ita coluit atque excoluit heros, Academicus nomine, & hinc etymon Academiae ab Authore, à loco autem nata eſt Secta Academica. Caterùm quidquid eximij in Sapientibus Græciæ obſervaverat Plato, in ſuam id contulit Philoſophiam, in ethicis Socratem, Pythagoram in Logicis, in Phyiſicis Heraclitum ſequutus, flore ex omnibus, ad inſtar apiculae, delibato: ſic docet, miſcètque Sententias, ut in quam ipſe partem ſelectat, ignores: hinc Academicum dogma, de omnibus dubitantium, nulla veri certitudine, aut Scientiâ. Imò tantæ in Sapientia tanta (quod mireris) modeſtiæ fuit, ut diſcipulis diceret, ſuam de virtutibus doctrinam tenerent, dum ſanctior ſe obtuliſſet, tunc enim Platoni veritatem præferrent. Et verò virtutes adeò coluit, ut etiam in alijs adamaret: hinc Athenis parum proficiens Siciliam, Italianam petiit, ac Ægyptum, imbuendo exterorum moribus, meliorem operam locaturus. Ad Dionyſium tyrannum cum vela faceret, rogatus, quò curſum? *in Siciliam*, inquebat, *male ex Capite laborantem*: tantùmque abeſt, ut tigris iſta furores ſolitos fureret, ut etiam *vittatam navim miſerit obviam, & ipſe quadrigis albis exceperit littore egredientem*. Imò, quod niſi vidiffent Syracuſæ, non crederent; Platonem aureo vectum eſſedo, Dionyſius ipſemet auriga, in urbem induxit. Denique an virtus tanta, an virtute neutiquam minor Scientia, Platonem reddiderit celebriorem, liſ eſt, quæ dudum fatigavit Doctores. Ipſemet Doctorum Phænix Auguſtinus, lectione Platonis ad virtutem ſe inflammatum teſtatur. Cato de immortalitate animæ Platonem legens, præſentium tædio, & futurorum amore, pugionem in pectus merſit, tanta illius calamo fuit facundia. Numen unicum credidit, imò & ipſe creditur in myſterium SS. Triados penetrâſſe, ſive hunc ab Ingenio, ſive à lacris paginis acceperit radium: certè de divinis divinè adeò ſenſit, ſcripſitque, ut antonomatiſtica phraſi diceretur Divinus. Quæ

Plin:

l. 7.
Confess.

causa fuit, ut Patrum plerique Platoniam complecterentur Philosophiam, & ab illa, ad Catholicam fidem, nullo negotio, quam plurimi, velut ad meliora castra, transfirent.

*More-
vi.* LEUC: Tertullianus, nū me fallit memoria, tam divinè non sensit, de doctrina Platonica, dum eam armarium appellat, è quo depromptis itentidem armis, Ecclesiam oppugnaret hæretica pravitas. MEL: Tertullianus de ideis exoticis, in quibus hæretica Gnosticorum relucere Semina asserit, hoc tulit iudicium, quod ego meliore iudicio Platoniceis tribuo, quam Platoni: & quis omnem jure damnet doctrinam, ex qua venenum fugunt aranea? harum hoc vitium est, non illius. Ne tamen me putes, quòd apotheosi donare velim Platonem, monstrabo mox hominem, cecum, quia sine lumine fidei, turpiter lapsum, quia in tenebris errantem, quamquam hic casus non tam Platonis, quam ethnicae noctis fuit. Imprimis docuit animas, in hunc mundum venire, refertas rerum omnium simulacris, easque nil novi discere, sed reminisci solummodo: nec aliter corpori, quam aurigam curru, navarchum clavo adesse, substantias scilicet, corporum motrices tantum, non formas: id quod contrarium lumini rationis. Admisit Palingenesiam, idemque corpus sapius Phænicem esse, nasci videlicet, & renasci, mori, resurgere. Animarum in corpora descensum per orbés mundanos fieri asseruit, non nisi gradatim: nam aliquando animæ vitam esse atheream, in vicinia stellæ, cui naturâ vel affectu maximè esset conjuncta: aliquando dæmoniacam in igne, in aère heroicam, in terris humanam: imò in bestias transire, sed illas, quas moribus referrent: cantorum in luscinijs si bene, si malè canerent, in bubones, audacium in leones, versipellium in vulpes, Homeri in pavonem, Orphei in cygnum, Thamyrae in Philomelam, Agamemnonis in aquilam, Thersitis in Simiam: id quod oppositum principijs fidei. Sustinuit insuper magno anno (id est Platonico) revertente, qui novem suprâ quadraginta annorum millia continet, quo nempe spatio nona sphaera gyatur, omnia eo statu reditura, quo aliquando fuerant: Academiam videlicet cum iisdem frondibus, umbris, subsellijs, Platonem cum iisdem discipulis eodem gestu, eodem disputantem situ, me quoque hic discurrentem, unâ tecum eadem facie proditurum in orbem, eo ferè modo, quo Phæbus, emensò circulo, in eadem

*Refert
S. Aug.
in Gen.
ad litt.
c. 10.*

dem solet signa recurrere: hinc malorum supplicia æterna non fore, qui & Origenis error fuit: quæ omnia non modò fidei, sed ipsius quoque naturæ principijs repugnant. Sileo, quod cœlis animam dederit, imò & musicum concentum, ad eoque singulis orbibus præposuerit suam Sirenem, veluti choragam. Sileo, quod pæderasten aliqui si non arguant, certè non temerè suspicentur: hos, inquam, errores sileo, aliòsque plurimos, quia fat patet, quàm in lubrico, ad tenuem solius Naturæ facem, cepitaverit Sophus, ut etiam Christiani pueruli, & adhuc à matre rubentes, errores hos rideant, meliùsque de DEO divinisque instructi, Doctoris tantì possent esse Doctores. Sileo, laudabilis vitæ probrosam mortem: nam inter epulas nuptialis convivij sic se refecit, ut amplius non esuriret: læta morte defunctus, *More-* quia inter Hymenis juba, & quidem eodem die, quo ante an- *ri.* nos octoginta & unum natus est inter lamenta: hæc omnia sileo, quia fat patet, quòd *sola nil profit Scientia, qua plerique non ad DEI* *Isid. l.* *gloriam, sed suam laudem utuntur, dumque de ipsa extolluntur, ibi pec-* *3. de* *cant, ubi peccata emendare debuerant.* *sum.*

LEUC: Utique de Platone fat patet: & quid sperem de Aristotele? Si divinus Plato tam turpiter, quid Aristoteles humanus? *MEL:* Platonem cognomine divinum dixit, Stagiritam si non dixit, certè divinum sensit, ac venerata fuit Antiquitas. Nec ita immeritò: nam Numinis fuit hæc Providentia, ut in hoc naturæ miraculo demonstraret, quantum natura posset, & quantum, etiam ubi summa, deficeret: eò crediderim sine, ut hic defectus gratiam comendaret, quæ uno momento plus virtutis & Scientiæ tribuit minimis, quàm natura, etiam longo labore adjuta, potest conferre maximis. Certè in Seneca, quantum virtutis potuit, natura exercuit: in Alexandro, quantum roboris; in Lycurgo, quantum Justitiæ; in Scipione, quantum pudicitia; in Aristotele quantum ingenij habuit & sapientia. Stagira fuit, Macedoniæ oppidum, diu ignobile nomen, donec post orbem conditum anno ter millesimo, sexcentesimo, septuagesimo, ante reparatum anno trecentesimo, octuagesimo tertio, hoc orbis prodigium, edidit, sibi que, non sine regnorum invidia, immortalẽ gloriam peperit. Parentes habuit hic Stagiritis, Phæstiadem atque Nicomachum, tam nobiles avito genere, ut ab Æsculapijs aliqui divinas illorum ceras deducant:

tam copiosos, ut affluerent opibus: tam famâ celebres, ut arte medica florent, Machaonis si non agnati, certè æmuli: hinc est, ut & filius elementa Artis acciperet, dicere solitus: *Medicus sum, ut & amicis meis prodesse possim.* Subin varios lusit lusus cum Aristotele fortuna. Primum juventæ florem, ut solet, inter voluptates attrivit, patrimonij spes inter epulas decoxit, pessimus sibi, quia malè providus medicus: hinc rerum omnium inopia, cui facienda, sub ferreo Marte, argentea cogitur mereri stipendia.

LEUC: Dolendum Juventutis hoc fatum aiunt, ut ejusmodi ruat in præcipitia: & nostra tempora non rarò stupent præproperas metamorphoses, de quibus minimè fictè Ovidius caneret: *quàm subito miles, qui Sophus ante fuit.* Et quam incantationis plùs quàm Circeæ causam assignas? MEL: nullam assigno: assignant Patrum oracula passim non unam: & quia de sua ætate Sententiam ferunt, sine piaculo referam. Primam, aiunt, ætatem esse improvidam; sed hæc ferenda: alteram addunt scandalosam nimium libertatem, cui Parentes fræna non arctant, sed connivendo laxant: cui Curatores non ponunt repagula, sed indulgendo subdunt calcaria: & quid mirum, si non sit pratum, quod non pertranscat Juventutis luxuria? quid mirum, quòd in Academijs & suos subinde numeret Discipulos Epicurus? sed ulterius nolim esse interpres, ne contra quàm obstinaveram animum, amarius verbulum vel invito exprimat dolor. Utinam Philosophi isti sequerentur Philosophum, Christiani Ethnicum, qui desipuit, sed & resipuit juvenis: nam bellum dum infelicius caderet, Delphos transiit, ubi ab oraculo persuasus, castra scholis, ferrum calamo mutaret, Marte scilicet, delicatum hunc militem averfante. Ergo annos duodeviginti natus, Athenas migrat, totusque in Philosophiam intentus, Platoni instituendum se tradit, atque hunc indefessâ industriâ, annos audiit omninò viginti. Obstupescant hinc Philosophorum tot inania nomina, quæ Peripatum fulcire se autumant, suo robore Atlantes, dum temporis malè feriatu horas aliquot, in Latio græcantes, comburunt; & tamen ad cursûs philosophici meram, epomidem expectant, an ut læcerent clytellarij, an ut ornerent Sophi, non dixerim.

LEUC: Intellego: Suspirijs loqueris: sciet compati, qui sciet, quoties inanis defluat Regentum sudor. Plato, crediderim, in excolendo Stagiritam, felicius sparsit fementem. MEL: Utique: vix enim philosophica libare placita ceperat, cum continuo tantam industriam, subtilitatem, & indolem prodidit; ut illum Plato jam *mentem Academiae*, jam *Philosophum veritatis* appelleret. Platonici etiam *demonium* ob ingenij acumen, Plinius *virum immensa subtilitatis*, Averroës *terminum humanae intelligentiae* dixerat, non inaniter persuasus, quod ut verosimile de Minerva finxit Parnassus, hoc ut verum in Aristotele sentiret Peripatus, nempe hominem illum esse, si tamen hominem, certè è Jovis cerebro prognatum. Accessit Divino propè ingenio plus quàm humana industria, ut de illo disertè Quintilianus: *in ambiguo esse, Scientiã rerum, an Scriptorum copiã, an eloquendi suavitate, an inventionum acumine, an varietate operum clarior fuerit.* Cibi parcissimus erat, inopiã etiam parsimoniam augente: nam ferunt, odorati pulveris mercaturã, dum adhuc discipulum ageret, fecisse quãstum, Philosopho indignum, nì vendentem sustentandã vitã sic excusãset necessitas, uti ementes crebrò accusat effeminata vitã mollissimã vanitas. Libros Mosis dum legeret, dixisse fertur: *pulchra scribit hic barbarus, si quæ scribit, probaret.* Perpetuus hic Aristoteli labor & æstus fuit, rerum causas appetere, nec aliter conquiescere, adeò ut cum ægroto poculum porrigeret Medicus, nisi dictã prius medicinã causã accipere recusaret: *Philosophum, inquit, non brutum curas, causam expone.* Somnum libabat potiùs, quàm capiebat, manu aëneam gestante pilam, cujus in subjectam pelvim sonante casu expergefactus, vigilias repetebat. Studium & lectio tam pertinax, ut illum Plato *Anagnosten*, hoc est, lectorem, appelleret: quatuor librorum centurias, vel ut alij, septingenta quadraginta septem volumina exaravit, quorum non nisi paucula, avara nobis indulsit atas. Versus (nam & Pierides coluit) quadragies millies, quinque trecentos, felici venã, profuderat teste Laertio: adeò, contra multorum censuram, Dux ipsè à peccato philosophico absolvit illos, qui sic colunt Peripatum, ne tamen spernant Parnassum.

Eusebius.

LEUC: Hactenus tu Platonis in Stagiritam elogia: sed nunc quid palinodiam denuò cecinit, dum cum nunc discipulum ingratum, nunc pullum diceret recalcitrantem? MEL. Hæc convi-

tia discipulum non arguunt, sed Magistrum: nam illa non nisi æmula, ut solet, expressit contentio, cum discipulum videret jam pene supra Magistrum. Jam tria lustra sub Platone exegerat Stagiriti, cum alia sentire à Magistro cepit: hinc illa lacryma. Sed veritas discipulum, æmulatio agebat Magistrum: hunc quod ad usque aras veritatis coluerit semper, relictis est ara, quam Platoni crexerat, hac epigraphæ: *Hic est, cui reverentiam. & amorem debent omnes.* An majus gratitudinis monumentum ab ethnico exigat ethnicus? Item dijudicate Christiani Philosophi, & vestris, siquidem potestis, exemplis Aristotelem ingratitude condennate: hæc, ut loquimur, per parenthesis. Platone è vivis sublato, Stagiriti quoque Athenas deseruit, & in Mysiam ad Hellepontum, ubi Hermiani regnare acceperat, jam olim amicum, secessit. Hic non hospitium modò, sed & Thalamum invenit, Pythiâ Regis Sorore, in uxorem ductâ: tantos tunc quidem Philosophia merebatur honores. Sed non longa felicitas fuit, nam Hermiâ à Persis devicto, captòque Philosophus, exul denuò, in Lesbos Insulam, & Mytilenem transit: illic aliquandiu moratus, tantum famæ philosophando collegerat, ut exilium in aulam mutaret. Nam litteris à Philippo Macedonum Rege invitatus, Alexandro instituendo Magister præficitur. En epistolæ syngrapham: *Natus mihi filius, Aristoteles, quo quidem vehementer lætor; sed non tam quòd natus, quàm quòd eo potissimum tempore natus, quo tu tantus, talisque Philosophus ei præire potes ad Sapientiam & virtutem, ac dignum efficere dignitatis, potentiæque meæ successione.*

LEUC: Speciosum, quia regio firmatum Sigillo, clogium. Spes utique impleverit, imò superaverit Stagiriti? MEL: ne dubita. Agebat tunc Alexander quartum decimum ætatis annum; octo alios regius adolescens sub Aristotele meruit, ab eoque eloquentiâ, physicis, moralibus, politicis, arcanisque artibus (quas huic uni commississe Plutarchus tradit) imbutus est; & quidem tanto profectu, ut peregrinus sit in orbe, qui ignoret, Alexandrum, omni moralium virtutum genere, quæ illud fastigium decebant, sic à Philosopho instructum, ut præcelleret cunctos, parèmq; Reges inter non numeraret. Agnovit hoc Philippus, qui Præceptorum tanto statuas. & publica posuit monumenta. Agnovit ipsèmet Alexander, qui præter statuas, ejus quoque

quoque memoriae, collapsam de novo crexit Stagiram; Imò plus se debere Aristoteli est professus, à quo eruditus, quam Philosopho, à quo genitus fuisset. Et ne elogijs solummodò gratus esset & liberalis, aliquot hominum millia, in totius Græciæ, Asiæque tractu, illius adorare iussit imperia, omnium scilicet, quos venatus, aucupia, piscatusque alebant: quibusque vicaria, armenta, alvearia, piscinae, aviaria erant in cura, quos percumbendo quinquaginta ferme volumina illa præclara de animalibus condidit: cui labori octingenta talenta, hoc est Budæo teste, quadringenta octoginta aureorum millia liberalissimus Alexander in sumptus transcripsit.

LEUC: Præclarum, haud dubiè minerval, quod, nescio, an magis commendet liberalitatem Discipuli, an merita Magistri. MEL: est utroque condignum. Sed finio Stagiritæ vitam, quam ille finit anno ætatis sexagesimo tertio. Nam Alexandro in Persiam profecto, Aristoteles Athenas secessit, ubi Lyceum à Magistratu acceperat. Non illi data epomis, sed potius is datæ epomidi dedit splendorem: nam apertis scholis mox celeberrimam Peripateticorum sectam instituit, sic dictam, quòd globo discipulorum cinctus, disputaret inambulando. Sed non diu tenuit hoc fastigium gloriæ: quippe post Alexandri fata, cum æmulorum invidiâ apud Hierophontem Judicio postularctur, quòd Deorum multitudine damnatâ, unum asserebat, causam dixit, & mox Chalcidem, spontaneo se ostracismo damnans, profugit, metuens, ne Socratis exemplo, hanc ob causam damnati, eidem & ipsè fato succumberet: Gloriosum exilium, si vita, finisque melior accessisset. Chalcide secundo ab Alexandri obitu anno, ad mortis confinia eum morbus deduxerat. Morientem cum circumstantes Discipuli rogarent, cui Lyceum relinqueret, Theophrasto Lesbio, an Menedemo Rhodio Philosophis? vino labra admovit, libatòque Lesbio, Rhodiòque: *Jucundum est*, inquit, *Rhodium, sed jucundius Lesbyum*: quo dicto prætulit Theophrastum. Tandem & ipse fatis concessit, de causa mortis, variantibus inter sese historicis: nam alij dolore confectum scribunt, quòd causam Euripi, novies quotidie reciprocantis, assequi non posset: alij hausto veneno, alij viscerum dolore consumptum putant. Quidquid sit, Stagiritæ scientiam Philosophus laudet, vitam non cupiat, vitæ finem non optet.

Mure-
tus
or: 3.

Plini-
us l. 8.
c. 16.

Calius
l. 16.
c. 34.

LEUC: Et tamen audivisse me memini, quòd morti proximus, inter lacrymas, & suspiria doloris plena, primi Entis clementiam, cujus causâ exulabat, implorârit, in hæc verba erumpens: *Ens entium miserere mei.* MEL: Et ego audivisse me memini, quòd dum Euripi motus non caperet, se in mare præcipitem dederit, hisce verbis: *me cape, quia te non capio.* Sed nempe, uti varij varia, ita multi fabulosa, piures incerta: hinc omittere fabulosa, & certiora seligere piacuit. Caterùm, uti Aristotelis non probo vitia, ita nec sua laude fraudo virtutes. *Libertas animi* tanto erat digna Philosopho: unicum DEUM, quem agnovit, etiam cum periculo vitæ asseruit. Alexandrum, quòd Callisthenem innocentem leonibus objecisset, acriter objurgavit: hinc suspiciones in illum, & Regis indignatio concitata. *Pietas* illi in DEUM tanta, quantam superstitione & tenebræ permittebant: teste Laërtio libellum de votis & precationibus conscripsit: certè summam felicitatem in DEI contemplatione constituit. *Animus* utrique fortunæ par, & æqualiter in prospera & adversa libratus, quem nec ista frangerent, nec illa extollerent. Hinc *mores* quoque Philosopho tanto non impares, utpote qui amorem non tam provocarent, quàm extorquerent. Summa in illo *Humanitas* atque *Benignitas*: contumelijs à quopiam laceffit: *non*, inquit, *adverteram.* Absentis in eum convitiacum quis referret: *absentem*, ait, *etiam verberet.* Præ reliquis tamen eminuit in illo *Prudentia*, qua veluti humanâ conditione superior, hominum animos admiratione sui suspendit. Interrogatus, quidnam lucrarentur mendaces: *ut etiam cum vera dixerint*, inquit, *minimè illis credatur.* Probro cum illi daret amicus, quòd probroso homini stipem dedisset: *non*, inquit, *homini dederam, sed humanitati.* Rogatus, quidnam omnium citissimè consensceret? *gratia*, inquit. Quid sit spes? *vigilantis*, inquit, *insomnium.* Quæsitus, quo differrent docti ab indoctis? *quo*, inquit, *viventes à mortuis.* *Eruditionem*, dicebat, inter prospera esse ornamentum, inter adversa refugium: hinc interrogatus, quid ex Philosophiæ lucri reportâset? *hoc*, inquit, *ut injussus faciam ea, que plerique faciunt per legum metum.*

LEUC: Enimverò ista dogmaticè non minùs, quàm eruditè: punctum tulisset, credo, nì vitia virtutibus miscuisset. MEL: Imò, nì virtutes majoribus vitijs corrupisset. DEUM unum
alle-

asseruit, sed & negavit, dum illi Providentiam denegavit. Mundum docuit fuisse aeternum, nec DEUM posse, nisi mutetur, alios procreare mundos, huncque, quem creasset, produxisse non sponte, sed fatali coactum necessitate: & quæ hæc monstra ingenij, vel sacrilegi potius humanæ mentis abortus? Sed nec voluntas sibi constitit semper: in transversum crebrò flexit innata Antiquis Sophis superbia. Nam Isocratem cum audisset, aperto Rhetoricæ ludo, summis laudibus extolli, & ipse Rhetoricam docere aggressus: *non est æquum*, inquit, *me tacente loqui Isocratem*. Staturam corporis pusillam, quam ei dederat natura, eum in finem, ut mundus Philosophos non à corporis mole, sed ingenij magnitudine metiretur, is præter naturæ finem, muliebri arte adjuvit: nam odoris, balneis, annulis, cultuque supra Philosophum insigni, corpus deformaverat potius, quàm emendabat, adeò ut ab effeminato luxu Platoni, quia viro, meritò displiceret. Sed qui muliebri cultu jam virum exuerat, quid mirum, quòd affectu quoque se transformaret in foeminam? Pythiam efflictim adeò deperibat, ut etiamnum vivæ (prò dedecus!) veluti Elcusinæ Cereri, aras erigeret, thus adoleret, & victimas tanquam Numini immolaret: indignum Philosopho facinus, cui lectus pro Ara, intellectus pro victima, pro thure voluntas, voluptas pro Numine fuit.

LEUC: Moves mephitim, ex qua innumera manasse vitia, ipse fat assequor. Id jam superest, ut doctrinæ Peripateticæ progressum paucis edoceas. MEL: Theophrasto, Discipulo inter charissimo, suos Stagiritæ libros commisit. Hic Neleo, Neleus reliquit filiis, qui Regum Attallicorum metu, libros omnes instruendæ bibliothecæ conquirentium, eos terræ infoderant: illic per 160. annos sepulti, indignum tineis pabulum tandem Apelliconi Tejo venditi, scribarum manibus revivixerant, sed, ut fit, anastasi infinitis erroribus corruptâ. Primus Sylla Romam detulit, ubi Alexandri Aphrodisij commentarijs novam lucem aspexerant. Secutus Ammonius Alexander, anno Christi 210: mox Themistius, qui licet ethnicus, Christianis tamen amicus, imò Augustini Magister. Magno Magistro major Discipulus successit, cujus in Aristotelem merita, etiamnum sentit Posteritas. Subin circa sæculum sextum, sub illustri Boëtio, Aristoteles, latine jam loqui doctus, in Theodorici aula comparuit, seque

videndum etiam præbuit Occidenti. Circa annum octingentesimum à thavmaturgâ Damasceni manu in epitomen est redactus: sed anno 1150. obscuriorem nactus est calamum ab Averroë, & Avicenna, qui Cordubæ instituto Collegio, Philosophum paraphrasi barbarâ, dilatârunt potius, quàm illustrârunt. Post hæc Americus, Sorbonæ Sophus, Stagiritam dum reddidit illustrem, penitus obscuravit: nam ubi ethnico adhæret strictius, hæreticus factus est: unde pœnam interpretis, doctrina Philosophi luit Parisijs, circa annum 1210, publico concremata incendio. Sed brevî illustrior è cineribus rediit: nam sub annum 1250, operâ, studio, doctissimisque commentarijs Alexandri Alensis, Sanctorum Alberti M. Bonaventuræ, & Aquinatis præcipuè, toto orbe decantari cœpta, solâque in triumphum ducta est, reliquis Philosophorum sectis, nativâ in caligine relictis. Patrius testis est, circa annum 1400, tantâ omnium Doctorum æmulatione certatum esse, ut supra duodecim voluminum millia, typis impressa, per Europam circumferrentur. Nunc temporis Universitas nulla, quæ Aristoteli cathedram non dedicârunt. Parisiensis anno 1611, publico decreto se illius doctrinæ obstrinxit, ut vel sic fuliginem incendij quondam illati abstergeret. Hanc sequutæ sunt aliæ, quæ tot clogijs jam Aristotelem celebrant, ut referre illa si velim, discursus curret in infinitum.

LEUC: Ita est: Philosophiæ Primipilis litatum satis. Scio, quod multa sciverint, modò bene, & ad æternitatem feliciter: nam *ad majoris culpæ cumulum pertinet, scire, quod sequi debeas, & sequi nolle, quod scias.* MEL: appositè: cepisti, ut video, doctrinam, quam D. Augustinus, exemplo suo, tibi cupit impressam. Audi, epilogi locò, quàm ille divinam discursus nostri anacephaleosin: sic ipsemet de se ipso. Quid mihi proderat, quod annos natus fermè viginti, Stagiritæ categorias, sine Magistro, sic didici, ut antequàm discipulus, jam Professor, publico illas plausu prælegerem, nilque haberent doctissimi quod docerent, multa quæ discerent? quid mihi proderat, quod libros omnes, quos quidem Minerva amœnior, legissè solùm: modò, fuerit intellexissè? quid? quod severioris quoque Palladis disciplinas, solo Intellectus acumine, citius penetrârim, quàm perlustrârim? quid mihi proderat Ingenium, per omnes doctrinas agile, quod nodosissima quæque sic enodaveram, ut ipsum me fugeret nomen

l. de
perip.
discuss.

Isid.
l. 2.
de sum.
bono:

l. 4.
Conf.
l. 16.

men difficultatis, nisi aliorum experientia id docuisset? quid inquam proderant ista, quando & oberant, nec ad usum, sed perniciem magis valebant? quid mihi proderant bona, non bene utenti, sed deformiter & sacrilegâ turpitudine in doctrina pietatis erranti? aut quid oberat parvulis ingenium tardius, cum à DEO longè nunquam recederent? *En! indocti cælum rapiunt, & nos cum doctrinis nostris volutamur in carne & sanguine.* Hæc ille epi-phonematis locò, quæ qui intelligit, solidamque philosophandi methodum negligit, Philosophus est, Augustino Professore, Cœlique laureâ indignus. Finiamus: & quoniam Stagira, suas de- functo Philosopho non modò aras crexit, sed & splendida Mau- solæa, nos ad Urnam Aristotelicam, cum Augustino, virtutem Scientijs præferente, affigemus hoc Epitaphium.

EPITAPHIUM Ad Urnam Aristotelicam erectum.

Plange Natura!

Facet hic Stagirita, per quem stetit,

Qui nisi pro te stetisset,

Faceres.

Facet extinctus Ille,

Qui orbem universum animaverat

Ad meliorem vitam.

Facet elinguis,

Cujus ore diserta jam discurret

Posteritas.

Facer

Inter indoctos, jam mortuus,

Qui inter doctos semper ambulaverat vivus,

Quia Peripateticus.

Nature debitum solvit,

C 3

Cui

*Cui pene totum, quod in orbe habet præconij,
Debet Natura.*

*Qui in vita Semi-DEUS ſuperavit Naturam,
Homo factus in morte,
A Natura eſt ſuperatus.*

Hinc

Mortuum meritò luges, qui tibi ſic luxit vivus:

Ariſtoteles anagrammatico nomine

Sol erat iſte:

*A quo totam, qua radias,
Hauſiſti lucem, atque ſplendorem.*

Sol erat iſte:

*Nam ſolus illuminavit
Philoſophicum Mundum.*

Sed

Eclypſin à morte jam paſſus.

Et quidem totalem:

Cum

Ita occiderit,

Ut ampliùs non oriatur.

Hinc

Meritò Illi jam parentas Natura,

Quia parentas, ſi non Parenti,

Curatori ſaltem, atque Cultori.

Reddidit, quæ dediſti:

Dediſti ingenium, is tibi dedit ingenij fructum.

Dediſti talenta:

Auxit hæc per labores,

Ut cum ſanore tibi redderet honores.

Satès te coluit, quia excoluit:

Cur ergo perdis Cultorem?

Fateor,

Vivus te prodidit, ſed non te perdidit:

Revelavit Secreta, quæ celaveras,

Ut revelaret.

Perdidi-

*Perdidifti majus quid Alexandrò ,
Dum perdidifti Alexandri Magiftrum :
Is enim gladio nodum unum difsecuit :
Hic ingenij acie folvit omnes .
Fateor ,
Miraculum fuit ,
Quòd hoc Mundi Miraculo corruente ,
Non corruerit pariter eruditus Orbis .
Nam
Successores non habuit ,
Si fpectes Liberos ,
Si libros , habuit plus feptingentis ,
In quibus etiam mortuus ,
Vivit feptingentis Immortalis .
Dedit ergo industria , quod negavit Natura ,
Sibi ipfi fuperftes
Vivit poft mortem :
Dum nequit vive vocis oraculo ,
Muto clamore , voceque mortua ,
Totum per orbem ,
Sue eft Præco gloriæ immortalis .
Felicem Stagiritam !
Si juxta Naturæ leges tam bene vixit ,
Quàm doctè fcripfit .
Infelicem !
Si Scientia fola dum eum docuit ,
Nocuit .
Si qui in vita bene femper conclufit ,
Conclufit malè in morre ,
Vitium incurrens Æternitatis .
Infelicem !
Si caufas fecundas dum curiofius investigavit ,
Neglexit Primam .*

Si Na-

Mausoleum Peripateticum.

*Si Naturam dum invenit bene speculari,
Gratiam perdidit malè vivendo.*

*Quid juvat Stagiritam Scientia,
Si DEUS scrutetur causas,
Non tam Scientiæ, quàm vitæ?*

Quid juvat?

Si hic laudatur, ubi non est,

Et ibi crematur,

Ubi est.

Abi Philosophè,

Et cogita,

Quàm sit vanum Solatium,

Laus in tormentis.

Cogita,

Quàm miserum sit Scientiæ solitus Stipendium,

Si clogia, quibus laudaris, non audias,

Et tormenta, quibus cruciaris,

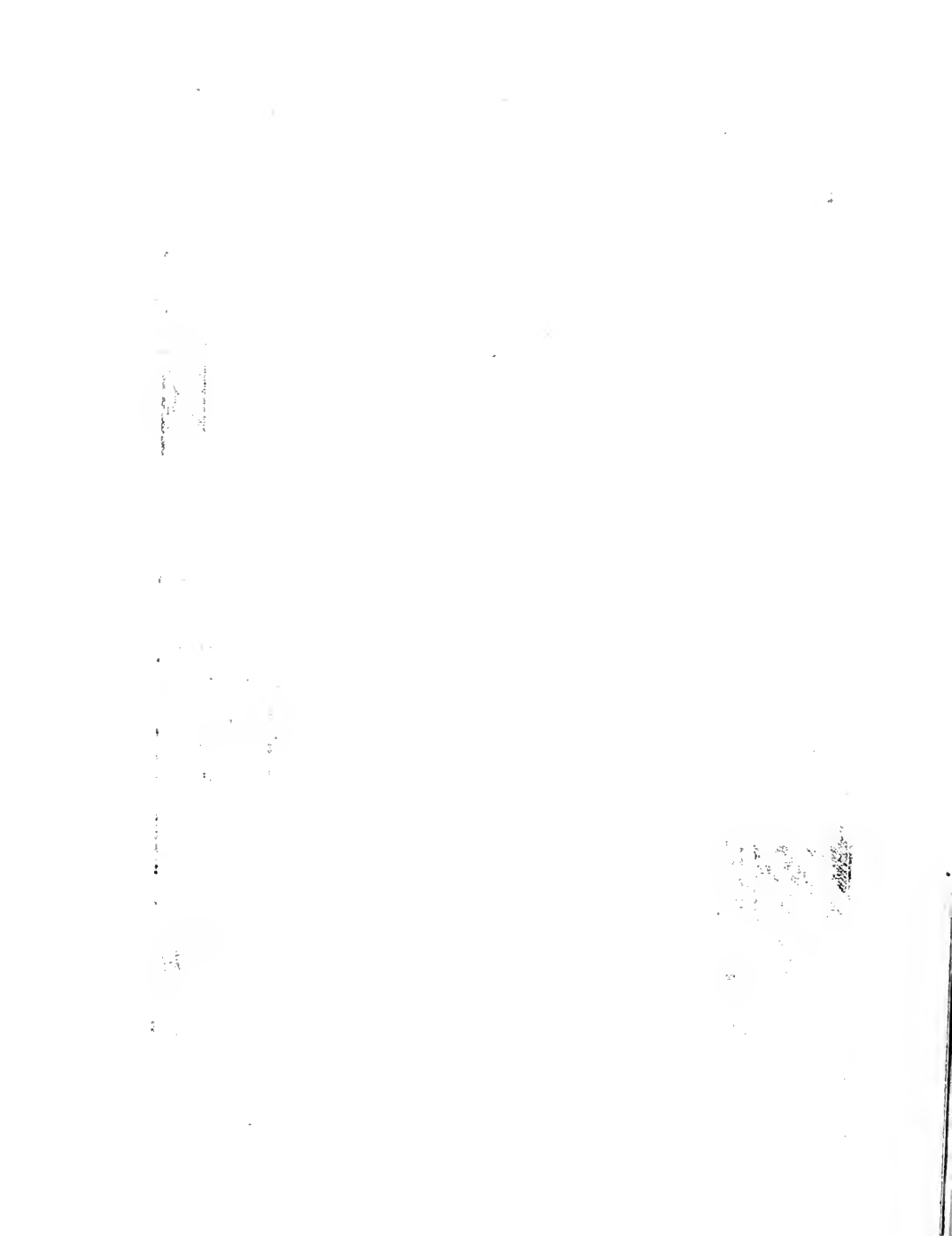
Sustineas.

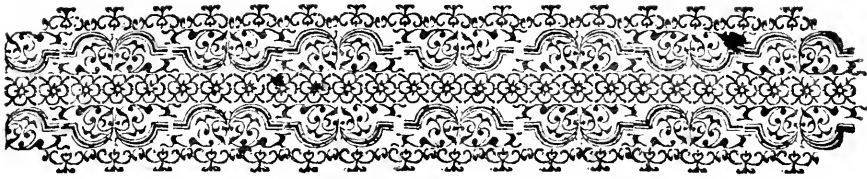

SPINX

*S. Dionysius in Areopago Sophus, à tenebris lumen. quia ex
Eclipsi Deum agnovit, cum dixit: Aut Deus naturæ patitur,
aut mundi machina dissolvitur: Subin à meliore adipo,
S. Paulo, explicata Ignoranti Dei anigmate, ad veri Dei ag-
nitionem perductus. Ex Brev. Rom. I. Melchior Gutwein sculp.*

SPHINX CLARISSIMA

Sive

DISCURSUS II, DE DEO

Rerum omnium Principio.

MELANDER. Satis in Atrio hæstisti nuper: en! patet tibi nostrum jam Athenæum. Ingredere si lubet, & secretiora Philosophiæ lustra Sacraia. **LEUCOTHEUS.** Papæ! quam novam tu mihi pandis Poëcilen! Stoámne video Zenonis, quam Mycon, vel Polygnottus, suo variegetatam penicillo ornaverat? **MEL:** Magna cupis componere parvis:

Symbola vides, quibus tumultuaria manus, peristromatum loco, Philosophicum hoc Musæum mihi ornaverat. **LEUC:** Et quem in finem? **MEL:** Ut Symbolico hoc velamine tecta, Juventuti melius aptetur Philosophia. **LEUC:** Nova methodus philosophandi. **MEL:** Falleris, nisi novam dicere velis Antiquitatem. Veterum Philosophorum vestigia terimus, quos à longè, si salutaveris, deprehendes, quòd, plerâque Philosophiæ mysteria, non nisi sub emblematum schemate, ac ænigmaticis fabula-

Kirch.
t. 3.
Oedip.
3.
In l.
Mytho.
Mau-
rus.

rum allegorijs, publico proposuerint : & meritò, ne scilicet quibusvis è trivio lippis, aut circumforaneæ cerdonum vappæ, apertum quà latè potest, Philosophiæ sanctuarium pateret. Sic Ægyptios legimus, per Sphingem exundantem Nilum, Græcos per Proteum materiam primam, per Saturnum horas, & tempora designâsse. Hinc non malè Comes Natalis Mythologiam, antiquum Philosophiæ domicilium, & ipse Stagiritæ Philosophos fabularum amatores, appellat : quia (ut in hunc locum Scholiographus) Poësis animos, ad Philosophiam dispositos reddit, aptosque. Quid multis? Crisim non moror, quam Ipsamet Sapiëntia incarnata suo refutat exemplo : Hæc in parabolis divina Oracula optimè, nos in symbolis Philosophica saltem malè, nisi malevolis, non proponemus.

LEUC: Displicere consilium nequit : Imò mihi (licet minor sim, ut suffragium feram) ut quod maximè arridet. Sic erit ad vota amplissimus, nî fallor, campus, in quem, te Duce excurram, & eò quidem jucundiùs, quò curiosius. MEL: Scopum mecum divinas, tuam utilitatem. Sat ampla est messis pro ferendis colloquijs : elige, quod placet, Symbolum, & filum porriges, quo per Philosophici labyrinthi mæandros, calle non inamœno, decurras. LEUC: D. Dionysius, quam Athenæ, ut Sophum, ut Judicem Areopagus suspexit, nescio, quid hieroglyphico illo Schemate portendat: *Ex umbra lucem*. Sphingem agit, dum in ænigmate loquitur, hinc age, precor, illius Ædipum. MEL: Mundo notum est, quòd primam Dionysius lucem ex tenebris; quòd Solem Justitiæ non viderit, nisi per eclypsin: nam cum noctem illam paradoxam, quia meridianam, in morte Christi, Heliopoli cerneret, agnovit ex mundi oculo, tam mirabiliter obtenebrato, quòd Cœli Oculus oculos clauderet; hinc exclamavit: *Aut Deus naturæ patitur, aut Mundi machina dissolvetur*. Et quid mirum, quòd senex à tenebris illuminatus, plenam deinde lucem ex ænigmate hausit? Erat Athenis Ara, *Deo ignoto*, dudum erecta: verissimum ænigma! si enim Deus, quomodo ignotus? si ignotus, quomodo Deus? dudum desideraverant Ædipum cæcutientes in Areopago talpæ. Misit Deus Apostolum gentium, qui quod ignorantes colebant hætenus, annuntiavit, plenumque ænigmati diem attulit, nec sine lucro & præmio: nam inter reliquos lucratus est Sophum (superi!

peri! quale præmium, Deo Sphinge, Paulo Ædipo dignum!) Dionysium, quem veræ fidei luci ita restituit, ut nemo melius, per speculum, divinum Solem aspiceret, quàm sublimis hæc Aquila; nemo clarius de Divina Sphinge, in ænigmate, scripserit, nisi cui facie forsan ad faciem, in viventium lumine se relevavit.

LEUC: Nunc capio, quid ænigmaticum schema, præfixum discursui; *Sphingem clarissimam* vocas *DEUM ignotum*. MEL: meritò Sphingem dico, quia nemini cognitum: clarissimam, quia nulli non cognitum: quid hæres? Deus est, qui quàm apertè patet, quòd sit, tam occultè latet, quid sit: Percipe rationem. Quid Philosopho magis incognitum, quàm quid sit Deus? Quære Simonidem cum Hierone, & rei considerandæ diem petet, mox alterum, demum plures, & sic deinceps, dum te moræ denique pertasum hoc responso dimittet: quò diutius cogito, eo rem obscurius penetra. Exlonginqua Ægypto advoca Sapientes: quid dicent? silebunt, ciconias tibi monstrando, & crocodillos, animalia linguis carentia, ut vel mutis hîsce symbolis tibi insinuent, Deum penitùs ineffabilem. Augustinum in scrobem funderè videbis Occanum: Gregorium stupebis, ora digito premere, quia pene omne, quod de Deo dicitur, eò ipso jam indignum est, quod potuit dici.

LEUC: Exstant tamen non pauca Sapientum oracula, quibus veluti genuinis coloribus expriment Divinitatem. Thali Milesio Deus est *Ens entium omnium antiquissimum*, quia nunquam cœpit: Platoni *Vivens sempiternum, & optimum*: Trismegisto, *Gloria omnium, principium universorum*. Hipponensis nunc vocat pedem ex toto, quia ubique: nunc oculum, quia omnia videt: nunc manum, quia omnia operatur. Mellissius ait, quod nec partibus constat, ut corpus, nec affectibus distet, ut anima, nec formis substet, ut omne quod factum est. Denique cum Aquinate, torrens Theologorum, actum purissimum, asserit compositionis omnis expertem, quo nihil majus, nihil melius, aut præstantius potest excogitari. MEL: Effatis ejusmodi memoriam acuis, ænigma non solvis: dic enim, amabo, si penicillo magni Gregorij, divinum Ectypon tibi depingerem, dicendo Deus est, qui intra omnia manet, ipse extra omnia, supra omnia, & infra omnia: si assererem, quòd ibi excedat, ubi sustinet, ibi impleat, ubi circumplectitur: quòd Idem superior & inferior sine locatione, amplius sine latitudine, subtilis

Cic. l. i.
denat.
Deo.

l. 20.
Mor.

Trism. in
Pimand.

c. 2.
Aug.
ep. 112.
cap. 36.
Bern:
de consil.
l. 5.

Greg.
l. i. mor.

sine explicatione: quòd sempiternus sine tempore, sine qualitate bonus, sine quantitate magnus: si adderem, quòd ubique præsens sit sine situ, ubique totus sine loco, transcendens omnia sine motu, manens intra omnia sine statu, creans omnia sine indigentia, gubernans omnia sine labore: si definirem, quòd ille sit, quem nec spatia dilatent, nec coarctent angustia, quem voluntas non variet, nec corrumpat necessitudo, nec mœsta perturbent, nec lata demulceant; in quo nec oblivio quidquam tollit, nec memoria reddit, nec præterita transeunt, nec futura succedunt: dic, mihi amabo, an hac paradoxâ paraphrasi ænigma evolverem, an involverem potius? nempe videmus *nunc in ænigmate*, & qui scrutator est Majestatis, opprimetur à gloria. Quòd si meâ diffidas sententiæ, ad DEUM appella, solvique tibi ænigma pete: quid audies? *sum qui sum: Alpha & Omega, Principium & Finis*: En! ænigma novo solutum ænigmate: nempe *DEUS ænigma est, nostris quia lumen in umbris, Ædipus & Sphinx est: hæc Solo, at ille Polo.*

LEUC: Sic intricas hoc tuum ænigma, ut vix videam, quo modo clarissimè id extricabis. *MEL*: Dixi obscurissimum est, quid sit DEUS, clarissimum, quòd sit DEUS: nam, utut spissæ Gentilitatis fuerant tenebræ, tamen claritatem veritatis hujus, obscurare non poterant: quippe Philosopho non posse non esse cognitum supremum Numen, fastus est, etiam Ethnicus Cicero: quid, inquit, esse potest tam apertum, quid tam perspicuum, cum Cœlum suspicimus, & Cœlestia contemplantur, quàm esse aliquod Numen præstantissimæ Mentis, quo hæc regantur? agnovit Seneca dum ait: quid enim est natura (Naturans scilicet) quam DEUS, & divina ratio toti mundo, partibusque ejus inserta? confirmavit hoc Stagirita, dum dixit: quod in triremi est Gubernurator, quod Rector in curru, Dux in Urbe, in Exercitu Imperator, hoc in mundo est DEUS. Jure igitur Zaleucus Locrensem illum, Urbe proscripsit & Orbe, qui Cœlum terramque aspiceret, & tamen tot oculis, Cœli terræque Dominum, non videret.

LEUC: Quidquid sit, sunt hodie dum, qui oculato in sylvate, velut Argos, se circumspiciunt, & tamen ad hanc lucem cæcutiunt talpæ, ac in meridie diem quærunt. *MEL*: Sunt pro dolor! quos tamen homines minimè dixeris, sed hominum mon-

L. 2.
de nat.
Deo.

de Be-
nes.

in pro-
æmio
legum.

monstra, mundi probra, nauscentis naturæ vomitus, Stygisque spurios abortus: sunt Machiavelli contribules, Epicuri de hara Satyri, Athei. Triplicis generis monstra, velut totidem furias, in mundum, contra mundi Authorem, trifaux evomuit Cerberus: primum in Nembroto, *Polytheos*: sed ubi hanc Hydram à Christo debellatam conspexerat, mox enisit alteram, prima oppositam, *Atheos Voce*: his verò, cùm ipsa natura, vocem impiam, strangularet, medioximam enisus est pestem, omnibus monstris magis monstrosam, *Christianos nomine, Polytheos opere, reverà Atheos*, de quibus pridem non sine gemitu Damianus: *quid prodest, si quis Christianè credat, & gentiliter vivat?*

LEUC: Nullane supersint Philosopho tela, quibus debellet ejusmodi Lernæas pestes? MEL: Superfunt utique. Præbet Philosophia tam multa & efficacia, contra Atheum imprimis, ut nisi cum Batto in lapidem obriguerit, manifesta ratione convictus, non possit non herbam porgere: sed lyram Arcadi pulsas, cæcòq; nequidquam objicis colores. Leucothee, difficulter ratione deceratur cum Atheo, qui rationem se extuisse non proficitur modò, sed etiam gloriatur. Age si lubet, & cum Gentium Doctore *testimonium* exhibe si non de Cœlis, in unanimi saltem omnium, qui à mundi incunabilis vixerant, mortalium sensu atque consensu: in testes adduc *Ætates*, & Nationes omnes, genijs & ingenijs diversas, quæ quamvis in contradictionis studia pruriant unanimi tamen calculo huic veritati subscribunt: & nunquid ad tam discordem concordiam cogit evidens veritas, rapitque vis altior? sed non rapitur Atheus: oggannit omnibus unus, stat firmus in sua infirmitate, & si ferrum non sufficit, triplici chalibe obarmat frontem, ut, voce saltem, huic hominum consensui neget assensum. Cum magno Augustino *totius nature clamorem* oppone, dic in aëreo Cœlorum fornice auscultet siderum voces, quæ sua celeritate discurrunt, sua mole de DEO annunciant: dic, ut audiat tonitruum mugitus, grandinum strepitus, cadentis pluvix susurros, ventorum tumultus, mutas meteororum voces, totamque in siderejs regionibus *musicam*: & nunquid, contentissimo clamore, clamant: *confessio ejus super Cælum & terram?* clamant sed furdo: nam Atheus aures habet, nec audit, imò ne audiat, obturat, Ulyssis consilio in suum malè utens exitium. Cum divo Ambrosio *Librum* hujus mundi legendum

Actor.
14. v.
16.

15. *Ci-*
vit. c.
3.

Plato.
Psal.
148.
in c. 2.
Luc.

præbe, videat, quot creaturas, tot characteres, DEI Digito exaratos: obtupescat magnificum opus, compositum ex innumeris, summèque contrarijs partibus, tam constanti rerum omnium temperie invariaturum: contempletur, quàm terra amœnè rideat in pratis, quàm superbè se se ostendat in viretis, quàm blandè virefcatur in hortis, quàm luxuriosè frondescat in pomarijs, & nunquid, trabalibus litteris, has legere voces poterit: *Ipsè fecit nos & non ipsi nos?* sed frustrà est, litteras se nôsse negat, ut

4. de de- pote in cuius mente occalluit dudum stupor. Cùm Eusebio *Spe-*
monstr: culum præsentia, conscientiam propriam, introspiciat, & depre-
 c. 8. hendet principia synterescos, quibus dicat Virtutem honestam, inhonesta vitia: sentiet remorsus, qui suadent fugiendum malum, faciendum bonum: & nunquid hoc speculum indicat supremum Legislatorem, Remuneratorem & Vindicem? *sed nempe*

l. 1. *stultus considerat nativitatem suam in speculo, abit, & obliviscitur.*
 contra Denique cum Angelico *Rationis lumen* accende, quo meridiana
Gent: luce clariùs videt, dari Ens productum, adeoque & improductum; si enim vitare velit sequela necessaria vim, vel incidet in Scyllam mutuaè prioritatis, vel in Charyptin processus infinitum. Sed frustrà lumen accendis, nam & in meridie nox est, cùm palpebras claudit obstinata in errore voluntas.

LEUC: Tam ferreas ego costas vix esse homini credam, ut impavidus, & sine sensu, ferat tela tam fortia. Quid igitur rationis opponit? MEL: Erras, dum de homine loqueris: *homo brutum* est Atheus, à quo frustrà rationem expectes: id unum oggrunnit: casus, casus est, ne cadant de Cœlo sidera: casus est, quòd hæc mundi spectabilis machina, è temerè volantibus per inania atomis, in compagem, hac elegantia & ordine visendam, coaluerit. Si replicas, humanam igitur fidem non superare, quòd ex confluentibus casu coloribus vel ipsi Parrhasio invidenda effigies: quòd ex concurrentibus sua sponte saxis, Solymæum Palatium: quòd jactis, fortè fortunâ, alphabeti litteris, ingeniosa Homeri Ilias consurrexerit, deglutiet absurdum, & Struthionis instar grandem bolum hunc devorabit. Si addas prodigia, quæ naturæ viribus majora, majorem infiniti Entis virtutem comonstrant: si dicas, sublato Numine, errorem fore universalem, probos, infelicissimos, felicissimos improbos, Marpesiæ rupis instar, stabit immotus: si processum aliquem,

quem, feriemque agentium infinitam transmittas, ibis in circum-
 tum, finitamque senties in probando tuam prudentiam, stultici-
 tatem Athei in negando senties infinitam.

LEUC: Ita est: hinc verba ne perdas, precor: ventos pascis,
 si philosopharis cum bestia: sufficiunt hæc abundè rationis com-
 poti, quam si exiit Atheus, nec sufficient infinita: nempe non est,
 nisi insipiens, qui dicit in corde: *non est DEUS*. Exponè potius, an
 feliciori Minervâ Polytheos Philosophia nostra debellet? MEL:
 id equidem opinor: hi enim dum existentiam DEO adjudici-
 cant, videntur sapere supra feras, utut infra homines plurali-
 tate desipiant. DEUS enim si unus non esset, Deus non esset,
 quia non esset illud, *quo nihil melius*: optimum non est, quod
 non est solum, quia melius est esse solum, nec sibi in Imperio
 habere æqualem. DEUS, si unus non esset, Deus non esset,
 quia *perfectissimus* non esset: finge Jovem, qui præsit superis;
 Plutonem, qui inferis: finge Neptunum, cujus ad vota fluat
 Oceanus, Oculum, cujus nutibus adspirent venti, singuli ha-
 bent sua, nullus omnia: decrit alteri, quod habet alter, ille
 autem perfectissimus esse nequit, cui aliquid deest perfectionis.
 DEUS, si unus non esset, *Supremus Dominus* non esset, quia de-
 trectant Imperia dignitate pares: imperet Saturnus, spernet im-
 perium Jupiter, & in Latio coget latere imbellem Deum. Deus
 si unus non esset, *absolutè liber* non esset: sæpe nollet unus,
 quod vellet alter: Æneam protegeret Paphia, Juno persequeretur:
Nam sæpe premente DEO, fert DEUS alter opem. Quod si
 Deos sympaticos fingas, fingis ridiculos: qui enim consentire libe-
 rè possunt, & liberè poterunt dissentiri: nempe pluralitas Numi-
 num, est nullitas Numinum: Unitas Dei est veritas Dei. Viderunt
 hoc etiam luscii in tenebris Ethnici: ridet Socrates Joves adulteros,
 Mercurios rapaces, lascivas Venere: Plato exhibilat in fanis Py-
 thones, Crocodillos in adytis, Simias in delubris: ipsemet Sta-
 girita spernit cepas, & allia, & siquæ alia nascuntur in hortis Nu-
 mina, quæ quia fungi, non nisi fungos numerant adoratores.

LEUC: Herclè! non inaniter hanc pugnam pugnat
 Philosophia, dum DEI existentiam Atheis, uniratem Poly-
 theis demonstrando, utrosque feliciter expugnat. Sed quid
 de tertio monstro? quanam Lerna hanc spuriam orbi immi-
 sit Hydram? ex spuma Cerberi prognatum credam, tam fa-
 talem

talem humano generi abortum. MEL: Nihil exaggeras: sunt Christiani, sed nomine, quia Christum profitentur, sed voce: sunt Catholici, sed sine forma pro forma, quia fidei sese commodant, vel accomodant potius, ad speciem & sine specie: larvam remove, prò qualia monstra, Gorgonijs fœdiora spectris! sunt Christiani exterius, interius Athei: credunt quod volunt, sine fide ad omnem fidem venales, quia ad omnem Religionem indifferentes: nullam probant, nec ullam reprobant, ultima cura Religio, quæ jam transit in externum, politicumque Republicæ ritum: laudant in fide, quod commodum, quod incommodum, risu exsibilant: ipsi suæ fidei Authores, pro genio formant, reformant pro libitu, pro libidine deformant: vivunt, ut edant, edunt, ut vivant; nam vitam agunt, ut feræ, mortem optant, ut bestia. Quid multis? sunt Christiani nomine, reverà Athei. Sed est horum & alia species: sunt, qui catholicè credunt, sed ita vivunt, quasi non crederent: nullum mysterium negant, & tamen cuncta operibus reprobant: sentiunt cum Christianis, sed cum Ethnicis vivunt, & Atheis, utrisque peiores, quia supra Ethnicum Atheumque mendaces. Cœli præmia credunt, sed quasi non crederent, quia turpiter negligunt: æterna dicunt inferni supplicia, sed quasi non dicerent, quia non horrent. Verba si consulas, DEUM existere, etiam Vindicem, asserunt, sed negant, quem asserunt, dum horrendis sceleribus Vindicem offendunt. DEUM unum adorant, & cum Polytheis sibi plurima Idola fabricant: nunc enim thus adolent Veneri, nunc aras erigunt Plutoni, nunc genua curvant Mercurijs, nunc victimas immolant Lyæis: frustra Christiani titulo gloriantes, & in spurcitijs Ethnicos imitantes, atque utinam non superantes! Ejusmodi Christiani nominis Simijs, meritò diem dicunt Gentiles, ad Hieronymi cortinam: audiant Oraculi hujus Sententiam. *Cui DEUS venter est, ei DEUS recens est, quotcunque vitia habes, tot habes recentes DEOS: iratus es, ira tibi DEUS est: vidisti mulierem, & concupisti, libido tibi DEUS est: unusquisque enim, quod cupit, & veneratur, hoc illi DEUS est.* Nempe hæc est illa, de qua Ambrosius, Christianos inter, *Idolorum Servitus.* Et utinam ejusmodi monstra non invenirentur plurima, sub bysso & purpura in aulis, sub olidis centonibus in caulis, sub vitta in gymnæcis, & quod Philosophiæ dedecorsum, sub epomide in Lyceis!

LEUC:

Sup.
Ps. 80.

L. 7. in
Luc. c.
14.

LEUC: Et quæ clava erit tam fortis, quæ vires adeo validæ, ut Hydræ huic contundant monstrosum caput? MEL: hic opus, hic labor est; imbellis nimium est ipsa manus Herculeæ, hic opus est brachio Omnipotentis. Ne tamen nihil agere videatur Philosophia, ex veritate geminâ, superiùs stabilitâ, sic urgebit Theosophus ejusmodi Philosophum irrationalem. Datur DEUS, ergò Creator, à quo formatus, pro quo es factus: hic finis tuus, unicus, ultimus, ab isto quantum recedis, tantum à tua felicitate discedis: hæc tua beatitudo, extra quam non poteris non esse miser. Frustrâ vagaris per creaturas: spinosæ sunt mundi divitiæ, quia pungunt: amaræ deliciæ, quia transeunt: vanæ honorum illecebræ, quia evanescent. Irritant terrena, non satiant, hinc inquietum cor tuum erit, nisi in centro hoc conquiescat. Quid frustrâ torques te miser? si non movet te excellentia finis, si non trahit jucunditas, si tua te non rapit felicitas, necessitas te cogat, oportet: aut enim, conformiter ad finem vivendo, dabis debitam Numini gloriam, aut, agendo difformiter, dabis certam ac inevitabilem pœnam: aut sponte glorificabis inter Superos Bonitatem divinam, aut coactè apud Inferos severissimam tolerabis Justitiam: alterutrum est necesse, elige. Ulteriùs: unus est DEUS, Cor unum: cur ergò dividis DEUM inter & Creaturas? Ingrate! Te totum tibi, imò totum quoque se tibi dedit, cur ex toto tu reddis partem, & hanc non totam? pró dolor! Tanto negas tantillum! *Infinitus est, & omnia tanquam nihilum coram Ipso*; coram nihilo omnium, minus nihilo Cor tuum, & tamen hoc, danti omnia, recusas? avare nimium, qui dum sufficis DEO, tibi DEUS non sufficit! sed quid loquor? magna perfidia, Cor DEO dare dimidium: major, auferre totum: maxima, ablatum DEO, totum consecrare diabolo. At honores promittit: scilicet magnum inane, & grande nihil; quid enim scæptra, nisi aureæ compedes? quid purpura, nisi miseræ tegumentum? *In momento ostenduntur mundi Imperia: In momento*, quia dum placent, transeunt: *ostenduntur*, quia non possidentur: quæ omnia, bene si nôssent homines, plura essent Regna, quàm Reges. At Divitias offert; quæ te pauperem faciant: nam toto eget mundo, cujus non explet mundus cupiditatem: animus quærendi cupiditate anxius, amittendi metu miserrimus, ad omnes fortunæ injurias expositus,

Ps. 38.

Matth.

4.

Jer: 2.
v. 19.

quò plus habet, plus cupit. At Delicijs allicit, sed quæ non sine amaritudine gustantur, & tamen æternis supplicijs expiantur: nunquid *amarum est dereliquisse Dominum DEUM suum?*

LEUC: Tam piè, quam efficaciter stringis: sed ignosce, hac formâ extra formam cum Philosopho ambulas. MEL: quid ita? LEUC: quia sensim in acesin delaberis. MEL: aptius in Ethicam dixisses; sed nunquid & tu in oblivionem delaberis illius, quod primùm heri? meminisse poteras (quod vel idè tibi iterum iterumque inculcatum eo) Philosophiæ nostræ non alium esse finem, nisi quem statuit Plato, Divinitatis nempe notitiam, & amorem: quem sic Philosopho ratum est persequi, ut illum assequar Ethicus: dixi; ita ratum, fixumque. Pergo, argumentis physicis majorem de DEO dare notitiam, ut subin Ethica, majorem in Philosophis generet amorem. Fingetibi, quod sibi quondam Boëtius, in Peripato grande jubar, finge, spectabilem tibi se sistere Philosophiam: percipe, ut alloquatur Philosophos nomine, re tamen brutis, quam hominibus similiore. Existit DEUS, existit unus, quod si non creditis, docente me evidenter scitis, nisi rationis lumen, naturâ etiam repugnante, penitus extinxistis: existit igitur à se, & quod consequitur, in omni perfectionis genere, infinitus: quod enim Ens est à se, à nullo participat rationem Entis: quod si verò causam sui non habet, perfectionem, avaris limitibus circumscriptam, habere nequit: nam quidquid cernitis limitatum, à sua causa, cernitis limitatum, quæ aut non potuit, aut non voluit plus perfectionis effectui communicare: est igitur omnia DEUS. Quidquid pulchri relucet in sole, quidquid placet in stellis, quod blandum aridet in iride, quod rapit in floribus, quod recreat in fontibus, quod in pulchritudine creata fascinat, omnia reperire in DEO est. Plus dico: omnes has perfectiones continet sine defectu; bonus est sine qualitate, magnus sine quantitate, immensus sine extensione, æternus sine spatio temporis: remotissimè distat ab omnibus, & tamen vicinissimus est: nullo loco constringitur, & ubique præsens est, semper agit, & semper quiescit, omnia mutat, & nunquam mutatur, movet omnia ipse Immobilis, comprehendit omnia, & à nemine comprehenditur. Plus dico: omnes has perfectiones continet modo excellentissimo: possidet sine limite, quia
infini-

infinite: continet sine indigentia, quia est naturæ plenitudo, habet sine permixtione, quia est actus purissimus: complectitur sine divisione, quia est spiritus simplicissimus. Omnia DEUS est, imò, nihil DEUS est rerum: congere quidquid perfectioris est in rebus corporeis; sume in unum, quidquid pulchritudinis in spiritibus reperitur, mendax sim, nisi dicas cum S. Augustino *omne hoc pulchrum est, sed non sicut tu DEUS meus*. Perge, & quam concepisti Ideam, millies & millies multiplica, iterumque millies, ac millies dices, hæc non est Deus, sed aliquid infinities pulchrius, infinities beatius, infinities amabilius, hoc est Philosopho Deus: & hunc imensum Bonitatis Oceanum derelinquunt, rebelles lumini, sibiq; fodiunt cisternas, in creaturis dissipatas, quæ continere non valent aquas: quàm infinitæ suo modo malitiæ est hic contemptus! Semei, canis mortuus, maledictis laceffit Regem prius adulterum, parricidam, nunc ob scelera exulem, sortisq; vindicis ludibrium. Amalecites tardam expellit animam Principi agonizanti, Patriæ hosti, victo, & beneficij loco mortem non tam poscenti, quàm extorquenti: et ecce! continuo ad mensuram vilitatis in offendente, Majestatis in offenso crescit atrocitas sceleris. Metire modò, si potes, Philosophæ, è nihili tui abyso Majestatis infinitæ offensam, & deprehendes malum tam grande, pene dixissem, quàm grandis est Deus, siquid Deum infinite magnum æquare posset. Verbo: Deum esse necesse est, qui enormen peccati malitiam comprehendere velit: diabolum esse oportet, qui peccatum admittit, si nôrit, quid illud sit.

*l. 2. Reg.
c. 16.*

LEUC: Superi! quale monstrum Philosophus peccator! væ huic, qui spreto DEO cogitat, se quidquam melius habiturum: an ultra crescere possit criminis tam atrocis immensitas? MEL: Potest: audi Philosophiam, ut exorbitantes à ratione Philosophos reducat in orbitam. Infinitæ perfectionis est DEUS: ergò immensus: implet omnia spatia, nec impletur: est intra omnia non inclusus, est extra omnia, nec exclusus: ubique præsens est, penetrat abyssos, emeritur cælos, perspicit intima cordium: quæ ergò protervia coram DEO committere, quæ coram homine non auderes? nimis insolens est, legem infringere, dum adest Legislator; ridere pœnas, cum spectat Judex; conculcare pretium sanguinis, cum videt Redemptor. Infinitæ perfectionis est DEUS: ergò infinite bonus:

quid quid es , beneficium DEI es : quot numeras momenta , tot innumera numeras beneficia : nimis igitur ingratum , eo momento DEUM offendere , quo suis te beneficijs obruit. Infinitæ perfectionis est DEUS : ergò infinite potens : operatur omnia in omnibus , in Ipso agimus , movemur , & fumus : in Ipso & per Ipsum omnia , sine Ipso nihil : prorsus igitur inauditum , è divinis auxilijs instrumenta scelerum cudere , & velle , ut ad horrendum sui Deicidium concurrat DEUS. Infinitæ perfectionis est DEUS : ergò infinite Sanctus : procumbunt Angeli , dum sanctitatem DEI proclamant : velant facies suas , & tantum lumen non sustinent : complicant alas , & præ admiratione manent immoti : inclinatur Cœlum ad reverentiam , Orbis universus adorat : & tu peccator sordide , Epicuri de hara , Sophe , tu sustinebis Majestatem impurus , qua nihil purius ? tu speres intuiturum te faciem , qua nihil sanctius ? Apage ! ad scofras , ad hircos , omni hirco putidius animal , magisque foetidum monstrum. Infinitæ perfectionis est DEUS : ergò pariter infinite Justus. Vindicat in Cœlo : punit in Paradiso : ulciscitur in ipso Deo Incarnato : in Angelo cogitatio , in Adamo morsus , in Christo culpa aliena tam atrociter castigatur : & tua tantæque flagitia speres tu impunita ? quid quid agas in quacumque te partem veritas , seriùs , ocyùs luendum peccatum est , hic vel illic , igne aut aqua , lacrymis vel flammis : tua est optio , Justus Judex , inflexibilis , non leniendus , omnibus æquus exiget ad usque ultimum quadrantem.

LEUC: Philosophus non est , quem ista nec tangunt , nec angunt : frustra apollrophen amplificaret longiùs Philosophia. MEL: Et tamen quàm multos est invenire , qui ad hanc naturæ vocem surdi , vel obdurati potiùs , in ipsa naturalis scientiæ palæstra , rationem exuunt , ipsamque jugulant naturam. Sed ad sanctiorem Philosophum , Areopagitam intelligo , revertamur. Sic iste audiit Philosophiæ clamantis vocem , ut responderet , non verbis modò , sed quod majus est , factis. Inò superavit naturam , qui sic æquaverat gratiam , ut DEUM , quem nôsse cœperat , in naturæ caligine , amare pergeret in lumine gratiæ. Felicem Areopagitam , qui aram , ignoto DEO erectam , sic Philosophus coluit , ut tanquam Theosophus magis excoleret ! nam erecto in titulum libro , quem

ignoto DEO inscripsit, nullus esse amplius potest, cui DEUS possit esse ignotus. Dionysij de DEO scientiam demonstrare, si cuperem, irem in infinitum: dixisse sufficiat, eum de DEO tot scripsisse oracula, quot liber ille continet verba: maximum nomen inter Scriptores adeptus, quia de DEI Nominibus scripsit; hunc tibi librum, Bibliothecæ instar, offerrem, nisi sphæram transgredi philosophicam formidarem. Illius igitur locò accipe Categorema, quod, Arcopagita dictante, contra degeneres à naturâ Philosophos, ad Authorem naturæ ipsâ dedit Natura.

CATEGOREMA

Adversus hominem à Natura ad Authorem Naturæ.

*Iustus es Domine!
Et rectum Judicium tuum!
Hinc
Non repelles velut injustam,
Si verum sit alloquium meum.
Nihil ago contra Naturam,
Dum à Natura degeneres
Accuso filios
Natura Mater.
Non muto Naturam,
Dum inclamo te Judicem,
Quem frustra hæcenus proclamavi Authorem.
Elingui voces, mutæ lamenta,
Exprimit mutus dolor.
Vindica Matrem,
Quam filij Matris oppugnant.
Te ipsum ulciscere,
Quem Authorem Natura,
Contra Naturam
Lacessunt Naturæ monstra,
Novi Typhones
Rebelles Enceladi.*

Cur dissimulans peccata hominum taces?

Cur vides, quasi minus videres?

Et ad cæcæm connives insaniam?

Amore hominis creâsti omnia:

Creata omnia homo vertit,

In odium Creatoris.

Fussisti,

Cuncta ut homini serviant,

Homo serviat tibi:

Et ecce!

Hic servit omnibus,

Uni non servit Tibi.

Voluisti,

Creaturarum usum in tuam Gloriam,

Et quid vides,

Nisi constantem abusum in Tui contemptum?

Statuisti,

Te ipsum pro fine, Creaturas pro medio,

Quò melius te Authorem cognosceret,

Amaret Factorem.

Statuit homo,

Creaturas pro fine, te DEUM pro medio,

Apertis oculis non videt Authorem,

Per beneficia offendit Datorem!

Histeron proteron!

Per instrumenta Salutis,

Suæ fortunæ faber,

Sibi fabricat instrumenta perditionis.

Clamant Creaturæ silentes,

Ipsè fecit nos, non ipsè nos:

Et contra clamorem Naturæ,

Thus adolet Creaturis.

Finis ultimus illi, deliciae:

Quot videt Creaturas, tot erigit aras,

Tot colit Numina,

Quot in se continet nomina

Voluptas.

*Creatoris legibus Natura obtemperat,
Solutus homo
Creatoris leges invertit,
Totamque Naturam evertit.
Abutitur
Aëre ad blasphemandum,
Igne ad nocendum,
Die ad patranda scelera,
Nocte ad contegenda,
Divitijs ad fastum,
Delicijs ad luxum:
Ordinatis omnibus
Inordinatè:
Quique creatus est homo,
Ex homine se facit brutum:
Qui Dominus omnium,
Fit sponte mancipium:
Magister brutorum, brutorum Discipulus.
Ecce! homo, quasi unus ex nobis!
Verbo
Ratione utitur, ratione ut abutatur,
Contra naturam cogit Naturam,
Ipsaque, si posset, bruta
Perverteret perversus.
Vindica igitur scelera:
Naturam ab inhumano homine,
Ulciscere Auctor Naturæ.
Ecce!
Tot criminum testes, quot Creaturæ;
In Cælum
Quæ suspirando clamant,
Et hominem clamando accusant.
Audior!
Et Authoris vocem sine voce audio
Natura!
Ascendit, inquit, tuus in Cælum clamor:
Parantur fulmina, & lento jam jam pede*

Festinat

*Sphinx Clarissima.**Festinat vindicta.**Apoc.
c. 6.*

Requiesce modicum tempus,
 Dum compleatur mensura,
 Et commensuratum non modicè complebit penam
 Justitia.

Tibi dabo fulmina, tibi tonitrua,
 Spirabis in terra furores,
 De Cælo dabis terrores,
 Laxabo frena,
 Refrenati tam diu furoris.
 Armabo Authorem Naturæ,
 Naturam contra Naturam,
 Quia homo

Armavit Naturam, contra Authorem Naturæ.

Tu ipsa

Te vindicabis Naturam, Naturæ vindicabis Authorem,
 Quique in cunctis deliquit homo,
 Ferietur in cunctis,
 Pugnabitque pro me orbis Terrarum
 Contra insensatos.

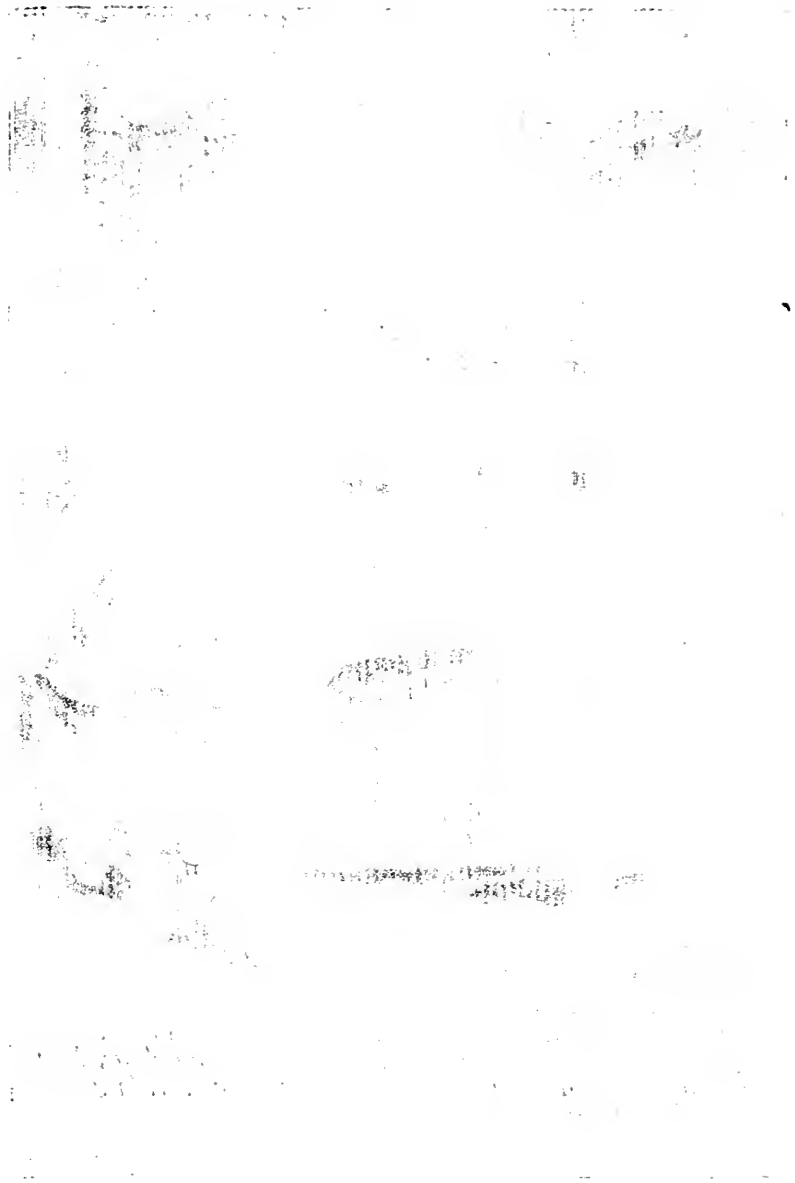
FLAM-

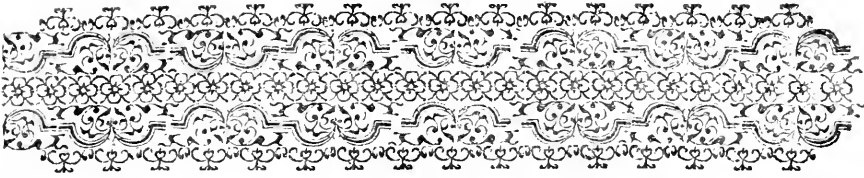

S. Franciscus Xaverius. Sorbonæ Sophus, in disputati-
 one de anima, errorem deductus, animæ pretium di-
 cit, ac docet in teatro orbis, Thesi illa: quid prodest,
 si mundum universum quis licretur, animæ verò
 suæ detrimentum pati atur? Math: 16. 2. 26. ex Vita.

Goufrid Rogg del.

Ioh. Melchior Gutwein sculps. A. 34

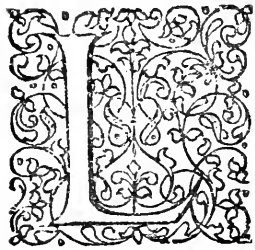

FLAMMA PROMETHEI

Seu

DISCURSUS III, DE ANIMA.

LEUCOTHEUS. Quem tu Prometheus hodie, Olympo reducem? quos ignes, de solis rota subductos memoras? *MELANDER.* Fabulosam cortinam remoue: mox apparebit. Anima est, quam igneo tectam velamine è Cœlis Mythologi traxerant, pro more fabulantes de veritate, dum à Phæbo, luminum Parente, deducunt animæ genesis: quasi verò supra Phæbum non foret Phæbus divinior, Sol iustitiæ, à quo nobilius Stemma, igneamque indolem anima hausisset: scilicet, tendit *sursum*, quia *desursum* descendit à Patre luminum. Cum ejusmodi vatibus (quod Peripato dedecorosum) fabulati sunt quoque Philosophi, quos inter Leucippus & Hyparchus, qui ignis mobilitate leviter moti, natales animæ, velut principium motûs, huic elemento adscripserant: parum certè subtiles, dum sic animæ subtilitatem; parum nobiles, dum illius nobilitatem, ignobili ignis splendore, obscurârunt potius, quàm illustrârunt. Illustriorem Philosophiam, ab ignito Ignatio, Xaverius didicit, Sorbonæ Doctor: quàm pretiosâ sit isthæc flammula, docere nemo melius potuit, quàm cœlesti igne inflammatus iste Pro-

metheus : nemo utiliùs discere , quàm Philosophus ille , tam faciliè sic inflammandus , ut totum orbis ambitum inflammaret : noscis notissimam gnomen : *Ite , accendite omnia.*

LEUC: Superi ! in quàm grandem Philosophum Xaverius evasit , ex disputatione de anima ? Thesi unica : *quid prodest ?* plus didicit , quàm illum omnes docuère Sophi : felicem Xaverij Philosophiam , qua intellectus sic animæ demonstrat naturam , ut voluntas curet naturæ præstantiam ! Sed cum Diogene revertamur ad dolium : dic , quosnam Philosophi sensus de anima ? MEL: Utinam sufficerent quinque ! sed nunquam , credo , minùs unanimes , quàm cùm de anima sentiunt . Audi paradoxa : Diogenes , vertiginem fortè passus in dolio , natales animæ adscripsit aëri : *aquæ* Hippias , Hesioidus *terre* . Natam *ex igne simul & aëre* Epicurus , *ex aqua & terra* coagulata sensit Xenophanes . Heraclitus Ponticus dixit *vaporem* : Archelaus *lucem* , radiantem *ex cerebro* : Asclepiades *diffusam* per totum corpus . Alcmeon sibi persuasit , animam esse *Corpus Cæleste* , Thales *magnetem* : Critias *sanguinem* : *Ex elementis omnibus* composuit illam Empedocles . Necdum finis sapientis stultitiæ : Plato minimè divinus , *Harmoniam musicam* judicavit ; Bias *Intelligentiam incarcerationam* : Democritus (ridete ridentem omnia !) *atomorum coagulum* dixit , quod respirando se continuò reparat . Critolao visa est esse *quinta essentia* purissimorum spirituum , Possidio *Idea* , Melissæ *motus aternus* , Averroi *forma assistens* : Heraclito physico *scintilla stellaris essentia* . Galenus denique , in hoc puncto sibi dissimilis , quia Medicus sat malè sanus , quem tumultuario agmine non minùs insani sequuntur Athei , animam judicavit *temperiem quandam* , quæ ubi è qualitatibus vix resultavit , mox videt cum lyncibus , cum apris audit , cum araneis sentit , se movet cum aquilis , cum Aristotele discurret , judicat cum Salomone . Superi ! quàm hæc stupenda & stupida Sophorum deliria , quæ si faciliùs penetrant , quàm spiritualem substantiam (quo tamen clypeo stupiditatis unico se invincibiles rudunt) Ingenium gratulor , sed quod meritò illis invadeant nefrendes : nam percipe , ut ex hara , velut Peripato , ad hominem sui similem , argumentum grunniat porcus : audite Galeni affectæ , Sophi irracionales ! anima , si vestræ fides Philosophiæ , temperies est qualitatum : sed Galeno iudice , quem adoratis , temperies vestra , ad unguem ,

Quid sit anima.

Metho:
7.

quem, nostræ simillima: ergò anima vestra nostræ simillima, dicam in forma, ad vestræ Philosophiæ informem formam, & gloriam, *porcina.*

LEUC: Acutè dentem intorquet aper hic Calydonius: imprævisum; credo, hoc telum est: hinc crudius infligit vulnus, quàm ut illud ferant molles hi Adonides Veneris. Sed edicas, velim, an tam humiliter omnes de anima? MEL: mi-

nimè: altiùs illam extulêre nonnulli; sed quia difficile est *ne quid*

nimis; dispari sensu, parem penè errorem incurrerant. Ex stemmate Divino, natales animæ, deducit Seneca: hinc Themistius

DEI substantiam nominat: Socrates *inextinguibilem Numinis scintillam*: Secundus DEUM incarnatum: Pythagoras pignus vocat *af-*

finitatis Divinæ: Trismegistus *radium Divinitatis*: Carpocrates, *par-*

ticulam Divinæ mentis: Tullius Rem nominat *prorsus Divinam*, *ter-*

renis omnibus superiorem: Plotinus non æmulam modò, sed & *æ-*

qualem naturâ Numinis Divinitati. En radios, in quibus mirum non est, si nimius culpetur splendor, nam lucent in tenebris ethnica Antiquitatis. Veritatis oracula si præsiis consulamus, naturam animæ exprimit Stagiritæ, dum illam vocat, *principium*

quo vivimus, sentimus, & intelligimus: nobilitatem hujus principij jam à principio declaravit ipse Creator, dum illam cætipon dixit

Divinæ mentis: *factam* nempe *ad imaginem & similitudinem SS. Tri-*

nitatis.

LEUC: Parvî nunquam mihi anima fuit: tam grandis tamen thesaurus quòd corpore circumferatur, multi mecum ignoraverint hæcenus. MEL: Placet candor tuus Leucothee! sed & meus non displiceat velim. Ita est: *nescit homo*, nescit sæpe

& Sophus, *pretium ejus*. Dicam (non enim Amicos inter linguæ periculum) dicam, quod te ipsûm sæpe adverterit, non sine gemitu: alit nonnunquam Peripatus, quos sanè deceat,

multum, plus, plurimum à peritioribus Ethnicis discere. Nil vilius animâ, toties quoties pro lenticula venalis prostat: inter bona propemodum derelicta, primò est occupantis: non ratio-

cinantur de illa ut Sophi, sed grunniunt ut Epicuri, levique aère levius, Brasilicos inter fumos, illam exsufflant, pessimi trapezitæ, dum margaritam tam leviter projiciunt antè porcos. Utinam saperent, & Sapientum albo cum nomen suum inscripserint, Sapientum oracula sæpe consulerent! Quærant Philosophos,

Terent.

in And:

in quæna-

tur:

in quæTu-
scul.

l. i. de

ani: c. i.

Gen. i.

Job. 28.

v. 13.

phos, quos doctoratus laureâ Cœlum jam coronavit, & dicent Chrysoſtomi, animam eſſe *hereditatem Divinam*: Cyrilli, *opus inter opera DEI excellentiſſimum*: Gregorij, *ſanctuarium Divinitatis*: Hilarij, *ſpeculum perfectionum DEI*: Pauli, *Regnum DEI*, *cujus pulchritudine captus ipſe DEUS*, *non dedignatur pro ſuo id ſeligere habitaculo*, Teſte S. Bernardo: Auguſtini illam vocabunt, *Divinæ miraculum Omnipotentie*. Quarant Xaverios, quibus anguſta ſunt mundi ſpatia, ut in altero quoque mundo animas quarant: quos non retardat mare periculis, terra monſtris, Cœlum injurijs, ut ut nimbos crucibus, fulminibusſque mixtos depluat immitis Jupiter. Ignatios conſulant, qui pedem, olympo jamjam interitum, denuò retrahunt, ut cum æterno ſui periculo, huic periculo animam ſubtrahant. Quarant ſexcentos alios, quorum Zelo, nec ipſum Cœlum metas ponere potuit; quarant & diſcant facere pro anima propria, quod alij facere non dubitant pro aliena. Quòd ſi minus Sapientibus credunt, Incarnatam Sapientiam conſulant: reponet Melliffuus: & *dixit multa, & geſſit mira, & pertulit dura*, in animæ emolumentum: dixit theſaurum abſconditum, ſic aſtimavit: fecit centum miracula, ſic indagavit: tulit crucem, vitam dedit & ſanguinem, ſic amavit. Quarant & intelligant ſe *Chriſti ſanguine redemptos*: nolintque amplius ſe exhibere venales.

S. Bern:
de dilig:
DEO.
S. Au-
guſt:

Quotu-
plex.

Ovid: l.
ut: me-
tam:

LEUC: Ita eſt: cur enim tam pretioſi ſuo Authori, tam ſibi reddantur viles? paradoxum adeò hiſteron proteron, in Philoſopho mirari poſſum, non capere. MEL: Me quoque incuria tanta ſuſpenderit attonitum: caperem, ſi Peripatus noſter merempſychoſi ſubſcriberet, cujus delirijs actus Pythagoras animam dixit non ſuam, ſed alienam, commodatam ſolummodo, non donatam: hinc apud Naſonem; *Ipſe ego (nam memini) Trojani tempore belli Panthoides Euphorbus eram, cui peſtore quondam hæſit in adverſo gravis baſta minoris Atrida*. Qua veſaniâ abreptus quoque Empedocles, Piſcem (aſellum crediderim marinum) fuiſſe ſe quondam, fidenter adeò credidit, ut Pythagorico more, ſummo ſibi piaculo duceret, veſci quocunq; vivente, ne ſimul cum carnibus avos, & proavos devoraret. Caperem, ſi plures homini animas noſtra adſtrueret Philoſophia, quarum unam cum Manichæis, quia malam, inferno: alteram, quia bonam, Cœlo poſſent tranſcribere: vel quod Galeni fuit perverſum

versum dogma, quarum unâ in hepate perditâ, restaret altera; hac ex corde ad Inferos detrusâ, in cerebro tertia tandem sapere posset, & errorem, bis malè commissum, meliore fato corrigere. Sed nescit insana ejusmodi scita Peripatus fanior: anima, quam habes Philosophæ, tua est, & quidem unicè tua, quia unica: cur ergò, quod tuum est, negligis? bona curas fortunæ, quia tua: ut tua non sint, quia ut sua brevè mors auferet. En quàm præpostera sit tua sollicitudo! Curas ut tua, quæ non sunt tua, & tua negligis, ut aliena. Nunquid quod Balaamo Arcas, hoc tibi tua, jure, oggereret anima. *Quid feci tibi? cur me percussis? cur me vulneras, plus quàm tertio tot peccatis? cur me occidis? nonne anima tua sum? & utinam animal essem!* fors animam Arcadis si circumferres, tractares mitius, certè non posses crudelius. Hæc illa: quibus, quod superaddam, non suppetit, nisi quod anima quoque sit *unica*: Superi! quæ unica, unicè chara, quia rara, præter animam: æstimantur quoque vilissima, quando unica: sola anima vilescit, utut nobilissima, simul & unica. *Quam dabit homo commutationem pro anima?* hanc certè solam si perdat, dicere potest: *amici, perdidimus omnia.*

Num: 22
v. 30.

Math.
16.

LEUC: Verum nempe, quod dixeras: *nescit homo pretium ejus.* Id solummodo mirum, quòd & Philosophi possint ignorare tam nobile stemma, excelsos adeò animæ spiritualis natalis: fuère, nî fallor, qui ad rerum materialium ignobile chaos illam detruferant, sat nobiles fore se rati, si cum brutis, quæ vitâ non superarent, æqualia in mundo subsellia occuparent. MEL: Fuère, sed Philosophi non fuère, nisi nomine tenuis: si enim vel supra canem Ætiopicum sapiissent, radicem cognovissent è fructibus, ex operationibus animam spirituales. Nunquid enim, edicite monstrosa Machiavelli progenies, nunquid enim, quò propius æmulantur operationes certò angelicæ, cò recedunt longius ab illis, quos materiales in brutis nemo non profitetur? nunquid in sua sphaera Intellectus cognoscit nunc singularia, nunc universalia, nunc finita, nunc infinita, nunc substantias, nunc accidentia, quæ omnia fugiunt armatos etiam microscopijs oculos? nunquid quæ ratio cognoscit objecta creata vel increata sensibus superiora vel congrua, appetit voluntas? nunquid ista suo modo tendendi est libera: illa universalis & abstractiva:

Proprietates.

nunquid jam comparat, jam se reflectit, jam judicat, jam discurrit: quæ omnia, materialem sensuum spheram, toto cælo transcendunt & superant. Omitto levioris armaturæ subsidia, quæ contra Atheos, in aciem solet educere Philosophia: cui ista minis sufficiunt homo non est, nisi quem forsân Deucalicon, è duro silice materialem, quia saxum progeneravit. Id solummodo velim, advertas, quisquis animam admittit spiritualem, admittit indivisibilem: hæc enim proprietas illam, velut filia Matrem, consequitur. Hinc, si legis, quòd decollati cujusdam vertex, quondam sæpius subsultarit, spiritibus, velut è pyrobolo erumpentibus, id tribuendum: unde frigescentibus musculis, sic brevè dentes coiverant, ut canis auriculam, sanguinem fortè lingentis, & fortiter stringerent, & pertinaciter ex illa diu hærerent. Si legis, Mexicani juvenis verticem amputatum, in hæc verba subito prorupisse: *Ipsi me interfecerunt*, potentia motrix sic impulerat linguam, ut verba à jamjam morituro concepta, voce intermortuâ balbutiret: nisi forsân similia Divinæ mavelis adscribere Providentiæ. *Immortalitatem* quod attinet, authore Scoto, vix reperies sonantioris nominis Philosophum (Epicuri hippocentauros non nomino) qui non ultrò fateatur animam aliquamdiu fatis superstitem: evincit hoc unaminis naturæ sensus, exigit Numinis providentia, præmiantis pro merito probos, punientis pro merito improbos. Jam si superstes aliquamdiu, cur non semper? an agentia oppones contraria? at non habet: an defectum causæ allegas? conservat DEUS: an subjecti absentiam? subjecto non indiget: an fortè defectum finis obtendis? sed intellectiones si admittis post Fata, finem jam admisisti: ut ut accuratius hæc ponderanda Philosophicæ trutinæ, & eruditis Sophorum circulis, reservemus.

LEUC: Contestata adeò veritas, de animæ prærogativis, hostem habere nequit in Christiano Peripato: non nisi Stoici sunt, & Epicuri de grege Onocrótali, qui oppositum rudunt, novóque crudelitatis prodigio animam secant in partes. MEL: Ità est: unanimi calculo probant hanc veritatem Philosophi, & utinam vitâ non reprobent! animam indivisibilem asserunt: cur ergo toties cum corde dividunt creaturam inter & Creatorem? Immortalem esse demonstrant, & tamen, voluptatis momentaneæ toxico, persæpe enecant, ut Cælo mortua, inter cruciatus æternos

Tylkows-
ki de a-
nima.

Acostal.
5. hist.
c. 14.

æternos vivere cogatur æterna. Spiritualem affirmant, & infra materialium sordes detrudunt hoc Cœli delictum. Superi! quale spectaculum, Amphitheatro Neronis dignissimum! Dominatur corpus, penè dixissem, porcus, & anima ancillatur: carnalis bestia in triumphum ducit, delapsum cœlo spiritum: nobilitate, terrena cuncta, transgreditur anima, divino alenda nectare, angelorum consortijs digna, inter creaturas Regina, sublimè meretur in aura atherea folium: & ecce! in terris exul damnatur ad bestias: in voluptatum cœno volutatur, porcorum instar, Augiæ stabulum purgare cogitur, ministra sensuum, corporis mancipium, brutorum ludibrium. Quàm vilis ô Sophie, tua tibi facta est anima! Spiritualis hujus thesauri pretium si ignoras, in unum collige solis aureum jubar, lunæ argenteum pallorem, siderum rutilos splendores: collige, quidquid magnitudine visendum, pulchritudine stupendum offerunt immensa cœli aspectabilis atria, reponet Angelicus: *majus pretium esse unius animæ, quàm corporum innumerabilium.* In cumulum congere coronas & sceptras, Occidentis totius thesauros, Dalmatici auri montes, maris Erithræi gemmas; congere quidquid pretiosum suis in visceribus alit hic mundus, & judicium aureum feret Chrysothomus: *nullius rei pretium, cum anima conferendum: nec totum quidem mundum.* Denique oculis propone universi hujus immensam propemodum gloriam, regna, imperia, honores, divitias & voluptates: mox aderit licitator stygius, *hæc omnia tibi dabo, exclamans*, solam animam redde, habebis hæc & plura, si cupias. Prò pudor! hostis, nostri aliàs contemptor, tanti tamen animam æstimat! offert omnia nundinator avarus, & *Ezechi.* quàm multi prò nihilo vendunt animam prodigi, *propter pugil-* c. 13.
ium hordei; propter lenticulam momentaneæ voluptatis.

LEUC: Hæc phrenesis, vel potius furia sunt Juventutis, quos utinam cum Ulyssè solummodo fingerent! Spes foret melioris spei cum tempore: sed malo huic asferre lacrymas, medellam non possumus. Hinc precor, me paucis quoque edoceas, quid Philosopho sint animæ facultates? MEL: de præcipuis, ni fallor, notitiam postulas, quas trito jam nomine Voluntatis, Intellectûs, atque Memoriam designamus. Has potentias illi, *Memoria.* qui sacramentum dixere Angelico, in suis principijs bene, in nostris verò non nisi gratis distinguunt ab anima. De memo-

ria quid dicam? *Mysterium hoc natura tam magnum est, tãnque reconditum, ut extra se propemodum raptus, Philosophorum Phœnix Augustinus, in hæc verba proruperit: Magna vis est memoriæ: nescio, quod horrendum DEUS meus! profunda & infinita multiplicitas, & hoc animus est, & hoc ipse sum.* De illius natura & indole hoc unum novimus, quòd teste Damasceno, sit *promptuarium animæ*, quo diversissimas recipit species, receptas retinet, retentas ad obsequia, & functiones animæ fideliter reddit. De artificio divinamus multa, miramur plurima, scimus propemodum nihil. Ingredere cum Augustino *ingentem memoriæ Aulam*, in aula mirare innumerabiles recessus, in recessibus infinita propemodum penetralia, quibus, veluti totidem repositorijs, ministerio sensuum, tot rerum imagines reconduntur. DEUM immortalem! quale prodigium, nisi foret vulgare? impero, & ad nutum profiliunt famulæ species sine motu: hæc segnitius, promptius illæ imperium audiunt sine sensu: nunc catervatim sine lege, nunc se se sistunt imperturbato ordine sine duce: jam vagantur per cerebrum, sed sine strepitu, jam ordines turbant, sed sine tumultu. In obscurâ veluti camerâ repræsentant præterita, cùm sint præsentis: res magnas, dum magnitudine carcant; immensas, cùm tamen mole destituantur: quæ audivimus, repetunt sine voce, quæ vidimus, monstrant sine luce: sine luxu convivia exhibent, bella sine sumptu, sine fastu triumphos. In hac memoriæ specula, quos vidi, video colores, & discerno in renebris: clamores Stentoreos in silentio arbitror: lecta relego sine libris, dicta repeto, quiescente linguâ: nunc advoco absentes amicos, & mox ut præsentis se sistunt: nunc resuscito mortuos, mox adsunt ut vivi: illos intueor sine oculis: alloquor sine voce: sine auribus audio: sine manibus contrecto, minime solus, vel cùm maxime solus. Illud intra mira stupendum, quòd in memoriæ speculo idem ipse milimet ipsi occurram: repeto sine actione, quæ egi: loquor sine locutione, quæ dixi: lætitiæ meæ memini, quin sim lætus: tristitiæ recordeor, quin sim tristis: imò lætus tristitiam, tristis sæpe volvo lætitiã sine timore timorem recolo, sine cupiditate sum meæ memor cupiditatis. Illud denique inter stupenda miraculum, quòd non tantum memoriæ, sed & non memoriæ memoriã habeam, ipsius puta oblivionis: adest cùm abest memoriã, in sua præsens

l. 10. Confess. c. 17.

l. 1. c. 8. & seq.

præfens absentia, absens in sua præsentia: quid dicam? an non erit in mea memoria illud, cujus sum memor? absurdum: quòd si oblivio in memoria, privationem memoriæ in mea habebo memoria, hunc in finem, ne priver memoriâ, & obliviscar: absurdum absurdo maius. Si oblivionem adesse dicam in imagine sui vicaria, quæ cognoscatur: ergo adfuit ipsa oblivio, quæ velut prototypon imaginem sui impressit. At quomodo? metas humani ingenij, quas hîc terminat ingeniorum omnium meta Augustinus, nefas est transgredi. Cum hoc Sancto Doctore exclamo: *quis mysterium hoc indagabit? ego certè Domine laboro hîc, & laboro in me ipso factus sum mihi terra difficultatis.*

l. c. c. 16.

LEUC: Davo simpliciorum me sentio, cùm de memoria differit Oedypus Hipponensis, tam paradoxa hæctenus me audisse non memini; nempe ubi rudes existimant scirpum, Docti nodos reperiunt. Mysterium, credo, non ab simile continet excitatio specierum, quam quidem experior, sed quæ tyronis est infelicitas, ipsam non capio experientiam. MEL: Non solus es: sunt quos Peripatus inter Primates emeritos collocat, qui arcani hujus incertos sese publicè profitentur. Quæ veri similia, strictius prosequor. Cerebri penetralia unà mecum animo subî, erunt nonnulli, qui innumeras mox tibi cellulas, Anatomica clave, aperient, distributos in cellulis monstrabunt spiritus, quibus veluti totidem veredarijs, vicaria rerum imagines, insident. Omnes expectant imperium: fac freno laxes, quæ iniicit viscosa humiditas, & ad nutum profiliunt paratæ. Alij tenuissima cerebri filamenta detegunt: quibus ramorum instar extensis, veluti totidem folia, annectunt spiritus, specierum bajulos: & isti pruriunt ad saltum, si frigoris gluten resolvat calor, mox avolabunt. Alij, quibus spirituum nativa levitas, vagaque indoles minùs videtur congruere, cum ordinata, constanti, nec rarò diuturna, quam experimur, remissionem, specierum castra metantur in cerebello, quæ pars, quia sicca magis & dura, aptius imagines retinet, usque dum è suis tentorijs, juxta signatos ordines, ab anima evocentur. Alijs via media præplacet, sic uni sese sententiæ commodant, ut alteram non derelinquant: spiritibus, veluti sensuum internuntijs, rerum imagines tribuunt; hæ ubi ad phantasiam delatæ, consimiles ablegant ad cerebrum, ibidem, ut in arma-

Excitatio
specier:

Haunold:

Burgun-
di,

rio, stabiliter hæſura, uſque dum ab iſdem ſpiritibus, aliſve cauſis, in debito ordine excitentur. Hæc illi, vel ideo beati, quia medium tenent, cunctaque facilè experimenta dilucidant.

LEUC: Orexin curioſo moves Philoſopho: appetens appeto ſcire, quæ toties fruſtrà in me experior. Patere, ſcrupulos tibi meos aperiam: quos ſine Jovis Olympici dyphtera ſolves, atque abſolves. Et imprimis quidem, quid cauſæ ſubeſt, quòd nunc iſta, nunc illa in memoriam veniant? quòd ſæpe, cujus nolo, ſim memor, cujus volo, ſim immemor? MÈL: Animum adverte, & evaneſcent, ſi quæ ſunt hujus dubij tenebræ. Plenam memoriæ indifferentiam determinant Idæa, quas Peripatus nominat, intentionales: his anima, veluti inſtrumentis, adjuta, reminiſcitur Alcibiadis potiùs, quàm Timonis. At quis has ſpecies excitat? in promptu cauſa: Phantaſmata, per materiales ſignata imagines, à quibus, quamdiu in corpore animam circumferimus hoſpitem, ob relationem ſympaticam, ſpirituales illæ dependent, & excitantur. Verùm inſtantiùs premis: quæ cauſa ſuis è latebris ſimulacra phantaſtica provocat? enimverò non una: plures ſibi hoc negotium vendicant. Sæpe affluentes turmatim ſpiritus, ſtertentés in cerebello ſpecies, animant: hinc inſtigante naturâ, conſtricare occiput ſolemus, ut ſegniores ſpiritus ſtimulemus, per ſpiritus ſpecies. Plerumque calor conſtrictas frigore reſolvit: hinc febris ardore laxati, ebulliunt ſpiritus, atque ſic per diverſa phantaſmata, turbatæ pariter ſpecies, in cerebro tumultuantur. Non rarò hîc ſuum exercet imperium voluntas: nam quia ſenſûs interni eſt Domina, nunc huic, nunc illi objecto applicat phantaſiam: hinc circa quæ volumus, etiam expreſſiùs verſamur. Subin DEUS has ipſe motor imagines ſuſcitat: ſubin Angeli aſſiſtentes, hinc inſpirationes bonæ à bonis, ſuggeſtiones malæ à malis. Nunc ſpecies mota, movet quoque affinem, nunc mutuo fœdere ſe ſe trahunt, indole & naturâ conſimiles. Denique hoc in negotio plurimùm ſibi faceſſit negotij mentis affectio: aſſiduè ludit cum ecſtypis, quorum adorat archetypa: nempe, quod quis amat, hoc cogitat, nec ſicut ab oculis, ita recedit à mente, quod ſemel peſſimè faſcinavit mentem.

LEUC: Occurrit, quod Philoſophus nuper, calamitra-ro cuidam Matris Idaliæ columbo: in quercias hic effuſus, ani-
mi

mi laxabat sinum, formarum phantasmata cauffatus, quibus memoriam nunquam non obturbaret tentator stygius. Sed agnovit eroticum symptoma Philosophus: & falleris, inquit, dum in jus vocas Cacodæmonem, hęc innocentem: Tua tibi affectio dæmon est, quem alis in corde: hæc archimima, in umbratili memoriæ scenâ, repræsentare nil didicit, nisi Cyprum. In animo olida tibi stagnat mephytis, & miraris, quod purulenti in cerebrum sese levent vapores? *de corde exeunt cogitationes: radicem tolle, amorem ejice; esse non debes amans, esse nî velis amens.* Miratus ille hanc sibi novam philosophiam: an secutus sit, & executus, non comperi hæctenus. MEL: Rectè hic equidem; non emarcescunt hæc lolia, nisi stirpitus eradicentur. Scilicet ideæ, quas tradit profani amoris philosophia, æternæ sunt & immutabiles; nam illas in Lunæ concavo, nunquam non contemplantur Latmij Endymiones. Et quod pejus; contra Philosophiæ nostræ principia agunt hæc species in virtute substantiæ, nec rarò tragicos producunt effectus: imò, quod paradoxum: per illas agunt causæ in distans: in absentia vulnerant, & sæpe per sympaticam antipatiam absentes quoque occidunt. Sed hæc sub rosâ; redeamus in orbitam.

LEUC: Id ego edoceri jam cuperem, unde tanta non rarò memoriæ sit differentia? sunt, quibus cerebrum, putes, cum Batto in lapidem obduruisse, ad eò duram se illis exhibet novercam natura. Sic olim Herodem, quem cognomento Sophistam Historiographi nominant, in stuporem utique, rapuit filius ad eò stupidus, ut viginti quatuor Græci alphabeti litterulas, nullo labore caperet, usque dum, constitutis tandem ephēbulis, quos totidem characteres distinxerant, per continuam longissimi temporis assuetudinem, naturæ duritiam superasset. Quid? quod & Nationes integras, quas inter etiam Thracia, tam hebeti memoriâ perhibent, ut citiùs lapidem cavet gutta, quam illis, obstinatum in sua duritia, cerebrum emolliatur. Contrà alios memoria beat tam felix, ut humanam propemodum fidem res superet. Certè à te ipso percepisse me memini, Senecam nunc bis centum hexametra, nunc duo nominum millia, auditu unico percepta, non solum hæsitacione nulla, sed etiam ordine retrogrado, memoriter reddidisse. Midritatem, duabus supra

Mat. 15.
v. 19.

Aresius
l. 6. im-
pres: 178-

Ipse l. 1.
declam:

Plin; l. 7.
c. 14.

Muretus ferunt, ac si omnes cum unius Matris lacte suxisset. *Obstupuit*
l. 3. Var: quoque Padua, cum triginta sex nominum millia, eodem quo
lecti: hauserat ordine, à Juvencè repetita, & quidem nullo errore
Euseb: perciperet. Nec inter hebetes numerandus Joannes ille Palæ-
Cæsari: stinus, qui universa sacrae Scripturae volumina, eâ fuit memo-
Plin: l. c. riâ complexus, ut quibuscunque verbis filum porrigeres, id lin-
Idem l. c. guâ nunquam fallente, ad usque exitum prosequeretur. Sed & memoria Cyri neutiquam oblivione delenda: nam tanta fuit,
Idem l. c. ut è suo exercitu, qui sexies centena militum millia complecte-
 batur, quemvis non tantum nomine, sed & cognomine pro-
 prio compellaret. Ulterius progressum memorant Lucium Scipionem, qui singulos cives, quorum myriades plurimas tunc numeraverat Roma, onomastico non semel titulo salutavit. Illud denique miraculo proximum, Charmidem, sidus quondam in Græcia magnitudinis primæ, quæcunque auribus hausit, felicitate prorsus imperturbabili, è memoria, velut patente è pagina, mox recitasse: imò, quoscunque libros legendo decurreret, memoriâ mox tenuisse, helluonem bibliorum, & bibliothecarum voraginem propemodum infinitam: & hæc sunt, quæ de felicitate memoriæ, posterorum memoriæ Veteres commendârunt.

MEL: Tua probatur hæc eruditio: Cæterum dixisti multa, non multum: paucis habe problematis decisionem. Sunt, quibus cerebellum & siccum est & exsuccum; quibus aridi torpescunt spiritus, spissæque caput ubique perforant aristæ: hinc navigant in sicco semper, nec nisi invitâ Minervâ stramineam frustra memoriâ flagellant. Thracum verò durities ex eo originem trahit, si Conimbricensibus fides, quod soli Cœlique natura, siderumque influxus qualitates memoriæ inimicas, jugiter imprimant: unde Thebanos quoque ingenio obtuso & pingui, Athenienses perspicaci atque acuto fuisse, Author est Oratorum Princeps: eò quod Thebas crassus, Athenas rarus subtilisque aër solitus sit animare. Contrâ sunt, quibus viscosa cerebri indoles, quibus spiritus humidi, aptique ad recipiendam, cera instar, quamvis imaginem: & hi prodigiosa non rarò memoriâ excellunt. Id tamen de humiditate velim advertas, quòd sicut memoriæ promptæ est genitrix, ita, si nimia, oblivionis quoque sit Mater: nam, aquæ instar, facile ideas omnes admittit;

sed nec difficulter dimittit: hinc hæret aqua sæpissimè, fidemque, quam citò dedit, citiùs rumpit, in ipsà fide infidelis memoria. Contrà illi, quibus duriusculum quidem, minimè tamen in adamantem obriguit cerebrum, fidiorem cæteris memoriam experiuntur. Quippe nativa siccitas, quas obiter non recepit ideas, nec etiam desultoria levitate repellit: hinc melancholicis diuturna memoria, qui sicut res apprehendunt morosius, sic etiam profundius insigunt. Illi tamen, quibus inter siccum & humidum, temperata consistit cerebri indoles, cum ipsà Minervâ, de memoriæ palma possunt contendere: nam quæ capiunt faciliè, etiam retinent constanter: hinc est, cur meliori memoriâ Juvenes, minùs apâ pueri utantur, & senes: nam pueros superat juvenus temperatâ magis humiditate, senes siccitate libratâ magis ad pondus: unde faciliùs his species imprimunt, illis tenaciùs impressas conservant.

LEUC: Ut video, in multis experimentis, appositè caliginem discutit hæc tua physica: patere, ulterius esse me curiosum. Cur multis subito omnia, imò cur multi subito omniprofus memoriâ excidunt? notus est, communi quoque parcemiâ, ad exordium docti certaminis, derepentè *mutus Hipparchion*: noti sunt Theophrasti, qui coram populo Atheniensi peroraturi; Herodes Attici ad M. Antonium verba facturi; Heracliti Lycij, qui coram Principe Severo dicturi; noti sunt & ipsi Demosthenes, utut Oratorum in Græcia Principes, qui Philippum Regem, Amyntæ filium, Oratorio apparatu allocuturi, præter spem omnium, quasi Letheis in undis subito naufragi, hianti ore ad instar piscium, obmutuère. MEL: Oblivionis tam paradoxæ occasio timor est; fugat hic ad præcordia spiritus, nativumque cum spiritibus calorem: hinc memoriæ officina in cerebro, sic constringitur subito frigore, ut rerum imagines penitus aboleantur. Accedit, quod non raro ipsamet sollicitudo, quam pro memoria gerimus, memoriâ turbet, quia spiritus dissipat, primarios memoriæ administratos: ab horum obsequijs cum plurimum pendeat hæc facultas, plurimum quoque pendet problematum erudita analysis. Scire forsàn desideras, cur post libata frugali etiam Cæcere prandia, ferias sibi memoria deposcat? causâ latere nequit Philosophum: vapores nempe meatus spirituum obstruunt, ipsique cum suo calore spi-

Conimbr:

ritus ad obsequia ventriculi avocantur. Miraris, quòd illis vulnera, his verò morbi sic hebetarint memoriæ aciem, ut Corvinus Messala proprii quoque nominis sit oblitus? in promptu est causa: nam vel læditur memoriæ sedes, vel spiritus, intemperie nimia turbati, avolant & consumuntur. Causam indagas, cur irâ vel vino ebrii, vix quæ capiunt, capiant, adeò omnium sese immemores sentiunt, postquam Morpheus motos tandem potuit componere fluctus? contrâ quas amor vel juvenus semel species impressit, cur vix sera ætas obliteret, *adeoque servet odorem testa diu?* scilicet in homine emotæ mentis, sunt cuncta in motu, etiam spiritus, hinc specierum præpediunt impressionem. In ebriis, sicut in somniantibus semisopita languet memoria, hinc species, uti non nisi obiter imprimuntur, ita nec nisi evanidæ exprimuntur. Alia amor est indoles: non perfunctoriè is suos amores: sed quia & frequentius de illis loquitur, & attentius cogitat, quid mirum? si inculcata toties idola non nisi sera delere possit oblivio. Experta hoc Mater illa Seraphica, cujus postquam Divinus amor cor jaculo transfixit, non potuit non esse memor sui Dilecti, singulis etiam vitæ suæ momentis: id quod propria manu testatum Orbi reliquit. Denique, quòd ætate proveci facilius in eorum memoriam redeant, quæ percepere, ut juvenes, quàm quæ discunt, ut senes, in causa est, superveniens cerebro cum ætate durities, hæc enim antiquas species pertinacius retinet, ne elabantur, recentes impedit, ne imprimantur.

LEUC: Vix superesse videri posset, sive mihi, quod discam, sive tibi, quod de memoria doceas. MEL: Ne tu tyronem te probas, de quo vulgò proverbium: *Logicus omnia.* Vel si tibi cum Platone nulla de novo Scientia, sed Scientiæ nova tantum memoria, ediffere, cur ad voluntatis imperium nunc promptæ profiliant ideæ, nunc tardiùs obsequantur? cur solum in genere, sæpe nulla in specie species? cur non nunquam penitus imperium detractent rebelles, vel longè aliæ, quàm citentur, erumpant? cum tamen ad primum mentis Angelicæ nutum obsequiosa celeritate mox advolent, junctisque veluti vocibus conclament: *adsumus?* cur non iidem & ingeniosi & bene memores, sed sæpe qui tenuioris memoriæ, minus celeri & acuto ingenio pollcant? cur in nonnullis imaginatione læsâ non lædatur memo-

memoria, & vicissim? cur denique infinita propè spectacula hæc nobis exhibeat facultas, quorum tamen imagines suppeditare nostri sensus non poterant? Eja, Oedipum age, & epomidem concedemus. Sed humeros contrahis, onusque solvendi rejicis in probantem. En igitur paucis: Nos inter & Angelos magnum utique discriminis chaos: Illorum memoria ad arbitrium nunquam non expedita: nostra, quamdiu quidem hac aurâ fruimur, indissolubili nexu phantasmati alligatur: & licèt huic in cerebello tentoria figas, spiritus tamen phantasmatis & sæpe bajuli, & semper solent esse motores. Hinc si in cerebrum penetrant, puriori excocti sanguine, non nisi ludicra: si melancholico nati humore, non nisi tetrica, vel invito, phantasmata obtrudent. Si in cerebro, nativa humiditate disposito, calidiores affluant spiritus, species habebis ad imperium promptas: si in sicco torpescant, experieris cunctantes: si in malè disposito, avolent, vel corrumpantur, & simulacra corrumpi necessum est: unde oblivio, quam in phreneticis sæpius admiramur. *Alte- Conimbr. probl. 4. de mem.*

romptitudine mentis, qua facillè invenimus, quæ latent, & super inventa profundè discurremus. Pendet autem hæc promptitudo ab internorum ministerio sensuum, maximè à facultatis, quæ cogitationibus præsidet, expeditis obsequijs, quibus, discurrente intellectu, & ipsa particulariùs circa singula discurrit: jam verò cùm durities cerebri, quæ rerum idola tenaciùs retinet, facultatem hanc remoretur, colliges, nî fallor, quomodo ingenium hebetet, id ipsum quod memoriam efficit diuturnam. *Ad tertium Probl. 13*

audire lubeat Conimbricenses: etsi, horum iudicio, imaginationem atque memoriam, in eodem cerebri domicilio colloces, penetrare tamen unius siccum, & alterius esse poterit humidum: unde temperamenti mutatio, quæ fat est ad turbandum imaginandi officium, non continuò sufficit ad retardandas memoriæ functiones. Ad ultimum denique, toto collo negandum & pernegandum, in memoriæ thesauris quidpiam latere reconditum, quod ministerio sensuum non debeatur: novas imagines dicimus, quas noviter combinatas meliùs diceremus. Finge tibi Orbilium, aliùmve in Magistratu grammaticali togatum Patrem: quære, unde illi tot nomina, nulli intellectui sat nominanda? & ad summum non nisi 24. litteras in medium proferet, quibus non

non unum, sed novos novósque confarcinet Calepinos. Euclidem, notum in Mathesi oraculum, consule, & è 10. cifra innumeros tibi numeros combinabit. Orphei cytharam explora, & videbis è septem Musicae elementis harmoniam consurgere dissonam, non tot quin sapius variatam: cur ergo memoria dirigere Protogenem nequeat, vel Apellem, ut è diversis vultibus humani partibus, sed alio, alióque modo vel proportionem dispositis, effingat infinitas diversa hominum cętypa, quorum nullum hausisse sensibus etiam per Jovem lapidem jurabit? hæc nempe sunt naturæ miracula, quæ experiri, concessum est omnibus, comprehendere, ne quidem Sophis.

*Intelle-
ctus.*

*3. de ani.
c. 5.*

LEUC: Crediderim enimverò, in memoriæ adytis superesse plura, quæ curiosam sui memoriam poscerent: sed hoc modo de memoria sic discurremus, ut intellectus penitus obliviscamur. MEL: Rectè mones, quod memoria dedimus nimium, facultatibus reliquis detrahemus. Intellectu caret, qui in illo non intelligit intellectus Authorem; vix enim alibi suam magis potentiam ostendit Numen, quàm in ista potentia. Hæc Philosopho dicitur facultas, qua cognoscimus omnia, quæ quidem veritatis sphaera, nobis objicit percipienda. Hoc ergo paradoxum hujus potentiae fatum, tam multa quòd intelligat, & se ipsam ignoret. In alienis rebus ad instar Argi est oculata, caeca in suis: foris erudita, intus ignara, extra se ubique praesens, intra se absens: nòsset, credo, se ipsam, si à se abesset, & idcirco se ipsam non videt, quia sibi est praesens. Superi! quanta facultati huic facultas! cernit praesentia, inspicit futura, cognoscit dissipta, attingit sublimia, penetrat subtilia, scrutatur profunda, discernit bonum à malo, verum à falso: non constringitur vinculis, carceribus non cohibetur, ferreos vestes, clausasque portas pro libitu penetrat, & ubi in tenebris putas squallentem, ipsa, extra se ipsam, per Mundi patentis spatia spatatur. Celeritas quoque illi est summa: momento in Cœlum avolat, & discurret cum Angelis, momento ad terram revertitur, & sylvas incolit: nunc aquam, nunc aërem, nunc ignem petit, omnium elementorum incola: sed dum igni se immiscet, non aduritur, dum Oceanum intrat, non demergitur, dum aërem visitat, non humectatur. Plus dico, potest tenebras ingredi, quin obscuretur, penetrare nihilum, quin confundatur: meditari tempora, quin
fluat

fluat cum annis, consequi motum, quin moveatur. Illud præprimis admiratione dignissimum, quòd si fortè nubila sint tibi tempora, nullòsque numerès amicos, mens sola, sibi soli sufficiat: in se ipso concilium convocat Intellectus, quot cogitationes, tot numerat Achates intimos: cum his, in cordis conclavi deliberat, discurret, stratagemata struit, & destruit, machinas hostiles explodit sine fragore, bella debellat sine cruore, sine obice parat victorias: verbo, sine prodicionis periculo subornat omnia, nisi ipse sit sibi periculum, seque ultrò sibi velit eripere proditor simul, & inimicus.

LEUC: Grandis Hercle prærogativa, quam Superis æmulum possidet Intellectus! usi hoc fuerint, in sium & Universi totius emolumentum Salomones, Augustini, Stagiritæ, & alij, quos ingenij acie Aquilas, fœcunditate Phœnices, præstantiæ gloriâ velut Semideos, erectis propemodum aris, adorat Posteritas. MEL: Desuère nunquam Divina Orbi Ingenia, quæ, de natalium splendore, cum ipsa Pallade certarent. Lustra, si lubet, prodigiosos, quos nullo non tempore edidère, partus, & obstupescès Naturæ miracula, non æquata modò, sed superata. Quid linguarum varietate divinius? secreta animi pandimus, quæ licèt aure percipias, nisi velim, nunquam percipies. Idem vocabulum plurifariam, imò è pauculis litteris, infinita formamus vocabula: & quis ad tam arctam epitomen, discursus omnes novit contrahere? Intellectus. Quòd si, naturæ vitiò, lingua denegaret officium, defectum supplet Orthographia: ponit hæc linguam in manibus, ut loquamur per calamos, per epistolas alloquamur absentes. Et si ingenio gloriam fortè Fata invideant, *victura meis mandantur nomina chartis*: & quis ista adinvenit subsidia? Intellectus. Quòd si Orthographicus labor deterreat, adest Typographia, cujus beneficio plus una dies, quàm annuus labor, Amanuensis minimè otiosi, edere potest in lucem: & quis divina invenit hæc adminicula? utique Intellectus. Sileo tot ingenij decora, quot orbis exhibet volumina: effecit his Intellectus, ut etiam mortales, immortalitatem Superis, ampliùs non inviderent: scilicet *Ars longum Scriptori prorogat ævum*. Per libros vivunt etiam mortui, quia nobiscum loquuntur, ut vivi: auscultamus illos silentes, absentes consulimus, & nunquam meliùs discimus, quàm ubi cineres docent, & de rebus discurrunt

Tibull.

Volaterran. l. 35.
Philolog.

Horat.

Umbræ. Per libros elapſa tempora revocamus, & Majorum heroicis auſus in abſentiâ admiramur præſentes. Quæ memoriam fugiunt, è fuga ephemerides retrahunt, & fruſtrâ jam atterit ætas, quæ ipſam atteri non ſiunt ætatem. Id tamen unicum addo, hanc ingenij gloriam, niſi virtute, veluti lumine gloriæ, clevetur, vanitatis fumo fore obnoxiam, & nunquam magis mortalem, quàm cum inaniter gloriatur ſe immortalem. Senſit hoc Chryſippus, qui ſeptuaginta; Ariſtarchus, qui mille commentarios exaravit, quos omnes abſumpſit flamma, ut ſaltem illuſtrius perirent. Senſit Dionyſius, in grammaticali Republica emeritus dudum Patricius, quem ultra tria millia quingentos; Trimegiſtus Sudra, quem ſupra quingentos viginti quinque, ſex & triginta librorum millia, manu propria exarâſſe ferunt, quorum omnium ne quidem littera eſt ſuperſtes. Senſit Conſtantinopolis, cujus Bibliotheca viginti librorum millibus celebris, unâ cum Draconis ilio, viginti pedes longo, & Homeri Iliade, aureis litteris exaratâ, uno incendio periit, vel ipſo fumo demonſtrans, quàm inutiles ſint Hominum curæ, quantumque ſit in rebus inane. Senſit denique Alexandria, ubi Ptolomæus Philadelphus Bibliothecam, collectis crudito ex Orbe undique biblijs, inſtruxit, quam tamen & ipſam devoravit Vulcanus, nequicquam inde doctior factus, niſi quòd Intellectui hoc acclamaret Satyricon: *exitus eſt Studij parva favilla tui.* Rationem facti tam lamentabilis non injuſtam juſtus Lypſius aſſignat, dum hanc Bibliothecam *non in uſum tantum, ſed ambitionem, nominisque ſplendorem, crectam aſſerit.* Hinc vanitatem humanæ mentis deplorans, denique exclamat: *perière voluminum ſeptuaginta millia: O Theſaurum! ſed in re æterna non æternum.*

Ovid. l. 5.
trift.

De Bibliothec.
c. 1. 2.

LEUC: Si minùs in libris, in artibus ſaltem immortalem aſſequitur gloriam Intellectus, dum non modò illas invenit, ſed inventas ad eum perfectionis apicem perpolivit, ut Momus ipſe non haberet, quòd carperet. MEL: Ita eſt: in teſtes adduci poſſent præprinis Muſica, Piçtoria, Mathetiſis, centumque alia, quarum prodigia, Magiæ artificiali, melius reſervamus. Nunc *ne quid nimis*, delibo paucula de Voluntate. Magnum & iſta eſt Naturæ myſterium. Solam ſe novit ipſa, quid velit libera; nam ſua ſervat ſècreta ſibi: imò nec ipſa totam ſe novit; ſolus totam agnoſcit, qui totam condidit: ſed dum voluntatem intelligit, libera-

Voluntas.

bertatem non lædit: ita agit supremum Dominum, ut voluntas suo dominio non spoliatur: Dominus & Domina agunt actione communi, uterque movet, & movetur: uterque primus est, uterque secundus: uterque prior est, neuter posterior: liberrimè voluntas amplectitur, quod decorum, liberrimè refugit, quod putat noxium. Et illud præcipuè mirum, quòd in hoc Providentiæ ordine, divisum non habeat cum Jove Imperium: flecti potest, cogi non potest: inclinari, non frangi. Afferte vincula Nerones, non constringetis; catastas, equuleos Domitiani exerite, invitam non compelletis: rotas, acinaces stringite Juliani, nolentem ad vota non adigetis: supra humanam potentiam est hæc potentia; imò (DEO sic liberè ordinante) ut ita dicam, supra Divinam, utut resistet nunquam, resistere potest singulis Coeli auxilijs, nec ipse DEUS salvare poterit nolentem.

LEUC: Audacter tu ista, & quidem ringentibus, ut aiunt, Heterodoxis! quid putas ad ista Ephori hæresis Jansenianæ?

MEL: Fremant, & infremant: illorum stridore mihi neutiquam dolebunt dentes: id unum assero, meretur vel sua impietate hoc monstrum, ut peculiarem illi paginam alibi consecremus. Nunc, ne oporteat invertere clepsydram, vela contraho, hanc tibi statuens discursus anacephalæosin: Anima tua est: *ser- Eccles.*
va igitur animam, quia tuam: audi, quod quondam Mellifluus: 10.
quæso te, si tam sollicitus es, si nec minima negligis, si tam prudenter ser- Ser. 7. in
vas paleas tuas, etiam horreum tuum servare memento, imò verò ne ex- Ps. 90.
ponas thesaurum, qui sic sterquilinio incubas tuo. Dicamus igitur, quod
Adrianus Martyr Tyranno, Ecclesiæ thesauros petenti: thesau- Benedi-
ri animæ nostræ sunt, has perdere nullatenus volumus. Anima una est: ctus Pon-
hinc illius jactura irreparabilis: quòd si igitur tentatio ingruat, si tific. XII.
invitent Sirenes, si alliciat Mundus, dicamus, quod quondam
dixit, coronâ triplici Benedictum Caput, cum injustum quid pe-
teretur à Principe: duas animas si haberem, ultrò Principi unam &
libenter darem: perdere, quam solam habeo, nec lubet, nec licet.

LEUC: Bellum oraculum, tam dignum Pontifice justo, qui dedit, quàm injusto Principe, qui recepit. Utinam hoc ego, mihiq; similes, suis in apophthegmatis, usurparent! in Peripato locum non haberet improprium illud: *gens absque consilio, & si- Deuter.*
ne prudentia. Sed quoties Sophi minimè sopher, dum animæ 32.
 pretium ignorant, illo etiam Davo stupidiores, à quo gem-

In di-
rept:
Urbis
Grand-
son. Eccl,
37.

mam, denarijs aliquot divenditam ferunt, quam Julius, hoc nomine secundus, viginti florenorum millibus comparare non modò voluit, sed comparâsse etiam lucro apposuit. *MEL:* Rectè afferis: Philosophus non est, qui etsi omnia sciat, animæ tamen suæ pretium nesciat: nam *Sapiens animæ suæ sapiens*, juxta oraculum Sapientis. Triplicem Academiam, Philosophis erectam, à Divina Sapientia legimus, ubi qui pretium animæ negligit, veram Sapientiam negligit, quia negligit salutem. Primam aperit Infernus: in hoc Lyceum *descendamus viventes*, ne descendere mortui compellamur. Et quid aliud, ærumnoso in carcere docent, relegati hi è Cœlo Philosophi, nisi pessimam conclusionem, qua ex animæ finitæ jactura, infinitam; ex particulari intulêre universalem? quid enim prodest, si mundum universum lucrati, animæ passi sunt detrimentum? Quin & ab ipso mendaciorum Magistro licebit discere veritatem: quid agit Alator stygius, imò quid non agit, ut animam agat in transfertum? quot non struit insidias? quot non adhibet tentationum machinamenta? nunc aperto Marte furiosos parat assultus: nunc sub ovina pelle dissimulat rapacem lupum: sæpe malus corvus ova pessima excoquit, libros intelligo, patre diabolo dignos: nonnunquam delicijs allicit, nec rarò divitias obtrudit: & licèt novam, hoc quæstu, pœnam sibi comparet nundinator improbus, non absterretur: licèt superbæ tumore penè rumpatur, tamen nullum servitium abnuit, nunc strygun mancipium, nunc sagarum jumentum: sæpe agaso, vel Arcas: modò olidus hircus, modò fordidus ex hara porcus: semper vigilans ad nocendum, semper rugiens ad devorandum. Hæc ille, alienam ut animam perdat: quid Philosophus, ut animam propriam salvet? Superi! exclamare libet cum Salviano: *quis furor est hic? viles à nobis animas haberi, quas etiam diabolus putat esse pretiosas.* Academiam alteram erectam vides in monte Calvaria: *quàm pretiosus sis ô homo, si forte Creatori non credis, interroga Redemptorem*, inquit S. Eucherius. Nam *Redemptorem, nemo fallit, nemo circumvenit, nemo premit, egit contractum, sanguinem fudit pro nobis*: quibus verbis conclusionem subjungit Hipponense Oraculum: *erige te ergo ô anima, tanti vales!* Stupuêre juvenem Sophum priora sæcula, qui, cùm stationes, Christi mysterijs sacratas, Hierosolymis visitaret, in Calvaria monte sic exclamâsse fertur:

hom. 2. in
Symb.
Apost:
in Psal.
102.
Thom, à
Braban:

hic

hic erecta fuit statera cælestis, sacrosanctæ Crucis; in illa ex una parte appensus Dei Filius, ex alterâ anima mea; tantùm hæc ponderavit, quantum Ille, & pro hac anima, data est vita Christi. Tam pretiosum animæ lytrum, dum mens attonita stupet, in tanta subitò erupit suspiria, ut cor disrumperet, & animam, Cœlo tam pretiosam, redderet Redemptori. Denique Cœlum suspice, & tibi tertiam aperient Cœli-tes Academiam: clamabant Catharinæ Senenses: ô si videres, Philosophe! pulchritudinem animæ tuæ, fata millena & millena oppeteres, ut illam redderes securam, Nobilitatem extollerent Sancti Leonis: cognosce, ô Sate Sanguine Divûm! cognosce dignitatem tuam, & Divinæ consors factus Naturæ, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire, Pauli Apostoli dicerent animam DEI filiam ad-ptione, jure hæredem cæli, cohæredem Christi. Sancti quoque Nili repeterent, quod olim Ottoni, gratiam offerenti: utimur gratiâ: salva animam, Christo tam pretiosam. Denique omnium locò Xaverij ingeminarent, Fili miserere animæ tuæ, placens DEO: nam quid prodest: si mundum Universum lucreris, animæ verò tuæ detrimentum patiaris? sufficiat thesis ista Philosopho, quàm si ex tribus his Academijs non didicit, è Sophorum simul, & Beatorum Albo est expungendus. Finio discursum, & epiphonematis locò tibi Panegyricon porrigo, quod D. Xaverio de Philosophia tam sanctè merito, Peripatus dicat & dedicat.

Serm. 1.
de Nati:

ad Rom.

8.

Eccles.

30.

OBELISCUS HONORIS

D. FRANCISCO XAVERIO

Ex disputatione de anima

Melioris Philosophiæ lauream adepto, ani-
marum Doctõri, & Zelatori ad metas

Antipodum erectus.

Non plus ultrà
Viator,

Nisi cum Archimede in Mundo
Pedem ponere velis
Extra Mundum.

Siste:

Siste:

*Nam hìc stitit Xaverius ,
Unum utriusque Orbis Miraculum:
Peripateticus fuit ,
Nam Orbis ambitum peragravit ,
Optimè discursivus
Etsi ambulárit in circulum.
In Occidente
Factus erat Philosophus ,
Ut in Oriente
Crearetur Gentium Doctor.
Ibi studuit , ut hìc doceret ,
Has præmissas ibi præmisit ,
Ut gloriosam hìc poneret conclusionem.*

Verbo:

*Ortus est in Occidente Discipulus ,
Ut in Oriente occideret
Professor.
Novum hunc Mundi Philosophum
Ut Parisij parerent ,
Geminos dedere Magistros:
Sorbona bonum fecit Philosophum ,
Ignitum Ignatius ,
Reddidit Christianum.
Illustravit illa intellectum ,
Accendit hic voluntatem.
Thesi unicâ: quid prodest?
Sic impugnavit , & expugnavit
Novellum Doctorem veteranus Miles ,
Ut nunquam gloriosius vicerit ,
Quàm sic victus ;
Nunquam felicìus surrexerit ,
Quàm sic prostratus.
Nam argumento unico devictus semel ,
Eodem semper devicit omnes.
Ex detrimentis collegit emolumenta ,
Et non lucrando Mundum , lucratus est Mundum ,
Unà cum animæ sua*

Et mil-

Et millionis integri emolumento.
Gratulor tibi Philosophia;
A Gentibus gentilem
Accepit Christianus Orbis:
Sed per Xaverium,
Christianam restituit Gentili Orbi.
Tantus jam Dialectica honos,
Ut, quæ olim clavis Scientiarum,
Docente Xaverio
Jam sit clavis Cælorum.
Quæ, gentili Philosopho,
Fuit Organum vanitatis:
Christiano Doctore,
Instrumentum sit veritatis.
Felicem Philosophiam!
Cujus objectum Gentiles,
Modus sciendi est fides,
Finis, Conversio Gentium.
Xaveri!
Fuisti Philosophus, Zenone melior:
Philosophando
Hic homines vertit in lapides;
Philosophando
Tu lapides vertisti in homines.
Fuisti Geometra,
Nam immensum non semel mensus es
Globum terraqueum:
Sic didicisti currere
A claudicante Ignatio,
Ut motum perpetuum in te inventum,
Miraretur Orbis.
Fuisti Astronomus:
Nam errare docuisti Mercurios,
Saturnos, & Veneres,
Fixamque in Cælo
Observari jussisti Crucem.
Unum tamen, præ Scientijs omnibus,
Se sibi vendicat Philosophia,

Plato

De Natura bene, quia Divinè:

Tu meliùs:

Quia de DEO philosophicè disputâsti.

Nam per sensibilia Insensibilem,

Ex pluribus Dijs necessitatem Unius,

Ex terrenis æterna,

Ex Creaturis Creatorem

Feliciter demonstrâsti.

Confutâsti Confutios, Popas Pape,

Ponzios Fidei Symbolo

Subjecisti.

Sophisticam destruxisti Gentilem,

Ut Analyticam Fidei

Novus Philosophus demonstrares.

Tandem

Postquam animæ vitam,

Quam à Philosophia semel acceperat Sophus,

Alijs reddidisset non semel,

Fatis succubuit,

Nulla mole

Nisi meritorum oppressus.

Nunquam mortalis creditus,

Nisi cum mori visus.

Redi Viator,

Ad Philosophos in Occidentem,

Et dic,

In Oriente Solem luxisse,

Splendidiùs nunquam,

Quàm in Occasu.

Philosophiam Xaverij prædica,

Quam si multi discerent sanctiùs,

Docerent utiliùs.

Lectiõnem ultimam Xaverij repete,

Qua dixit:

Non occiderent in Oriente tot animæ,

Si in Occidente plures Philosophi

Novo in Indijs Orbi

Orirentur.

Ex epist.
S. Xav.

COLOS-

S. Franciscus Borgia, aspectu Corporis, in Philosopho
è Duce mutatus, moxq; sanctioris Peripati Doctör,
hanc Philosophis saepe Thesis, ut ipse aiebat, disputan-
dam affixit de corpore: ex nihilo factus sum, in nihilum
redactus sum. ex Vita.
Ioh. Melchior Gutwe in sculpsit.

11

1. The first part of the document is a list of names and addresses.

2. The second part of the document is a list of names and addresses.

3. The third part of the document is a list of names and addresses.

4. The fourth part of the document is a list of names and addresses.

5. The fifth part of the document is a list of names and addresses.

6. The sixth part of the document is a list of names and addresses.

7. The seventh part of the document is a list of names and addresses.

8. The eighth part of the document is a list of names and addresses.

COLOSSUS MYSTICUS DANIELIS

Seu

DISCURSUS IV, DE CORPORE.

DEUCOTHEUS. Colossium proponis hodie, Rhodio supparem, nî fallor; de quo pariter non immeritò diceres: *etiam, dum jacet, miraculum est.* MELANDER. In Rhodio artificium, in isto artificij Symbolum obstupèrre quondam Ægypti Satrapæ, dum tandem Daniel, divinior Oedipus, grande mysterium, velut ex tripode, evolvit. Nam

Megacosmum hoc designari monstro asseruit, ejusque Imperia, per vicissitudines varias, fatali lapide, corrutura, *quasi in favillam*, dum ex ipsis veluti cineribus Regnum resurgeret aliud, æternis sæculis duraturum. Hæc Dius hic Flamen, spiritu prophetico entheus, à cujus mente non aberramus, si hoc symbolicum schema à Megacosmo transferimus ad Microcosmum: nam corpus humanum inter & mundum, neutiquam modica analogia. Hunc enim incolit DEUS, velut theatrum Omnipotentiae, illud inhabitat anima velut palatium vitæ: hic Numinis templum,

illud est Eiusdem Sacrarium: in isto quatuor elementa, in illo quatuor elementis totidem respondent humores: in isto sidera, in illo siderum instar, duo fulgurant lumina: in isto meteorologica impressiones, in illo analogia temperamentorum symptomata, ut adeò jure, non nemo hominem dixerit *Creaturam ultimam, & præstantissimam, eò quòd totius Mundi habeat partes, nihilque sit in majori hoc Mundo, quod non in Homine reperiatur.*

Ex Scarlat.

LEUC: Intellego affinitatem: admirabilem hanc Mundi machinam, & gloriosa ejusdem Imperia lapis ille mysticus prosterne, subitoque rediget in favillam: & pari fato humani corporis Statua, per mortem, quæ peccati stipendium, in triste nihilum relabatur: hinc utriusque Colossi Itylobatæ, meritò hanc affigis Epigraphen: *quàm citò grande nihil!* MEL: Crede mihi, est digna hæc veritas, quam Philosophicâ trutinâ maturiùs expendamus. Borgiam age, etiamnum Aulicæ Fortunæ Prothæum, vide, vel quia oculis non fidendum, saltem audi, quid ille viderit in Isabella, quam dixerat, adeò bellam, ut esset formæ prodigium, & naturæ miraculum: quam affirmaverat dignam, cui Discordiæ pomum offerrent Parides, ac veluti pulchritudinis Deæ thus adolerent Dij Principes Europæ. Miraberis in isto Ectypo vanitatis, stupendam humani Corporis fabricam, & siquidem ad Stagiritæ adagia, *in singulis naturæ operibus Numen inest*, in humano Corpore, veluti divino solio, illud fateberis resplendere. Phidiam novimus, quòd præter Sculptorum morem, non ex apposita syngrapha; *Phidias sculpsit*: sed ex artificij elegantia dignosci voluerit, imò potuerit: nam Tertulliano si fides, in Jovis Olympici Statua *Phidiae artificis manus adorabantur*. Meliori jure hoc intelligimus de Divino Artifice: Authorem sat loquitur opus, sine nomine sat prodit nomen & Numen. Nec ipsi Stoici fuere adeò stoici, ut corporis fabricam non sentirent, *opus esse Divinæ Solertiæ*. Age enim: quid in humano corpore non necessarium? quid superfluum? imò quid non stupendum vel admirandum? omnes partes artificio tanto dispositæ, ut nihil ingeniosius: ita symmetricè, ut nihil formosius: ita sapienter, ut nihil aptius fingi queat ad finem, cui pars quælibet destinatur. Archiatros interroga, Medicinæ Principes, Galenos, & in humano corpore dicent sex musculorum centurias reperiiri, quorum singuli decem fines, universim sexies millies multiplicatos numerant:

2. de part. animal.

c. 7.

rant: dicet, corporis scheleton constare ossibus, plùs quàm ducentis, quorum quodlibet ad quadraginta diversos fines, usúsque à Protoplaste Divino est ordinatum, ita, ut octies mille fines, in solis ossibus, sibi præfixos, numeret Natura. Ulterius ascendit Viringus, in anatomicis Argus oculatissimus, qui cuiusvis ossiculo functiones ducentas supra octoginta attribuit, adeóque solam compagem osseam, ad scopos, quinquagesies sexies milies diversos, à Conditore destinata[m] asserit, & obstupescit. *Quære Æsculapios, Machaonas, centúmque alia, Medicinæ Divina prope modum Nomina, & cum Galeno asseverabunt, non tantùm cuilibet parti assignatos ab Architecto divino certos fines, functiones & usús, ita, ut centum millia proportionum in quovis homine reperiantur, sed tantam insuper in his omnibus connexionem, ut horum, si quid immutes, totam repente utilitatem conspicias labefactatam.* *S. Gallen. de nat. & arte.* Quid igitur mirum, si hujus fabricæ, plùs quàm humanæ intuitu, etiam talpæ, in tenebris Ethnicis, palpârunt supremum Opificem, sapientissimum Intellectum, & ut Plato loquitur, *αἰτιωτάτην διάνειαν, causantissimam Intelligentiam?* quid mirum, si Galenus Physiologiam somaticam, *perfectæ Theologiæ verum* dicat *Principium?* Quid mirum, si Theophrastus hominem asserat *Universitatis Exemplar:* Plinius *Naturæ Epitomen:* Pythagoras, *rerum omnium mensuram:* Laurentius *parvum Mundum, Miraculum grande, Augustum DEI Templum:* Ægyptij *Miraculorum Miraculum?* Quid mirum, si in extruenda hominis mirabili fabrica, Tertullianus DEUM *deditum manu, ope, consilio, sapientiâ, inò totum fuisse asserat occupatum.* *Gale. de usu part. l. 1. c. 1. l. 17. de usu part. Citat. à Scarl. in Proëm.*

LEUC: Et quem in finem hanc coacervas panegyri[n] ? Borgiam, Aulæ Carolinæ cimelion, imitari me iusseras: quid inde? MEL: Multùm sanè: in Isabella bellam obstupescere Artificis dexteram: *Ipse fecit nos.* Sed quam priùs obiter, fixis jam oculis intuere, nam nullum ampliùs in aspectu periculum. En! quæ priùs stetit pulchritudinis ectypon, modo jacet humanæ speculum vanitatis: avertit jam omnium oculos, quos priùs in se convertit: amoris spiculis quæ prostraverat alios, jam mortis spiculo corruit, quia lapillo sepulchrali prostrata, per peccatum reducta in pulverem, inò in nihilum: *tam citò grande nihil!* Evanuit jam formæ decor: in oculis elanguit vigor: impalluère in fronte lilia, emarcuère in genis rosæ: de Isabella quid superest?

evanida vitæ vappa, mortis larva horribilis, putredinis sentina, foetoris cloaca, seminarium vermium, turpitudinis spectrum, naturæ nausæa, hominum terror, deforme scheleton: & tandem quid moror? cinis & nihilum. Vidit, & videndo obstupuit metamorphosin hanc Borgias. Necdum Philosophus jam disputabat de corpore, & ut sanctius disputaret, voto sanctissimo sanxit, sic frequentare Peripatum, ut perspectâ rerum labilium inanitate, desereret mundum. Dictum, ratum: nam factus è Duce Philosophus, è Philosopho Doctor simul & Dux, quando Discipulos ad sanctiorem Philosophiam non modò instruxit verbo, sed & duxit exemplo. Juvat Candidato huic, ad Peripatum pergenti, hoc offerre propempticon.

Abi:

*Sat stetisti ad tumulum,
Ambulabis melius,
Si petes Peripatum.*

Abi:

*Sat basisti in forma,
Ambulabis melius extra formas.
Partiales hæctenus defendisti,
Cadavericam
Imposterum defendes.*

Perge,

*Favebit, ut auguror, Philosophia,
Quia necdum Philosophus
jam ita bellè
Conclusisti in forma.*

Abi:

*Alieni corporis sat vidisti
Interitum:
Jam meliorem tui procura
Ortum.*

*Necdum Philosophus
Naturam mortis jam penetras:*

Hinc

*Meliori jam stude vitæ,
Ut novus Philosophus
Novam habeas ex morte vitam.*

Abi:

Abi:

*Corruptionem tui sat speculatus,
Dicere potes putredini,
Melioris vitæ
Pater meus es tu,
Mater mea,
Vermibus.*

En!

*Ut necdum Philosophus jam ponas thesin,
Quòd unius corruptio,
Alterius
Sit generatio.*

Abi:

*Ex disputatione de Corpore
Jam factus es Doctor:
Brevi fiet*

Ex disputatione de Anima.

*Theses novas si pones,
Hujus de corpore memento semper:
Ex nihilo factus,
In nihilum ero brevi redactus.*

LEUC: Magnum profectò, ex corporis Physica, profectum hausit sanctus iste Philosophus; & ego, ne fructu penitus caream, majus mihi lumen expeterem: fac, quæso, his discipuli votis ne desis, brevèmq; humani corporis, dato anatomiam. MEL: Prolixa tu breviter: conabor tamen, & pro discursu curiosa magis seligam, & erudita. Tres esse humani corporis *regiones* sacra docent Medicorum subsellia: *Suprema* in cerebro, rationis, sensusque sedes: *media* pectore comprehensa, spiritus ac vitæ est domicilium: *Infima* sub diaphragmate, naturæ nutritrici destinatur in officinam. Regionis primæ, pars utique prima, Caput est, quia præcipua animæ sedes. Os cranij apertum inspicere, & sese mox offerent *meninges*, seu geminæ cerebri fasciæ, quarum unam à mollitie *piam*, alteram à crassitie *duram matrem* appellant. His velatam cernes cerebri medullarem substantiam,

stantiam, temperamento frigidam æquè ac humidam, ac in tres partes ordinatè divisam. In his conspicies innumeros fornices, & cavitates, quas texturâ mirabili *Choroides* vestiunt, suisque, maëandris sexcentâ distinguunt venæ, atque arteriæ: videbis varias denique glandulas, pinealem præcipuè, è qua velut radice, nervorum ramusculi in singulas partes corporis disperguntur. En! causam, quæ Cartesio suaserat, ut huic glandulæ animam, velut Prometheum Caucaeso, alligaret, ratus, quòd ad clavum sic posita, faciliè impelleret nervos, funes veluti nauticos, & adhærentes nervis Spiritus pro libitu animaret, dimitteret nuntios, & pineali in solio, reciperet legatos. Felicem Philosophum! qui quæcunque inaniter finxit ut vera, non modò credere potuit, sed in suis principijs etiam debuit.

*Cartes. de
trin:corp.
dimens.*

LEUC: Ita est: nam inter Cartesianæ fulcra Philosophiæ, est illud quoque phantasticum, quòd *que primò concipit phantasia, hoc ipso, res inter conditas, jam numeret natura.* Id verum forsitan, si conciperem, Cartesianos vortices, non nisi in Authoris gyri cerebro, unde tantam re vera caput vertiginem. MEL: dentem preme: malè decet censuræ virgula Tyrones. Cartesij mentem non probo, sed nec ingenium reprobo: ejus capiti forsitan aras erigeret Philosophia, si quàm subtiliter, tam verè docuisset hic Sophus. Caterùm omni ætati magno semper in pretio fuerat humanum Caput, quia ingenij sedes, & almæ sacrarium Sapientiæ, Schola certè Platonica illud, tanquam Megacosmi epitomen, est admirata: Cœlo id æquabat Antiquitas: nam Serapidi Olympum imposuit capitis locò, utpote quod ejus ambitum parvitate sua transcenderet, artificium compendio complecteretur. Celtæ deauratis Avorum calvarijs, veluti cyathis, coronabant mensas, & utinam minus superstitionis, plus ingenij ex illis hausissent! Ægypti Flamines non nisi Jovi, Deorum Capiti, consecraverant Caput, rati, quòd si per caput jurarent, Sacramento, mortalibus inviolabili, sese obstringerent. Sed nec mira desunt, neque miracula, quibus in capite libri, vel potiùs in libro capitis, scriptam legimus æterni Numinis Providentiam. E fundamentis cum exturgeret Roma, effossum caput, recenti sanguine etiamnum stillans, & incorruptum: sanè multiplici omine. *Caput*, nî fallor, designaverat, Urbem, Orbis Caput futuram: *Sanguis*, tot sanguinolenta Tyrannorum

*Plin. l.
28. c. 2.*

norum Capita: *Integritas*, incorruptum Ecclesiæ Romanæ Caput, de quo scriptum est *potestas ejus potestas æterna, & Regnum ejus non corrumpetur*. Vidit purpuratum Caput, elapso sæculo, Gallia, cujus organa duplicata: hinc duplicatam obstupuit Orbis sagacitatem. Ægyptiorum capita ferunt ad eò saxea, ut vix molarium ictibus confringantur: Indorum in Hispaniola ad eò ferrea; ut stricti etiam ferri aciem hebetent: contra Perfarum vertices tam molles asserunt, & imbecilles, ut levi dissiliant calculo, & conterantur.

LEUC: Id quoque mirum, cujus testem Cardanus Italianam cupit: fuit, quem oriente Phœbo, capitis quotidie dolor corripere, continuo ad usque meridiem augmento, à meridie decremento, vespere dolorem denique finiente: ad eò Capiti inimicum, sit istud benignum sidus? MEL: non una hujus symptomatis causa est: calor præcipua, & antipathica Phœbo temperies: sed nec minima capillus, dum parcius, quàm par est, exfugit noxios humores: ad eò non ad ornamentum solummodo, sed etiam commodum dedit capiti pilos natura: hinc illos nequiquam pili duxere Veteres. Primam lanuginem dedicant Apollini, velut primitias Juventutis: sic legimus de Nerone, quod lanuginem, propriis ipse manibus, deportari in Fanum, ut intelligeret Numen, nil lanugine sanctius, arisque dignius in Nerone. Proceræ arbori Cincinnos, consecrare consueverat Romana pubes, pignus Absolonis fato dignissimum. Melius, quia Germanæ virtuti convenientius, egere Teutones, dum inituri bellum, capitis cyrrhum, igne sacro combustum, offerrent Marti, cum juramento, non rasuros se capillitium, donec rasis hostium capitibus, redire possent victores. Hæc superstitione Gentium, à qua quantum abludant illi, non dixerim, qui fictis muliebriter cincinnis litant quotidie Vanitati, dum contra Imperium Numinis, non Cælo cæsariem, sed cum Gentilibus Proserpinæ consecrant,

LEUC: Ut video, capilli quoque, velut animi symbolum, de homine, muta voce, enuntiant. MEL: sic videtur; certe visum est Græciæ Sophis, qui Juvenes, molliùs calamistratos, proclamabant imbelles, *colo aptiores quàm hasta*. Hinc Cæsarum legimus, quod, si quem offenderet comptulum Ganimedem, mox fornice, quem hunc in finem secum ferre con-

Dan. 7.
v. 14.
Richeli.

de var.
c. 44.

Capilli.

Sueto.

Scarlat.

Tacit: de
mor:
Germ.

Num. 7.
v. 18.

Scarlat.
de capill.

Tran-
quillus in
vita Cali-
gula.

re consueverat, muliebrem raserit capillum, asserens non sine affuso lixivio: *Odi in pueris puellas.* Hæc illi pro Gentis more. Id certum, Cæsariem in signum humanæ indolis, vitæque morumque non raro assumptam. Intonsa denotaverat Philistæis Samsones; Numini Sacratos Judæis; Ægyptijs attonsa indicaverat Augures & Sacerdotes; Romanis bello devictos, mortique adjudicatos; sparsa signaverat Antiquis luctum, conspersa cinere, poenitentiam. Imò & Populos hodie dum distinguit coma: Sinae, uti & Thraces, attondent caput, sed his, ex parte dextera, intortus è crinibus nodus dependet: illis ex occipite defluit crinitum syrma. Macæ sic radunt capitis verticem, ut tamen, comis in orbem crescentibus, se coronent. Euboicos cerneret capillitio fuso per tergora: Abantes occiput crinitos, partem anteriorem attonfos, ne ab hostibus prehendi queant pugnantibus: contra Anases videres, promissis à fronte crinibus, occiput verò, Occasionis ad instar calvos, ne à victoribus teneri valeant fugientes. Illud denique fatendum, capillum non modicum esse hominis ornamentum. Popææ, Neronis conjugii, tanta fuisse legitur crinium venustas, ut singulis, speciali plectro, applauderent Poëtæ: si qui fortè deciderent, purissimo inclusi auro, dicabantur Junoni: & quia æmulus Phœbo color, sic fascinaverat oculos, tota Roma, in comæ aureæ gratiam, vestita flavis incessit. Et illud notum, quòd, cum gravaret Absolonem Cæsaries, detonsa quot annis reliquiæ, ducentis siclis publicè vendirent: in quam auream appendicem, aureus interpres Petrus Chrysológus: *in impij capite non aliquam virtutum, sed tantum vitiorum sarcinam Scriptura designat: ponderabat, inquit, capillos capitis sui.* In quæ verba non nemo hanc paraphrasin Atticam.

*Infelix pondus,
Cujus ipsemet factum pondus,
Dum ponderati crines
Ponderârunt pendentem
Ex arbore.
Infelix coma!
Ex qua Parca non fila,
Sed fati duxere funem:
Cujus pretium non serviit.*

Nisi ad naulum,
Quod solveret Charonti:
Sed bene pependit
In crine mortuus,
Qui sic pependit à crine vivus.
Qui propter comam dum viveret,
Se supra reliquos extulit:
Hunc meritò coma
Supra ceteros evexit,
Dum moreretur:
Habet quod voluit,
 Ventosus Princeps
 Aëreum Mausolæum.

LEUC: Nempe per quæ quis peccat: quid mirum, si vanitas vitæ in aura sic evanescat? sed superest alius de comis nodus, qui meritò Philosophum suspendat. Dari infantes canos quis facilè credat? paradoxum, quia hyems in vere: & tamen propè Athesiam visuntur fœminæ, semel tantum puerperæ, si tamen puerperæ, quia senes potiùs pariunt, quàm infantes: nam lucem, cum primùm aspexit partus, canitiem induit. Sic Orofium, Ferdinandi Cæsaris pullum, unius noctis in carcere squalor tam repenti mutarat, ut, si minùs induit Senem, saltem è canitie Aula colligeret, quòd exuerit juvenem. Eandem metamorphosin cum in affine, conjurationis reo, videret Gonzaga, Mantuæ Princeps, metu mortis defunctum, vitâ donavit. Polonia quoque tale quondam in Ratislao spectaculum est admirata: nam Parens Regius perfidiam ut castigaret, noctu dormientem, à quatuor larvatis, in lapicidinam, sandapilâ efferri iussit: altera nocte cum relatus esset in thalamum, surrexit: sed quantum mutatus ab illo! nam nisi annos ætatis viginti duos novisset Aula, octogenario majorem jurâisset; ita incanuit. Sed cur vagamur extra Patriæ limites? Ludovicum Baviaræ Ducem, ob conjugem malè suspectam, pejus damnatam, & demum pessimè trucidatam, sic spectris agitatum novimus, ut in ætatis flore repenti circumtulit hyemem. Jam ego per omnem Stragiram te adjuro, quæ causâ Philosopho digna, canitiem tam re-

Solinus
c. 53.

pentinam? *MEL:* Sunt, qui uno ictu problematis nodum enodasse se autumant, si defectum caloris allegent, quem vehementia subiti metus solet inducere: non aliter ac senescentes, sensim canitiem induunt, quia sensim exuunt calorem. Sed novam petit solutionem solutio: dicant enim, cur mortui non incanescent, utut mors penitus extinguat, timor mortis non nisi retrahat calorem? propius igitur punctum tangunt, qui præter caloris defectum, effusionem subalbidi humoris obtendunt, quem in pilo latentem, ubi mœstitia timorve vehementius premit, quâ data porta, querit effugium, sicque subito pallore tinctum, decolorare capillum potest.

S. Gallen.

Cuspinus.

*Plutar.
in l. con.
viv.*

Scarlat.

LEUC: Quis putet, quod humor ejusmodi putridus tantum Senio decus, tantumque promereri honorem queat? toti Mundo *venerabilis canities.* *MEL:* Imò venerabilis sibi met ipsi: quis nescit, quod detecta capita postulet, gloriosa nive conrectum Caput? testem si cupis, Ottonem considera, Imperij Caput. Ingens huic in mento silva, quæ venerabilem genis asperfit umbram, inferius resonante luco: & quod mirum, non ita in scepro & purpura, quàm in hoc cano vellere sibi Cæsar complacuit, nunquam magis scrius, quàm quando mulceret barbam, illaque omni annulo firmitus, decreta stabiliret & juramenta. Nec Lacedæmon ille sibi displicuit in cano firmata, qui quæsitus, cur barbam promitteret, cor usque desuam? reposuit: *ut canos intuens capillos, nihil illis committam indignum.* Id facile dabimus, sylvestre mentum esse fortitudinis symbolum: canitiem prudentiæ velamen, sed tamen non unicum & necessarium. Fuere Amazones sine barba fortes: ipsum Apollinem, à Musis Juvenem coli, est in comperto. Hinc Ducem de Domino Burbonica legimus (Heroum, imò Divum de Sanguine Sarum nomino, cum nomino Burbonensem) qui Seniori, mentum innocuum exprobranti, sic quondam Laconicè: *non barbâ, sed exsibus pugnatur.* Eodem stylo, atque novaculâ rasit cavillatorem, qui dicenti sententiam, oggerere ausus est: abstineret à jure dicundo, dum barba recresceret: nam ille breviter: *Amice non barbâ; sed mente Judicium ferimus.* Denique cum Henricus, Rex Galliæ, Legatos Venetos remitteret, ad deponendam prius lanuginem, illorum aliquis Regi his barbam vellere: *si promissa facit Sapientem barbâ, quid obstat, Barbatâ possit, quin caper esse Plato.*

LEUC:

LEUC: Cynicum dentem conjungit barbæ hic Venetus. Quid ergò de dentibus eruditi Philosophi memorant? MEL: Pauca, relatu tamen dignissima. Dentes inviæti ignibus, quod mireris, cavantur pituitâ: dentes humani, toxicum quoddam alunt, hinc ex adverso nudati, nitorem speculi hebetant, & columbarum fœtus implumes necant: triplicem dentium ordinem, velut eximium fortitudinis signum, historiographi de Hercule referunt. Illud Hippocrati est exploratum, quòd, qui dente multiplici prævalent, prævaleant vitâ: raritatem verò in dentibus, compendiosa esse vitæ indicium. Ordinariâ naturæ lege, trigessimum numerum vel adimplent vel superant: Timarcho tamen Nicoclis filio non nisi geminum dentem, Pyrrho Epirotarum Regi non nisi unicum fuisse legimus. Gloriosum omen, & optimum, pueros nasci cum dentibus, pessimum nasci fœmellas: testatur hoc Cneus Papirius, & Marcus Curio dentatus: uterque lucem, quam cum dentibus hauserat, gestorum gloriâ illustrârat: testatur hoc Ludovicus XIV. Rex Galliæ, quem natum cum heroico dente, quia acuto, etiam in juventute sensit, & doluit Hæresis. Oppositum in fœmellis testatur quadam Valeria, quam, quia cum dentibus natam, exitio civitati futuram, prædixit Oraculum, nec fefellit. Illud mirum, quòd sicut in colubri cerebro gemma, in maris conchâ progerminat margarita, ita in Silesij adolescentis gingiva dens quondam aureus protuberârit, si Nierembergjo fides: & nunquid, si pluribus nascerentur ejusmodi dentes, plures haberemus chirurgos? Eodem teste, dens albi Simij, Peguano Regi, Indis que tanti pretij fuit, ut, postquam Constantino Lusitaniæ Proregi, cum gaza regia in prædam cessisset, trecenta coronatorum, quos vocant, millia in illius lytrum obtulerint. Imò legationem misere annuam, ingentibus thesauris onusta navi, ut illius solummodo Sigillum, aromaticæ cuidam cretæ, auròque conditæ, liceret imprimere. Certè ejusmodi dentium messem si habuisset Cadmus, non projecisset, sed erecto dentium monopolio, venales Indis proposuisset.

LEUC: Quod Indis Simij dentes, hoc Persis Narès sunt aquilinae, quibus in Cyri memoriam, non rarò thus adolent, ita ut non nisi ex adunca proboscide humanam pulchritudinem metiantur. Et quid emunctæ naris Philosophi de hoc membro

*S. Gal-
lenf.*

*S. Gal-
lenf.*

l. 1. c. 10.

l. 9. c. 41.

*Plutarch.
in apoph.*

Plin:

S, Gal-
lenf.

Drex. l. 2

c. 4. in a-

missi.

Brev.

Rom.

vel curiosius vel eruditius? MEL: Olfactûs propriam sedem in membranulâ collocant, quæ utut nervulis, arteriisque innumeris distincta, tenuissima tamen, interiores narium anfractus vestit: hæc quò subtilior, magisque à defluvijs depurata, cò aptius recipit, acutiùsque sentit odores: hinc odora *Canumvis*, vulturisque mira sagacitas, quam ad milliaria quingenta cadaver invitât, irritamentum fœtentis gula. Sed & Ductor ille manipuli peregrinantis (Hamor nomine) obesa neutiquam naris fuerit oportet, qui ubi ubi locorum in orbe esset, odore solo distinxerat. Illud mirum, quod de D. Hilarione, & Philippo Nereo legimus; tam sagax utrique erat iudicium narium, ut ille occultam quoque animæ tabem, à Venere afflatam: ille totum animæ statum, viriique prædominantis effluvia, odore solo agnovit. Nil celare hic poterant Cyprij pulveres, nil tegere Sabæi liquores, quin conditam opobalsamo upupam, vel aromatis delinitum illicò hircum adverterent: etsi Amaracum induissent Adonides, totamque Hyblam in corpore circumtulissent, audiissent illud sâtyricon: *non bene semper olet, qui bene semper olet.*

LEUC: Quod ergo Philosophi de odoris natura, & indole iudicium ferunt? MEL: Qualitatem secundam alij, alij atomorum motus in medium afferunt: lingua prodit Authores. Illud hic obiter, velim, notes, quòd sine corpusculorum effluvijs natura non propagat odores. Neque dictatorium illud hic à te exigo: *Ipse dixit.* *Originem* propagationis explora, videbis, nisi affrices solida, nisi liquida agites, vel vi caloris in fumos resolves, odores rarissimè exhalandos. *Medium* diffusionis examina, & senties successivam, nunc promoveri à Zephyro calidiùs flante, nunc impediri à Borea constringente, vel turbulentiùs cuncta diffilante. *Finem* ipsum considera, odoris perceptionem, quam non nisi attractis cum aère corpusculis obtinebis. Sileo, quod odorifera corpora, aèreo Jovi exposita, molis aliquid, odoris plurimum deperdant, clausa verò in annos Nestoris conserventur. Hanc nucem mordent, qui mordicùs adherent Peripato, nec sine dolore dentium, & gingivæ.

Boile.

LEUC: Ignosce, Atomissimum olet hic odor, qui sine atomis non propagatur. MEL: Ne tu nasutus es supra Rhinocerotem: clamas illorum clamores, qui ad cuiusvis corpusculi nomen, mox Peripatum ruiturum proclamant. Nil hic decido,

do, mentem meam si cupis, ad incudem alibi mitte sententiam, & malleabitur. Id jam dixisse sufficiat, odoris phænomena, etiam extra Peripatum, non destitui congrua genesi. Moscus Indicus non nisi in Patrocli sellis pretiosum spirat odorem, propter antiperistasin: ambrae particula, geminum lustrum, minutis singulis, sique linguâ utamur gnomonicâ, etiam secundis, corpuscula quaquaversum expirat in orbitam, propter subtilitatem prorsus stupendam, qua constat, corpusculum sensibile unicum in millones insensibilium plurimos se se dividere. Hoc qui negat, fidem Authoribus denegat, qua meliorem nec dabit ipse, nec habet. Audi Grimaldum, quem insignis experientia testem facit, omni exceptione majorem; ait ille, lignum Brasilum neutiquam diminutum, etsi extracta sint sexagies, nonagies, quinquies millies millena corpuscula. Sabai odoriferis terræ halitibus stupefacti, sulphuris hircinaque barbæ suffitu se recreant. Sic memorant Menalcam, fragrantîâ balsami, passum olim deliquium, nec nisi suctis Augiæ aromatis, ad hominem denuò rediisse. Imò nec Veris delicia, omni naso delicia: quid amœnius rosâ? ab illius tamen odore sic abhoruisse legimus Oliverium Carassam, ut Veris tempore Româ secederet, armatâ custodiâ ad conclave purpurati Principis excubante, ne quis hospitum rosam inferret, ingratisimam hospitum. Barbarigo sensam, Laurentio Uratislaviensi etiam vitam eripuit rosarum odor, ut proin meritò in clibano, calidis etiam lacrymis, eluerint tantum scelus. Id addo (quidquid sit de natura & indole) odoris genesin non esse nisi ex humido, ita tamen ut primariam sibi filiam vindicent calor & siccitas, qui humido prædominantur: hinc illi, quibus temperamentum siccum & igneum, etiam in corpore felicem non nunquam alunt Arabiam: testis est staturâ parvus, sed magnus ille virtute Macedo, cujus corpus merum spiraverat cinnamomum, ut & sudor, & vestis interior, fragrantiam medicam retinerent: imò etiam ab exanguî cadavere, diem septimum incorrupto, tanta stillavit suaveolentia, ut DEUM facillè credidisset Antiquitas, nisi toties sese hominem demonstrâisset. Nihil addo de corporum damnatorum foetore, de Beatorum fragrantia: non enim ad naturam, quæ supra naturam. Scimus Simeonem Stylitem, quòd vivus Seminarium vermium: mortuus officinam aromaticam

Cromer.

Plut.

Muret. repræsentârit. Illud non omittendum, cuius meminit insignis
Or: 10. Orator: ex Averno, mephiti Campaniæ, tam putridos eructari
 halitus, ut derepentè volucres enecet, etiam solammodo præ-
 tervolantes: talem Auernus; & qualem, putas, foctorem dabit
 infernus?

Cor. LEUC: Faxint Superi, ne Sophorum ullus experiatur. Sed
 anatomicum discursûs filum ne interrumpas: quis Philosopho
 sensus de Corde, corporis parte præcipua? *MEL:* Cor, Au-
 thore Philosopho, *primum est in vivente, ultimum in moriente:* hinc
 meritò appellatur nobilissima animæ sedes, domicilium vitæ;
 fons sanguinis, quo deficiente, partes cæteræ deficiunt & ex-
 arcescunt. Euripi miracula continet motus sistoles, atque diastol-
 es, per quas, vivas veluti naturæ antlias, è perenni cordis sca-
 turigine, sanguis agitur in circulum. Ampliorem cordis ana-
 tomiam si cupis, Momi fenestram ab Animastica petas, oportet.
 Quæ curiosâ magis, succinctiùs prosequor. Militem vul-
 nere in cor accepto, diebus undecim vitam produxisse Jonp-
 tonus est author. Si Plinio fides, cor extincti ab aconito, crê-
 mari nequit: sic cor Germani Cæsaris, medijs in flammis, Sala-
 mandræ instar, mansit illæsum: tantum frigus est toxico, ut e-
 tiam Vulcanum domare possit, domantem omnia. Leoni, Bu-
 cephalo, quibus animus major, cor minus dedit natura: Cer-
 vo & lepori majus dedit, quia minor est animus: hinc inter ho-
 mines quoque, audaces in parvo pectore grandes alunt Leones:
 timidi in magno corde pusillos lepores, & fugitivos cervos cir-
 cumferunt. In corde Aristomenis, viri armorum gloriâ cele-
 bris, apparuit hirta pilorum fezes, ob nimium, reor, calo-
 rem, quod Alciato fortis animi Symbolum. Mauris inhæret
 persuasio, elephantem duplici formatum corde: quorum uno
 furores coquat ad bella, altero utatur ad pacem. Illud inter na-
 turæ miracula numeres, quod de arbore Malabares testantur:
 huic pulchritudinis laude, florum copiâ, & odoris præstantiâ
 laurum cedit vel ipsa Laurus; forma seminis refert figuram cor-
 dis, & meritò, nam est præstantissimum cordis alexipharma-
 cum. Hanc arborem, utut pervenusto flore visendam, inco-
 læ Cupressi titulo, *tristem* appellant, nam nocte floret pulcherri-
 ma, cum primum solis radio tangitur, angitur, caditque tristis,
 marcétque.

LEUC:

LEUC: Nôsti sacram hanc arborem dixerim, cùm tamen Phœbo cor dedicaverint Antiqui. MEL: Dicârunt meritò, si per Phœbum intellexère *Divinam Virtutem*: hæc enim postulat pro sacrificijs *primogenita*, quod in homine cor esse diximus ex *Exod. 13* Stagirita. Victimas sine corde odère etiam Dij, quia excordes: & DEO Deorum placere putes? Sacrificante Cæsare hostia bis sine corde inventa: quod omen, utique pessimum, Marcello, Cajo Principi, ejusque contigit successori, quo etiam anno, fatali ferro, sunt interempti. DEUS amator, & vel ideò Zelator est cordis humani: Intellexit hoc ille, quem religiosum olim incolam coluit cremus: hic munus DEO gratissimum, cùm nôsse percuperet, à cœlo audiit anigmaticum hoc responsum: *Dimidium Lune, Lunam, cum Principe Roma:*

vel ut Blesensis

Tolle caput Corvi, caput Oris, viscera ceRvi:
Hoc petit à nobis Dominus, qui conditor Orbis.

Dom. 15.
post Pent.

Sine Oedipo colligis, cor designari hoc gripho. Et tanto DEO quis deneget tantillum? cùm Gentiles legamus ad Idolorum vota tam promptos, ut solummodo Mexici, quod est Regni metropolis, annis singulis, viginti infantum millia trucidarent, eorumque corda, immuni barbarie evulsâ, Dijs offerrent sacrilegum in holocaustum. Quòd si cor Numini offerre velis, edictum illud tibi dictum existima, quod quondam Solon, Sophorum Princeps, Athenis jusserat promulgari: *ne scilicet civium ullus cor suum unquam divideret.* Sed & illud observes, cor DEO dignum, hoc est, à mundi sordibus mundum ut serves, Deum hospitem si velis. Superi! quàm multis accidit, quod quondam Nobili, Fridericum in venatione ad prandium invitanti: comparuit Imperator; sed conclave sordidum ingressus, ajebat comiti: *en stabulum pro tuis canibus.* Mox Nobili cum supercilio: *Imperatorem invitaturus, si non ad divitem, certè mundam domum invitare debebas.* Denique non sine stomacho abiens: *malo, inquit, sub cœlo, quàm manducare sub cæno.*

ex P.
Zunsteg
fol. 83.

LEUC: Adverto parabolam. Sed prò dolor! rari natant Ignatij in hoc mundi gurgite vasto, qui in corde Christum, aureis incisum notis, circumferunt, MEL: Ita est: clavim pro mortalium cordibus, quam DEO assignaverant Veteres, applicare

Nadasi
an cal.
1. Feb.

In vita. care si posses, cerneres plures, reor, in orbe Dalilas, quibus cor Cupidinis telo, quam Theresas Seraphicas, quibus amoris Divini jaculo foret transfixum: videres sapius latere arma furoris, quam instrumenta amoris, quæ in corde Claræ de monte Falco reperta legimus. Imò si, anatomico cultro, viscera rimareris, cor saepe nullum in pectore reperies. Illius jaceret in arca, quod de Euclione prodit Italia: 1. hujus jaceret in ara, quod de Presbytero obstupuit Roma. 2. Plurium corda in manu Veneris invenires, paucorum in latere Salvatoris, quod de Alphonso Esquie-ra, magno Societatis nostræ Heroë, annales produnt. 3. *Nempe ubi thesaurus tuus, ibi cor tuum.* Nostris Martinijs similes, ego velim Philosophos, 4. quibus Christus in forma Parvuli, Coelo delapsi, quondam apparuit, arcu instructus & pharetrâ, teloque pectus sic vulneravit, ut è vulnere traxerit perennem vitam. Sed histeron proteron! adest Amor profanus, mox cor offertur: adest Amor divinus, mox cor aufertur. Quid ergò mirum? si multis accidat in vita casus, 5. quo derepentè conciderat, sanus olim Ferrariæ adolescens, cui vermis, in corde latens, Lache-sis locò, stamen vitæ arroserrat: qui vermis arte nulla, liquore nullo, nisi ab alijs cepisque expresso poterat enecari. Non difficulter colligis, quem ego vermem, opiner. Quid denique mirum, si aliquando in morte cor Christi, toties vulneratum, iisdem verbis alloquatur ingratos, quibus cor celeberrimi Martyris, in flammis illæsum, ingratitude probrâsse Barbaris legimus: *Cur occidistis me, qui vos dilexi, qui vos quæsi, qui vestra salutis causâ huc fui peregrinatus? dicite: cur occidistis?*

LEUC: Ex hæcenus recensitis, duo miror miracula humani cordis: primum est magnitudo in parvitate: nam ut ajebas, exiguum cor esse debet, ut sit magnum: ingentem virtutem ut habeat, habere debet exiguam molem, eò capaciùs, quò angustius, quæ parvitas alijs membris noceret, eà cordi prodest. Secundum: quod mundo impleri velit, quo nequit, quod DEO repleti nolit, quo potest. *MEL:* Non miraris immeritò, nam sunt hæc duo prodigia primæ classis. Adcò amplum est cor humanum, ut etli pars sit, major suo tamen sit toto: exilis hominis portio, toto homine grandior, particula mundi, & mundus ei votorum particula est: admittit omnia, nec impletur, post omnes thesauros adhuc avarum, post omnes delicias adhuc avidum,

dum, post omnium bonorum copiam adhuc egenum, tunc etiam vacuum est, cum est plenum: & quod magis mirum, implere cum DEUS cupit, refusat: petit cor hominis DEUS, qui illud condidit, petit quasi rem alienam & tamen suam, petit restitui sibi, quod ipse donavit, & munus credit, dum suum recipit: & ne recuset homo, impressit cordi desiderium sui, & tamdiu inquietum reddit, quamdiu eo hospite caret, qui solus hospitium implere potest. En! amplitudinem cordis, æqualem amplitudini DEI. Meditabatur Augustinus mysterium Trinitatis, prætergressus naturam, eò ibat audaci cogitatione, quò homini ire non licet; irrisit Angelus puer, Augustinum senem, & fossilam ostendit: in quam totum Oceanum derivandum tum dixit, cum ipse totum intra se derivaverit DEUM. Agnovit errorem Augustinus, clausit ingenium, cor aperuit, & totum excepit DEUM.

LEUC: Satis de corde: cui ista necdum sufficiunt, excors est: reliqua, quæ adhuc de Corpore superant, fac avidum ne celes tyronem. MEL: In diem crastinum aures para & oculos, quo isthæ animæ organa, animasticæ forsân novacula, exactius subijciemus. Strictim modò reliquias de corpore colligam. Non adèò ignobilis manus est, ut illà palpare nequeas dexteram Omnipotentis. Imò ipsis digitis, digitus Conditoris demonstrari potest, & dicitur: *hic est*. Manus certè Artium omnium si non Magistram, Ministram saltem se probat prorsus thavmaturgæ virtutis. Nunc colossos Rhodios elaborat, tam admirandæ molis, ut neque brachijs ejus pollicem stringeres: & ecce! *Tantum Eharetis manus tantilla*. Nunc format formicas tam tenues, ut armatum oculum membrorum exilitas fugiat: *en tanta dexteritas Myrmecidis dextera!* Quid dicam de tot alijs manufactis? quæ mundus velut miracula obstupefcit, modò subjunctam legat epigraphen: *Manus Phydixæ sculpsit: pinxit Parrhasij dextera: Apellis digitus delineavit*. Quid de obsequijs dicam, quæ in arte scribendi præstat Ingenio dextera? Mens squalleret ignobilis, nisi manus accederet interpres: Intellectus foret sine memoria, nisi Amanuensis operâ memoriam figeret, hominémque redderet Immortalem. Imò quantum à Sapientia pretium, tantum à fortitudine pondus accedere manui, quis ignorat? etiam lanionibus notum est illud: *Milo si feriat pugno,*

*Manus,
& digiti.*

Theodor:

Trebell: *Polus in* *trig: Tyr.* *3, Reg.* *12.* *Cælius a-* *pud Scar-* *lat:* *Plutarch.* *procumbit humi bos.* Famofus est Roboam, qui uno digito sic afflixit fortissimos, ut quasi sub incude dolerent; malleove percussi corruerent. Sed nec pedibus sua defunt prodigia: fuere, qui brachijs truncati, manus invenirent in pedibus: nam illis asciam tractare, ludus: bellissimè calamum regere, habitus: sclopeta in scopum scitè exonerare, usitatus frequenter jocus: imò fuit, qui fila pedibus duceret tam peritè, ut manum Phrygiam Arachne ipsamet jurasset. Sed & aures in pedibus habere solent Tyranni: hinc Dionysio supplex, cum ad pedes accederet quispiam, exprobranti facinus amico, reposuit: *Non ego in culpa sum, sed Dionysius, qui aures habet in pedibus.*

Facies.

LEUC: Inter corporis membra, facies, credo, Regina est, summumque prodigium naturæ. Quis enim non obtupestat majestatem illam, quæ in facie, patente veluti folio, etiam sese prodit invictam. Trajanum certè etiam in gregario praeliantem sago, *canities, orisque majestas Principem prodidit.* Notum est illud: *Primi species digna Imperio.* Ulyssen quovis Iro pauperiorem,

Dion.

quia nudam, inermem, marisque perfidi rejectamentum, Phæciæ incolæ, etiam ignotum, agnovère ut Principem, tantam reverentiam vultus spiraverat majestas. Quis non admiretur sympathicum foedus, quod habet cum partibus intestinis? *speculum animi* meritò diceres, totiusque corporis non compendium modò, sed & mutam, disertissimamque simul interpretem. MEL: Rectè observas: nam sine vocibus atatem prodit & sexum: sine litteris legendam exhibet temperiem, & valetudinem: imò, veluti verior Momii fenestra, latentes animi motus, affectusque oculis proponit ac manifestat. Sed est alius, qui magis faciem illustrat, splendor: pulchritudinis scilicet, qua gloriatur se Charitum sedem, magnetem cordium, Amoris thronum. Nec jactantius gloriatur, quàm veriùs: quis enim sat capiet vim formæ flexanimem? prodigiosum venustæ frontis Imperium quis explicabit? sic allicit, invitos quoque ut rapiat; sic rapit, ut

Mythologi.

S. Hier: *ep. ad Fur.*

in Phædr.

in Conviv.

spontaneis constrictos vinculis ducat in triumphum. Rectè equidem Plato, nil fortius in mundo dixit, ad subjuganda mortaliùm corda, quàm formæ venustum jubar: nam, Xenophonte judice, vis quidem *Fortitudini* magna, sed magnis laboribus fulcienda: *Sapientiæ* major, sed perpetuis jungenda studijs: *Pulchritudini*

chritudini maxima, quæ, ut notat Carneades, perfringit omnia, sine laborum molestijis, animos flecitat sine studij tædijis, bella gerit sine milite, sine viribus debellat, sine armis triumphat: Verbo, solo aspectu, Circeo veluti philtro, fascinat cuncta, ipsamet exarmata exarmat omnia, suæque subijcit potestati.

LEUC: Ita est: advertit quoque, nî fallor, Philosophos veteres, nullam esse aetatem, conditionem hominum nullam, quæ tantæ sese potentia subtrahere valeat; hinc Pulchritudinis eçtypon, mulieris symbolo adumbrabant, quæ manu flosculos disfluaviando, substrata pedibus animalia premeret, *piscem* cum *alite*, cum *lepore Leonem*: en! hieroglyphicum schema, quo tam abjectos, quàm elatos in aëra, imbelles æquè ac fortes, subjacere despotico Pulchritudinis jugo, significarant. MEL:

Enimverò non malè lineamenta hic penicillus: videt nulla non aras, pulchritudinis throno certatim substerni, nunc ligones à Titiris, nunc à Sophis epomidem, à Consulibus fasces, Sceptra à Regibus. Imò videt & obstupescit ad has aras, ipsam inclinari hastam à Marte, sacrari pharetram ab Apolline, suspendi fulmen à Jove. Oculos, si lubet, immerge paululùm Historicis monumentis, & per sexcenta prodigia confirmatum stupet Pulchritudinis solium. Mox occurret formosâ Rachel, quæ ex Jacobo libero fecit mancipium, quia bis septenni servitute unam emere servitute non recusavit. Occurret Thamar, quæ ex fratre sano, fecit insanum, quia erotica phrenesi insanientem. Sistet se Betfabee, quæ sic sibi subdidit Regem, ut ex pio faceret impium, quia adulterum, ex impio mox impiissimum, quia adulterum simul & homicidam. Sistent se Moabitides, quæ ex Salomone sene infantem, ex Sapientissimo fecere stultissimum, quia Idolorum suorum idolis thus adolentem. Imò & Herculem videbis, cui, quis crederet? Omphala extorsit clavam, mutatamque in colum androgyno restituit, dignum effœminato Hercule trophæum. Cleopatram cernes, quæ feditioso tumultu Romanum Imperium sic concussit, ut Marcum Antonium vitâ, famâ, bonisque omnibus spoliârît: pro pudor! virum fœmina, adèò bella fecit imbellentem. Quid dicam de pulchritudine Helenæ, cui suis sepulta cineribus, hoc tamen *Ælianus* Troja elogium: dignam esse, ut pro illius amore non modò Tro- l. 12.

ja arderet, sed totus mundus certaret. Et enimverò arsère Ilia, *variar.*

nam illustrari sat ista forma non poterat, nisi per Patriæ fumos : non sat ardere fax belli hæc sibi visa, nisi Europam & Asiam sic accenderet, ut simul extingueret utramque. Quid dicam de Juditæ decore, qui sic Assyrios rapuit, ut Holoferni quoque vitam eriperet ? quid de Ester ? quid de Aspasia ? quibus forma dedit, quæ non dedere natales : imò quibus non dedisset armorum potentia, quæ dedit inermis Amorum Domina, Venustas : nam è tugurijs Assueri solium conscendit illa, hæc, abjectâ colore, sceptrâ rexerat Cyri & Artaxerxis. Sileo Catharinas, quæ Maxentios ; Agathas, quæ Quinctianos plùs cruciârunt vultûs amœnitate, quàm illi has Martyres tormentorum crudelitate : plùs animos usserant frontis decore, quàm illi corpora flammarum ardore : tam graviter saviit pulchritudinis castæ *tacita tyrannis* in suos tyrannos. Sileo Isabellas, Joannam Portugalliæ Principem non commemoro, cui Angliæ, Galliæ, Austriaque paranympsi, Paradisi pomum, unâ cum Imperij pomo, non sine Zelotypia nequidquam obtulerant : id unum assero, Ludovicum XI. cum Deæ istius ectypon contempleretur, præ extasi provolutum in genua, sic exclamâsse : *Grates tibi Creator, quòd tantæ pulchritudinis creaturæ mihi dederis aspectu frui* : & hæc sunt formæ prodigia, hæc pulchritudinis despotica tyrannis, qua premitur Mundus cum gaudio, opprimitur cum voluptate : plura non addo, ne si longiùs de forma, gradiar extra formam.

Veteres.

*Alphonse
filia.*

LEUC: Scio innumeras Syrtes, Scyllas novi, naufragijs infames, quas hoc mare pulchritudinis mortuum : scio quòd filiæ hominum, ipsam mundi juventam, suâ formâ sic deformaverint, ut sordes vix bene ablueret cataclismus. Illud non penetro, unde fonti præstigiosa adeò virtus ? MEL: Hæc oculorum infirmitas, quæ hæret in superficie ; hæc animi vanitas, quam faciliè perstringit fucatus splendor. Edic enim Leucothee, quid pulchritudo ? Soboles infirma, cujus genitrix, membrorum proportio ; nutrix, colorum fluxa permittio ; origo, lutum ; cuna, cuticula. Quid pulchritudo ? flos, qui manè oritur, conteritur vespere : Rosa, quæ cujusvis febriculæ æstu mox elanguescit : Liliùm, quod severiore Zephiro emarcescit : fœnum agri, quod hodie est, cras in elibanum mittitur. Quid pulchritudo ? fulgur, quod evanescit in ictu oculi ; aurora transiens ; Iris caduca, cujus stabilitas non nisi æreca. Quid denique pulchritudo ?
pomum

pomum Sodomæ, cujus superficies ridet, nucleus mœret in cinere: fimetum niveo contactum vellere: sepulchrum dealbatum, mephytis stagnans, hamus illecebrâ tectus, coluber coloratus in herba. En! Deæ hujus horoscopus, quæ tot in homine motus, tot in Orbe ciet tumultus.

LEUC: Utinam! in hac Physica, sè magis philosophos probarent Philosophi, meliùsque pulchritudinis fluxæ agnoscerent vanitatem! MEL: Utinam detraherent fronti inanem cuticulam, prò! quàm deforme illicò obstupescerent scheleton, immane monstrum! caduca, reor, sic illicia spernerent, & meliorem cambio pro periturâ, pulchritudinem quærerent Immortalem. Quid enim hæc marcescibilis, ad immarcescibilem illam, quam revelabit quondam in corpore Gloria? Umbra est; sed quid dico umbra? vanitas, lepra, deformitas est. Cum Apelle in unum cætypon congere, quidquid decoris in suis Helenis Græcia, imò quidquid venustatis in suis Amasijs hæctenus obstupuit Mundus: ab Aspasia aureum capillum, vel ab Albo sic argenteos transfer cincinnos, ut nihil fingi possit concinnius: ab Augusto oculos mutua, è quibus, veluti gemino fidere, emicent blandiores juxta atque puriores illecebræ: à Sabino, Maximini filio, suavissima fume labiorum corallia: Zenobiæ dentes deprome, qui eburneam conchylen, totidem margaritis ditatam referant: Hephæstionis vultus efforma, Majestate regia celebres, qua non adæquet modò, sed etiam superet Alexandros: Narcissi eburneam adumbra frontem, in qua casta natitent lilia: genis adde rosas Adonidis: in venustissimo ore, velut in Cynthia folio, sedeat venustas; ridenti arrideant veneres, colludant toto in vultu gratiæ: in habitu emineat dignitas, totòque corpore diffusus efflorescat color: accedat Cleopatram suada, tamque urbanus in voce lepos, ut etiam Cæsares vulneret & Pompejos: tota denique Corporis symmetria accedat tam elegans, ut, quod de Albio Tibullo, majestas & amor bene convenient, & in una sede morentur; & quid emendicatus hic formæ fucus, ad illum splendorem, quem dabit gloriosa quondam anastasis? dixi: Umbra est, atque deformitas. In lippientes Lias, ruffientes vetulas, in bustuarias larvas abeunt Helenæ, si huic decori quis comparet. Et tamen (prò hominum sortem præposteram!) & tamen amamus Æsopos, cum aspiciamus Spuri-

nas & Democles: cadavera amplectimur, cùm se se brachijs, infundit ultrò, Angelica venustas: superbimus de sordibus, gloriamur de fuce, corniculæ instar, quam deplumabit mors improbità, detractisque spolijs, putredini vermibusque in prædam dabit.

LEUC: Crediderim, quòd multi formæ suæ magis consulerent, si formas cadavericas examinarent crebriùs, quam partiales. Sed raros, nisi fallor, reperies, qui cum Lidvina malint esse deformes, quàm minùs casti. MEL: Sic nempe nostra amamus pericula, ut pereamus. Non enim multis, reor, Divi Bernardini elogium competit: *quod castitatem egregiâ formâ repugnante sanctissimè custodierit.* Notum illud Poëtæ: *rara est concordia formæ atque pudicitia: quia difficile custoditur quod plures amant: & aliquo modo & aliquando expugnatur, quod ubique incessitur.* Utinam non sæpe sapius, hoc probaret experientia, nec in corpore, quod *DEI templum* est, Doctore Apostolo, toties renovaret mœsta Solymæi templi excidia. Surrexerat octavum hoc mundi miraculum, mera inter miracula, ex candenti marmore sic septennio creverat, ut tamen nullum audires mallei strepitum, triginta hominum millia præparabant cedros atque cupressos: octogeesies mille lapidæ marmora perpoliebant. Quid dicam de splendore & opulentia? superbiebant obrizo coruscantes parietes, Phœbi jubar prope extinxerant, decies mille candelabra aurea, die noctûque ardentia: thuribulorum viginti millia Arabiam jugiter exhalabant: ex auro purissimo fulgurabant Aræ, hîc onerata decies mille aureis phialis, ibi vigeesies mille ex argento candidissimo pateris exornata: quid multis? Sacrarium diceres, in quo excolendo omnem Sapientia humana industriam: in quo ditando Orientis opes natura penitùs exhausisset: & tamen postquam semel destructum, ad priorem denuò gloriam surrexisset, tædâ unicâ, quam è turri Antonianâ, miles Titi, temerario furore, injecerat, tam subito concepisse Vulcanum ferunt, ut tota Solyma, unâ cum Romano exercitu, ad restinguenda incendia advolante, prohibere nequiverit, ne in tristes cineres, iterato fato, collaberetur. En! Archetypon humani corporis: sufficit sæpenumero peccati unica scintilla, præcipuè Cyprijs si sit delapsa caminis, & mox in tanta exardescit incendia, ut nulla gratiarum fluentia, nulla Superùm hominûm-
que

S. Hier.
l. 1. con-
tra Jov.

que subsidia, restinguere valeant, truculentam flammæ serpentis luem. Et sic prodigiosa hæc Promethei cœlestis fabrica, in cineres denique recidit, suisque se ipsam sepelit ruinis.

LEUC: Triste fatum, cujus aspectu non solum Borgias, sed Sophorum quilibet exhorrescat. MEL: Tantum malum peccatum est, imò ilias malorum. Illud, in malo hoc pessimum, quòd peiores invenire sit homines, qui malo pessimo non moveantur: lapillum putant, dum molari pondere sternantur, & corruant. Vidit D. Borgias Colossi hujus in Isabella ruinam, vidit, & ne surgeret solum, sed & elevaret sibi similes Sophos, hunc stylobatæ Colossi incidit Gryphum.

ÆNIGMATO-GRYPHUS

Colosso Corporis Mystico

Incisus

Ad Oedipum Philosophicum.

Stato

Ad hanc Statuam Oedipe,

Et quid de illa statuas, vide.

Colossus est Mysticus,

E nihilo grandis, è grandì denuò nihilum,

Hic

Facet jam grande nihil.

Cùm stetit, nil mirabilius:

Cùm corruit, nil miserabilius:

Stando oculorum illicium,

Facendo vanitatis ludibrium,

Lapillo unico, quia sepulchrali,

Sic in cinerem corruit,

Ut priùs tangentem Sidera,

Facentem modò dispergant venti.

Quandiu stetit, videbatur Idolum,

Quam-

Colossus Mysticus.

Quamprimùm jacuit, prodebat dolum:

*Nam ex putredine patuit
Inane Numinis Nomen,
In quo nihil dignum thure
Præter fatorem.*

Contrà:

*Si bene stando tulit persecutores,
Injustè cadendo, meruit adoratores:*

*Nil pretiosius vilè,
Cùm nobilitat aras,*

Nec pinguiores habet Ecclesia victimas,

*Quàm ossa atque reliquias,
Et si ipsis cineribus condiantur:
Id paradoxum hoc in Colosso,
Quòd illo nil pejus, nil melius.*

*Nil pejus, si habeas bene,
Nil melius, si habeas malè.*

*Illius odium, amor est:
Odisti, si malè amaveris,
Si bene oderis, amâsti.*

*Procurare illi bona non poteris,
Nisi procures mala:*

Nam

*Si suppressas, erigetur:
Si debilites, confortatur:
Si mortifices, vivificatur.*

Contrà:

*Si tractas ut hospitem,
Experieris ut hostem:
Fit inimicus domesticus,
Si putatur amicus.*

Nunquam habebit te pejùs,

Quàm si habeas meliùs.

Si nutris, serpens est,

Qui in sinu necat nutricem:

Si mulces, tygris est,

Quæ efferatur inter blanditias.

Si fræna laxas, recalcitrat;

Et ejectum tibi injicit jugum.

Verbo:

Experieris ut feram,

Ni adhibeas ferulam:

In servitutem n̄ redigas,

Redigeris in servitutem.

Illud pessimum:

Quòd si servias, servis tyranno:

Quòd si colas, colis Idolum;

Vel potiùs Protheum Idolorum.

Nunc enim induit Bacchum,

Tòtque victimas abligurit,

Ut unus omnibus,

Uni non sufficiant omnes.

Nunc induit Venerem,

Et suas sine numero variat species.

Nunc Mercurium induit,

Ut induatur bysso & purpura,

Ruborem

A Mercatoribus mercaturus.

En!

In uno trunco Mercurium,

Imò Pantheon Idolorum.

At

Vix se sustulit altiùs,

Ruit profundiùs:

Nam mortis lapillo cum tangitur,

Frangitur,

Et à tantillo tantus

Vertitur in tantillum,

Imò in nihilum.

Hinc jam adeste

Genealogici Thrasones:

In hoc Colosso

Ceras nobilitatis ne quarite:

Nam lutum fuit.

Idem sub sago & purpura:

Nullo discrimine

M

Cyrum

Colossus Mysticus.

Cyrum inter & Irum,
Ut appareat, quanta vanitas,
Si lutum supra lutum superbiat:
Quanta inanitas,
Si à lutosa cere fuligine
Quærat splendor.
Adesto!

Sybaritica Soboles,
Cui DEUS est pinguis Venter.
En!

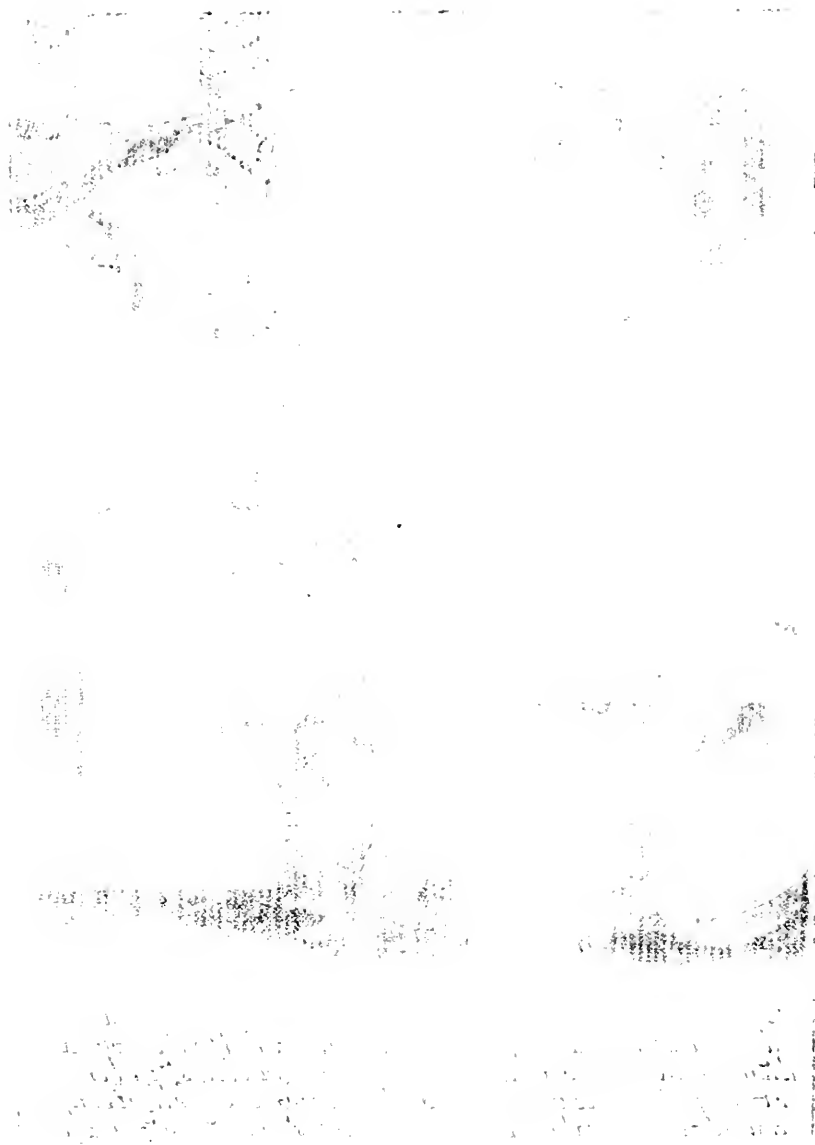
Ut lautè in vita pastum,
Jam lautè depascant vermes:
Ut videas,
Non frustrà saginatum
Tot ferculis ferculum
Pro tot convivis.
En!

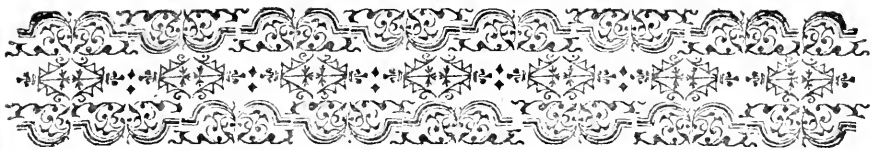
Quot incommoda,
Tua procuraverint commoda,
Cum per delicias jam putrescat,
Quod mortificationis sale
Non fuerat conditum.
Adeste!

Epicuri Nepotes:
Enigma solveite;
Colossus ipse
Dignum Philosophiâ vestrâ est præmium.
Nam truncus est,
Qui in cineres corruet,
Ut sciatis,
In vita malè arsisse.
In truncum resurget denuò,
Ut sciatis,
In orco bene arsurum.
Porcus est,
Nam in vita adèd perversa,
Non potest non vobis esse
Inversum Corpus.

B. Aloysius Gonzaga, Romae in peripato etiamnum
discipulus, jam Angelicae Doctor Philosophiae,
dum Clausis oculis, auribusque, melius, videre,
et loqui docet Pseudo-Philosophos, sola silentio
confutans futiles Epicuri circulos, malaque mala
sectae consortia. Cxxvita G. R. del. I. M. Gutwein sculp.

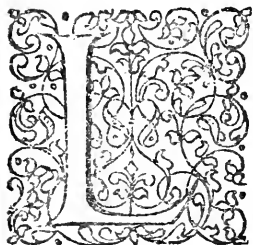

SCYLLA, CHARYBDIS,

Sive

DISCURSUS V,

DE AURE & OCULO.

LEUCOTHEUS. Quæ tu hodie marina monstra? quas in aure Scyllas, in oculo Charybdes? an Democritum me cupis, qui non nisi, effossis sibi met oculis, didicit philosophari? an Pythagorica silentia, surdósque Academiæ lucos in Peripatum transferre est animus? paradoxam Philosophiam, in qua Sophi sine oculis auribusque disputent

filendo; crediderim, de hirco-cervis. *MELANDER.* Næ tu buttabatta mi bone Mævi: de cortice garris, more Sciolis solenni, & nucleum non attendis. Sic ego cæcum te Philosophum velim, ut acutiùs videas: sic surdum, ne aures præbeas absurdis. Absit, ut oculos tibi cruant Musæ, modò claudant cum Thamira, ne videas vanitatem: tyrannorum est aures abscindere, sed Sarmenti cuiusdam, vel Galbæ insulsis salibus illas ocludere, Philosophorum.

*Juv.
Sat. 5.*

LEUC: Adverto, quos tu in aure, & oculo scopulos. Sed cur Charybdes, cur Scyllæ? *MEL:* Enimverò non nisi per transitum salutâsti Mantuanum Oraculum, si hæc ignoras: refriticabo memoriam.

Virg. l. 3.
Æneid.

*Dextrum Scylla latus, lævum implacata Charybdis
Obsidet, atque imò barathri ter gurgite vastos
Sorbet in abruptum fluctus, rursusque sub auras
Erigit alternos, & sidera verberat undâ.
At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris,
Ora exertantem, ac naves in saxa trahentem.
Prima hominis facies, & pulchro pectore Virgo
Pube tenus, postrema immâni corpore pistris
Delphinium caudas utero commissa luporum.*

Ovid.
metam.
l. 14.

Et quid aliud sæpe oculus, nisi Juventæ charybdis? plures animas jam Cœlo rapuit, quàm ista Herculi juvenças: imò crystallino gurgite plures, quàm ista aqueo demersit. Quid aliud auris, nisi Scyllæ caverna, qua ubi haurit impudicos monstri latratus, *Ora proterva canum*, in Cerbercos rictus attrahit innocuas rates, ac deplorandis sæpe naufragijs præcipitat in profundum. Quid si Scyllam quoque circumsonent Sirenes, hilaris illa navigantium pœna, blandæque mortes, gaudiûmque crudele? quid faciat Innocentiæ cymba, inter sacrum & saxum hîc dubia? Hercle, *nisi cæca & surda, peribit*: imò jam sapiSSimè periit: Audi, quàm Claudianus, claudicante neutiquam plectro, ejusmodi infortunium adumbret.

*Dulce malum pelago Siren, volucresque puella,
Scyllæos inter fremitus, avidamque Charybdim,
Musica saxa fretis habitabant dulcia monstra:
Blanda pericla maris: terror quoque gratus in undis:
Delatis licet huc incumberet aura carinis,
Implèssentque sinus venti de puppe ferentes,
Figebat vox una ratem: nec tendere certum,
Delectabat iter reditus, odiumque juvabat:
Nec dolor ullus erat, mortem dabat ista voluptas.*

LEUC: Superet Ulyssèm oportet, qui in his vadis tentat evadere: capio, quòd *surdo & cæco sub Duce sola salus*. MEL: Ita est: Ulyssèm superat Gonzaga: tam bene apud Philosophos audiit, quia surdus: tam libenter visus est, quia cæcus: tam feliciter, per mille pericula, deduxit ratem, quia seduci non potuit,

tuit, utpote Angelus, aure carens & oculo. Stupebat Peripatus, cum inter Logicæ spinas videret hoc liliū, nec unquam magis aperuit oculos, quam cum illos modestè demitteret hic Sophus. Suspexit sæpe loquentem, sed plūs silentem, nam loquendo, bene quidem propugnauit rationis Ens physicum, at voces, silendo meliūs refutauit. Sed nec objectum auris erat quilibet sonus, nam nisi aërem puriūs modificatum non admittebat: optimus inter Philosophiæ Auditores Auditor, etsi surdus: disertissimus Dialecticus, etsi mutus, utpote cuius vel solo silentio didicerant reliqui bene loqui.

LEUC: Dignus sanè beatus iste Philosophus, ad cuius aras non modò oculos, sed & aures suas suspendat studiosa Iuuentus. MEL: Ita est: si è tholo tam innocenti penderent oculata hæc anathemata, non toties à DEO fierent anáthema: *maledictus, qui errare facit cæcum in itinere*: nam utrumque sensum, non nisi Innocentiæ victimas, ac Sapientiæ Ministros, Creator cupit. Latere nec cæcos Ethnicos potuit veritas tam oculata: hinc Minervæ, Virtutum Deæ, ac Scientiarum Præsidi oculos, aures Memoriæ consecrabant, bene gnari, quòd si oculos dicarent Cupidini, excæarentur; si Sirenibus aures, de interitu periclitarentur.

Deut. 27
v. 18.

LEUC: Ut video, nil utroque hoc sensu meliūs, si bene utaris: nil perniciosius, si abutaris: pro Pharo Philosophis seruiunt, Pseudo-Philosophis pro Charybdi & Scylla. Age, si per te licet, ducamus jam parallelum, & uter alteri, in externa Republica sensuum præstet, philosophicâ trutinâ decidemus. MEL: Non displicet eruditum certamen: videbimus, an pro Monarchia, an pro Duumviratu suffragium ferat Peripatus: cuius tu patrociniū suscipis? LEUC: Illius utique qui causâ cadere non recusabit: nam sub tali Causidico non potest non periclitari causâ etiā optima. Quid quid sit, de aure legi nuper non nulla, & à te ipso accepi plurima: referam tibi nota, ut à te audiam ignota. Decisionem litis quod attinet, tuum venerabor tribunal, ne contra Apollinem pronuntiando sententiam, differenti de aure, longiores cum Myda fors crescant aures.

MEL: Oculos quod attinet eorūque stupendam structuram, partium varietatem prope incredibilem, proportionem, summo Naturæ studio elaboratam, quivis, etiam luscus, si vi-

Oculi
Structu-
ra.

deat, veluti totidem prodigia, meritò admiratur. Quam bellè theſaurus hic ſinu duplici, velut ciſtà offcâ, concluditur, ne periculo citra tutelam eſſet expoſitus! quàm ſecurè tam à cilijs, quàm à palpebris, velut adductis valvis, defenditur! forma interior quàm affabrè concinnata! modica hominis portio eſt, & tamen major eſt toto homine: parva mundi particula eſt, & tamen æqualis eſt toti mundo: humores, quibus alluitur; tunica, quibus cingitur; nervi, quibus diſtenditur; muſculi, quibus movetur; venæ, quibus alitur; arteriæ, quibus micat; ſpiritus, quibus ſubſultat, totidem miracula ſunt. Quale miraculum eſt humor cryſtallinus? meretur hic tam illuſtre nomen, dum exæquat ſplendorem. Cryſtallinum ſequitur vitreus: inferitur unus alteri, nec confunditur: amant ſe invicem, & ſe adjuvant, cuſtos eſt humoris cryſtallini humor vitreus, & pene nutritivus, hic humoris vitrei alumnus eſt, & pene filius. Utrique amabiles inſidias tendit retina, utramque amanter capit, facitque, ne diſſuant. Retinæ proxima eſt tunica uvea, eaque concava, ut humores ambiat; mollis, ne lædat; tenuis, ne opprimat; pellucida, ut, quod regit, oſtendat. Utramque irrigare debet humor aqueus, ne exareſcant: ne motu perpetuo fatigentur, lenit aqua laborem: ne humor cryſtallinus à tunica cornea patiatur, interfluit aqueus, & vulnera excipit, quæ non ſentit. Quid dicam de pupilla, nobiliſſima oculi parte & amabiliſſima? hæc pars oculi minima ſimul & maxima, hæc ſedes amoris & majeltatis: per hanc oculus amat, per hanc imperat, per hanc irafeſcitur, per hanc miſeretur, per hanc pareit, & punit. Quod admiratione digniſſimum eſt, per hanc videmus. Aperit ſe oculus & mundum recipit: claudit ſe oculus, & mundum excludit. Satis eſt, plura ad oculi dignitatem ſi cupis, ipſo oculo explora oculos, mirabitur (quod mireris) is ſemetipſum, & nunquam fatiſ.

*Auris
fabrica.*

LEUC: Non inficior thymaturgam oculi fabricam, modò Auri ſua quoque concedas eſſe prodigia. Epitomen non inmeritò dixerim, quàm ideò fabricavit Natura, ut in exigua aure, artifex maxima audiret. Artificium totum oſtendit in parte: nam auriculam, quaſi vestibulum elegans auri præfixit, ut ornaret: ex cartilagine, ne deſlueret fœdius; non ex offe, ne ſapius frangeretur. In homine minor eſt, ut major ſit pulchritudo:

do : conchæ figuram refert, ut scias, pretiosius quidpiam latitare sub vili: semper aperta, ut agat excubias; hemisphærica, ut sonos colligat, quos hemisphærium dispergit. Quid de quaternis meatibus dicam? primus flexuoso sinu refringit æris impetum, ne vehementius irruat: sordes nutrit, sed non nisi gratiâ puritatis: nam fovet internas, ut viscositate sua externas prohibeant. Foramen, cui *Oris petrosi* nomen, sic meatum hunc claudit, ut tamen magis magisque aperiat, ad usque *tympanum*; membranam intelligo, in qua subsiliunt voces, sed sine strepitu, & tympanotribam agente impetu, gyrantur in turbinem, sed sine confusione. A tergo si tympanum spectes, aperit spelæum, quod esse Cyclopicum, primo intuitu, diceres: nam adest malleus cum incidit & stapede (tria ossicula sunt tympano annexa) quæ vocalem aërem tundunt, atque retundunt, nec tamen confundunt. Subin sese aperit *Labyrinthus*, in quo tam mirabiles anfractus, ut Ariadnæ filium ipse Theseus peteret: tres præcipuè visuntur conchæ, aëre plenæ, quæ velut per tubæ spiras sonos agunt in circulum, sicque recipiunt, ut receptos ulteriùs propagent. Pandit se denique meatus, retortus in cochleam, quem ideò, reor, *foramen cæcum* appellant, quòd non inveniatur exitum: nam in nervum sensorium definit, in quo fieri auditionem suadet ratio, Anatomici judicant, Peripatetici confirmant.

MEL: Oculi fabricam ostendi, sed necdum in fabrica culmen perfectionis: quæ attuli, fundamenta sunt potius, quibus nihil non paradoxum superintruit Natura. De oculi objecto quid dicam? dicuntur tam multa, tam varia, ut, quid dicam, ignorem: ne tamen silentij tenebris involvam hoc Phœbi jubar, dicam pauca, sed non pro foro, ut contentiosius lites decidam, sed pro colloquio, ut de litibus te ad discursum erudiam. Unio Sôphorum omnium vox est: objectum oculi Lux est & Color. Sed audi, in quam dissonos clamores hæc tandem desinat harmonia. Qui ad Aristotelis organum modulantur, Lucem *qualitatem* esse pronuntiant, à corpore luminoso productam. Pauca verba, mylteria plurima, quæ luce indigent, ut naturam lucis, magis illustrent. *Qualitas* est, quæ substantiæ instar reflectitur: *absoluta*, quæ tot radijs in pupillam confluentibus, non intenditur: *perfectiva* est, quæ tamen non penetrat opaca. *Qualitas* est, quæ transiens per plura media, in ipso refringitur

Lux.

fringitur aëre: *absoluta*, quæ tamen respicit homogeneas partes, situm rectum, porosque, ut permeet: *perfectiva*, quæ tamen speculum causticum, utut diaphanum, transire nequit, quin sese colligat, & reflectatur. En! qualitatem mirabilem, quia *specialem*, nam ita tenet proprietates substantiæ, ut simul retineat qualitatis nomen: sic sequitur corporis, cui inhæret naturam, ut illam tamen non assequatur. Sed nec clariùs lucem illuminant, qui, plenis igniculorum effluvijs, sese dicunt à Cynthio illustrari: nam, cum Empedocle, lumen esse contendunt subtilissimam flammam, à corpore lucido quaquaversum diffusam, & propagatam usque ad oculum. En! oppositam qualitati mirabili, non mirabilem minùs substantiam. *Substantia* est, quæ, qualitatis instar, propagatur sic *in instanti*, ut ad minimum sex milliones supra ducenta septuaginta octo milliarium millia emeriat. *Substantia* est, quæ infinitis effluvijs, per septem & sexaginta jam sæcula, Phœbum minimè minuit, etsi diebus singulis, quantitatem emitteret, globo terraquæo æqualem. *Substantia* est, quæ occidente Phœbo, vel momento destruitur sine causa, vel latet in diaphano aëre, quin videatur. Tacco, quòd in decussationis minimo puncto, infiniti igniculi, omni ex hemisphærio confluant, quin confundantur, sese uniant, quin penetrentur, ulterius pergant, quin retardentur. Silco innumeras pororum series citra obstaculum, rectissimas corpusculorum lineas citra impedimentum. Non comemoro, visionem nil fore, nisi titillationem merissimam, aliæque innumera, quæ Grimaldo Judice, *videntur tam dura, ut non nisi à robustissimo Struthionis stomacho possint concoqui*. Id ego sentio in hac lite, nil in Philosophia obscurius luce, quæ quo magis elucidatur, eò majoribus involvitur tenebris.

Color.

LEUC: Forsitan de colore certius feret Judicium Philosophia? MEL: Falleris: fatendum, quod res est: cum multis, qui tamen oculatos se credunt, judicamus ut cæci; nam judicamus, non quod videmus, sed potiùs quod non videmus: colores permanentes videmus, & cum luce dicimus transeuntes. Percipe paradoxa judicia, quibus forum Philosophicum perstreptit. Clamant, quos Peripatetici spiritus animant, Color *Qualitas* est: ira Philosophus Veritatis interpres: sic unico verbo, litem longam decidunt Laconici. Sed reclamant illi, qui Veritati, non Philo-

Philosopho Sacramentum dixisse se autumant: qualitatem hanc, illegitimam criminantur, quia incerti sobolem parentis, obscuris fotam cunis, nec nisi in Peripato adultam. Edicant enim, si *sola attritione* marmor nigrum, abit in pulverem stabiliter candidum: si *sola commixtione* coloris nigri cum albo, prodit stabilis cæsius: si *sola liquatione* nix perdit albedinem: si *sola agitatione* atramentum fit candidum, *solaque* atramenti *tincturâ* aqua colorem induit constanter nigrum: edicant, amabo, quæ causâ productiva coloris novi, quæ destructiva antiqui? qualitatum temperiem fortè allegant, sed fabulosâ, quia Protheam, utpote, quæ immutata sæpe mutat colorem, id quod centum experientiæ ad oculum demonstrant. Taceo difficultates, quibus qualitates qualitibus augent, ut hisce levis armaturæ subsidijs stipati, se se recipiant tutius, in ignorantiaæ asylon. At his glaucoma objicimus, & interim nobismet ipsis, obrudimus forsân palpum. Quos hi, apertis oculis, non vident colores, nos etiam clausis, palpare credimus in textura, quæ nunc in strias depressâ, nunc in conos erecta, jam lævigata in subtilissimas laminas, jam in sphaerulas gyrata, illapsæ lucis radios, aliter aliterque possit colligere, ac variare. Speciosum inventum, si tantum habet soliditatis, quantum splendoris. Id fatendum, quòd si Peripatus Democraticum tribunal appellet, communi plebeculæ sensû, causâ cadere fas est: nam non nisi apud Poëtas, *nox abstulit atra colorem*, & quivis, etiam noctu, Europæos manere albos, Æthiopes nigros, aurum intra terræ viscera esse fulvum, argentum in arca candidum judicabit. Sed *nimum ne crede colori*: falluntur persæpe sensus, & fallunt, etiam semetipso: oculi præsertim, quos oculos ne leviter credas, nisi rationis lumine illustrentur. Nec illud in Peripato novum, quòd sensum, etiam communem, corrigat ratio; rationem instruant experimenta, quibus habemus, colorem stabilem, nisi mutatâ superficie non mutari, texturisque varijs, varios respondere colores; quæ conjunctio mutua, certis experientijs contestata, non obscurum præbet indicium, colores à textura, veluti fundamento, non distingui, nisi ab illis, quibus volupe est, multiplicare Entia, absque solido fundamento. Sed de coloribus satis, quos exactius terendos tyronum circulis reservamus.

Sonus.

LEUC: Fateor: illustre est oculi objectum, vel solùm ideò, quia obscurum: mirabile, quia clarissimè videtur, nec intelligitur. Ecce! lux illuminat oculum, & intellectum obscurat: videmus colores, imò palpamus propemodum, & tamen Naturam non penetramus. Sed nec, objecto auris, sua desunt prodigia, quæ dum arrectis auribus capimus, minimè capimus. Quot non resonant de sono strepitus, de vocibus voces, de clamoribus clamores? qui ore Peripatetico loquuntur, more tuo ad qualitates confugiunt, auxiliatrices non immeritò diceres, cum in subsidium toties advocentur. Qui Atomismum sic reprobant, ne tamen penitus averfentur, naturam soni constituunt in tremore, & impetu corpusculorum modificato. Bellum systema, nisi forsan nimium sese fundet in aère: sic autem explicant, nî fallor. Collisio corporum mutua, in subiecto sonoro, sonum parit *primarium*: quem motum dicunt, non qualemcunque, sed certo modo modificatum: expriment hunc per tremores, & pressiones: per vim elasticam corporis, partiumque interiorum, qua ex agitatione resultant vibrationes innumeræ, nunc acceleratæ, nunc retardatæ, nunc interruptæ per morulas. Subin hic tremor sese communicat vicino corpori: hinc sonus oritur *secundarius*, per quem vibrationes intelligunt, motusque tremulos, undulationes, aërisque crispationes, aptas ad nervum acusticum agitandum: sive dein hæc propagatio accidat per vibratas aëris subtilioris particulas, usque ad aurem: sive fiat per communicationem impetus homogenei, prout patet in aquæ circulis, injecto lapillo sese agglomerantibus. Hic denique tremor in auris concavum receptus, atque in membranam cochleæ effusus, per nervi acustici fibrillas, determinat animam ad eliciendas auditiones. Quod si propagationis tam paradoxæ causam indages, vim elasticam aëris teni, compressiq; obtendent; quin & tremorem corporum solidorum, motumq; aëris externi, ad aurem usque continuati, mox allegabunt. Si interponas obstacula, indagando, qua ratione crispationes & undulationes tam variæ, permeare possint invariata? hærebunt paululum ad hunc nodum, quem quia extricare vel nolunt, vel nequeunt, Peripato solvendum relinquunt, qui & sese in qualitatibus suæ vehiculo, non impendiò minorem sentit di-tatem.

Visio.

MEL: Affereris Authorum mentem, qui post multos de sono clamores, ravim dum sentiunt, tamen dissentiunt: habemus Hercle, cur miremur Naturam, quam etiam per aure loquentem non intelligimus, oculisque visam non penetramus. Pergo ad alia, quæ oculum comendant, prodigia. Vide quanta illius celeritas! momento ad Cælum evolat, momento solem & stellas lustrat, momento se Cælum insinuat, nec oculum implet: mirabiles sunt Cælorum motus, sed velocius non eunt orbis cœlestes, quamvis impellantur ab Angelis: impellunt se ipsos oculi, & sistunt se; hoc libertatis est privilegium, sistere se posse & movere, gaudent libertate oculi, qua carent Cœli. Aperit sese oculus, & arboris umbrosæ speciem recipit impressam, quacum anima mox producit expressam, quam dicimus visionem. Hæc arboris visio, per nervos opticos, ad usque cerebrum propagat speciem impressam sui, organoq; sensûs interni, sive cerebro imprimi: hæc subin species unâ cum anima cerebri, producit speciem aliam visionis, arborisq; visæ expressam, quam cognitionem, phantasma, appellant. Sed necdum satis: phantasma, ubi animâ adjutrice, in sensitiva memoria, reliquit ideam sui, quam vocant, rememorativam materialem, sese cum intellectu jungit possibili, ipsamque generat intellectionem umbrosæ arboris. Intellectio, postquam cum anima produxit speciem rememorativam sui spiritualem, partiali virtute concurrat ad desiderium voluntatis, umbrâ fruendi frigidâ. Tandem, ut mysterium absolvam, volitio, relicta ideâ, sui rememorativâ, potentiæ motivæ imperat, ut voluntatis imperium exequatur, citatisq; pedibus hominem transferat, ad umbram arboris desideratam. En! quot negotia perficiantur sine negotio: momento peracta res est; imò tanta in cunctis celeritas, ut non notetur, hoc ipso, reor, prodigiosa, quia notari nequit.

Soni intensio.

LEUC: Mira quoque sono celeritas, sed non tanta: hanc tamen supplet intensio, quam inter paradoxa physica jure numerat Philosophia. Memini, à me visam ingentem Aulam, ab artificioso fornice celebrem: in oppositos angulos conversi Achates duo, sic invicem taciti colloquebantur, ut stantes in medio Zoili, nec verbum audirent, nec intelligerent. Pavimenti medium si pede modico pulsares, tantus insonuit fragor, ac si tormentum bellicum exploderet hostilis furor. De nata-

tore quodam, ex Panthoto Medico ipse mihi narraveras, illum in campana, ut vocant, urinatoria, infra aquas demissum, venatorium inflasse cornu, sed ob immanem, ex omnibus campanæ punctis repulsum strepitum, illicò vertigine & furditate correptum. Quid dicam de tubo acustico, qui etiam furdistris tympanum pulsât, sopitumque excitat auditum? quid de speculi parabolici foco, in quem sonori radij sic concurrunt, ut ore eidem opposito, vocem reddat Stentoream? quid de specubus, cisternis, cavis Musicæ instrumentis? quid de scalis in cochleam circumcumbentibus, quid de tympano prope urbis mœnia pulsato? in quibus omnibus, mirabili naturæ ludo, sic sese voces intendunt, ut Auditorem, nisi Philosophum, in stuporem meritò rapiant. Sed minora sunt ista, quam ut moveant peritos Physicæ Cultores. Stagiritam cornu cuiusdam mentionem facere perhibent, quo inflato Pellæus Heros exercitum, Orbis domitorem, ad multa stadia dispersum, sive collegerit, sive in aciem dispositum ad triumphos sic animârit, ac si singulos militum præsens alloqueretur. Sed fidem propemodum superat Morlandi tuba, quam non nisi pro Fama confectam crederes, ut nempe gloriosum Authoris nomen, totum per orbem facilius sic divulgaret. Tam prodigioso artificio hæc tuba sonum intendit, ut Architalassus sua Imperia ad integram classem, absque emissarijs lembis, in momento diffunderet: ut civitas, præfâ obsidione, amicum exercitum, de maturandis suppetijs, per signa subitò edoceret, cuius insigne specimen dedit ultima urbis Tanger, in Africa sitæ, obsidio, ubi rescisso ab hostibus vallo, cum interclusus in urbem esset nuntijs aditus, uterque tam valli, quam munimenti Præfectus, per ejusmodi tubas, de ferendo subsidio, ejusque modo & tempore colloquebantur, & quidem idiomate Anglico, à Mauris hostibus non intellecto. Sed hic nondum sese finit utilitas: cape tubam Morlandicam, & unius litui, eidem inserti, clangore imminentem exercitum simulabis modico sclopo, intra illius cavitatem exonerato, tormenta bellica æmulaberis. Infla hunc lituum, & dispersâ inter procellas navigia contra naufragium: militum cuneos, in tenebris palantes, contra hostiles assultus, consilio & ope tutus, præmunies. Imò utilitati neque deest jucunditas: plures ejusmodi tubas inflare simul si jubeas, Martialem musicam, è dilitis locorum interval-

in l. de Secretis ad Alex.

tervallis, phonaſco nullo comparente, in campo libero adorna-
bis. Si altiore è ſpecula, fraudis ſive ignarum, ſive immemo-
rem, curſum ſiſtere jubeas, voce quaſi coelitus delapsâ, ad me-
liorem frugem animabis attonitum, joco ſerio, ſi non invitum.
Hæc omnia velut prodigia, cùm ſtupet rudior popellus, ridet
Philosophus: ſcit enim cauſam, ſoni ſcilicet intenſionem, ortam
ab aëris reflexione: nam cùm ſonus diffundatur in ſphæram,
in ejuſmodi machinis ad ſingula latera alliſus, vocali radio dupli-
citer flagellat aurem, directo ſimul & reflexo: quid ergo mirum,
ſi vis conjuncta ſonum efficiat fortiorem? hinc è contrario mu-
ri peritromatis recti obtundunt voces, pluvia & nives campana-
rum clangorem minuunt; planities libero aëri expoſita, recipro-
cos ſonos nunquam prognerat, & frequens auditor contentam
declamantis vocem propè elidit: quia nempe ſonus, his objectis,
vel languescens, vel omninò abſorptus, amplius reflecti nequit.

MEL: Reflexè tu iſta, nî fallor: oculum intendis deprimere,
quia ſonum tam artiſcioſè intendis. Sed recurris ad machinam.
Quòd ſi ab artefactis laudari oculus poſſit, hydraulicum aſpice ſyphonem,
dabit iſte ſpectaculum Cœlo dignum. Iridem de Cœlo lapſam, in arcum
imbrificum, ipſa Juno ſtupeſceret, adeò mira colorum varietas oculum
extra oculum rapit. Quid dicam de microſcopio? nil in iſto reperitur
exiguum, præter nomen & molem: nam nil tam exiguum, quod
non reddat eximium: nil tam parvum, quod oculo non exhibeat
magnum: nil in natura eſt tam occultum, quod non faciat oculatis
apertum: ipſe oculus cæcus foret, niſi duce microſcopio uteretur.
Certè naturam inviſibilem hætenus, viſibilem reddidit, dùmque
prodidit, fecit mirabilem, in ipſa fidum proditione. Sed nihil
mirabilius fecit ſe ipſo: maximum in minimo: nam objectum
vigefies milies majus facit ſe ipſo: format Elephantem ex muſca;
pulices reddit monſtra, dum monſtrat; motum ſiſtoles in pulice
exhibet, ſanguinisque in venis curſum: imò illo vides ſpirantem,
& reſpirantem: quòd ſi tubulum auri aptare poſſes, ut oculo, fors
tuſſientem quoque audires. Miras proſectò experientias legimus,
quæ fidem non facerent, niſi fidem illis facerent Authores,
omni fide digniſſimi. Sturmio hoc divinum inventum oſtendit in
ovulo crucæ, omnes corpuſculi partes: has ipſas Malpiggio in

ovi saliente puncto : Harvæo in foetu humano, etsi fornicam magnitudine non excessisset. Armato ejusmodi oculo deprehendit de Lanis vermiculos adeò tenues, ut eorum milliones viginti septem, granulum tritici vix æquarent, quorum totidem pedes, si in unum colligeres, crassitiem fili ferici, etiam subtilioris, non superarent. Imò Cassato si fides, particula casei in exiles adeò vermiculos est resoluta, ut primò armatum etiam oculum fugerint; sed ubi, calore solis, animati se moverant, tunc enimverò exercitum deprehendit, cujus numerum innumerabilem nec Cyrus ipsemet invisisset. Et quæ prodigia de telescopio memorem? oculum in Cœlos attollit, & sidera ad oculum detrahit: Cœlum à celando frustra jam dicimus, nam, telescopio invento, nihil amplius mortales celat. Frustrà in remotissimis spatijis abscondit sese Saturnus: nullum illi jam Latium superest ad latendum: emissarijs vitreis à fuga retrahitur, unà cum satellitio, quod tamdiu callidus celârat Senex. Frustrà gloriatur jam Jupiter, sua esse secreta sibi, quæ nec Junoni leviter in aurem: nec ipsam Dyptheram sat tutam sentit & testam, postquam exploratore oculo detecta in fascijs; postquam per suos Comites se quoque proditum sentit, & stupet. Mars ipse armatum formidat oculum, nam technas in umbone scit observatas: imò nec tutam amplius novit conjunctionem cum Venere, nisi iteratis ludibrijs, per ipsos homines, velit exhibitari. Mercurius quoque jam fugit lucem, & in hominum conspectu rarus comparet, scit nempe suos clarissimè exploratos errores: nec tuta novit jam esse furta, ubi in speculo noctes excubat oculus, sat oculatus, quia vitreus; sat vigil, quia potius in Argo centum, quàm hic unicus sopiretur. Nec splendente fuce, sat tegit nævos pallida Cynthia: nec scintillantibus radijs sat cornua jam occultat gipposâ Venus. Phœbus ipse tot sæculis non tam illuxisse, quàm illuisse Mundo convincitur, dum aureo purpuriffo sic nequit jam maculas tegere, ne detegantur, nunquam clarior mundo visus, quàm in maculis, nunquam magis illuminatus, quàm ubi telescopium splendores nimios non nihil fregit, & obscuravit. Quid multis? oculum Deorum arbitrum facit hæc machina: stationes lustrat, conjunctiones observat, explorat dissidia: retrogrados signat, notat absentes, venientes præoccupat. Stupescere Antiquitas, plus oculus jam scit de Dijs, quàm
tui

tui de oculo sciant Dij. Ejusmodi machinam si habuissent Gigantes, montes montibus non accumulâssent: in silentio ascendissent Cœlos, ne notarentur: Jovis fulmina explorâssent, ne ferirentur: stratagemate vitreo decepissent Deos, ne fugerent: tubis opticis, veluti totidem tormentis, expugnâssent Cœlum, ne expugnati Cœlo dejicerentur & interirent. Verbo: tam mirabile est hoc inventum, ut ipsa quoque inventio fuerit pene miraculum: nam debetur partim Fortunæ, partim Hollandi cujusdam Ingenio, qui circa annum millesimum sexcentessimum octavum, cum una manu lentem teneret convexam, alterâ vitrum concavum oculo applicaret, improvisò notavit, apparentem objecti magnitudinem ingenti augmento excrecere. Sed hæc rudimenta solummodo, quia sât rudia, nisi illa ad opticæ Galilæi Philosophia perpolivisset. Debetur hæc gloria Galilæo de Galilæis, quem Academia Florentiæ ab ingenio Aquilam, ab oculo Lincem est admirata; utpote qui tubis opticis effecit, ut oculi pupilla, plûs quàm crySTALLINA Archimedis sphaera, omnes astrorum motus, sola jam circumferret. Celebret seculum decimum quintum Columbus, qui novum Orbem; plus celebrat decimum septimum Galilæos, qui in firmamento tot novos Orbes invenerat, quot in Galaxia, Orione, & Pleiadibus nova sidera, centies spectabili hoc Mundo majora, detexisse se gloriatur.

LEUC: Nescio, an telescopium oculo, an telescopio oculum magis illustres: sed seponamus paululum machinas, & apparebit, num oculo, vel auri Natura plures delicias. Echo è latebris prodeat, fugitiva Nympha, seque judicandam sistat ad Philosophicum tribunal. Quid de hujus natura & indole? quid de origine, & natalibus memorem? illius ectypon adumbrare si tentem, notâ dicacitate, quod quondam pictori, mihi oggeret forsân Satyricon.

Vane, quid affectas faciem mihi pingere, Pictor,

Ignotâmq; oculis sollicitare Deam?

Aëris & linguae sum filia: Mater inanis

Judicij, vocem quæ sine mente gero:

Extremos pereunte modos à sine reducens

Ludificata sequor verba aliena modis:

Auribus in vestris habito penetrabilis Echo,

Et si vis similem pingere, pinge sonum.

*Ausonius
Epig. II,*

ipsamet

Echo.

Hor. l. 2.
ode. 12.

Ipsamet de se annuntiet, de suo stemmate respondeat quæsitâ: namque fat est vocalis, ut loqui possit; fat garrula, ut loqui velit. Et ecce! quàm enigmatica locorum mixturâ suam ipsa sibi effigiem. *Genealogiam meam*, si quaritis, pro matre agnosco linguam, pro patre Jovem æreum, aurem pro obstetrice, pro incunabulis fauces, pro nutricibus pulmones. Illud malum est, quod caream tutore, licet pupilla: nam cum me parturiunt labia, fugant: cum me recipiunt aures, extinguunt. Hinc vix nata, denascor denuò, nec est spatium vitæ majus, quàm quantum itineris à faucibus est ad aures. *Nomen si indagatis, resonantiam Latini, filiam vocis Hebræi me nominant. Alij jocosam me dicunt imaginem*: alij montium incolam, sermonis nuntiam, loquacem auram, animam saxorum, sororem suspirij, sylvarum oraculum appellant. *Studia si inquiritis, fateor nulla sunt, & tamen adeò sum crudita, ut omnes linguas loquar, atque intelligam*: adeò ingeniosa, ut quidquid semel audivi, didicerim, parata toties respondere, quoties quis paratus est querere. Elinguis sum fateor, nec tamen incapax ad loquendum: nam muta montium culmina sic loqui me docuere elinguem, ut novo miraculo voces reddam sapiùs mortuas, semel vivas, sibi superstites, & hæredes sui, quæ inflexis saxorum scrobibus, veluti tumulis, clauduntur, ut iterum nasci possint infeliciores ortu, quàm funere. Muta sum, fateor, & tamen loquaces adeò reddo lucos, ut vocales Dodonæ quercus, fatidicumque nemus præ stupore mutum jam torpeat, & conticescat. *Formam nôsse si cupitis, sine forma est, neque tamen deformis*: nam Nympha sum, sed sine corpore; imago, sed sine facie; anima, sed sine vita; unica & tamen sapiùs multiplex; vox ipsa & simulacrum vocis, sermo verus & tamen pictus, non alia artifice, quàm me ipsa. Quòd si *indolem* investigetis, volare soleo sine pennis, sine ore loqui, sine auribus auscultare: sæpe minitor, sed absque cholera: sæpe amanter blandior, sed absque corde: sæpe ratiocinor, sed absque mente: promitto multa, nihil observo: nil volens, postulo, tota vox, & vocem non habeo: eadem sum diversa: nunc crispata in modulos, aures mulceo: nunc vehementiùs intensa, terreo: nunc fracta emollio: ubi vitam non habeo, operor, ubi operor, non vivo: stans in ore in plura loca diffugio: habito ibi, ubi non sum: in vicinia moror, & loco carco:

careo: sæpe per transitum ausculto, & ultima furor clamantis verba: hinc sermone malè accepto, pejus mutilato, pessimèque inverso sæpe ludere suevi, atque illudere. *Casus vite* si scire est animus, innumeris sum subjecta: nam sæpe incido in cavernas, nunc rupibus allidor, nunc per saxa præcipitor: sed quæ mea est in isthac infelicitate felicitas: cum inter silices confracta corruo, illasa surgo: cum intet petras percussa quatior, nil incommodi patior: cum cautibus truncata disilio, integra tamen permaneo: imò, fractis inter scopulos viribus, resumo vires: inter saxa dum morior, orior, & in tot casibus nunquam penitus concido, sed rediviva semper per iteratam surgo anastasin. *De Virtutibus* rationem si petitis, non me laudo: virtutem etsi nullam haberem, saltem facerent Zoili, ut haberem tot inter opprobria patientiam. Nunc *garrulam* calumniantur, ut loquar nunquam, nisi quæsitæ: *protervam* dicunt, etsi dari nunquam audeam prima: *vagabundam* asserunt, ut latebras amem, nec nisi solitaria degam in speluncis: *impudentem* proclamant, etsi nullum unquam aspiciam, nec sim unquam ab ullo visa: *tetricam* criminantur, licet ludibundum naturæ jocum, jocantemque ludum, nunquam non satagam, mortalibus me exhibere: taceo scommata, quibus me exhibitant veluti strepitum volantem, fragilèmq; ventorum prædam: quibus me contemptim exsufflant veluti nubem instabilem, levem ventum, inanem flatum, umbram, & nihilum. Hæc sileo, nam dudum assuevi ludibrijs; his meam debeo metamorphosin: nam *vidi, arsi, flevi, tristèmq; heu fata! repulsam spreta tuli, sum nunc vox, sonus, aura, nihil.* Fecit ergo contemptus, ut sim, quæ sum: absit jactantia (nam more meo relata refero) *Miraculum nature*: non ergo faciet contemptus, ut ne miraculum perseverem.

Sanazar.

Plin. l. 36. c. 15.

MEL: Facit Echo ex nihilo aliquid, hoc ipso reor, quod, Authore Plinio, sese faciat miraculum naturæ. Nec ego huic nihilo nihil concesserim: prodigiosum adèd fateor, ut illo nil mirabilius habeant aures. Percepimus, quid Echo sentiat de se ipsa, iudicio philosophico jam decidemus, de illa quid sentiamus. Si in pugnum contrahimus, quæ illa, Nympharum more, per longiorem paraphrasin, apparebit, nil aliud esse, nisi *Sonum reflexum, vocem reciprocam, & repercussam.* Sed qua ratione, quibusque circumstantijs reflectatur hic sonus, adèd est incog-

O

nitum,

Kircher.
l. 1. & l.

9. p. 4.

Musurg.
univers.

nitum, inquit curiosissimus Phonurgiæ Interpres, ut quidquam aliud. Fatetur ipsemet, quòd miris artibus fugitivam Nympham conatus sit sistere, sed incassum: nemorum abdita lustravit, vallium ima, & summa montium est perscrutatus, nihil non intentatum reliquit, sed in vanum. Nam ut de se ipsemet: *dum eam persequor fugit: dum fugio persequitur: dum blandè loquor, blandè eludit: dum valde clamo, quasi, affectis sibi vocibus adscitis, voces congeminat, cedere nescia: subinde veluti indignabunda, responsum aversa, subterfugit, nonnunquam ad unum verbum, garrulitate penitus insolenti, decem alia refundit: hac varietate saepe illusus, nunc cantibus, nunc instrumentis musicis fugacissimam sistere, modisque omnibus placare conatus sum; sed illa sylvis assueta, cicurari nescia, conatus omnes elusit.* Sic ille: en vagam indolem! citius credo Mercurium figeres, quàm hanc Deam: sed fugitiva licèt, & omni Partho velocior, Philosophiæ tamen oculos fugere nequit, atque effugere: detegit ista latebris tectam, & eruit proprietates, ut in imis absconditas cavernis. Nam à Philosopho edocta, constanter tenet, quòd Echo tunc animetur, cum sonus incurrit in corpus læve & concavum, ubi, pilæ instar repulsus, resilit in aurem: ex quo sua sponte jam fluunt conditiones, quas respicit 1. mò quidem corpus oppositum debet esse, ad sonum ejusve species remittendas, *idoneum* 2. dò *concavum*, ut sonum colligat: *phonocampticum* seu reflexivum, & si Conimbricensibus fides, aliquo modo politum: requiritur 3. iò certa distantia, in qua determinanda ipsimet Authores inter sese longissimè distant.

l. 2. de an:

c. 8. text.

80.

LEUC: Est unum & alterum crotema, quod mihi scrupulum: id proponere si per te liceat, aurem commodabo, velut ad oraculum Delphicum. Quid causæ subest, quòd Echo plerumque non nisi perfida sit verborum interpres, cum non referat, nisi voces aut mutilatas, aut in ultimis syllabis inversas, & imperfectas? si clames: *tace Nympha, tecum non colloquar: dicacula reponet loquar.* Fuit Echo polyphona, quæ in eodem loco stanti, continuò aliter, aliterque respondit: si clamasses; tibi verò grates reponam quo *clamore?* mox respondisset *amore, more, ore, re.* MEL: Ita est: ordinariâ lege corrumpit verba, nec nisi ultimis syllabis inhiat pantomima. Ea forsân est ratio, quòd sonus ex labili, quia aërea indole, per partes continuò dilabatur:

labatur: quid ergò mirum, quòd non nisi ultimæ syllabæ, maligno fato superstitēs, redeant ad Authorem? adde, quòd priores syllabas turbare soleant posteriores, adeoque expeditus non nisi ultimis pateat regressus, quæ proin se ipsis juniores, sed magis fractæ, nota spatia relegunt, & jam semimortuæ auribus illabuntur, veluti in cunabulis tumulum quæsituræ, cùm puduisset extra patriam sepeliri.

LEUC: Ut quid igitur Echo, quasi suæ ipsamet pertaxa perfidiæ, subin integros reddit sonos, subin tetrica omninò stupet & obmutescit? nota sunt mœnia Cadurci, ad fluminis Olthi ripam, in quibus Echo, urbem aliàs exosa, præter naturæ indolem, tam pervium sibi solium erexit, ut ad Majestatis prodigiosæ alloquium neminem non admittat. Neutiquam hinc balbutiens, dimidiatas deglutit voces, sed pleno ore, reddit omninò integras, & clariores quidem, magisque, quàm ipsa receperat, articulatas. Imò periodos integras, Musicæ longiores concentus eodem ordine repetit, ut ne unicam quidem syllabam hæsitando corrumpat. MEL: Nullum hoc in puncto mysterium: perfectius respondet Echo, cùm in phonocamptico corpore, melius correspondent requisitæ superiùs conditiones. Fac enim adsint in gradu mediocri, loquetur Echo, sed morosa, nec nisi dimidiata verborum funera, referet ad aurem: quòd si in gradu perfectò simul concurrant, sine ore oris vincet miracula, loquetur expedita, seque vel ex ultimis verbulis, probabit Nympham, hoc est litigiosam, quæ nunquam tacebit prima: garrulam, quæ multa ad linguam, nihil ad limam: improvidam, quæ quidquid venit in buccam, sine mente effutit, nihilq; considerat: verbo fœminam, ad cujus gerras tu citius audiendo, quàm illa loquendo defatigabitur. Confirmat muliebrem genium, in observantijs suis superstitiosa religio: unica si desit conditio, obstinata tacet, ut ex Pythagora citius fatyram, quàm ab illa verbulum: hinc si objectum asperius, vel etiam mollius; si hiatibus abundet, sonum non repetit, sed dispergit: imò si loci commoditas cesset, cessat & ipsa, ac in speluncis vivere mavult deserta, quàm in aedificijs erectis incommoda. Illud prorsus fœmineum, quod constanter inconstans, sibique semper dissimilis: mutatur ad locum, nam in isto mutilat voces, in illo multiplicat: variatur ad tempora, nam

observata, quod quæ de die solummodo septies, de nocte bis septies repetat, ob aëris nocturni tranquillitatem: deprehensa est alia manè, alia vesperi, Prothei in morem. Imò vento quolibet vertitur: Romæ Boreâ flante resumit vires, flaccescit spirante Austro: humoribus regitur, nam cadentibus pluvijs, nivibusque obtusa & melancholica, post nubila splendente Phœbo mox alacrior resonat: verbo, si Lunaticam dicas, dicis quod res est, nam mutabilior Lunâ, Vertumno levior, in singulas sese variat anni partes.

LEUC: Agnovit quoque Lucretius Echûs muliebrem indolem, ex hoc præcipuè, quòd adeò subin loquacula, ut eandem vocem sæpe sapius repetat:

*Sex etiam, aut septem, loca vidi reddere voces,
Unam cum jaceres: ita colles collibus ipsis
Verba repulsantes iterabant dicta referre.*

Et verò in Ticini castro (Basilicæ Ducali hoc nomen est) ter decies vox eadem repercussâ redit, adeò exactâ syllabarum omnium emphasi, ut multi non naturæ id esse opus, sed latentis dæmonis illusionem, sibi penitus persuaderent. In villa agri Mediolanensis palatium visitur, non minùs oculo ab arte, quàm auri ab Echo mirificâ stupendum. Nam prospicit ex alto fenestra, per quam si vocem emittas, plùs quàm trigescies, novo semper prodigio, mortua simul & rediviva, attonitam relabitur in aurem. Sed adhuc sonantiùs præ dolore immugijt Mausolæum, quod defunctæ Cæciliæ ex vivo, vocalique marmore crexerat Metellus: nam eo erat artificio constructum, ut plorantium ejulatus, & clamores, repetitâq; in hoc versu elogia, *semper honos, Nomenque tuum, Cæcilia, laudésque manebunt*, in immensum sese multiplicarent, dum in defunctæ gloriosam memoriam duplex illa Hecatombe, ludique funebres celebrabantur. Nec rupes illa silentio prætereunda, cujus artificio Abyssinos Popas sæpe legimus abusos. Hanc Natura in montibus Provinciæ Goyanæ eâ excavârat industriâ, ut voces in oppositæ rupis cacumine, demissiùs prolatas, Stentoreas redderet: clamantis verò sonos, in morem exercitûs, inter júbila tripudiantis, intenderet, ac multiplicaret. Simile spectaculum Vesuvius exhibet, Mons in Campania famosus, quia malè fumosus. Hinc, post

*Kirch.
phonurg.
l. 1. sect.
1. prolus.
3.*

*Carus l. 4.
de rer.
nat.*

*Kirch.
Musurg.
l. 1.*

post exoneratum incendio ultimo craterem , per varios canales meantem undam , cum undâ voces , in vertice prolatas sic propagat ad ima , ut in radice , loquacem undam , vel redvivum in undis Narcissum , tibi colloqui jurares. Hinc audias , hoc in loco Pastorum colloquia , solâ naturæ garrulitate , licet neminem videas , in vicinia existentem : cane unico , in vertice montis latrante , audias venationis integræ fremitus , adeò sonus , ab effossis canalibus interceptus , interdicitur , ac repercussus multiplicatur. Adde denique jocosum Carpati prodigium : Mons est in Hungaria celebris : in hujus Vertice si sclopum manualemente explodas , vel tenuem dissolvas lapillum , mox strepitus , contracto baculo initio similis , per sylvas & valles sic circumfunditur , ut tormentorum fragorem , ac discurrentia fulmina referat , atque totius montis ruinam , cum innumeris vacillantibus saxis , tracturus videatur. En ! ut cum Lucretio pariter finiam , quàm in multas voces *vox una repente diffugiat* ?

*Que bene cum videas , rationem reddere possis
Tunc tibi , atque alijs , quo pacto per loca sola
Saxa pares formas verborum ex ordine reddant ?*

l. c.

MEL: Duo sunt , quorum causas à Philosopho Lucretius petit : 1.um, unde polyphonismi echonici ? 2.um, unde intensio illorum tanta ? Echo sapius multiplicata ex eo originem trahit, quòd vox semel repercussa , in alias & alias incidat cavitates , è quibus orta successivè reflexio eundem sonum reverberat sapius ad aurem. Et hoc est mysterium illud , quod à Natura Ars didicit , Naturæ simia : hinc videas erectos in Ecclesijs choros , eo artificio , ut tres cantores id ipsum præstent , quod centum , magno psallentium commodo , majori adificationis Ecclesiasticæ emolumento. Videas Principum aulas ita dispositas , ut etiam parietes sint auritæ ; nam nihil dixeris tam demissè , quod altiùs in conclavi non percipiat Princeps. Videas acusticas fabricas , quæ hominum instar loquantur : Tubos quibus ad milliaria quinque Italica & alloquaris absentes , & absentium responsa intelligas , ut tamen stantes in intermedio arbitri nihil percipiant. Intensionem echonismi quod attinet , eandem pro causa reflexionem in tuba Morlandica allegâras : nec ego dissentio ; id solum

*Kirch.
l. I. phon:
Cornarus.*

sum addo (quod ibidem , ne interromperem discursum , dissimulabam) hanc reflexionem , causam unicam non esse , quia minimè sufficientem : nam præter radios primigeniæ vocis reflexos , iuvat plurimum eorundem collectio , qua per impressum tubo impulsum phonicum , recto tramite exporrecti , spheram suæ activitatis , rectâ lineâ longiore compensent. Demonstrant hoc centum experientia : hinc si funiculo aures obstruas , eoque ferreum instrumentum duro corpori allidas , sonus ingens , Erfortianæ campanæ suppar , per crispatum funiculum , auditus organo illabetur. Sic littus Ægai maris sonum cytharæ ; mons oræ Quatomalensi finitimus harmoniam pneumatici organi æmulatur, ob variam è magnitudinis variæ cavernis, ortam æris reflexionem : sic ob situs sinuosi latebras fons Halæsinus quiescit , si fileas ; ad cantum tibiæ subsultat , spumat , ac turgescens denique exundat. Sic si in specum Dalmatici littoris projecias lapillum , orietur turbo : si in speluncam illam Finlandiæ animal vivum præcipites , erumpet sonus tam stupendæ virtutis , ut astantium aures suffocet , & veluti bombardæ strepitu prostratos interimat , quod , Kircherò teste , non nisi internæ specuum figuræ , quæ soni radios colligit , reflectitque , est adscribendum. Sed infinitus sum , si cuncta soni miracula animus sit recensere : sufficiant ista , quæ qui non stupet , est stupidus , quia surdus , cui frustra tu fabulam.

LEUC: Gaudeo , quod ipsemet agnoscas prærogativam , quam supra oculum auris : nunquid Pæana huic meritò intonem? MEL: Si velis ante triumphum : næ tu , finitâ nondum luctâ , curules jam in Capitolium dirigis. Magna sunt auri prodigia , sed nec oculo desunt majora. Sonum miraris in aure , in oculo stupefice species. En! exeunt ab objectis , per aërem volitant , seque insinuant sensibus : quot verba , tot paradoxa : si exeunt ab objectis , intra objecta debuerant nasci : at quo Parente? quo partu? qua obstetrice in lucem exeunt? an sunt pelli-culæ objectorum? at quis eas abstraxit? an imagines rerum? quis eas pinxit? an figilla? quis sculpsit? an objectorum nuntij? quis emittit? si per aërem volitant , dic , quibus pennis? si impelluntur , quo impetu? si ascendunt , qua levitate? si descendunt , qua gravitate? si rectâ eunt , quo tramite? aërem implent , sed quo modo? si plures simul , quàm subtiles? si permixtæ,

tæ, quàm exiles? si divisæ, quàm tenues? ubique sunt, nam ubique exhibent objectum: permixtæ, nec confusæ; divisæ & continuæ; sejunctæ & unitæ. Nunc impelluntur à ventis, quin loco cedant: obruuntur à pluvijs, quin madescant: exuruntur à sole, quin inflammentur. Nunc premuntur ab ingredientibus, nec opprimuntur: fugantur à currentibus, nec confunduntur: turbantur ab occurrentibus, nec perturbantur: nam in ipsa confusione ordinem servant, succeduntque partibus partes, totis totæ, mortuis redivivæ. Novas specierum suppetias continuo submittunt objecta, semper plena, nunquam exhausta, suppetiæ succedunt suppetijs, nec tot cladibus decrescunt vires, nec minor est numerus post tot jacturas. Ut tamen tutiores se præsentent, per humores oculi natitant, & in retina latebris se occultant: ibi resident sine pondere, vagantur sine strepitu, compenetrantur sine confusione: oculum excitant sine murmure; per eas videmus, nec illas cernimus; per illas sentimus, nec cadunt sub sensus: cadunt tamen sub intellectum, sed ita, ut propemodum illum vincant. Atque idcò inter Doctores oculatissimus Aquinas, hæcè ideis convictus, utpote tenuioribus, & à materiæ fæce liberioribus medijs, quibus oculus, functiones suas exercet, primatum inter sensus non immeritò huic sensui videtur deferre, atque adjudicare. p. 3. q. 78.
a. 3.

LEUC: Tunc ad Angelici cortinam decides hanc litem? an ex ejus judicio feres sententiam? MEL: Enimverò oportet, nisi tribus Anti-Cyris caput insanabile geram: & cò quidem fidentiùs, quòd cum Angelico sentiat Sophorum torrens. Veteres Pulchritudinis sedem in oculo collocant, unde Antiquitatis laureati Flamines, Dearum formam celebraturi, non nisi ab oculo, veluti pulchritudinis animâ, sumebant initium. Divinus Plato, *divinissimam partem oculum appellat: cujus beneficio in possessionem cognitionis philosophicæ pervenisset.* In eandem sententiam abit Philo, dum ait: *defluxit Philosophia de Cælo in hominum animos, sed oculis sequestris deducta est in hospitium.* & alibi *quod mens in animo, hoc in corpore oculus.* Orpheus *naturæ speculum* nominat; Galenus *membrum divinum*, in cuius gratiam constitutum sit cerebrum. D. Chrysostomus *1. membrorum nobilissimum, corporis gubernatorem, microcosmi Solem* pronuntiat. D. denique Augustinus *2. oculos inter sensus Principes esse asserit, quorum* Citat. à
Scarlat.
1.
Hom. 55.
in Joann.
2.
l. 10.
Confess.
c. 35:

quorum gratiâ Divinus Architectus præta floribus pinxerit, distinxerit colores, stabiliverit elementa, Cælum ornârit fide-ribus, & hac pulchritudine variâ, ac pulchrâ varietate, spectabilem hanc Mundi machinam procreârit. Atque hanc ob causam pronuntiâsse crediderim Stagiritam, magis à nobis diligenti oculos, quia plura docent; scientiæ autem cupiditas omnibus sciatur esse congenita. Hinc ubi rem, in paucis nobis acceptam, paucis exprimere cupimus, cariorem ipsis oculis, vel ocellum nostrum compellamus. Nec à vero aberravit nominatissimus ille Sapientum Thales, palàm edicens, tantum esse oculos inter, atque aures discrimen, quantum veritatem inter & mendacium: omnibus quippe usitatum novimus, teste Seneca, ut ampliorem oculis fidem tribuamus, quàm auribus ninioperè fallacibus: ac licèt vera referant, segniùs tamen irritant animos demissa per aures, quàm quæ sunt oculis commissa fidelibus. Atque inde factum autumo, quòd natura auribus, quia vilioribus, humiliorem in capite stationem designârit, & famulorum instar, à latere incedere jussèrit; visum verò, quia *Regem Sensuum*, teste Philone, in vultu, veluti regali folio, sublimârit.

i. de Abr.

LEUC: Ingratam de auditu tu auribus cantilenam: nec deessent, quæ contra sententiam tam absolutam exciperent, Stagiritæ præprimis favor, qui auditum, testimonio publico, *Sensuum disciplinæ* appellat: protestaretur Democritus, qui factò planè heroico, sibi oculos eruit, cum in finem, ut aptiorem se redderet Philosophiæ. Quia tamen, oculorum amore, excæcatum jam sentio Philosophiæ tribunal, ad Ethicum appellare compellor. Non ego hic in medium afferam, centum in oculo maculas, quibus gloriosus adèò splendor hebetatur, si non penitè obsecratur: non dicam, tam esse miserum, ut, cum primùm aspicit lucem, mox effundatur in lacrymas, ac si calamitatem suam ipsè agnosceret, & deploraret: non commemorabo tam esse delicatum, ut quavis festucâ, veluti lanceâ; quovis pulvisculo, radiòque solis intensiore, veluti spiculo, vulneretur: tam esse timidum, ut ad umbram periculi nichitendo sese abscondat,

1. *Vegezius*. 1. primùsque omnium in pugna vincatur. Tam imbellem, ut Gale-

2. nus 2. ultra centum infirmitates enumeret, quibus subjicitur: tam denique fragilem & caducum, ut omnium primus in morte in intro- ob- languescat, & extinguatur. Hæc prætereo cuncta, non enim
servo. mens

mens est ex oculi maculis, auribus emendicare splendorem: pro auditus defensione allegasse sufficiat palmare gentium Apostoli testimonium, quo mundo attestante asseruit, perfectæ felicitatis nostræ fundamentum & originem haberi ab auribus, eas esse virtutis omnium primæ radicem, illius nempe virtutis, sine qua impossibile est placere DEO: nam *fides est ex auditu*. Rom. 10. v. 17.

Capiantur oculi Phœbi lucidissimis radijs, at excellentius lumen per aures illabitur: res præsentis oculi mirentur, per fidem auribus exceptam, futura quoque penetramus: coloribus delectentur oculi variegatis, ac cæruleo Cælorum aspectu: at aurium subsidio, sic mentis acies, ac fides roboratur, ut, eâ illustrante, saltem in ænigmate contemplemur DEUM, nullo corporis oculo spectabilem; ut æterna gaudia, ut profundissimum damnatorum carcerem, aliâque mysteria, cæteroquin obscurissima, si non clarè, indubitatè tamen perscrutemur. Jam verò, quæ malorum excogitari series poterit, quam non contexere soleat par unicum oculorum? *vidit* Mulierum prima *pulchrum oculis pomum*: & quia vidit, serpentis invidiâ periit: aperuit oculorum *fenestras*, & statim *intravit mors*, ac per omnes homines pertransiit: en! lamentabilem casum, supra quem Mellissius aculeatam apostrophen: *quid tuam mortem tam intentè intueris? quid spectare libet, quod manducare non licet? etsi aspicere culpa non est, culpe tamen occasio est*: en! *serpens porrigit pomum, & surripit Paradisum*.

Quid, amabo, in causâ est, quod Divinus Psalter, & DEO & homini fidem tam perfidè ruperit, nisi oculus? dicere poterat: *ut vidi, ut perij, ut me malus abstulit error*: quem in errorem bellè D. Basilii: *ipsis Iusti oculis usus est diabolus pro telo, & momento à via virtutis abreptum deturbavit in præceps*. Quid igitur mirum, quòd Seleucus Locrensium Legislator adulteris evelli oculos iusserit, *tanquam Duces & raptores ad culpam*? quid mirum, quòd illos Salvianus *naturales animæ cuniculos* appellârit, qui unicâ scintillâ lascivi intuitus incendantur, stragèmq; edant, nullis lacrymis restinguendam. Quid mirum, quòd Seneca christiane omninò dixerit, *oculos scelerum omnium Duces, & irritamenta malorum*, ut ipsa jam cæcitas, esse *pars Innocentiæ* credatur, suffragante Clarevallisium Abbate Petro, qui perditio, vi morbi, oculorum uno, gratias agebat Numini, quòd *unum ex hostibus perdidisset*. Quid de spectaculis dicam, quæ ubi maximè comica, per

oculum fiunt maximè tragica, nam in ferali catastrophæ plerumque insonat lamentatio Jeremiæ: *oculus meus depredatus est animam meam*. Quid dicam de pestilentibus libris? satis dixi, si partus dixerò, patre diabolo dignos, aternisque illustrandos incendijs. quid de lascivis archetypis? faciunt hæc ex oculis Basiliscos, de quibus Paoletus, *quòd quæcunque visa inficiant, solòque aspectu necent, imò se ipsos proprio visu interimant*. Licet jam resolvere erotema illud Ecclesiastici: *nequius oculo quid creatum est?* audacter in Orbem declamo: *nihil*.

MEL: Næ tu Argo es oculatior in oculi probra: multa coacervas; pauca, quæ oculum tangunt, plura, quæ abusum oculi feriunt. Et ego oculum damno, malè oculatum, cupiòque, probòque oculum prudenter cæcum. Aloysium oculis suis ophthalmicum eligit juventus: discat clausis oculis bene videre, Sophi hujus exemplo: acutum in illo visum mirantur Cœlestes Aquilæ, & tamen tam erat cæcus, ut in Aula Gynæcco fœminam nullam, nec propriam quoque matrem unquam aspexerit: tam cæcus, ut in triclinio nesciret illius sedem, quem tamen præ reliquis jure semper suspexit. Et nihilominus tam erat oculatus, ut oculorum Evergetam, etiam post mortem, centoculum probent Ara. Admirantur saltè adolescentes, si minùs imitentur illam Partheniam columbam, quæ ubi cernebat procum, oculorum suorum splendore, Cupidinis instar, jam excæcatum, sibi oculos eruit, erutosque transmisit cæco, opportunum collyrion, nam quod oculi fecerant vulnus, curarunt, suæque cæcitate meliorem cæco dedere visum. Id cuperem, ut ab exemplo generosæ Aquilæ (D. Aquilinum intelligo, Ebroicensè Episcopum) non degenerarent lippientes puli. Hic fortè incidens in illa verba: *si oculus scandalizat te, erue eum*: factus est Cœlo supplex, ut si scopulum prævideret in oculo, excæcetur. Res mira! continuò pro reverentia est exauditus: uno miraculo excæcatus, ut extra Ecclesiam cernebat omninò nihil: altero sic visum retinuit, ut ritè Episcopali munere fungeretur. En! fatum cunctis optandum, quo simus cæci ad profana, oculati ad sacra; quo sic oculi sentiamus emolumenta, ut detrimenta timere non debeamus. Quòd si aulæa, Cyprijs lituris oblita, sese oculis ingerant, Regium Ludovici XIII. exemplum sequere. Hic invitatus à Procere, conclave vix ingressus,

fus, regressus est denuò: causam quærenti Nobili, hæc ille verba, Laconicâ cedro dignissima: *duc ad locum, ubi oculos aperire possim*: acutè insinuans Gallica lilia, etiam pictos, è quibus quondam prodierant, formidare bufones. Venenatos librorum partus quod attinet, sapiens ab insipiente consilium capiat Juvenius: en! quid in arte Magister:

Eloquar invitus: teneros ne tange Poëtâs;

Submoveo dotes impius ipse meas.

Imitetur factum Sophi illius heroicum, qui amore Partheniæ Matris, cum lacerâisset centonem Tibulli putidum, factus ex impio pius, ex pio Religiosus, ex Religioso denique Sanctus: avaros non nimium, si Cælum emere volumus papyri frustis. Et quia commune Juventæ vitium est, oculi glaucoma, juvat ex Theologia Sandæi medica medicamen apponere. Recipe: ficulnei perizomatis Evæ folium unum: statuæ salis Uxoris Loth grana quinque: plantaginis, à Dina Sichimis collectæ, manipulos duos: lacrymarum Davidis uncias tres: in mortario cordis contunde, pistillo crucis, inter tundendum influant lacrymæ tuæ, ut melior sit compositio: fiat fasciola, ex linteo, quo Christi velata sunt lumina, dictoque collyrio oculi oblinantur, simulque fœdus cum oculis percute, ut ne quidem de virgine cogites, nec unquam videas vanitatem. Recipe: probatum est.

LEUC: Enimverò, occipite toto assentior, oculum, ejusmodi collyrio emendatum, sua ab erudito Orbe mereri encomia: sed oculus non est, quia cæcus: laudo ophthalmicos Aloysio suppres, oculos non laudo: manent illi in lascivo *1. amore* *Propert.*
Duces, & cruces: 2. Cupidinis Sedes, Veneris latebræ, 3. impudici Cordis nuntij, minimè pudici: quod dixi, dixi: *nequius oculo creatum nihil.* *Philostr.*

MEL: Næ tu pertinaciter extra rhombum: si errorem tuum non vides in oculo, saltem percipe in aure. En! tuam arguendi assumo methodum. Quid nequius creatum est aure? id ego affirmans affirmo, quòdque in aure audis de aure, prædica super tecta, Innocentiam, pierumque primò in auribus naufragam. Cæcum finxere Cupidinem Poëtæ, sat nocivum rati, si loqui possêt: cum quot spuat ex ore verba, tot jaciât spicula. Hoc agnovère D. Athanasij tempora, quibus ait, Christianos à solutiore verbulo, velut à morfu Ptæ abhorruisse: hæc ser-

pens est contagioſi adeò toxicì, ut ſolo halitu necet, excæcèt ſputo, morſu, venenatâ veluti ſagittâ ictos, derepentè interimat. Illud mirum; quòd vulneret, quin videas cicatricem; quòd lethaliſter fauciet, quin ſentias dolorem: contabèſcis hilariter, delectabiliſter exſpiras. En! cetypon laſcivæ vocis: ſed nempe veteri penicillo eſt adumbratum. Alia vivimus tempora, quibus, quæ Proavi horritère, ut aſpides, animoſi Nepotuli ridet ut muſcas. Errâſtis Hieronymi, dum veluti *ſolæciſmos magnos Chriſtianiſti laſciva exprobrâſtis colloquia*: ſolæciſmos non curant noſtri temporis hirci, quibus ingenium acuit ſtereus, gloriam adaugèt foetor. Scrupuloſi nimium fuiſtis Regij Pſaltes, dum illotas ejuſmodi fauces *ſepulchra* dixiſtis *patentia*, quæ quot verba, tot putrida cructent cadavera. Per auxcin locuti eſtis Ambroſij, dum crocitantès ejuſmodi corvos ad Hircaniæ relegâſtis ſentinas, cò quòd *communis eſſent pernicies Civitatis*: Concionatorio æſtu abrepti eſtis Baſilij & Iſidori, dum turpiloquia dixiſtis *viam* ad facta turpiſſima: dum *oblectamenta inanium fabularum* nominâſtis *incentiva libidinum*. En! veſtra refutant oracula Sabelliſci nepotes, dum ſine fronte oggruñiunt eſſrontes: *laſciva eſt nobis lingua, at vita proba eſt*. Enimverò proba eſt: non tangit hos Sophos, Sophorum Principis eſtatum: *quia ex turpiter loquendi licentia ſequitur, & turpia facere*: abſit; negatur ſequela: cum Minerva de puritatis laureolâ decertant, eſti quid quid Cypridis olet Camarina, plenis ructibus propinent. Mente malâ nil proferunt, ſed intentione turpiſſimâ, Apoſtoli implentes verba, per *prava colloquia* non ſegniter *corrumpunt mores*. Æquivoco cortice obvelant ſimum, moroſius ut illum cruant nati per noctem fungi: Joviales eſſe non poſſunt, niſi ex Augia cupedias, putidi Ganymedes miniſtrent. Verbo nullam agnoſcunt latitiam, niſi cum illo Rege, vel potiùs Regum probro, pungerè nefrendes poſſunt, ut gruiant. Vah dedecus noſtri temporis! revivifcant Gentiles Sophi, Sophorum circulos auſcultent, & mentiar, niſi Diogenes Cynicus multos allatret, velut porcos; niſi lucernam arripiat, & inter Sophos quarat Philoſophos; niſi Epicurus in plerorumque auribus obſtupefcat ſe redivivum.

LEUC: His fordibus oppletas aures non tueor, tueatur Hercules, ſi denuò purgare velit Augiæ ſtabulum. Aures ego Philoſophis velim, quales Macheti fuiſſe legimus, qui ad ejuſmodi

ad He-
liod.

Pſal. 5.

ia Luc.
c. 6.

Hom. 24.
l. 4 de
ſum. Bon.

Polit. l. 7.
in ſine.

Argento-
nus.

modi aphrodisia verborum, mox in somnum delapsus, evigilare prius non poterat; quàm saniora fererentur colloquia. Aure ego Philosophis velim, quales in D. Kostka stupuere quondam Peripatetici Viennenses, qui dum extra formam malè disputarent de forma, hic in deliquium incidit, nec ad se amplius rediisset, nisi illi ad saniores discursus pariter rediissent. Audi, quàm ex hoc facto nuper parancin Poëta extemporaneus ad Juventutem:

*Num Saulus, num Kostka bonus, bene nosce, Sodalis:
Verbis iste suis se probat, ille suis.*

MEL. Non fallit hæc linguæ characteristica: nam in Sociorum defectu nihil melius, quàm iudicium aurium. Sed spero, quòd ex hæcenus disputatis, & tu iudicium corrigas, tam de oculo, quàm de aure: spero, quòd in meam sis concessurus sententiam; nil utroque hoc sensu melius, si bene, nil utroque pejus, si malè utamur, & abutamur. En Threnodiam, quam nuper stylo Attico incisam, anathéma cum oculo suspendi ad Aram Aloysij, oculorum Evergetæ.

NAUFRAGIUM INNOCENTIÆ

Ad oculi scopulum, in telescopio Peripatetico, Juventuti exhibitum.

Obstupescite Cœli, & portæ ejus desolamini vehementer:

Jer. 2. v. 12.

*Tam pauci per Portas has intrant,
Quia tam multi per Oculum egrediuntur.*

Animæ porta est Oculus:

Hanc malè si aperis, clauduntur illæ:

Hanc bene si claudis, illæ aperiuntur:

Scylla atque Charybdæ.

Cæli portæ, animæ portus sunt,
Sed desolantur,
Quia tot in Oculo animæ naufragantur.

Obstupefcite:

In unico Oculo innumeri scopuli:
Etsi sufficeret unicus,
Ut omnes animæ perirent.

En Paradoxum!

Naufragantur tot in Oculo animæ,
Quia navigant in sicco:
Nam non perirent,
Si in lacrymis naufragarentur.

Obstupefcite:

Nullus in Oculo Æolus, sed serenitas vitrea,
Quæ tamen plures, quàm Æolus, excitat tempestates:
Non turbaretur anima, si Oculus turbaretur.

Nullæ in oculo procellæ,
Sed peior procellis malicia,
Quia oculata malitia,

Quæ sine strepitu subvertit ratem.
In Oculo nulla tonitrua,
Sed improvîsò te obruunt fulmina,
Periïsti, nec periïsse te advertisti.

Illud mirum,

Quòd rarò bruta sine fulmine fulgura,
Neque flamma extinguitur,
Etsi transeat per humores:

Imò intenditur,

Et ipsis aquis demersam incendit cymbam.
Obstupefcite!

In mari Oculi vitreo, sine cantu nocent Sirenes:
Influnt per humores, ut inficiant mores:

Sordes non abluunt in stagno uræco,
In aqua lotæ, manent illotæ,
Nec esse desinunt impuræ,
Etsi in puro natitent crystallo,

Tam sunt contagiosæ,
Ut sola sufficiat species,

Ad deformandam animæ speciem :

Imò quò pulchrior earum forma,

Eò magis deformat.

Tam sunt nocivæ,

Ut blandiendo furant, illuminando obscurant,

Oblectando crucient, alliciendo inficiant,

Præsentiâ inquinent, aspectu necent.

Nec innocens ipsa est Retina,

Quia retina,

Foret melior retina, si formas non retineret.

Hinc fit ex retina remora,

Nam remoratur salutem, dum retinet mortem.

Accedit,

Quòd tricuspidis Neptuni vices

Malè suppleat Cupido,

Nam unico telo triplex sæpe infligit vulnus :

In humore piscatur pellucido,

Et tamen capit :

Imò nil caperet,

Si in turbido piscaretur.

Hamum projicit igneum,

Mordemus, & morimur,

Sic in undis natam is igne nutrit

Degenerem Venerem.

Obstupescite Sidera,

Quòd nobis occludat Sidera hoc frontis Sidus :

Lux ipsa, qua nihil melius, nihil oculo pejus :

Splenderet melius, si non splenderet,

Videret melius Oculus, si nil videret,

Nec per lucem ingereret tenebras :

Si cæci essemus, peccatum non haberemus,

Dum ergò nos malè illuminat, excæcat,

Nec patitur inquam majorem eclipsem

Microcosmi hic Cyntbius,

Quàm cum splendet.

Obstupescite,

Quòd etiam optima, Oculo malo sint pessima,

Et ipse pessimis peior,

Joan. 9.

41.

Cum in-

Sylla atque Charybdis.

Cum Innocentiæ ultrò demergat cymbam.
Superi! quale naufragium:
Projicimus sponte cælestes opes,
Tot lacrymis acquisitas:
Cessamus à remis,
Hec vada ne evadamus:
Abscindimus ultrò spei residuæ anchoram:
Invitamus pericula,
Faciliùs ut pereamus.
Ipsam Innocentiæ gemmam
(Hæu! fluite lacrymæ,
Plorate fatum, nunquam sat deplorandum!)
Ipsam Innocentiæ gemmam
Inconsulti demergimus,
Damno lacrymabili, quia irreparabili.
Cessate Urinatores,
Non referetis hanc gemmam,
Nam mersa est in profundo,
Quòd sine fundo.
Denique
Nos ipsi fragilem confringimus cymbam,
Ultrò ruimus in Charybdim.
Obstupefcite Cæli,
Quia sponte mergimur, & leti demergimur,
Perimus inter tragica gaudia,
Et luberet perire sapius,
Si liceret.
Plorate igitur Oculi,
Quia Innocentiæ scopuli,
Lacrymis eluite scelus,
Quod commisistis in gaudijs.
Sanate vulnus, quod inflixistis.
Vos verò Juvenes Sophi,
In ictu Oculi sapius icti,
Semel jam sapite:
Essetis insanabiliter icti,
Si etiam icti non saperetis.

LEUC: Et ego auri non possum non exprobrare auditum, quia tot scelerum reum. Si tamen culpam potius rejici cupias in Auditores, dente Cynico vellicabo aurem illis Philosophis, qui hactenus in Peripato, tam mali fuerant Auditores. Noveris de Dionysio Siciliae tyranno, quod carceris sui ergastula, in auris concavae spiram! sic efformavit, ut per foramen exiguum in conclavi, et facile audiret captivorum gemitus, & mixta singultibus lamenta perciperet, quibus, veluti suavi musicâ, identidem se recreabat purpurata hæc in folio tigris. Quod si inferni ergastula, hanc in formam formata, damnatorum ululatus emitterent, quid, quæso, audirent Philosophi illi, tyrannis omnibus magis tyrannici, qui lascivis colloquijs tot in stygium carcerem detrusere captivos? quid audirent? si ignorant, huc aurem accommodent, audiant, ut anima petatur pro anima, ut clametur vindicta: percipiant Diras, nunc è longinquo, quas, nisi respiscant, brevi percipient propius in Inferno.

DIRÆ

*Per Tubum acusticum ex orco missæ ab
Anima seducta ad Seductorem.*

Audi maledicte,

*Et audiendo tibi tinniant ambæ aures;
Nam pessimè dictis, me tam malè fecisti audire,
Ut audiam æternùm jam maledicta.*

Illæ ego,

Quæ castos quondam columba gemitus:

Illæ ego,

*Quæ non nisi innocuos balatus ovicula:
Sed te crocitante, didici crocitare cum corvis;*

Te ululante, ululare cum lupis;

Te grunniente, grunnire cum porcis.

Stupescat Antiquitas metamorphosin!

Quod impudentes Ovidios puduit fingere,

Hoc te non puduit loquendo facere:

Habent nefrendes, quo glorientur,

Q

Nam

Nam modestiùs grunniunt, quàm tu loquaris.
Mentiris Philosophum,
Nam factor Epicureum te probat hircum:
Tam crudi ex ore ructus
Stagnantem probant cordis mephitin,
Quæ solo halitu afflat necem.
Id in te optimum,
Quod verba volent;
Nam si fixa manerent in aëre,
Continua mundum afflaret pestis.
Mentiris Philosophum,
Nam Philosomatum lingua te probat monstrum:
Deformas Philosophiam, dum disputas de formis:
Discursus pessimos formas,
Quia concludunt semper in forma.
Nil tuis circulis est vitiosius;
Nam in illis nil nisi vitia resonant,
Disceptantur Paridis lites, quas poma decent,
Sed Tantalea Stygijs in undis.
Fallor!
Non mentiris Philosophum,
Pythagore probas Metempsychosin:
Nam anima tam lasciva
Non poterit non migrare in porcum,
Ex porco in orcum.
Habet tua lingua prerogativam,
Quam sibi cuperet stygius Sophista:
Nam Mundum citissimè perversurus,
Aliter non loqueretur.
Fallor:
Aliter loqueretur, quia modestiùs:
Nam lascivè adèd loqui, etsi vellet, non posset,
Etsi posset, non vellet.
Et tamen,
Lascivi hæc verba proci, sunt joci:
Stupete Inferi, sic jocatur!
Quid ageret, si seriò ageret?

Stupescunt Tartara jocantem,
 Contremiscerent seridè perorantem.
 Sunt joci, nam sunt acumina,
 Quæ iram DEI dum acuunt,
 Animam pungunt, & libro vitæ expungunt.
 Sunt joci, sed serij,
 Nam nunquam magis dæmon est serius,
 Quàm inter hos jocos.
 Sunt joci, quia sales,
 Sed nimium insulsi:
 Nam nulla in sale salus,
 Si purulentam animæ putredinem afferat.
 Sunt joci,
 Sed Stygijs luendi focis:
 Nam hos jocos seridè condemnant Superi,
 Meritò castigant inferi,
 Semper luunt, & nunquam eluunt damnati.
 Sunt joci, minimè joci,
 Nam post se trahunt aterna lamenta.
 Et inter hos jocos
 Tu solus rides,
 Risus crudeles, quia Sardonicos:
 Nam occidis, & occidis ridendo.
 Tu solus rides,
 Et venenata serpentum sibila,
 Cachinnando exhibilas.
 Ergò ride:
 Nam solus habes prærogativam,
 Ut ridendo ruas ad Tartara.
 Rue, sed rue citò,
 Nam inter fletus expecto ridentem,
 Cachinnantem inter stridores dentium.
 Rue,
 Nam fauces meritò tibi aperit Cerberus,
 Quas malè toties aperuisti:
 Deglutieris mortuus,
 Qui deglutire nil poteras vivus.

*Scylla atque Charybdis.**Rue,**Ad Sodales, quos pessimè ruere fecisti:
Ad dæmones, quorum vices optimè obiisti.**Si non sat mali sunt pro tua malitia,
Pervertere poteris perversos.**Nam testor,**Dum à te avulsus, inter dæmones crucior,
Nullum audio, te magis scelestum.**Sufficis unus pro omnibus:**Nam collectos in te Socio habebo dæmones,
Totum in tuo consortio infernum.**Ergò rue,**Exspectant te Ixionis rotæ,**Promethei Vultures:**Exspecto repetens Repetitorem,
Resumam verba, repetam dicta;**Ob tua dicta**Æternùm sis maledictus,**Æternùm sis maledictus.*

*S. Sylvester hicenus quondam Philosophus, vanitatis
 somnus diu abreptus, æternum obdormisset, nisi ad de-
 forme formosi Juvenis cadaver, oculos fortè aperiens, exclamasset: Heu! sum, qui fuit; ero, qui est. Sanctiorem de-
 hinc Philosophiam professus, sic vigilavit, ut etiam alios, le-
 thargo similè sopitos, excitaret. ex Ferrar:*

G. R. 1699 delin.

Johan Melchior Gursch sculpsit. C.

1. The first section discusses the general principles of the project, including the objectives and the scope of the work. It outlines the key areas of focus and the expected outcomes of the study.

2. The second section provides a detailed overview of the methodology used in the research. This includes a description of the data collection methods, the analytical techniques employed, and the steps taken to ensure the accuracy and reliability of the results.

3. The third section presents the findings of the study, organized into several key areas. Each area is supported by data and analysis, providing a clear and concise summary of the results. The findings are discussed in the context of the project's objectives and the existing literature in the field.

4. The final section offers conclusions and recommendations based on the study's findings. It highlights the main takeaways and provides practical suggestions for future research and implementation. The authors also acknowledge the limitations of the study and the need for further investigation in certain areas.

VIRGULA MORPHEI,
Sive
 DISCURSUS VI,
 DE SOMNO, ET SOMNIO.

LEUCOTHEUS. Te celare non ausim, quod
 quæ sapuit hæctenus, penè hodie Philoso-
 phia desipuit. *MELANDER*. Et quid tam
 subito palatum corrumpit? *LEUC*: Perci-
 pe: dum, quæ heri contulimus, mente re-
 lego hodie, non advertenti obrepit Mor-
 pheus, placidòque ligatum somno, in in-
 somnia abripit jocularis ludio. Superve-
 niens fortè Evander, soporem excussit: huic somni expono som-
 nia; rationem peto à Philosopho pridem jam Laureato: hic il-
 le hæcere, & vel vigilans somniare de Morpheo Virgula, ineptus
 fabulator: credo ronchos ad Apollinis lyram peritiùs duceret
 auritus ille Rex Phrygiæ, quàm hic in Peripato Somniator
 discurrat. *MEL*: Adverto, omnes Philosophos tu Sophos pu-
 tas: sed falleris. Midas ille purpuram tulit, cur non & Davus
 Epomidem? *LEUC*: Id enimverò probrosum: frangat bar-
 biton Delius, si ludare ignorent illi, quos vulgus æstimat Ho-
 meros. *MEL*. Non est, cur mireris: sunt quibus volupe est
 subtilitatibus acuire, vel potiùs obtundere Ingenij aciem; hinc
 ista vel contemnant, vel negligunt. *LEUC*: Sed quanto de-
 decore!

decore! cùm obvia ignoret Philosophus, & hircocervos venando, ad ea, quæ in se sentit, cæcutiat. *MEL:* Tu quidem bene: sed de gustibus Philosophorum, cave, ne disputes: expone potiùs, quæ de somno & somnio priùs Evandro: curabo, ne somnijs te deludam.

LEUC: Quid rei sit somnus, quid somnium? quæ utriusque causæ, quæ proprietates animus erat percipere. *MEL.* Somnum, quod attinet, si fides est Stagiritæ, *passio* dicitur *primi sensitivi*, quod vocant sensum communem. Sed nunquid hac in luce etiamnum sunt tenebræ? quid rei sit sensus communis indagas? hujus ergò naturam ut penetres, scire oportet, *præter sensus externos dari quoque sensus internos, non in hominibus modò, sed etiam brutis.* Veritas hæc est è Philosophiæ decalogo, quam qui negat, hæresin sapit Cartesianam. Et nunquid vertiginem patitur, sensûque caret, & ratione, qui bruta dicit automata, omni sensu carentia? videre bruta nemo sanæ mentis non videt: nemo non sentit, ea sentire per sensus externos. Quòd autem & sentiant per sensus internos, operationes manifestè demonstrant. Nam finge tibi Actæonem, Dianæ latebras perscrutantem: cervum, quem videt, persequitur; sed à cervo, quem videt, revocantis *discernit* vocem, quam minimè videt: quòd vocem perceperit, *percipit*, & ut percipiat meliùs, utramque arripit aurem: Lares *quærit* absentes: scipionem *horret*, non *ignarus* doloris præteriti: ligatis sensibus somniat, somniando *latrat*. Hæc si sensibus externis attribuas, oculus discernet, extra sphæram, colorem à sono, auris audiet operationem, qua audit, sensus percipiet objectum absens, præteritum sentiet; quæ omnia sunt paradoxa, Philosophiæ principijs adversantia. Sensus igitur sit oportet, qui discernat objecta, ad diversos sensus externos spectantia: qui percipiat operationes eorum elicitas, qui cognoscat absentia, repræsentet præterita, quem sensum dicimus esse internum.

LEUC: Capio: sed an idem de hoc sensu Philosophi sentiunt? *MEL:* Unanimi calculo probant omnes: utut in ejus divisione & organo nonnulli dissentiant. Ego minora Sidera veneror, Solem sequor Angelicum, qui sensum internum quadrifariam dispersit. 1. mò, *in sensum communem*, quo potentiam denotat, quæ sensationes cognoscit externas, & harum adminiculo

culo ipsa quoque objecta presentia. *Communis* merito appellatur, eò quòd commune veluti centrum sit, ad quòd species, sensationum vicaria, confluant, quarum varietate, & ipsa discernit sensuum diversorum objecta. 2dò, ponitur *Phantasia*, quæ potentia, veluti sedula nutrix, relictas conservat, à sensatione præteritâ species; quarum operâ percipit res quoque absentes; & prout has species, pro innata levitate, non rarò inepetè combinat, à *Stagirita Imaginatio* nuncupatur. Huic affinis est *Memoria*, quæ speciali tamen modo, in objecta tendit, ut jam præterita: in homine subin excitari solet discursu, & tunc induit nobiliorem naturam, quia spiritualem, & titulo *Reminiscentiæ* gloriatur. Quarta potentia ab Angelico dicitur *astimativa*, quæ percipit ipsas quoque negationes, futura, præterita, nulli sensui externo perceptibilia: hæc ex officio proponit convenientiam, aut disconvenientiam rerum, ut appetitus, aliquo modo, hoc eligit, & illud respuat, hoc fugiat, id prosequatur. De hac potentia Philosophiæ tribunalia perstreperunt, & etiamnum sub iudice lis est, quam alibi pluribus decidemus.

LEUC: Injecisti priùs mentionem de Organo sensûs interni: huic, nî fallor, sedem in corde fixit Philosophus: hoc domicilium quis mutare præsumat? MEL: Facultas medica, quæ uno ore reclamationem, vocem Principis Galeni sequuta: hic dum stabilem in cerebro sedem sensui interno assignat, clarissimis experimentis demonstrat, veritatem in Philosophi cerebro non semper stabilem fixisse sedem. Et nunquid somniorum phantasmata experimur in capite? in quo si liges cerebri nervos, cessabit: si liges cordis arterias, etiam cessante pulsu, non cessabit sensus internus. Structura igitur cerebri aptissimum sensûs communis est domicilium, quia spirituum genitrix, nervorumque origo: per quos sicuti spiritus animales ad sensus singulos devolvuntur, ita commercio mutuo, sensationum externarum species, ad sensum communem, veluti centrum, facillimè revolvuntur. Caterùm ex illo Medicinæ phænomeno, quo una cerebri parte, fortè fortuito læsa, una solummodo læditur sensûs interni functio, certum est, internos sensus non eundem in cerebro habere situm: sed qualem habeant, incertum; divinet Apollo, si potest. Maurus sensum communem locat in fronte: conclave interius astimativæ assignat potentiæ: phantasiæ dat fynciput,

synciput, memoriæ occiput: an bene, viderint Anatomistæ. Sed relinquamus incerta, ad certiora, unde per ambages sensum sumus delapsi, jam revertamur.

Quæst. 49

LEUC: Bene mones, nam ex dictis apertius jam lucet lumen, quod accendit Philosophus, dum somnum dixit: *passionem sensus communis*. Sed quod discrimen jam dabit deliquium inter & somnum? MEL: Ejus locò id assignat arcanorum peritissimus arbiter, ac interpret Maurus, cum è Philosophi mente somnum dicit, *ligamen sensus*, sed eò sine, *ut spiritus reparentur*: id, quod deliquio aptari nequit. Contingit igitur somnus, quando ligatur sensus interior, quando spiritus internuntios inhihet, ne vim sensitivam ministrent, quando externis sensibus indicit ferias, reparandis spiritibus opportunas. Ligari autem sensus solet interior, à vaporum ascendentium nebulis, qui dum frigore cerebri condensantur, nervorum ora, ac meatus singulos obstruunt, atque adeò viam spiritibus, ad organa sensuum derivandis, ocludunt, quibus proin desituti sensus externi, à functionibus necessariò feriantur.

LEUC: Nec Morpheus, credo, depingeret coloribus alijs Somni naturam, & indolem. Sed quæ causa subest, cur non nulli somnò utantur tam tenui, ut dormientes veluti vigilant: alijs verò sit adeò fortis, ut nec Capitolij anseres, nec ipse Stentor facile eos ad officium revocet: aliquibus denique adeò profundus & pertinax, ut nec Salmonci currus, neque æmula Jovi tonitrua turbare quietem possint. MEL: Uti ligamen sensuum est sæpè diversum, ita & diversus sæpè est somnus. Fac enim remissius ligentur sensus, ut spiritus aliqui ad eos permeent, utur ad plenum usum non satis idonei, somnus erit, sed imperfectus: dormies, sed velut oculis cum Leone apertis; nam dormiendo audies, loqueris, & ambulabis. Fac autem vinculo ligari sensus tam arcto, ut nulli spiritus penetrant, virtutis sensitivæ ministri, somnus erit perfectus: quòd si meatus à viscosis vaporum nebulis sic obstruantur, ut dissolvi amplius nequeant, orietur Lethargus.

LEUC: Et hæc ipsa, nî fallor, declarare ratio poterit, cur plerisque sponte, alijs nonnisi clamoris orientis Phosphori nuntijs solvatur somnus. Sed & scire percuperem, quomodo hæc ipsa fiat sive spontanea, sive violenta somni discussio. MEL:

In

In oppositis eâdem argutari methodo solet Philosophia : hinc somnus *ligatio sensuum* , vigilia verò *solutio* : illi natura dedit pro fine , *ut repararet spiritus* ; huic , *ut operetur* per spiritus reparatos : illum inducit gelata vaporum *conjunctio* ; hanc *dissolutio* : ille fit spiritus *retinendo* ; hæc *communicando spiritus retentos*. A somno igitur excitari quid aliud erit , quàm vapores cerebri dissipari ? quod si fieri contingat à calore nativo , tua sponte evigilabis ; si horrore subito , vel terrore , qui nervos concutiat , ac torpentes spiritus ventilet , alieno arbitrio excitaberis.

LEUC: Frigus igitur cerebri , quo vapores , in meatibus condensati , viam spiritibus obstruunt , prodigiosa est illa Morphei Virgula , cujus tactu nos in somnum delabi fabulosa finxit Antiquitas ? MEL: Est somni causa non minima , minimè tamen est sola : sunt , quibus somnum conciliat *fatigatio* : siquidem intensus labor spiritus dissipat , quorum defectu , utut sensuum nervi non obstruantur , facile quis labi solet in somni grata deliquia. Alijs caput inclinat *refectio corporis* , maximè si sit facta ex cibo potuque fumosioris substantiæ , puta , vini , papaveris , absynthij , opij : tunc enim vapores , crassiori agmine è stomacho elevati , vagabundos spiritus aggrediuntur , opprimunt , jugulant , sensusque ligant captivos. Sed & *musica* conciliatrix somni est non inamœna : nam harmoniacis Orphei blanditijs intenta anima , & velut extratica , facile solet sensuum oblivisci : hinc spiritibus eos destituit , quos ad auditum convocat , & ad musicos concentus invitat. Hi proin pro innatâ indole humorem , si quem ibi inveniunt , solvunt in halitum : atque ita auditum vaporibus obnubilatum , sensusque reliquos , spiritibus destitutos , facillimè subire solet jucunda quies.

LEUC: Non caret cerebrum nativo calore , nisi fallant , sive fallantur inter Philosophos multi : quo igitur pacto congelabit vaporum ascendentium globos ? quo pacto congelati suos obstruere meatus possunt ? MEL: Non caret cerebrum omni calore , sed nec caret majori frigore ; nî enim fallat , sive fallatur inter Philosophos Princeps , cerebrum magis omnibus partibus abundat frigore. Id saltem non ibis inficias , esse frigidius corde : uti ergò , teste Philosopho , vapores , solis calore è humidis terræ visceribus surgentes , in regione aëris mediâ , sic congelantur , ut in aquam versi , ad ima suo pondere recidunt ; sic

calidiores ventriculi halitus, in Zonâ cerebri frigidâ, nullo negotio constringuntur, ut deorsum denuò trusi, viam spiritibus intercludant.

LEUC: Fatigatio sæpe, si non semper, est genitrix sudoris, adeoque & avia siccitatis, quam sudor in membris generat: unde igitur illa suppetet halituum copia, quæ obnubilet cerebrum, festosque oculos ad somni quietem claudat? MEL: Quod *fatigatio* sudorem corpori exprimat, nemo negaverit, nisi pulvillo semper affixus Endymion: sed & eodem calore humores, quos in membris hinc inde dispersos, constrictosque frigore invenit, solvit, liquefacit, & alimenti locò evaporat ad cerebrum. Quod, si deficiat ejusmodi humor, deficit somnus, laborem vigilia excipit. Hinc si nimio, subitòque motu exhaustæ sint corporis vires, somnus ad usque deliquium obesse potest: nam cum caloris reliquias ad interna cordis penetralia revocet, moles corporis spirituum vigore destituta deficit, & colabascit.

LEUC: Et alimenta quoque, Te Judice, somnum vel movent, vel promovent. Ut quid ergò multis, variisque edulij gravatos, somnus fugit, utut votis omnibus invitetur? MEL: Ignis suffocatur nimiam lignorum congerie; & quid nî calor quoque natus, alimento nimio obruatur? hinc tarda concoctio, tardus vapor, qui somnum conciliat. Ciborum varietas stomachum in officio non tam juvat, quam variat: hinc eructatio frequens, quæ corpus huc illuc versat, & vapores, ne sursum sese tollant, à via directa avocant, dissipantque.

LEUC: Utut non nimium, multum tamen, imò plus alijs melancholici comedunt: cur nihilominus minus alijs dormiunt? contra Æthiopes, quos inclementius allatrat Syrius, indolem, à suo climate, præ alijs nati sunt torridam: cur nihilominus somnolentos plus alijs vides, præcipuè dum urit æstas calidior? refellunt ista, quæ de somno stabiliebas, principia. MEL: Minime gentium: nam quibus melancholicus abundat humor, temperamento utuntur sicco, sed & simul perfrigido: appetitum acuit siccitas; sed & frigus atra bilis intendit. Quid ergò mirum, quòd alimento non perfruantur, quòdque calor ventriculi modicus, coquere somni nutritios vapores nequeat? Æthiopes, Aphrodisæo Judice, torrentur calore externo, vix calefiunt interno:

Aristot.
c. 3. de
somm.

interno: hinc in capite coacervant pituitam, quæ solis æstu soluta defluit, somnôque parat patentes aditus.

LEUC: Superfunt alia, quæ dormiendo equidem sentio, vigilando non capio, infelix Philosophus, qui quod stertendo expertus scit, expergefactus philosophando ignorat. Edic enim, cur somnus primus est arctior? cur in latere dextro est suavior? cur matutinus jucundior? cur vespertinus, imò diurnus omnis molestior?

MEL: Rem habe paucis: ad somni initia abundat humor, qui copiosius calore primo exspirat: hinc paulatim absumptus, somnum gignit liberiores. Pars autem dextera Philosopho est motûs principium, hinc quia per diem fatigatur frequentius, noctu quiescit etiam suavius. Denique sicut orientis Phœbi anastasis, propiore radio, è terra vapores, ita & ex corpore humano soporiferos excitat halitus, qui denuò caput obnubilant, & ad placidam quietem invitant. Contrà recedente sole, innati caloris nutritio, plùs nocent omnia noxia: quid ergò mirum, si, cùm importunitate temporis noceat somnus omnis diurnus, plùs noceat vespertinus?

*Prob.
sect. 6.
q. 6. & 7.*

LEUC: Audivi sapiùs, quòd dormiendo nonnulli operentur rationi conformius, quàm alij vigilando: nam sæpe discurrunt in rostris ut Tullij, in synedrijs consultant, & judicant, velut Catones: carmina pangunt ad æmulationem Maronis: in Peripato disputant ad usque invidiam Socratis. Ut quid ergò destitui ratione in somnis dicimur?

MEL: Non abs re destitui dicimur rationis usu, si intelligas plenum illum, quo fruimur vigilantes. Variat enim hunc usum ipsa somni varietas. Plerumque somniantibus nobis phantasiæ imagines fluctuant, atque ita quoque titubat ratio, suo minùs ordinatè functa officio. Quod si vivaciùs phantasma objecto inhæreat, in intellectu quoque, ex sympatico utriusque commercio, meliori ordine species, vel excitantur, vel generantur. Neque ego tibi jugulum frangerem, si sustineres, ligato tam molliter intellectu, voluntateni quoque, suo non penitus deesse officio. Id solùm contendo, libertatem non fore perfectam, quam tamen requirit Theologica Themis sive ad meritum, sive grave demeritum. Quod enim in prætextatis est ætas nondum excocta, quod in Juventute præceps animi passio, quod in Viris ebrietas,

hoc est in omnibus somnus, qui necessariâ vaporum nebulâ rationem minuit, si non penitus tollit.

LEUC: Planioreni somni Physicam enodaveras hætenus: supersunt aliqua, quæ mihi quidem videntur mira, si non miracula. Horum causas cognoscens cognoscam, si per te licet. Martialem evolvi nuper, apud quem è gliribus unus sic poë-
 tatur: *tota mihi dormitur hyems, & pinguior illo tempore sum, cum me nil nisi somnus habet.* Felix somnus, qui curat famem, simulque procurat pinguedinem! Apuleius multa *de nebula somni*, quam extasis sequitur adeò fortis, ut nec Brontes, nec Steropes, nec ipse credo Pyracmon soporem discuteret: plura historix de somnis adeò diuturnis, ut dormiendo sæculum superârunt semivivi Endymiones. MEL: Multa in cumulum congeris: pensiculatiùs singula arbitremur. Quod Martialis de gliribus, arcanum non est, quod superet Philotophix tribunal. His enim, dum hybernis se se latebris continent, obtorpescit natus calor, qui cum lentius humorem absumat, pituitam, in penario velut domestico, asservatam, vertit in eorum substantiam, qua nutrimenti locò pasti, quid mirum est, si dilatentur? Soporifera Apuleij nebula nec unam, nec planam adeo sortitur originem. Naturali virtute expirant illam venena: hinc de Medæa Valerius: *Colchis spumare venenis, cunctâque Lethæi quassare silentia rami perstat.* Ex Marone si quæras, medicamentis illam adscribet; sic Cumæa Cerbero mille soporatas, & medicatis frugibus assam obijcit. Si ex Nasone, herbis adjudicabit & succis: sic enim ille de Colchide: *pervigilem superest herbis sopire Draconem, Lethæi spargendum gramine succi.* Sed & Magia sæpe, ad excitandam hanc somni nebulam, sua applicat pharmaca, non alio nisi orci sive Genio sive Ministro. Nunc maleficia exhalant verbis: *verbaque ter dixit, placidos facientia somnos*: nunc cantibus inspirant: *Tu quoque relictis pervigil Colchis ades, sopite primùm cantibus serpens meis*: nunc sopiunt ferali fumo, quem excitant adusti cadaverum digiti: nunc fœtore, quem expirant tabo manantia mortuorum hominum membra: nunc fatali lumine, quod subobscurum exhalant, certo oleo inunctæ, certo lychno instructæ, certis ritibus incantatæ faces: nunc centum alijs Thessalicis artibus, quas in Orci Peripato discit & docet præstigiatrix impietas. Somni tempora, diutiùs à quibusdam protracta, quod attinet, haud dubiè mira
 de illis

L. 13.

Flaccus
l. 7. de
Argon.

Æneid. 6

7. Met.

Ovid. 7.
Met.

Apud Senecam.

Del Rio

c. 2.

de illis historiæ memorant. Urſi totam hyemem dormiunt, & neque vulneribus excitantur. 1. Sub faſce ſtramineo poſt meſſem cœpit quieſcere, totumque autumnum ac hyemem dormiendo tranſigere ruſticus Teuto: tam dulcis poſt laborẽ eſt quies. 2. Ad ſepulchrum D. Clementis totum annum dormivit Juvenis; evigilavit tandem, dixitque: dormitum ſatis eſt ad ſepulchrum, dormietur longitius in ſepulchro. Quin & quandoque bonus dormitat Homerus, ſed ſeptem horas excedere neſas, quæ ſatis ſunt Juvenique ſenique. Excedunt hos ſape alumni Palladis, quos inter ille, 3. qui cubili ſuo incluſus ſeptem annos, libris incumbendo, conſumpſit: magno utique ſcientiæ damno hic dormiit, majore alij otiantur. 4. Epimenides Cretenſis, ovem dum quæreretur, æſtu fatigatus annos 77. in ſpecu dormiendo quievit: evigilans tandem, quærendæ oviculæ inſtitit. Sed & teſte Laertio, 5. Epaminondas quadraginta propemodum annos; Sancti Fratres, quos cognomento dormientes appellat, tempore Decij, monti Coelio prope Ephelum incluſi, ipſos centum, nonaginta & unum annos continuos dormiendo exegerant: verè Sancti mirabiles, quia dormientes, quos tot inter Sanctos tantum ſepem invenies. Aſſerunt Olympiodorus & Ariſtoteles, oculatus teſtis, inventum eſſe hominem, qui per totam vitam ſuam nulum cibum ſumpſit, nunquam dormivit, quique ad inſtar Cameleontis ſolo aëre, & ſolis calore, vitam conſtanter produxit. Horum proin eventuum, ſi à ſaniore Philoſophia cauſam exquiras, nunc illos adſcribet vaporum exundantium copiæ; nunc obſtructis pertinaci pituitâ nervis; nunc temperamenti, loci, & temporis circumſtantijs; nunc pinguedini calorem nutrienti, viſcoſo humidò, calori modico, deſluxionibus capitis; nunc denique divini Providentiæ, cujus cauſas ſi indages, reponam cum Lyrico: *tu ne quæſieris, ſcire neſas.*

LEUC: Profundiùs ſomno immergimur, vix tempus ſuperpetet ſomniandi. MEL: Decerpemus aliquid ſomno, ut vigilemus de ſomnio: edic quæ hac nocte tibi pinxerat Phantaſius? LEUC: Tam confuſa & varia, ut quæ vidi, non viderim, ſomniando dubius, evigilando perplexus. Si per te licet, colores terram pro more, tu Apellem imitando, duc lineam, & primam quidem in fronte, ut ad oculum pateat Somni eclypon, natura, proprietates, indoles. MEL: Eloquentiæ oracula ſi conſuleres,

1.
Rad. in
aul. ſan.
c. 10.
2.
Greg.
Turr. l. I.
mir. c. 36
3.
P. Schal-
lerer
Conc. 17.
4.
Pauſan.
5.
L. I. c. II
6.
Rader. l.
c.

de Som-
nio.

forſan diceret Tullius, ſomnia eſſe muta naturæ ſpectacula, ubi loquimur ſine voce, ſine oculis videmus, tangimus ſine ſenſu, Aſſueri convivij fruimur ſine gultu; ubi varias ſine geſtu perſonas agimus Jocularis Mimi, ubi comœdias mœſtâ, Tragœdias latâ finimus cataſtrophe, mirabiles Roſcij. Diceret, eſſe Ludos phantaſiæ umbratiles, ubi vanæ ſine viribus iræ, ſine manibus luctæ, duella ſine hoſte, pugnæ ſine armis, ſine ſanguine vulnera, ſine damno clades, ſine emolumento victoriæ. Diceret, Illuſiones eſſe Phantaſticas, ubi in obſcurâ mentis ſopitæ camerâ, nunc inter divitias videmur Iri, inter centones Cræſi; nunc ſine vinculis viſti, ſine Lauris Victores; nunc Actiæcas cernimus Cleopatræ clades, nunc glorioſos Caſaris ad Capitolium uſque comitamur triumphos. Sed Tullij relinquamus hæc paradoxa, qui penicillo Rhetorico ſic expreſſam Somnij venditare ſolent Effigiem. Philoſophi ſumus, qui quod Orator in plano fuſius, in pugno dicunt ſuccinctius. Hinc à Principis noſtri mente non aberrabis, ſi Somnium *phantasma* nomines, *durante ſomno elicitum*: phantaſmata enim, quæ mollibus, ſed tamen tenacibus cerebri fibris in hærent, atque ergaſtulis, ſi ſomni tempore à quibuſcunque agentibus excitentur, imaginationi occurrunt, variâſque ſive fingunt imagines, ſive formant ſpectacula, ad moventis arbitrium paratiſſimi hiltriones. Somnium igitur veluti paſſio Phantaſiam præcipuè afficit, licet & intellectus ſociam non raro operam jungat, dum ſomniamus de DEO, de Angelis; dum formamus diſcurſus, quæ omnia potentia materialis ſphæram longiſſimè ſuperant, atque virtutem.

LEUC: Et quænam tu agentia putas, quorum nutu è latebris ſuis proſiliunt phantaſtici ludiones? MEL: De his variij varia non tam philoſophantur, quàm ſomniant. Syneſius Phantaſtum ſibi fingit, Somniorum Authorem, Author ipſe omni Phantaſto magis fanaticus. Plato, aliàs divinus, de ſomnio ſentit ut homo, quia à veritate diſſentit, dum ſolos ſpiritus ſomnij adminiſtros eſſe affirmat. Porphyrius bona ſomnia bonis, mala tribuit Genijſ malis, utrobique non malè: ſed ubi ſomnij geneſin ſtatuit per innatas quoque animi notiones, quas ex alterâ vitâ mens detulit, hæc enimvero non modò ſomniat, ſed delirat, ineptus metempſichoſis Sectator. Stoici inter alias cauſas ad Fatum quoque confugiunt, notum inſcitia communis aſy-

lon:

L. de in-
ſom.

In
Conviv.

Ion: & ipse, quod mireris, Philosophus dormit, cum agit de somnijs, DEUMQUE excludit Authorem. Minus ceteris Sopitus hac in re fuit Hypocrates, dum somnia adscribit Naturæ & DEO. Solus pro veritate vigilat D. Gregorius, dum tria assignat principia: *Naturam*, unde somnia *naturalia*; *Dæmonem*, unde *dæmoniaca*; *DEUM*, unde *Divina*, Del Rio Interprete, suam trahunt originem.

*L. de div.
per in-
somm.*

*L. 8. mor.
c. 13. l. 4.
dial. c. 48*

LEUC: Nî me fugit memoria, plura è Magno Gregorio caufarum genera affert Pererius. MEL: Affert: sed quæ ad tres hõsce fontes suâ sponte veluti confluunt. Natura siquidem pro dispositione varia mentis & corporis, varia quoque movere solet insomnia. Fac enim in corpore, atra bilis prævaleat, & somniantem terrebunt spectra, quæ in spelæis Colchicis creat thymaturga Medææ Soboles: nunc cum in fugam agent anosa Stryges, aut è Circes Gynæceo equestres in hirco vetulæ: nunc fumosos in capite vortices gyrahit nubilus; per vastas solitudines errabit tetricus; vagabitur per tristes tenebras, horridaque noctis silentia formidolosus: nunc obscuros ingrediatur Dionysij carceres: nunc sentire sibi videbitur Ixionis rotas, Diomedis equos, vel humano sanguine fumantes Busiridis aras. Si imperium inter humores teneat cholera, videbis nunc somniantem Bellonæ faces, vexilla flavis coloribus horrida, fatales rixas, horrenda prælia: nunc videre sibi videbitur Martis furore eversa funditus Iliæ: nunc Neroniana stupebit Romæ conflantis incendia. Si sanguis ebulliat, jam læta somniabit Floræ palatia, mirabitur Tulipæ crocum, stupebit Adonidis purpuram, cum aviculis per arbores saliet, per aëra volitabit cum Icaro: jam occurrent phantastica Bacchi orgia; ridebit Democriti risus, saltabit ad Amphionis cytharam, tripudiabit inter convivium, convivabitur inter tripudia. Si dominium exerceat Phlegma, somnians modò gemet sub onere Sisiphus, sæpè tardam & mille obstaculis impeditam molietur fugam: modò inspiciet pellucidos Narcissi fontes, modò balneis se recreabit cum Cynthia: nunc implebit Danaidum inania dolia, nunc fugitiva cum Tantalo piscabitur poma, vel mœsta cum Ulyssæ patietur in mari naufragia. Insuper & illud amat contingere, ut, quæ corpus dormiendo patitur, patiendò animus somniet: sic in somno amisit visum Rufinus Cornelius, & eundem in somnio sibi visus est

*Plin. l. 7.
c. 50.*

Galen. in l. de præ- sagijs. sus est amississe: sic ille dormiendo tactus paralyfi, somniando in lapidem, velut alter Battus, se credidit immutatum. Animi dispositionem, quod attinet, Protheam non immeritò dixeris, tam varijs Morpheum induere formis asolet. Quid enim somniat timore mortis penè præmortuus, in carcere Manlius, nisi Parentis furores, nisi catastas & mille tragica mortis imminentes præludia? quid Nisus amore faucius, nisi Eurialos? quid Vatiniano incensus odio Hannibal, nisi Romæ ruinas, Capitolijs busta? quid Columbus, sollicitudine plenus, nisi novos in Orbe Orbes? nempe *multas curas sequuntur Somnia*, non aliter ac fides cytharæ, cessante etiam manu, ulterius tremunt, ac tinniunt. Sed

Perer. de Som. Annib. Eccles. 5. v. 2.

S. Greg. l. c.

Del Rio l. 4. c. 3.

& illa, quibus assucta est vitæ conditio, sæpe animo somniant oberrant: sic somniat piscator *aquora, stagna, lacus, vada, flumina, retia, pisces*: Venator, & *nemora, & saltus, volucrésque, canesque, ferásque*: Bellator, *tympana cum lituis, collisos ensibus enses, vexilla & Clypeos, vulnera, mille neces*. Denique alia Somnia movere solet intrinseca corporis, sive plenitudo, sive inedia: alia extrinsecus aër, vel subin varijs quoque influxus Siderum, quæ sicuti varias in lapidibus, metallis, & plantis generant formas, ita in phantasia quoque varias, vel movent, vel gignunt etiam species, virtuti à Sideribus illis promananti conformes.

LEUC: Lippis oculis sim oportet, si posthac somnia non discernam, quæ naturæ suos natales debent. Sed illa quis nôsse poterit, quæ sive DEUM, sive Dæmonem Authores habent?

MEL: Ex Authore partum, ex partu nosces Authorem: malus Genius immittit somnia; immittit & Genius bonus, sed hic ab illo diversa, uterque in modo dispar, in fine contrarius, ut facilè ex cauda serpentem, & radio solem desumas. Ingrediamur, quo Morpheus filum porrigit, Regionem Somni silentem, lustremus diversos Somniantium thalamos, & ecce! hic

Aristo-phanes in Plut. Matth. 1. & 2.

Cic. Tus.

Gen. 37.

in fano Serapidis dormit Pelleus Juvenis, discitque occulta pro Ptolomæi salute medicamina, Serapidi tamen Stygio facilè cognoscenda: ibi dormiunt tres Orientis Legati, discuntque arcana, sed quæ intimis Herodiani pectoris abstrusa recessibus, patere nequeunt, nisi illi, qui dicitur cordium Scrutator DEUS. Hic in psychomanteo Pasiphaës audiunt Spartani futura, sed quæ naturalibus connexa causis facilè divinat hæc orci interpres: ibi futura pariter audiunt Josephi Ægyptij, sed quæ à cau-

sis li-

sis liberis dependent, omnémque intelligentiæ creatæ sphæram
 longè excedunt, & superant. Hic in lectisternijs Amphiarus
 somniantium turbat humores; hunc ad fatales iras incitat Æ-
 sculapius, illum ad libidinem movet Gazæ Venus: ibi sua som-
 nia somniant Josephi nutritij, sed somnians Mundum vigilantè
 confundunt, dum in somnijs discunt mysteria fidei, ad quæ Mun-
 dus in vigilijs somniat. Quid jam dicam de modo? non uno
 se insinuat cœlestis Morpheus: nunc terrore concutit Nabuco- *Dan. 2.*
 donosorem; nunc placidâ sopit Virgulâ Jacobum, ad pedes my-
 sticæ illius scalæ attonitum; nunc velato vultu monstrat se Pha-
 raoni; nunc apertâ fronte apparet Danieli. Id tamen luculen-
 tum in modo Genij utriusque discrimen: Stygius planè horret
 agnosci: hinc ementitâ obscurus larvâ, hominem sic reddit per-
 plexum, ne primâ statim fronte prodatur. Cœlestis & ipse,
 obscuriore poplo, non nunquam velatus, sic tamen se prodit,
 interiori quodam lumine, quo mentem illustrat, suaviori quo-
 dam influxu, quo voluntatem inclinât, ut homo de fide somnij
 planè certus, DEUM non possit non sentire Authorem. Sed
 quo quis spiritu agatur in somnijs, è dispari fine, velut lapide
 lydio facillimè colliget: tenebrarum Princeps respicit Occiden-
 tem, Orientem Angelus lucis. Is revelat occulta, ut pascatur
 curiosæ mentis inanitas, foveatur superstitio, stabilietur super-
 bia: hic, ut promoveatur propria, vel aliena utilitas, declaratur
 fidei veritas, destruat error: *per somnium loquar ad Prophetas.* *Num. 13*
 Is illudit per tela Cupidinis, ut malos impellat ad vitia, bonos *v. 6.*
 perturbet, fervidos à pietatis studijs retrahat: hic sanctiores movet
 Ideas, ut à vitijis malos retineat, consoletur bonos, segnes
 incitet, omnes à malo deterreat: *terrebus me per somnia.* Ille pan- *Job. c. 7.*
 dit futura, ut perplexitate mentem confundat, erroribus im- *v. 14.*
 pleat, præstigijis elidat: hic ut avertat pericula, in dubijs doceat,
 in agendis, cavendisque præmoneat, instruat: *per somnium eru- Job. c. 33*
 diens eos instruit disciplinâ. Verbo ille pro scopo habet, ut no- *v. 15.*
 ceat, hic ut profit: ille ut seducat, hic ut seductos reducat: ille
 ut spoliât, hic ut donis cœlestibus diret: *Senes vestri somnia somnia- Joël. c. 2.*
 bunt: quia effundam spiritum meum. Evolve, si placet sacros anna- *v. 28.*
 les, & horum sexcenta leges exempla, in quibus DEUS per som-
 nia nunc à malo absterret Abimelecum; nunc ad bonum hortat-
 tur Gedeonem; nunc Magos in Orientem reduces instruit; nunc *Gen. 20.*
Jud. 7.
Mat. 1.

Salomonem ditat; nunc denique per Danielem prædicit Regnorum revolutiones inexpectatas, quæ omnia lubebit potius legere, quàm audire.

LEUC: Ita est; id jam pluribus me, quæso, edoceas, quænam sit somnijs habenda fides? MEL: Neque hac in re, quod mireris, inter Philosophos convenit; imò mirareris fortasse, si conveniret. Pythagoræ tribunal si adeas, in Stoicorum confesû, non sine supercilio dicit sententiam, somnijs omnibus fidem adstruet, venerabitur ut mera Naturæ silentis oracula, quibus vel declarantur obscura, vel futura præfigurantur: nam rerum omnium, inquit, mensura est humana conditio: hujus existimatione, non ipsâ rerum naturâ, veritas constat, vel falsitas: tale igitur erit unumquodque, quale videtur homini, sive sano, sive infano, sive sobrio, sive temulento, sive vigilantibus, sive dormientibus. En! bellum argumentum, Philosopho fanatico, & Stoicorum applausu dignissimum. Contrà Xenophanes Colophonius, antiquitate celebrior, quàm veritate, cuncta somnia ridet, velut aniles fabulas, & mera cerebri aberrantis deliria. Quid enim? inquit, an non una eademque omnium somniorum natura? par igitur credendi aut omnibus, aut nullis est ratio: sed plerisque negandam fidem, quis negat? nil ergò causæ est, cur, plerisque rejectis, sit aliquibus tantum habenda fides. Adde, si certa tibi sunt aliqua somnia, certa sit illorum effectrix causa oportet: at quænam illa? num naturam prætendis? pessimè; natura est ordinis amica, atque constantiæ: in somnijs, quid nisi confusio? nisi plena temeritatis est inconstantia? quid nisi ludibria Morphei, quem non immeritò dixeris nugivendulum, jocularum Mimum, naturæ Simiam, fallacem Mercurij Nepotem, cui natale solum est mendax Creta, cui Sinon nutritus, cui mores Prothæi, cujus studia inanes umbræ, cujus Pater de stirpe Grajugenum, cujus Mater fabulosa Antiquitas. An forsân DEUM pro Authore allegas? sed quàm indignè! nunquid DEUS obibat dormientium lectos, concurrabat grabatos, stertentibus injiciet somnia, quæ expergefacti vel non amplius recordentur, vel non intelligant, vel quod pejus, contemnant? apage sis: nam DEO dignius senties, pro utilitate humana consultius, rationi quoque convenientius, si dicas à DEO dari visâ, non sordidis, non indoctis, sed optimis & sapientibus; non dor-

dormientibus, sed vigilantibus, quia magis ad intelligenda dispositis; non per ænigmata, sed apertè indicando, quæ ab homine cupit intelligi. Ita isti nictantes, & pandicantes balbutiunt, per extrema, veritatis devia, aberrantes, dum Bæotico stupore abrepti, vel omnibus, vel nullis fidem somnijs adhibent, oppositâ quidem stoliditate, pari tamen vecordiâ: nempe scitum est illud Oratoris Romani, nil esse tam *ἀλογον* seu *ἀδύνατον*, Cic. 2. de divin. quod non à Philosophorum quopiam asseratur. Nos veritatis sequamur vestigia, & viâ mediâ incedamus. Pleraque somnia esse merissima somnia, omnique prorsus indigna fide, nemo negaverit, nisi qui somniavit nunquam, vel semper. Hoc enim liquidò probat phantastica somniorum natura, quæ per spiritus malè distortos, per Metamorphoses imaginum subitas constanter illudit: demonstrat experientia, quæ continuò fallit: desinit ipsa Scriptura: *ubi multa sunt somnia, plurimæ vanitates*. Quòd Eccles. c. 5. denique *somnia non omnia visa sint errare*, veritas est, quæ nec ipsos fabulosos aliàs Mythologos latuit: audi Homerum. Odysf. 7.

*Sunt geminæ Somni portæ, quarum altera fertur
Cornea, qua veris facilis datur exitus umbris:
Altera candenti perfecta nitens elephanto,
Sed falsa ad Cælum mittunt insomnia manes.*

Nempe, more poëtico, fabuloso cortice veritatis involvitur nucleus, quam qui cum Xenophane negat, superstitionis postulat tot peritissimos Podalyrios, qui agrorum somnia ad agnoscendos, vel curandos etiam morbos idijudicant: inscitia accusat tot Physiologos, qui tanto studio somniorum causas, ac portenta rimantur: falsitatis arguit ipsa Scripturæ oracula, quibus verissima somniantes refert Jacobos, Josephos, Pharaones, Salomones, aliòsque sexcentos, quod jam non esset cum dormientibus somniare, sed delirare cum ebrijs, cum phreneticis insanire.

LEUC: Quòd si quæ vera sunt somnia, observare vera nil oberit: quod ergò de Onirocriticis tibi iudicium? MEL: Illud Ecclesiasticis: *qui attendit ad insomnia, quasi qui apprehendit umbram, & persequitur ventum: quia multos errare fecerunt somnia*. Cujusque somnij, quoquo modo contingat, etsi rarò, etsi temerè atque

fortuitò, habere curam, *Fatui* est. Ita pendere à somnijs, ut vitæ normam ad eorum amussim quis dirigat, faciat aliàs omit-
tenda, omittat aliàs facienda, *Stolidi*, & supra Stoicos fanatici
est. Existimare, quòd futurorum indicia, somnijs, etsi nullam
connexionem habentibus, insunt, *Impij*: quòd promiscuè qui-
busvis à DEO præsignentur futura, *Superstitiosi*: quòd à Dæmo-
ne præsignari omnia possint, *Sacrilegi*: denique somnijs, velut
è Diphthera Jovis, colligere & divinare futura, est prorsus *Ido-
latriæ*. Sed horum abusus prudenti Philosopho Onirologiæ
non tollit usum, atque licentiam. Sunt somnia, quæ nec malè,
nec imprudenter observes: nam solent, nescio, quo pacto
per tenebras, dum quiescimus, nostrorum ut vitiorum, ita &
virtutum specimen, quibus multum assuevimus, sese prodere,
& in somno plerumque palam facere, qui, qualésque fuerimus,
antequam dormiebamus. Memini ego, ait Author acroama-
ticus, fuisse, qui sua alijs facinora, nullis alioqui fideculis expri-
menda, per soporem intemptivè disertis, prædicarent: memi-
ni visos, qui noctu præliarentur, strictoque pugione domum
percurrerent: & experimur, aliquos noctu culillos & vina, ali-
quos fritillos & aleam poscere. Nempe *qualibus in rebus mul-
tum suavis antè morati*, ut canit ille, noctem quoque, somnum-
que traducimus. Hinc adedò dormientes insueverunt, *Causidici
causas agere, & componere leges: nautæ contractum cum ventis degere
bellum*. Idque non alià causâ, quàm quòd animum his ipsèdem
curis, studiisque vigilans occuparunt. Quid igitur mirum, si
conspicitus, animum à Simulacro Cypridis non divertat, qui o-
culos antè, per omne Cupidinis theatrum, traduxerat? quid mi-
rum, si somnians Tibulli lepores aucupetur, veneturque Catuli
passeres, qui vigilans Propertij Cynthias, Bibliasque lectitâ-
rat. En! non inanem Onirologiæ usum, atque licentiam. Fac
enim tibi Morpheus sordidis phantasiâ illusionibus inquinet:
occasiones de die datas examina, deprehensas cave. Quòd si
terriculamentis animum turbet, sapiusque infestet, scrutare o-
riginem, & humorum intemperiem temperando, te à molestijs
libera. Si denique nunc ad flagitia, nunc ad virtutes impelli te
sentias, in Authores inquire, malum ut fugias, bonum verò se-
quaris. Juvat hic addere Synesij monitum, non utique inep-
tum, si Phantasum illius in sensu veriore intelligas. Ait hunc
spiri-

spiritum moderato victu, ingenuis studijs, tenore vitæ ad rationis leges exacto, sedandisque animi perturbationibus præparandum, si grata, quietaque habere somnia animus sit: Pythagoras certè cubitum non concessit, nisi prius suavi cantu demulisset Phantasum, cytharæque modulamine, ad læta somnia invitasset. Sed quod Pythagoræ cythara, hoc Christiano Philosopho sunt nocturnæ preces; his fidibus delinitus, fidem non franget infidus aliàs Morpheus.

LEUC: Teneo crysin de Onirocriticis: supersunt Noctambulones, quos vocant, de quibus tuam quoque mentem percipere, etiam atque etiam cuperem. MEL: Mira horum symptomata oculati testes confirmant: Morphei excubitores, somnique portenta diceres, adèò vigilantium more loquuntur, respondent, disputant, scribunt, ambulant, operantur. Sed debentur hæc paradoxa virtutis imaginatricis potentiæ, quam in talibus propemodum thymaturgam stupet Philosophia: huic quoque febricitantes sua ludibria, phantastici imaginarias extasès, deliria sua phrenetici, prægnantes suos non raro debent abortus. Fuit nonnullis phantasia adèò turbida, ut quamvis Iro affines, crederent se Mundi Monarchas: imò ut ipsimet sese mortuos promulgarent, facti & sui funeris comites, ac vespillo-

a.

L. de an.

f. 4. c. 4.

2.

L. de

Imag.

3.

L. 1. des

essais c. 2.

4.

L. de

Imag.

5.

L. de in-

cant. c. 3.

Gen. 30.

a. Poëta poterat. a. *Me docet ipsi Pales* (Angelum putat Theodoretus 2.) *cultum gregis: ut niger albæ terga maritus ovis nascenti mutet*
Calpurn. Eclog. 2. in agna. Demonstrant tot stigmata, quæ à prænantum phantasmate infantibus impressa, quotidie oculis usurpamus: testantur
 2. *Q. 88. in* historiæ, 3. quæ à matribus, aspectu animalium territis, nunc gliris, nunc urli, vel simiæctypon prodiisse, autoritate minimè
Gen. vulgari perhibent, & observant. Jam corpus imaginantis, quod
 3. *Delrio* attinet, nemo facillè Divo Thomæ 4. dissentiet, juxta quem facultas phantastica in ea, quæ naturali ordine illi cohærent, potest
l. 1. omnia; in ea, quæ inconnexa, potest omninò nihil. Phantasia certè non adjicere poterit staturæ tuæ cubitum unum, alios
 4. *C. 3. q. 3.* tamen poterit, cósque sât miros in corpore producere effectus. Nam finge tibi hominem, quales esse solent Noctambuli, cui apprehensio vehemens, acris imaginatio, cui perturbatio frequens; in hoc si, sopitâ etiam mente, sese levent phantasmata, si vivis coloribus res, sensibus haustas, adumbrent, excitabitur mox appetitus ad timorem, vel ad amorem, nunc ad iram, vel ad tristitiam: his motibus jam aliter atque aliter affectus, nunc frigore torpebit, & impalescet, nunc calore rubeſcet, atque exiliet: nunc loquetur, nunc operabitur, nunc objectum prosequetur, vel fugiet, quæ omnia in Noctambulis cernimus, & admiramur.

LEUC: In mentem hîc mihi venit symptoma aliud, quod non ita pridem somniantem turbaverat. Somniabam, nescio, quas ingratas cum Hecateâ nuru aliqua rixas: luctabar inaniter, conflictabar, sed sine viribus; clamare parabam, sed non poteram, quia oppressus à pondere incubantis, ac vocem, & penè spiritum strangulantis Canidiæ: quid quid sit, dejectam ex hircostrigem, rebar, edentulam, quæ versis in me furijs, infami pondere non tam luctantem premeret, quàm opprimeret. MEL: Vulgi errore abriperis; quam tu volaticam Camillam existimas, græco nomine Ephialtem Philosophi nominant: quod symptoma gastrimargiæ suum debet horoscopus. Nam ubi affluit alimenti satietas, impar culina est, succumbit labori stomachus, unde mala concoctio: quid ergo mirum, si crudi vapores, si sanguis minimè defæcatus, si spiritus obscuri & tetrici evadant in cerebrum, si suo pondere aggravent, & velut incubi terrificam moveant somniantem imaginem? accedit, quòd obſervante Philosopho, ea quæ somniantes percipimus, majora longè

longè videantur esse, quàm sint: cùm enim sensus sopore obtusus, limatâ crisi, discernere objecta nequeat, quibus afficitur, ad notissima in eo genere, adèoque majora longè convertitur: fac enim, pituita aliquantulum dulcis, defluat in dormientis palatum, in Samsonis favos incidisse se somniabit: si sonus exiguus aures pulsât, Jovis tonitrua, Enceladum fulminantis, audire sibi videbitur: si calor modicus partem corporis occupet, Phalaris tauros sibi finget, iisque cremari vivum se judicabit. Hinc est, quod & tu nuperrimè, spiritus cerebro incubos sentiens, injecto te opprimi Caucaso, vel à furiatâ Circe te suffocari putaveris; quod onus ut quis excutiat, conatur, luctatur, suspirat, succlamat, & tamen *in medijs conatibus ager succumbit, nec lingua valet, nec corpore nota sufficiunt vires, nec vox aut verba sequuntur.* Habes mali originem stomachi debilitatem, humorum colluviem, quam, si te amas, cave: sunt ejusmodi symptomata morborum gravium certa & formidanda præludia.

Virg. 12.
Æneid.

LEUC: Superfunt leviora de somnijs dubia, quæ absque Alexandri gladio, nî fallor, solves. Et imprimis quidem, cur somniantes, multiplici varietate fallaciæ, nunc sibi videntur audire, nunc intueri, nunc legere, nunc cum Eurialis colloqui, cùm tamen res ita se minimè habeant? cur videre se putant nunquam aliàs visa? cur audire nunquam audita? cur animo observantur tam nova, tam extranea & portentosa, ut aliquando nec pes, nec caput debita reddantur formæ? MEL: Eam habent imagines, quas sensus interni formant, naturam mirabilem, ut artem longissimè superent. Adonidem pingit Apelles, sed mutum sine voce, immobilem sine gestu: eundem tibi phantasia depingit, sed viventem, sed loquentem, ita ut, clausis etiam oculis, actiones videas, sopitâ aure percipias fermocinantem: sed nempe hæc est phantasmati virtus, ut non modò repræsentet rem ipsam, sed rei quoque adiuncta, loquelam, formas, figuras, loca, & actiones: unde cùm sensus sopiti operentur quasi per umbram, & ratio ligata errorem dissimulet, hæc omnia non aliter obveniunt somnianti, ac vigilanti. Alterius dubij causam in vapores & spiritus Stagiritæ refundit: hi enim in cerebro divagantur sine lege, turbant simulacra sine ordine, commiscent tumultuarij, heberant confusi: unde est, quod, animâ otio indulgente, vicarium regimen imaginatio occupet, quæ
proin

proin, pro sua indole ineptâ, species, velut pendentes in aère nubes, nunc in hanc, nunc in illam mutat figuram, ex iisdem variè combinatis, nunc hæc, nunc illa formare solet Idola, ut nil tam præposterum, nil tam monstrosus cogitari queat, quod suâ Virgulâ creare nequeat Morpheus, etsi imagines nullæ de novo sensibus internis accedant. Ex his jam facillè liquet 1mò, cur hæc ipsa non accidant vigilantibus? animâ enim, ad clavum sedente, cessat confusio, vapores turbidi non obnubilant cerebrum, nec spiritus, vagâ licentiâ, tumultuantur, speciésque perturbant. Liquet 2dò, cur sub auroram clariora, minusque distorta sint somnia? quia nempe vaporum copia, somni decursu jam diminuta, ipsaque spirituum agitatio jam facta remissior, non ita sensuum interiorum functiones perturbat. Liquet 3tio, cur incunte somno, præsertim si à mensâ statim ad culcitram, non illicò appareant somnia? quia vapores vehementius agitati, sic confundunt imagines, ut veluti in aquâ motâ, ac turbidâ evanescant. Hæc ipsa ratio declarat, cur temulentis & helluonibus, vel nulla, vel confusa appareant somnia? nam sicut radios rotæ, citatissimâ vertigine circumactæ, non percipis; sicut circuloꝝ Mæandri, per plures lapillos, stagno injectos, sese interfecant, atque confundunt, ita turbulenti vapores, motu suo perplexas reddunt imagines, somnianti non facillè discernendas. Liquet denique, cur aliqui totâ vitâ non somniant? quia spiritus habent tam agiles, tantâque expirationum vim ejaculantur in cerebrum, ut ostendendis per quietem imaginibus locum minimè concedant.

LEUC: Mihi certè jam non occurrit, quod de somnijs curiosus indagem. Hastam suspendo, si quid occurrat tibi, & Sphingem age & Oedipum. MEL: Occurrit ænigma unicum, quod discursui nostro imponet epilogum. Datur in rerum natura *malum letificans*, datur *bonum contristans*: quid illud? somnium dices, & meritò: nam somniavit Principum non nemo, sceptro se spoliatum, & purpurâ, non jam Cræsi palatia, sed Iri mappalia sese incolere: evigilavit, & unâ cum somnio fallaces umbras lætus discussit: en! *malum letificans*. Fuit & alius, cathedrali honore conspicuus, qui, cum gemino in loco, Episcopos vita simul & dignitas deseruisset, utriusque honoribus inhians, noctu per somnium, duos sibi baculos offerri conspexit, iisque

iusque geminum sibi pedum portendi credidit, vanus Augur: nam altero die, ex equo graviter in terram afflictus, cum crux utrumque fregisset, grallasque sibi ad promovendum corpus dari conspiceret, exclamavit: ô fallax simul, & verum somnium! & ecce! hic *bonum contristans*. Bene igitur somnium dixisti illud, quod bonum evigilantes amisisse dolemus, quod malum experrecti evasisse gaudemus.

LEUC: Hoc ænigma, credo, illi quondam Philosophi solvent, qui dum in vita somniarunt, in morte tandem, sed serò nimis evigilant. MEL: Ita est; quærant, si lubet, qui somnians Mundum adorant, quærant, inquam, quid sentiant jam vigilantes, postquam in cogitationibus evanescere sic somniantes. Heu! 1. *veluti somnium sargentium, Domine, imaginem nostram ad nihilum redigis.* 2. *Turbati sumus insipientes corde, dormivimus somnum nostrum, & nihil invenimus in manibus nostris.* 3. *Quid profuit jam nobis superbia, aut divitiarum jactantia quid contulit nobis? transierunt illa omnia, tanquam umbra.* 4. *Ecce! velut somnium avolans non invenitur existimata felicitas, transit, velut visio nocturna.* Quærant, si lubet, inter Philosophos Regem, inter Reges Philosophum, sapientissimum, nisi Aras posuisset mundanæ vanitatis, felicissimum, nisi somnians nimium indulgisset vanæ felicitati: quærant, & gemens ingemiscet: *omnia, quæ desideraverunt oculi mei, non negavi eis, nec prohibui cor meum. quin omni voluptate frueretur: sed in omnibus inveni vanitatem, & afflictionem spiritûs.* Verbo: *vanitas vanitatum, dicit Ecclesiastes, & omnia vanitas.* Quærant inter Doctores, Doctorum Phœnicem, Augustinum, & suam exprimet in hæc verba sententiam: *omnes ista felicitates sæculi, quæ videntur, somnia sunt dormientium: nam quomodo qui videt thesauros in somniis, dormiens dives est, sed evigilabit, & pauper erit: sic omnia ista vana hujus sæculi, de quibus homines gaudent, in somno gaudent. Evigilabunt, & invenient, somnia illa fuisse, & transisse, sicut dicit Scriptura, velut somnium surgentis.* Quærant inter Sapientes Mundi Octavum, Bernardum intelligo, & ex hisce præmissis deducet conclusionem: *ergo si supis, desine ea sequi, quæ & assequi miserum est: beatus, qui post illa non abiit, quæ possessa onerant, amata inquinant, amissa cruciant: an non ea satius cum honore spernis, quàm cum dolore perdis? an non ea prudentius Christi cedis amori, quàm morti?*

1.

Ps 72.

20.

2.

Ps 75. 6.

3.

Sap. 5. 8.

4.

Job. 20.

8.

Eccl. 1.

2.

Ep. 105.

T

LEUC:

LEUC: Onirocriticos hósce, si Philosophi in suis somnijs consulerent sapius, dormirent, credo, securius, certè felicius evigilarent. Sed ignosce, unum est, quod in te miror; quod præter morem, tu nullum discursui Patronum hodie; quòd nullum in tua Poëcile sanctiorem tu mihi Morpheum, cuius exemplo sic dormiamus in posterum, ut ad sanctiorem vitam evigilemus. MEL: Rectè mones, sic in avia me deduxit discursus, ut in epilogo quærendum mihi exordium. En! Beatum Sylvestrum, fabulosum minimè Morpheum, qui suo exemplo faciet, ut si minùs dormiamus, saltem oculos claudamus, ne amplius videant vanitatem. Auximi natus, in Piceno Juventutem trivit, vel attrivit potiùs: nam Philosophiam somnando exegerat, Professore Phantaso, qui per formas varias, deformaverat potiùs, quàm formaverat hunc mollem Sophum. Illius studium, vigilare noctes, dormire dies, vivere Mundo, & mori Cælo, elegantium formarum esse amorem, & amatorem: sed lethargum illi excusserant vespillones; nam fortè fortunâ sarcophagum eruebant, quo non ita pridem reconditum corpus adolescentis, dum viveret, nobilitate & divitijs inclyti, nec non elegantia formæ, ad miraculum exculiti. Aderat spectaculi arbiter Sylvester, cùmque occidisse oculorum tam lucidas stellas, defluxisse turpiter aureos illos capillos, turbatam putore illam frontis serenitatem, exspirasse illam oris ambrosiam, illum genarum dulcissimum risum, illum denique, quem tota urbs ardebat, ignem omnem in pauculos subsedisse cineres videret: *heu mihi!* exclamavit, *nisi cum mente sanâ, oculos etiam abstulit Venus, in hoc speculo meum video vultrm.* *Video planissimè: sum, quod hic fuit, & verò ero non multò post, quod hic est:* verba hæc gemitus interruperant, lacrymis deinceps loquentibus: abiit, sed melior, quàm accessit: excussit somnum, & ex suspirijs sensit, tandem aliquando se vigilare: aperuit oculos, viditque formas, quas hætenus credidit substantiales, fluxas nimium esse, & accidentales. Agnovit ex hoc Naturæ ludo, à Phantaso constanter sibi illusum, somniasse se somnia, nec nisi inanibus umbris hætenus inhiasse. Hinc, relictâ Patriâ, deflevit solus, quod cum multis peccaverat. Sed nihilominùs diu soli esse non licuit: accivère gemitus, similes socios, quique somniantem secuti sunt, secuti quoque sunt vigilantem: quos ipse meliore Philo-

Iosophiâ excultos, ad laureolam feliciter promovit, quam Discipulis, atque Magistro Cœlum dedit gloriosissimam.

LEUC: Admiror hac in Laureolâ tam faustam Philosophiæ coronidem: sed quibus putas, doctrinam hanc, Mundo novam, stabilivit principijs? MEL: Dabo illorum Epitomen. *L. de resur.* Thesin primam desumpsit ex D. Ambrosio, qui Philosophiam *sur.* nil aliud esse dixit, quàm *meditationem mortis*: hinc Plato prorsus divinè: *rectè Philosophantes soli morti studere asseruit*, utpote *In Phæ-* quorum meditatio unica, *animam separare à corpore*: addit *Madone.* Macrobius, accomodè in Platonis sententiam: *mori etiam dicitur, cum anima adhuc in corpore constituta, corporeas illecebras, Philosophiâ docente, contemnit, & cupiditatum dulces insidias, reliquâsque omnes exuitur passiones.* Thesin secundam posuit ex Regio Davidis Oraculo, *homo vanitati similis: dies ejus sicut umbra prætereunt.* Nempse *omnia somnia*, ut bene dixerit Plato, nos similes illis, qui in iusterrancâ specu, ostensas in umbra divitias, mirantur & concupiscunt: hinc conclusit cum Divo Ambrosio: *relinquamus umbram, qui Solem querimus, deseramus fumum, qui lucem sequimur.* Thesin tertiam mutuavit ex illo Servatoris repetito sapius monito; *vigilate: nam tempus non erit amplius.* Somnus à Natura nobis ingenitus, sed propter vigiliam: dormire oportet, ut vigilemus. Sed quàm malè multi observant hoc monitum, qui in Naturam injurij, vigilant noctes, dormiunt dies, quosque Hesperus in tripudijs vidit, Phosphorus somnolentos miratur, in meridie Phœbus obstupescit altum sopitos. Samson dormiendo perdidit crines, cum crinibus vires: dormiendo his crescunt crines, decrescit tempus, augentur vires, minuitur virtus: non enim, velut dormienti Timotheo in casses venère Urbes & Regna, ita istis sterrentibus, ultrò sese aperient Sidera: *Regnum Cœlorum vim patitur.* Denique quarrum modum sciendi, præ reliquis inculcavit, quo discerent ejus Discipuli: *bene mori.* Stagiritæ, modi hujus oblitus in vita, certè statueret hunc redivivus: hunc solum, qui didicerit, totam D. Sylvestri didicit Philosophiam. Sed quæ nostri temporis est infelicitas: piget discere, iuvat dormire: mirum sanè, quòd mortem sic horreat Juventus, somnum sic amore depercat; Homero si fides, *somnus est frater mortis*: si Horatio, *mors est sopor perpetuus*: O stulta, quid est somnus, gelide nisi mortis imago? dormi: longa quiescenti tempora fata dabunt. *Ovid.*

Pf. 143.

L. 7.

L. de fug.

sc. c. 5.

Plut. in Apophth.

Catull.

Dormi: nam nox est omnibus una dormienda: dormi, sed cave, ne tibi mors dicat, quod olim vigili, malè vigili, quia dormienti,

Plat.

dixit Epaminondas Thebanus, dum cum hastâ confodit: *talem relinquo, qualem invenio*, & utinam! jacentem ad Austrum potius, quàm Aquilonem. Sed tandem satis: cui Theses hæc displicent, legat statuta, quæ suis Philosophis Divus Sylvester: accepit illa à mortuo, ut bene viveret: tu accipe à vivo, bene ut moriaris.

STATUTA ACADEMICA.

Ex mandato Mortis Peripato affixa.

Stato Philosophæ,

Statimque tuum lege, & elige

In his Statutis.

Primò:

Statutum est mori.

Hæbr. 9.

En! Philosophiæ initium à terminò sumitur,

27.

In quem resolvitur propositio vitæ:

Ut scias,

Quòd ablatâ per mortem copulâ,

Non nisi duo extrema remaneant,

Quæ quia extrema, ad terminos spectant,

Faustæ vel infastæ eternitatis,

Ut vel prædicentur in Cælo,

Vel pœnis subjiciantur in orco.

Illud in mortis Logica mirum,

Quòd ipsa resolutio resolvatur in terminum:

Nam terminus mors est:

Non significativus,

Quia nihil significat:

Et hoc ipso significativus;

Nam multum significat, quia nihil.

Categoricum testantur mortui omnes,

Quia absolutè inevitabilem:

Nam è tumulis clamant:

Morimur omnes;

Fuimus, qui es; eris, qui sumus:

Fuimus,

Fuimus, non sumus; es, non eris.

Secundò.

Statutum est mori

Omnibus.

In Peripato mortis, nulla in usu distinctio:

Nam mors est terminus absolutus,

Et absolutè privationis, quia cæcus:

Hinc nescit distinguere inter Irum & Cyrum:

Inter formas Adonidis & Thersitis:

Inter Senem & Juvenem, doctum, sive indoctum:

Sed positis cujuscunque vitæ præmissis,

Sine distinctione necessitat ad conclusionem:

Et utinam! non indirectam.

En! quàm nos bene mors doceat,

Et si nihil distinguat!

Tertiò.

Statutum est mori omnibus

Semel.

Bis hoc semel considera:

Nam post se trahit æternum semper.

Time semel errare, ubi nemo bis errat:

Errores vitæ licet corrigere,

Errores mortis non corriguntur:

Nam errasse semel,

Toto Cælo est aberrasse pro semper.

Nunquam vives bene, semel malè si moreris:

Semel bene si moreris, nunquam vives malè:

Ubi ceciderit arbor, ibi erit.

Difficile morimur, quia semel:

Moreremur faciliùs, si bis liceret.

Quartò.

Statutum est mori

Statuto tempore.

Nam Deus posuit terminos, qui præteriri non poterunt:

Hic sistunt gradum etiam Hercules:

Quia non plus ultrà.

Illud certum,

T 3

Quòd

*Quòd nil certius morte, nil mortis incertius tempore;
Differentia grandis,*

Inter

*Aliquando, & quando,
Ut nihil dicam de quomodo,
Quia hunc modum etiam nesciunt Modista,
Illud sat exploratum,
Quòd mors futura sit Echo vitæ:
Nam qualis vita, finis ita.*

Ceterùm

*Dies ultima latet, ne lateat,
Utq; qualibet instar ultima observetur.*

Quintò.

Statutum est,

Gen. 3.

*Revertéris in pulverem.
Resolutione non indiget hæc resolutio,
Nam dabitur certò,
Et quidem usque ad materiam primam,
Illud mirum,
Quòd per accidens
Nulla in morte detur conversio,
Sed tota fiat per contrapositionem:
Fuiſti Nobilis, eris Ignobilis,
Putrescet sanguis, quo gloriaris,
Nec inter calvarias, ut inter ceras
Reperietur discrimen.*

Dives es, fies egenus:

Pf. 48.

Quoniam cùm interieris, non sumes omnia:

18.

*Et ex centum tunicis,
Vix unicus manebit cento,
Thesaurus arugo, byssum corrumpet tinea,
Et delicatam cuticulam depascent vermes;
Lapidem philosophicum habebis,
Sed sepulchralem.*

Quid es sollicitus de auro?

*Post mortem nauulo non indigebis,
Gratis vehuntur Divites ad Ditem.*

Formosus es, fies deformis:
Palleſcent roſæ, languſcent lilia:
Tres fontis Charites erunt,
Foctor, Putredo, Vermes,
Ut ſic ſpicula mortis retundant telâ Cupidinis.
Dum vivis, vive jam Bacchanalia,
Mors dabit larvam,
Ne agnoſcaris, qui fueris,
In die cinerum.
Abi Philoſophe:
Legiſti Statuta,
Sed fac, ne legeris ſine Statuto:
Hinc redi,

Et ſtatue, operari bonum, dum habes tempus:

Excute ſomnum, ut meliùs dormias,
Ne aternùm indormias.
Mors ſomnus eſt, & ſomnus mors:
Hinc quò plus dormies, vires minùs.
Non habes exiguum tempus, ſed multum perdi:
Luſu deludis vitam,
Quam brevem quæreris:
Impellis tempus, quod ire dicis velociùs.
Non recipis brevem vitam, ſed facis:
Inops temporis non eris, ſi non ſis prodigus.
Hinc

Malo huic Philoſophus provide:
Auge annos virtutibus,
Atque ut mortem fallas,
Incipe immortalis eſſe dum vivis:
Oportet
Ut futurus aternus,
Æternitatem inchoes intra tempus.
Somnia negligè, quia vana
Nam tranſcunt:
Vita iſta Lyceum eſt,
Peripateticum te eſſe memento.
Si vis in ſæculo vivere,

Gal. 6.
10.

Vel in

Virgula Morphei.

*Vel in sæculo sine sæculo vive,
Vel sæculum extra sæculum exige:*

Morere sapius, ut semel bene:

Morere in tempore,

Ne moriaris in aternitate.

Vigilabis bene,

Si hunc somnum sæpe consideres,

Super te sternetur tinca,

Et operimentum tuum erunt vermes.

Isaie. I4.

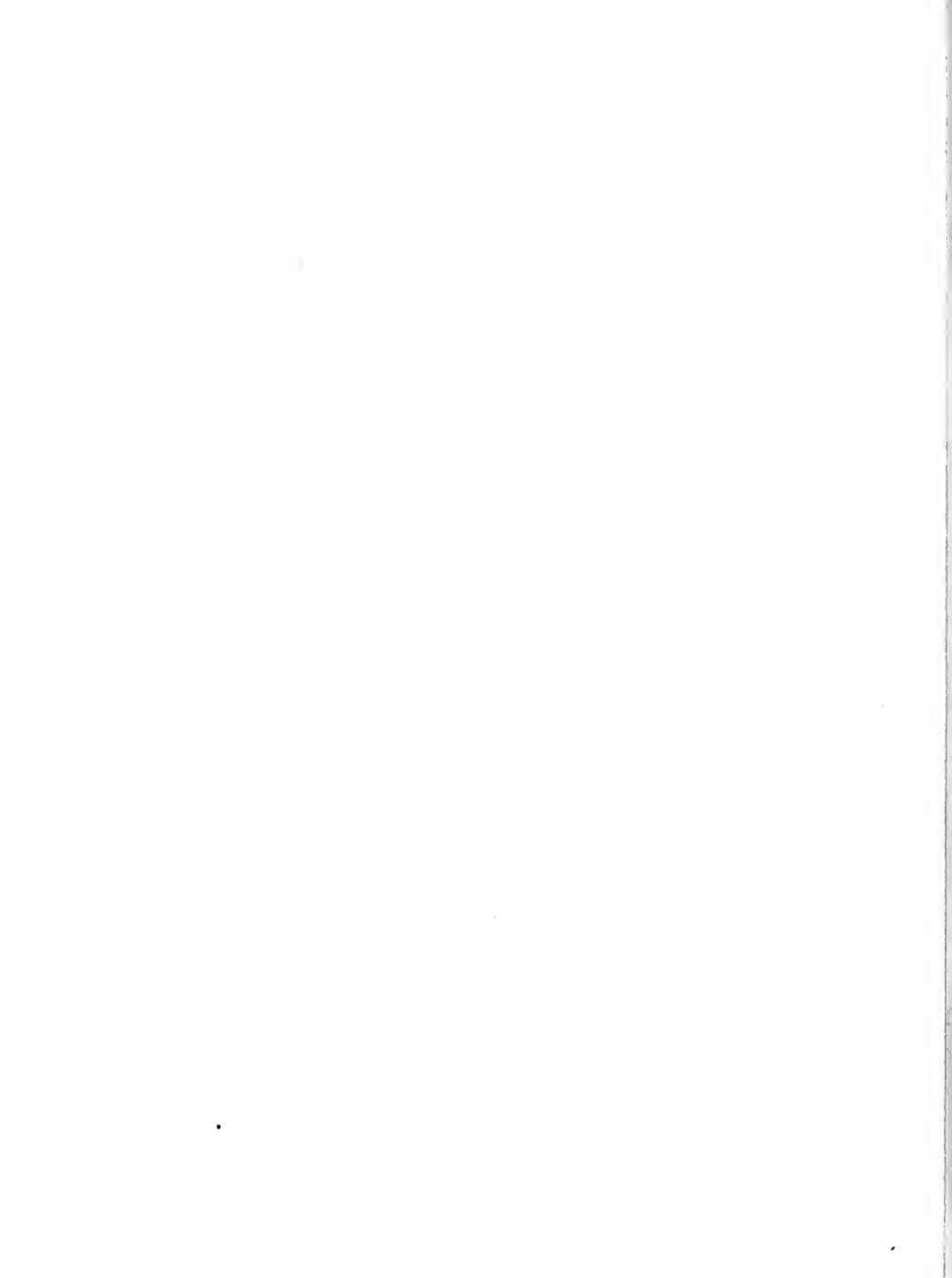
11.

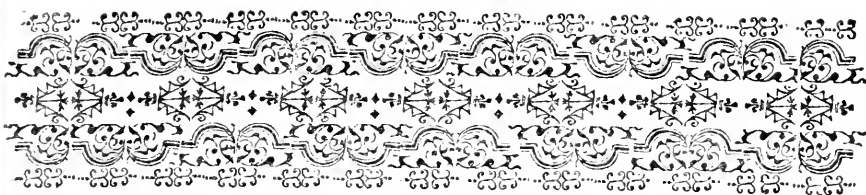

SPECU-

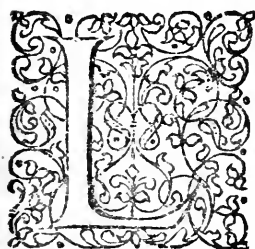

*S. Bruno, Parisius etiamnum Philosophus, Physiognomia:
 verioris arcana docetur à Doctore Philosopho, qui ju-
 sto Dei iudicio, occulta iudicia revelare iussus, has e-
 tumba conclusiones protulit: accusatus sum, Iudica-
 tus sum, condemnatus sum. Fast: Mar: 6. Oct:
 G. Regg del: I. M. Cruvein sculp:*

SPECULUM PHYSICUM,
Sive
 DISCURSUS VII,
De
 PRINCIPIIS PHYSIOGNOMIÆ.

UEUCOTHEUS. Philosophis speculo interdictum hactenus rebar, quia symbolo vanitatis, quod Gynæcea ornaret potius, quàm Athenæa: sed scrupulum eximis, dum & tua Poëcile ejusmodi peripetasmatis superbit. *MELANDER.* Non inaniter, sed philosophicè superbit hoc speculo, quod utinam! inspicerent tui similes, forsitan haurirent inde plus veritatis, quàm vanitatis. Artis specula, fatcor, proseribit Philosophia, & meritò, quia dum formæ lites cum Paride judicant, extra formam Philosophum abducunt. Nutriat ille potius sylvam in mento incomptam, in qua hircocervi commodè stabulentur: frontem caperet, & rugas, nubium instar, adducat, unde cometa, & fulgura promicent; voluminibus indormiat, ut magnum Naturæ librum cerebro complectatur. Hæc severiora Catonis studia: hoc Mundi speculum, vel à Natura, vel à Naturæ nutrice Scientiâ perpolitum, Philosophia inspiciendum non modò Sophis permittit, sed etiam morosius contem-

L. I. natura.
tur. Q. Q.

templandum proponit. Hinc si Senecæ fides, speculorum inventrix ipsa Natura, primum in oculo nobis proposuit, dum humori crystallino, à tergo adjunxit retinam: secundum in aqua, ubi fundum pro plumbo adhibuit, ut si ibi sese cernerent Sophi, non cum Narcissis perirent, sed, juxta consilium Socratis, formosi vitarent infamiam, deformes id, quod negat vultus, virtute redimerent: Senes nihil canitiæ suæ agerent indignum.

Maurus
Præm.

LEUC: Sed cedò, quid in hoc physiognomico speculo, peregrini tu mihi nominis adfers ex Hellade? quid *physiognomia*? an hæc Scientia in Peripato cognita? an civitate donata? & quæ ejus principia, ut speculi instar Philosopho servire queat? MEL: Apparet enim verò, quod Hellepontum non superaveris: adeò non Athenis modò es hospes, sed & tota in Hellade peregrinus, ut ipsam quoque linguam ignores. Peripatum lustra, & mox oculis incurret hujus nominis etymon, dum *facultas* esse describitur, qua ex signis fixis, in corpore apparentibus, naturam, indolem, mores, ac propensiones hominum, conjecturà minimè vanà, scrutatur. En! genuinum hujus Scientiæ cætypon, cujus veluti fronti inscriptam hanc leges syngrapham: *ex notis ignota*. Scientiæ huius, quam Physica sibi numerat subordinatam, tam varia, quàm solida sunt fundamenta, quæ sua sponte dabit discursus. Præcipuum, cui veluti basi tota innititur Physiognomiæ structura, nobis insinuat Princeps noster Philosophus, *arctissimum nempe factus corpus inter & animam*, quo fit, ut una alterius affectiones, motusque communicatione mutua, consequatur. En! Scientiæ hujus Achillem, quem solidissimæ firmant experientiæ, quas jam habemus in temulentis, vel ægris, ubi anima, vel aggravatur à corpore, vel infirmatur: quas jam videmus, in æstuantibus furore, vel amore, aliisque animi motibus, quibus mutatione sensibili, & ipsum corpus compatitur, & commovetur. Hinc cum Duce nostro ita concludimus: inter corpus & animam datur mutua proportio, inter affectiones, motusque sympatica quædam comunicatio: dari igitur potest facultas, qua ex corpore, veluti speculo, colligamus hominis naturam & temperamentum, ex temperamento inclinationes, humores, & mores. Jam facultas ipsa à nobis dicitur Physiognomia; adeoque datur Scientia physiognomica, quod in ordine ad quæstionem propositam erat hic demonstrandum.

C. I. Physiog.

LEUC:

LEUC: Habeo artis lineamenta, sed habebō ampliùs, si quid naturæ, quid temperamenti nomine intelligas, fusiùs ex te intelligam. MEL: Natura cum temperamento synonymã accipitur à Physiognomis; utrumque pro complexione hominis, qua inclinatur ad hoc, vel illo modo operandum. De hac natura bellè ex Seneca Lipsius. *Natura semina bonæ mentis nobis ingenuit, fomites, & scintillas, quæ in alijs magis, minusque elucent, ut est animi temperies: de hac Poëta: naturam furcã expellas, tamen usque redibit.* Porro pressius si indagemus, non uno penicillo expressam temperamenti effigiem cernemus. Stagiritæ, sicuti corpus nil est, nisi compositum ex elementis, ita temperamentum consistit in aggregato ex humoribus quatuor, nempe cholera citrinã, calidã, siccã, simili igni: sanguine calido, humido, simili aëri: phlegmate frigido, humido, simili aquæ: cholera nigrã, simili terræ in frigore & siccitate. Avicenna è primis quatuor qualitibus, quintam quandam & simplicem sibi finxit emergere, quæ, quòd temperatas contineret omnium vires, in ea consistere iussit temperamentum. Sed meliùs à subtili Fernelio *propago dicitur sobolèsque permixtionis, facta è quatuor elementis: à cuius mente non aberrabimus, si temperamentum dicamus concentum quemdam quatuor principum qualitatum, ex omnium elementorum permixtione resultantem.* Ita Principes idiomatis Philosophici, ex ea potissimum ratione, quòd in hoc concentu, difformiter uniformi, consistat inclinatio illa ad hoc, vel illo modo operandum, quam uno temperamenti vocabulo communiter indicamus. Liqueat igitur primò, humores ad temperamenta, quasi suas ad radices esse quidpiam consequens, nec ineptè, ad Galeni mentem, nominari *secunda veluti elementa, quæ massæ sanguineæ à corde genitæ insunt: hinc non ideò quis naturã ferreus, vel melancholicus, ut aiunt, quia multum atræ bilis habet, sed quia ex sua elementorum permixtione, multum atræ bilis habere exigit.* Liqueat secundò, quòd termino communi quidem, sed minùs physiognomico, hunc sanguinei esse temperamenti dicamus, cum hæc (Fernelio Iudice) *non temperamentorum, sed dominantium humorum sint nomina: neque enim illum temperamento sanguineo esse dicimus, cui multum est sanguinis: nisi dicere velis, quinque cujusvis hominis, qui ad extremum senium pertingeret, temperamenta, quia totidem numeramus atates, humoribus multum discrepantes: sic decrepitorum ætas est frigida, Juvenum cen-*

L. 2. ad
Stoic.
phil. diff.
10.

L. 3. phy-
siolog. c.
ult.

L. & c.
cit.

Ibid. l. c.
c. 10.

setur calida. Liquet tertio, unde quibusdam distinctio inter temperamentum innatum, & adventitium; nam latiore vocabulo, cholericum, pro temperamento cholericum acceperunt: quippe sicuti certum est, phlegma augeri posse in homine, qui temperamenti phlegmatici non est, ita pariter est prorsus indubitatum, effectus minimè paucos temperamenti phlegmatici reperiri in eo posse, cui tamen contrarium Natura dedit temperamentum: contingit id, vel virtute, vel vitio, vel à cibo, vel alio ex accidente. Testis est omni exceptione major D. Patriarcha Ignatius: deceperat is, ut ita loquor, ipsos in Orbis Urbe Principes Archiatros, qui phlegmatica cum Natura, unanimi calculo, condemnarant, cum tamen esset in excellenti gradu cholericæ: effecit nempe in illo virtus, ut insitus fibris calor, contra rationis imperium, non prod ret. Neque enim facile dixeris, omnes Thebaidis incolas, temperamento fuisse melancholico, eò quòd longo exercitio, silentio & solitudini, rerumque delectabilium contemptui assuevere; nam per humores hos ascititios non extinguitur primæva qualitatum temperies, sed sopitur non nihil, ac regitur, & injecto, veluti capistro, continetur. Liquet denique quartò, à Medicinæ Principe Galeno bene ad calculum revocari novem solummodo præcipua hominis temperamenta. Primum est temperatum, quod ab *ajurum*, seu ad *pondus* appellant, eò quòd æquales à qualitatibus vires participet, iustaque cæterorum lex sit, ac regulà: non temperata sunt reliqua octo temperamenta: simplicia quatuor comuniùs jam cholericæ, sanguinei, phlegmatici, ac melancholici nominibus appellantur, cum tamen melius longè ignei, aerei, aquæ, & terrei nomenclationibus affici deberent, eò quòd ut diximus, ab elementorum principaliùs, quàm ab humorum mixturâ oriuntur: hæc, ut talia, in nullo homine est reperire. Conjugatorum innumerabilis est variatio, quæ tamen ad quatuor præcipuè species revocantur, in quibus una qualitas prædominatur, ita, ut altera sit conjuncta, in gradu solummodo excellenti: atque hinc dicitur temperamentum cholericum - sanguineum, sanguineo - cholericum, ubi id, quòd secundo loco ponitur, præcellere intelligimus, & indicamus.

LEUC: Ad vota prolixius, temperamenti cætypon efformasti, quòd equidem Scientiæ hujus divinatoriæ objectum ego inter-

interpretor. Sed age, animum explica, quam, te Judice, meretur fidem Physiognomia? sunt, qui illius oracula ad Cingarorum tripodem, velut superstitionis, aut certè vanitatis evictæ ludibria relegant. *MEL:* Scio iniquam crysin, sed quam non ferunt, nisi dictatores illi, quibus cerebrum à dolio sapius volvitur, quàm ipsi cum Sinopensi Philosopho dolium volvunt. Scio rudiorum calumnias, sed quia rudiorum, non curandas scio, utpote quibus semper fuit solenne, altiora captu, spernendo explodere. Caligantes Talpæ sunt, vel potius veritatis lucem fugientes noctuæ: ideò Divinæ huic Scientiæ fidem negant, quia timent, ne vel invitis depingat nativum ectypon, ut non nisi propriâ convicti scientiâ, & conscientiâ fateri cogantur, majorem, quam vellent, Physiognomiæ habendam fidem. Hæc ipsa cautâ est, cur è Philosophis multi calamum strinxerint, & nobilissimam hanc Philosophiæ nostræ partem, ac Divinæ Præscientiæ amulam, contra rudentes Zoilos, à probroso superstitionis stigmatem, efficaciter non minus, quàm acriter vindicârunt. Me quod attinet, Physiognomistis meliori jure, illam adjudico Auctoritatem, quam olim vatibus suis tribuit superstitiosa Antiquitas. Prodebant sæpenumerò, mendaces hi Diphteræ fabulosæ Consiliarij, è silentibus Idolorum adytis, & veluti divina passim, mille debuceinabant ludibria, quæ tamen, divina velut oracula, adorabat simplex popellus. Hæc nempe crassa erant Necromantiæ antiquioris deliria, dum tandem fucata huic falsitati larvam Philosophia detraxit, ac per Physiognomiam, veluti meliorem veritatis Magistram, suos non modò melius docuit sapere, sed & verius docere. Sic enim mecum jam pridem statui: Scientia, quæ non nisi evidentibus nixa principijs, Naturæ arcana rimatur, ignota deducendò per nota, naturali invicem connexa vinculo, neutiquam ad superstitionis Antiquitatis Thulem est releganda, sed omnem potius, Eruditos inter, meretur fidem: talem esse Scientiam physiognomicam non negabunt artis periti, negare non poterunt imperiti, si paulò profundius naturalis hujus speculi fundamentis oculos immergant.

LEUC: Age igitur, Physiognomiæ Sacrarum aperti, & remotâ cortinâ, arcana prome Naturæ oracula, novus in Peripato Aruspex: habes me, velut ex tripode Delphico, suspensum.

MEL: Triplicem Antiqui iniere semitam, per quam ex inspe-

C. 2.

tionem somaticâ naturam, indolem, & propensiones hominis dignoscebant: sed triplex hæc semita, non nisi in totidem illos avia deducebat. Primi considerabant, cum quam animalium specie homo analogiam corpoream præferret: extremitates magnas, pilum durum, fulvumque, leoni similem, si agnovêre, mox leoninæ indolis fortitudinem arguebant: quasi verò ex hisce indicijs, etiam cervo communibus, non eodem jure, quis posset deducere timiditatem: horum ergò augurium, teste Philosopho, mendax est, nisi statuatur indicium, quod omnibus, solisque brutis commune sit, quæ ejusmodi prærogativâ nobilitantur, pateatque hoc signum ad hanc unicè significandam, à Natura determinatam. Alij Gentes cum Gentibus comparabant, Thracibusque, Scythisque corpore similes, continuo in moribus quoque æquales pronuntiabant, eâdem, qua priores, fallaciâ, iisdem ex fundamentis faciliè refellendâ. Nonnulli è proprietatibus corporis propensiones animæ divinabant: sic in iratis notantes ruborem frontis, in timidis pallorem, continuo rubicundos cholericis, pallidos phlegmaticis annumerabant, quasi verò idem in frontè rubor, habere nequeat diversam Matrem, nunc iram, nunc verecundiam. Vana igitur fuere Antiquorum oracula, quia non ex indicijs fixis, sed transeuntibus desumpta; alia igitur tentanda semita, quæ per solidiora principia ad veritatis physiognomicæ apicem nos perducatur.

LEUC: Et quænam illa? MEL: E fundamentis, quæ fusiis, & sine numero congerunt Authores, selectiora & quidem strictius non tam referam, quàm attingam, ne amœnitatem materiæ corrumpat prolixior discursus. Principium primum, quo veluti speculo temperamentum, & indolem, mores ac propensiones perspicias, dant *Parentes*. Quis enim tam vecors, tam sine mente vivit, ut non intelligat, eandem plerumque corporis indolem, veluti hæreditariam dotem, à Parentibus in filios transfundi: etiam lippis decantatum est illud; *quòd non degenerem, & imbellem feroces aquila generent columbam; quòd non procul à proprio stipite poma cadant*. Alterum præbent *Nutrices*, quæ unâ cum lacte faciliè humores, morésque suos instillant, tenerumque proli corpus immutant. Perhibet historica fides, hunc à scrofa, illum lactatum à capra, infelici embammate, suxisse mores ita degeneres, ut prior in luto non sine delicijs se volutaret, alter fatatim

ratim incedendo, etiam lubens, plantas attereret. Sed & *educatio, præcepta, Parentum mores, Moderatorum institutio* persæpe speculum exhibent, in quo filios contempleris: nam eandem, vel non multum ab similem agendi methodum, consuetudo suâ implantare solet Naturâ, & quo semel imbuta recens servabit odorem testa diu, Poëta teste. Fundamentum quoque non modicum explorandæ indolis dant *Orbis plagæ, vel climata*, quæ ob diversos Siderum influxus, ob aëris, aquæ, & terræ varietatem, mores, propensionésque hominum mirabiliter variant. Comœdiam naturalem, in hoc Orbis teatro, spectare te crederes, ubi Natura ipsa est archimima, Actores homines, ejusdem quidem Naturæ, Itudijs tamen & linguis, moribus & affectionibus, omni ex parte diversissimis. Hinc aliquæ Nationes sunt bello insignes, aliæ ingenio, virtute aliæ, aliæ vitij. Dicuntur (aliorum Sententiam refero, Paraphrastes solummodo, non censor; Nationum nulli infestus, quia Mundi civis, cui ex Instituti placitis, Patria ubique, & nullibi) dicuntur, inquam, Hispani grandes, gravitatis pleni, vultu serij, judiciosi, in cœptis constantes, Religionis, Gentisque propagandæ avidi, in Scientijs profundi, Legum & Regum amantes, proni ad mercaturas, honoris æstimatores, læsæque authoritatis ultores. Gallos ferunt humanos, litteris que humanioribus deditos, ingeniosos, & bellicosos, ad arma promptos, vestitu comptos, gestibus leves, fideles Regibus, affectos legibus. Italos asserunt callidos, ingeniosos, sed & promptos ad iram, quòdque consequitur, ad vindictam; cultu officiosos, plus scholis, quàm militiæ deditos: afferunt, quòd ament cantum, & sales, ac in mensa suserint esse frugales; hinc læti convivunt, nec tamen fidunt. Poloni laudantur, ut generosi, nobilitatis, & libertatis amantes, equitando versati, victu duri, apertis etiam tectis securi, ut sine muris, sic sine curis. Germani prædicantur fide sinceri, artibus clari, asperi, laboriosi, in bello fortes, ad magna nati, sed & potius amantes, ac Nationibus externis, Prothei in morem, sese facile accommodantes. In Gentibus externis famosus est Asiaticorum luxus, Africanorum perfidia, Americanorum acerrima indolis vehementia. Montani dicuntur asperi, molliores ac desides feruntur Campestris: Maritimi & Insulani sæpe prædones, Indi mobiles, ingeniosi, Magiæ studiosi, numero fidentes: Af

Syrii superstitiosi, Persæ, Medi, Parthi, & Scythæ fidentes sibi: Phryges, Cappadoces mercenarij: Ægyptij ignavi, Afri infidi, Æthiopes animosi, pertinaces, vitæ, mortisque contemptores: Sinæ tam ingeniosi, quàm fastuosi &c. Hæc, sive vera, sive falsa, dicuntur, & unde tanta geniorum & ingeniorum diversitas? dixi, à soli natalis constitutione hæc suam trahit originem. Testis est ipsa experientia, qua Succorum calvas, densiores duplo, videmus cranijs Germanorum; & unde? nisi, quòd Suecia Polo propior, majori longè rigescat gelu. Jam si frigori est tanta virtus, ut ossa induret, calori erit vis alia, & diverso calori vis denuò diversa: illud autem est in confesso, animum, inclinatione sympatica, dispositionem corporis sequi: tanta igitur, sit oportet, animorum, affectuum, morumque varietas, quanta est corporum, quam pro diversitate climatum nemo non esse maximam videt, & admiratur.

LEUC: Si varietas climatis sic humorum temperiem variat, *alimenti quoque diversitas*, diversis in regionibus diversa, aliam atque aliam Physiognomis indolem indicabit. Sic legisse me memini, in Anglia erupisse subterraneos quondam homines, quorum viridem frontis colorem alimento humido ex herbis, & radicibus tribuit Physiognomiæ cultor Kircherus: nec immeritò; nam compertum est denique, eos etiam cum alimentis mutasse colorem. Quòd si istis alimenta colorem, alijs mutare poterunt, & humores & mores. MEL: Non inaniter philosopharis: uti cibus, sic & *Convictus atque Societas* Physiognomistico Vati indicium præbent cognoscendi incognita, & divinandi occulta: quid magis tritum, quàm illud Poëtæ: *nosctur ex Socio?* nempe sicut amor, ita quoque Societas, aut similes invenit, aut facit: oracula hæc ex divino tripode dudum fudit Regius Vates: *cum electo electus eris, & cum perverso perverteris.* Sed *atatis* quoque *conditio*, Momicam aperire fenestram solet, ut faciliè arcana cordis ominari Philosophus queat. Prætextatum in foro puerulum contemplare, & quid monstrat frons florida, lacteusque in vultu color, nisi mentem ad innocua pronam gaudia: dum, ad Pompeji invidiam, jam triumphat in nucibus, jam molimine Dadalo ædificat luteas, vilia tecta, domos: jam velut in Bucephalo Alexander, equitat in arundine longa:

longa: quid partes corpusculi molles, flaccidæ, atque lubricæ indicant, nisi aquam prædominantem, ad eòque morbos per ulcera, tussès, pruriginès, febres, convulsiones, centumque alias humiditatis noxiæ filias, ac appendices. Adolescentem considera, occurret turgescente ex sanguine roseus genarum color, scintillantes ex oculis erumpent spiritus, mobiles in fronte natabunt succi: & quid huic è physiognomica Diphtera præfagies Augur? asperum nihil, jocosa omnia, inquietum Mercurij hydrargyron appellabis: dices vagum & levem, pertasum ad fèria, pronum ad ludicra, candidum, & verecundum: cum Venusino Vate Protheum pronuntiabis, *qui custode remoto gaudeat equis, & aprici gramine campi, cereus in vitium flecti, monitoribus asper, utilium tardus provisor, prodigus æris.* Cùmque spiritus & aqua ætati huic prædominentur, cum Hippocrate præfagies febres diuturnas magis, hæmorrhagia narium, paucaque alia, quæ adolescentiæ incommoda solent insidiari. Id tamen hic velim, notes, ætatem istam tam esse lubricam ad quodlibet vitium, ad eò mollem & flexilem in omnes partes, ad eò vagabundam per omnia, ut nullâ ratione certâ regi, sed quocunque impellit cupiditas, rapi temerè videatur: ad eò sapienter Sapientissimus omnium ætatis istius semitam, captu dixit esse *difficilem.* In Juvenem, Senemque oculos intendè, quàm diversa in utriusque vultu leges indicia, tam quoque argues diversas indolis proprietates. Illum liberalis, & vividus frontis color testatur, alienâ calamitate facilè mobilem, largum, prodigum, opumque incurium & negligentem: hunc pallor demonstrat anxium, inquietum, sollicitum, suspiciosum, avarum, parcum in suis, avidum in alienis. In illo calidus ebullit sanguis, promicant distentæ venæ, turgescunt succi roscidi, & activi, ex quibus colliges sociabilem paribus, amicorum amicum, Sodalium studiosum, loquacem, ad lusus pronum: in isto sanguis parcus & frigidus, collapsæ venæ, succi aquei, crudi, effœtisque, è quibus conjicias tetricum, tristem, & querulum, deteriora ominantem, morosum, lentum, & frigidum. Illum spiritus copiosi, & impetuososi indicant gloria cupidum, ambitiosum, iracundum, violentum, præcipitem, in affectionibus effrenem, in amandi modo immodicum, ut bellè Seneca, *juventutis vitium esse dixerit, regere non posset impetum.* Hunc spiritus fracti, pauci & acidi reddunt cupiditatibus languidum, impatientem,

Hippoc.
3. aph.
24.

Prov. 30

tem, obtrectatorem novorum continuum, exactorem officiorum rigidum, insomnem, morbidum, & vitæ tamen cupidissimum: damnantem præsentia, laudantem præterita, expectantem obsequia, & exigentem honoris, laudis, & venerationis officia. In Juvene robur virium indicat agilitatem, in Sene debilitas tarditatem: in illo articuli fortes immobilem, in hoc tremuli imbecillem; in illo viscera mollia monstrant vigorem, in hoc squallida, & exsiccata hebetudinem: in illo concoctionis facilitas sanitatem, in hoc debilitas languorem: in illo frons explicata sinceritatem, in hoc rugosa calliditatem: in illo capillitium firmum, *valorem mentis, sed consilium tenue*, in hoc calvities cana longam ex usu prudentiam, sed cum deflavio crinium mox defluxuram: in illo denique corpus erectum longiorem vitam, in hoc incurvum demonstrat propinquum tumulum. Et quid nisi in terram brevi sit reversurus, in quo terra prædominans nunc *spirandi difficultates, nunc articulorum dolores, tusses, vertigines apoplexiæ, vigilias, oculorum humiditates, visum obtusum, aliâque innumera gignit morborum genera*, ut non immeritò Hipponense Oraculum: *quid est aliud videre Senem tremulum, canum, imbellem, infirmum, quam cernere morientem vivum, aut viventem mortuum?* Sed nec juventutem dominium spirituum, oleique à morbis, & mortis prodromis reddit securam; solent illi per febres acutas, morbos comitiales, aliâque symptomata non rarò Libitinæ falci subijci, præmatura spolia, ut accomodè Poëta:

*Dum loquor in sylvis, quid sit formosa Juventus?
Audiit hoc Echo garrula: ventus, ait.*

Ex oppositâ geminâ hac ætate, exsurgit media, velut inter æstatem & hyemem, autumnus temperies, ætas scilicet virilis. Hujus symmetriam, veluti animi iconem, si contempleris, reperies in actionibus circumspectum, in affectibus moderatum, impavidum, non incitatum, non languentem, non præcipitem, inhiantem honori, sed non immodicè, lucro, sed non avarè: videbis, ut incedat in omnibus cautè, aggrediatur ardua, sustineat viriliter, perficiat fortiter; nam falsi dominio, sale conduntur omnia, utut morborum acidum non avertatur. Varios morbos huic ætati, quæ durat cæteris longiùs, assignat Medicinæ Princeps Hippocrates, astmata, pleuridites, lethargos, phrenitides, chole-

Homer.

Hipp. 3.
aph. 31.

Aph. 29.

3. aph.
30.

choleram, hemorrhoides, aliásque vitæ nostræ misérias, quibus in omni ætate cogimur exclamare:

Mille modis morimur mortales : vivimus uno :

Sunt hominum morbi mille , sed una salus.

LEUC: Miror, quòd in hoc ætatis variæ speculo, tam variatum ejusdem hominis ectypon, detegat Physiognomia: Protheum dicerem, adcò diversas, labente tempore, formas induit, *Conditio Statûs.* suosque exiit rursùm mores. Si ætatis conditio, nunquid & *Conditio Statûs* augurandi dabit indicia? rationem percipe, quæ rei hujus me penitùs convincit. Observaveram sæpius, Thralimandrum, dum pari mecum sorte viveret, amicum; nunc ubi supra vulgarem auram, cæca elevavit illum Fortuna, totus alius, alia ore versat, alia mente spirat. In Metamorphoses Ovidij jurâsem, nisi oculi fabulam demonstrarent. Nil loquitur, nisi fuliginosas Nobilium ceras, heri natus stemmatis sui truncus: studia produnt, gloriæ in Posteròs propagandæ Zelosum, familiæ amplificandæ percupidum, summios officiorum gradus affectantem: gestus monstrant molliorem, & delicatum, hostem laboris, comptulum, & superbum, inferiores despicientem, & auctoritatis rigidum exactorem: mores indicant jactabundum, injuriarum impatientem, sumptuosum, prodigum cùm de puncto honoris agitur, legum & litterarum, si non osorem, saltem contemptorem, in omnibus denique se prodit talem, qui sibi licere plus putet, etiàm in vitijs, quàm ulli alteri, natalibus impari.

MEL: Linguam acuit cholera; cave ne ultrà pergas: displicet etiàm veritas, si tantùm pungat, nec ungat: sit, quòd Thranfimandro honores mutârint mores, Nobilitatis neutiquam is est Prototypon, utpote à quo generosa Illustrium indoles abhorret plurimum. Interea non diffiteor, è statûs conditione, non raro colligi saltem adventitium, quod aiunt, hominis temperamentum. Sic ratio statûs Cives probat urbanos, affabiles, lautos, & cultos: agricolas contrà duros & asperos, laborum patientes, deliciarum ignaros. Illos cernimus artifices, ingeniosos; hos indociles, stupidos, consuetudinum tamen tenaces, ac in opinionibus pertinaces. Illos experimur pronos ad factiones, vitijs Urbem inhabitantibus obnoxios: hos ad superstitiones æquè propensos, ac veram religionem; astutos, lucris suis ntentos, facile irritabiles, seditiosos. Martis asseclas si con-

templeris, reperies ut plurimum fortes, audaces, temerarios, asperos, sanguinolentos: cernes non raro assuetos inferendis injurijs, & rapinis: deditos juramentis, & lusibus, Baccho, Bacchiq; pedissequis, quæ sæpe militarem sequi licentiam, cæcus est, qui ignorat. Principum, Regumq; conditio mores format ad Majestatem compositos, providos, & circumspèctos; sunt verbis facundi, sed non profusi: rerum militarium gnari, & œconomiarum studiosi virtutum: in adversis se probant constantes, in prosperis munificos: pollent judicio, subditorum calamitatibus moventur, victorijs non insolescunt, gaudent venatione, & lusibus, exercitijs equestribus libenter vacant, libentiùs bello: amant celebrari publicis laudibus, per ora ferri Provincias, quibus impèrant; subditos, qui jussis obtemperant: dignitatis ac jurium magis sunt retinentes, quò magis se judicant potentes: sed nolo ire per singula. Sexùs muliebris effigiem pro colophone juvat annectere, quam fusiore penicillo, in sua animorum icone, adumbravit non ignobilis Author. Mores illis adstruit non raro simulantes, infidos & fraudulentos, sæpe tenaces, nec modicè avaros. In animi affectionibus vult variabiles, mediocritatis expertes, si amore flagrent, procaces proprus, & impudentes, si excandescant, iræ impotes, & in vindictam obstinatas: addit etiam suspiciosas, irritabiles facilè, ac injuriarum vel maximè impatientes. Indolem asserit levem, astutam, utut arcta nimis sit prudentiæ sphaera: laudis cupidam, ambitiosam, superbam, imò si opibus polleant, si formâ, vel quali quali doctrinâ tinctas se putent, ait, intolerabilem. Genium dicit mollem, formæ ad stultitiam usque studiosum; cæterà mobilem, & ad misericordiam pronum, fragilem ac inconstantem, qui pro armis non habeat, nisi lacrymas, suspiria, fraudes; qui non pugnet, nisi formæ scuto, & linguæ gladio. Sic ille.

Somnia.

LEUC: Hactenus satis de statu: cur somnia silentiò præteris? quæ ego veluti speculum Physiognomiæ clarissimum, præ reliquis in considerationem adducerem. Si enim Medicis ferviunt, ad dignoscenda morborum symptomata, cur Physiognomis usui esse nequeant ad dijudicanda hominum temperamenta? MEL: Rectè tu equidem; sed de somnijs alibi, quæ hîc recoquere palilogiæ vitium foret. Illud non reticebo, *affectiones animi, quæ innocenter erumpunt*, omnium apertissimos comple-

Motus.

xionis

xionis nuntios esse, ac proditores. Effatum hoc liquidò probat
Venusina Vena Poëtica:

*Tu nihil invitâ dices, facièsque Minerva, &c.
Format enim Natura priùs nos intus ad omnem
Fortunarum habitum, juvat, aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore gravi deducit, & angit:
Pòst effert animi motus interprete linguâ.*

*De Arte
Poët.*

Non potuit scilicet latere hunc Vatem, esse aliquid, quod urat
intus cholericum, sanguineum stimulet, melancholicum gravet,
riget phlegmaticum. Fuit certè in Cyro quidpiam, ut etiam igna-
rum pastoritij puderet baculi, dormienti sceptrum fingeret, con-
versantique, coævus inter, offerret priuias. Quid multis?
quàm naturæ ligni proclive est, in undis supernatare, terræ mo-
veri deorsum, igni levari sursum, tam proum est temperamen-
to igneo, excandescere; melancholico, iudicium obfirmare.
Certè conjectura minimè inani, Heraclitum & Bellerophonem,
Melancholicorum catalogo Theophrastus inscripsit, eò quòd
deserta & inuia lamentis, planctùque implerent identidem: est
enim bilis tristitiæ primùm, postmodùm quoque insanie radix
non infœcunda, quæ si semel frigore, & sicciferâ tenacitate ce-
rebrum occuparit, accesseritque comes hypochondria, de entro
& catena tibi prospice: nam proximus jam ardet Ucalegon.

LEUC: Non difficulter persuades: si enim generoso Mas-
sico est tanta virtus, ut teste Pittaco, *sicut speculum formæ, ita vi-*
num mentis sit index: affectui subitò elabenti quis similem neget
virtutem? MEL: Nego similem, & longè adstruo maiorem:
hoc argumentum à fortiori in exemplo clarescet: ob oculos ti-
bi pone tumulatum fortè Cremetem: videbis è cæmeterio abi-
re imprimis viduam, tantùm non luctu obrutam, sequi atratos
Comites, pullatas præficas & pollinctores: omnium genis sedet
pallor, innatant lacrymis oculi, ora quasi Riphæo frigore con-
creta altum silent: ubi domum venerint, vestes modò, dein
etiam gravitatem, paulò pòst etiam silentium damnant: subin-
accumbunt mensæ, mortuale epulum gustant, cyathos pren-
fant. Ecce! redit oculis siccitas, color genis, ori lætitia. Ipsa
non rarò vidua, ab epulis surgit Sponsa, & antequam seriniario
capulum solvat, cunas dictat. DEUM immortalem! quæ tam
dissidentium affectuum causa, nisi falernum? ferunt Legatum

*Apud A-
thenarum
l. 10.*

Principis, Virum aliàs in Pythagoricâ palestrâ fat probatum, Aula dolo, sic poculis se proluisse, ut mero innatantem linguam in potestate amplius non haberet, sed edissereret, vel maximè reticenda. Prudentior Zeno Philosophus, cum post epulas rogaretur ab Aulicis, quid Regi de eo referrent? *aliud nihil*, aiebat *quàm esse Senem Athenis, qui inter pocula silere sciret*. Jam si tanta vis vino est, ut inducat latitiam, secreta expiscetur, affectus, diu multumque vigili ratione domitos, in apicum producat, major erit temperamento, ad affectus proprios inclinandi: est enim vino & applicatum magis, & majoris longè virtutis. Illud tamen te monitum pervelim, me de affectionibus loqui, qui non tam eliciuntur, quàm subito elabuntur: siquidem actus, qui libero subsunt voluntatis imperio, complexionis non semper fidi sunt Exploratores: videbis, ut effervescent etiam aquei, igneiq; ad contumelias mitescant, ita tamen, ut vel ex modo non difficulter conjicias, liram phlegmatici adscitam, cholericis naturalem. Denique, ut filum tandem discursui rumpam, *actiones, motusque corporis*, quia cum actionibus animi, naturali foedere conjuncti, sæpe sapius temperiem produnt, maximè si rationis imperium prævertant. Scintillabat oculis, genibusque titubabat monstrum illud hominis, Julianus Apostata, & vel ideò, adhuc juvenis, metum Viris sanctis incussit, minimè inanem, uti demonstraverat eventus.

LEUC: Ignosce, si filum abrumpis, dimittis invitum: disceursus dulcedine irritasti orexin, non satiasti. Perge, & quæ in genere hætenus, enucleatius per partes prosequere: recreabis, certum te velim, non fatigabis. MEL: Frustrà es: malim te avidum, quàm satiatum: sic redibis lubentiùs. Hastam fat fatigatam, cum Pallade inclinabimus paulisper arbori, somno dum indulgemus; in vivum, floridumque germen excrevisse interea, licebit forsitan cras admirari. Speculum physicum jam invento, aliud tibi offero Florentinum, quod esse librum testatur Brutus, *Speculi* nomine appellatum, eò quod Reipublicæ acta præcipua Posterorum oculis exhiberet. Liber hic *speculum loquens* est: illum aperiet aliquando conscientia propria: loquetur hoc speculum, tacebit nihil. Habete patientiam Physiognomi, satiabitur curiositas vestra. Hoc aliquando speculum inspicietis, & in momento unico videbitis omnia: hunc conscientia librum in ictu

In Hist.
Flor.

ictu oculi perlustrabitis, & in instanti scietis plura de vita, quam tota vos docuerit vita: habete patientiam, in illo iudicio poteritis exercere iudicia; applicate vobis oraculum, quod Eloquentiæ flosculus, quem præcoci falce mors indiscreta demessuit, vobis è tumba acclamat:

Rhetor eram, dixi: conantem dicere plura

Parca vetat: mæstus nunc premit ora dolor.

Nullus curo tropos, nullas modò curo figuras,

Præteriit vitæ vana figura mea.

Judiciale genus, solùm tractare licebit.

Væ mihi si, causâ deficiente, cadam.

Judiciale genus tractabitis Physiognomi: iudicium dabit, sed primò vestrum: statuetis vobis ipsis tunc vestrum horoscopus, & utinam ascendentem! adeste ergò in tempore, & in conscientiæ speculo lineamenta vestra notate; in hoc libro, vestri animi ectypon, legite, trabalibus litteris descriptum. Statutum est omnibus mori, statutum est post mortem iudicium. Vix oculi corporis claudentur morte, aperientur animæ oculi. Heu! quale spectaculum, inopinatum, horrendum! in primo momento, thavmaturgo lumine illustratam, stupebit se anima: patebunt unico intuitu omnia: sine disquisitione se prodent occulta, sine reflexione manifestabunt se conscientiæ intima. Videbis cogitationes totius vitæ singulas, & simul omnes, citra confusionem: iudicabis bonas, vel malas, citra hæsitacionem: condemnabis vel approbabis in instanti, citra dilationem. Sed & verba simul videbis, omnia & singula, quin sis confusus: à bonis distingues mala, à malis peiora & pessima, quin sis perplexus: probabis vel reprobabis iustissimè, quin sis suspensus. Imò cum cogitationibus & verbis, apparebunt simul & semel, omnia & singula opera, & quidem sine obscuritate: bona, vel mala agnosces sine ambiguitate: aternâ pœnâ, vel præmio digna senties, absolutissimâ æquitate. Et hæc omnia, intuitu simplici, velut in speculo agnosces: videbis omnia, quæ nunquam vidisti, deprehendes singula, ad quæ in vita minimè attendisti. In instanti patebunt cuncta vitæ instantia: in instanti eris accusatus sine lite, sine argumentis convictus, sine strepitu iudicatus: in instanti lata erit decisiva Sententia, in eodem instanti data effe-

ctui,

Etui, tūque vel receptus in Cœlum, vel relegatus ad exilium lustricum, vel detrusus ad exitium sempiternum.

*Job. 9.
v. 28,*

LEUC: Superi! quàm horrendum est istud instans! quàm magni momenti est hoc momentum! jam non miror, quòd etiam Justissimi inter Justos *vercantur omnia opera, scientes, quòd Judex Divinus non parcat delinquenti.* Certè alia sunt illius judicia, alia hominum: Dominus est, nemo potest effugere: omniscius est, nihil potest latere. Quid dicet tunc Sophus, cùm ad hoc tribunal rapi se viderit solum, exutum epomide, destitutum Patronis? obitupescet ad novam hanc cathedram, ubi omnia apparebunt illi novissima, supra omnem fidem intelligibilia, supra omnem eloquentiam inexplicabilia, supra omnem intelligentiam incomprehensibilia? MEL: Ita est, frustra formabit Sophismata, frustra Aristotelicæ afferet argumenta subtilitatis: optimè Isidorus: *ad districti Judicis examen nec Justitia Justis secura est.* Nihil ibi valebit, quid quid hìc æstimatur. Sola virtus in pretio est, quid quid afferetur præter virtutem, oneri erit. Ut alij taceant, loqui & accusare incipiet Sophos conscientia propria: hæc in factis illorum testabitur, quod vidit; accusabit, quod dissuasit; laudabit, quod consuluit. Hæc Philosopho, juxta Physiognomiæ verioris principia, horoscopum statuet, tam inopinatum, quàm ingratum. Mores deteget primò *ex arcto nimium fœdere*, quod anima habuit cum corpore delicato. Dicet Philosophum non fuisse, sed *φιλοσώμαστον*, sensuum servum, ventris mancipium, corporis jumentum. Dicet, sic adhæsisse carni, ut mores traxerit molles, commoditatum amantes, delicijs immerfos, inconsideratos, præcipites, & inconstantes: mentem ad carnalia pronam, ad superna obtusam, spiritum flaccidum, & excæcatum, animam vitæ præsentis cupidam, & pertasam futuræ. Dicet *ex arcto nimium fœdere* duxisse vitam prorsus carnalem, deditam vitio, quod D. Paulus etiam nominari inter Philosophos prohibet: quod D. Cyprianus vocat *ruinam melioris ætatis*, adolescentiæ scilicet, & juventutis: per quod *Diabolus totum hominem ducit in triumphum*: propter quod, teste sancto Remigio, *salvantur pauci*, damnantur plurimi. Mores deteget secundò, *ex analogia*, quam Philosophus habuit cum brutis: dicet Philosophum non fuisse, sed subinde præcipientem

*De bono
Pudicit.*

tem furore Pardalim, subin stertentem pigritiâ Arcadem: nunc gulâ voracem lupum, nunc luxuriâ foetentem porcum: dicit fuisse Epicureâ de stirpe mulum, cujus nepotes dudum D. Hieronymus, antonomasticis, *Philosophorum pecudes*, appellavit: dicit fuisse Sardanapali viperam, vel Sibaritico de partu bestiam, quæ beatitudinem suam in cœno, finem ultimum in delicijs posuit, in nulla re brutis superior, nisi quod ratione utatur, ut abutatur, possitque desperare infra pecus. Mores deteget tertio ex *Educacione pessima*, pessimos: hæc non raro corruptela Juventæ, hæc petra scandali, hæc Innocentiæ Charybdis. DEUM immortalem! *Educatio*, quæ deberet esse via salutis, filios ducit in avia suæ perditionis. Stupefcite Parentes, & si quos hic titulus complices comprehendit, stupefcite, quod non nisi nomine sitis Parentes, re ipsâ filiorum carnifices, & latrones. Stupebitis judicium, quod olim habebitis ex judicio natorum. Heu! Leucothee, quid miramur tot ova in Peripato pessima, cum audiamus crocitantem tot corvos? non enim obscœnæ upupæ, candidam progenerant columbam. Progenerant filios, ne viperarum genimina in Orbe unquam deficiant: pietate crudeli dant vitam unam, ut cum tempore rapiant geminam. Sic instituunt, ut in medijs ad salutem destituant; sic educant, ut seducant, sic nutriunt, ut ad macellum Diaboli saginent. Non sat est illis in malum præceps Juventus; incitant, ut citius pereant; exemplo viam monstrant ad orcum, ne saltem per ignorantiam salventur: filios non agnoscunt, nisi pariter crocitent, & cum vitâ vitia quoque fugant hæredes. Non sat est illis prona ad interitum Juventus, Moderatores constituunt, qui Moderato-ribus egerent: immorigeros, ut informando, natorum mores deforment: corruptos, ut filij eò certius corrumpantur, & pereant: atque ut pretiosius pereant, solvunt liberale Minerval, illis ipsis, quibus utilius solvissent duplex, si natos nunquam instituisent. O Parentes, minimè Parentes, sed potius tutores constituti ab orco: sed potius nutritij, à Diabolo delegati, quorum filijs illud oggeras: *vos ex Patre Diabolo estis*. O Parentes, verè locum tenentes illius, qui homicida fuit jam ab initio: nam ipsemet si educare vellet filios vestros, scelestius educare nec vellet, nec posset; crudelius enecare etsi vellet, non posset.

Sed ad Conscientiam revertamur. Mores hæc deteget quartò, ex Societate perversa perversos. Sat foret perversus ille, qui inter perversos negaret se pervertendum: quid enim hoc aliud, nisi *inter ignes non uri, inter laqueos non capi, picem tangere, nec inquinari?* Oraculum est magni in Spiritu Magistri, quòd qui cum peioribus appetit conversari, jam se moribus depravatum ostendat. Hæc nempe mala Societas, Innocentiæ pestis est, gangræna serpens, lues contagiosa: mori cupit, quis quis vivere cupit hos inter aspides venenatos. Optabat Isocrates, ut ejusmodi Juventæ probra, stigma circumferrent in capite, ut Nothi hi essent noti, & vitarentur. Noscis illos Philosophæ (nam crocitando se produnt corvos) cur ergò frequentas: audis in aurem, quòd tantò magis glorientur, quantò magis turpes sunt, nec tamen fugis, sed Augustino ut probes te supparem, *etiam fecisse te fingis, quæ non fecisti, ne videaris abjectior, quò innocenter: nec vilior habearis, quò castior.* Infaustam Philosophi sortem! cum illum pudet sui pudoris, cum erubescit, quòd erubescat. Grande malum, cum fingitur malum, quòd etiam infectum, factum esse optatur: magna miseria, cum quis mentitur se miserum, ne inter miseros putetur felix: quasi verò non sit miserrimus, qui miserrimis cupit esse æqualis; nec sat scelestus, qui cupit esse scelestior, ut scelestissimis teneat æquale pondus. Exclamare libet cum Seneca, licet Ethnico, Christianis plurimis plùs Christiano: hic non plùs ultrà: *tunc enim consumata est infelicitas, ubi turpia non solum delectant, sed etiam placent: nam desinit esse remedio locus, ubi quæ fuerant vitia, mores sunt.* Infelicem Peripatum! qui toties experitur, nec dolet, quòd malè semel expertus Atheniensis Peripatus, & dolere cum voluit, satis non potuit. Erat ibidem Philosophus, Carmus nomine, quem si dixeris vitiorum sentinam, Juventæ pestem, Academiae perniciem, laudasti; nam ipsum scelus, huic Carmo compositum, videri poterat innocens: hic, inquam, Carmus (quæ est proprietatis malorum pestilens) ut sibi similes crearet Philosophos, coram Academia crexit Aram, Cupidini sacram, hoc lemate: *amare, & amari:* ut sic scelus ostenderet, non impunitum modò, sed gloriosum, quia thure dignum, & Aris. Et ecce! quanta sit in Socio scelesto facultas, ut attrahat; quanta in Juventute infirmitas, ut attrahatur. Habuit stygium hoc stratagemam, tam felicem in sua infelici-

S. Paulin.
Ep. 2.
Hugo de
Instit.
Novit.
c. 5.

Confess.
l. 2. c. 3.

Epist. 93.

Clemens
Alex. in
Protrep.

licitate successum, ut intra pauculos soles in Lyceo Atheniensi flagitiosa baccharetur licentia, & Academia in lupanar, Athenæum in Gynæceum meretricium sit commutatum. Vah probrum, sed solis Ethnicis exprobrandum! vivimus tempora, quibus nulla Cupidini Ara, ad minimum publica: quibus nulli Carmi, notorij saltem & tolerati. Quod si qui fortè in Peripato Sophi, qui Carmi Sectam profiteantur, excusandi sunt meritò, quia occulti: execranda quidem eorum malitia, sed admiranda magis, quia ingeniosa: non illi hæc publicè, quod ad scopum ineptius, sed occultè, quod tutius: larvam induunt, ut securiùs noccant: occultant scelus, ne esse scelesti prohibeantur. Excusandi sunt meritò, non enim Veneri erigunt Aras, sed libros exarant, quibus plus Aris omnibus, erigendis Veneri, destruunt. novum hoc stratagema ab Annibale didicit pubes ingeniosa: Is enim, contra Eumenem, Regem Pergami, pugnaturus, vipers ollis inclusas projecit in castra, quæ ex improvísò erumpentes, hosti priùs intulerant lethum, quàm ille strinxerat ferrum. Hi nequiori astutiâ, sic amatorijs Ovidij involucris, sic olidis Tibulli centonibus occultant, & dispergunt serpentes, ut non notetur venenum, nisi jam haustum, nec advertant se Juvenes periùsse, nisi cùm perière. Excusandi sunt meritò: non enim publicè erigunt Aram, sed in occulto, aperiunt haram: venenum in ore circumferunt, conditum saccharo, cuilibet ut aspergant, quemvis ut jocando quoque interimant: in urbanitatis cyatho propinant philtrea, sub amicitia schemate occultant tela, ut incautos feliciùs, contagiosâ luc, inficiant, insectos necent. Excusandi sunt meritò: nam bacchantur non nisi cum Thyrsò, quem floribus velaverant Bacchides, ut, pugionem floribus tectum, securiùs mergerent in viscera Viatorum: in Lyceis se Harpocrates simulant, in circulis produnt se Epicuros: in Ecclesijs fufas putes ex are statuas, in conventiculis Ganeones: verbo: *intus Nerones, foris Catones*, simulant ovem, ut tegant lupum. Denique excusandi sunt meritò, nam Ecclesiastico teste, 1. non nisi *in silentio mordent, ut serpens*: & quod satis mirari non potest Seneca, 2. *ijsdem sunt vitijs gratiosi, quibus nocent*. Quid ergò mirum, quod eodem Authore, tam periti sint *expugnatores alienæ pudicitia, quàm negligentes suæ*: quid mirum, quòd sic exarment Cupidinis pharetras, ut plura tela, in Juventæ ruinam, velint emit-

1.

C. 10.

2.

Ep. 94.

3.

Contr. l. 1

tere, quàm Venus ipsa possit sufficere. Stupete Carmi, Aras destruite, plus isti nocent silendo, quàm vos loquendo; plures occulta Veneri immolant, quàm vos Cupidini publico Athenis sacrificastis.

LEUC: Superi! quàm paradoxa tu affers hìc argumenta ad excusandas excusationes in peccatis. Non ausus sum hæcenus perorantis Philippicam interpolare. Tuine putas, sic in iudicio excusandos quondam à conscientia improbos, proborum pessimos seductores? MEL: Ita est: sic excusando iat accusabit, sic laudando genuinum statuet, vel invitis horoscopum. Sed infinitus sim, si ire velim per cuncta Physiognomiæ principia, quibus coram tribunali Divino conscientia deteget Sophorum mores. Nil dico de *alimenti varietate*, quæ corpori subministravit tot incentiva libidinum; nil de *potûs diversitate*, quæ cum toties hauserunt malè salutem, vires corporis, animæque simul exhausere salutem. Nil affero de *ætatis conditione*, quæ in omne malum præceps & prona; nil de *affectibus, erumpentibus innocenter*, qui rarò innocenter erumpunt, sed præcipiti plerumq; alveo, honestatis repagula dirumpunt. Non commemoro ista, quia non nisi frustra, apud leves quosdam Philosophos, adeò gravia commemorantur. Clamat aeterna Veritas, Præcone Apostolo, quòd ita *peccantibus voluntariè jam non relinquatur pro peccatis hostia, sed terribilis quædam expectatio Judicij*: sed huic clamori occlamat Salvianus, admiratione abreptus; *puto, non creditur DEO, & quid dico puto? utinam ambigè putarem, & non evidenter cognoscerem! non creditur DEO.* Clamat Christus ad ejusmodi Stipendiarios orci Quæstores: *væ! homini, à quo scandalum venit*; sed non creditur DEO. Clamat DEI locò Hippo-nensè Oraculum: *væ! etiam laudabili vitæ hominum, si remota discutias misericordiâ*; sed non creditur DEO: clamat conscientia propria, DEUMque *rigidum* proclamât in peccatis homini proprijs: *nam exiget ad usque novissimum quadrantem: crudelem* proclamât in alienis, *mutatus es mihi in crudelem*, animam exigendo pro anima; sed non creditur DEO.

Hebr. 10

Matth. 5

Job. 30.

LEUC: Quid ergò remedij superest? qui DEO non credit, jam creditur judicatus, & condemnatus. Forfan si à mortuis quis resurgat, credent infideles hæ noctuæ, oculosque aperient lumini rebelles Talpæ? MEL: Erras: habent Moysen & Pro-

Prophetas; his si credere renuunt, *neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.* Ut tamen nihil intentatum relinquam, ab inferis mortuum excitabo; doceat ille, quæ in iudicio didicit, ut ejus saltem exemplo, Sapientes simus, & sapiamus. Percipe, quod de Divo Brunone annales produunt, quibus fidem si demus, levitatis nemo nos arguat; nam est tanta autoritas, ut cum illa errare non possit non esse Philosopho gloriosum. Produunt illi hunc Sanctum, necdum Sanctum, sic Philosophiæ Parisijs dedisse operam, ut Mundi illecebras, si non amaret, neutiquam tamen averfaretur. Sed DEO sic disponente, accidit casus, è quo multi resurgerent: mors nempe accidit Doctoris cujusdam, per quem male mortuum, melius vivere plurimi docerentur. Extulit ille è feretro fatali caput (en! dignam argumento physiognomico cathedram) sèque horribili voce, nunc iusto DEI iudicio accusatum, mox iudicatum, denique condemnatum asseruit. Obriguère omnes, Bruno præsertim, qui hac triplici conclusione, sic in angustias redactum se sensit, ut si minus de sacco, saltem circumspiceret de cremo; in qua novam exorsus Philosophiam, honorum umbras timere didicit ab umbra, aliósque suo exemplo docuit, fugere ad umbras, umbris ne fallerentur. Et ne tibi quoque Leucothee mundana vanitas obtendat umbram, lege Oraculum hujus Philosophi iudicati, quod ne Posteritas oblivione unquam oblitteret, Divus Bruno lapidi sepulchrali, stylo incisum ferreo, reliquit.

ORACULUM PHILOSOPHI JUDICATI, *Ex Tripode sepulchrali ad Philosophos judicandos.*

*Rumpe
Suetum morti Silentium,
Infelix lingua:
Eloquere,
Qua sine aure audiisti, sine oculo vidisti,*

*Fusisque mixta lacrymis,
Lacrymosa funde Oracula,
Quæ resorberet libentiùs
Mutus dolor.*

*Heu! quàm severa
Sunt vera DEI Jndicia!*

*Accusatus sum,
Sine Advocato huc advocatus à Morte,
Tot causarum*

*Causam agere jussus,
Reus simul atque Causidicus.*

*Accusatus sum
Ab Angelo, haud ampliùs Protectore,
A Demone, fratrum delatore,
Et Accusatore.*

*Accusatus sum,
Unus à multis,*

A Probis, quos non secutus, sed persecutus:

*Ab improbis, quos malè fovi,
Quibusque pessimè me devovi.*

A Socijs, quos seduxi, nec reduxi:

A Superis, quos semper irritavi:

A Superioribus, quibus nunquam obtemperavi:

Ab inferis, quibus fui solatio;

Ab inferioribus, quibus scandalo:

A tot salutis medijs, quibus non usus:

A Creaturis omnibus, quibus abusus.

Accusatus sum:

*Toto Cælo hæc exprobrante,
Totà terrà vindictam clamante:*

Ipsa Naturà me accusante,

Ipsò Jndice hæc confirmante,

Scientià proprià id non negante,

Conscientià proprià hæc attestante.

Hinc accusatus, sum judicatus.

Reus à Jndice:

Ab omniscio convictus,

A justissimo appensus,

A seve-

*A severissimo minor inventus,
Ab inexorabili non ultra auditus,
Ab inflexibili repulsus.*

Judicatus sum

*Rejecta omni exceptione,
Non audita ulla excusatione,
Sine causa dilatione,
Sine judicij appellatione.*

Judicatus sum

De bonis & malis:

*De malis, quæ feci bene,
De bonis, quæ feci male,
De malis, quæ putaveram bona,
De bonis,*

Quæ esse debuerant meliora.

De minimis, maximis;

*Nam ab omniscio Oculo
Festucæ, sicuti trabes, extrahuntur
Ab oculo.*

Judicatus sum

De apertis, occultis:

*Nam sine umbra discutiuntur hinc umbrae,
Nec sunt ulla hinc in tenebris tenebrae,*

Hic

*Examinantur examina,
Cogitationes librantur in trutina,
Vagæ, & erraticæ Veneres*

Hic figuntur,

*Et avolare jam nequeunt
Amentes mentis Cupidines,
Quique in vita cæci, fiunt hinc oculati,
Amotâ fasciâ vanitatis.*

Judicatus sum

Prorsus de omnibus:

*Nam otiosum etiam verbulum,
Minimè otiosè hinc ventilatur:
Sine joco judicantur hinc joci,
Sine palpo etiam levissima,*

Hic

Hic palpantur.

Judicatus sum

De singulis,

Quæ feci, & quæ non feci, sed facere debui:

Quæ feci omittenda, quæ omisi facienda:

Non hic omiſſa omiſſa,

Non prætermiſſa commiſſa.

Sic judicatus ſum condemnatus

Sententiã juſtiſſimã,

A DEI facie repudiatus:

Sententiã irrevocabili,

Ad Cæli Patriam non revocandus.

Sententiã aternã,

Ad orcum jam deturbandus.

Propter oculos scopulos, ad fletus & tenebras:

Propter dentem, ad dentium ſtridorem:

Propter mentis ſuperbiam ad abyſſum:

Propter oris ſpurcitiã ad vermium fætores:

Propter voluptatum momenta ad inferorum tormenta,

Propter gaudia ad mærores,

Propter delicias ad dolores,

Propter faces libidinis,

Ad rogos infauſta aternitatis.

Heu!

Infelix Sophus!

Hæc loqui cogor ad Sophos,

Tenete Oraculum, erit miraculum,

Si mihi nunc ſimiles,

In Judicio,

Tunc ſitis diſſimiles.

Ite & ſapite:

Alieno Judicio, comparate vobis Judicium:

Præſens corrigite, futurum mutate,

Ne ſic viventes, aliquando morientes,

Mihi ſimiliter,

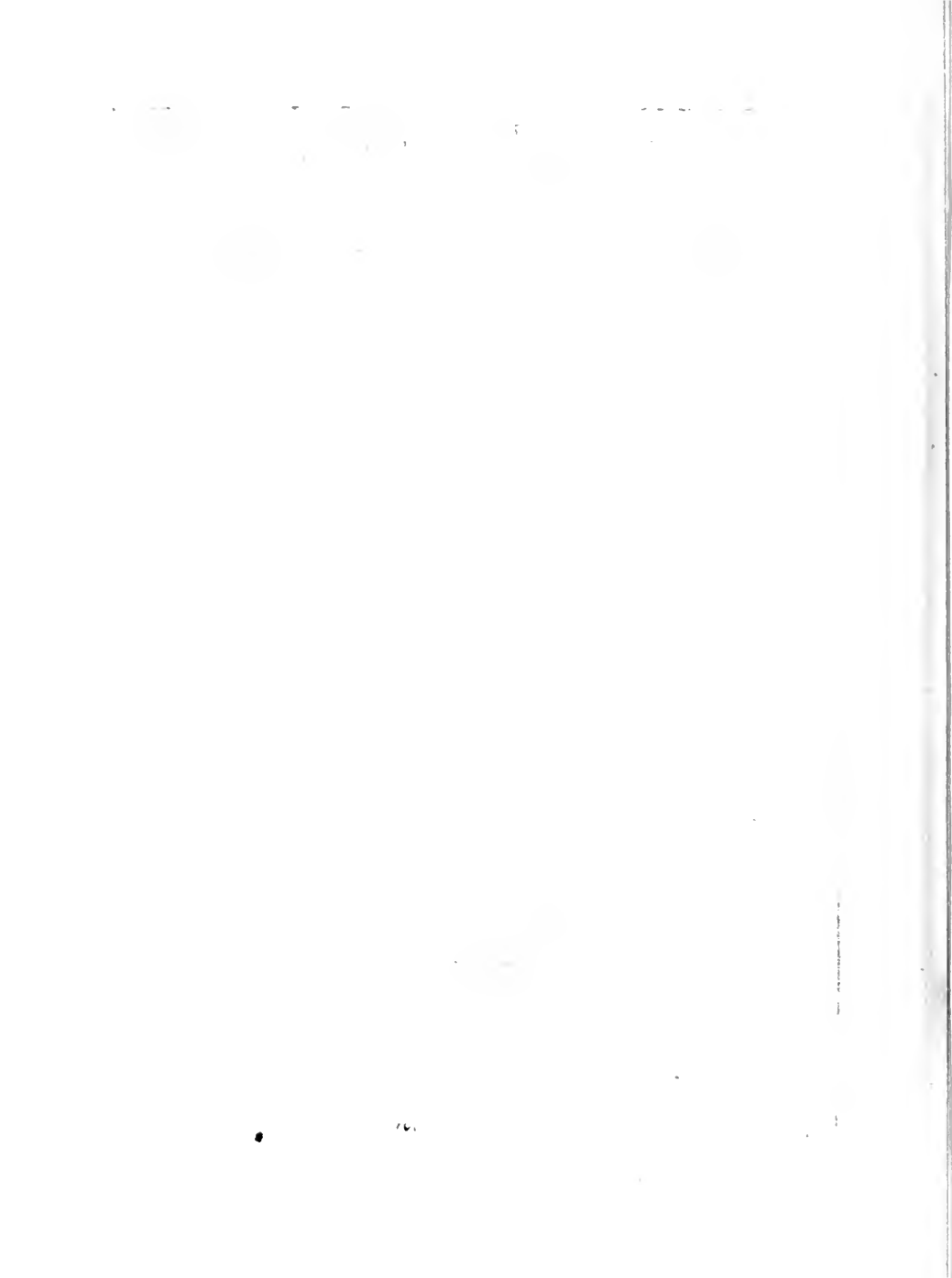
Sitis juſtè tunc accuſandi,

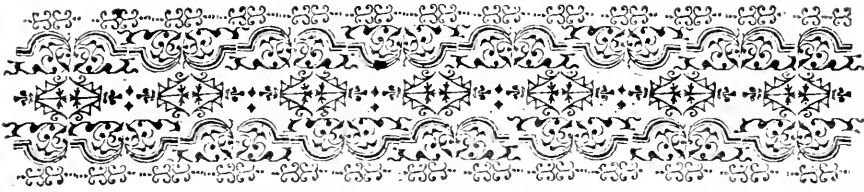
Strictiùs judicandi,

Severiſſimè condemnandi.

S. Gregorius Nazianzenus, in Athenas celebris quondam Sophus sic Physiognomio didicit arcana, ut è Juliani, necdum Apostatae Lineamentis, clare prædiceret futura vitia mentis, neutiquam vanus Augur; nam vera fuisse oracula, lacrimis fuisq; sanguine testatus est Christianus orbis, & vita.

MOMI FENESTRA,
Sive
 DISCURSUS VIII,
De
 AUGURIIS PHYSIOGNOMIÆ.

MELANDER. Si lubet Leucothee, hastam Palladium resumemus: en! quæ penè sterilis heri, in novi germen discursus hodie reflorescit. *LEUCOTHEUS.* In digitos misi horas, & singula fermè momenta, dum licuit redire ad orbitam; adeò suo me lepore suspendit abruptum heri colloquij filium.

MEL: Probatur Mihi curiosa aviditas, quæ in Philosopho ne quidem leve peccatum, sed grande potius industriæ incitamentum. Heri ipseculum, hodie Momi fenestram tibi aperio, quæ de Physiognomia in illo heri obscurius, quia in genere; hodie per istam enucleatus, quia in specie perpendemus. *LEUC:* Qualem tu mihi fenestram? siparium remove, ut mentem tuam penitus in illo contempler. *MEL:* Momus, infame Nomen, quia non nisi ab impudentia canini dentis Posteris cognitum, post Creaturas & ipsum rodere Creatorem, per inauditam proterviam, Theonino dente est aggressus: nam dicere ausus est, oblitum

tum Numen, ne humano cordi fenestram apponeret, quo veluti speculo, sensâ hominis homini paterent. Crysin hercle ingeniosam! contra quam vel ideò Natura exciperet, ne sensâ monstri hujus exotica introspicere cogeretur. Sed nempe in bonum hominis, hæc sola solius DEI prærogativa, *quòd Scrutator sit Cordium*: præter hunc nullum admittit arbitrum cor humanum: si tamen admitteret, Physiognomus sibi primas meritò vendicaret: hunc, quia arcanorum omnium arbitrum, recusat Natura, multorum saltem exploratorem constituit Philosophia. Quid multis? Physiognomia est illa Momi fenestra, cui veriùs subicribas, *Oculo nil oculo*. Per hanc, dum secreta obscuriùs rimamur, fenestram parat supremus Judex, quæ lucidissimi ad instar solis manifestabit, in nota valle, secreta cordium, & abscondita tenebrarum. Enimverò

*Non malè Gnomistam Naturæ ego dixero mystam:
 Quippe, quod hæc celat, velat: is cuncta revelat:
 Prodit is humores, prodet mens conscia mores:
 Judicat is frontes, damnabit at altera fontes.*

LEUC: Momi fenestræ dedisti lucem, majorem symbolo claritatem: restat, ut & Patronum cæpti discursus clariore notitiâ illustres. MEL: Gregorium vides, quem à Patria Nazianzenum, à scientiæ laude illustre Sydus, à sanctitatis splendore lucidissimum Ecclesiæ Solem, adorat Orbis: hunc ætate provecum sibi attribuit sacra Themis, quia Theologum: juniorem tamen sibi meritò Peripatus vendicat, quia Philosophum, & inter Philosophos celeberrimum Physiognomiæ Cultorem, atque Doctorem. In ætatis flore reliquit paternam domum, ut Philosophiam, tunc in Græcia hospitem, investigaret: invenit illam Athenis, sicque ad Annum usque trigessimum coluit, ut in ejus Ingenio sese stupefceret Philosophia, se ipsâ majorem. Nam sensit se exhauribilem, quia exhaustam: vidit posse se crescere, & superesse ingenium, quod totam caperet, nec impleretur. Hoc agnovêre Athenienses, hinc abire volentem retinêre: oblatâ Sophisticæ cathedrâ, rati, neminem melius docere posse, quomodo virandæ fallaciæ, nisi illum, qui neminem falleret, nec falli ab ullo posset. Tantæ Scientiæ neutiquam minor accessit virtus: castitatem, ejusque nutricem parsimoniam ita coluit, ut
 nolim

nolim ducere parallelum, ne fors aliquos christiani nominis Sophos, Ethnicos judices; hunc Christianum. Cum fortitudine animi sic conjunxit justitiam, cum prudentia sic temperavit rerum caducarum contemptum, ut Catholicum jurâsses, nisi Cæthecumenum sese ultrò fuisset professus: verbo: sic virtutes omnes in se collegerat, ut nihil defuerit ad sanctitatem, præter baptismum. Debuit hanc vitæ felicitatem sancto consortio, quod cum Basilio Magno, tunc Condiscipulo, habuit. En! quanti Philosopho referat habere probos contubernales. Accidit quondam, ut cum Juliano, necdum Apostata, congregarentur: nam tunc temporis illura adhuc adolescentem, sub Aristarchi cujusdam ferula, infeliciter, quia in Orbis Christiani exitium, educaverant Athenæ. Discurrebat cum Principe isto Gregorius, & quia Philosophus, sic discurrebat, ut plura videret, quàm loqueretur. Hoc enim Philosophos inter, aliósque discrimen, quòd hi loquantur, loquentes ut audiant: illi verò loquantur, loquentes ut videant; *loquere, ut videam te*: nam applicatâ per loquelam Momi fenestrâ cordis intima expiscantur. Sic ergo cum Juliano parvulo discurrebat Magnus iste Philosophus, ut oculos, frontisque lineamenta; ut nutus omnes, motusque corporis singulos, ut verba, ipsâmq; loquendi methodum, Physiognomicâ trutinâ secum tacitus libraret: tum ille Amico, non sine gemitu, in aurem: Superi! quale monstrum in suam perniciem educat Patria! Juvenem putas, sed mihi crede, Catulus est juvenili sub corpore, cui lac Tigrides, cui spiritus dedêre Leones: Catulus est, qui in furoris Getici excrescet belluam: crede mihi, plus truculenti Sinonis, plus Catilinæ alit in pectore, quàm Acharis; Vestivium tegit, & jam coquit tristes scintillas, ut cum tempore excoquat perituri Orbis incendia. Sed quid ego Physiognomistæ hujus Oracula refero? audi, ut illa ipsæmet referat in Oratione secunda, quæ elegantiam styli meritò prima: *fecit me Vatem gestuum ipsius (Juliani nempe) deformitas, & ingens admiratio. Siquidem optimus est Vates, qui ex gestibus ipsis ratiocinatur. Nequaquam verò mihi hæc boni hominis signa videbantur: colli crebræ conversiones, humeri alternis subsultantes, oculi torvi, vagabundi, & furiosum quiddam contuentes. Pedes instabiles, crebræ geniculationes: nasus contumeliam, & contemptum spirans, figura vultus derisionem significans, quomodo variabatur: risus crebri, altum crepantes: nutus, &*

natus sine sermone: Sermo interruptus, non complens sententiam: interrogationes crebrae & stultae, responsiones inconcinnae, & coacervatae, inter se dissidentes sine ordine. Quis singula describat? talem vidi ante facta, qualem postea ipsa facta ostenderant. Utinam adessent, qui tunc mecum fuere, & eadem viderant! testes sunt hujus meae narrationis; qui meminerint, me edidisse hanc vocem; quantam pestem Romana Monarchia nunc alit! Hæc ille.

LEUC: Probas enimverò, etiam Sanctos Physiognomiæ neutiquam fuisse vel osiores, vel contemptores: imò probat se ipsum D. Gregorius Physiognomicum fuisse Vatem, quia fatidicum simul, & veridicum Augurem. Hinc aptiorem discursus Patronum non invenisses, qui Physiognomiam doceret sanctius, & ad illam nos incitaret utilis. Id obstupescio, quod singula membra, motusque corporis singuli sint totidem veluti linguæ, quæ Philosopho prodant secreta cordis. Fac igitur, has linguas intelligam melius, & fidem heri datam exsolves, ruptamque telam ad vota denuò prosequeris. Edic, quid actiones singulæ, quid singula hominis membra Physiognomis significant, ut ex illis, veluti totidem vitris, tam bellam sibi fabricent fenestram? MEL: Actiones & membra hominis singula, totidem esse specula, per quæ animi sui secreta pandit, veritas est, divino etiam calculo roborata: *ex visu cognoscitur vir, & ab occurſu faciei cognoscitur sensatus: Amictus corporis, & ingressus hominis enuntiant de illo.* Scilicet in casa nemo Principem quæsierit, nemo extra concham margaritas, nec vestigia canum canis allatrat, nec ferarum dissimulat. Timet etiam, cum securus est lepus; fremit etiam, cum angitur leo: incolam circumferimus, tam arctè corporis vinculis constrictum, ut agere nequeat, quin se prodat: catenam sequitur, quæ non vult, patitur, sæpe compatitur, prout heri diximus ex Stagirita. Quid igitur mirum, quod ex hoc fœdere sua deducant Physiognomistæ auguria? Videres, artis hujus peritos, in hominis vultum, intentos defigere oculos, obtutuque minimè perfunctorio totam librare corporis symmetriam. Grandiores corpore, nî aliunde tollatur vitium, tardiores mente pronuntiant, tardissimos si accedat humiditas, minùs tardos si siccitas: contrà staturâ parvos, majores ac promptiores ingenio asserunt; præcipites, si sicci; minùs vehementes, si humidi: notum est illud; *rarò breves humiles vidi, longos sapientes.*

In

Eccles.
19.

Ex toto
corpore.

In promptu est ratio, nam tardius in magno, in parvo celerius sese communicant cerebro vitales spiritus: hinc mediocres optime constitutos volunt, *quia medium tenere Beati*. Ceterum corpora longa, & crassa multum habent humiditatis; crassa & brevia plus frigoris, minus humiditatis.

LEUC: In capite iudicij sedes est: quod ergo iudicium de capite formant artis periti? MEL: E nimium grandi deducunt somniculosam ignaviam, eò quod grande pariter humiditatis, vaporumque; inde progenitorum fit receptaculum. E nimium gracili arguunt virium debilitatem, iram precipitem, vulpinæ junctam astutia. Ceterum plerumque sunt ingenio hebetes, turbati atque indociles, cum spiritus in arctum compressi, generent caloris excessum, excessus variam in spiritibus confusionem. Apolline dignum est illud, quod mediocri majus, iustum tamen; maxime, si in fronte protuberat, & in sincipite malleatur. In illo, quod ex utraque parte incurvum, merito illud desideres, quod vulpes in capite fictili desiderabat. Sphaericum indicat rotundam mobilitatem, ex qua instabilitas sequitur, oblivio, discretio modica, exigua non raro prudentia, quæ veluti filia ex instabilitate progerminat: insuper caput inclinat modestia, erigit confisa sibi audacia. E fronte leges effrontem, si torva; si parva, stupidum; si longa, latæque, audacem; si exporrecta, ingeniosum. Valde prominens indicat imaginatione pollentem. Iracundum rotunda; quadrata, & leonis instar subconca, magnanimum; caperata, serium & cogitabundum; nebulosa, tristem; explicata lætum, & à curis securum. Denique ex tota facie, veluti ex frontispicio, sæpe animus prospicit: hæc si parva, significat callidam latere vulpem, mobilémque simiam: si grandis nimium & longa, ignavum Arcadem tegit, humorum copiâ confusum, spirituumque crassitie stupidum, segnemque. Et ipse color non raro animi depingit ectypon. Nam ex pallore leporem leges perterrefactum: ex livore invidiam lyciscam: ex rubore verecundum, vel etiam leonem, incendia coquentem & fulmina.

LEUC: Si frontispicium animi vultus, oculi erunt fenestræ, per quas sæpe sæpius, dum foras curiosius prodit, se prodit. Sic legisse me memini, oculos grandiores iustò, & prominentes, humiditatis, adeoque & sociæ tarditatis esse indicium. E parvis astutiam, & siccitatem, non nulli asserunt tralucere:

*de Capite.**Tylkowschi.**Ex fronte.**De facie.**De oculis*

laudantur ſplendidi, charopique, magnitudinis mediæ: ſi guttulis modicè fufcis tingantur, ingenioſum; ſi nimis rubentibus, iracundum; ſi nigricantibus, timidum; ſi pallidis, doloſum autumant: quibus major pupilla obtuſos, quibus minor acutos judicant: pupillas inæquales, monſtri indices volunt, utpote quos impreſſo veluti ſtigmatate Natura ipſa notavit. Cæterum è proſilientibus & globofis myopes, è reconditis perſpicaces, è defixis cogitandum, vel impudentem, inconstantem è vagis, è nutantibus timidum, ex accenſis iracundum, è celeriter motis complexionem calidam, frigidam è lentis, è lucidis ſpirituum copiam augurantur. MEL: Non incognita refers, tot ſunt animo fenestra, quot oculi, fateor; ſed & quot membra, tot ſunt homini lingua, quibus etiam ſilendo, arcana mentis eloquitur.

De ſupercilijs.

Supercilia elata arrogantem produnt, parva defectum caloris, adeoque timiditatem: multum pilosa excessum, adeoque audaciam. Capillus frequens loquitur calorem, qui reſolutos in fumum humores propellit foras; hinc animus virilis: rarus frigidam humiditatem; hinc indoles imbellis. Pilus rectus & mollis annuntiat manſuetum, & timidum propter humorem: nimium crispus, & durus fortem & præcipitem propter calorem: hos inter medius temperatam complexionem. Iracundum indicat ruber, moderatè ſubniger temperatum, ater melancholicum, flavus inſtabilem, aureus aureum. Imò & aures non audiunt tantum, ſed & loquuntur: ſiquidem parva ingenium denorant, nimium longæ, Arcadicam ſtupiditatem. Inferius fiſſæ natos interdiu, non fiſſæ noctu: rationem, à ſe diſtinctam, non adſtruxit hætenus experientia. Sed & in naſo naſutos ſe credunt, artis hujus Philologi: ex Aquilino ingenium arguunt, dignosque generosâ alite ſpiritus. Ex ſimo ignaviam; ex craſſo bovinam ſegnitiem; ex acuto iracundiam caninam; ex rotundo leoninam magnanimitatem: ex rubicundo colligunt ſitibundum hepar; ex protenſo oderatûs ſubtilitatem. Sileo ejusmodi ominis rationes, quas in analogiam cum brutis, & præcipuè qualitatum, humorumque excessum, defectumque, veluti radicem primam, non immeritò refundunt.

De Capillis.

Supercilia elata arrogantem produnt, parva defectum caloris, adeoque timiditatem: multum pilosa excessum, adeoque audaciam. Capillus frequens loquitur calorem, qui reſolutos in fumum humores propellit foras; hinc animus virilis: rarus frigidam humiditatem; hinc indoles imbellis. Pilus rectus & mollis annuntiat manſuetum, & timidum propter humorem: nimium crispus, & durus fortem & præcipitem propter calorem: hos inter medius temperatam complexionem. Iracundum indicat ruber, moderatè ſubniger temperatum, ater melancholicum, flavus inſtabilem, aureus aureum. Imò & aures non audiunt tantum, ſed & loquuntur: ſiquidem parva ingenium denorant, nimium longæ, Arcadicam ſtupiditatem. Inferius fiſſæ natos interdiu, non fiſſæ noctu: rationem, à ſe diſtinctam, non adſtruxit hætenus experientia. Sed & in naſo naſutos ſe credunt, artis hujus Philologi: ex Aquilino ingenium arguunt, dignosque generosâ alite ſpiritus. Ex ſimo ignaviam; ex craſſo bovinam ſegnitiem; ex acuto iracundiam caninam; ex rotundo leoninam magnanimitatem: ex rubicundo colligunt ſitibundum hepar; ex protenſo oderatûs ſubtilitatem. Sileo ejusmodi ominis rationes, quas in analogiam cum brutis, & præcipuè qualitatum, humorumque excessum, defectumque, veluti radicem primam, non immeritò refundunt.

De Auribus.

Supercilia elata arrogantem produnt, parva defectum caloris, adeoque timiditatem: multum pilosa excessum, adeoque audaciam. Capillus frequens loquitur calorem, qui reſolutos in fumum humores propellit foras; hinc animus virilis: rarus frigidam humiditatem; hinc indoles imbellis. Pilus rectus & mollis annuntiat manſuetum, & timidum propter humorem: nimium crispus, & durus fortem & præcipitem propter calorem: hos inter medius temperatam complexionem. Iracundum indicat ruber, moderatè ſubniger temperatum, ater melancholicum, flavus inſtabilem, aureus aureum. Imò & aures non audiunt tantum, ſed & loquuntur: ſiquidem parva ingenium denorant, nimium longæ, Arcadicam ſtupiditatem. Inferius fiſſæ natos interdiu, non fiſſæ noctu: rationem, à ſe diſtinctam, non adſtruxit hætenus experientia. Sed & in naſo naſutos ſe credunt, artis hujus Philologi: ex Aquilino ingenium arguunt, dignosque generosâ alite ſpiritus. Ex ſimo ignaviam; ex craſſo bovinam ſegnitiem; ex acuto iracundiam caninam; ex rotundo leoninam magnanimitatem: ex rubicundo colligunt ſitibundum hepar; ex protenſo oderatûs ſubtilitatem. Sileo ejusmodi ominis rationes, quas in analogiam cum brutis, & præcipuè qualitatum, humorumque excessum, defectumque, veluti radicem primam, non immeritò refundunt.

De Naſo

Supercilia elata arrogantem produnt, parva defectum caloris, adeoque timiditatem: multum pilosa excessum, adeoque audaciam. Capillus frequens loquitur calorem, qui reſolutos in fumum humores propellit foras; hinc animus virilis: rarus frigidam humiditatem; hinc indoles imbellis. Pilus rectus & mollis annuntiat manſuetum, & timidum propter humorem: nimium crispus, & durus fortem & præcipitem propter calorem: hos inter medius temperatam complexionem. Iracundum indicat ruber, moderatè ſubniger temperatum, ater melancholicum, flavus inſtabilem, aureus aureum. Imò & aures non audiunt tantum, ſed & loquuntur: ſiquidem parva ingenium denorant, nimium longæ, Arcadicam ſtupiditatem. Inferius fiſſæ natos interdiu, non fiſſæ noctu: rationem, à ſe diſtinctam, non adſtruxit hætenus experientia. Sed & in naſo naſutos ſe credunt, artis hujus Philologi: ex Aquilino ingenium arguunt, dignosque generosâ alite ſpiritus. Ex ſimo ignaviam; ex craſſo bovinam ſegnitiem; ex acuto iracundiam caninam; ex rotundo leoninam magnanimitatem: ex rubicundo colligunt ſitibundum hepar; ex protenſo oderatûs ſubtilitatem. Sileo ejusmodi ominis rationes, quas in analogiam cum brutis, & præcipuè qualitatum, humorumque excessum, defectumque, veluti radicem primam, non immeritò refundunt.

De Manibus.

LEUC: Occurrit, quòd olim, dum adhuc tegetet me prætexta, è manibus, inſpectâ veluti Dyphterâ, mihi multa garreret inanis ludio, quæ, puerili memoriæ, quia leviter impreſſâ, facile

cilè delevit proveſtor ætas. *MEL:* Scio, ſunt Agyrtæ, thavmaturgo de furfure Prophetæ, quos vulgus Cyngaros, Græci nominant Chiromantæ. Solenne his rudium ora ſuſpendere, putida deſpumando Oracula, ſed dum oculos capiunt, loculos rapiunt, non infelici ſæpe commercio mendaciſſimæ nugacitatis. Non tamen nullum huic rei fundamentum ſubeſſe cenſeas: convenit inter artis peritos, cutem iiii vola manuum è cunctis partibus maximè temperatam, adeoque non ineptum eſſe explorandæ indolis ſpeculum. Sic cum vetulis gerras non garrices, ſi lineas cum cerebro, corde, & jecore dicas eſſe connexas, adeoque è longiùs per volam productis, & bene expreſſis, bonam iſtarum partium conſtitutionem, puta ingenium, longiorem vitam, & ſanitatem: contrà è brevibus, & interruptis his cuncta contraria, conjecturâ probabili omineris. Nugas cum pueris non venditabis, ſi è linearum copia humiditatem, ex inopia ſiccitatem: ſi è flaventibus choleram, è rubentibus ſanguinem, è nigricantibus atram bilem, è pallentibus phlegma in gradu colligas prædominante. Demum nec cum *Æſopo* fabulaſaberis fabellas, ſi è manu grandi, nervoſaque robur, è cralla pigram humiditatem, è miuus carnoſa valetudinem meliorem, è piloſa calorem, è molli, nec ſpongioſa ingenium, hebetudinem è dura, è longa, & gracili omineris timiditatem.

LEUC: Perge, precor, in anatomia hac curioſâ, et ſi quod ſupereſt membrum ad phyſiognomicum tripodem expendere ne graveris. *MEL:* Seligam pauca, eaque veritati magis conformia, cum, ut brevius abſolvam, tum, ut reſolvant ſolidiùs. Os grande, cui dedit Natura, dedit propter calorem, qui arguit gulofum, audacem, magnanimum: cui exiguum, dedit ob defectum caloris, qui ſociam trahit ſegnitiem, atque timiditatem: hiantia conſtanter labia denotant ſtupidum, ſubtilia, ingenioſum: elevata ſupra gingivam, caninam indolem imitantur. Pluralitas dentium longam vitam, brevem paucitas ſpondet, magnitudo demonſtrat robur. Mentum acutum iracundiam, ſubtile audaciam, bipartitum bonam probat temperiem. Inceſſus tardus mollem, concitatus animum calidum & virilem: *Ex Ariſtotele.* Caro dura obtuſum, mollis ingenioſum: vox intenſa fortem, acuta timidum indicant. Rara barba ſubinde ſignum caloris. humores niniuum exſpirantis; ſæpius humiditatis, ob quam vapores excre-

excrescere nequeunt. Copiosa in mento sylva caloris atque fuliginis præbet indicium. Matura calidam, sèra temperatam, vel frigidam indolis Zonam demonstrant. Colli crassities tauros ostendit fortes & animosos: tenuitas ignavos, timidosque cervos. Cervix angusta & brevis apoplexiæ est prodroma: humeri lati, magniq; fortes firmant atque robustos. Adeps non nunquam testis est pinquioris Minervæ, egentioris macies, utpote cui rarò fumant tectorum culmina: nam nisi fallit, falliturque Galenus Princeps, delicata vita, temperamentum irrorat effusio humore; tenuis, multoq; distenta labore, per siccitatem confringit. Hinc eodem Judice, *quibus abundat humidum, quibusque vita temperata, & otium, promontoria facile dilatantur.* Cæterum caro, cutis, & calor tam lavigatum Physiognomistis sunt speculum, ut Auctore Fernelio, *solius cutis contactu* (adde coloris aspectu) *liceat de universi corporis temperamento pronuntiare.* Fundamentum est arcta humorum connexio, mutuâq; communicatio qualitatum, qua suam temperiem per vapores & spiritus non rarò exsulant: ad oculum res patet in iratis, dum expallescunt; in confusis, dum erubescunt; in senibus, dum canescunt: hinc curioso ætatis nostræ Philosopho color pallidus semper illaudatus, quia arguit humiditatem, estque proprius, vel effœminatorum, vel fœminarum: originem trahit ex pituitæ copia, sanguinis inanitate, & paucitate spirituum: quòd, si pellucidus sit, & quasi scintillans, bilis indicium erit. Fulcus non nunquam denotat atram bilem, & tunc prodit timiditatem, comitemque versutiam. Quòd, si natales rubræ cholera debeat, siccitatis & caloris est index: hinc spirituum copia luculentum ingenij, & audacis iracundiæ signum, juxta illud Poeta: *in rubra pelle est animus rarò sine felle.* Rubeus color, nisi ex pulmonibus inflammetur, sitque albedini nixtus, temperiem denotat, sanguinis defœccati radicem; unde ingenij subtilitas, morumq; probitas descendit. Sic ex flammeo mania sumunt præludia: ex maculoso indolem, pantheræ, tigridi, stellionique consimilem, adeoque astutiæ nutriticem, & genitricem. Omitto alia, de quibus discurrit Physiognomisticus Vates, sed non, nisi ratione Duce, & Philosophia Comite. Quamvis, ut verum fatear, de singulis, quæ huc usque fusiis, tu à me fidem ne postules, majorem, quam ego tribuam, quamque tribuere Philosophis

L. 2. c. 5.

Tylkowschi.

phis mos eſt, nempe probabilem: imò nihil meæ Sententiæ tribuas; relata refero, non decido.

LEUC: Crediderim enimverò, in decidendis hiſce effatis, non modicum fore periculum falſitatis: me, quod atinet, Oracula veneror, ſi tamen non pleraque Cretenſis effudit tripos. Cui enim tam leviter venalis ſit fides, ut ex colore pallido aucter judicet mores ignavos, ex rubeo probos, ex maculoſo indolem pantheræ analogam? taceo cætera, quæ nemo, niſi Ephebis forſitan, aptè perſuadeat fabuloſa Nutrix. MEL: Næ tu inaniter & ineptè: ut video, grandior licet ſias, curta tibi vel memoriæ, vel judicij ſupellex. An una nocte exhalâſti jam cuncta, quæ ex Philoſopho heri principia? ſi redire in memoriã velis, deprehendes, non ex unico ſigno, veluti ex ungue jam noſſes Leonem, temerè formandum judicium, ſed è pluribus, & quidem proprijs, ſi in eundem effectum conſpirent.

2. Conjecturam ejusmodi non continuo Oraculis annumerandam, quæ ab Ægerio luco novus recitat Numa, ſed tenendam intra limites probabilitatjs ſæpe fallibilis. 3. Effata non tangerent humanos actus, vel habitus, quos ſibi reſervat voluntas, & emendari virtute, vel etiam vitio corrumpi poſſunt; ſed propenſiones Naturæ congenitas, quæ è principijs phyſicis non pueriliter eruit, ut tu ineptis, ars hæc virilis. Nam pone tibi ob oculos nobilem è Dianæ regiã ſurculum, qui ſtemma à duro ſtipite truncus habet. Vide corporis molem, ad omnem Cartuſij dimenſionem indefinitè protenſam: aſpice, ut feſtinet admodum lentè, ne motu celeriore calefacta diffluat adeps, cum prægrandi abdomine. Vide in capite grandi frontem anguſtam, oculos virides, naſum ſimum, & craſſum, aures ad ulnam Arcadicam protenſas, collum denſum, carnoſos humeros, cæterasque partes ab incuria, uti videri poſſet, Natura, temerè coagulatas potiùs, quàm compactas: & nunquid ingenioſum hunc eſſe Mercurium proclamabit præſcia Phyſiognomiæ Dyphtera? abſit, ut huic prælagiat nupturam Palladem, è Jovis cerebro prognatam, quem tot indices eſſe demonſtrant bardum ex Arcadiæ ſinibus Theſitem. Sed & alias in alio notas explora: ſtatura huic à mediocri non procul diſcrepans: caput ſat amplum, ſed malleatum, frons exporrecta, cæſaries ſubnigra, oculi ſcintillantes, & ignei, color ex albo in fuſcum degenerans, tempora

Signa herbæ.

Signa ingenioſi.

valsa, & modicè concava, partes cateræ non carnosæ admodum, proportio in omnibus iusta: & nunquid feliciorum hunc Thamyram dicet Physiognomia, qui absque Iyræ, & oculorum dispendio, Musas ad certamina provocet? nunquid felicior huic feret Physiognomia suffragium, argumento non inani persuasæ, nobilior quid latere absconditum, cujus radij tam illustres, vel in externam sese effundunt corporis speciem, & symmetriam?

LEUC: Lucem affundis, qua è signis physiognomicis, cum iudicio, prudens formari queat iudicium: nempe fortior vis conjuncta, etiam in signis. MEL: Utique, quò plures, quò certiores se produnt testes, eò majorem sibi deprecant fidem. Finge tibi Martiali è campo calentem etiamnum Sauromatam: gradu sit concitato, erecto corpore, extremitatibus membrorum magnis; adster humeris latis, collo crasso, venis undique calore turgentibus; vox gravis desinat in acutam, abundant spiritus, pateant acuta nares, crispentur crines, citrinus & subrufus sit frontis color, rubescant oculi, hirta promineat barbæ seges, & furiosum fatiget Austrum; quadret illi Sulmonensis Phœbi epithesis: *ora tumescunt, nigrescunt sanguine venæ: lumina Gorgoneo serpens angue micant:* & nunquid multum tu fluctuabis, an indolentem in iras pronam tam manifesta indicia demonstrent? nō credas, experiere; tange montem, & fumigabit, flammæ spuet, etiam verbulum ciebit fulmina, obtutus asperior movebit tonitrua, non quiescet inultus, cujus præcordia tam turbulentum nutriunt Catilinam. Contrà finge tibi, moderatum incessu, incurvato non nihil corpore, mollem carne & humidum, oppositisque notatum indicij: atque non difficulter oppositum *Mansueti* ectypon deprehendes. Sic, si videas hominem capillo durum, erectum corpore, pedibus firmum, crassum collo, oculis fulvum, colore squallidum: si cernas latera firma, humeros latos, costas grandes, dorsum Atlanticum, cui tutò incumbat Olympus, *generosum, & fortem* pronuntia, fatum de stirpe Enacim, & Achilleo ex genere Nepotem. Ex opposito *Timidum* leporem proder capillus mollis, corpus incurvum; imbellem monstrabunt imbelles lumbi, membra in extremitatibus parva, manus subtiles, collum longum & gracile: pusillanimum color albus vel subniger, capillus erectus: tardum facies carnosæ, & tamen parva: denique in agendo deprehendes sæpe confusum,

subtri-

*Signa
iracundi,
& mansueti.*

*Generosi.
Timidi.*

subtristem, mutantem sæpiùs vultus, moventem palpebras. Sic è Philosoph'i calculo albus, purùsque in fronte color, pinguedo in oculis, facilis lacrymarum fluor animum notat *miseri-*
cordis. *liberalem* humeri soluti, facies ampla, frons superiùs elevata: at qui contrarijs notati signis, duritiei & avaritiæ probrosum stigma, probrosi circumferunt Eucliones. Sed non vacat recoquere, quæ cocta sparsum superiùs: ut singula singulis aplices, dabit iudicium, quod si lubet, explora.

LEUC: Id de meo iudicio est exploratum, & mihi & tibi, quod non rarò in iudicium peccet: fac igitur, filum porrigas, in præcipuis saltem temperamentis, ut aberrare ctsi velim, non possim. MEL: Faciam, ut aberrare, ctsi possis, non velis. Temperamenta simplicia, velut prototypa, depingam primò: ex hisce facilis erit delineatio conjugatorum. Age, hos mihi gemellos, ad oculi trutinam, membratim libra: huic rubore florido ridet amœna facies: genarum purpuram distinguit niveus candor: grandiores oculi, velut lucida Sidera, amœnè scintillant: capillus in rufum paulatim degenerat: carnem, non nimium pinguem emolliunt fucci, quos tegit lenior cutis: sonorus est vocis clangor: concitato motu pulsant arteriæ: frequens, & facilis expirat sudor: venustatem amabilem tota spirat corporis symmetria. Illi contra in fronte livet obscurus color: horret rarus nigro in capite capillus: in tenui corpore corrugatur exsucca caro: nigrescunt oculi, & velut è geminis captivi antris prospiciunt: tarda pulsat arteria: balbutit velox, & aspera gracili in voce lingua: & nunquid bene huius temperiem tu melancholicam iudicabis, illius verò sanguineam? utique: nam etiam luscus prædominantem in illo aërem videt, cuius virtutes sanguis humidus, calidusque, motu facilis, dulcis, ac ruber ex asse refert: in isto autem utraque manu palpabit dominium terræ, quam atra bilis siccitate sua & frigore imitatur. Hinc ex tripode minimè vano, illius indolem dices neutiquam suspiciosam, aut invidam, pronam ad risus & iram, sed non nisi brevissimam: huius suspicacem, & timidam, tetricam, atraque continuo coquentem nubila, & tempestates. Illius mores experieris affabiles, ad omnes urbanitatis leges excultos, mites, ac hilares: huius è contrario asperos, silentio plusquam Pythagorico severos, Thebaidem olentes, jugiq; tristitiâ torpentes

Miseri-
cordis.

Tempe-
ramen-
tum San-
guineum,
& Me-
lancholi-
cum.

tes, & lacrymis. Illum præfagies in cœptis inconstantem, hunc pertinacem: illum sincerum, & credulum, secretorum proditorem, faciliè decipiendum; hunc versutum, & arcanorum custodem rigidum: illum liberalem, ut & sua, sèque totum non difficulter communicet; hunc tam retinentem in suis, quàm sui. Illum mobilem asseres, ad omnes affectus teneriores, præcipuè amoris, & compassionis: nam multùm amant sanguinei, plus amantur: & si Veneris flammam semel concepit eorum furnus, concrepent campanæ, crepèntque, cataclismos effundat æther, frustra restinguetur incendium. Contrà hunc dices in affectibus concipiendis tardum propter frigiditatem, in retinendis constantem propter siccitatem: segniter, sed insigniter amant terre; eodem modo & irascuntur. Illum asseres bellarijs inhiantem, atque cupedijs: hunc stimulante continuâ fame, crassiores meditantem bolos: illum dormientem multùm, & suaviter, quia etiam in somnijs ludicrum: hunc non nisi parum, & interruptis crebriùs intervallis, quia spectris identidem agitatum. Illum, nisi atra bilis figat Mercurium, ad Musas declarabis propemodum ineptum: certè minorem cathedram, nec in virtute, nec in scientia ascendet faciliè: nam etsi è Jovis cerebro ingenium traxerit, Juppiter non est, quia Jovialis, erronibus, non fixis annumerandus. Cum enim horreat labores, velut equuleum, pulpita veluti transtra, cum Pegaso volitabit semper, sed sine ungula. Huic contrà, nisi limites ater excedat humor, facilem prædicere Minervam poteris: nam Heliconis susurros citiùs audiunt Silentarij, venasque amœniore in solitarijs Parnassi jugis faciliùs detegunt. Nempe *Carmina secessum scribentis, & otia querunt*. Ut nihil dicam, ejusmodi homines in dandis consilijs sæpe perspicaces aquilas, in exequendis se probare promptos Achilles. Denique, ut verbò complectar omnia: illum dices Democraticum, videntem semper, & lætum, saltitantem, & ludicrum, ludicra ubique sectantem: nam ad solitudinis nomen aërei pariuntur penè deliquium; hinc sociabiles amant societates, & utinam bonas! in malis quippe & faciles lucem admittunt, & non difficiles spargunt. Hunc verò alterum jure asseres Heraclitum, nam nec lætatur, nec ridet, nisi, felix cum Astronomis forsàn, Mercurium videat, & contempletur. Cæterùm sine causa tristis plerumque, inter philomelas bubo, nec amatur, nec amat

hic

*Ovid. l. 1.
Eleg. 1.
trist.*

hic Timon, nisi musicam, eamque quò magis mœstam, eò pro genio magis amœnam. Quòd si latiore plectro effundatur in gaudia, adèò rimarum plenum se probat, ut risu, jocisq; penitus diffluat: sed post scenam hanc ludicram, ubi solus sibi relinquitur, in profundius rædiorum chaos relabitur, suam effusis largiùs lacrymis tristitiam recoquit, muscas cum Domitiano examinat, manésq; suos examinat, rerum inanium inanis Scrutator. Hinc obnoxium sese reddit, mille suspicionibus, scrupulis, apprehensionibus vanis, dæmonúmque ludibrijs veris, & nî metas ponat, exundanti prærupto aggere humori, cavendum de laqueo, vel aperiendum certè sapientiæ extremæ gymnasium, quod asserunt, morotrophium.

LEUC: Geminos hos ego fratres non dixerim, nisi forsitan Castorem & Pollucem, quorum oriente uno, occidit alter; vel saltem geminos Polos, quorum hunc arcticum, illum antarcticum appellant. MEL: Ita est: sed en! aliud, non minùs dispar, par nobile fratrum. Fixis hunc oculis intueri, videbis macilentum, ut igneo calore siccatum scheleton crederes, nisi spiritibus vividum, agilèque corpus vivum Mercurium probaret: crine niger, & crispus; subniger, rufusque fronte, ut de illo sibi meritò caveat Romanus: vultu spirat Catonem, Romanam curiam in supercilio, Capitolium in rugis circumfert: sidera radit erecto vertice, nec nisi extremis pedibus terram tangit: inquietæ manus, pedésque; concitatus est gradus, nî gravitate forsitan affectatâ humum, positus veluti columnis, percellat: tota corpori habitudo est gracilis, robusta tamen, loquitur citò, si tamen loquitur, & non potiùs clamat, calore linguam extenuante: hinc balbus frequenter, *malo*, ut ait Baconus, *Viris sapientibus & præclaris frequente*. Et cuius tu temperamenti hunc hominem iudicas? nunquid flammâ Promethei animatum, igneâque prognatum cholera, & vel ex ipsa aura ætherea delapsum asseres? hinc horoscopus si huic fas sit statuere, dices quietem illius sât inquietam, quia modicam, sæpèque vanis per somnia rixis, incendijs, cædibus turbatam: inhiantem acidis asseres, nec modico saturum alimento, vix tamen ossibus hæsurum, etsi continuus conviviorum eidem flueret Eurippus. Indolem declarabis, moribus asperam, dente Cynicam, contradictorio spiritu aculeatam, audaciâ animosam: hinc sæpius vitatam, quàm

Temperamentum cholericum.

Barone Verulamio sylvar. cent. 4. n. 386.

amatam ; cùm nec ipsi blandimentis favores mendicent , sed pro meritis expectent , & postulent : Genium notabis ambitiosum , honoris cupidum , jactabundum & arrogantem : cholericis præprimis proprium æstimare sua , contemnere aliena : innatum , cluctari ad summa , nec quiescere nisi in vertice Olympi. In amore ominaberis tardum , quia turbidum : si tamen ignito , conceptus superveniat ignis , octavum , credo , superaret caloris gradum , si posset : præprimis tamen in iras dices præcipitem : semper fumat , & si fomitem præbeat melancholia , etiam furit , totâque eructat incendia Veluvius cholericorum : ambitiosis consilijs , cave , obicem ponas , nam retardatum magis furet incendium , & in vindictas implacabiles crumpet. Vide , ne fidas : quàm diu sunt ambitiosi , tam diu sunt iracundi , id est semper : in alijs sunt inconstantes , in ira constantissimè feroces : non remittunt , sed sub memori cinere ignem in multos annos occultant , datâque occasione nocentiùs feriunt , quò innocentiùs negliguntur. Caterùm Ingenio dices præstantem , & si Naturâ videas parvum , dices etiam præstantissimum , quia celerimum , ut fidem facit Philosophus. Hinc est , quò excitatum , & promptum augureris in agendo , si tamen agit , & non potius impetu temerario rapitur. Quod enim volet , citò volet , & ferriò ; sed inconstanter : nam cholericorum proposita , stupæ instar , momentò in flammam abeunt , & extinguuntur. Quò si bilis atra firmet instabilem Protheum , tunc enimverò dices in capiendis propositis celerem , sed in retinendis magis constantem : dices , laborum amantem , animi celsitudine Aquilam , generositate Leonem : dices in dandis consilijs Ulysses , in exequendis Achillem , in perfringendis difficultatibus magnanimum Hectorem , & vel ideò ad maxima quæque Reipublicæ munia natum , factumque.

LEUC: Probas , ex aura ætherea hunc delapsum ; hinc facile colligo , in mari mortuo , vel regione phlegmatica natales alteri statuendos. MEL: Divinas : nam cadavericam defendit formam frons pallida : Riphæo frigore contricta tardè pulsatur arteria : cæsaries rara , & albicans hyemem probat : vox tarda & debilis raros domi spiritus indicat : facies ampla plenilunium monstrat : obscuriores oculi , in nativa albedine natitant , ut per fenestras facile videas diluvium humorum. Caro est

spon-

*Tempe-
ramen-
tum
phlegma-
ticum.*

spongiosa & crassa; cutis contactu mollis & frigida; statura brevior, nam pinguedo non nisi solos dilatare solet abdominis terminos: verbo, omnia motu tardo frigent, omnia languent. Et quid ex physiognomico tripode huic praefages Augur? dices glirem esse, proclivem ad somnum, sapiusque jacere in lecto Crassum, quam in Musaeo sedere Sulpitium. Illius somnia asseres, non nisi liquidas Metamorphoses: nunc inter Najades natabit, Belidumque implebit dolia: nunc in pellucida lymphase stupebit Narcissum, nunc cum Oesaco vertetur in mergum: modo in lacubus quaeret ranas Latonias, in stagnis piscabitur Dercetes & Naides: modò cum Byblide in fontem, vel cum Egeria se versum somniabit in fluvium: nunc cum Ulyssè patietur naufragia, nunc per montes congelatos luctabitur, clausasque nivibus rupes, suppositaque Caelo saxa, niveosque globos cum Pompeio volvet, atque revolvat. Dices frequentem in illius ore salivam ob humidi copiam: raram sitim ob caloris inopiam: modicam famem ob acidi defectum: orexin asseres pronam ad fructus, & si quae sunt alia liquida simul, frigidaque Pomonae tragemata. Valetudinem negabis illi robustam, sensus, è Galeni placitis, dices illi minimè vegetos, ob concoctionem infirmam, hujusque pedissequam nauseantis stomachi anorexiam. Subjectum pronuntiabis perniciosis catarrhis, maloque hydropisis, quae frigido nimium jecore, alimenta in flatulentam coquit pituitam: nec à spasmo velis esse securum, qui glutinosis humoribus impleta solet distendere, & distenta convellere; nisi spasmus praeverrat apoplexia, de qua, juxta aphorismos Galenicis, habent phlegmatici, quod sibi maxime formident. Mores, quod attinet, testaberis esse testudinem tardam, & torpidam; nam solent esse phlegmatici in actionibus pigri, in motibus languidi, ut limaces esse intelligas, quae in suo phlegmate sopiti, succo Naturae nutritio contenti vivant. Hinc ejusmodi homini naturalem dices esse modestiam, sine violentia erit quietus, sine virtute pacatus: contemnet honores sine invidia, injurias spernet sine vindicta: destruet nihil, sed & nihil aedificabit, quia nunquam Daedalus, qui ad alta assurgat, ut ruinam timere possit, castisque Icaris. Nunquam notabis praecipitem: nec pronum ad iras, nec ad amores proclivem: virtuti heroicæ adscribet, si etiam lacesitus, respondere possit

C. 22.
Art.
Med.

cum

cum phlegmate. Ingenium illi congelatum exiſtmes, ad eò rarò ejus planetæ ſcintillant. Et licèt lacteus frontem dealbet color, intus tamen Ariſtophanis nebula, Philoſtrati ſomnia, inane peculium, vix mica cerebri, vix gutta memoriæ, ſed ſola penè ſtupiditas triumphat. Hinc optimum illi alexipharmacum, ſi curis obruatur, & ſtudijs, quæ pigram adipem arrodant: ad iram frequentem ſi concites, beneficium invito præſtabis; nam ſic ſpiritus in frigore animabis ſopitos. Cæterum, qui phlegmatico detentum ſe noverit Xenodochio, ſomnum vitet, maximè meridianum, vitet phlebotomias, cibi, potuſque copiam, uti & otium evitet, ne humores humoribus auſcat, pigroque in mari naufragus ſuffocetur.

LEUC: In idea delineâſti temperamenta, quæ vocamus, ſimplicia: ſed de compositis qui Philoſophis ſentus? MEL: Tam varij, quàm varia poteſt eſſe illorum mixtura, volo dicere, non tot, quin plures, ad eoque propemodum infiniti. Hunc immenſum varietatis Oceanum nemo hætenus audacibus tentare remis eſt auſus: compositorum ergò indicia, dotèſque anomalas ſi lubeat determinare, è temperamentiſ ſimplicibus, quia prototypis, id colligendum: eſt enim ſciturum è phyſiognomica Dyphtera, quòd tantum quiſque participet de humoribus ſingulis, quantum participat de effectis. Atque ut meliùs diſcas miſcere artis hujus colores, depingam unum & alterum cætypon, ad cujus normam, novus Apelles, innumera variabis. Ob oculos tibi pone ex Pædotrivio Juvenem, cujus divinare temperiem, tacitus intendis Augur. Obtutu ſimplici totam lege, & relege frontem, ſique potes, exhauri totam corporis ſymmetriam: fac, vultus vividus, flammeo ſanguinis flore rutilet, albo virente illuminatus: capitis culta cæſaries, inter nigrum & candidum media, ſinuofos deſtuat in cyrros, laſcivientis ludibrio Zephyri eventilandos: fulgurent oculi, & loquaci mobilitate verſatiles in capite ſaliant: frons exporrecta, & ſerena ſe explicet: roſis labia certent, ac amœnè ſubrideant; totuſque corporis habitus nec pinguedine turgeat, nec tamen oſſibus hæreat gracilis, & macilentus. Poſt hæc indicia in mores quoque cenſorem oculum conjice: fac, reſplendeat benignitas amœna, affabilis comitas te, vel invitum, invitet, oculos rapiat morum candor, generoſa indoles, omnibus curis, & difficultatibus major, emi-

emineat: ex altera parte advertat te animus, adorator sui, æstimationis propriæ exactor, & custos: ad honores, & heroica mentem notes proclivem, atque ad amores præcipuè, sacros, atque profanos, æqualiter pronam: in omnibus denique eluceat Protheus, tamque celeres deprehendas affectus, quàm inconstantes: & quid putas, cujus est Imago hæc? quatuor prototypa inspice, & ex effectibus apparebit, sic mixtam ex igne, aëreque temperiem, ut aër tamen prædominetur, atque sic Oraculo, minimè dubio, hunc Adonidis gemellum, nempe cholericum - sanguineum pronuntiabis. Jam in alium quoque, oculum intende exploratorem, vultûs cape lineamenta, & videbis aspectu ferium, si non severum: frontem arant consuetæ rugæ, nebulamque monstrat hoc plerumque Barometron. Color rufus, & subniger, capillus ater, membra calida, caro exsucca, oculi vividi, qui velut duo Planetæ ex suo Cælo scintillant. Hunc alloqui si velis, depone jocos, non enim amicus est Plauti: Lacinimum amat, loquiturq; multum, non multa. Judicium notabis acre, sed pertinax: mavult errorem errore novo tueri; & bis errare, ne videatur errâsse semel: hinc amat particulam malignantis Naturæ, Momi cryses non averfatur, nec faciliè respondet sine accentu sat gravi; nec faciliè loquitur sine censuræ virgula hic Aristarchus. Cæterùm hi spiritus acres illi ingenium acuunt, hinc nemo felicius venatur Chymæras, nemo profundius mergitur, & in speculationum abyfso subtiliùs absorbetur. Denique videbis constantem in cœptis, solitudinis amicum, nec inimicum laborum, nam sine vinculis federe potest ad transra. Et quam tu huic assignabis temperiem? duc parallelum ad temperamenta Archetypa, & cholericum - melancholicum deprehendes.

LEUC: Id tacitus suspicabar: nam atræ, flavæque bilis vidi effectus, quos occultare nequit hic Pronepos Catonis. Hoc rescire modò est animus, an tantum temperamento huic sit pretium, quantum illi attribuit Stagiritæ. Tenet enim, nî fallor, quòd, ubi Melancholia prædominatur, ibi sceptrum Sapientia teneat. Atram bilem judicij, & prudentiæ sedem appellat, sub cujus dominio nihil præcox, & turbidum, sed non nisi ad purum, consilia excoquantur. Addit insuper, sapientes omnes vel Melancholicos esse, vel saltem fuisse. MEL: Id in re-

L. Probl.

verentiam nostri Ducis, minimè ausim inficiari, si & alij humores, ac præcipuè cholera, justum adiungant pondus. Est enim quotidianà experiencià hoc manifestum, Melancholicos communiter doctos, aut doctos comuniter Melancholicos: nam solitudines amant, & studia, sine quibus nemo facillè doctus, teste Horatio: *Scriptorium Chorus omnis amat nemus, & fugit Urbes.* Quòd si tamen Philosophus, extra lancis physicæ regulam, his elogijs atram bilem condecoret, Oratoris Romani iudicio me conformo, qui hæc legens in Stagiritica, malle se, asserbat, tardiorem esse ingenio, quàm melancholico genio, ut ab humoribus huius intemperie longius abesset. Noverat scilicet, Melancholiam, non malè ab aliquibus definitam, quòd sit *delirium sine febre, sine causâ metus, sine ratione tremor.* Noverat fuisse, qui hoc atro symptomate turbatus, diceret, se mortalium planè miserrimum, eo quòd *nihil* esset: alium, qui lateritium sese firmiter crederet; adè ut omnem prorsus potum respiceret, ne liquore hoc forsitan dissolveretur. Sed leviora sunt ista Melancholiæ deliria; legimus, quos ad usque Moriæ licentiam promovit humor hic terreus. Certè fuit, qui pedes habere vitreos, tam evidentè sibi persuaserat, ut nec passum promovere auderet, ne stylobatæ adè fragiles, in frustra forsitan dissilirent. Fuit, qui ex butyro coagulatum se diceret, & ideò, licèt opificio Pistor, nulli igni, ne dicam clibano suo appropinquabat, ut ne calore diffunderet forsitan, & solveretur. Fuit, qui mortuum sese, etiam juratò assereret; imò fuit, & quidem è Peripato Sophus, qui ultra Magisterij lauream, ita erat nascitus, ut imaginatione præposterà, nasum ad ulnam Arcadicam sibi exerevisse, pertinaciter asseveraret: hinc ne fortè impingeret, hærebat semper immotus, atque propius accedentes, clamore valido, præmonebat, ne proboscidem fortè offenderent, vel conculcarent. Sic sapiunt, qui nimium sapiunt, & in Melancholicorum Peripato sese Baccalaureos ampullantur.

LEUC: Id enimverò crediderim, si Monarchicum sibi imperium vendicet Melancholia. Fac, phlegmate temperetur, erit, ut ipsa Pallas hunc sibi expetat humorem. MEL: Erras; sine cholera ingenium nullum scintillat. Age, per exempla te ducam denuò, ut physiognomicam tandem addiscas crysin. Juvenem tibi singe, erudiendum in litterariâ palestrâ Discipulum:

lum: vultu tetricus, colore luridus, capillo fuscus est iste surculus, ut bene colligas cerdone fatum, & educatum inter calones. Sermo gravis, & lentus, conversatio tam morosa, ut sine actu heroico vix bene periodum absolvas. Vires corporis languidæ, segnis animus, indoles obscura: nam nullum facile lædit, sed Pacis amore, pigro in otio, lubentiùs marcescit. Et nunquid tu ex isto trunco Mercurium? absit: Phlegmatico-Melancholicum scito, qui supra rudium atmosphæram nunquam se elevabit. Alium tibi finge Palladis Candidatum: vultus albicans, sed absque pallore, sapius genas non inamœna tinctus rubedine: vox gravior, atque articulata, nisi verba subinde mutilet lingua balbutiens. Subridentia aliquantulum labia, capillus ad album vergit, habitudo corporis bona, quia tam in statura, quàm in pinguedine, ad mediocritatis lancem exactè librata. Mores si introspicias, deprehendes comptos, nec tamen ab omni affectationis nævo semper immunes. Videbis, quòd munditiem quærat in victu, vestitu, & vultu: quòd colat Musas, sed non nisi, ut multi, hoc est, ad usque medium Pindi, ad culmen non ascendit cum paucis. Cernes, quòd aliorum carminet libenter actiones, & mores, Æsopi fabulis quòd delectetur, rumores colligat, collectos spargat: quòd distrahatur cum desiderio, distractus cum gaudio quòd operetur. Et si minor in singulis, sufficit illi pluribus se esse intentum. Experieris, quòd amicitias facile colat, cultas faciliùs lædat, læsas facillimè restauret: nam sicut leviter se cuique accommodat, ita nullo negotio benevolentiam captat. Et nunquid bonam hic nactus est indolem? utique bonam, quia phlegmatico-sanguineam, cui ne sit melior, præter choleram deest nihil.

LEUC: Ut video, cholericorum ex albo es, cum sic suscipias patrociniùm cholera. Id tamen pace tuâ hic dixerim, temperiem, quam vocant ad pondus, in Physiognomica arte, cæteris præponderare nunquam non didici: imò memini me legisse, qui ob præstantiam, numeris omnibus absolutam, hanc Christo temperiem, ejusque Matri Virgineæ adiudicârunt. MEL: Equidem ego id non inficior, si temperamento justo intelligas, quod debes: non illud nempe, quod æquali lance humores librat, sed quod, justâ proportionem, tali homini conveniente, eisdem dispensat. Hujus cætypon si à me peteres, colores terere

deberent Cives de Nazara, qui quoties mœſti, toties dicebant: *eamus ad filium Joſeph*, ut formæ amœniſſimæ radijs nubila diſcutiamus. Penicillum deberet ducere Dionyſius ab Areopago celebris, qui ſemel intuitus *Pulcherrimam inter mulieres* dicere ſolebat, *quòd adorâſſet ut Deam, nî fides aliud docuiſſet*. Ut tamen, tyronum in morem, lineamenta carbone ſaltem adumbrem, ſinge tibi, proponi à Pharaſo duodenne illud Cœli Delicium, *Specioſum præ filijs hominum, in cujus vultum proſpicere deſiderant Angeli*: ſinge, inquam (nam abludes multum à veritate) & ſtupebis ideam cœleſtis formæ numeris omnibus abſolutam. Ludent in fronte amœniores illecebræ, caſti certabunt Adonides Narcifis, coloris vividi florebit lepos: in genis blandæ natabunt Gratia, lætûſque ridebit rubor: eburnea frontis exporrectæ area candore primam ſuperabit nivem. Cernes ſuperciliorum formoſas irides, ſub quibus, oculorum gemina ſidera, tam blandè fulgurant, ad extorquendum amorem; tam argutè ſciſtillant, ad incutiendum timorem; tam amabiliter ardent, ad conciliandam reverentiam, ut ex vivida luce Divinum Ingenium non poſſit non clariffimè reſplendere. Stupebis, illius ore nil abſolutius, nil ad decorem venuſtius; mimium nativo cedit labiorum purpurifſo, in lingua ſedebit Suada, & in voce tam urbana, ac neutiquam adſcita feſtivities, ut quot verba, tot, velut in Hercule, ab ore proruant vincula, quæ corda rapiant vel invitis. Cernes ex nigro clareſcentem cæſariam in humeros amœnè deſſuam, cyrris in fine modicis arcuatam: geſtus ad amœnitatem omnem compoſitos; naſum juſtum, cutis temperiem delicatam, maximè in vola manûs, diſfuſum ubique nivem colorem, tantamque in membris omnibus ſymmetriam, ut exhauſiſſe decorem omnem videri Natura poſſet.

LEUC: Si juſta temperies tantam corpori venuſtatem, quantum putas in animo generabit ſplendorem? MEL: Margaritam ex concha æſtimes, oportet. Illud præcipuum, quod animi indoles ad medietatis librata trutinam, inter audaciam, & timorem, cunctationem, & præcipitantiam, miſericordiam, & invidiam, cæteraque animi pathemata æquilibrium teneat: deprehendes alacrem, amicorum amantem, officioſæ humanitatis exemplar, diſcretionis, & prudentiæ ſpeculum. Videbis ad virtutem natum, factumque, et ſi ullus alius, ſortitum animam bonam.

nam. Audi, qua colorum mixturâ purpuratus calamus perfecti Viri depingat ectypon, & temperamenti iusti mox indolem colliges, ex indole viam viri in adolescentia, quam duodennis in Nazareth terebat Christus. Vidiffes interritum periculis, cupiditatibus intactum, inter adversa felicem, in ignorantia beatum, in medijs tempestatibus placidum, ridentem quidquid cæteri timent, optantve, cuncta transeuntem, velut minora, quia nullo bono nitentem, nisi suo: hinc semper liberum, constantem semper, sibi semper similem, erectum, excelsum, vacuum sui, plenum DEO. Deprehendiffes, quòd vis nulla, bona illi sua excuteret, quòd mala vertat in bonum, quòd re nulla frustretur, nec ullo lædatur casu: quòd pretia rebus, non ex opinione, sed ex Natura imponat. Vidiffes, quòd super omnia eminens, toti sese inferat Mundo, & in omnes Mundi actus contemplationem extendat, tranquillus semper, & inconcussus. Deprehendiffes, quòd majori sui parte illic commoretur, unde descendit, fini suo semper conjunctus, imitando radios Solis, qui quamvis terram contingant, ibi tamen sunt, unde mittuntur. Hinc notâsses illius animum in Olympi vertice semper tranquillum, supra hanc atmosphæram erectum, semper serenum, qui rerum defectus ignoret, & formas Prothci nesciat. Vidiffes, quòd omnia illi sæcula serviant, quòd æqualiter, Solis instar, universa perlustret, atque omni multiplicitate rējectâ, in unitate simplicissima conquiescat. Deprehendiffes, quòd extra se nihil optet, nec habeat necesse, accersere longiùs felicitatem, quam corde inclusam gerit: denique quòd soli DEO spiret & vivat, semper abire paratus, qui mortem non numeret nisi locò mercedis, & felicitatis perennaturæ. Neque hic mihi oggeras velim, hoc ectypon penicillo Stoico adumbratum, quia apathicon: non enim excludit affectuum luctam, sed illam potiùs commendat. Timet, ne timeat inordinatè, vel absque sensu sit: audet, ne incurrat ignaviam: amat, ne rerum pretium contemnat: odit, ne malum approbet: sperat, ne vel suas, aut alienas vires ignorare, vel promittenti fidem abrogare videatur: in contraria fertur, ut melioris optio rationi relinquatur, & libertati. Addo annexam huic temperamento longævam vitam, quam Adamus, etiam in sudore vultus, ad annos nongentos, & triginta protraxit; ulterius protraxisset Christus, ejusque Virginæ Ma-

ter, niſi Huic amoris deliquium, Illi mors violenta, vitæ ſtamen maturius abruptiſſet.

LEUC: Sat patet, temperiem hanc non immeritò dici ad pondus, quia cuncta in pondere, & meſurâ. Sed nunquid rara hæc eſt avis Paraſiſiaca? MEL: Ita eſt: nam ſtateram Naturæ juſtam depreſſit nimium primi peccati pondus, niſi ad æquilibrium illam denuò redigat inſignis virtus: ſed hic Rhodus, ubi ſântant rari. LEUC: Quod ergò temperamentum mortalibus magis comũne? MEL: Non exiſtimo, quòd Nationem facile ſit reperire, quæ non quamvis in ſe agnoſcat temperiem. Id tamen eſt in conſeſſo, frequentius unam in una Natione inveniri, quàm aliam. Germaniam aſſerunt abundare temperamenti melancholico - ſanguineis, vel phlegmatico - ſanguineis: Galliam ſanguineo - cholericis, vel cholericis - ſanguineis. Hiſpanis adſcribunt crebrius temperiem cholericis - melancholicam: Italis melancholico - cholericam. Cauſam hujus diverſitatis ſi roges, illam more ſuo, Aſtrologi in Planetas refundent, & ſigna cœleſtia: ſed conformius illi ad ſcopum, qui non uni, ſed varijs illam cauſis attribuunt: influxibus nempe cœleſtibus, climati, aëri, educationi, alimento, qualitatibus patrijs, & præcipuè progenitoribus: nam, ordinariâ Naturæ lege, fortes creantur fortibus, nec imbellem, ut diximus, feroces aquilæ generant columbanam; cum contra plerumque videas, mali corvi malum eſſe ovum, qualisque ager, talia ſemina, & nunquam melius, quàm ex arbore cognoſci fructus.

LEUC: Unus etiamnum ſcrupulus hæret, quem curioſa mihi ſciendi cupiditas: quodnam poſt temperamentum Solare, ſeu ad pondus, inter conjugata optimum proclamat Philoſophia? MEL: Problema adducis in medium, quod, ſine invidia, nec ipſe, reor, decideret Apollo. Id nemo facile inſiciabitur, deciſionem litis ex diverſitate finis petendam. Sanguineos *longioris vitæ & ſanitatis* Podalirij judicant: nec immeritò; nam ubi ſuppedit calor, non deficient ſpiritus; ubi humidum radicale abundat, ſtamen vitæ non exareſcit, niſi violentis illud manibus abruptant Parcæ. Caterùm à Parnaffo exulant, & à Peripato dudum proſcripta ſunt temperamenta ſimplicia: nam ſanguinei ſe nimium probant volatiles: ſidera ſunt ſemper erantia, nunquam fixa. Cholericis ſunt nimis præcipites: ple-

rum-

rumque in turbine illis gyrat iudicium, errátque per præcipitia. Phlegmatici nimium ſefe languidos demonſtrant: repunt ad pedem Pindi mucoſæ hæ cochleæ. Melancholici ſunt nimis abſtracti: extra ſe abeunt, affixâ fronti non rarò ſyngraphâ: *Nemo domi*. Ex quibus palpas, nulli nupturam Palladem, niſi temperiem in illo ſentiat conjugatam. Sed tamen non quævis cuius æquè apta Scientiæ: Scientijs, quæ ſpeculativas ſe gloriantur, temperamentum cholericum - melancholicum aptius convenit: hinc tot Theologicas Aquilas alit Hiſpana Tellus: illæ verò, quas eruditâ curiositate, & eloquentiâ floridiore colit Minerva amœnior, genium petunt ſanguineo - cholericum, vel viſſim: hinc tot Anglii Ovveni ſcintillant, Franciæ Roſcij amœnè ludunt, rutilântque in roſtris Gallicis tot Oratores. Scientiæ, quas imaginatio juvat, perpolitque conſtans induſtria, indolem exigunt melancholico - ſanguineam: hinc habet Matheſis, cur cultum non modicum Germanis referat in acceptis. Illæ demum Scientiæ, quæ ſic exigunt laborem, ut ingenium eminens ubique fulguret, temperiem ſibi poſcunt melancholico - cholericam: nam hos ſic pluteo affigit terra, ut per aërem tamen in ſublimia ſemper abripiantur. Quod ſi Melancholiæ ſanguis teneat æquale pondus, & præponderet cholera, non video, quod ad totam Scientiarum encyclopædiam, vel melius optent Muſæ, vel exigere aptius ipſa Minerva poſſit.

LEUC: Cur præteris, quod tamen maximè avebam ſcire; quænam temperies ad illud magis conducatur, quod præcipuum homini, quia primum, & ultimum, vitæ ſcilicet beatitudo, & ſanctitas? MEL: Ideò: quia in delicata Problematis huius analyſi, iſtud omnium maximè delicatum. Satiſfeciffe omnibus (modò etiam ſibi) exiſtimat Eſparza, cùm ait, temperamenta humorum omnia, abſolutâ cryſi, eſſe æqualia, adeoque nullum præ altero, idoneum magis ad finem ultimum. Temperamenta nempe excedunt ſe invicem, & exceduntur: quod hic in ſanguine melius, fors habet pejus in phlegmate: ſi hunc commendat exceſſus cholerae, defectus Melancholiæ non minùs alterum commendabit. Imò amat contingere, ut quæ magis reſiſtunt malo, ſint pariter minùs apta ad bonum: non enim Phlegmaticus evertet Ilia, ſed evertâ nec reſtaurabit. Sic ad malum proclivia, objectum ſi mutes, ſolent pariter eſſe prona

*De Paſſion. q. 47
a. 5.*

ad bo-

ad bonum: centum exempla hujus Veritatis suppeditant Sancto-
rum Fasti, qui D. Augustinum, & Magdalenam non minùs profa-
no, quàm sacro amore memorant eminuiffe. Et licèt in uno vir-
tus fit magis accepta, quàm forfan in altero, humanum solum-
modo est hoc discrimen: DEO non minùs gratus fuisse legi-
tur Jobus in sterquilinio, quàm David in folio. *A DEO*, in-
quit Symphorianus, *est omnis Sapientia, & complexio: ipse enim est,*
qui bilem Horatio, phlegma Heraclito, sanguinem Socrati, Melancho-
liam Orestis tribuit. Quòd si opponas, sanguineis suavem esse
virtutis semitam, quam, Naturà recalcitrante, sat asperam Me-
lancholici experiantur; scias, hos, unico non nunquam actu he-
roico, plus meriti metere, quàm illi ferere soleant per actus cen-
tios multiplicatos. Ita isti persuasòs nos cupiunt, forfan ipsi-
met necdum fatis persuasi. Sed alià lance temperamenta li-
brat Haunoldus, in qua unius præ altero pondus, sic ad virtu-
tem inclinat, ut tantùm non hisce oculis discrimen intueamur.
Præterquam enim, quòd hoc conformius sit Scripturæ Oracu-
lis, sensus communis, ad ita sentiendum, nos videtur impelle-
re. Dic enim, amabo, an non magis eligeres amœnissimi Ja-
cobi indolem, quàm Genium silvestrem hirsuti Esau? an non
magis tibi optares suavissimas dotes, quas Natura Joanni Apo-
stolo, quàm pellem Isariotis vulpinam, mille fraudibus fartam,
atque refertam? an non expertus es sapius, ad virtutem, ad lit-
teras faciliùs unam indolem trahi, quàm aliam? sanè Haunol-
dus persuaderi non poterit, quòd aliter sis persuasus: hinc con-
cludit, nullam quidem temperiem simplicem alteri præfere-
dam, id quod Esparzam contendisse interpretor: inter compo-
sitas tamen meritò admitti delectum. Quodnam autem tem-
peramentum præ reliquis sibi primas deposcat, decidat altius
Tribunal; sentiemus, quod volumus. Certè Hispanica Natio
pro cholericò Melancholico decertabit: Gallica pro cholericò-
sanguineo. Germani primatum deferent Melancholico-san-
guineo: Itali Melancholico-cholericò, suàmque Patriam Sancto-
rum fœcundissimam Genitricem, è monumentis historicis de-
monstrabunt.

LEUC: Jam non video, quid amplius à Physiognomia pe-
tat curiosà sciendi cupiditas, nisi ipsam fortè Momi fenestram,
qua ipsa quoque secreta cordis, & abstrusos in intimis latebris
cogita-

*Medicus
Lugd. de
vitæ san.
c. 1.*

cogitationes exploret, ac detegat: sed frustrà est; hanc enim prerogativam sibi soli reservat ille, qui solus dicitur, *Cordium Scrutator*, DEUS. MEL: Ita est: non tamen penitus hæc curiosorum vòta frustrabitur: benignum Numen: erit tempus, quo cordis clavim cunctis communicabit: veniet dies, quo aperiet Momi fenestram. Habete patientiam Physiognomi, satiabitur curiositas vestra: videbitis cuncta in illa valle, quæ videre nunc cupitis, imò quæ videre non cupitis. Eritis Physiognomi, & ex habitu corporis, absque arte, detegetis occulta mentis. Ad iudicium physiognomicum citabit vos tubæ clangor, iudicabitis, & iudicabimini, atque utinam bene, & ad vota vestra feliciter! in hoc foro physiognomico patebunt corda, & iudicia omnia iudicabit unum iudicium; sententiam feret duobus verbulis, *ite, venite*. Superi! quale verbum *venite*, cuius tres syllabæ inscribent *innumerabilem turbam* felicitatis perpetuæ syllabo! quale verbum, *ite*, cuius tres litteræ oblitterabunt omnes, è libro vitæ rejectos! cuius tres litteræ infinita spargent in reprobos fulmina, quibus in inferni barathrum cuncti dejicientur! Leucothee! quale spectaculum, in quo patebunt scelera omnia, quæ hic latere vel maximè cupit pudor: scelera, quæ tegit nunc fictus rubor; quæ noctis abscondunt tenebræ; à quibus abhorret dies, & quæ ipse Cynthus sine deliquio spectare nequit. Sed nolim ego, cum Epimetheo, reserare pixidem, è qua Mundò tota malorum Ilias. Timeo tibi, timeo propter peccata, quæ scimus, quàm propter peccata, quæ ignoramus. Terrent illa, sed magis absterrent ista, ob quæ terribile magis iudicium forsitan expectamus.

LEUC: Tunc iudicium, & magis forsitan terribile propter peccata, quæ ignoramus? fac sciam modò, ut iudicem, ne tunc ignorem, & iudicentur. MEL: Leucothee! nil tibi ex meo sensu: illa refero, in quibus conspirat tota, unanimi calculo, Accessis. Iudicium timeo, propter peccata, quæ ignoramus: illa intelligo, quæ dudum timuit in patientiæ palæstra coronatus Athleta, cum dixit, *verebar omnia opera mea, sciens, quòd non parceres delinquenti*. Verebatur omnia opera: ergò etiam bona, meliora, & optima, sciens Oraculum, quod Divinus Iudex per Sophoniam: *scrutabor Jerusalem in lucernis. Jerusalem, ait, C.1.v.12*

Dan. 10.
v. 6.

non *Babylonem*: Justos, & opera bona, non injustos solummodo, & peccata: non *in lucerna*, quod mitius, sed *in lucernis*, quod ad demonstrandum rigorem est horribilius. Lucerna est oculus DEI, de quo Propheta: *Oculi ejus, ut lampas ardens*: hic DEI Oculus explorabit opera bona: nam & *justitias judicabit*. Imò scrutabitur, & minutissimos eruet defectus, quos nunc negligimus, & negligendo crebriùs ignoramus. Oculus Divinus, microscopij instar, tunc apparebit, cui Picinellus, Inventor illius, & Author, pro lemmate: *minutissima quæque*. Accipe chartam, primâ nive candidiorem, magisque mundam: hanc armato scrutare oculo, & apparebunt mox plurimæ maculæ, quas videns non videras; stria, quas non notâras; centùmque spuria filamenta, quæ non adverteras. Accipe opera, quibus tuam inaniter crepas apothecosin, accipe, sed ad lucernam Divini oculi contemplare: Superi, quot peccata! nil boni cernes in bono opere, apparebunt subito mala, quæ priùs æstimaveras bona. Senties Philosophicam gnomen, neutiquam malè hic applicatam: *quòd bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu*. Nam videbis multa bona, sed pauca bene peracta, quia non debito sine, nec debito modo, tempore, vel circumstantijs: hinc videbis hæc bona non esse bona, sed mala: *malum ex quolibet defectu*. Stupebis orationes, hinc meras mentis evagationes; indevotas esse devotiones, exercitia spiritûs sine spiritu, salutis negotia, otia: *en! minutissima quæque*. Auditas cernes tot exceffes sacras, sed sine attentione; repetitas exhomologeses, sed sine proposito, & emendatione; frequentatas Synaxes, sed sine fructu, & devotione: *malum ex quolibet defectu*. Verbo: videbis opera optima, pessima; quia peracta ex consuetudine, necessitate, inani curiositate, vel vanâ gloriâ: *en minutissima quæque*, detegenda ad Oculi Divini lucernam, in cujus luce, *quasi pannus menstruatæ universæ justitiæ nostræ*. Quid jam dicam de gravioribus maculis, quæ opera, non nisi ad speciem bona, omni decore privant, & specie? quæ nil aliud, nisi hypocrisis, tegumentum malitiæ, ambitionis irritamentum? quorum usus, nil nisi abusus sacrilegus, qui abundantius post se trahit judicium, majorémque extorquet damnationem? Illud hinc celare te nolim, quod, sine mentis attonitæ extasi, nunquam mihi memoria suggerit. De Venerabili P. Balthasare Alvarez tradunt anales.

Isa. 64.
v. 6.

nales nostri, quòd illi, in symbolico schemate, sua quondam repræsentata divinitus opera. Sed antequam ab imagine velum removeam, prænotasse te juvat, hunc hominem, si tamen hominem, & non potiùs Angelum, plebeia neutiquam fuisse virtutis, sed heroicae adeò, ut revelante Cœlo, vix sanctiorem, tunc temporis, habuerit Christianus Orbis. Et quod tu jam symbolum exspectas? vide, & obstupefce: Botrus est, cujus pleraque grana, vel putrida, vel immatura, sicca, vel abortiva, ut penè botrum in botro requiras, nec immeritò hanc illi addas epigraphen: *expectavi uvas, & ecce! labruscas.* DEUM immortalem! si hæc in viridi, quid erit in arido? nil hìc opus est addere: Philosophus es Leucothecæ, & ignorare nequis arguendi methodum à fortiori. Id ex te quæro, quod de operibus tuis erit iudicium in illo Iudicio? ulterius: *si lux in nobis sunt tenebræ, tenebræ quantæ erunt?* capis, nì fallor, illud Bernardi, imò non Bernardi, sed Veritatis in Bernardo vaticinantis Oraculum: *verendum est, ne sub tam subtili examine multæ nostræ Justitiæ, quæ putabantur, peccata* Serm. 54.
in Cant.
appareant.

LEUC: Alia nempe iudicia DEI, alia hominum. Si Iustus vix salvabitur, peccator ubi parebit? hæc, credo, sunt illa peccata, quæ formidavit Regius Psaltes, dum dixit: *ab occultis munda me Domine.* MEL: Ita est; hæc formidavit, non tamen sola: namque sunt alia magis timenda, quia magis occulta. Dixi: terribilis nos manet exspectatio quædam iudicij, propter peccata, quæ ignoramus: volo dicere, propter opera bona, quæ male fecimus; & propter opera bona, quæ non fecimus, & facere tamen debuimus. Hæc sunt peccata omissionis, & utinam non sæpe oblivionis! nam animo facilè elabuntur, quæ omittuntur. Hæc dicuntur à Regio Vate *occulta*, quia nobis in vita potissimum occultantur. Scimus ea, quæ fecimus, quæ non fecimus, plerumque ignoramus: dolemus sæpe de commissis, rariùs de omisissis; hinc omisissæ commissis pejora: nam facillimè facimus, difficillimè cognoscimus, rarissimè emendamus. Terribile erit iudicium propter commissæ, terribilius propter omisissæ: peribunt multi, propter ea, quæ fecerunt, plurimi propter ea, quæ non fecerunt. Hinc Iudex Divinus decisivam ferens in damnatos Sententiam, non dicet, *ite*, quia fecistis; sed *ite*, quia non fecistis: non allegabit commissæ, sed exprobrabit c. missæ: *Ite*, quia

non dedistis bibere, *non* manducare. Heu! quot ejusmodi *non* (verè particulas malignantis naturæ!) tunc nobis deteget Divina Nemesis. Dicet, *non* fecistis, quæ debuistis: tot monita *non* attendistis, tot conscientiaë stimulis *non* paruistis, tot gratias *non* arripuistis: *væ tibi Chorozain, væ tibi Bethsaida!* Et quid repones, si tibi exprobet Divinus Judex: studium omne, continuo otio, neglexisti: hinc malè promotus, pejùs muneri præfuisi, commissas ovculas ritè pascere *non* potuisti, & ita multis ruinaë occasio extitisti: redde rationem de animabus, quas omissione pessimâ perdidisti! Nónne Xaverius, si Sophus constanti otio indullisset, forsan tot animas *non* convertisset! Quid dices, si tibi oggerat: vocantem me quondam *non* audiisti, in Vocationis gratia tot gratias neglexisti, his neglectis in pericula, per pericula in multa scelera incidisti, & sic salute excidisti: redde rationem de anima, quam hujus occasione omissionis miserè perdidisti! Nónne Matthæus si DEUM vocantem sic neglexisset, in telonio fors periisset, & per sedecim sæcula in inferno forsitan jam arsisset? Quid dices, si tibi objiciat: me invitantem ad meliora *non* audiisti, auxilia gratiæ neglexisti, occasiones peccandi *non* evitasti, pœnitentiæ tabulam *non* arripuisti, sicque æternò naufragio periisti: redde rationem de anima, quam omissione hac unicâ perdidisti! Nónne si Augustinus librum *non* sustulisset, in suis forsitan sordibus periisset? verbo: peccata omissionis *non* omittenda Christiano Philosopho, veritas est, quam Scripturæ Oracula sæpe inculcant, quam Annales sacri tragicis exemplis confirmant. Sed non potes portare modò: sufficit, si cum Propheta sæpe exclames: *ab occultis munda me Domine!*

LEUC: Imò, nec omittendam censeo appendicem: & *ab alienis parce Servo tuo.* Nam, nisi fallor, inter peccata, quæ quondam deteget omniscius Oculus, apparebunt & aliena, quæ, quia aliena, parum curavimus, & vel ideò ignoravimus, licèt non sine culpa. Et quàm terribile hoc erit judicium, si peccatis, quæ scimus, accedant scelera, quæ nescimus? si malis, quæ fecimus, accedant bona, quæ malè fecimus? si addantur bona, quæ malè omisimus, hisque superaddantur mala, quæ in alijs fecimus, & ignoramus? Superi! quàm inopina erit catastrophe, cum absoluti in proprijs, damnabimur subitò in alienis!

nis! *MEL:* Observas observationes Sanctorum: plus illi timent aliena peccata, quam propria, quia minus cognita, & vel ideò magis nociva. Percipe observationem bellam, quam hìc apposìtè Isidorus. Ait ille, Ditam serpentem, molis esse adeò parvæ, atque exiguæ, ut pede calcatum ne quidem sentias; intereà toxicum afflat tam pestilens, ut te malum advertat, quin advertas mali Authorem; ut moriaris priùs, quam sentias te ægotâsse. En! vivum cętypon peccati, quod dicimus, alienum: illud committimus, imò non committimus, & ideò, commissum non committendo, malè negligimus; quòdque pejus, neglectum non advertimus, licèt advertere, vel maximè deberemus. Hinc sæpe incognitum non dolemus: morimur, & ignoramus, quòd moriamur: infelices, quòd alieno vulnere sauciemur, & quidem citra miraculum, per actionem in distans: insensati, quia alienâ morte, ex nostra culpâ, sic morimur, & alieno casu ruimus, ac præcipitamus ad Tartara: hæc D. Isidorus. Sed observationem, non observandam minus, his adjungit Hurliticus timoris sancti Magister Jobus, dum dixit: *vestigia pedum meorum considerâsti*: observa verbulum, nota mysterium, non tantum pedes, & opera, sed & *vestigia* pedum tot scandalis malè relicta, considera severus Judex. Adeste Sophi, ad hanc lucernam pedes vestros considerate, sed ne omittite malè impressa pedum vestigia: quot opera, tot mali pedes; quot operibus conjuncta scandala, tot pedibus pejora penè vestigia. Adeste Innocentiæ pestes, Juventutis pessimi seductores: adeste Turpilij, aspiciate pedes, siquidem potestis citra horrorem; considerate vestigia, nam esse hircina mox prodet fœtor. Ecce! quoties eructatis vel maximè deglutienda, toties innocui audiunt, malè cogitant, pejùs delectantur, pessimè seducuntur: sic seducti à seductoribus, mox pari fato & ipsi sunt seductores: seducunt non segniùs, ut novos generent seductores: sic nunquam deficit propago impia; sic crescunt lolia, & mox repullulant per noctem fungi. Tam fœcunda sunt primi peccati vestigia, ut ea non debeat, sed ad Authoris perniciem, magis semper, magisque renovet, ac multiplicet atas. Hæc igitur considerate vestigia, antequam à Judice considerentur: si nunc negligitis, & nescitis, videbitis seriùs, & scietis, quando clamabunt vindictam. Audite hæc omnia

L. 12. E-
tymolog.

Bern. de
interi-do-
nia moc. 38.

nia confirmantem Mellifluum: *multa tunc peccata proruent ex improviſo, quaſi ex inſidijs, quæ & modo non vides, & forſitan plura, ac terribiliora his, quæ nunc vides.*

LEUC: Si ita eſt, *ve etiam laudabili vitæ hominum, ſi DEUS remotâ diſcutiat miſericordiâ!* MEL: Non falleris; nam Auguſtini ex ore fluxit, hoc multa loquens ſuſpirium. En! ùt alibi hic Sanctus Doctor, Doctrinæ noſtræ brevem tradat epitomen: *illa magis ſunt noxia, inquit, quæ non aſſimantur peccata: nullum enim malum faciliùs decipit, quàm quod non intelligitur malum eſſe: peſſimum genus peccati eſt, non intelligere peccata: nullus magis de peccatoribus plangi dignus eſt, quàm qui putat, ſe non habere, quod plangat.* Sed ad D. Gregorium revertamur: Phyſiognomiæ iſ vivum Oraculum; dicere poterit, quæ ſunt ventura. Ad huius Tribunal omnes cito Philoſophos, iudicium audiant in hac vita, & corrigant; ne iudicium audire cogantur poſt mortem, ab illo Iudice, qui feret. Sententiam, æternis ſæculis non varian-
dam.

AUGURIUM PHYSIOGNOMICUM

Præſenti Philoſopho ad futurum Iudicium.

Quis ardor Enthous adurit fibras?

Mentémque ſurſum

Elevat ſupra mentem?

Fallor!

An præſentibus miſcentur futura,

Videoque famoſam vallem,

Fumofis illuſtrem

Perituri Orbis incendijs?

Ita eſt:

Igneâ

*Ignem cadentium siderum procellæ
 Afflati disflati omnes,
 Horrido immerfi flammæ diluvis
 Naufragabunt omnes, peribit nemo.
 Nam tubæ clangor citabit cunctos,
 Diem dicet,
 Cùm venerit suprema dies,
 Carens die:
 Admirare Clangoris Imperium:
 Mors audiet, surda licet,
 Obediet exanime Orbis bustum,
 Ipso Telluris corde palpitante.
 Eterna, sanctaque est sanctio.
 Ut transeant peritura:
 Damnata, quia nata,
 Utq; ipsis ab Elementis,
 Suum accipiat Mundus finem.
 Post mortem omnium morictur Mors ipsa,
 Ipsa sepulchra desinent esse sepulchra:
 Nam mortuos reddent vivos,
 Et ex cineribus Mortis
 Vita leget Cadmeam messem.
 Heu! quæ rerum facies
 Erit tot inter hominum facies?
 Cùm venerit seculum, patebit speculum,
 Noscentur incognita, videbuntur occulta.
 Quid de te dicam Sophe non Sophe?
 Huc si tu veneris,
 Patebunt incendia Veneris,
 Corpusque ignivomum,
 Animam prodet adustam.
 Monstruosa membrorum moles,
 Incompositam monstrabit vitam,
 Scelerumque molem.
 Male temperati humores,
 Intemperiem ostendent mentis,
 Et immorigeros mores.*

Momi Fenestra.

Exhibebunt ignivomi oculi,
 Tot evibratas Cupidinis faces.
 Fumantia fatore labia,
 Cerberi monstrabunt spumam.
 Indicabit extrema confusio
 Effusam in flagitia vitam
 Confuse animæ.

Erumpens in genas pudor,
 Impudicam testabitur Mentem,
 Quique in vita defuit animæ,
 Frustrà tunc tinget Corpus.

Occulta erunt aperta,
 Legentur in fronte effrontis scelera animi.

Prò pudor!

Quæ non puduit facere, spectante Numine,
 Facta jam pudet dicere,
 Audiente Homine.

Quid ergò mirum?

Si prodat DEUS coram omnibus omnia,
 Cum sileat homo coram unico singula?
 Sacrilegi hæc pœna silentij;
 Revelare tunc toti Mundo
 Immundæ scelera animæ,

Quæ revelare uni homini noluit,
 Etsi facilè potuit,

Quia silere homo omnia debuit.

Stulte quid erubescis?

Est confusio adducens peccatum,
 Si siles.

Est confusio adducens gloriam,
 Si confiteris.

Pudendus pudor!

Qui sequitur culpam commissam,

Qui à committenda non terret,

Sed à consistenda absterret.

Hinc meritò

Rubescet tunc rubor suum ruborem,

Eritque

Eccles. 4:

Ibid.

Eritque ipsemct sui ipsius
 Et culpa & pœna.
 Si sapiſ,
 Jam pudeat facere,
 Quod factum pudebit dicere.
 Hic peccata eloquere,
 Ut tunc ſileat Judex:
 Te ipſum judica, ne judiceris:
 Te ipſum puni, ne puniaris.
 In Judicium peccas,
 Si mite judicas iſtud Judicium:
 Nam tanta erit ſeveritas,
 Ut Judex agnoſcat omnia,
 Ignoſcat nihil.
 Non parceret peccanti, licet precanti,
 Judicabit omnes,
 Nuditate pares, cauſâ diſpares.
 Nec teget, nec proteget
 Te Philoſophum Epomis.
 Non enim quæretur, quàm bene dixiſti,
 Sed quàm bene vixiſti:
 Hic lapis veri Philoſophi
 Erit Virtus:
 Nam hac ſolâ probabitur, vel reprobabitur.
 Imò
 Sola Virtus lapis erit tunc Philoſophicus,
 Nam ſine hac aurum non feciſti, ſed paleas,
 Paleas autem
 Comburet igni inextinguibili.
 Ita eſt,
 Damnabit quiſque
 Se Teſte, ſe Accuſatore, ſe Judice, ſe ipſum.
 Sententiæ adjiciet Decretum DEUS,
 Sed immutabile,
 Quia munitum Sigillo Æternitatis.
 Venite, Probis dicet,
 Reprobis eheu! nunquam redituris, ite.

Luc. 3.
 v. 17.

Momi Fenestra.

*Damnandi rigorem aequabit plectendi rigor,
Carnifex aderit ignis, & eadem luce
Scrutabitur improbos, & comburet :*

Ut scias,

Nil fore inultum, iniustum nihil.

Abi Philosophe !

Et mihi solve Problema :

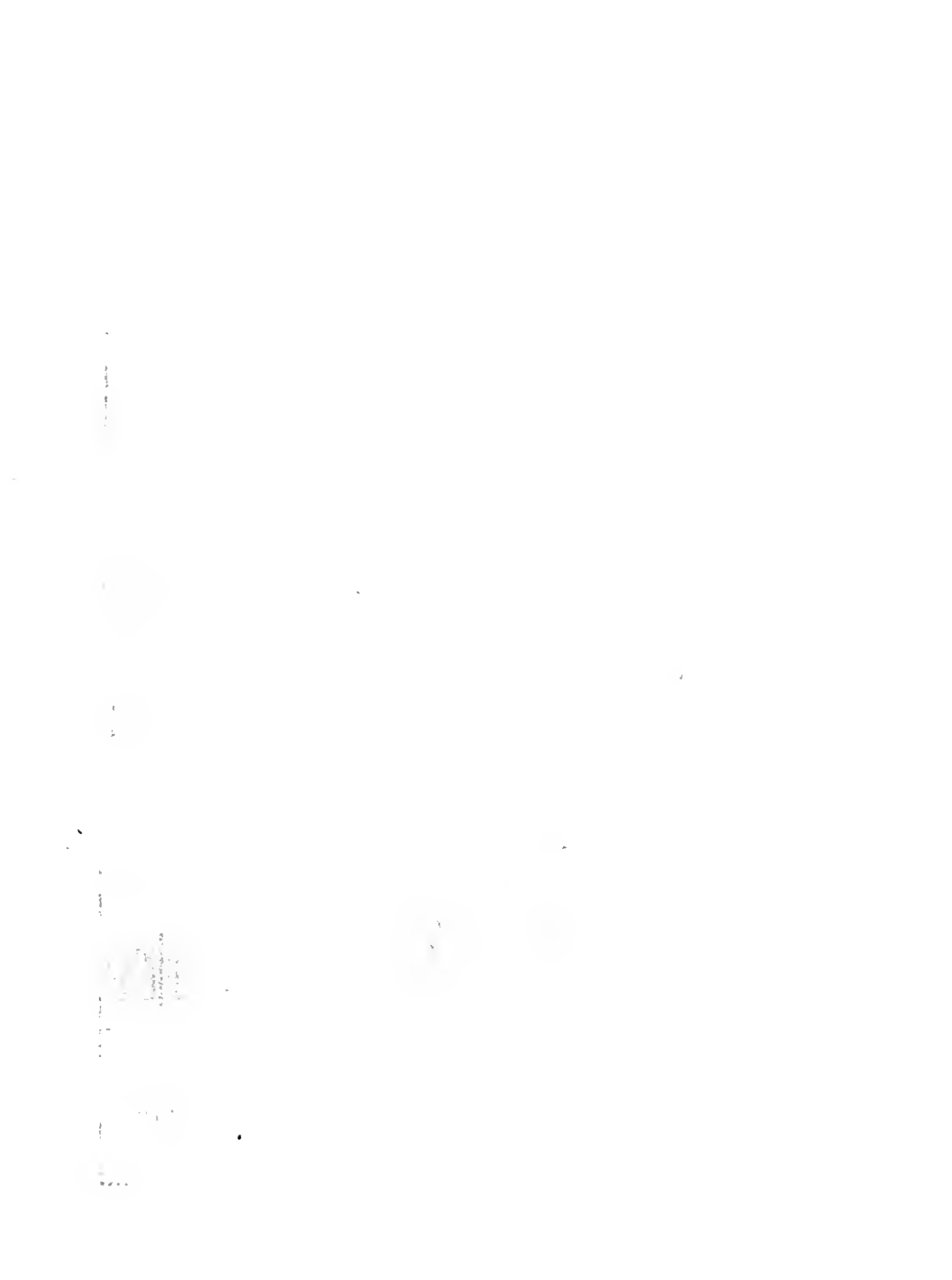
Ubi erit Mundus? ubi deliciae? ubi divitiae?

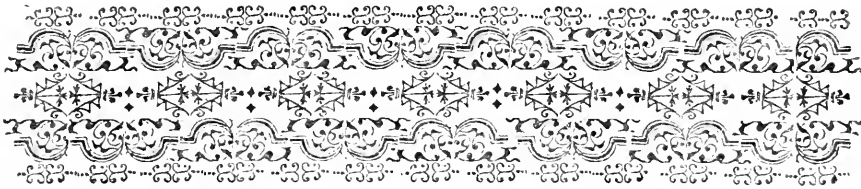
Ubi eris tu, qui haec audis, vel legis?

S. Fursey Angelorum in caelis discipulus, in terras missus
 Anglorum Doctor, caelestem docet Philosophia de tem-
 pore et aeternitate: hac ab angelis dictata Thesi: omnis
 labor, et tempus breve est intuitu aeternitatis.
 Sur: 16. Jan.

JANUS BIFRONS,
Seu
 DISCURSUS IX,
De
 TEMPORE, & ÆTERNITATE.

LUCOTHEUS. Papæ! quod tu mihi hieroglyphicum schema? novum ex fabulosa Antiquitate portentum? Janum Bifrontem lego, Mundi symbolum, si Oratorum Principi fides: *utpote qui in Orbem continuo volvitur, & ex se initium faciens, in se refertur: cuius templo illud ænigma non immeritò applices, quod quondam Æsopo Sophista quidam Ægyptius: est templum grande (Mundum intelligo) in templo columna, duodecim habens Urbes (id est annus, duodecim habens menses) Urbs qualibet triginta trabibus (diebus scilicet) sustinetur: trabes, duæ circumeunt mulieres, noctem puta, diémque, quæ sua vicissitudine Mundum exornant.*

L. 2. de Nativ. Deor.

MELANDER. Non ignota loqueris, nec etiam à scopo meo aberras, utut punctum non ferias. Janum, quasi Eanum, ab eundo deducit etymologus Cicero, Mundum, sive Cœlum, ut ais, denotans, temporis mensuram. Alij per Janum meliùs ipsum tempus intelligunt, quod utique eundo volvitur, Orbem-

que Sisyphi ad instar volvit: hinc afferunt bifrontem, quasi unâ fronte aspiceret tempus præsens, alterâ prospiceret futuram æternitatem. Sed mittamus fabulosum corticem, & Duce Philosopho, veritatis nucleum excutiamus, *Naturam* scilicet, *temporis ac æternitatis*.

LEUC: Meliorem in S. Furco Janum, ætati nostræ pro-
ponis: de hoc legissè me memini, quòd à severiore Pallade, ad
S. Scripturæ pulpita delatus, solidioris amore Sapientiæ sic exar-
ferit, ut dum, Physicâ fronte, caduci temporis brevitatem spe-
ctat, morali alterâ, æternitatem contemplaretur, sæpe in terris
Philosophus, sæpe Ethicus in Cœlis extaticus. MEL: Ita est:
tunc præcipuè, cum ad Magisterium cœleste ab Angelis evoca-
tus, globi Terraquæ molem, vitij undique conflagramentem, in
æternitatis abyssum mox ruituram spectaret; cum visis æterni-
tatis infaustæ supplicij, in Mundo eloqui iussus est, quæ in cor
hominis vel nunquam, vel non sat profundè descenderant: sci-
licet *tempus omne, intuitu æternitatis, esse exiguum. nam momenta-
neum est, quod delectat, æternum, quod cruciat.*

Temporis
Natura.

L. 11.
Conf. c. 4.

L. 4. phjs.
c. 13.

Gen. 1.

LEUC: Utilis Philosophia, è qua, velut aurifodinâ, tant
sancta à Sanctis dogmata eruuntur. Sed ut filum discursui por-
rigam, edic precor, *quid ergò Tempus?* MEL: Non tuo, sed
Augustini ex ore fluxit hæc quæstio, à quo igitur responsum cape.
Si nemo ex me querat, scio: si explicare velim querenti, nescio.
Dixit aliquid Princeps noster, sed pro subtilitate sua obscuriùs,
dum tempus vocat *numerum motûs secundùm prius, & posterius.* Lu-
cem affundunt Interpretes, quando per *numerum* intelligunt *men-
suram*; puta, multitudinem partium alicujus motûs, immediatâ
sibi serie, succedentium. Mensura hæc, si sese ab extrinseco
teneat, *Tempus* parit *extrinsecum*, solétque desumi à puncto quo-
dam fixo æternitatis imaginario, vel à virtualitatibus, ut phra-
sis habet scholastica, *Æternitatis Divinæ*. Calculo tamen com-
muniore, pro mensura statuitur, Cœli mobilis successio sphærica,
tanquam quæ sensibiliùs cadit sub oculos: câ lege, ut una
ubicatio solis, succedaneo ordine, prioris velut pedissequa, me-
tiatur rerum omnium sive diuturnitatem, sive brevitatem. Vi-
detur hoc, suo Creator ipsè mandato, stabilivisse, dum dixit:
*sunt luminaria cum firmamento, & sint in signa, & tempora, in dies,
& annos.* Quòd, si mensura hæc foret intrinseca, *tempus* foret
intrin-

intrinsecum, seu illud, quod res quælibet durans censetur habere in se, mensurabile per tempus extrinsecum, nihilque est aliud, nisi ipsa rei duratio, quam Scholæ definiunt, *esse accidens modale, subjectum formaliter affigens virtualitati certæ aternitatis Divinæ*. Hæc de Natura temporis pro suo more Scholastici.

LEUC: Bellè hanc adumbrâsti; sed quæ tibi crisis de an- *Temporis*
nis Criticis, quos alij *Climactericos* nominant? MEL: De his *Proprietates*.
multi non pauca. Mysterium Naturæ non immeritò dixeris, adeò obscura illorum est Physica. Nominis etymon, quod spectat, Latinis dicuntur *Scalares*, quia per septenarium, aut novenarium scanduntur. Græcis sunt *Climacterici*, quia periculosi: nam observant præclarissima in Peripato Lumina, inter quæ veluti Phœbus est D. Augustinus, quod hi anni periculosam mutationem inducere soleant. Podalirijs dicuntur *Critici*, quia decretorij, quibus sua de morbis judicia statuunt. Ægyptijs septimus annus vocabatur *Effractor*, cò quòd sæpe effringeret animæ carcerem. Oratori Romano appellabatur *Nodus*, quem inter multos vix unus solveret Alexander. Hinc Cæsar Augustus sic quondam per epistolam filio: *latare mecum filio: latere mecum filio: transgressus sum annum sexagesimum nonum, omnibus Senibus periculosum*. Quòd, si hujus experientiæ causam à Peripato exquiras, reponet Seneca: *se non posse per Philosophiam exponere, quare septimus quisque annus ætati signum imprimat*. Alij ex Astronomia problematis hujus deducunt analytin; nam asserent, Saturnum, anno quovis septimo, ad quadratum loci, contrariumq; signum, unde egressus est, progredi, & sic, quemadmodum Luna criticos dies, sic annos illum efficere criticos: nam totidem fere annis Saturnus in uno signo, quot diebus moratur in illo Cynthia: hinc, cùm humores in statum contrarium transeant, quid mirum? si periculosam mutationem inducant, nisi alianaverint astra, vel ratio victus, aut virtus pharmaci periculum avertat. Ita illi, quibus suam non denegavero Topicam, si modò Analyticam fidem sibi, non arrogant, vel exposcant.

LEUC: Intelligo paradoxam hanc temporis proprietatem. Si pari penicillo proprietates quoque depingas, perfectum erit temporis cætypon. MEL: Has tibi ænigmaticâ colorum mixturâ, depinget Sphinx oratoria: En! quale monstrum ex obscuris Physicæ tenebris producat in lucem, quod primâ fron-

te non unum, sed omnes in una fronte referre putes tragelaphos. Vobiscum, inquit, creatum quid agit, calidum juxtâ ac frigidum, siccum ac madidum, longum ac breve, jucundum æquè, ac lugubre: nunc enim in fronte ciet tristitiæ nebulas, largósque ex oculis pluit imbres: nunc vultui serenitatem, amœnósque oculis induit radios, sc̄que unâ cum alijs ad læta animare solet tripudia. Quòd si quæras, ubinam locorum hospitetur? Cœlum suspice, illud incolit: terram despice, & orcum; nam & hos quoque inhabitat. Cæterùm oculis caret, & nil tamen est, quod ejus possit subduci conspectui: caret ore, & nihilominus absorbet omnia, quavis Charybdi voracius: caret pedibus, & currit tamen, Atalantâ velocius. Transfreta, si lubet, velis remisque maria, subsequetur: peragra terras, vel si mavis, jugales Austros, & Aquilones volanti effedo jungere, tibi præcurreret: capreæ in morem, conscende montes, & ab uno rupis cacumine in aliud, dicto citius, te libra, tamen te deprehendet: alas à Pægaso mutua, tēque in aëra attolle, immensos illos tractus, momentô temporis, & demissâ velocior sagittâ, transvola, nihilominus te assequetur, utut nec pedibus, quibus currat, aut saliat, nec pennis, quibus volet, præditum sit. Pythagorâ quovis est taciturnius, ac muto pisce clingue magis; & nihilominus prodit omnia, tacet nihil: nunquam didicit aliquid, nec ulla Scientiæ laude est memorabile, & tamen primas in Athenæis sibi cathedras vendicat, omniumque complectitur Scientiarum encyclopædiam. Nam Jurisperitis æqualitatis leges, Philosophis arcana Naturæ, Theologis recondita fidei mysteria pandit. Illud mirum, quod stomacho careat, & tamen concoquat omnia, ad struthionis invidiam. Fur est, nam rapit omnia, simulque prodigâ liberalitate, cuique affert thesuros inestimabiles: nil illo ditius, nil illo pauperius; assistit omnibus, adhæret nemini: valetudinem, & vires suppeditat, & has rapit: vitam indulget, & mortem affert, gratificatur æqualiter omnibus, nulli se se obnoxium facit, & omnibus: & quæ præcipua Naturæ proprietates: nil illo pretiosius in Mundo, nil illo vilius: nihil curatur minus, cum adest, nihil optatur magis, cum abest: æterna parit emolumenta, si bene colas, æterna affert dispendia, si malè cures. Hæc ille, solventi promittens præmium, quod Tempus dabit.

LEUC:

LEUC: De vita simul & præmio desperarem, si iisdem le-
gibus, quibus olim cum Oedipo, mecum inter & Sphingem,
hodie conveniret. Fateor, hoc antilogico schemate, ve-
luti genuinis est expressa coloribus, temporis indoles: paradoxas
præcipuè miror proprietates; quarum unam, & alteram mora-
li trutinâ si expendas, nil ab instituto meo, tuoque facies alicu-
num. MEL: Vehementer probo, quòd, quam hæcenus tene-
bam docendi, tu quoque discendi methodum observes. Leuco-
thee! quòd Discipulis quondam suis Doctor Mellissius, hoc
nostræ ætatis Philosophis non inutiliter quis inelamaret: *nihil
pretiosius tempore, & heu! nihil hodie vilius reputatur! transeunt dies* S. Bern.
salutis, & nemo recogitat. Utrique nil humanâ digniùs avaritiâ, *serm. ad*
nisi ad nostra lucra essemus Talpæ, luménque fidei ultrò asper- *Scholar.*
naremur: scilicet ad Libitinæ lucernam, si oculi caligabunt,
videbimus momenta temporis, sementem esse æternitatis: verè
enim Leucothee, quæ in tempore serimus, in æternitate me-
temus. Euclionem tibi fingè, quem ita Jupiter decamet, ut
Nestoris illi sæcula non modò promittat, sed etiam juret per
Dyphtheram: fac, quòd ob oculos illi ponat apertas Persarum
Gazas, Cræsi thesauros, omnésque divitias, quas è conchis di-
ves colligit India, vel è fodinis eruit felix Arabia, aut secum ve-
hit Pactolus ipse, atque *auro turgidus Hermus*: fac, inquam, hæc *Virg.*
illi ponat ob oculos, sed câ lege, ut unius diei spatio, colligat,
quantum possit; hoc elapso finitum negotiandi tempus denun-
tiet, nec nisi steriles, quò ad vitam protrahat, fore annos:
quid putas? an diem hunc stertendo consumeret malè providus
futuri Endymion? an muscas venando, bonas horas cum Do-
mitiano combureret? absit: centimanum se optaret, diu no-
ctúque ad id intentus, ne bonæ diei vel minima illum particula
præteriret.

LEUC: Hæc filij tenebrarum, prudentiores sanè filijs lu-
cis: sed putasne, glaucoma ejusmodi etiam Philosophis obijci?
MEL: Ophthalmicum agere nolim; id tamen etiam cæcus faci-
lè videt, quòd non omnes tempori studeant, quibus studium
temporis. Athenæa Sophorum iustia, & quot tu disputantes
percipies de thesi, quam Apostolus posuit: *dum tempus habemus,* Gal. 6. 10
operemur bonum? quot Bernardinos, qui liberè profitentur, quòd
tempus tantum valeat, quantum DEUS, quia tempore bene con-
sumpto

sumpto comparatur DEUS? quot Augustinos reperies, quorum ex ore cum veritate stillat isthæc confessio: 1. *card mibi*
 l. 1. Conf. *valent temporum stillæ?* quot videbis Catones, 2. qui cum libro
 c. 21. adeunt curiam, ne punctum temporis, quo coire Senatus solet, otiosi perdere cogantur? quot numerabis Platones, qui 3. non nisi, erudito ex libris pulvinari, immoriuntur? alia jam volvitur
 Val. l. 8. ætas. Utinam non videre sit plurimos, qui pretiosa momenta
 c. 6. non utili studio, sed inutili otio comburunt! qui horas poenitentiaæ destinatas, dum lusibus, & symbosis fallunt, falluntur!
 Idē c. 2. qui dies augenda gratiaæ coelitus datos, peccata augendo dum minuunt, detrimenta augment aternitatis! interim quos vita prodigè numerat annos, inutiliter multiplicat ætas: & si mors denique subtrahat tempus, expensum aternitati, quid remanebit, nisi puer centum annorum? quem utinam DEUS non dividat, partemque ponat cum hypocritis infaulta aternitatis! LEUC: Ita est: & inter Philosophos, reor, fore Similio similes, qui sibi hoc Epitaphium.

*Hic jacet Similius,
 Annos, qui plurimos vixit,
 Tempus verò exiguum.*

*Nam
 Septuagenarius prope postquam vixit,
 Septennis vixit.
 Abi Viator,
 Et Similio ne vive similiter:
 Vives longiùs,
 Si vives meliùs.*

Sed age, si verum effatum, quod dedit Thales, quæsitus, quid in rerum Natura Sapientissimum judicaret? *Tempus* reposuit: quia *docet, eruit, & invenit omnia*: si vera, inquam, isthæc proprietates: cur ergò suum non docet pretium? MEL: Docet vel maxime; illos præcipuè Sophos, qui non nisi cum Phrygibus sapiunt. Serò capitur paradoxum illud: *nihil curatur minus, cum adest, nihil optatur magis, cùm abest*. Si cum S. Furco audire posses damnatorum suspiria, quid perciperes, nisi querelas, quibus temporis irreparabilem jacturam deplorant? quid nisi vota, quibus vel unicum momentum frustra jam licitantur? sed nempe, *cum furto*

furto patuit janua, sera sera est. Si temporis præcones hi displicent, alium Gallia subministrabit, Ludovicum XI, qui ultimo prostratus morbo, quinquaginta quotidie aureos, Archiatro aulico numeravit, ut vel per dici spatium vitam sibi protraheret: sed frustra; nam cum aureis vitam auream perdidit. Purpuratum Fortunæ pullum dabit regia Caroli quinti, qui in mortis confinio, pro tot annorum obsequijs unam unicam horulam petiit: sed frustra; pro epitaphio reliquit illud:

Damna fleo rerum, sed plus fleo damna dierum:

Rex potuit rebus succurrere, nemo diebus.

LEUC: Et mihi, ut fatear, ista figunt aculeum: si in vitæ meæ memoriam redeo, libet exclamare:

O mihi præteritos referat si Jupiter annos!

Sed nempe hæc nova proprietas:

Fugit irrevocabile Tempus:

Nec quæ præterit, hora redire potest.

MEL: Fateor, fugit irrevocabile, non tamen fugit irreparabile. Advertit Myſterium iſtud Aquilinoſ Sanctorum oculos, qui proin varias tempori redimendo induſtrias invenère. E conſilio D. Anſelmi *tempus redimimus, quando antè actam vitam, quam laſciviendo perdidimus, flendo reparamus.* Angelici ſuaſu, tantò magis quis debet vacare operibus bonis, quantò priùs inſtitit malis. Scilicet compenſat fervor, tepiditatis ignavæ moras, nec rarò facit ex noviffimis primos, ſic conſumatòs in brevi, ut tamen expleverint tempora multa. Leucothee, fervorem hunc frequenter exſtimulet fulmen illud Apocalypſicæ Aquilæ: *Tempus non erit amplius.* Renovemus aureum illud epiphonema Chryſologi: *vivamus DEO paululum, qui ſeculo vivimus totum: dedimus corpori annum, demus animæ dies: tempus eſt, ut aliquando domui (æternitatis) provideamus.*

LEUC: Ita eſt: atque ut inſtantiùs provideamus, de æternitate pauca ediſſere. Dedimus ſuum tempori tempus, ſuum quoque demùs æternitati: quamvis, ut nihil celem, ipſo nominis pondere ſat me æternitas terreat, juvat nihilominus ſcire ænigmaticum etymon: nam ſi fortè nunc meliùs ſciam, tunc feliciùs ſentiam æternitatem. MEL: Sentire poteris, ſcire non poteris, quid ſit æternitas: quia, *quid quid dixeris*, D. Auguſtino Judice, *minus dicis.* Si tamen Sophorum Oracula juvat conſulere:

E c

fulere:

Ovid. l. 6.
Faſt.

In epiſt.
ad Eph.

C. 10. v. 6

Ser. 32.

In Pſ. 60.

1. fulcere: æternitas Stagiritæ erit: 1. *duratio permanens, principio carens & sine*. Severino Boëtio, 2. *interminabilis vitæ, tota simul, atque perfectæ possessio*. Illam Mellissius asseret 3. *complexum omnium temporum*: Arcopagita 4. *æcum ævorum*. Alij dicent perpetuum *hodie*, quia sine futuro atque præterito: Annum magnum, & tamen inextricabilem annulum, quia sine termino: Oceanum nullâ bolide investigabilem, quia sine fundo: abyssum sine luce, perpetuam noctem sine die, principium sine principio: sphaeram sine fine, atque initio. Alij hieroglyphico illam schemate adumbrabunt: nunc circulum proponent, cujus centrum *semper*, circumferentia *nunquam*: nunc labyrinthum formabunt cum lemmate; *sine exitu*: modò anguem gyrabunt in orbitam hac syngrophâ; *ubi desinit, incipit*: modò axem suspendent, circa quam agitur sæculorum omnium rota, hoc hemistichio: *in omne volubilis æcum*: nunc Hydram fingent septemplex isthac epigraphæ; *cùm moritur, oritur*: nunc fontem monstrabunt, undis per Mæandros continuò refluus, adjuncto epiphonemate; *fluunt, ut resuunt*: fileo plura, quia *quid quid dixerint, minus dicunt*.

LEUC: Imò nihil dicunt, hoc ipso, reor, quod aliquid dicant: nam ut argutè notat celebre inter Scriptores Nomen, minus capimus æternitatem, si dicamus, quid sit, quàm si dicamus, quid non sit: est hæc paradoxa rerum æternarum Natura, ut tunc primùm sciamus, quid sint, quando scimus, quid non sint. MEL: Placet animadversio, quæ, nî falor, è Nazianzeni Ingenio fluxit: nam huic æternitas tempus est, imò fallor, *tempus non est, nec pars temporis ulla*. In quæ verba Hierographi æternitatem mirâ paraphrasi, sed sine auxesi, exaggerant. Finge, (nam in fictione nulla hîc fictio) finge, sicut sibi Bonaventura, dum viveret, finxit verissimè mala ventura: finge tibi, inquam, orci mancipium, quod anno non nisi centesimo, unam unieam ex oculis stillet lacrymulam; stillet nihilominus per tot annorum centurias, dum tandem immensus adæquetur Oceanus: heu! quot non annorum myriades sese evolvant, dum vel unicus rivulus, ne dicam, totus Oceanus impleatur! & tamen, etsi non unus, sed centum, etsi non centum, sed mille, imò milliones mille replentur Oceani, an æternitatem æquabis? *minimè*: necdum es mensus initium, tantùm abest, ut

sis totam emensus. Finge cum Isidoro Mundi aspectabilis spatium, quâ latè ad Cœlos usque protenditur, sic arenulis repletum, ut decem illarum millia, non nisi granum sinapis minimum æquent: prò quàm innumerus erit hic numerus! & tamen, quantus quantus est, æternitatis annos non numerat, ne dicam, enumerat. Finge hunc numerum, quem quinquaginta duabus cifris in unam lineam cogit Arithmeticus Clavij calculus, finge, inquam, hunc numerum tot multiplicari in lineis, quot capit folium grande, & integrum; quot capit foliorum maximus liber, vel librorum imensa moles, quæ Universi spatium ad usque regionem Empyream adimpleret: hunc numerum finge ulterius, tot iterari in lineis, quot capit tota, quâ latè patet, Cœli spherica superficies: DEUM immortalem! quot hæc forent myriadum sæcula, quot sæculorum myriades? & tamen, clafso tot annorum curriculo, necdum curret æternitatis initium, ne dicam medium, ne dicam finis: & tamen si tot annorum inversa denique clepsydra tormentorum finem damnatis tandem promitteret, næ illi pro nihilo computarent tam grandem pœnam, & in sua sese infelicitate beatos, ac felicissimos prædicarent. Silco, ne plura, dum loquor, loquar minus: O æternitas, quamdiu durabis! volo dicere, & nescio dicere: quamdiu DEUS erit DEUS, tamdiu patietur damnatus: sed quamdiu erit hoc quamdiu! cogitari potest, explicari non potest.

LEUC: Vertiginem intellectui timeo, si longiùs despiciat hanc abyssum. Capiò meliùs, quod optimè non nemo; Christianos inter opus non esse nisi Morotrophio, vel S. Inquisitionis ergastulo: in istud compingendos, qui non crederent æternitatem, in illud, qui crederent, & peccarent. Quid ad ista Philosophi? quid illi de durationis modo hoc, sine modo? MEL: In varios abeunt motus, diversam induunt mentem, nec inutili scholio de æternitate discurrunt. Audi unum, & alterum. Aluit Discipulum Sorbona, quem in Philosophica palæstra, & informare, & deformare studuit Professor: adeo sæpe Doctores nocent, cum docent, tunc præcipuè, si amant sic Stagiritam, ut etiam ethnicum non averfentur. Xaverius (caput ad hoc Nomen inclinet Peripatus) Xaverius ille fuit Discipulus, Professore non nomino, in albo æternitatis nigerrimo

S. Aug.

mo scriptum lege; nam infami fato decessit. Hic quos de die instruxit Philosophos, de nocte destruxit, ad lupanar illos invitans lupus, ad prostibula ducens, Dux caper ipse gregis. Etiam Xaverium urgebat, imò perurgebat: at ille secum: *momentaneum est, quod delectat, aeternum, quod cruciat: sicine ego Sophus, pro momento aeternitatem? absit.* Sic se subtraxit, & unà secum subtraxit tot animas, quas cum Xaverio seducto, ad orcum alter misisset Orbis. Quid tu ad ista?

LEUC: Stupescio ad illud fulmen, quoties audio: Deusne, cujus bonitatis ne quidem numerus, momentum puniat aeternitate? & quidem tali, tamque horribili? MEL: Ita est, etiam infra condignum: nam peccatum infinita suo modo malitiae, infinitam exigit vindictam. Sic fides jubet, nisi cum Origene, illo Sophorum Sole, errorum maculas pati velis, vel etiam totam in aeternitate eclipsum. Sed est alia animadversio, qua priorem exaggerat, animadversio & ipse dignissimus, in Peripato non tam civis, quam Primas, Justus Lipsius: quam hic de Philosophia sit bene meritus, & docendo, & ad doctrinae sanctioris leges vivendo, in erudito Orbe hospes est, qui ignorat. Et tamen Philosophus tantus, re, & nomine justus, ubi post vitae sanctae praemissas, ad inferendam denique conclusionem à morte fuit necessitatus, infremuit: nam vidit se in agone, ubi in momento unico, aeterni lucta momenti: vidit instare instans, è quo solo, tota pendet aeternitas: vidit Pythagoricam litteram Y, cui vitam hominis similem antiqui dixerant Sophi, *quae ab uno ductu incipiens, finitur in bivium fausta, vel infaulta aeternitatis.* Vidit, quòd ubi ceciderit arbor, vel ad Austrum, vel Aquilonem, ibi erit per totam aeternitatem: hinc ad Sapientiae Sedem in haec suspiria erupit: *adsis Philosopho, cum tota luctanti aeternitate; nec illum deseras in momento, è quo pendet aeternitas.*

LEUC: Infelices Philosophos, nisi in tempore bene distinguant, aeternitatem inter & tempus: *non enim ratio, nec sapientia, nec scientia apud inferos.* MEL: Quid n̄ ibidem per experientiam discant, quod per Scientiam discere hìc neglexerunt? certè nec sua orco deesse problemata, testis est ille Philosophus, de quo Innocentius III. Pontifex fide dignissimus, etsi de cathedra non loquatur. Hic, infaulta sorte, damnatus, cum
Pro-

Rupertus
l. 4. in
Gen. c. 29

Drex. de
aetern.

Eccles. 9.

Professori se sifteret, interroganti, num in orco etiam dispu-
tur? reposuit *apud inferos solummodo queritur, an aliquid non sit pœ-
na?* & resolvitur *pro parte negativâ.* mox ille conclusionem ad
oculum demonstraturus: age, inquit, si lubet, ad inferos me-
cum descende, & Hercle senties, nihil non esse pœnam. Vi-
debis locum in centro terræ, qui à situ infernus, à tenebris car-
cer, à profunditate abyssus, ab igne rogas, à fumo caminus, à
sulphure stagnum, à fœtore mephytis, à Dæmonibus tartarus,
à damnatis gehenna, à perturbatione chaos, ab amaritudine
malorum Oceanus appellatur. Videbis locum, cujus terra
operta mortis caligine: cujus aulæ *tenebræ*, suppellex *miseriæ*:
cujus ludi *tormenta*, musica *fletus*, & *stridor dentium*: cujus tor-
rentes, *pix ardens*: humus sulphur: cujus incolæ *ericij, corvi,* &
onocrotali: hospites *umbra mortis*, & *perpetuus horror*: cujus cibi
fames canina: potus *fel draconum*, vinumq; *furoris iræ DEI.* Deniq;
cujus thori, *stagnus ignis ardentis*: cujus janua *desperatio*, cujus or-
do, *nullus ordo*, sed chaos horridum confusionis. Videbis lo-
cum, ubi Principem agit, qui à truculentia dicitur *Draco*: à ver-
sutura *serpens*: à nocendi desiderio *Diabolus*, ab ira magna *Leo ru-
giens*: à potentia *Behemoth.* Videbis locum, ubi focij mali-
tiâ improbi, specie horrifici, conditione miseri, rabie furiosi,
malevolentia obstinati: locum, ubi primo post ingressum mo-
mento clauditur porta spei, misericordiæ, quietis, felicitatis,
gratiæ, pietatis, solatij, & omnis boni: locum, ubi nil auditur
præter suspiria, gemitus, lacrymas, ejulatus, & ululatus: ubi me-
ræ blasphemæ, imprecationes, stridor flammarum, & ignis mi-
serè devorantis: verbo, videbis locum, ubi nihil non est pœna,
seu tormentum. Denique videbis locum, angustum simul, *Tilkow.*
& amplum: angustum, nam veluti ignitos lateres comprimit *Phys. Cur.*
damnatos: amplum; quia etsi hoc anno foret dies judicij, &
quot diebus, à Mundi exordio, fuissent nata quinquaginta dam-
nandorum hominum millia, sufficeret in orco quadrata millia-
ris mediæ cavitatis ad eos recipiendos. En! quantum spatij sup-
petat, damnari ut possis, si velis. *p. 2. de*
Mundo
fol. 219.

LEUC: Superi! quæ paradoxa hæc explicatio? digna cer-
tè, quam etiam à Discipulo audièrit Professor MEL: Docen-
tis filium ne interrumpas. En! ut thesin suam ulteriùs Sophus
hic urgeat: in hunc locum, inquit, descende mecum, & Poë-
tarum

tarum fabulas, hîc videbis minimè fabulas: cernes, ùt fugitiva sub undis fallentibus poma frustrà gulosi esuriant Tantalî: ùt rerum temporalium helluones Sisyphi frustrà petant, & urgent *rediturum denuò saxum*: ùt sub vulture gemant rapaces Titij, ùt vanæ Belides in cribris aquam inaniter hauriant: ùt lascivi Ixiones, in rota aternitatis, volvantur, séque sequendo fugiant. Imò erravi: mcræ fabulæ sunt, hoc in loco, hæ fabulæ; umbræ sunt, non tormenta:

*Hic mites Diomedis equi, Busiridis Ara
Clementes, Phalaris tauri solatia, molles
Scironis scopuli, Schineos pacata Tyrannis.*

Nam quid quid malorum excogitare sævitia, quid quid dolorum congregare potest corrupta morbis Natura, fabulæ sunt, quæ non nisi in phantasia, umbratilem exhibent mœroris Scenam. Objectum oculi, tenebræ sunt, plus quàm Cimeriæ, in quibus non nisi teterrimæ fulgurant Inferni larvæ: aures maledicta flagellant, hebetat dentium stridor, mixtique, rugitibus dissonis, ululatus obtundunt. Voluptuarias fances eliquata pix fatiat, & luridæ lacertæ repunt per stomachum: embamata sunt venena, pro tragematis serviunt bufones: senescâ membra intolerabilem spirant mephytin: arata incus vices supplet spondæ eburneæ, ubi se Vulcani Cyclopes exercent. Interim lebetes incalescunt ebulliente sulphure, & resina exultat inter torridos ignes, ut carnis illecebras vindicet: pro ferocia certant Rhadamanti, & Æaci: alij expeditis retibus, & harpis circumfremunt: alij Pyracmonis compedes rotant: alij improvidos ferreis longurijs inuncant: alij involant, & horridis intrò trahunt capillis. Quos priùs cinxerant torques aureæ, & insecta sunt firmata, longique elenchi, nunc Gorgones, Dracones, & cenchrides ambiunt: viperæ sunt armillæ, catastæ sunt collare, cameli nautici gravant nudatum tergus. Verbo: in orco nil nisi pœna, credere qui renuit, experiatur.

LEUC: Jam non miror effatum illud, Oraculis annuncerandum, quod Juvenis quidam Sophus, dum conclusionem vocationis heroicam, malè reproarent senes, pessimè impugnant inimici, ùt solet, amici: parceret ætatis flori, tenèritudinem indolis delicatam ferendo non esse monastico oneri. Quibus ille: ô malè providi! hoc clypeo armatis, non exarmatis

matis meam constantiam : nam si delicatulus ferre nequeo rigorem clauſtri, quî feram rigorem tartari ? edicite, quomodo habitare potero cum igne devorante, & ardoribus ſempiternis ? *MEL:* Rectè hic equidem : nam ſi moleſtia inſuperabilis, quæ momento finitur, quomodo inferni ardor ſit tolerabilis, qui in æternitatem totam extenditur ? eſt hæc reflexio digna reflexione. Fac enim, jaceas, in viridario, Pæſtanis æmulo : mollem thorum inſternat Chloris, viridi veſtita gramine : florenti te conopeo obumbret luxurians arborum ſcena : nares odore recreet frequens Amaracus : lumina rapiant coloratæ florum arcolæ : leniter admurmurent Zephyri : adſtrepant ſalientes undæ : plumei in aëre accinant choraulæ : verbô, tam vernus te cingat lepos, ut amœniorem nec ipſe optaret ſibi Alcinous. Hic, inquam, jaceas, ſed ea lege, ut nunquam liceat latus invertere : nunquid vel unus dies hæc gaudia mutaret in tædia, in ſupplicia hebdomas, annus in tormenta vix toleranda ? ſenſit Philoſophiam hanc Fulco, mundanæ ludibrium vanitatis, quem nocte quadam, abyſſo demerſum plumeâ excepit thorus, ſed ita, ut ſomnus ab oculo fugeret : ſenſit ille quietem tam inquietam, ut in hæc verba prorumperet : *tam moleſta in molli thalamo eſt nox inſomnis : quid ſi in ignivomâ jacerem culcitra ? quid ſi non una nocte, ſed æternitate, duraturâ ſemper, finiendâ nunquam ?* fregit mollem animum inſomne hoc ſomnium, ſicque ſurrexit melior, ut meliorem poſtmodum in Religione ceperit quietem.

LEUC: Eſt hæc nova æternitatis proprietas, ſat magna, ut inferni tormentis, pro peccatorum pondere maximo, pondus adjiciat infinitum. Damnatus patitur dolores inenſos, & quia patitur, inenſo pariter tempore, quovis in tempore patitur ſempiternos. In ſingula momenta colligit cuncta ſimul momenta, jugiter oberrans menti æternitas : patitur dolores præſentes, ſed & futuros patitur, quia intellectus ſiſtit præſentes : tormenta ſentit, & quia ſentit non finienda, totam in quovis momento collectam ſentit tormentorum æternitatem : ſcilicet, *quod quisque timere cepit, jam paſſus eſt*, unique inſiſtens puncto, toto damnatos pondere, præmit globus æternitatis. *MEL:* Placet Aſceſis, quam acutam in Damnatorum ſupplicia è Patribus recitas. Ita eſt : hæc eſt, juſta Numinis ira totam ſævire in Creaturam, quæ tota ſævîit in Creatorem. Cruciatius præſentes

*Gregor.
Naz.*

sentens voluntas nolendo facit sentire ; acuit , dum averfatur ; intendit , dum fruſtrâ fugere nititur . Intellectus præſentibus jungit futuros , dumque non poterit non obverſari hæc veritas , *durabunt ſemper , finiuntur nunquam* , in momenta faciet dolores ſentire æternos . Sed præteritæ vitæ memoria his omnibus cumululum addet , nî vehementer fallor , propemodum infinitum . Nugæ ſunt , quod de Letheo flumine fabuloſâ finxit Antiquitas : facultates , quas dedit natura , non eripiet orcus , eſt hæc clementia crudelis , ad augendam , non minuendam intenta calamitatem . Scilicet , *quod manducaverat apud Superos epulo , apud inferos digerebat* : nam ut non ſine aculeo Apis melliflua : *transferunt præterita , nec transferunt : transferunt à manu , ſed non à mente : non enim tranſibit cum tempore , quod tempora tranſit ; in æternum ergo neceſſe eſt cruciet , quod perperam te egiſſe memineris in æternum* .

S. Aug.
S. Bern.

LEUC: Superi ! quantam dolorum abyſſum hæc mihi verba recludunt ? quis penetrabit , quàm ſit amara præteritæ vitæ memoria ? MEL: Crediderim , quod præter damnatos nullus : quid enim poſt combuſtas in orco ſæculorum myriades , cogitabunt de vita ? quo microſcopio quarent tantillum tempus ? heu ! clamabunt nos inſenſatos ! quid fuit vita , niſi fulgur , quod diſparuit in ictu oculi ? quid niſi vapor , qui mox evanuit ? niſi umbra , quæ tranſiit ? momentum fuit , quod viximus , æternitati ſi comparetur , quam patimur : momentum fuit totum penè amarum ; nam ambulavimus vias difficiles : minutum momenti unicum fuit , quo guſtavimus paululum mellis , & ecce ! æternum morimur . Sed quid dico momentum ? quinquaginta fuère anni , quibus in manu noſtra fuère Sortes : venale ſteterat Cœlum , negleximus : obtrudebantur æterna gaudia , repudiavimus : infinitus Beatitudinis theſaurus momento laboris ſtetit , contempſimus , & infelici nimum cambio , pro pulte vendidimus hæreditatem ; pro momentaneo quod delectat , elegimus æternum , quod cruciat . Verbo : pro Cœlo mutavimus orcum . *Talia dixerunt in inferno hi , qui peccaverunt* : ut loquitur Sapiens .

Sup. 5.
v. 14.

LEUC: Satis eſt , hæc pauca Sapienti ſufficiant : plura qui petit , experiatur æternitatem . Id ampliùs non miror , quod D. Furſeus , de æternis ſupplicijs cum cogitaret , & inter me-
dia

dia brumæ frigora, in sudores guttatim stillantes, totus diffluet. *MEL:* Ita est: discamus ab Angelico hoc Anglorum Doctore, discrimen temporis, & æternitatis: quam ille cum sudore, nos contemlemur cum pœnitentiæ lacrymis, infaultam æternitatem: *descendamus cum illo vivi in infernum*, ne descendere cogamur mortui: descendamus mente, ne cogamur descendere corpore: contemplemur modò tormenta, ne aliquando experiamur. Si in afflictionibus caro obmurmuret, dicamus cum Triquelmo, *duriora vidi*: si ad pœnitentiæ flagella recalci-tret, opponamus, *asperiora vidi*: est enim *extremæ plena demen-tiæ commutatio, humanum declinare laborem, & paratum diabolo stri-dorem eligere sempiternum*. Alterutrum est eligendum: *aut semper letari cum Sanctis, aut semper cruciari cum impijs*. Leucothee fi-nio, domumque ut feras, velim, epigraphen, quam inferni limi-nibus incisam, ad nos tulit D. hic Furfus, ab orco redux: hanc lege, & damnatorum damno, ut sapias, lege sapius, lege sem-per.

L. num.
16. v. 23.

Bedal. 5.
de gestis
Angl.

S. Bern.
declam.
in ecce
nos.

Idem l.
med. c. 3.

HIEROGLYPHICUM,

Portæ Inferi incisum stylo ferreo, in plum-bi lamina, & celte sculptum in silice.

Siste Viator!

Nam sistunt hic omnia:

Post cursum temporis, stando decurritur

Stadium æternitatis.

Aspice!

Porta sum, sine portâ:

Aperta semper,

Sed ad ingressum:

Clausâ semper,

Sed ad regressum.

Ingredientibus aperit peccatum:

Ingressis claudit peccati pœna.

Custos est mihi Nemesis:

Extruxit me Divina Justitia,

F f

Ue

Ut destrueret hominum vitia:
Accendit me furor iustus,

Ut extingueret furorem iniustum:
Ignem hic coquo aeternum,

Ut illos excoquam,

Qui in momento temporis,
Totam decoxerant aeternitatem.

Hic urit ignis,

Quo nihil gravius:

Aeternus, quo nihil longius.

Ignis,

Cui vester collatus est fumus:

Aeternus,

Cui vita collata est punctum.

Ignis,

Qui quadraginta novem cubitos altus:

Aeternus

Qui in quinquagesimo numero,

Nunquam fit Jubilæus.

Hoc in loco una est actio,

Fallor,

Una est passio,

Ardere.

In hoc flammarum diluvio

Naufragant Damnati semper, pereunt nunquam.

Vivunt, ut moriantur,

Moriuntur, ut vivant.

Meta dolorum

Hic sine meta.

Pulsor, sed non aperior:

Quæritur rima, nec reperitur,

Percutitur sera, sed immobilis,

Quia sera.

Fleunt miseri, sed nihil eluunt:

Per lacrymas accendunt ignes,

Per ululatus exsufflant ardores.

Aspice!

Hæc infernalis portæ est tessera,

Semper, & nunquam.

Semper, quod finietur nunquam,

Nunquam, quod durabit semper.

Hæc Damnatorum conditio :

Nunquam esse felicem, semper miserum,

Semper in pœna, nunquam in pœnitentiâ :

Spirare semper, nunquam exspirare,

Sperare nunquam, semper desperare.

Hæc inferni proprietas,

Ut semper voret, nunquam devoret,

Semper necet, & nunquam enecet,

Semper dare, quod nolis, nunquam dare, quod velis.

O Æternitas !

Cujus clepsidra semper fluit, nunquam effluit :

In hac vita sis morum forma,

Ne in altera sis pœnæ norma,

Hic statera sis veritatis,

Ne ibi sis bilanx severitatis.

O semper, O nunquam !

O Mensura Æternitatis

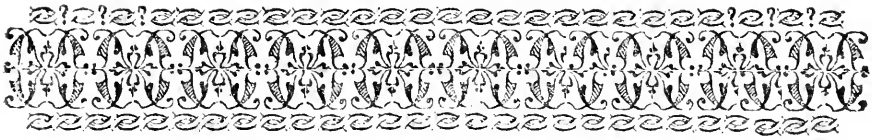
Sine Mensura !

PARERGA

Ex Universa Philosophia.

1. **L**ogica est Virtus intellectualis. 2. Ars, & Scientia. 3. Ejus Objectum non est Intellectus rectè operans. 4. Nec Syllogismus vocalis. 5. Sed mentalis. 6. Inter gradus Metaphysicos non datur distinctio ex Natura rei formalis. 7. Nec objectivè præscindens. 8. Sed sola rationis ratiocinata. 9. Figmentum sunt ideæ Platonicæ. 10. Nec rigori Logico sufficit universale similitudinis. 11. Physica est Scientia speculativa, cujus Objectum est corpus naturale. 12. Datur Materia prima Aristotelica. 13. Distincta ab elementis Chymicis. 14. Semine Anaxagora. 15. Atomis Democriti. 16. Et elementis Peripateticis. 17. Estq; Subjectum uniuscujusque. 18. Datur forma absoluta non tantum in homine. 19. Sed & brutis. 20. Plantis. 21. Et probabiliter quibusdam inanimis. 22. Duæ, pluresve formæ principales in eadem materia parte naturaliter repugnant. 23. Non tamen partiales. 24. Unio est entitas modalis. 25. Causa est principium ex intrinseca virtute determinans aliquid de se insufficientis ad existendum. 26. Causa efficiens ut actu agat, debet actu existere. 27. Et etiam esse applicata suo modo: hinc naturaliter repugnat actio in distans. 28. Accidens nec se solo. 29. Nec cum substantia producit substantiam. 30. Sed sola substantia. 31. Eadem producit accidentia ad intra. 32. Accidentia verò ad extra, similia accidentibus ad intra, producuntur à solis accidentibus. 33. Intensio qualitatum fit per unicam formam, certo modo modificatam. 34. Plantæ sponte nascentes probabiliter proveniunt ex seminibus, similiter insecta, & bruta ex ovis. 35. Quare semina plantarum, & oviparorum vivunt. 36. Bruta non agunt perfectè formaliter, sed tamen imperfectè propter finem. 37. Datur Causa prima, sive DEUS, cujus existentia demonstrari potest argumentis moralibus. 38. Et Physicis, etiam permissio processu aliquo in infinitum. 39. Inluit immediatè in omnes effectus. 40. Non tamen per prædeterminationem physicam Bannesij. 41. Quæ tollit libertatem. 42. Anima rationalis est demonstrativè immortalis. 43. Libera libertate indifferentiæ. 44. Etiam in statu Nature lapsæ. 45. Cui libertati non obest Præscientia Divina. 46. Lux probabilis est qualitas absoluta. 47. Color tamen, etiam permanens, non distinguitur à luce certo modo modificatâ. 48. Sonus probabilis consistit in impetu modificato, & tremore corpusculorum. 49. Elementa sunt generabilia, & corruptibilia. 50. Licèt maneant formaliter in mixtis.

ORDO DISCURSUUM,

Primæ Partis,
Seu
MICROCOSMI.

I.

MAusolaum Peripateticum, *sive* Discursus Primus Præliminaris, *de Principijs, & Principibus Philosophiæ.* Patronus. *S. Augustinus.* Doctrina Ethica. *De Vanitate solius scientiæ sine virtute.* Epiphonema Atticum. *Epitaphium ad urnam Aristotelicam à D. Augustino erectum.*

II.

Sphinx Clarissima, *sive* Discursus Secundus, *De DEO, Rerum omnium Principio.* Patronus. *S. Dionysius Areopagita.* Doctrina Ethica. *De Ultimo fine.* Epiphonema Atticum. *Categorema adversus hominem à Natura ad Authorem Naturæ.*

III.

FLamma Promethei, *seu* Discursus Tertius *de Anima.* Patronus. *S. Franciscus Xaverius.* Doctrina Ethica. *De Animæ pretio.* Epiphonema Atticum. *Obeliscus Honoris B. Francisci Xaverio, ex Disputatione de anima melioris Philosophiæ Lauream adepti, animarum Doctore, & Zelatori, ad metas Antipodum erectus.*

IV.

Colossus Mysticus Danielis, *sive* Discursus Quartus, *de Corpore.* Patronus. *S. Franciscus Borgias.* Doctrina Ethica. *De Gravitate Peccati.* Epiphonema Atticum. *Enigmato-Gryphus Colosso corporis Mystico à B. Francisco Borgia incisus, ad Oedipum Philosophicum.*

*

V. Scylla

V.

SCylla atque Charybdis, *sive* Discursus Quintus, *De Aure, & Oculo*. Patronus. *B. Aloysius Gonzaga*. Doctrina Ethica. *De peccatorum occasione*. Epiphonema Atticum. *Naufragium Innocentiæ ad Oculi Scopulum, in telescopio Peripatetico, Juventuti exhibitum*. Item *Diræ per tubum Acusticum ex Orco missæ ab anima seducta ad seductorem*.

VI.

Virgula Morphei, *seu* Discursus Sextus, *de Somno, & Somnio*. Patronus. *S. Sylvester Confessor ex Ordine D. Benedicti*. Doctrina Ethica *de Morte*. Epiphonema Atticum. *Statuta Academica ex mandato Mortis Peripato affixa*.

VII.

Speculum Physicum, *seu* Discursus Septimus, *de Principijs Physiognomiæ*. Patronus. *S. Bruno, Fundator Ordinis Carthusiani*. Doctrina Ethica. *De Judicio particulari*. Epiphonema Atticum. *Oraculum Philosophi Judicati ex Tripode sepulchrali, ad Philosophos Judicandos*.

VIII.

Momi Fenestra, *seu* Discursus Octavus, *De Augurjis Physiognomiæ*. Patronus. *S. Gregorius Nazianzenus*. Doctrina Ethica. *De Judicio universali*. Epiphonema Atticum. *Augurium Physiognomicum præsentis Philosopho ad futurum judicium*.

IX.

Janus Bifrons, *seu* Discursus Nonus, *De Tempore, & Æternitate*. Patronus. *S. Furseus Confessor*. Doctrina Ethica. *De Inferno*. Epiphonema Atticum. *Hieroglyphicum Porta Inferi incisum, Stylo ferreo, in plumbi lamina, celte sculptum in silice*.

IN-

INDEX.

A.

- A**cademia triplex à Divina Sapien-
tia Philosophis erecta. fol. 60.
Actiones hominis externæ secreta cordis
produunt. fol. 180.
Adolescens garrulus argutè à Zenone
castigatus. f. 7.
Eternitas. f. 217. & c. 225. Damna-
tos maximè cruciat. f. 223.
Alimenti diversa ratio, diversos in ho-
minibus effectus gignit. f. 160.
B. Aloysius Angelus aure carens, &
oculo. f. 93. Oculorum Evergeta. 114
Anima. 42. & c. Cur sollicitè curanda?
59 & c. Ejus pretium. 43. 47. 60. Fa-
cultates. 47. est unica, spiritualis & c.
45. & c. his proprietatibus multi abu-
tuntur. 46. & c.
Animi repentina affectiones omnium
apertissimi cujuslibet complexionis
proditores. 165.
Anni Critici. 213.
Aristotelis vita, obitus, libri, aliæque
varia. 13. & c. Ejus nominis Ana-
gramma. 22.
Ars in templorum, & aularum fabricis
naturam imitatur Echûs. 109.
Athei sunt multi Christianorum. 29 & c.
D. Augustinus verus Philosophus deplo-
rat Philosophicam absque virtute sci-
entiam. 220.
Auris Scylla. 92. Ejus fabrica. 94. & c.
Encomia. 112. & c. Auribus quomo-
do utendum. 91. claudendæ pravis
colloquiis. 116. ab Ethnicis Memoria
consecrabantur. 93. Aures castissimæ
Machetis, & B. Stanislai Kostkæ.
117.

B.

- Barba. fol. 74.
Bibliotheca rariorcs igne absumpta. 58.
Bilis tristitia, & insania radix. 165.
Bonum operari oportet, dum tempus
est. 151.
D. Borgiæ formæ vanitatem in Isabella
Imperatrice videt. 66. & c.

C.

- Cecitas à Deo mirè impetrata. 114.
Calvarum diversitas. 160.
Canities, quæ illius causa? 73.
Caput humanum. 70. Capitis amputati
mira nonnunquam vis. 46.
Capilli. 71. & c.
Carcer à Dionysio Tyranno in auris mo-
dum fabricatus. 121.
Carmus Pessimus Philosophus. 170.
ob Carnis vitium damnantur plurimi.
168.
Carpati montis jocosum prodigium. 109
Chirromantia. 183.
Christianorum multi sunt Athei, Poly-
thei. 29. 32. Christianos inter non est
opus, nisi mortorophio, vel S. Inqui-
sitionis ergastulo. 219.
Colloquia prava. 116.
Color. 96.
Colossus Rhodius. 65.
Confessio Sacramentalis. 208.
Conscientia speculum. 30. 166. & c.
Cor, præcipua corporis pars. 78. De eo
curiosa quedam. ibid. cor uni DEO
consecrandum. 33. 79. Magis est, ubi
amat, quàm ubi animat. 80. humani
cordis duo miracula. ibid.
Cornu Alexandri M. 100.

INDEX.

Corpus humanum Divinae solertiae opus. 66. Ejusdem mirabilis fabrica. 66. &c. Anatomia. 69. Corporum Anastasis gloriosa. 85.

D.

Demon animae agnoscit pretium. 60.
 Damnatorum lamenta irrita. 224.
 De Dentibus varia. 75.
 DEUS 27. &c. Ejus existentia demonstratur 29. Ejusdem perfectiones 31. 34. Deus ultimus finis hominis. 33. Zelotes cordis humani. 79. Ejus Oculus Lucerna est. 202. &c. Deorum pluralitatem Ethnici Sapientiores vident. 31.
 Dignitas. 81.
 D. Dionysius Arcopag: à conversione sua singularis Amator DEI. 26. 36. &c.

E.

Echo. 103. &c. Varia ejus prodigia. 108. Echonica Polyphonismi. 109. unde tanta illorum intensio? ibid.
 Educatio mala. 169.
 Epaminondas dormientem excubitorem confodit. 148.
 Epitaphium cujusdam Rhetoris. 167. & Similij. 216.
 Exhomologesis. 209.

F.

Fabricae acusticae. 109.
 Facies summi naturae prodigium, animi quoddam speculum. 82. in mortali pectora Tyrannis tacita. 83. Mare mortuum, innumeris naufragijs infame. 84.
 Felicitates hujus saeculi Somnia. 145. 147
 Forma, & pudicitiae rara concordia. 86.

Forma Christi, & B.V. amoenissima. 196.
 Formae humanae vanitas. 66. &c. 84.
 D. Fursus mundum videt vitij conflagrantem. 212. Supplicia aeternitatis cogitans, in sudorem totus diffuit. 225.

G.

Galileus de Galilaeis optica celebris. 103
 Generosi Signa. 186.
 Gregorij Nazianzeni vitae Synopsis. 179.

H.

Hebetis signa. 185.
 Helenae Trojanum elogium. 83.
 Homo Microcosmus. 66. Ejus cum Megacosmo comparatio. 65. homines bestiarum instar non raro vivunt. 169.

I.

Janus, mundi, temporis Symbolum. 211.
 Index Platonicae non Platoni, sed Platonici tribuenda. 9. 12.
 Idolorum servitus inter Christianos. 32.
 Infernus. 60. 221. &c. 226. bene consulit deliberantibus. 222. ad laborem excitat in hac vita, & poenitentiam. 226. Infernalis porta tessera. 227.
 Ingeniosi signa. 185.
 Innocentia in aere, oculisque saepe naufraga. 113. &c.
 Intellectus. 56. Ejus mira vis. ibid. variae ejusdem inventiones. 57.
 Joannae Portugalliae Principis excellens venustas oris. 84.
 Judicium particulare. 168. 172. &c. Universale. 201. terribile, & rigidum propter peccata occulta, & minutissima. 202. 206. Ira-

Iracundi signa. 186.

Julianus Apostata Philosophiæ osor. 5.

*Juventus præmaturum sæpe mortis spoli-
um.* 126. *Ejusdem metamorphoses,
& lapsus unde?* 14.

L.

Liberalis hominis indicia. 187.

Librorum emolumenta. 58. *venenati
partus.* 115. &c. *Librorum multo-
rum Auctores.* 58. *Libri turpes la-
cerandi.* 115.

Lignum Brasiliæ. 77.

Loquela Sodalem manifestum facit.
117. *interna hominis videnda exhi-
bet.* 179.

*Lucerna Epicteti Philosophi à Regibus
quanti æstimata.* 5.

Lux. 95.

ObLuxuriam damnantur plurimi. 168.

M.

Mansueti signa. 186.

Manus artium ministræ. 81.

Mausoleum artificiosum. 108

Melancholia. 195. *Ejus effectus.* 194.

Memoria. 48 *hæc quidam excellentes.*
51. *de eadem variæ quæstiones.* 51.
&c.

Metempsychosis. 44.

Microscopium. 101. &c.

Misericordis signa. 187.

Momus. 177.

Mors. 148.

Moscus Indicus. 77.

*Mundus liber est, in quo legamus Divi-
nitatem.* 29. *Mundi bona inania, &
noxia.* 33. *somnia sunt.* 145. 147.

N.

Nares. 75.

Nationum diversæ propensiones. 159.

Noctambulones. 141.

Nocturnæ Preces. 141.

O.

Oculus, animæ charybdis. 92. *Ejusstru-
ctura.* 93. *elogia.* 111. *macule, in-
firmitates.* 112. *multorum malorum
causa, naturales animæ cuniculi.*
113. &c. *pro illis medicum Recipe.*
115.

*Odorur Genesim, natura, & propaga-
tio.* 76. &c. *odora canum &c. vis.*
*ibid. olfactus sedes propria, in mem-
branula. ibid.*

Onirocritici. 140.

Onirologia non semper inanis usus. 140.

Opera bona multis sæpe novis vitata.
202. &c.

P.

Parentes. 169.

Peccati gravitas suo modo infinita. 35.

Ejusdem damnur. 86. *peccatum*

graviter punitur. 36. *momentane-*

um æternitate. 220. *peccata occulta*

oblivionis, & omissionis. 201. 203.
aliena. 204.

*Peccator quale monstrum, ex Dei per-
fectionibus evidentius elucet.* 35.

serò damnabit stultitiam suam. 224.

Pedes. 82.

Phantasia turbida. 141. *Ejus vis. ibid.*
&c.

Philosophandi causa quæ sapienti sit? 3.

Philosophia, Meditatio mortis. 147.

multorum convitijs exagitata, &

INDEX.

cur? 4. *Ejusdem Symbola* 25. &c.
Laudes, natales &c. 4. 6. *Philosophiæ Cartesianæ principia*. 70. *Philosophorum Antiquorum discendi ardor*. 10.
Physiognomia. 154. &c. *verioris physiognomiæ principia*. 158. &c. *Auguria*. 180. &c. *per totum discursus*. *Ejus Auguria non ex unico tantum signo desumenda, sed è pluribus*. 185, *sunt probabilia tantum, nec voluntatis actus tangunt*, *ibid*.
Picturæ turpes. 114.
Platonis Philosophi vita, obitus, & alia &c. 11. &c.
Pulchritudinis fluxus vanitas. 84. &c. *pulchritudo marcescibilis nihil ad immarcescibilem*, 85.

S.

Scientia virtuti jungenda. 2. *sine virtute vana est, & nocet*, *ibid*. & *per totum discursus*.
Seductores improbi malè in judicio habebunt. 172.
Senex. 162.
Sensus internus. 126. *Ejus sedes num Cor, an cerebrum?* 127
Sirenes. 92.
Societas perversa perversos facit. 170. &c.
Somnij natura, proprietates, causa. 133. &c. *varia de somnijs*. 135. &c. *somnia serviunt ad judicanda temperamenta*. 164. *Somniant in vita multi, & in morte tandem evigilant*. 145. 147.
Somnus. 126. 128. *varia de somno*.

128. &c. *Somni quedam veluti miracula*. 132. &c. *Somnus quomodo adhibendus*. 147. *Ejus damna*, *ibid*.
Sonus in quo consistat? 98. *Ejus intensio varijs declaratur experimentis*. 100. *oritur ab aëris reflexione*. 101. *Soni miracula in fontibus, speluncis* &c. 110. *quanam obtundant sonum?* 101.
Specierum excitatio, ejusque causa. 49. &c.
Species in oculo. 110.
Speculum Florentinum. 166. *quò potissimum speculo Philosophi utantur*. 153. &c.
Supercilium. 82.
D. Sylvester aspectu demortui adolescentis meliorem auspicatur vitam, 146.

T.

Telescopium. 102. *Ejus inventio*. 103.
Templum Solymæum. 86. *archetypum humani corporis*. *ibid*.
Temperamentum. 155. *Innatum, & adventitium*. 156. *varia de temperamentis; vide per totum discursum*.
Temperamentum justum & corpori & animæ mirum prodest. 196. *Sed rarum hoc est temperamentum*. 198.
Temperamenta Nationibus communiora. 198. *meliora, & ad studia, aliòsve fines aptiora*. 199.
Temporis natura & proprietates. 212. &c. *pretium*. 215. *à multis tamen parum aestimatur*, *ibid*. *damnati &c. aestimant*. 216. *quomodo reparari possit?* 217.

Timi-

INDEX.

Timidi Signa. 186.
Tuba Morlandica. 100.
Turpiloqui Sepulchra patentia. 116.
turpiloquium noxium ibid.

V.

Vanitas humane formæ. 66. 84.
Verbulum solutus Christiani veteres
quàm horruerint? 115.
Vermis in Corde Adolescentis Ferrari-
ensis. 80.
Vinum mentis index 165. *secreta pro-*
dit. 166.
Visio. 99.
Vita fluxa æternitati comparata. 224.
Vitæ hujus miseriæ. 163.
Voluntas magnum nature mysterium.

58. *Ejus libertas.* 59.
Vox lasciva. 116.

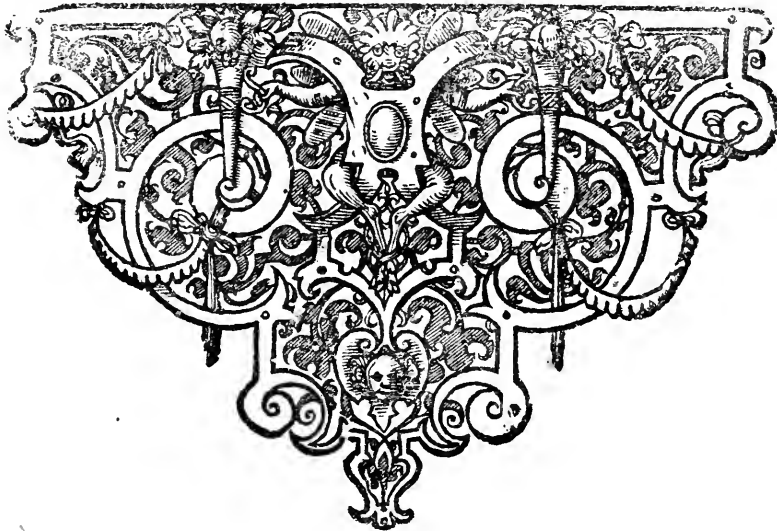
X.

D. Xaverius grandis Philosophus ex di-
sputatione de anima. 42. *æternita-*
tis consideratione à malo revocatur.
220.

Z.

Zenonis Philosophi natales &c. obitus,
& alia. 7. &c. *in quo laudari ab ho-*
minibus voluerit. 166.

O. A. M. D. G.

Errata emendanda.

bonorum	-	lege	bonarum, fol 4. lin 25.	anritæ	-	-	auriti. f. 109. l. 30.
athæneo	-		athæneo. f. 7. l. 20.	interditur	-	-	intenditur. f. 109. l. 8.
Philosopho	-		Philippo. f. 17. l. 2.	in	-	-	in. f. 126. l. 10.
l. 16.	-		c. 16. f. 20. in citat.	causidici	-	-	causidici. f. 140. l. 22.
variegetatam	-		variegatam. f. 25. l. 7.	non posset	-	-	non posse. f. 161. l. pen.
quam	-		quem f. 26. l. 21.	conduntur	-	-	conduntur. f. 162. l. 34.
charyptin	-		charybdin. f. 30. l. 19.	pleuridites	-	-	pleuritides. f. 162. l. ult.
poitùs	-		poitùs. f. 31. l. 7.	ntentos	-	-	intentos. f. 163. l. ult.
dedecorofum	-		dedecorofum. f. 32. l. ult.	Leuc.	-	-	Luc. f. 173. in citat.
Scrofas	-		Scrofas. f. 36. l. 15.	oderatùs	-	-	odoratùs. f. 182. l. 32.
quos	-		quas. f. 45. l. 32.	Eurippus	-	-	Euripus. f. 109. l. antp.
l. 1.	-		l. 10. f. 48. in citat.	Totàqua	-	-	totàque. 190. l. 10.
Midritates	-		Mithridates. f. 51. l. pen.	Hippor	-	-	Hippoc. f. 161. in citat.
tenuioris	-		tenacioris. f. 54. l. pen.	Mimium	-	-	Minium. f. 196. l. 20.
dicet	-		dicent. f. 67. l. 1.	falor	-	-	fallor. 218. l. 24.
ne ru	-		næ tu. f. 76. l. antep.	cepit	-	-	cœpit. f. 223. circa fin.
Maxentios	-		Maximinos f. 84. l. 9.	manduacverat	-	-	manducaverat. f. 224. l. 10.
fonti	-		fronti. f. 84. l. 28.	Phifosophiam	-	-	Philosophiam. f. 213. l. 22.

PERIPATETICUS
NOSTRI TEMPORIS,
SEU
PHILOSOPHUS
DISCURSIVUS,

In biennali Cursu, per Discursus Symbolico-
Phyficos, ad Discursum, juxta Sanctorum Philosophorum Exempla,
piè curiosum instructus: & publicæ Disputationi
propositus,

IN ALMA, AC PERANTIQUA,
CÆSAREO - ARCHIDUCALI
UNIVERSITATE
FRIBURGO - BRISGOICA.
PARS II.

SEU
MEGACOSMUS.

PRÆSIDE
P. IGNATIO SCHWARZ S. J.
PHILOSOPHIÆ PROFESSORE ORDINARIO,

Defendente

Prænobili D. Josepho Antonio Xaverio Christ de Goldberg,
Friburgenſi Brisgojo, Philosophiæ Candidato.

Mense Augusto, M. D. CC. XXIV.

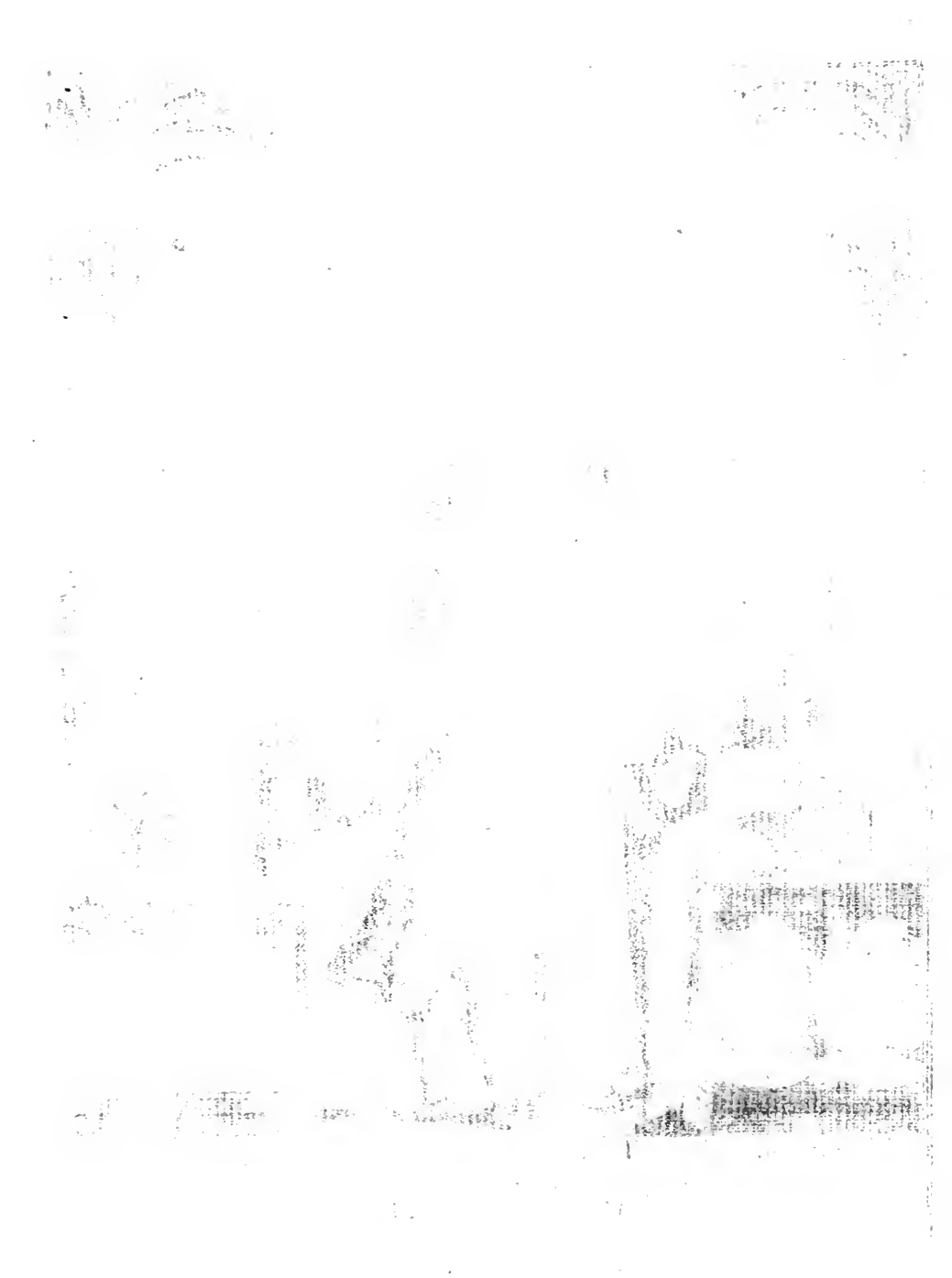
Friburgi Brisgojæ, Typis Francisci Xaverij Schaal, Typogr. &c.

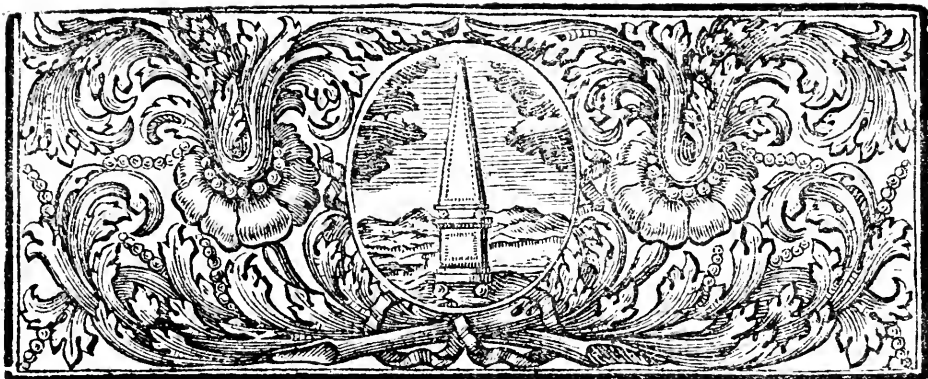

Votis omnibus Mariam veneremus, quia sic est
voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per
Mariam. S. Bern.

Goetfrid Rogg delin.

Joh. Melchior Gutwein sc. A. Vind.

SEDI SAPIENTIÆ,
DEIPARÆ
VIRGINI,
PHILOSOPHORUM
PATRONÆ,
MATRI LIBERALISSIMÆ,
DOMINÆ POTENTISSIMÆ,
Juventutis Academicæ
PROTECTRICI,

DEDICATIO.

Abi denuò felix Penna,
Resume alas, & animosior jam vola sursum :
Quò prævolârunt jam dudum vota , Cœlos subî devota.
Priùs te Filio , jam Filij te siste Matri,
Et quæ priùs in Filio Matrem , jam in Matre adora Filium.

Abi:

Microcosmum non respuit Christus , quia Parvulus :
Megacosmum non respuet Parvuli Magna Mater.
Philosophiæ Primitias obtulisti Primogenito Virginis,
Primogenitum Philosophiæ laborem jam offer Matri :
Erit primus hic Partus Authori suo abortus,
Nî è sacro fonte illum suscipiat Divina Mater.

Abi ! quid trepidas ?

Philosophiam non îmeritò consecras Philosophiæ Parenti ,

Quia *Sapientiæ Sedi* :

Nam unde fluunt Sapientiæ flumina , meritò refluunt ;
Et unde veniunt Philosophis Lumina , illuc meritò reflectuntur.
Megacosmum non immeritò dedicas

Deiparæ Virgini :

Nam illustravit Mundum , dum Solem genuit Mundo ,
Ipsamet Megistocosmus ,
Dum genuit Microcosmum , qui fecit , atque refecit hunc Megacosmum.

Quid miramur Sophi Naturam ,

Dum Deiparam Virginem in Natura cernimus supra Naturam ?

Virgo Mater , duo verbula ,

Quæ includunt centum prodigia :

Debebatur hic honos soli Matri Divinæ ,
Nec enim nasci , nisi ex Virgine , DEUS debuit ,
Nec Virgo Mater esse debuit , nisi DEL.

Jure te consecras

Philosophorum Patronæ :

Nam indiget Philosophia Sophis , nec rarò Philosophis :

Deside-

DEDICATIO.

Desiderantur Patroni,
Qui contra temporis nostri Zoilos Peripatum tuentur.

Invenies raros,
- Qui Epicteti lucernam fictilem jam licitantur:
Utinam non invenias plures,

Quibus eviluit Stagira, quibus exosum Nomen, epomis contempta!
Sed non indiges Patrono, si Illam habes Patronam,
Quæ plus una potest, quam omnes simul Patroni.

Fac sufficias soli, & sufficiet sola.

Jure te consecras

Matri Liberalissimæ:

Nam

Afylum est miseris, Altare reis, Ærarium egenis:

Omnibus donat, ingratis ingerit, invitis obrudit:

Neminem relictura miserum, nisi esse velit:

Imò neque omnes patitur esse miseros, qui esse volunt.

Præfecit Illam DEUS Beneficijs suis,

Ut quæ nobis donavit DEUM, per DEUM omnia largiretur.

Nec deest illi voluntas donandi, quæ à DEO donare didicit:

Nec facultas, quam DEUS pene reddidit Omnipotentem.

Hinc

Potentissimam scias pariter *Dominam,*

Quid enim non possit Illa, quæ potest omnia

In ipsum Omnipotentem?

Thesaurariam voluit, & Thesaurum,

Hunc, ut possët; Illam, ut vellet largiri omnia.

Se ipsum Illi dedit,

Qui omnia per Illam habere nos voluit.

Sancti impetrant rogando, Hæc pene imperando,

Subditus olim DEUS paréret, si Illa præciperet:

Licët non sit opus Imperio erga volentem,

Legem observat, quam tulit,

Reveretur Matrem:

Explorat vota, prævertit Imperia.

Denique

Jure te consecras

Juventutis Academicae Protectrici.

Non enim ullus Sophorum queri de Illa potest, etiam impius:

Beneficijs cumulat indigos, obruit indignos,

Patet

DEDICATIO.

Patet omnibus, etiam dum non patet DEUS,
Post amissum DEUM adhuc superest Protectrix, Mater DEI:
Et post naufragium adhuc se se offert hæc Tabula;
Abjecisti Illam, periisti,
Apprehendisti Illam, evasisti.

Abi igitur!

Accede Thronum, quem hætenus accessit nemo,
Quin auditus recederet, & exauditus.

S. Bern.

*Sileat Misericordiam Tuam, O Virgo,
Quicumque Te invocatam sibi meminit defuisse,*

Abi, & offer hæc folia:

Dic, antequam illa legat, cor offerentis inspiciat:
Ut prius legat affectum, nec contemnat effectum.

Plura elogia non opus est addere,

Ubi Ipsa, quam laudas, est tota Elogium;

Ubi ipsum Nomen est instar maximæ laudis;

Quod ubi profertur, vel scribitur,

Panegyricum facit.

Verbo:

Dic, Matrem sat laudari non posse,

Nisi unico VERBO:

Dic, qui non amat Mariam, anathema sit.

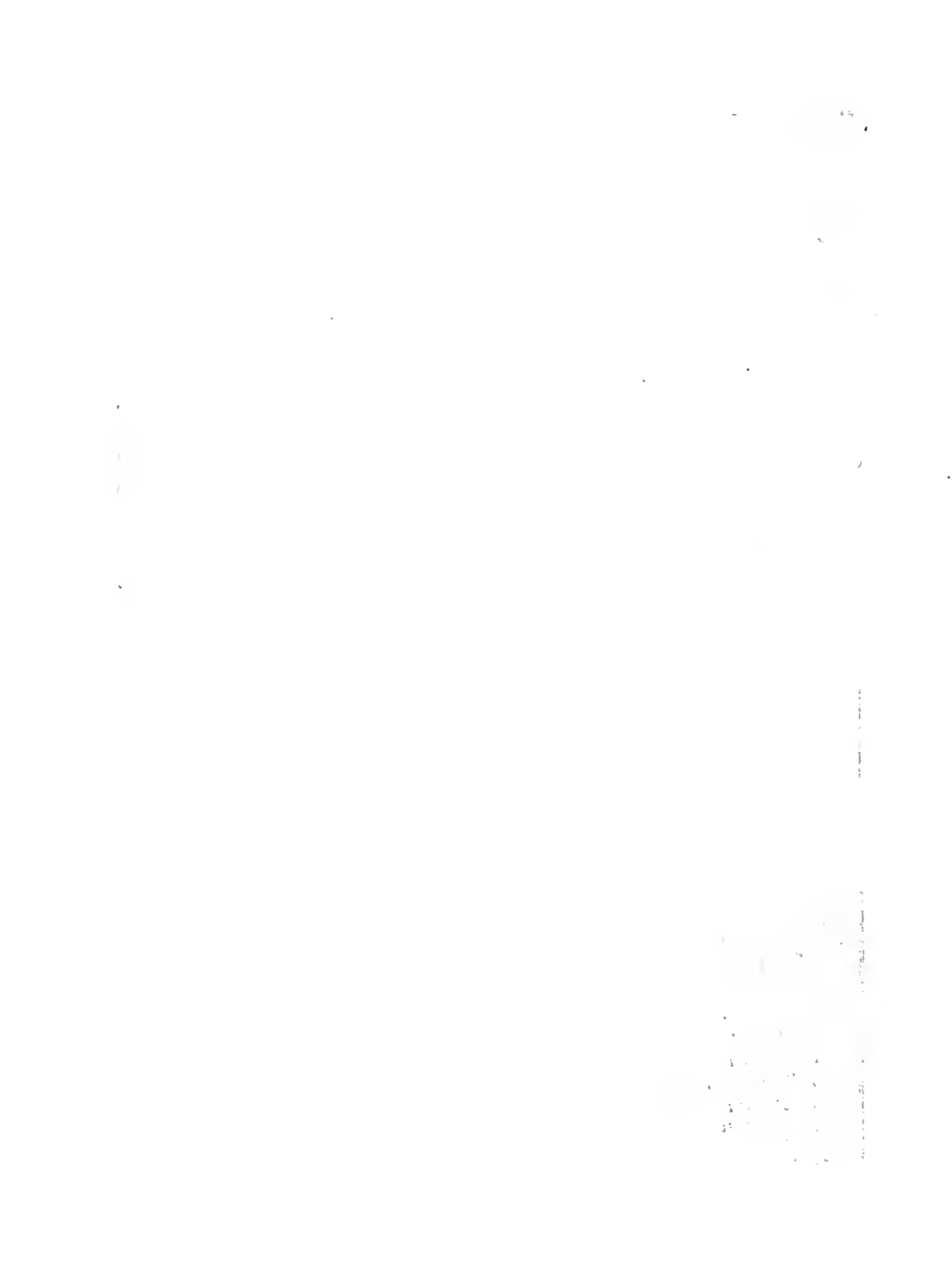
Ita vovet, seque totum devovet

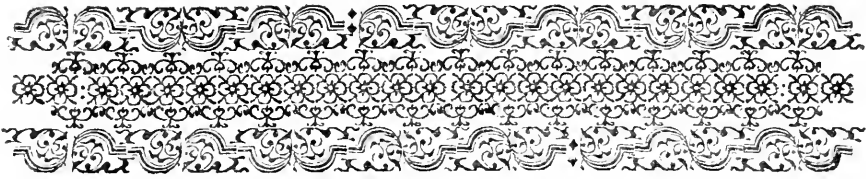
*Josephus Antonius Xaverius Christ de Goldberg
Philosophiæ Candidatus.*

S. Ignatius Loiola, Sorbonæ Sophus, dum è crea-
 turis Creatorem, e Philosophia terrestri, novam docet
 caelestem, censoria virgulâ subûicitur; Sed vix aoni-
 tus, mox absolutus, et rursus donatus in Peripato Doc-
 tor, virgâ in laurum, efflorescente, ex qua trit-laureo-
 las hæcenus Philosophia. Ex Vita.
 G. Rogg del.

I. Melchior Gutwein sculp.

ATLAS
 PHILOSOPHICUS
Seu
 DISCURSUS I,
 DE MUNDO CŒLESTI.

MELANDER. Heroëm tibi propono hodie, in quo quid quid aspicias, paradoxum; quid quid dicis, miraculum. Heroum Heros est, nam ubi gloriam finire solent Heroës, incipit iste: Martis Triumphu huic erant principia, ut ex Heroe puer, gloriosâ poneret Rudimenta: victoriæ palmas demessuit, ut in scholastico pulvere nobiliores sereret lauros: in

Palladis sagatæ circo desit esse Heros emeritus, ut in togatæ ludo rudis fieret Discipulus. En! hominem, si tamen hominem, & non aliquid majus homine spiret, hoc *Dijs* simillimum ectypon. LEUCOTHEUS. Adverto, quem inter sublimes Olympi Aquilas, quem inter excelsos Tonitruum filios numeres: tuum nempe Patriarcham Ignatium, Societatis minimæ maximum Fundatorem. Scio, quod nunquam pugnavit fortius, quàm cum abjiceret arma; quod nunquam felicius vicerit, quàm cum chlamydem Philosophico pallio, ensẽ calamo mutaret; quod nunquam gloriosius triumphavit, quàm cum, desertâ Martis arenâ,

*Pf. 18
 v. 6.*

in Philosophicam descendit, ut novâ philosophandi peritiâ subjugaret Mundum, novâ præliandi methodo exarmaret infernum.

MEL: Argutaris appositè: Ignatium puto, Philosophum paradoxum, Doctorem centum Perezij's magis mirabilem. Philosophus est, sed qui disputat de Natura supra Naturam; qui loquitur de creaturis, & cogitat de Creatore; qui discurrit cum Sophis in circulo, & cum Angelis conversatur in Cœlo. Doctor est, sed mirabilis, nam cùm contemplatur Naturam, rapitur in Authorem Naturæ; cùm loquitur de humanis, sentit divina; cùm agit ut homo, vivit ut Angelus, & in terra existens semper intuetur faciem Patris, qui est in Cœlis. Si uniceo verbo multa dicere velis de isto Philosopho, *Atlantem* nomina, id est *hominem Cælestem*. Imò major Atlante est, nam hic Cælum portabat in humeris, is capite conclusum circumferebat: huic Cælum erat pro terra, quia Astrologo; illi terra erat pro Cœlo, quia Philosopho, nam ex terra sibi fecerat Cælum, quod sine scala conscenderet per creaturas. Et hoc est arcanum Ignatianæ Philosophiæ, ut à *magnitudine speciei* metiremur Archetypon; hæc epitome, ut disputantes de Mundo, conclusionem faceremus in Cœlo, & cùm per proprias non possumus, per species alienas DEUM melius contemplaremur. Obstupuit primò hanc Philosophiam Impietas; nam oculos perstrinxit tam sancta novitas, quos hebetaverat profana Antiquitas. Hinc ad censoriam virgulam, doctrinam revocat, ad virgas Doctrinæ Authorem. Exprobrat, quòd Philosophos faceret probos, quos illa conaretur facere improbos: virgis castigare virtutem cupit, ut patientiâ coronaret heroëm. Quid factum? stitit se Ignatius, & nisi Ignatius fuisset, se non stitisset. Sedent in Academica Aula Doctores, virgis instructi, quas parare non poterat, nisi malè persuasa Sorbonæ Pietas. Nec cohorrui ad hoc spectaculum veteranus miles, barbatus Sophus, quia puerile: aliquot syllogismis Innocentiam demonstravit, colendam potiùs, quàm castigandam. Agnovère & ipsi errorem, sicque (quod rarum inter Doctores) correxère, ut pedibus advoluti peterent veniam, canerentque palinodiam. En! actum publicum, quo Ignatius quondam Parisijs creatus Philosophiæ Magister, cui utpote Neo-Doctori hoc ego Jure jamSyncharisticon.

*Adeste Sophi !
Ignatij solennis est Actus,
Quo ex Doctoribus creat Discipulos;
Quo ex Discipulo creant Doctorem
Doctores simul atque Discipuli.
Actum hunc publicum adornat Sorbona,
Et utinam bona, & bene!
Amovendus à Philosophia Ignatius,
Sistit se promovendum :
Promotor ipse, turbarum est motor.
Hospites, Hostes,
Doctoratus insignia, virgæ.
Bellum Spectaculum !*

An

*Emeritus Belli Ductor, fors Neo creabitur Doctor,
Abjecto gladio per virgas ?
Ringere Marspiter,
Si repudiatis Armis,
Tantus est virgis honos.
Sed Tragædiam aliam parat Livor :
Stupefice Bellona !
Quem Pampellona inter strictos invictum acinaces,
Minerva sistit,
Puerilibus vincendum virgis.
Falleris Pallas Prothea :
Quem Sagata tot lauris,
Togata frustrâ castigas virgis.
Nugæ !*

*Quem terrere non poterant belli tormenta,
Terrere non poterunt virgæ,
Puerorum terriculamenta.*

*Rides Ignati,
Tentamen hoc rigorosum,
Ad quod pueri impallescent, non Viri.
Probas unico verbo,
Sanam esse Philosophiam, quam doces sanctam :*

Imò sanam ipsemet probat Livor, dum reprobat,
 Quia reprobus, & insanus.
 Sic unâ pugná vicisti multos,
 Defendisti thesin feliciter,
 Brevis ipse Mundi thesis futurus.

Vicisti!

Agnoscent errorem Victi,
 Ignosce errori Victor.

En aliam dant tibi catastrophem!
 Te stante, ad pedes procidunt Doctores,
 Ut videas probos,
 Quos mala persuasio fecerat improbos.

En!

Accusant tuos Accusatores,
 Tibique paratas, illis jam parant virgas.
 Jubeat Sorbona,

Ut puerile facinus testetur Livor:
 Satisfactum leso honori rata,
 Si coram Discipulo Magister,
 Humi flecteret instructus virgis.

Gratulor tibi Ignati:

Luit Impietas meritò dedecus,
 Immerito quod irrogârat.

Tibi verò

Ex contumelia profluxit honos:
 Nam decuit,

Ut sic ex virga cresceres,
 futurus Ludi-Magister Orbis.

Gratulor tibi Ignati:

Magnificentius triumphare non poteras,
 Quàm ut deprecantem haberes Magnificum:
 Non poteras gloriosius promoveri,
 Quàm ut Promotor genu flecteret coram promotore:
 Quàm ut Testes, qui iniqui accesserant,
 Tuae recederent æquitatis Encomiastes.

Gratulor tibi Ignati:

Nam ex arbore Porphyrianâ,

Dum

*Dum Livor paravit virgas,
E virgis lauros paravit Virtus.*

Imò

*Arborem paravit predicamentalem,
Quæ Ignatij Philosophiam, & Gloriam
Apud Posteror
Nunquam non predicabit.*

LEUC: Admirans admiror hunc Neo-Doctorem, quia Atlantem, vel si mavis *Philosophum celestem*. Ab Hujus cœlesti Doctrina fac aliquot radios in me derives, nam amo *Scientiam Ignatianam*, hoc est *virtuti conjunctam*. MEL: Occasionem dabit discursus. A Cœlo faciamus initium, vel potius à Mundo cœlesti: sed quis ascendit, Eliæ curru, per aëream semitam? quis iustravit fidereos tractus, ut annuntiet ea, quæ non licet homini loqui? frustra Pelion Ossæ superinjiciunt Typhones, ut videant ea, quæ oculus non vidit, nec in cor hominis ascenderunt: abscondita sunt hæc etiam à Sapientibus Mundi. Hinc tanta confusio opinantium, putantium discordia, fingentium chaos. Mundi hujus siderei si forsitan Natales quæras, finget Philosophus [mirare fictiones in Philosopho veritatis] finget eos carere principio, Numinique æterno esse cœvos. Putabunt alij, è suo nihilo produxisse hanc machinam, ante salutem in diluvio naufragam anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto: ante reparatam à Christo, anno ter millesimo nongentesimo sexagesimo sexto. Opinabuntur alij, primam lucem aspexisse hanc Lucem tempore verno, circa æquinoctium Mense Martio: adde Chronologi pleniorum adhuc horoscopus, diemque Dominicum assignabunt Mundo natalem, & quidem horam primam noctis, pertinentis ad primum diem, quem vigesimum quintum Martij esse volunt, eum scilicet ipsum, quo incarnatus & annuntiatus est Christus, atque post annos triginta tres, gloriosâ anastasi, Mundum malè perditum meliùs reparavit. Si naturam Orbitæ cœlestis indages, fingent alij substantiam simplicem, alij compositam tuebuntur. Anaxagoras dicit esse *subtilissimam flammam*; Empedocles *aërem congelatum*; Xenophanes *limpidissimam aquam*; Thales Milesius *terram*. Plato asseret esse *mixtum*, & quasi *florem elementorum purissimum*: Stagirita *quintam essentiam*

*Corn. à
lapid. in
Genl. I.
v. 12.
P. Thau-
ner. in
thes.*

appellabit, ab elementis omnibus distinctam. Opinabuntur Veterum nonnulli, Cœlorum materiam sublunari heterogeniam: Neoterici homogeniam affirmabunt. Pro forma Philosophus illis *animam* adstruet, Avicenna phantasticus phantasiam; Simplicius, nimium simplex, etiam *auditum* affinget, & *visum*: alij formam elementorum, alij aliam, ab hisce omnibus assignabunt distinctam. Denique putabunt cum Philosopho multi, Cœlos omnis corruptionis expertes: contra corruptibiles, & per Cometarum phœnomena ex parte corruptos, imò juxta Scripturæ phrasin, *perituros* alij tuebuntur. En quot putantium diversa judicia, quot opinantium errores! nempe sectam profitemur omnes Platoniam, quæ suum nomen à *Dubitantibus* traxit, præcipuè si de cœlestibus philosophemur.

LEUC: Adverto, divinationes & in Peripato proficere venales. An nihil certius de Cœlorum numero Philosophi afferunt? MEL: Dixi, in Topica tradunt Mundum cœlestem: hinc opinantur continuo, nisi radium subin, è sacra Scripturæ Analytica hauriant. Cœlos numero plures assignant; numerare vix poteris numeri diversitatem. Alij unum, duos, tres: alij quatuor, alij octo, alij decem; duodecim alij sibi fingunt; crediderim, ut deficiente uno non deficiat alterum, securaque pluribus reddatur salus. Solidos esse Cœlos, & velut ex diaphano crystallo congelatos, aut etiam ex ære fusos, sibi aliqui imaginantur: alij contra liquidos esse putant; quinam verius putent, Apollo vix divinârit. Dicent illi in solidis solidius explicari S. Scripturam: replicabunt isti, in liquidis liquidius solvi Cœli phœnomena. His sequestros se aliqui interponunt, dum Cœlum planetarium, propter intricatos invicem motus liquidum, firmamenti verò solidum, & ex nominis etymo firmum, fixumq; perhibent, & asseverant. Id mihi extra dubitationis aleam omnem, Cœlum empyreum, solido velut ex adamante fusum. Sed nec lucidissima hæc Sedes ab opinantium tenebris immunis. Eugubinus nec creaturam, nec DEUM esse asserit Aulam istam empyream, sed *lucem quandam* Numini coæternam, & increatam, atque ex divina Essentia emanantem: *hoc lumine sicut vestimento amictum DEUM; hanc Illum inhabitare lucem inaccessibilem: hac claritate Christum clarificatum*, quam apud Patrem habuit Filius jam ante mundi exordia: *hanc lucem perpetuam lucere Sanctis* sibi firmiter sic persuadet, ut etiam alios vellet esse

in Cosmo-
pœia.
Pf. 103.
Tim. 6.
Joan. 17
Eccles.

lit esse persuasos. Sed luceat Eugubino lux ista, ejusque affectis; nam in tenebris sedet, quicunque tenebras hujus lucis non videt, quæ Creaturam adstruit ab æterno. Cœlum ergò empyreum, verum corpus esse creatum tam certum est, quàm incerta illius forma, atque materia, situs, figura, origo, aliæque innumeræ proprietates. Diem Cœlo huic natalem, ante omnem diem, Angelicus adstruit: hoc enim teste, creatum est *ante lucem*, quæ phrasi Scripturæ synonymâ *dies* est. Cyrillo si fides, creatum est ferius: nam si primo die jam stetit cœlestis Aula, malè Mundum dixisset Moyses informe chaos. Sed qui pressius Mundi Genesin rimantur, nec ante, nec post primum diem productum asserunt Cœlum empyreum: non ante, quia *sex diebus Cœlum & terram* factam novimus: non post, quia *in principio Cœlum & terram creasse* legitur Creator. Lucidissimum esse hoc cœleste palatium, nemo est, qui negaverit, nisi in D. scripturæ Oraculis admodum peregrinus. Solidum esse convincit ratio, eò quòd Beatorum corpora illud sint habitura pro pavimento: *Immotum* ex eo colligimus, quòd locus sit quieti perpetuæ destinatus.

Exod. 11
v. 20.
Gen. 1.
v. 1.

LEUC: Sed quid de situ & amplitudine, quid de pulchritudine cœlestis hujus Jerusalem Philosophi sentiunt? MEL: Incerta: nam quæ asserunt, divinant; quæ asserunt, autumant: discurrunt velut de coloribus cæci, velut surdi de harmonia: *non enim oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quanta præparaverit DEUS diligentibus se.*

1. Cor. 2.
v. 9.

Angelorum est de Cœlis discurrere, non Sophorum: hi quid quid dicant, nil dicunt; diminuunt, dum augent. Ne tamen vota piè curiosa destituiam, delibabo, quæ Sphæram Philosophicam non transcendunt. Altitudinem aliquot verbis mensus est divinus Psaltes, dum cœlestis Basilicæ *fundamenta* dixit esse *in montibus sanctis*: certè incredibile videri posset, quod tamen Philosophis certum, modò per transfennam salutaverint Astronomiam. Juxta calculum Riccioli, Magistri in arte celebris, cui nemo fidem negaverit nisi imperitus, infimum Lunæ Cœlum à terra distat, quinquaginta millia septingenta, & quadraginta milliaria germanica. Solis verò quartum Cœlum abesse, ait, à terra sex millionibus supra unum, & trecenta millia, ac ducenta viginti milliaria germanica: fixarum verò distantia assignat octoginta sex milliones, quorum quilibet conti-

Distant.
med. in
semid.
terra.

net

*Tilkov.
de Cælo.*

net decies centena milliarium millia: hinc si Die cinerum è proximo Lunæ concavo sagittam demitteres, quæ horis singulis triginta milliaria pervolaret, ad terram ante Pascha vix perveniret. Imò si molare saxum ab octava solummodo siderum sphaera deiceretur, ante nonagesimum secundum annum non attingeret terram, etsi singulis horis ducenta milliaria cadendo conficeret. Porrò distantia terræ à supremo Cælo Astronomis tanta est, ut licet octo millibus annorum, in singulos dies, milliaria centum conficeres, rectâ viâ properans in altum, minimè tamen ad Cælum empyreum pervenires. Ne sis ergò sollicitus, mi Leucothee, ad tam excelsum palatium non pertinget insalubris aura, non grandines; illuc non procellæ, non turbines, non tempestates ullæ ascendent; nil noctis, aut tenebrarum admittitur ad Civitatem hanc illustrissimam, & altissimam. Amplitudinem illius quod attinet, imensam esse considerans Propheta Baruch, attonitus exclamavit: *O Israël! quam magna est domus DEI, & ingens locus possessionis ejus! magnus est, & non habet finem; excelsus, & immensus.* Magna profusus, & incredibiliter ampla necesse sit hæc Aula cœlestis, quæ citatissimo Solis cursui immensum penè spatium præbuit. Una Astronomorum vox est, Solem horâ unicâ percurrere ducenta sexaginta millia milliaria germanica, è quibus Cœli ambitum deducat, qui volet. Sunt, qui illius magnitudinem milliariis 10314085710 definiant, latitudinem verò 360000000 milliariis metiantur. Philosophi amplitudinem Cœli empyrei immensam constituunt, & admirari malunt, quàm metiri: id facile inferent, nisi omnem doctrinæ consequentiam ejurarint, etsi Beatorum cuilibet spatium, terrarum Orbe grandius, assignet Numen, mansiones plurimas fore nihilominus vacuas. Inferent terram Cœlo collatam, punctulum esse, imò punctulò minus, cum stella etiam minima decies & octies terræ magnitudinem complectatur. Inferent, quòd si DEUS è singulis arenæ granulis, quæ littus marinum stipant, singulos crearet Orbes terrarum, innumeri certè, ac infiniti dicerentur, & tamen immensa Cœli spatia neutiquam implerent. Ite jam Sophi, dividite hoc terræ punctulum, quod ferro, & igne tot Gentes inter sese dividunt: ite, & neglecto Cœlo pro terræ glebula digladiari magnificum putate. Ite insani, & ambite domos, & prædia, villas, Civitates, & Regna, & hoc punctum

C. 3.

Etum in infinita puncta discerpite. Ite tumidi, & in hujus puncti minimo punctulo conclusi, de pervulgandâ famâ, de profereundo nomine cogitate. Nimirum punctuli tantilli amore Cœlum spernitis, in gratiam momenti, beatissimam æternitatem negligitis. De fractæ acûs apice, de asini umbra, de hircocervis litigatis, & Cœlum perditis. Sapientior hac in re Tullius: quid potest, inquit, ei magnum videri in rebus humanis, cui æternitas omnis, totiusque Mundi nota sit magnitudo? ipsa terra mihi parva visa est, ut me Imperij nostri, quo quasi punctum ejus attingimus, pœniteret. Religiosè Ptolemæus: ille inquit, inter homines altior est Mundo, qui non curat in cujus manu sit Mundus. Quid jam dicam de pulchritudine Aulæ hujus Divinæ? D. Joannes, arrepto veluti carbone ab extincto foculo, illam delineans, inquit: *hæc civitas aurum mundum, simile vitro mundo, & fundamenta muri Civitatis omni lapide pretioso ornata: duodecim portæ, duodecim margaritæ per singulas: platea civitatis aurum mundum, tanquam vitrum pellucidum.* Dixit, quod dicere potuit: neque enim minus, sed nec ampliùs quid potuit enuntiare: aurò, & gemmîs æstimationi humanæ nil pretiosius. Hæc, inquam, carbone delineavit: suis rem coloribus effulgentem cernes Leucothee, si domum ipsam contigerit habitare. Civitas ista non egebit Sole, nec Lunâ, sed claritas DEI cuncta illuminabit, nam lucerna ejus est Agnus. Sunt, qui corpus spirabile, auramque cœlestem ibi admittant, quam attrahere possint Beati. Sunt, qui admiranda palatia, fortè etiam prata, & nemora, materiæ incorruptæ, & supra gemmas pretiosæ, Cœlo concedant, quæ oculos amœnissimâ varietate oblectent. Illud certum, mansiones ibidem plurimas, & magnificentissimas, quarum intuitu fatebimur, Palladias turres esse hircundinum nidos; Romæ palatia, mera esse tuguria; Regum Basilicas columbarum caveas, & vix limacæ testæ, ne dicam, Diogenis dolio comparandas. Hoc igitur Domicilium DEI, artificij Divini specimen, omnigenæ voluptatis Sedes, & immortalitatis beatissimæ Paradisus erit: in hoc bonorum omnium affluxus, omnisque mali exilium: hinc nullus hostis, tædium nullum, ubi vel nomen miseriæ ignorabitur: hinc fruimur gaudio sine tristitia, luce sine tenebris, sanitate sine morbo, satieta- te sine fastidio, jucunditate sine interruptione, voluptate sine dolore, societate sine suspitione, gloriâ sine invidia, copiâ sine

*In Som.
Scip.*

*In præs.
Almag.*

*Apoc.
c. 21.*

*Barræ-
dius.*

*Joann.
14. v. 2.*

defectu, vitâ sine morte, bonis omnibus sine fine. Superi! *quàm dilecta hæc tabernacula! quàm beati, qui habitant in Domo tua Domine!*

Pf. 83.
v. 1. & 5.

LEUC: Næ tu multa suspirio unico; sed necdum omnia: nam sic cœlestis aulæ te abripuit decor, ut illius sitûs, quem petiî, sis oblitus. MEL: Rectè mones, opinione prolixius, me in profusa effudi Superûm gaudia: nimius tamen esse non potui, nam de Cœlo etsi plurima dixeris, dixisti nihil, cujus immensa gaudia suspirijs melius, quàm verbis in epitomen contrahes. Porro sitûs, quem petis, ea est ratio, ut Cœlum empyreum sit omnium supremum: summo subjectum est Cœlum, quod primum mobile appellant; huic crystallinum; crystallino, Orbis siderum, seu firmamentum. Post hoc septem Planetarum Orbes volvuntur. A Lunæ ultimo sphaera ignis suum imperium explicat: post ignem aër, ejusque distinctæ tres Regiones, suprema calida, media frigida, mixta infima. Aërem elementum aquæ sequitur, cui adjuncta est terra, quam universi centrum esse superior docet Philosophia. Inter sidera septem solummodo erroneos esse, sive Planetas, nôrunt ij, quibus labore stetit non modico, inviacorum, & avia, spiras, atque Mæandros explorare intricatissimos. Mercurius, inter Planetas minimus, quia ipsâ Tellure plûs quàm vigesies minor, tam arctum se probat Cynthij assecclam, ut ejus plerumque radijs abscondatur: Solem, velut centrum suum, adorat, circa quem intra dies octoginta octo per ellypticam volvitur: illius à terra distantia nunc major, nunc minor, & licet accipias minimam, tamen supra decies centena milliarium millia emetitur. Venus, infame Nomen apud Terricolas, Astronomis sidus est, quod eminet splendore, oculosque amœnè verberat scintillantij jubare. In terris lucem fugit, noctis amica; in Cœlo Cynthij comes est individua, & in majori, quàm Mercurius, ellypsi, circumeundo lustrat Phœbi amicium jubar, scilicet intra dies viginti quinque supra ducentos. Nunc orientem præcurrit, antesignanus Planeta, & dicitur Phosphorus; nunc pedissequus occidentem subsequitur, & Hesperij nomine gloriatur. Tellure minor est sexies, si Tycho ni est fides, à qua nihilominus in apogæo ultra decies centena, ducenta octoginta quatuor millia, & quadringenta millia germanica recedere comprobatur. Cynthiæ cursus magis cæteris implexus, labyrinthum Astronomis aperit, in quo plures jam exitum perdidere: illud est in comper-

in system.
Tycho.

to, quòd, intra viginti octo vel novem dies, antiquam in sua orbita repetat stationem. Phœbus Rex inter Planetas, anni unius spatio, stadium suum decurrit: in egyptica nunc apogæus, nunc perigæus duo format solstitia, & centies quadragies Tellure major esse perhibetur: unde si *vulceres Pyrois, Eous, & Æthon* Phœbeæ peripheriam orbitæ circumcursarent, unum supra triginta millia, & quadringenta septuaginta duo miliaria germanica emetirentur. Mars suo circulo terram ipsam complectitur, biennij spatio volvens, & evolvens ellipticam orbitam: Tellure minorem putant, utut illam altitudine, plus quàm trigies centenis, quadringentis sexaginta novem miliarium millibus, transcendat. Jupiter ipsam Solis Elypticam comprehendit, duodennali propemodum cursu suum se se gyrans in circum: quatuordecim globos terraquos suâ amplitudine exæquat, altitudine verò superat in tantum, ut nonagesies centenis, nongentis octoginta octo miliarium millibus, intermedium spatium nemo facile pervagaretur. Sed adhuc magis Saturnus habitat in altis: nam supra decem milliones, trecentis viginti miliarium millibus terram transcendit, cujus amplitudinem vigesies bis in se complectitur: hinc quia Senecio, difficulter movet tam vastam molem, festinat admodum lentè, & triginta fermè annorum spatio, suam reptat per orbitam, nequidquam proficientibus stimulis, quibus comites urgent morosum senem. Quid jam dicam de stellis, quas fixas in firmamento, & veluti aëreo annulo totidem infixas gemmas miramur, & contemplantur? plurimas esse nemo non videt, nisi crassiori glaucomate laboret, quàm talpa: sed numerum determinare quis poterit? *suspice Cælum, & Gen. 15. v. 5.*
numera stellas, si potes. Tentârunt tamen innumeras numerare nonnulli, sed nescio, an conatu magis prospero, quàm audaci: nam Ptolemæus 1022; Grienbergerus 1225; Keplerus 1392; Plinius 1600; Bayerus 1725; Galilæus de Galilæis ultra decem millia, & denique Ricciolus noster ultra vicies centena millia testatur, armato oculo, se detexissè. En! quàm diversi eâdem de re Sophorum sensus. Sed uti in numero, ita quoque in magnitudine inter illos disconvenit. Sunt, qui æquali diametro stellas omnes dijudicant, & diversa phænomena in diversam distantiam refundunt: sed meliùs, qui sex diversas, in sideribus fixis, magnitudines notant: hos inter est Clavius, Astronomiæ cultio-

ris Proto-parens, qui stellas magnitudinis primæ centies septies; secundæ nonagesies; tertiæ sexagesies bis; quartæ quinquagies quater; quintæ trigeesies sexies; sextæ decies octies amplitudinem globi terraquei, in se complecti non modò putat, sed & firmissimus asseverat. Omitto aliorum judicia studiò, quia superant rudiorum iudicium, nec etiam à Doctis promiscuè creduntur. Certè Ricciolus, magnitudinis primæ Astronomus, proportionem terræ ad stellam primæ magnitudinis ponit ut 1. ad 515, idque in Syrio. Sextæ magnitudinis ut 1 ad 9. idque in Alcor: Globum verò terraqueum ad firmamenti, seu Mundi visibilis Orbem ut 1. ad 274400000000. At in hypothesi Copernicanâ incredibile omnino foret proportio: siquidem stella magnitudinis primæ contineret terram, Longomontano teste, vicibus 12167000000: Solem verò 86901143. Unde Orbis fixarum comprehenderet Cœlum Solis ultra vices 69 000 000 000 000, Ricciolo calculatore, quem numerum pronuntiabunt citiùs Arithmetici, quàm credent saniores Astronomi.

LEUC: Si moles adeò vastæ, veluti illustres tot Insulæ, in æquore aëreo natitant, quis illis motum dabit tam celerem? quis ad Mathematicam amussim exactum adeò, & regularem? Aurigâ Herce est opus, plùs quàm Phaëtonteo, qui dirigat: nec soli curru Phœbeo, Pyroënta suum, Eoumque esse crediderim, sed & alijs Orbibus proprios jugales, qui, plùs Pegaso alati, non tam decurrant, quàm pervolent hoc cœlestè hippòdromon.

MEL: Non inaniter argutaris: nam in unico motu geminum Sophi stupent prodigium: velocitatem scilicet tantam, tamque ordinatam, & regularem. Nolim ego, incertos Astronomorum calculos, librare ad Arithmeticam trutinam, id refero, quod Sophorum non nemo Curiosus nostri temporis Physicis referre non dubitavit.

Tilkow.
Phys. cur.
p. 2. f.
220.

Idem p. 1
6. 203.

Ait ille: punctum quodlibet firmamenti, unius horulæ spatio, motu raptus, sub æquatore percurrere longè ultra octogeesies centena milliarium millia, quæ vix annis bis mille, nongentis quatuor peragraret, etsi quot diebus octo germanica conficeret milliaria: imò velocior est ille motus, quam sagitta, vel avis, quæ spatio minimo, plùs quàm septies, terræ totius ambitum circumvolaret. Idem alibi asserit Planetam positum in æquatore, horis singulis, plùs quàm vigeesies quinquies centena de-

currere

currere milliarium millia, quæ ut abolveret Pegasus, indigere annis mille septingentis viginti sex, etsi quadraginta quotidie miliaria emetiretur. Addit, quod vel idco *morulas à motu removeat*; cum enim stella fixa, intra horæ minutum, decies centena conficiat milliarium millia, navis, intra hoc instans, milliare unum emensa, plùs millies mille instantibus deberet quiescere; atque ita, si illam progredi cerneret, multò magis stantem in ipso cursu admiraretis. Hæc ille, quæ si carminare liberet longiori indagine, forsitan essemus duo. Sufficit quòd per discursum, fiderum velocem discursum tibi probaverim. Motus porò tam paradoxo, quia tam celeris simul, & regularis, causam varij variam, ut solet, assignant. Casui illum adscripsit Democritus: sed hìc ridetur. Strato Lampfacenus refundit in impetum, suum crediderim, nam loqueretur meliùs, si sine impetu. Animam assignant illi, quibus sidera non modò currunt, sed etiam humanâ ratione discurrunt. Ad machinam, quia ad DEUM, recurrit M. Albertus: alij ad formam intrinsecam, plerique Angelorum virtuti, & Ministerijs tribuunt hunc impulsum. Sunt, qui mediatores in hac lite, se offerunt: nec ita alligant cœlestes Spiritus ad hos Orbes, ut saxo Sisyphum, sed Rectores esse volunt, & Directores, sicque Authoritati suam servari autumant Authoritatem. Cæterùm rationi id tribuunt, ut à forma intrinsecâ moveri asserant, & tueantur. Quid quid sit, id ego in aurem tibi, hìc per discursum: sine Authoritate sic interpretari Authores, audaciùs videri posset, quàm tutiùs.

LEUC: Extra teli jactum hìc erit Copernicus: huic enim stant sidera, & sola movetur Tellus. Quis, amabo, Philosophis sensus de isthoc Philosopho? cujus in Peripato Famæ hic Author? MEL: famosus est certè, si non infamis. Stigmatias audit in Orbe Catholico, quia programme publico ad Alogorum Gyaros relegatus. Audi, quibus censurarum aculeis ejus systema configat Peripatus sanior: vertiginem, ait, patiatur, necessum est, qui tantam Telluri vertiginem. Insensatus profectò sit Sophus, qui omnes jugulat sensus, ut vel elidat, vel eludat sensum communem. Mirabilis, cui universale judicium, non dat judicium: surdus, cui Scripturæ Oracula, non nisi poëticas sonant metaphoras: cui uni omnium voces non sat acclamant, ut unus omnium vocibus non magis obstrepat nugator. Pla-

nerarium esse oportet, qui terram collocat inter Planetas, octavum Planetam, novus ipsemet Planeta, quia Lunæ suppar, & lunaticum cętypon. Audax Hercle Archimedes, qui non dato etiam loco, ubi pedem figat extra Tellurem, hanc ex universi centro revulsam, gyrat per annum circulum. Novatorem merito dixeris, quia c Philolai cujusdam cineribus suscitavit antiquissimam hanc novitatem, infelici anastasi, nam vix nata, antiquis cineribus denuo est consēpulta. In eo saltem occubuit gloriosa, quod Purpurati Principes celebrārint illius exequias, dum hanc doctrinam, velut absurdam, in *Philosophia falsam, & quod ad immobilitatem Solis formaliter hęreticam* declarant, atque pronuntiant. Audiant ista Islebici Sophistę, qui nil crepant, nisi novitates antiquas, nec nisi in Anti-Peripato ampullantur. Audiant ista Philosophastri in hypogeis Hollandicis blaterantes, quibus volupe semper fodere, & effodere fimeta sanioris Peripati; qui vix consarcinant codicem, nisi malę fartum centonibus, quos Roma dudum sepelivit in putri. Audiant, inquam (nam illorum gratiā alienam refero crysin) & bene perpendant, quantum glorię accrescat Peripato, si Tychonis Copernicique systemata malę concilient, dum quasi receptui tantisper canentes, fatentur sponte systema Tychonicum Oraculis sacre Paginę meliūs congruum, Copernicanum verō rationi magis conforme, & consentaneum. Vah gloriosum *εὐρησι!* vah primi subseclij novatores! itāne utrumque systema, calculo quoque vestro, cęlestibus phænomenis congruum? itāne utrumque à Conditore eligi potuisse fatemini? & tamen electos defenditis Copernici turbines, etsi S. Scripturę Authoritas oppositum, claris in terminis, profiteatur? abite præposteru Caduceatores, & heteroclitam methodum Ambubajarum circulis, veluti dignum problema, relinquite disceptandam.

LEUC: Alienā bile acuis spicula, ut exorbitantes à fidei norma Philosophos infecteris. Scio, quid alij sentiant, sed & tuam hac in re mentem, mihi cuperem exploratam. MEL: Non semper expedit dicere, quę vel licet, vel lubet sentire. Ne tamen te aliquid celem, rem habe paucis. Si Copernicus in forma hypothesis, quod Authorem fecisse interpretor, suum publico exponit systema, Sophorum ingenijs eventilandum, an nempe Cœli phænomenis, an Astronomię calculis congruat, habebit

habebit spartam difficilem, qui tam facilè extorquendam huic Herculi clavam sperat: sunt enim Sophi emeriti, in Prytaneo certè alendi, qui feliciori forsàn impendio, experimenta Mathe-
seos, illo solvi non diffitentur. Quòd si fictionem pro veritate, hypothesin pro thesi Peripato obtrudat venalem, meritò sub-
jacebit censuris, quas in illum Romanus Jupiter. a. A quibus neutiquam immunes nostri temporis Novatores, qui hoc systema, velut rationi conformius propugnare, etiam in thesi publicè non verentur. Et utinam! heri nata hæc in Peripato lolia, cum Galilæo septuagenario, palinodiam canere non erubescerent, saperent saltem cum Sene, qui cum Juvene desipere non recusârunt. Quod attinet reliqua Mundi systemata, sicuti cuncta placent ex parte, ita nullum probatur ex toto. Non *Semi-Copernicanum*, quia etsi Phœbo motum tribuat annuum, terræ tamen affingit diurnum. Non *Anaximandricum*, quia Solem & Lunam ponit inter Planetas supremo loco: non *Porphyrianum*, quia ipsidem infimam dat stationem. Non *Platonicum*, quia Mercurium constanter asserit supra Venerem: non *Ptolomaicum*, & *Egyptiacum*, quia non sunt solvendis Recentiorum Phænomenis: non *Semi-Tychonicum*, quia sat videtur inordinatum: non denique *Tychonicum*, quoad omnia, eò quòd subin faciat Martem, & Jovem terræ nimis vicinos, subin nimis remotos. Illud addo, quòd inter Planetarios motus præprimis arrideat spiralis, quia omnium simplicissimus, per quem Planetas, nunc ad sensum retrogrados, nunc stationarios, nunc apogæos, nunc perigæos, etiam tyro, in Astronomico limine, demonstrabit. Sed satis de Cœlorum hypothesi; fingant Astronomi, Sophi philosophentur: pergamus ad certiora.

LEUC: Quæ tu certiora in siderum Patria, quam invisere hæcenus concessum est nulli? oculum si quæras, exploratorem armatum, à longè asseret se inspexisse, nec vidisse se quidquam certius, quàm quòd omnia sint incerta. Forsitan Meteorologia, pars illa Physicæ nostræ amœnior, explorata magis reddet Naturæ prodigia? MEL: Terres me isthoc nomine, quia nimium vasto: theatrum aperit, quod modico discursu non licet, prolixo non lubet decurrere. Habes in manu epitomen, quam tibi non ita pridem lux publica: curiositatis tuæ orexin satiare poteris, si velis.

LEUC:

Tacquet.

a:
Urb. 8.
a. 1633.
22. Junij

LEUC: Tyronum latere te nequit fatum : invisum nomen illis est *lectio*, discursu capiuntur facilius, rémq; capiunt melius. Da, quæso, modicam synopsis, ne saltem me fugiant illa, quæ erudita magis, & curiosa. MEL: Plura ne petas, non enim post lectam messëm, colligo libenter spicas. Ex meteoris igneis alibi carminabo crines Cometis, nunc igni fatuo detraho larvam, quod meteoron nobis notius, quia frequentius. Ignis fatuus, spectrum illud inane rudium, qui, puerorum instar, quamvis trepidant Empusam, fatuum merito dixeris, non enim nisi fatuos decipit, & fatuorum instar, nocturnum aëra, pervagatur. Varia sortitur nomina, quæ non tam Naturæ, quam figuræ diversitas huic phænomeno affingit. Ausculta, si lubet, cum fortè in circulos confluunt Camilla, Sabina, Sybilla, & audies terrores, ruituri Olympi prodromos, vel spectra ex orco omnia erupisse percipies in hoc aëreum Mundi Amphitheatrum. Hæc enim asseret, vidisse se, *Dracones in aëre volantes*, nec esse dubium, quin ruptâ catenâ Cerberus evaserit in hunc Orbem. Addet altera, se hirco nuper vestram volatili, offendisse *Capras* Paracelsi ignivomas, per aëra *salitantes*: mox alia subjunget, se conspexisse *stellas de Cœlo cadentes*, fiderimque partem fat magnam, *flammâ* Promethei succensam, & conflagramentem. Sed silere jubebit cunctas Sybilla, per colum sanctè contestans, quòd plagiarij, è furca pendentis, manes, festorum pervigilia, quæ in vivis malè neglexerant, accensis in pœnam luminibus, cogantur jam celebrare: hisce oculis vidisse se asseret, noctu volitantes per cœmeteria spiritus, è quibus boni fugientem se insecuti, insequentem fugissent mali: jurabit, quod igniti exercitus paludinosam infestent viciniam, quorum aliqui scintillantibus *lanceis*, horrenda forment in aëre prælia: alij velut ambulones erratici Viatores deducant in avia, & deductos per præcipitia, lamentabili fato, demergant. En fabulas, ad colum excoctas! ridet, cum hæc audit Philosophus, & sarcastico cachinno explodit aniles gerras. Scit enim, pyrotechnica hæc phænomena, connaturali genesi, esse vapores humidos, halitusque siccos, ex corporibus mixtis extractos, & vi caloris, ac antiprifesticæ intensiõnis accensos. Hinc, ob levitatem facillè mobiles, varios in moto aëre fingunt saltus: ob densitatem vel raritatem diversos induunt colores, atque figuras: hinc in paludi-

paludibus, & sepulturis frequentiores, propter humoris putridi copiam: hinc ducunt ad torrentes, & præcipitia, propter aëra illuc abreptum, qui phasmatum ejusmodi portitor: fingunt voces, & murmura, sibilare videntur, & fremere, propter luctam cum humido, ut adeò non difficulter, rudi plebeculae, spectrorum specie, imponant, cuncta exaggerantibus tenebris, metuque territi spectatoris.

LEUC: Jam faciliè capio illud Mantuani Vatis, quòd Ascanij visa sit *Lambere flamma comas, & circum tempora pasci*. Capiro insidentes antennis, de Cœlo reduces Castora & Pollucem; capio, quòd Tiberij sonipes in effuso cursu exspuerit flammam; quòd Alexander ille Magnus in ardore certaminis sæpe apparuerit radians, nec tamen sanctus. Illud non capio, quod de fulmine tradunt Authores. Afferit Plinius à Jovè excoqui fulmina, calorem Marte, humorem subministrante Saturno. Bodinus Dæmones adhibet, qui veluti totidem Cyclopes, Jovi aëreo, hoc telum cudant trifulcum. In sulphureo Stellarum concavo, veluti ollis ignivomis parari fulmina, & ad terram deorsum excuti, docuerat Paracelsus. Itane Philosophi, an Poëtæ? MEL: *Metcor.*

Quid hæres? cum utraque manu palpare possis enthusiasmos. *L. 2. c. 20*
L. 2.
Theat.
 Constat in saniore Peripato, fulmen nil aliud esse, nisi *exhalationem sulphureo-nitrosam, intra nubes accensam, magnòque impetu excussam*. *c. 8.*

Colligis, nî fallor, *materiam*, è qua hic Jovis trifulci terror; quam in Ceraunio lapide nemo constituet, nisi qui sapit vulgum. Id tamen non denegârim historicæ Authoritati, quandoque massam, unâ cum fulmine deijci, compactam in cuneum, quem lapidis fulminei nomine suevimus compellare. Nam talem vidisse se afferit Avicenna, additque, odoris fuisse sulphurei, & colore similem punicebus adustis, quos subin flammivomi eructant montes. Talem, è catenula suspensum, asservari Herbipoli, in Basilica D. Jacobi, affirmat Author, contestatâ in Peripato fidei. *Apud*
averr. l. 2
metcor.
c. 2.
Schottii.

Quam tamen fidem nemo leviter dabit Anselmo Boëtio, qui Enfishemij monstrari lapidem fulmineum afferit, trecentis libris appensum, Cœloque dejectum, vertente anno, supra millesimum quadringentesimum nonagesimo secundo; eo forsitan, quo fabulosus Jupiter novos Olympo dejicere tentavit Encelados, & Briareos. Illud extra Æsopi fabulas, quòd *modo triplici* soleat accendi fulmen: scilicet vel per antiperistasin, ut in calce latentes

tes colliguntur igniculi; vel per nubium attritionem, ut ex filicibus excutitur ignis; vel per radios solares, qui in nubibus, veluti speculo caustico, refringuntur. Motus non rarò sursum, frequenter accidit deorsum, contra ignis naturam, & indolem: tum quòd vapores, quibus involutus est ignis, suapte tendant ad centrum; tum quòd in tempestatis conflictu densatæ superiùs nubes, aut confertus imber, ex aère sublimiori ruens, fulmina deorsum præcipitet: *per vias* tamen ruunt *ancipites & obliquas*, cò quòd aëris commotioni sese accommodent. *Tempus* magis accommodum præbet æstas, propter calorem: hinc in Scythia rarò fulminat Jupiter. Sed & nimius calor vel dissipat, vel extenuat vapores fulmineos: hinc ad tropicum Cancri rariora sunt fulmina, uti & in Brasilia, quamvis in Regione hac tanta fulgurum copia coruscet, ut Solem assequi, eversosque à Phaëtonte currus, novo repræsentare spectaculo, videatur. *Fulgur* est subitus, & cyanidus splendor exhalationis accensæ, nec à fulmine discrepat nisi forsan ob materiæ raritatem. Si albedo colore micat, abundantis aquæ sume indicium; prædominantis ignis, si flavo; si ferrugineo, pessimum omen, nam adesse in copia indicat halitus minerales. *Tonitru* Sophis est vehemens nubis collisæ fragor, sequiturque fulmen terrore pedissequo, vel quod verius, fulmini hæret tumultuarius comes à latere, seriusque fulgure aurem quatit, quia festinat lentius, gradu scilicet successivo. Unde intelliges illud Senecæ, non quibusvis de trivio lippis notum oraculum: *nemo fulmen timuit, nisi qui effugit*: nam quemcunque ferit, subito perit: si advertisti, jam evasisti: bruta sunt fulmina quæ videntur: quòdque timeri solet plerumque tonitru, nil habet periculi, plus terroris.

L.2.c.57

LEUC: Opportunè hìc in memoriam redeo illorum, quæ Authores quidam de fulmine, mira certè, si non miracula. Plutarcho si fides, Romæ excubias agenti militi fulmen liquavit aurum, liquatumque absumpsit, illæso prorsus marsupio: alteri Stagiritâ teste, æneum clypeum sic abligurivit, ut intactum maneret penitus involucrium. Imò, nisi fallat, aut fallatur Muretus, sic non nemini gladium colliquefecit, ut coagularet in globulum, vaginâ prorsus inviolatâ. Sunt, qui ossa comminuta restentur, carne penitus indemni: sunt, qui medullas arborum in cineres redactas scribunt, cortice non signato: quin & fœ-

tum

tum subitò interemptum, salvâ, & incolumi Parente affirmant. Et quid Philosophi ad paradoxa hæc Physica? *MEL*: Admiranda potiùs censent, quàm explicanda. Varij variam experientia hujus analysin afferunt. Veritati meliùs litant, qui certam fulminis agnoscunt speciem, *humidam & terebrantem*. Hæc conflata, si tamen conflata, & non potiùs extensa per materiam subtilissimam, summèque rarefactam, poros innoxie permeat, usquè dum corporis cujusdam soliditas opponat obicem: tum enim verò [ut bellè Philosophus] fortiùs applicata vis fulminis, paululùm remoratur, & hæret in denso, sicque inhærendo, vim vehementiùs exerens, obstacula vel omninò absūmit, vel saltem vindicis flammæ inurit probrosū stigma: habes analogiam in aqua forti, ceræ parcit, furitque in metalla durissima, quæ dissolvit. Illud, quod de fœtu humano addideras, non tam fulmini, quàm fulminis terrori, communiore calculo, adscribunt Authores. L. 3. c. 1.

LEUC: Equidem persuaderes, fulmen vehementiùs defavire in dura corpora, quia obnitentia; quàm in mollia, facile pervia, nisi contrarium experimenta plurima demonstrarent. Author nobis est Schottus, Panormi, anno à reparata Salute millesimo sexcentesimo trigesimo septimo, vestes à fulmine cuidam absumptas, corpore integro. Plinius fidem oppignerat, absumptum quandoque vinum in dolio, dolio prorsus intacto. *Senecæ* contra si credimus, effracto, combultoque non semel vase vinum stetit illæsum, quia subitâ crustâ, veluti viscosâ pelle à fulmine, doliario planè mirabili, obvolutum. *MEL*: Næ tu vehementer deciperis, si ab eodem fulmine effectus metiâre ita oppositos. Unus tonat in Cœlo Jupiter, nec unam tamen cudit fulminis speciem. Nunc ales armigera ministrat fulmen *clarum, & urens*, quod (teste Seneca) magis igneum, corpora, quæ attingit, vel afflando corrumpit, vel inflammando comburit; & cum constet materiâ, picis instar, viscosâ, pertinaciùs adhæret corpori, donec omninò illud inflammet: hinc absumptis vestibus debilitata vis tardior, ne ulteriùs progredereetur. Nunc fulmen offert, quod diximus, *terebrans*; hoc raritate suâ per ligni meatus, lubrico transitu illapsum, subtilissimis spiritibus vinum mox omne permeat, ac ardore immodico in tenuissimos dissolvit vapores, qui proin & ipsi per vasis poros, trajectu illo flammæ la-

xatos, sine mora avolant, & in tenues exspirant auras. Jam genus fulminis porrigit, *sicci, atque disijcientis*: quod ubi in dolio consumendo propemodum jam se consumpsit, fumosâ viscositate, vinum ambit instar pelliculæ, evocatis ad superficiem crassioribus è vino spiritibus, ibique in membranam tenuem condensatis. Sed quia difficile verba dare Philosopho, exemplum cape, quo Magnus ille Albertus, rem ad eò paradoxam, elucidare fœvit in Psillio (herbæ genus est, viscosâ præditum indole) hoc si vino injicias, viscoso totum replebit humore, qui calore massici, ad extima propulsus, membranâ liquorem vestiet, & absque vase continebit, ne effluat. Denique hæc Ales, fulminis custos, irato Jovi obtrudit tela, *trifulco igne* urentia, quæ subtilitate sua poros omnes celeriter permeant, lignaque, & marmora momento in pulverem redigunt. Hinc factum, reor, cur icti fulmine aliquando disparuerint, quod de Romulo Livius: nam contingere potuit, ut momento redigrentur in minutissimum pulverem, qui ventorum turbine in auras denique sit dissipatus.

Cardanus
l. 8. va-
riet. c. 43

LEUC: Hoc si verum, *urente* pariter *fulmine* tactos, credo, Messores illos, qui in Lemno Insula, cum fortè fortunâ carent, momento fuerant exanimati: & quod mireris, fato exspirârunt ita mirabili, ut manerent, eodem in situ, exanimæ veluti statuæ, hîcque comedere, is ori admoveere poculum videretur. Imò, jurâsses vivos, nî mortuales larvas, fuligine luridus probâssent color, levique tactu in cineres corruissent. Hæc potestas *urentis flammæ*; capio. Sed illud Oedipum petit, cur liquores, fulmine tacti, sic corrumpantur, ut temerè potantem, vel ratione privent, vel vitâ? MEL: Refundit Peripatus ejusmodi experimenta in venenatas qualitates, in graveolentem odorem sulphuris, in diffusionem noxiorum spirituum, quos è putrescentis terræ cavernis non rarè attrahere solet fulmen. Ejusmodi venenato spiculo ictus ille in Peripato Sophus, qui lymphato similis discurrit per templum, sibi reddi postulans ablatum caput: subin restitutus sibi ad pluteum rediit; sed tertio die repente corruit triste funus. Illud mirum, quòd venenata, si fulmine tangantur, subinde venenum ponant, & serpentes contra Naturam vermiculentur: ratio forsitan, quòd venenum unum contrarium alteri, aut halitus igneus humorem absumar

Schottus.

fri-

frigidum, in quo veneni virtus potissima, quique præprimis nocetur resistere corruptioni. Problemata reliqua, quæ in Athenæo affigit Jupiter fulminans, ex dictis facilem fortiuntur analysin. Intelliges, cur sub Imperatore Macrino, Theatrum ipso Vulcanalium die, sacro igne è Cælo tactum, incendio flagravit tam pertinaci, ut nec fluvij, nec profusissimæ pluvix restinguere valuerint serpentem flammam: nempe bituminotus spiritus, fulmineo sulphuri fuit immixtus, bitumen autem sub ipsis undis flagrare, Pyrotechnicus non est, qui negat. Hinc lacte, & præcipue caprino, extingues melius Vulcani furias; lac enim suo se glutine affigit, ac intra poros, quos occupat, suffocat ignitam lucem. Intelliges, cur fulmine feriantur frequentius alta, raro humilia. Nam si cum turri Argentina, quadringentos, quinquaginta, & septem pedes, aëreum verticem nubibus inferas, quid mirum, si obliquæ fulminis semitæ magis expositus, crebriora capias à fulmine vulnera? intelliges, cur tormenta ruentis fulminis avertant pericula; imò cur nonnemo è Brisgøjæ, ubi hæc loquimur, Inquilinis, agitatione pilci unicâ præsentis trifulci Jovis evaserit furores: cur feriantur sapius torrentes; cur inconsultum, mugiente Cælo in campis currere, aut in Musæo liberum aëri transitum indulgere, quia scilicet, hæc omnia subtiles fulminis halitus, unâ cum aura, attrahunt potius, quam propellunt. Sed satis de fulmine, quod sæpe brutum, Philosopho nisi bruto, rariùs timendum; quod si quis in sinu aleret leporem, in subterraneâ cryptâ sese vivum sepeliat: nam ultra quinque pedes, aut cubitos, terræ fulmen immergere non solet aërens Jupiter, nisi fortè vim addat Tonans ille, à cujus furore, mens malè conscia, nec in inferni barathro, satis se occultabit.

LEUC: Terrores cœlestes tu in fulmine hæctenus: adjuuge Iridem, Jovis placati nuntiam, serenitatis prodromam, quæ cœlestem Telluri pacem amœna ferat, multicolore caduceo. *Iris.* Quid de ista eruditi Philosophi? MEL: Coloribus varijs depingunt meteoron istud emphaticum: Possidonius *Phæbi speculum* appellat: Seneca *roscidam Solis imaginem*. Samogitæ *fortune cingulum* dixere, quod dum splendet, perit, sitque tam difficile captu, quam amabile visu: alij nominarunt *opus Excelsi, jucundum spectaculum, oculorum illicium, pacis symbolum*. Optimè, divinus Plato, illam vocavit *Thaumantiam*, seu *admiracionis Filiam*, ratus

forſitan, tot miraculis componi ejus Naturam, ut admiratione ſuſpici potiùs, quàm cogitatione comprehendendi poſſit. Certè pulchritudine ſua Salomonis etiam oculos ſic perſtrinxit, ut ad hoc dignum Cœlo ſpectaculum mortales nos invitaret, ſequenti apoſtrophe: *vide arcum, & benedic eum, qui fecit illum; valde ſpecioſus eſt in ſplendore ſuo; gyravit Cælum in circuitu gloriæ ſuæ, Manus Excelfi aperuerunt eum.* Quòd ſi, rigore Ariſtotelico, Naturam

Eccl. c.
43.

L. 3. c. 4.

Iridis trutines, deprehendes, quòd ſit *arcus multicolor, in nube roridâ, Solis adverſi radijs illustratâ, depictus.* Exhibet ſic adumbrata meteorum hujus effigies, cauſam, ut loquuntur Philoſophi, materialem in nube roridâ; formalem in radijs; efficienſem in Sole, Piſtorum omnium Archididaſcalo: nam pingit, quin terat colores: ſcitè illos diſpenſat, quin egeat penicillo: artificioſè miſcet, quin didicerit artem: figuram circularem obſervat, quin accipiat circinum: verbo, tam bello ſpectaculo oculos recreat, ut cæcus ſit, qui ex unicâ in Iride lineâ Divinum non agnoſcat Authorem potiùs, quàm Apellem. Audi, quàm fluido colore hujus phænomeni ectypon adumbret Vates quidam, Parnaffi incola:

Parnaff.
Poët. S. l.

*Hic & honorato ſe piſta extendit in arcu
Iris, & innumeros ducens à Sole colores,
Oſtendit variæ Mundo ſpectacula formæ.
Ac nimis horriſco ſedeat licet hœſpita nimbo,
Nil tamen Æthereæ decus admirabile frontis
Inquinat indecori hœſpitiſ, croceumque colorem
Aurea, purpureos aſtri flagrantis honores
Flammea, cæruleam promit dein ultima pallam,
Et Mundum vario ſerit inſviolabilis arcu.*

Porrò Iridis geneſin ſic elucidat Philoſophia. Solares radij, in nubis roſcidæ guttulis, veluti pellucidis vitris variè modificati, vario quoque modo illabuntur in oculos; unde colores pingunt tam varios, ſpectaculo vero, & ficto, quia emphatico, & permanente. Permanentes apparent, & tamen cum luce ſunt tranſeuntes: nam continuo alij radij, continuo aliæ, & aliæ de novo guttulæ in decidantium ſuccedunt ſitum. Apparet eadem Iris, & tamen eſt jugiter alia: nulli eandem exhibet faciem, adeò, ut plures nunquam eandem numero Iridem contemplantur. Quot enim ſunt ſpectatores, tot Irides, quia eadem nunquam eſt linea, à Sole

Cardin.
Ptolem.
phyſ.
partic.
diſſert. 5.

à Sole per oculum alterius ad centrum Iridis trajecta. Quid? quòd eidem nunquam sit eadem: cum guttæ continuò defluant, & variantur. Fac locum mutes, mutabit illa mox faciem, sensibili quandoque discrimine; adeò benè locuti sunt Veteres, dum hoc phænomenon *caelestem Protheum* appellârunt. Colores quod attinet, ordinariâ lege tres vel quatuor induit principales: supremus, & omnium lucidissimus est puniceus: medius non ita clarus, est viridis: infimus, & utroque obscurior, purpuram imitatur: licèt puniceum inter, & viridem flavus quoque, & ut ore Philosophi loquar, *utriusque* veluti *commiffura* intercurrat, imò & alij secundarij plures: adeò ut Iris non modò cum Stagiritâ tricolor, aut septicolor cum Ptolemæo, sed multicolor cum vulgo, & tantum non millicolor [ut sit sine colore] dici mereatur cum Poëta, qui cecinit:

Mille trahit varios, adverso Sole, colores.

Cæterum Iris signum est, & Naturæ, & Authoris Naturæ: ex hujus quidem placitis indicat, nunquam porrò futurum totius terræ diluvium: *arcum meum*, inquit *ponam in nubibus, & recordabor fœderis mei vobiscum, & non erunt ultra aqua diluvij.* Et verò accommodum hoc est Divinæ Clementiæ symbolum; nam Iris, arcus est, at absque sagitta: terrere vult Deus, non ferire: vult, non ut pereamus, sed ut fugiamus à facie arcûs. Ex Naturâ suâ significat, aut præcessisse, aut secuturas propediem pluvias, licèt & naturale signum esse possit non venturæ tam subitò, ab aquis pluvialibus tantæ eluvionis, quia Cœlo Cataclysmum parturiente, & Sole inter tetras nubium tenebras penitùs abscondito, fingi Iris non potest, ut ex Angelico rectè demonstrant Conimbricenses.

Gen. 9.
v. 15.

LEUC: Superessent plura, quæ in hoc Cœlesti Meteororum Amphitheatro curiosam peterent mentionem: sed monet clesydra, ut Olympo jam descendamus. Priusquam ad terram denuò revertamur, placeat, quæso, paulisper divertere, in Æoliam, famosam ventorum patriam, de qua sæpe tam multa & mira, ut meritò tota me curiositas illuc invitet. Memini, cum adhuc ephæbum lactarent Pierides, in topographia Poëtica visam mihi Æoliam, penicillo tam graphico à Marone depictam, ut omnes te oderint Musæ, si etiam ter repetita displiceant. Sicille:

Nimbo-

I.
Æneid.

*Nimborum Patriam, loca facta furentibus Austris,
 Æoliam spectata: hic vasto Rex Æolus antro
 Luctantes ventos, tempestatésque sonoras
 Imperio premit, ac vinculis, & carcere frenat.
 Illi indignantes, magno cum murmure montis,
 Circùm claustra fremunt: celsâ sedet Æolus arce,
 Sceptra tenens, mollitque animos, & temperat iras:
 Nî faciat, maria, ac terras, Cœlümque profundum,
 Quippe ferant rapidi secum, verrentque per auras.
 Sed, Pater Omnipotens speluncis abd'idit aris,
 Hoc metuens, molémque, & montes insuper altos
 Imposuit, Regémque dedit, qui fœdere certo,
 Et premere, & laxas sciret dare jussus habenas.*

Kepple-
rus.

Et, amabo, quem fabulosò ex cortice nucleum, hìc Philosophi eruunt? MEL: Non ineptè tu fabulas, cùm philosophari cupis de ventis. Nam in Peripato quoque de his multa sunt fabulosa, incerta plurima. Maronem fabulando vicit ille Philosophus, qui terram dixit prægrande animal, quod statuto tempore per montium crateras exspiret ventorum turbines; mirum si hic non sibilet, vel saltem rideat ipsemet Æsopus. Sed & fictam sapit Æoliæ Plinius, qui ventos nil esse voluit, quàm motum à cœlestibus corporibus aërem, immemor sequelæ fat fabulosæ, qua ventos omnes, & continuos faceret, & ortivos. Feliciore penicillo adumbrârunt alij ventorum imaginem, quos inter Vitruvius, qui dixit ventum quandoque nil esse, nisi *aëris fluentem undam*: unde Authore Seneca non aliter sæpe distat ventus ab aëre, quàm flumen distet à lacu. Aspirat huic opinioni Hypponenſe Oraculum, dum asserit *ventum esse aërem agitatam*, atque *commotum*, id quod muliebri flabello ad oculum putat se demonstrare. Sed huic ectypo aliam adjungit lineam Stagiritæ, cum ventum vocat *exhalationem commotam, persæpe siccam, & calidam, nec rarò vapore humido permixtam*: singula pene verba centum firmant experientiæ: hinc enim plurimi venti admodum sicci, séque frequentius levant tempore verno, & autumnali; imò non rarò orienti Phœbo se jungunt Comites, eò quòd hic è terra levet vapores. Hinc impetu sæpe valent fulmineo;

Quà data porta ruunt, & terram turbine persflant,

Quem

Quem turbinem si in *solum* aërem, certo impetu commotum, refundas, refragabitur Lithuania, utpote quæ bene meminit, furioso ejusmodi Æolo pagum integrum quondam esse contritum, segetes in modum plateæ evulsas, & fœnificam sublatum in aëra, post quatuor primùm milliaria terræ denuo restitutum. Hinc venti non rarò assurgunt è maris fundo, propter spiritus, è Neptuni faucibus, eructatos. Hinc color in Phœbo igneus ventos promittit, eò quòd indicet, exhalationes torridas in aëre congestas. Hinc circa Promontoria, hinc circa littora vehementes plerumque notamus ventos, propter vapores è vicinis terræ visceribus resolutos. Scivit ista Columbus, & nisi Philosophus, audeo dicere, novum Mundum non invenisset. Nam cum in mari Atlantico ferocissimos sentiret ventos Europam versus, bene collegerat, ultra Oceanum esse terram, quæ tot pro ventis de novo halitus, semper succenturiaret. Caterùm halitibus siccis, vapores non rarò humidos commisceri, est in comperto. Nam experimur sæpe ventos sat frigidos, sæpe illos sentimus defluxionum molestos Authores, quia aqueis repletos vaporibus, qui & ipsi ob adscititiam raritatem, & levitatem quaquaversum impelli possunt. Hinc est, cur fluminum, & Oceani accolæ, à ventis rarò immunes, jugem Æoliam experiantur.

LEUC: Delineasti ventorum vultus, sed necdum alas: quis Æolus ventosæ huic phalangi dat impetum? quæ causâ impulsus? MEL: Nodum tangis, Gordio supparem, quem plures tentârunt frustra. Monarchicum Æolus non habet imperium: sunt plures, quorum nutus adorant venti. Non nunquam spiritus, quos vel sidera Legatos, vel Tartara emissarios ablegant Satellites, Euris, seu Favonijs laxant habenas. Sæpe Planeta turbant ventorum Regnum: nunc enim Cynthius extenuat aërem, halitus sufficit, atque vapores: nunc Cynthia spiritus concitat: hinc notat Maurus, ante Lunæ deliquia, sex fere horas, plerumque ventos tumultuari: sed & nobilem advertit Anglum, Typhones in novilunijs noctu, de die nasci in plenilunijs. Nunc sibi imperium arrogat subterranei ignes, quorum ope è catadupis elevati vapores, aliique in hypogeis rarefacti spiritus, maximo cum impetu, per montium siphones erumpunt. Nunc per montium juga, liquata hyems, salinis, nitrosis, & flatulentis spiritibus aërem concitat: hinc Etesia flant

Anno
1675.

Boburæ.

in Hispania à Pyrencis, ab Alpibus in Gallia, in Græcia à montibus Thraciæ. Verbo: Æoliam physicam si indages, dicam, originem trahere ab ijs omnibus, quæ sive rarefacta, sive condensata, tollunt æquilibrium aëris. Fac enim calor extenuet aërem maximè condensatum, & nisi Lana disputet de lana caprina, occupabit spatium vigesies millies majus se ipso: quid ergò mirum, quòd atmosphaera, adeò extensa, impellat partem aëris proximam, hæc trudat denuò vicinam, sicque sensim commoto majore spatio, oriatur ventus, qui eundo accipiens vires, sese fortiùs propagat, non aliter ac sese solent trudere fluctus, sicque sensim commovere Oceanum? sed singe denuò, nam hæc fictio docebit te veritatem, singe, inquam, quòd exhalatio, subito frigore condensata, suamet ponderis gravitate, nec proin absque sensibili impetu, è primæ regionis vertice, ruat in terram: quid denuò mirum, quòd aère tam derepentè contracto, in ejus locum mox alius advolet, secumque trahat affinem? quid mirum, quòd hæc successiva commotio ventum eundo generet, qualem hìc experimur?

LEUC: Capiro originem motùs, in motu ventorum generis: sed cur impetus, adeò sibi saepe contrarius? cur nunc directus, nunc transversus, nunc placidus Zephyrus, nunc fulmineus Ecnephas, nunc turbidus Typhon, nunc furore accensus Præster? MEL. Non eadem atmosphaera est dispositio, non eadem exhalationum Natura, nec eadem agentium virtus: hinc pro varijs circumstantijs, varios venti assumunt motus, & impetus. Flumen aspice (nam venti sunt aëris flumina) & omnis me oderit Stagira, nisi in ejus fluxu, pellucido veluti speculo, ventorum phænomena deprehendas. Nunc enim pleno decurrit alveo, nunc diminutum, nunc inter montium angiportus velocissimè fugit, nunc in amplissimis campis placidè exspatiatur: subin inter obvia faxa, velut carminatum exultat, non nunquam ex catadupis præcipitatum formidinem incutit, jam in hanc, jam in illam partem excurrit, nunc denique in rapidos vortices gyatur, vel circumflebitur in Mæandros. Non aliter ventus nunc interciso impetu spirat, modò cessat, modò resumptis viribus, majori redit cum impetu, eò quòd exhalationes vel sint magis, aut minùs continuæ, aut plura, vel pauciora in itinere obstacula intercurrent. Quòd si exhalatio suspensa in aë-

re, quas-

Schererus
t. 2. l. 8.
c. 2.

Fromon-
nus.

re, quasdam partes calida, adeoque levis, nitatur sursum: sed quasdam alias frigida, adeoque gravis, retrahatur deorsum, neutrum motum possit evincere, luctatur, & ex lucta motum parabolicum, à recto tramite deflectentem, generat, quem alio nomine alij *transversum* vocant, & *lateralem*. Quod si inæqualitas aëris, aut prævius quidam impetus exhalationem initio magis determinet, in hoc vel illud latus; continuabitur, nec nisi ex una parte senties tumultuantem Æoliam. Subin amat contingere, ut spiritus nitroso - sulphurei, dum subtilius extenuati, eluctantur in altum, à frigore repercussî, totum impetum deorsum concipiant, aut ab ipsâ superioris nubis gravedine non aliter ac fulmen deorsum elidantur, ubi statim alios concitant halitus, ac demum in horridas desinunt tempestates: & hos furores *Ecnephie* adscribunt Sophi. *Typhonis* nomine turbinem indicant, quem gigni volunt, cum exhalatio in pluribus nubibus, nequicquam exitum quærens, in se ipsam reflectitur, conceptoque in spiram motu deorsum, vorticis instar, circulatur per turbinem. Erit *Præster* hic turbo, si aliqua ex parte incensus, fulminis instar sæviat, & procellosos per Lybiæ deserta spargat furores.

LEUC: Ventos nominas minoris notæ, quos *laterales* Stagirita, corumque ingentem turmam Hydrographi afferunt: quinam ergo Æolij fratres, quos sine purpura Cardinales veneratur Hippotates? MEL: Si nescis, memoriam juvabit impostherum Joviani Musa, qua cecinit:

*A summo Boreas, Notus imo spirat Olympo:
Occasum insedit Zephyrus, venit Euris ab ortu.*

Signa ventorum prognostica, hoc quoque metro, inclusit Poëta quidam Philosophus.

*Si scintillantes stellas, si fortè cadentes,
Haloque, & nubes cum Sole cadente rubentes,
Si tenuis spargit per inane aranea telas,
Sole coronato, Lunaque rubente timebis
Ire leves ventos, flatûsque instare superbos.*

Cæterum venti, quos emittit Septentrio, à Zona frigida sicci advolant, gelidique, serenitatis plerumque prodromi: qui à meridie spirant, à Zona torrida calorem, ab Oceano afferunt humorem; hinc à pluvijs dudum notus Philosophis Notus. Venti, qui suum ortum ab occidente, in mari Atlantico induunt humiditatem

ratem, nec nisi multis stipati vaporibus advolant; hinc Aquarij plerumque signiferi, cujus urnam non segniter effundunt. Illi, quibus Oriens fræna laxat, in calore & siccitate quandoque variant, serenitatis certi prænantij, & salubritatis aëreæ Caduceatores. Hinc si quam luem pestiferam afflet meridies, ad occasum detruditur, ortum declinare jussa, salubritate ventorum, ut Author est Plinius. Illud denique velim observes, utilitatem ventorum aëream quidem, sed neutiquam inanem: purgant enim, & ventilant aërea; noxias sæpe qualitates discutunt, vel absumunt; æstivos temperant calores, & hyemis emolliunt frigora; fœcundas pluvijs nubes ab Oceano advchunt; terram, nimijs nivibus, imbribusque propemodum naufragam, rursus exsiccat; commercia maritima promovent, optimi Architalassi, cum in triremibus suspendunt remos, & Euro magis volucres addunt alas. Sed sic ego hodie vela non contraham, si infinita commoda, proprietates, & arcana ventorum mysteria dicendo velim eventilare: sufficiat tibi pro epiphonemate illud Regij Vatis Oraculum, quod non nisi DEUS *de thesauris suis* producat ventos: hoc est, *de sua potentia secretissima, atque ditissima, que nunquam exhauriri potest*, ut in hunc locum Bellarminus Scholiographus Purpuratus.

MEL: Sit igitur, ad terram denuò revertamur, ut in ignito Ignatio Mundum miremur cœlestem, & à Seraphino terrestri cœlestem discamus Philosophiam. *MEL:* Falleris, de Cœlo non oportet descendere, si cœlesti huic Philosopho loqui cupis. Nunquam ille in terra, etiam cum maximè fuit in terra: nam conversatio illi erat in Cœlis, etsi habitatio fuisset in terris: percipe mirabilem Sophum, paradoxam methodum philosophandi. Sic intellectum excoluit, ut non negligeret voluntatem: sic Palladi se dicavit, ut præferret virtutem; Philosophiæ se commodando, Theosophiæ Sanctorum totum se consecrando: plus oravit, quàm studuit; imò orando studuit, & studendo oravit: in Peripato ambulabat de die, in Oratorio flebat de nocte, septem horas orantem obstupuit Phosphorus, vultusque splendore deceptus, Phœbum hunc esse æstimans, in ipso ortu legnem se Hesperum increpabat: Phœbus ipse in radijs replicatum se ratus, Ignatianum sæpe attonitus spectavit paralion: sed cum sapius sic offenderet sublatum in aëra, sensit Ignatium esse

esse ignitum, qui sic tenderet ad centrum sursum. Theſi ſæpe unica totam noctem impendit, & mox repetere volens inventa exclamavit: *O ſi te homines nõſſent!* cùm diſputaret de creaturis, ſic præmiſſas diſpoſuit, ut conclusio eſſet de Creatore: optimè Philoſophatus, etſi plus inferret, nam nullum vitium, ubi virtus probat connexionem. Cùm Cœlum aſpiceret, jam illi ſordebat terra, ibique magis vivebat, quò aſpirabat, quàm ubi ſpirabat. Hæc inter ſtudia illi unicum tædium, delicijs cœleſtibus abundare: hæc illi tentatio unica, ne à pluteo raperetur ad Cœlum, ne penna, qua ſcriberet, ei adderet alas, ac ad ſidera transferret invitum. Illud hoc in Philoſopho mirum, quod meditationis tempus illi omnis hora, Oratorium totus Mundus, monitores ſingulæ creaturæ, viſitatores Angeli, & non raro Chriſtus. Ecce Leucothecæ, Philoſophum paradoxum, cujus ne primis labijs libâſti ſanctam Philoſophiam, niſi ſic in Peripato ambules, ut plus proficias in ſchola affectûs; niſi Scientiam promoveat virtus, virtutem Scientia: nota bene hæc verba, nam Ignatianæ continent epitomen Philoſophiæ.

LEUC: Næ tu paucis mihi loqueris multa: hoc unum pluribus mihi magis, quæſo, declares, quæ fundamenta Ignatianæ hujus Philoſophiæ? MEL: Unicum, quod ipſum docuit, quòdque ipſe alios docuit. Hauſit illud ex Martiſ Palæſtra Miles; nam cùm Polyæni ſtratagemata perluftraret, legit Coſingam, apud Thracas Sacerdotem, ac de gentis more Belli-Ducem, cùm detrectarent imperium ſubditi, ligneas ſcalas quàm plurimas, ingentèsque conſtrui, & alias alijs imponi curâſſe, quibus in Cœlum ad Junonem de contumacia expoſtulaturus aſcenderet. Et Hercle, ſtrophæ ceſſit ex Coſingæ ſententia: nam hoc factò ſtupidam plebem ſic perculit, ut ſe imposterum dictò audientem, ritèque ſubjectam fore, interpoſitâ Sacramenti religione obſtringeret. Vidit Ignatius, quod in veteratorio artificio cum fructu æmularetur Philoſophus, futurus brevè Sacerdos, Gentisque novæ ad Cœlum ductor. Vidit Mundum detrectaturum imperia, niſi ſcalas ſibi, ſuiſque pararet, quibus minitaretur, ſe Sidera conſenſurum, ut apud divinam Sapientiam (melioſiore Junonem) de Rebellionum contumacia quæreretur. Imò, quod non niſi inaniter jactitaverat Coſinga, hic ipſo opere præſtitit: paravit ſcalas, octavus hic Orbis Sapiens Pittacus:

induit pennas, alter hic Dædalus, Cælumque ausu heroico conscendit. Se levavit mente, non corpore, sine scalis, & alis enisus in altum, & tamen (ut cum Hipponensi Oraculo loquar) per scalas, & alas, si animum attendamus. Quòd si quæras, quænam hæ scalæ? reponet hic S. Doctor, esse res istas visibiles, & creatas, quæ quot perfectiones, tot suppeditant gradus, quibus per creaturas ad Creatorem Philosophus ascendat. Hinc in naturali Perfarum Thosophia, dudum celebris scala Mithriaca, qua per septem Planetarum gradus, mortalibus viam ad Superos aperuere: hinc Basilii Seluciæ Episcopus, pridem omnes nos admonitos voluit, *ut per creaturam ad creaturam Dominum ascenderemus; DEUS namque, ut ait, cum res creatas in morem scalæ adaptaverit, per eas sui amantibus ascensum ad se extruxit.*

LEUC: Docuisti scalam, doce & scalæ usum: non enim sufficit tyroni doctrina, si desit methodus applicandi doctrinam. MEL: Lubens assentior: nam hoc ipsum ut peteres, habebam in votis; continet enim mysterium, non nisi sanctis Philosophis cognitum, ex quo quantum scientiæ, tantum trahunt utilitatis. Fundamenta hujus arcani ipsa posuit fides Divina, ut de soliditate non dubites. Veritas est, de qua hæsitare sacrilegum, cui dissentiri hæreticum, *DEum creaturis omnibus intimè presentem.* Est ubique *per suam essentiam*, totus in toto Mundo, totus in qualibet

Mundi parte, ut hac analogiâ decepti Veteres eum *Animam Mundi* indigitarent: *nunquid non Cælum & terram ego impleo? dicit Dominus: ita est, respondet coronatus Propheta, si ascendero in Cælum tu illic es: si descendero in infernum, ades: si sumpsero pennas meas diluculo, & habitavero in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Sed etiam est ubique *per suam presentiam*, & quidem talem, qua omnia videt, qua cuncta intelligit, ut non malè illum Sibillæ *Panepiscopum*, hoc est, Augustino interprete, *totum Oculum* nominarent: imò & *totam Aurem* testati sunt Veteres, cum illi aures & oculos consecrarent; quasi dicerent: attende quid agas, loquaris, & cogites, nam omnia videt, audit omnia, omnia perferutatur. Non nisi ab ore impio vox illa egressa est, *quis me videt? tenebræ circumdant me: quem vereor? delictorum meorum non memorabitur Altissimus.* Tam cras-

sum errorem dedoctus ille, quem diu poenitentem sacrilegum refert Thomas, dictus à Cantuaria, *Author non integerrimæ solùm*

Ad Ps.
38. titu-
lum.

Ad Ps.
122.

Orat. 1.

Jer. 23.
v. 24.

Eccles.
23. v. 26.

lūm fidei, sed & sanctæ. Ait, quod huic talpæ ipse Christus se spectabilem dederit, sed Peregrini in specie, quia à Domino peregrinanti: petiit lavari caput, quod ubi faceret cæcus, oculum in fronte vidit, atque obstupuit: Superi! exclamavit, tūne hic oculum? ita reposuit Christus, hic ipse te vidit peccantem, & necdum de scelere pœnitentem: huic oculo nil absconditum, nil occultum. Sic apertis oculis cæcum, postquam hoc oculo illuminavit, ex oculis peregrinus, neutiquam amplius peregrinus evanuit. Sed insuper est ubique *per suam potentiam*: nam in omnibus omnia operatur, quia virtus archetypa, ex qua suam virtutem omnis creata virtus: hinc more suo appositè Augustinus, DEUM, *totam quoque Manum* appellat, utpote *in quo solo vivimus, movemur, & sumus*. Hac ergo veritate supposita, Augustini vestigijs insistendo, sic scalam cœlestem conscendet tyro Philosophus. I.^o *In conspectu spiritus sui universam constituet creaturam*, tot specierum consideret camulum, & videbit tot gradus scalæ, quot creaturas: perpendat hæc omnia *ambientem* DEUM, & *penetrantem*, non aliter, ac ambit, & penetrat *immensus Oceanus spongiam*. Nec in cortice hæreat, sed ad substantiæ nucleum penetret, ac velut sub Evcharistico velamine inquirat latentem DEUM: exploret in singulis creaturis, *cur* Numen insit? *quid* operetur? *indaget*, *quomodo* insit, & operetur? hunc gradum ubi conscendit Philosophus, ad alterum mox pergat Ethicus, fideique vivæ sigillo obfirmet hanc veritatem: dicat cum Isaia: Credo Domine, quod *omnia opera opereris in nobis*: credo, quod in creaturâ hac, mystico veluti solio, tua resideat Majestas: sed non credo, quia sine mente illum intueor, in cuius conspectu Mentis Angelicæ contremiscunt. En! in secundo gradu conscendisti jam Cœlum, quia attigisti jam DEUM. Superest, ut quem tenet intellectus credendo, voluntas amplectatur amando: hinc exclamabis cum Augustino: *Ecce DEUS, & ecce, quæ creavit DEUS, & bonus est DEUS, & his validissimè, longissimèque præstantior!* in creaturis veneraberis Creatorem, in virtute participatâ participantis extolles potentiam, in bonitate creatâ prædicabis increati Entis perfectiones, in umbra obtupesces Lucis infinitæ splendorem, sicque gustato jam Numine entheus, DEO fruëris per mille affectus laudis, & gratitudinis, quos meliùs dictabit Amor, Ignatianæ Magister unicus Philosophiæ.

In vita
S. Lud.
l. 2. c. 20

Actor.
17. v. 28.
L. 7.
Conf. c. 5.

Saint-
Joure.

C. 26.
v. 12.

L. c. c.

LEUC:

LEUC: Tales Philosophos si educaret Peripatus, multi, credo, utiliùs saperent, quia sanctiùs viverent: non esset periculum, ne Auditoria perflarent Vanitatis ampullatæ Favonij, sed aurâ fruerentur æthereâ, Auditores essent Cœlites, Repetitores Seraphini. Sed, putas, multos ejusmodi Sophos, in Philosophicis laudari fastis? MEL: Tot laudantur, quot ut veri Philosophi (Sanctos intelligo) prædicantur. Atque ut meliùs discas Doctrinæ hujus ascensum practicam, ducam te per exempla. Divum Ignatium, in hac arte Magistrum, contemplare; & invenies DEO semper conjunctum, etsi abstractum in creaturis: imò ideò est in DEO, quia vivit cum creaturis, in quibus DEUM semper quærit, & invenit. Non ille alta petit cum learo, Cœlum empyreum cum Gigantibus non conscendit: quævis Creatura illi acclamat: *Eccle!* non longè est ab unoquoque nostrum, quem quæris. DEUM in terra sentis portantem, in aqua lavantem, calefacientem in igne, in aère refrigerantem. Solem si aspexit Ignatius, mox DEUM agnovit lucis Authorem: in cibis gustabat Nutricium, Macenatum portabat in veste, in libris audiebat Magistrum, in Superioribus suspiciebat supremum Superiorum omnium Moderatorem. Si vidit Samsones, DEI laudavit potentiam: si Salomones, Sapientiam adoravit: si formosos Adonides, pulchritudinem admirabatur, & ex rivulo creato, mox in immensum sese demersit Pulchritudinis increata Oceanum. Ad Creatoris laudes illum animabant aviculæ, in concentibus musicis audiebat Choros cœlestes, & harmoniam virtutum animo considerabat. Notum est ex Vitæ ipsius Apographis, quòd à flosculis raptus sæpe in extasin: quòd Sidera contemplanti sorderent terrena: quòd antonomastico nomine *Pater, qui semper Cælum suspicit*: quòd à fluminis crystallini undâ speculum sibi formârit ad contemplanda fidei nostræ mysteria: verbo, quòd nunquam de terrenis locutus, nisi, ascensu factò ad sidera, discursum cum hominibus in terra cœptum, cum Angelis in Cœlo finiret. Hæc hujus Philosophi studia, hic conatus: hanc Philosophiam, quam Cœlo didicit Magistro, descendam suis pariter tradidit. Nunc iussit, ut cum Mundi asseculis circulos ingrederemur, sed ut illos nobiscum in spiritu educeremus: voluit, ut Mundi Philosophi facerent præmissas, nos adderemus sanctam conclusionem. Nunc suasit, *speculari DEUM, in singulis existentem creaturis: elementis qui dem*

*Act. 17.
v. 27.*

*In
Apopht.*

*In conf.
de amore
spir.*

dem dantem, ut sint: plantis verò, ut vivant; hominibus, ut simul intelligant. Nunc docuit considerare eundem DEUM, propter nos in creaturis suis operantem, dantem illis esse, & conservantem id, quod sunt, habent, possunt, & agunt. Nunc denique expressâ lege præscripsit: ut in omnibus queramus DEUM, exuentes nos, quantum fieri potest, amore omnium creaturarum, ut affectum universum in ipsarum Creatorem conferamus, eum in omnibus creaturis amando, & omnes in eo, juxta sanctissimam, ac divinam ipsius voluntatem. Habes ideam Ignatianæ Philosophiæ, quam ipse per omnes creaturas exercuit, & exercendam nostri temporis Philosophis præscripsit. Ab hac qui recedit, Peripatum frequentat, quem coluit antiqua Gentilium Vanitas, non Christiana nostri temporis Veritas.

Reg. 17.
sum.
Const.

LEUC: Crediderim, hanc esse characteristicam, quam nostri temporis Sophis cupis impressam: nempe ut sciant, quæ scivêre Antiqui, sed sanctius: ut Philosophiâ utantur, sed ad salutem, nec abutantur ad vanitatem. Capiò, quod inter profana Hæreseos Athenæa, tuumque Peripatum petis discrimen: nempe, ut eandem Sophi utrobique Scientiam, sed quam ibi solam; fallor, quam ibi non solam, sed cum vitijs hauriunt, hinc capiant cum virtute: ut omnia, quæ illis, quia malis, cooperantur ad malum; his, quia bonis, cooperentur ad bonum. Sed quid putas, an omnes capiunt verbum hoc? MEL: Illud scito, qui sic non colligit, dispergit: mercedem congregat, sed in sacco pertuso: pascitur, sed inani vento: haurit Scientiam, sed quasi qui haurit in cribro aquam: laborat, sed littus arat: audiat, sed & capiat, quod illi DEUS per Prophetam Oraculum: sementem multam jacies in terram, & modicum congregabis, vineam plantabis, & fodies, & vinum non bibes, nec colliges ex ea quidpiam. Sed tandem satis: finio, & pro dictorum epitome extasim tibi offero Ignatianam, minimè poëticam, quia veram, & sanctam: optimè philosophicam, quia à creaturis ad Creatorem.

Aggæ. c. 1
v. 6.
Deut. 28
38.

E

ENT-

ENTHUSIASMUS
 D. IGNATIJ LOYOLÆ,
*Novæ Authoris Philosophiæ, in qua plùs
 amatur, quàm disputatur.*

*Quò raperis Ignati ?
 Sursum, quò ignis rapitur,
 Ab igne Ignatius rapitur,
 Incendiarius Orbis futurus.
 Stupeſce Natura, Sophum ſupra Naturam:
 Paradoxa, que rejicis diſputando,
 Hic vera probat vivendo.
 Vivit in terra
 Semper, & nunquam,
 Nam Cælum illi eſt terra,
 Vel ſi mavis,
 Terra illi eſt Cælum.
 Mirare
 In veteri Elia Ignatium,
 Vel in Ignatio novum Eliam:
 Hic Phæbo, is aurigante Florâ,
 In Cælum rapitur:
 Antiquam hic ſemitam, quia arduam:
 Is novam terit, quia mollem,
 Gratisque conſtratam floribus,
 Hic vivit raptus cum corpore,
 Is rapitur vicus in Mente:
 In Cælo ut viveret iſte,
 Terram debet deſerere:
 In Cælo ut viveret ille,
 Terram debet incolere.
 Ignati!
 Eliâ major es!
 Hic in Cælum aſcendit, ut Cæli ſit incola:*

*Ad te in hortos Cælum descendit,
Ut esse queas in terris Cælicola,*

O ter Beatum!

Cui Cælum est Terra,

Cui flores sunt sidera,

Cui prata sunt firmamentum.

Ter Beatum!

Cui mundus est liber,

Cui folia Creaturæ:

Qui sine litteris

*In rosis legit characteres Martyrum,
Qui è lilijs colligit laureolas Virginum.*

Felix!

Cui Creaturæ sunt speculum Creatoris.

Qui in tulipis DEI potentiam,

In Cariophyllis essentiam,

In Narcissis præsentiam,

Clausis etiam oculis

Intuetur.

Felix!

Qui, quod alij studendo,

Hic otiano;

Quod Doctores in libris,

Hic in limphis;

Quod Theologi in enigmate

Hic Philosophus in pellucido undarum speculo,

Videt invisibilem Trinitatem.

Felix!

Cui lilia agri etiam silendo prædicant,

Salomonis in luxu pauperiem:

Cui marcescentes in clibano fosculi,

Vel sine voce exaggerant

Rerum omnium inanitatem.

Cui flos,

Qui manè oritur, & conteritur vespere,

Mundi loquitur vanitatem.

*Atlas Philosophicus.**Felix!**Qui quot videt gramina,**Tot audit monitores:**Qui quot cernit arborum folia,
Tot Creatoris percipit laudatores.**Felix!**Qui dum solsequium contemplatur,**Solsequium imitatur:**Illo se convertente ad Phœbum,**Hoc se elevante ad DEUM.**Felix,**Qui dum agit Philosophum,**Theologum patitur:**Qui dum novus in hortis Astrologus,**Contemplatur cœlestes influxus,**Divinos sentit.**Quid mirum Ignati?**Si terræ Sidera in Cœlum te rapiunt,**Cum terra, in quam reversus es,**Nova jam terrestria producat Sidera,**Quibus ad Sidera**Tuos rapias Nepotes?**Felicem te supra Phœnicem!**Qui suis cineribus,**Novâ genesi producis stellas,**Quæ lucebunt in perpetuas Æternitates.*

B. Severinus Boëtius in carcere, velut novo aduersae
 Fortynae Peripato, laureatus Philosophus, fortitudine
 Christianam docet, Fatumq; Astrologum proferi-
 bit e nostri temporis Philosophia. Fact. Mar. 23 Oct.

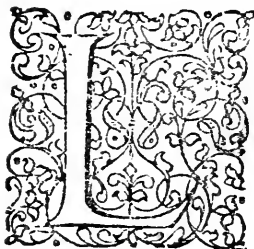
G. Rogg. del.

I. Meichior Gurwein sculp.

DIPHTHERA JOVIS,
Seu
 DISCURSUS II,
De
 MAGIA ASTROLOGICA.

LEUCOTHEUS. An nondum tuas ad aures rumor, quem novus heri Mercurius? *MELANDER.* Quid ille? *LEUC:* Bononiâ huc delatus, famosi Astrologi, quem Coclitem nominant, Fatum per litteras attulit: quod an dolendum potius, quam ridendum, haud facile dixerim. *MEL:* Ænigma loqueris. *LEUC:* Ingenti nugarum plaustrô hominis cujusdam aures oppleverat blatero, inter alia infelicis horoscopi omina, homicidam hunc fore, velut è Jovis diphthera, asseverans: hoc sinistros portendere siderum aspectus, in id conjurare fatales cum geminis Antropo-phagi Saturni Syzigias: verbo, sic decretum à Cœlo; sic ordinatum à Fato. Infremuit inopinato augurio consternatus hospes: mox indignatione in Nugatorem impium excandescens, pugionem stringit, & iratum mergens in viscera ferrum, age, inquit, meum tuumque Fatum exequere: Vaticinij Author, mendax ne fias, Veritatis quoque sis testis. Quod huic Epitaphium statuis? *MEL:* Meritis dignum:

Abi Viator !
Fatalis locus est,
Ubi fatidicus concessit Fatis.
Homo fuit , nam fuit mendax,
Utut non nisi semel fuerit in vita mentitus.
Hoc mirum,
Quod in morte etiam fuerit cum veritate mentitus :
Nam mendax effatum , verum reddidit Fatum,
Alterius Fato , quod male prædixit,
Bene immortalis.
Sepelitor :
Nec sit illi jam terra levis,
Qui toties alijs suaverat esse gravis.

LEUC: Salsè equidem infulsi hujus condis cadaver, cre-
 diderim opobalsami locò, ne putrescat: naulum certè non pe-
 ret Charon, si hoc Chirographo munitus, appellet Stygem. Sed
 quid cum Fato Astrologi, quid cum Astrologis Fatum? **MEL:**
 Àrctam habent affinitatem: nam è Doctrinæ Astrologicæ placi-
 tis, Fatum non modò fluit, sed necessariò sequitur: Patronos se
 probant, & quamvis videri nollent, videntur tamen ad oculum,
 imò utraque manu palpantur. Edic enim, vel cum Gentibus
 insaniant Stolidi, dum vitam Sideribus tribuunt, fanatica colen-
 do Numina, aras erigendo Mercurijs, thus adolendo Saturnis?
 & tunc, despoticò Deorum Imperio, cuncta regi existimant,
 atque per dispositionem agentium inevitabilem, ad effectus fa-
 tales, quia infallibiles, humanis rebus Fatum inducunt, Augures
 tam DEO rebelles, quàm sibi exitiales. Vel cum Chaldaica
 Spermologorum facè delirant Lunatici, dum Astris influxum
 adjudicant propemodum thavmaturgum, quo in sublunaria a-
 gant tam fortiter, ut ab agente particulari, etiam libero, impe-
 diri nullatenus queant? & tunc in necessariâ effectuum serie Fa-
 tum denuò astruunt, nugatores non minùs impij in Creatorem,
 quàm injurij in creaturas. Vel cum Hæreticò fursure, Astra
 faciunt signa eventuum futurorum prognostica, in quibus, ve-
 luti Numinis incoñmutabili Diphthera, legere sit decretorum or-
 dinem, absolutè inimpedibilem: in quibus videre sit notas, re-
 rum omnium indices, per quas facienda prædici, & præmon-
 strari

strari queant futura? & tunc in horoscopo, concursu, & dispositione Siderum, quo quis conceptus, vel natus, inevitabile rursus Fatum stabiliunt, Aruspices tam in DEI pietatem sacrilegi, quàm in hominis libertatem scelesti.

LEUC: Adeone inimicum sit Fati nomen, veræ amicis fidei? & tamen (ut audio) Angelico illud ore profatur Doctorum Primas, utique veritati non inimicus. MEL: Non mala sunt verba, si bonus, imò Angelicus sit verborum Interpres. Sic casum, casusque comitem Fortunam, nostra proscribit Religio, si ad DEI Providentiam referas, cui fortuitum nihil, nihil non est prævisum. Quod si tamen ad agentia, Natura proxima referas, nemo erit tam bardus, ut causam neget per accidens, quæ in agentibus liberis *Fortuna*, in necessarijs *Casus* dicitur, linguâ à Principe linguæ Philosopho, approbatâ. a Quis igitur gulam tibi strangulet Rhadamantus, si cum Angelico Divinæ Providentiæ decreta, *Virtuale Fatum*; b ordinem verò causarum, decreta hæc exequentium, per effectus fatales, seu infallibiles, salvâ hominis libertate *Fatum formale* c dixeris? loqueris bene, quia cum Augustino, Augustinum citante Angelico: d *si quisquam res humanas Fato tribuit, quia ipsam DEI voluntatem, vel potestatem, Fati nomine appellat, Sententiam teneat, linguam corrigat*; non propter Doctos, sed pusillos, quos inter potissimum Astrologos censemus, qui ad positionem Siderum nomen hoc detorqueere, uti habent in votis, ita tenent in Fatis.

LEUC: Ergone infami stigmatate notatam è Christiano orbe proscribis Astrologiam? hoc equidem programma si in Europæ Academijs affigas, erit planè Mathesis, quæ ad altius appellet tribunal, tæque velut iniquum Judicem de palmari injuria postulet.

MEL: Næ tu extra orbitam denuò: loqueris, quæ ignoras, & ignoras, quæ loqueris. Non ego in jus vocare aggredior, illam Matheseos nobilissimam partem, quæ Astrorum proprietates examinat, aspectus, congressusque observat, variosque in sublunaria influxus, affatusque indagine utili, verèque philosophicâ rimatur. Non illam genuinam Astronomiæ filiam, quæ per Cometarum minas, per Planetarum inusitatas syzigias, per inopina Solis Lunæque deliquia scit, unde fluvij tumeant, maria exundent, insanæ hyemes, & calores ardentissimi sæviant: unde diluvia, unde anni amœni & tristes, pingues & macilenti, unde an-

nonæ

a
2. Physf.
c. 5. & 6.

b
2. Physf.
lect. 10.

c
p. 1. q.
117. a. 1.
2. & c.

d
Ibidem
art. 1.
ad 1.

nonæ sterilitas, sanitas, morbi, ac frequentes mortes originem ducant. Non illam arguo Philosophiæ amabilem sociam, quæ ex siderum motibus, concursu, occurſu, ortu atque occaſu, nunc tempora & Eclipſes obſervat: nunc verò pluvias, calores, frigora, ſiccitates, ventos, aliâſque aëris mutationes agricolis, Medicis, ac Naucleris prænuntiat: non, inquam, Astrologiæ huic litem intendo, quam ab cruditis in pretio habitam, nec ſemel, DEI etiam calculo probatam, iſſolum calumniantur, qui terminos artis, ultra quos ſe extendereneſas eſt, ignorant: ſed illam, litterario Orbe, in longas Gyros, exactam velim, quæ è Chaldæorum, Arabumque inſomnijs, ac ſuperſtitione coaluit; quæ horoſcopos ardentius, quàm par eſt, inquit; quæ garrit inſulſa de matrimonijs, ac jurgijs Xantippes; quæ de liberorum numero, de itineribus, divitijs, fortunis, infortunijs, de dignitatibus, aliâſque pronuntiat; quæ *fatalibus Stellis animos hominum, & corpora adstringit*; quàmque *Idolorum cultricem* agnoverat pridem Eccleſiæ primævæ Sidus, Tertullianus.

S. Leo.
Ep. 71.
L. de
Idol.

LEUC: Quæſo, enucleatiùs ſepara pretioſum à vili: doce, quanam Astrologiæ oracula fidem mereantur aliquam, quanam nullam? quippe ſunt, qui omnem omnibus negant, & contrà, qui omnem omnibus tribuunt, pari credo errore, vel etiam impari, quia priore innoxio, poſteriore pernicioſo. Crifis tua mediam, quam tenuère beati, monſtrabit ſemitam. MEL: Tria ſunt, in quibus ſi minùs audiendi, ſaltem non contemnendi vel condemnandi ſunt Astrologiæ Magiæ cultores: nam ea, quæ ex Siderum motu præciſe pendent, uti Eclipſes, aliâque in Aſtris Phænomena, Aſtronomiâ duce, prædicant augurio etiam certo, & infallibili. Quòd ſi cuiſpiam datum eſſet, quod datum à DEO legimus, Regum Sapientiſſimo, nôſſe ſcilicèt *anni curſus, & Stellarum diſpoſitiones*, naturam atque proprietates, næ ille ex tripodè fatiſ certo prædiceret ventos & pluvias, aliâſque aëris mutationes, accedente præcipuè experienciâ propriâ, vel alienâ, qua ad oculum quotidie crudimur, è vario Siderum aſpectu, varias oriri vicilitudines in ſublunaribus. Sed nolim his ego ſyngrapham dare, imperitis è ſchola Samia Sciolis, qui dum ſeſcè Calendario-graphos jactitant, plerumque non niſi phantaſticam cudunt Siderum ſyntaxin, nec temporum vices, niſi ad lunaticum cerebri ſui barometron metiuntur. Cæterùm influxus Siderum in
ſub-

Sap. 7.

sublunaria, qui negaret, maximum pateretur influxum, saltē à Cynthia: non enim, reor, Philosopho vacillare sic caput potest, ut per experientiam non didicerit, à Saturno frigus, & quamdam diffundi malignitatem: à Jove provenire temperiem aëris, & serenitatem, præsertim si Cynthio jungatur: à Sole ardorem vitæ nutricium: à Venere, & Mercurio moderatum calorem, à Luna humores profluere, quos centum symptomata ad oculum exhibent, ac contestantur.

LEUC: Illud etiam me minimè præterit, quòd eadem Astrofophi, quo Physiognomistæ utantur fide, probabili nempe, dum hominum temperamenta dijudicant. MEL: Ita est; tertium præripis, sanioris Astrologiæ principium, virtutes scilicet Signorum cœlestium, & Planetarum influxus, qui pro sua diversitate nunc Joviale, nunc Solare, vel Lunare; nunc Saturninum, vel Mercuriale temperamentum efficiunt. Quis enim ire inficias poterit, admirandam illam Megacosimi cum Microcosmo, seu Homine analogiam, qua stomachus terram, Lunam cerebrum, cor Solem, pulmones Mercurium, renes Venerem, cistula fellis Martem, hepar Jovem, splen denique Saturnum, vivâ veluti in imagine, repræsentat? Cerebrum quippe, instar Cynthiæ, frigidum simul, & humidum, frigore calorem spirituum temperat, humore nervos nutrit, & irrigat. Cor, veluti Phoebus, vitalem suppeditat calorem, & sic de reliquis, ut planè nec absque fundo, nec absque ingenio philosophatus sit ille, qui in partium illarum temperie hominis temperamentum primariò statuere, non dubitavit. Quid igitur mirum, quòd ratione mutui fœderis, has inter partes, & animam, indirecta virtute, inclinari homo possit, ac perfici? Iustra Regiones, atque Provincias, & videbis, quod Astrorum virtute in hac procreentur homines, ingenio præcellentes, in illa hebetes: in alia studiosiores virtutis, in alia voluptatis. Sed quid opus, ut extra Patriam vageris hospes? domesticum Achatem observa, quem Melancholicus gubernat humor, & vivum, vel ipso inscio, notare potes Oceanum, qui æstu sympathico ad Lunæ phasēs crescit, atque decrescit.

LEUC: Memineris Planetarij, nuper typis impressi, quo non nemo, ætates hominis septem, ad Astrologicum citans Tribunal, cuilibet suum Planetam, in Planeta suum legit horoscopus: legeris, nî fallor: & amabo! qua censoriâ virgulâ? MEL:

Legi: habet partus multum Ingenij, nec habet nihil soliditatis. Infantia infimum Planetam, Lunam scilicet, & in Luna humidum dominium tribuit: nam in humorum lacunis ætatis primæ cymbula fluctuat, teste Poëta: *nutrit cruda novæ frugis tristes infantia succos.* Pueritiæ præfigit Mercurium, Sidus Cynthia proximum, & inconstantia cætypon: nam Mercurialis hæc ætas est, non nisi Protheos ludit, & Vertumni instar variabilis, vento vertitur: rectè de hac Horatius: *iras colligit, & ponit temerè, & mutatur in horas.* In tertiam ætatem adolescentiæ, imperium Veneri tribuit: scilicet tam eget spiritu, quàm abundat spiritibus pubertas: audi Magistrum Eroticum, utique testem non inexpertum:

Ovidius.

*Juvenilibus annis
Luxuriant animi, corporaque ipsa vigent.
Prima datur ludis ætas, Venerique secunda,
Tertia divitijs, ultima serò sapit.*

Quartam à Sole asserit gubernari: nam in hac virtutis stimulo ad honores, & quarendos fortunæ Favonios impelli nos experimur: accinit Venusini Calliope:

Horatius

*Conversis studijs ætas, animisque virilis
Querit opes, & amicitias, inservit honori.*

Quintam impetuosus spiritibus, vindictæ, & odij flammis, hoc Judice, exagitat Marspiter: hinc Lucretius:

*Furor, iraque mentem
Præcipitat, pulchrùmque mori succurrit in armis.*

Ad clavum ætatis sextæ Jovem sedere affirmat: nam ubi deseruit impetus, &

Lucretius.

*Robustis adolevit viribus ætas,
Consilium quoque majus, & auctior est animi vis.*

Denique ætatis decrepitæ gubernacula, hoc Teste, regit Saturnus, Deorum antiquissimus, & malè regit, quia *titubans lento, & pede fracto*: nam hæc ætate titubant, & claudicant omnia: *gelidus tardante senectâ sanguis hebet, frigent effæta in corpore vires*: ut canit Poëtarum Princeps Virgilius.

LEUC: Quid porrò soliditatis ab Astrologo Philosophus expectet? hæc, quæ in medium hæctenus, levioris Minervæ sunt, & intra conjecturæ limites coarctantur. MEL: Plus solidi nil habent Astra: Astrologiæ suas hinc metas posuit veritas: si plus
ultra

ultra progreditur, in immane errorum chaos prolabatur, necessum est. Nam quid quid de futuris vanissimi somniant Astrologastri: quid quid crepant de Fatis nugivenduli Ardeliones: quid quid de horoscopis, augurijs paratragædiant mendacissimi Impositores, quid quid crepant per hendecasyllabos, & sequi-pedalia verba, nugæ sunt, quas ad anilem colum; umbræ, quas ad incantatos circulos; muscæ, & grylli aberrantis cerebri sunt, quos è Philosophiæ Athenæis ad moriæ ergastula relegamus. Verbo: impia sunt Chaldæorum deliria, quæ Divus Ambrosius, cœlestem spirans Ambrosiam, telis aranæ aptissimè comparat, de quibus nemo sibi meritò timeat, nisi papilionum infirma cohors. Itaque, inquit, validiores qui cistis, cum Astrologos videritis, dicite: telam aranei texunt, quæ nec usum habet, nec vincula, nisi culicis instar, lapsu infirmitatis tuæ incurras, sed quasi columba casses invalidos, præpetis volatûs celeritate, dissolvas.

LEUC: Adeone inanes, Astrologorum sint noeniæ, ut & Ambubajarum collegia illas confutent? adeone detestanda Oracula, ut ne dicam effari, sed nec audire, nisi impius, in Peripato Sophus sustineat? MEL: Dixi: imò nihil dixi, si censuram iudicio Universi subijciam. Clamat, multis Scripturæ locis, imò fulminat vox Tonantis, suæque jura, temerario ausu, violata queritur: *Ego sum Dominus irrita faciens signa divinorum. Stent, & salvent te Augures, qui contemplabantur Sidera. A signis nolite metuerre, quæ timent Gentes.* Reclamat unanimi calculo SS. Patrum Societas: Basilij, Chrysostomi, Augustini, Eusebij, & Gregorij Magni: prò quanta nomina! ad quæ sola, totidem velut tonitrua, Astrologiæ sine fundo machinæ dissilantur, & corruunt. Theologica refragantur subsellia, & humanæ libertatis privilegia acerrimè vindicant: rota denique Ecclesia Astrologiæ infame nomen, dudum Romanis damnatum fastis, non sine probroso censuræ stigmatè ex Orbe Catholico proscribit: sed quid multis? tam crassi sunt Astromantiæ errores, ut non modò non effugiant Ecclesiæ lumen, sed in ethnicis quoque tenebris palpentur. Socrates certè, ut Author est Xenophon, ejusmodi Augures, ut inanes, risit; ut DEO injurios, contempsit. Pythagoras, Democritus, Plato, Trias in rimandis Naturæ mysterijs adeò prodigiosa, ut infinitis prope itinerum tædijs, Chaldæorum arcana, &

Or. 4. in
Hexam.
c. 4.

If. c. 44.
& 41. 47

Conc.
Bracar.
1. c. 9. &
10. Tol-
letanum
1. Alex.
3.
L. de di-
Etis So-
cratis.

Ægyptiorum Oracula expiscarentur, hanc tamen Scientiam divinatricem, vel neglexerunt, quia inanem, vel in usum deducere erubuerunt, quia fallacem. Ipse Philosophus, in scrutandis Naturæ miraculis, ad miraculum curiosus, in rerum cœlestium copia copiosus, Astrologicam tamen prognosin, licet ab alijs ætatis suæ Philosophis exercitam, ut Tullius memorat, omninò neglexit: volve libros de Mundo, & Cœlo, de historia animalium, generatione: scrutare problemata, libròsque meteorologicos, in quibus admirabilium maximè rerum causas indagat, & tota cæcum me dicat Stagira, si vel verbulum de Astrologis ille ampullis: ut adeò futiles esse debeat illa Scientia, cujus nec meminisse dignatur Magister ille, qui pro objecto omne scibile, pro Auditore omne hominum Genus, pro cathedra Mundum numerat universum.

LEUC: Obesæ nimiùm naris sit ille Philosophus, cui silentium istud Philosophi satis non loquitur. Ita equidem sentio: sed putasne tam facilè quis mihi, tibi que consentiet? falleris: audivi à multis non pauca, quæ illi minimè vana, minùs inania. Contra allata hæctenus totum exsurgunt in ensen, totque fundamentis, ac rationibus digladiantur, ut si non veram, verosimilem tamen Astrologiam demonstrent, etiam cordatis non uno halitu exsufflandam. MEL: Ore tuo non loqueris, ut epistomio opus sit: si tamen tibi hæreat fucus, in medium affer hæc fundamenta: ausim spondere, quòd ruinosam adeò machinam, si non infirmen, certò non firment. Age, age: dixisse, erit jam refutasse.

LEUC: Si quas adhuc memoria reliquias teneat, proferam, erunt curiosa, si minùs vera. Pro primo illis fundamento servit Cœli aspectabilis ambitus, quem in duodecim partes (domos illi cœlestes, seu dodecamoria nominant) dissecant. Primam domum in horizonte ortivo statuunt, sic ut sex primæ, ordine versus inum Cœli retrogrado, hemisphærium inferius; sex verò posteriores superius occupent. Ab effectu, quem Sidera respectu cujusque loci producant, hæ domus sua fortitæ sunt nomina: prima *horoscopus* dicitur, & significat *vitam*: secunda, *inferni porta*, *spem*, & *lucrum* portendit: tertia, quæ *Dea* appellatur, præfagit *fratres*: quarta, quæ *angulus terre*, indicat *Parentes*: quinta *bona fortuna*, est *valetudinis index*: septima *occasus*, Con-

jugis fata demonstrat: octava *superna porta, mortis* præbet indicia: nona *DEUS* denotat *Religionem*: decima, quæ *medium Cæli*, auguratur *Regnum, atque Officia*: undecima *bonus Dæmon, amicos, & benefacta* divinat: duodecima denique, quæ *mali Dæmonis* nomine indigitatur, ominatur *infausta quæque carceres, & inimicos*.

MEL: Cur non addis Planetarum sexus fœmineos, & masculinos? cur oblivisceris Status auctos, atque combustos? cur omittis passiones, & dignitates, gradus puteales, igneas triplicitates, carpenta, almugæa, signa reptilia, & centum alias voces, multò magis horribiles, quam Draconis caput, & caudam, de quibus Astrologi, velut de verissimi monstri partibus, disserunt? nugæ nugarum! quis non palpat, hos architectos rarò domi, dum tot inanes domos ædificant? in suis dodecanorijs esse morologos, qui juxta ideas Lunatici capitis, dum in fundamento aëreo machinas struunt, struendo destruant? sed ne verba vendere videar, erigant thema cœlestè, siquidem possunt sine solœcismo dissensionis, tam in domorum fabricâ, quàm significatione; erigant, inquam, globóque ad latitudinem natalis soli statuto, Solis locum meridiano, horarum indicem duodecimæ applicent: circumagatur globus, & horam Nativitatis notam demonstret: sic crecto utcunque horoscopo, arrosas extrahant ephemeridum tabulas, & exsufflato pulvere crepent Oracula: quid reponam? unicum verbulum: cur neglecto conceptionis momento, cui tamen Astra jam æquè dominari asserunt, nativitatis exordium pro Vaticinij epochâ statuunt? an exortus primi momentum, Mathematicâ libratum trutinâ, à Parentibus autumant? an Astrolabijs tantum fidei tribuunt, ut ne minuto quidem à vitali infantis limine aberrare se credant? qualis tamen error si intercedat, prò! quantis non milliaribus horizonte superior evadet stella, quam illi ascendentem, ac velut, recens in lucem editi characteristicam nuncupant? quasi verò Sidus in meridiano tunc positum, radio suo infantem debiliùs feriret? apage! tam hebes non est Philosophus, ut nugas credat.

LEUC: Esto, tam accuratam in tempore observando industriam fat habere difficultatis: quis tamen dicit chymæricam? pro illo igitur momento non erit nullius momenti horoscopus.

MEL: Grallis indiget hæc sequela, nam claudicat. Esto, illos, ad unguem, nativitatis tempus signâsse; esto, octavam, id est,

Mortis domum in ortu infallibiliter constitisse, en dirum omen! actum exclamant de Porphyro-geniti salute, & sextam Fortunæ domum jam prætergressum, plenis buccis deblaterant: interim credo, cum domus Religionis, ac Regni, in horoscopo subsequantur, idem Princeps ad tiaras, & coronas aspirabit, postquam scilicet immaturo Fato jam concessit. Porro si Remus iterum, ac Romulus aliquis gemello partu forent effusi, an invariata Astrorum facies violentum unius interitum, alterius verò imperium, Olympo æquandum, stellatis quasi litteris promulgaret? aut vicissim, si fratres illos vel innumeros alios, distincto tempore prognatos, una horâ naufragio mergeret, vel hostium ferro, in decretoria acie, hauriret, obliquum ambo, omnésque in horoscopo Aquarium, vel Martem retrogradum fortiri debuissent? unde, Superûm fidem! unde hæc ariolandi fiducia processit, nisi à malè feriatâ libidine, qua quid quid Lunatici somniant, id Fato planè Cartesiano, in rerum Naturâ hoc ipso dari ineptissimè augurantur.

LEUC: Absit: nihil illi ineptè, & sine fundo: nihil illi in aère, nisi solidi. Astrorum Natura, & indoles, Planetarum virtutes, atque proprietates, quas illi ingenij acie, totas perspicunt, pro basi alterâ servit, qua, veluti Marpesiâ caute, Colossum illi suum stabiliunt, perpetuântque. Quem enim, inquirunt, latere potest, quòd Saturnus in sicco, & frigido hæreat, atque ideò sit vitæ funestus? unde nil inspirat, nisi tristitiam, tarditatem malignam, & atra consilia; Melancholicis præest, & inter metalla sibi vendicat plumbum. Jupiter humori miscet calorem: hinc habetur vitæ propitius: inspirat magnanimos ausus, lætitiâ, gloriæ aviditatem, & dotes prorsus Regales: præest sanguini, habétque inter metalla stannum. Mars siccitate constringitur, simulque funesto calore æstuat: hinc malignus, inspirat temeritatem, iras, furores, & rixas, præest bili, sibi que attribuit chalybem. Sol siccitatem benignò temperat calore; hinc vitæ amicus, dat pulchritudinem, & moderatum ardorem: præest bili, per sanguinem mitigatâ, & in metallis gloriatur auro. Venus est frigida, ac in humido natitat, vitæ propitia, urbanitatis causâ est, ac lepóris: phlegmati præest temperato per sanguinem, inter metalla proprium sibi numerat cuprum. Mercurius inter Planetas est Protheus, quia, versatilis Naturâ, sese cunctis

cunctis accommodat, quibuscum graditur: hinc volubilis ingenij Author est, inclinatur ad dolos, industriam, & eloquentiam: Melancholiæ dominatur, sed moderatæ per bilem, & sanguinem: ac in metallis sibi servat hydrargyron. Luna denique, & multum frigoris, & plurimum habet humiditatis, Sidus utcumque benignum: instabilitatis est nutrix, mollitiei teneræ Genitrix; hanc velut Dominam adorant Phlegmatici, cique inter metalla dedicant argentum. En! quanta ominum seges ad successuros effectus, qui ab oculo astrologicè armato, velut fructus è suis radicibus facillè prænosci queunt, ac prælibari. *MEL:* Denuò adversæ partis malus est Syndicus, dum dicis multa, omittis plura: cur non exaggeras quoque radios dextros, atque sinistros? cur files aspectus partiales, quadratos, & sextiles, qui amicitia perfectæ; oppositos, trinos, qui imperfectæ sunt prodromi testes? nugæ, & iterum nugæ! non ita misceo quadrata rotundis, ut negem omnes influxus, conjecturæ etiam probabilis indices: non nego vires, quibus inclinant, sed quibus impetant: non qualitates, quibus disponunt, sed quibus cogunt hominum voluntates: sed quid ego improvidus? quæ nego, affirmant illi, Tonitruum Filij, Astrorumque arbitri, qui Sidera dum feriunt siderati, secreta Siderum, aduncâ nare, explorant, neque ambulant tantum, sed etiam habitant in altis: affirmant illi, quibus ad apicem accurata notitia, qua cujusvis Astri Naturam definiant, qualitates penetrent, vires, & efficaciam, qua vel in se, vel in hoc, aut aliò signo, in hoc, vel illo gradu, sitique polent, ita determinent, ut hujus, hanc esse causam, effectus etiam per Oracula decidere non vereantur. Affirmant illi, quibus nihil non obvium, quod abstrusum! nihil non exploratum, quod difficile ad detegendos futurorum eventus: qui etiam urbibus, ut quondam Romæ quidam Tarutius, erecto ad illarum natales horoscopo, præsignare Fata, casusque futuros non dubitant. DEUM immortalem! etsi extent, ignota sæpe sunt Philosophis Sidera: & etsi nota, ignotæ tamen plurimorum virtutes: imò in certis eorum motibus sumus incerti, quæque videmus, nescimus: *quæ in conspectu sunt, invenimus cum labore: quæ autem in Cælis sunt, quis investigabit?* & horum oculis nihil non ad oculum pateat? ubi Stagirita, Ingeniorum Aquila, Talpam se nominat, hæc Talpæ glorientur, ut Aquilæ? qui etiam obvia nesciunt, &

*Cic. l. 2.
de divin.*

*L. Sap.
c. 9.*

*L. 2. de
Cal. text.*

ad Si- 17.

ad Siderum ordinem, numerum, magnitudinem, differentiam humeros contrahunt, & asinorum pontem tranare primùm incipiunt, hos occulti nil lateat, nil fugiat futuri? vah extremi Ingenij vappas, & nullius consilij pecora! *quis enim tam patiens, & ferreus, ut teneat se?* sed quia ipsimet hoc asserunt, testes omni exceptione majores, quia, ut habet proverbium, *velut Astrologi mendaces*, demus, quod & Arcades Balaamo prophetent, demus, quòd Diphtheram Jovis aërei totam denique devorârint, an satis hoc erit, ad certa, quæ quidem jactant, futurorum auguria? minimè gentium: nam unde illis tam adamantina vincula, ut voluntatem liberam ad Astrorum influxus, velut Prometheum ad rupem Caucaasi adstringant? unde telescopium illis tam perspicax, ut fortuitos causarum concursus, à quibus dependent effectus, non modò totos perspiciant, sed etiam comprehendant? nam finge, in Lyciaca acie, Pegasi ungulae, clavum male infixum, claudicante equo Bellerophonem concidere, turbari ordines, confusum devinci exercitum, vastari à victore provincias, & innumerorum hominum fortunas everti: unde, quæso, ex Astris prospicient sexcentas ejusmodi circumstantias, quarum unica non rarò totam perturbat effectuum seriem? unde unde? dicant, si possunt, sed verba, more suo non vendant, ut, totum cum dixerint, dicant nihil.

LEUC: Non inaniter premis: cedunt equidem, necdum tamen plenâ fugâ recedunt. Suppetias ferunt ipsâ impedimenta Antiquitatis: immemorabilem, nescio, cujus experientiae præscriptionem allegant, qua se in Philosophici fori possessione tueri fatagunt. *Ægyptiacam* Gentem, teste Philosopho, Gentium omnium antiquissimam, & Matheleos ad superstitiones usque studiosam, Astrologiæ si non parentem, certè obstetricem esse perhibent: Nationem verò Chaldaicam adeò sedulam nutricem, ut observationibus propemodum infinitis, erectis sine fine horoscopis, per quadringenta omnino, & quadraginta annorum millia coluerit semper, & excoluerit, è quibus experimentis, per tot rerum eventus probatissimis, Ars ista denique collecta, ac ad modernum deducta apicem. MEL: Serius es, quòd ista tu sine risu: quis non stupefeat Chronologos supra atatem mundi cruditos? ceras quis non miretur, in Astrologica Stirpe, adeò fuliginosas, & nobiles? quis non videt, nisi stipes & caudex sit, elumbe,

L. 2. de
Cæl. text.
60. l. 1.
Meteor.

be, sua Antiquitate arthriticum, podagricumq; hoc argumentum? Genealogiam artis suæ si petunt, dicam, mali corvi pessimum ovum: nam Impiorum Soboles est parentum, superstitiosis fota canis, in Lunæ concavo nutrita, inter fraudes adulta, nullum hactenus Patronum habuit, ad cuius nomen vel modicè pileum moveas. In observationibus suis, quas crepant, id observa, Astrologicas esse, hoc est, mendaces. Vel enim aphorismos Ptolomæi colunt, cujus excentrici Veneris, Mercurij, & Martis circuli dudum expuncti sunt? at ab illis siderum in firmamento situs jam vehementer ablitit, utpote quæ, singulis interim annis, juxta Tychonis calculum, per secundam, ut Altronomi vocant, quinquaginta, & unum progressa sunt: vel novos forte prognosticandi canones ipsimet cudunt? at tales à veterum observationum veritate tam parum roboris possunt accipere, ac hesternæ dici lux hodiernas tenebras illustrare. Nil igitur commodare illis potest Antiquitas, nisi vitia senectutis.

LEUC: Necdum debellasti: novam aciem instruit Astrologicus Atlas, & instar Virgiliani illius Tauri

Ventósque laceffit

Itibus, & sparsâ pugnam proludit arenâ.

Astra prærendit, Astrorumque concursus, si non causas, signa saltem esse ab Authore DEO sic instituta, ut quasi futurorum Præcones linguæ, aut arcani consilij indices facerent, futura scintillantibus veluti verbis promulgent. Originem hæc Sententia ab Origene traxisse, videri possit: hoc enim apertè in scholion in verba Genesios: *Et erunt in signa*: cui non minus insuave addit Julius Sirenus in Isaïæ augurium: *complicabuntur, sicut liber, Cæli*, in quo Astrosophi ventura, utpote folio nunc patente, & legant, & lecta annuntient. Taceo Iridem, & Cometas, quibus veluti rotidè testibus, thesin suam etiam ad oculum demonstratam jactitant, & gloriantur. MEL: Gloriantur pro more, inaniter: nam operosæ hæc machinæ unâ cum reliquis, non nisi in aërem armantur: ejusmodi notationes in textus, cerebro non semper sano excoctas, minimè moror: Origeni hinc præcipuè, thus non adoleo, minùs Sireno. Justinos Martyres, Hieronymos, Angelicos, Lyranos Interpretes veneror: quorum ultimi vagæ Chaldæorum Soboli hoc fulmen intorquent: complicandos in epilogo Cælos, veluti librum, Astrologis præpri-

*Albuma-
zar,
Mater-
nus.*

*In Tomis
super
Gen.*

mis claudendum, ut tandem inanes nugas, veluti in Astris expressas vendere damnati desinant. Hæc consulat Ecclesiæ Sidera Cingarorum appendix, & enarrantur Gloriam DEI, ammittantur *Iustitiam ejus*, & intelligere sanius Scripturæ Oracula docebunt. Iridem quod atinet, proprio illos telo aggredior: nunquid enim hujus generatio arcus (radiatorum nempe Solis in nube roseida reverberatio) diluvium diu processit? nunquid manè præsertim spectabilis, pluvix potius propinquitatem, quam finem portendit? igitur non à Naturâ, sed à revelato Numinis beneplacito vim totam significandi desumpsit. Jam ubi similem pro Planetis revelationem cribrò hausere Astrologi? hanc certè Patrum Senatui potius concessam credam, quam ejusmodi Agyr-tis, qui sicut Poætæ fabulas, & infames Deorum factos Cælo inscripserunt, ita hi secuturas cædes, prodiones, aliâque nefanda scelera, in expanso Cælorum volumine descripta sese legere perhibent; non alio, reor, consilio, quam ut vel ipso Siderum nos aspectu prohibeant, vel ad desperationem impellant, utpote in quibus non nisi impendentes laqueos, enses, venena, præcoces sandapilas, aut alia fortunarum, honoris, ac vitæ pericula, stellatis characteribus prænotata, legere cogamur, solo malorum metu abunde infelices. Cometarum firmata oculò vulgi, non Philosophico, adversa pars contemplatur: quo enim experimento hausere, Cometas semper rerum fatalium esse infallibiles prodromos? nunquid Phænomena sunt, ab effluvijs halituum conflata, & accensa, quæ suam Naturæ Genesin debent? quid hic funesti? imò, cum corruptis halitibus, sæpe aërem purgent, per se in emolumentum potius, quam universi detrimentum à Natura provida intenduntur.

LEUC: Equidem non persuades: aliud docent Mundi annales, & Cometas, Fatorum tristium nuntios, iteratis per tot sæcula experientijs demonstrant: testes sunt Solymæ, quæ anno integro ruinam in Cometa præviderant. Præsensere suas quoque calamitates Machabæi Heroës, dum illis præluxit Phænomenon adcò insolens, ut minitanti flammâ noctis propè tenebras vicerit. Ejusmodi meteoron barbatum Vespasiano necem; aliud scintillante caudâ furores Totilæ, excidiumque Orbis Urbis præmonstravit: denique, priusquam trecenta hominum millia Constantinopoli pestis absumperat, diu

Arist.
1. *Me-*
teor. c.7.

Jos. l. 6.
belli c.12

*Sanguineo feralis crine Cometes**Terruit aspectu populos, flammâq; minacis**Prodigio ardentis Superùm circumtulit iras.*

MEL: An jam finita enumeratio, ut Cometas ad unum omnes infausti firmatis postules? cur silentio premis quinque notissimos, quos, intra annum millesimum sexcentimum decimum octavum, luxisse Ricciolus est Author, vel nullo, vel faustissimo omine, cum eodem anno Ferdinandus Secundus, gloriosæ memoriæ, Hungarico; sequenti verò diademate etiam Augusto sit redimitus? quasi verò non pari jure dici tunc potuisset, itellas illas recens exortas coronam successuro Romani Imperij Capiti texuisse? deinde cur Solis deliquia fatales Sceptorum vices Astrologis indicant, cum profundissima Eclypsis anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo quarto Solem eripuit, non sine faustissimo omine, brevè alium Solem Romano Imperio oriturum, Leopoldum scilicet, qui sequentibus statim annis in Hungariæ, & Bohemiæ Regem, mox in Romanorum Imperatorem est inauguratus? qua fronte iidem asserunt, concursum omnium Planetarum, in eodem signo, tragica Mundo foedera nuntiare, cum anno millesimo octogesimo secundo Planetæ omnes unà cum capite draconis, Mensibus Julio, & Augusto igneam Leonis signum occupantes, faustissimi foederis symbola fuerint, quod altero post anno, inter summum Pontificem, Augustissimum Cæsarem, Polonos, ac Venetos sancitum est? & quid tu ad ista? an etiamnum vulgi errore abriperis, quo aiunt, *nunquam terris spectatum impunè Cometam?* colligis, nî fallor, ejusmodi Phænomena, eventuum, qui à libertate hominis pendent, de se minimè prodroma: nec certos calamitatum impendentium Feciales, nisi ab Authore Mundi omniscio, *in signum Iræ DEI*, ut Damascena phrasis est, accendantur; non enim hominum vultus in Cœlo sunt facilè, nisi illos erigat timor; neque à terra oculos levant, nisi hîsce torvis irati Numinis oculis aspiciantur. Id tamen hîc nolim dissimulare, quòd Stagiritam dudum advertit: *L. 1. meteor. c. 7.* Cometas, utpote aëris, veluti excrementa, & atmosphæræ putridæ apostemara, sæpe ex sua Natura, discrasia cujusdam esse indicia, ut ominari liceat ventorum turbines, intemperiem aëris, *l. 1. Summ. l. 1. c. 4.* sterilitatem terræ, *aridum, & flatuosum annum*, & quæ mala solent esse pedissequa, famem, & pestem.

Hevelius.

LEUC: Vix occurrit, quò minùs & ipse subscribam Sententiæ, qua, renovato diplomate, totam è Peripato exigis Astrologiam: id solummodo me habet attonitum, quòd Oraculis non rarò respondeat eventus, & falsitati fidem faciat ipsa prope modum veritas. Petrus certè Apponensis, Albumazaris regulam sequutus, qua qui, Lunâ Jovi conjunctâ, in capite Draconis, DEO silit se supplicem, quidquid postulat, impetrat, hac conjunctione vigente se flitit, donum Scientiæ petiit, & impetravit. Porphyrius violentas sibi manus jam illaturus, à Plotino sese prohibitum scribit, qui ex cursu Astorum præmonitus, illuc in tempore advolâsset. Sic teste Suetonio Nigidius figulus, supra cacabum eruditus, confecto Augusti horoscopo exclamâsse fertur: *Orbis Dominum esse natum.* Sic Rudolpho primo in Aula Friderici Cæsaris versanti Romana Sceptra præfaguit non nemo, inter Astrologos si non fatidicus, certè veridicus, ut demonstravit eventus. MEL: Hoc equidem minimè miror, nam fuit & Saul inter Prophetas: Plotini, & Apponenses non movent: scio ex quonam tripode hi sua auguria: nisi pige- ret augiæ stabulum referare, horoscopus illis statuerem, ut major dictis foret fides, atque Authoritas. Scilicet, cæcorum instar ad metam collimant, millies errant, saltem casu scopum semel ut feriant. Christiana certè Religio, jam ante tria prope modum sæcula, suam ingloria clausisset periodum, si Astra phantastica, cerebrique emoti caneros, & scorpiones bene observâsset, impudens mendaciorum faber, Albumazar. Sed quis in cumulum tot mendacia cogat? non illepidè Cato, mirari se dixit, quòd non *Aruspex rideret, Aruspicem si vidisset*, quia Sincensem Sinon, Cretensem Mercurij pronepos, sibi similem Sycophantam, aëreo dignum tumulo. Et verò ipsimet, conversis veluti gladijs, sese configunt, Philisteorum propago impia. Plotinus, diu Astrologiæ cortinæ cultor, tandem mendaciorum fatur, ipse futilem calamò confutavit Scientiam. Porphyrius, sacrilegus à fide transfuga, postquam Cœlo exclusus, Astris addictus, in Orbem declamavit non semel, exquisitam futurorum Scientiam, neque Dijs semper concessam. Hinc inter Oracula Apollinis Delphici hoc etiam refert responsum: *nihil hodie stellarum mihi via dicendum præstat.* Cui confessioni, tam ingenuæ, quàm demissæ, hoc subdit epiphonema, Gentilium Dijs dignis-

Cic. l. 2.
de divin.

1. Reg.

14.

Porphyr.

in vita.

Euseb. l.

6. de præ-

par.

Evang.

c. 1.

dignissimum: *manifestum jam fecimus, unde falsitas ad Deorum Oracula subrepat.* Omnium optimè Oenomaus, inter Græcos Græcæ nequitiam fidei, diu Oraculis Delphicis delusus, imposturæ tandem impatiens, in Jus vocavit nugivendum Numen, collectisque non curiosè minùs, quàm sedulò effatis plurimis, ea ut falsa atque inania, orbe arbitro, cælóque Iudice, demonstravit.

LEUC: Id tamen, ut fatear, necdum penetro, cur Astrologi ex eodem ore calidum, frigidum? cur ex eodem tripode jam vera, jam falsa spuant Oracula? MEL: Dixi: & cæcus reperit olim Gemmam. Sæpe ancipiti verborum sensu, sic in bivio locant effata, ut si minùs respondeat veritas, illa respondeant veritati: noveris illud: *Ibis, redibis, non morieris in bello.* Attica civitas in ligneis muris (naves puta) *secura erit: ajo te Æacidem Romanos vincere posse.* Nonnunquam, ore Stygij necromantæ, loquuntur ex pacto interpretes: aliquoties per Sortes, disponente DEO, divinant: sic Alexandro severo, etiamnum juveni, ex Urnâ Virgilianâ, hoc insperatum obvenit augurium.

Tu regere Imperio populos Romane memento:

Hæ tibi erunt artes, pacisque imponere morem,

Parcere subjectis, & debellare superbos.

Multa etiam suggerit ingenij sagacis solertia, rerum peritia, usus multiplex, & exquisita eorum, quibus augurantur, notitia, ac observatio, quo ad negotia, mores, studia, atque ingenia: sic non difficile fuit Annibali, perspectâ Imperatorum temeritate, & imperitiâ, Romanis cladem, Afris victoriam ominari. Nec rarò ipsa credulitas, ac consulentium levitas vera facit Astrologorum auguria: Duces certè Romani Exercitûs, mentiti frequenter auguria, militem sic animârunt, ut si fausta non essent, bellandi ardore facerent. De Nicia legeris Atheniensium Architalasso, qui dum ob Lunæ deliquium, classi suæ deliquium timens, egredi è portu horret, quod timuit augurium, effecit, nam passus ea nocte deliquium, quia à Syracusanis cum tota classe captus, & debellatus. Id tamen non sine gemitu fatendum, quòd Oracula non rarò comprobent eventus, DEO sic permitte, ut mali à malis reddantur pejores, sitque peccatum ipsum peccati causâ & pœna: circumspice ejusmodi Jovis aërei Flamines, quique genua illis incurvant, circumspice Clientes: illos videbis à consilijs orco, hos ab obsequijs; illos in flagitijs docen-

*Idem l. 5.
ibidem
c. 10.*

*Aug. c. 7
l. 5. de
civ. Dei*

T. Livius.

*Aug. l. 2.
de doctr.
Christ.
c. 22. &
23.*

dis tam promptos, quàm in discendis hos curiosos, quia vulgi de furfure leves, & otiosos: quid ergò mirum, si illis Impietas cedat ad lucrum, his curiositas ad mali illicitum, suisque ipsimet laqueis irretiantur?

LEUC: Utinam penes vulgi sentinam contineret se tantum lues! sed nempe accidit nostra atate, quod de sua questum legimus Tacitum: Astrologorum Nationem, tanquam potentibus infidam, & sperantibus fallacem vetitam semper, sed tamen Temper retentam. Sunt etiamnum personati Astrologiæ Patroni, qui cum linguâ damnant, factis probant res, est stupore, an dicam, vituperiodignior? mirante propemodum Orbe, setotum evasisse Astrologum. Quid enim aliud loquuntur tot ephemerides, à Sapientibus quoque tam sollicitè consultæ, cum de pacis, bellique vicissitudine, de Regnorum, ac Rerum publicarum statu est augurandum? quid aliud sonat festivum illud: *Euge, bellè!* si fortè Astrologaster nativitatem, ac periculum Principis, prælij vel obsidionis prosperum eventum, Magnatis captivitatem, aut morbum appositè vaticinatus esse videtur? quid, inquam, hæc cura, plaususque designant, nisi Astrologicam Hydram identidem repullulantem, adeoq; armis ad Philosophiæ cotem affrictis, identidem jugulandam? MEL: Rectè observas: Sed alios ego in Peripato Astrologos horreo, qui nempe siderum fata, doctrinâ reprobant, sed vitâ, & moribus probant *Philosophi imbelles*. Fac enim tentatio ingruat, premat afflictio, persecutio instet, valetudo tentetur, elabantur fortunæ, honor ad æmulos fugiat, & Ecce! *Casum* mox lamentantur, *Fortunam* increpant, *infausto sidere* se natos ejulant, indignantur *Astris*, *Fatum* execrantur velut injustum, præ mœrore dejecti, præ furore amentes; Philosophi, vel si mavis, *Astrosophi imbelles*. Ruat Peripatus, si cariosis adeo fundamentis nutat: pereat Philosophia, si primævos dedocta spiritus, docet cum fortibus sentire, cum imbellibus vivere.

LEUC: Quis ergò tuo in Cœlo Jupiter? quæ tibi Philosophica Diphthera, ut Astrologiæ Principia evertas? Age, in hac quoque scholastica lite Achillem prome, cujus exemplò roboratus Philosophus, confundat nugatorum imbellem turbam.

MEL: Vide quem tibi Atlantem exhibeat hoc emblematicum schema; Severinum Boëtium cernis: prò quantum in Peripato Sidus, ad cujus illustres radios, Græciæ lumina, velut minora

Sidera

Sidera obscurantur. Supra vulgarem massam illustris sanguis, supra Eruditorum sphaeram Philosophia, supra Astra virtus, supra Coelos Martyrij Laurea cum extulerat: tam felicem sua illum infelicitas fecit! nam cum Consul Romanus Justitiae, ut par est, consulit, ab Injustitiae Ministris accusatur, à Theodorico injusto Judice condemnatur ad carceres. Hic demum mille fortunis omnibus exutus, in ignominiae Theatro, iniquam sortem attentius contemplari. Non defuit Astrologia, sed usa tempore, infaustum illi horoscopum ob oculos posuit: nunc in sexta domo *male Fortune* conceptum asserens, nunc in duodecima natum, unde praeter inimicos, & carceres nil sperandum, sed ob Fatum inevitabile desperandum. At alij Athletam suum principijs crexit purior Philosophia. Imò sic consolata est alloquio propemodum divino, ut illud sua manu Posteris consecraret; opusculum de consolatione Philosophiae omni saeculo summè, nullo satis deprædicatum, ipsa aternitate dignissimum.

LEUC: Thesaurus iste me fugit hætenus: amabo! unam, & alteram gemmam pro solatio spiritus, fac, domum feram.

MEL: Non abnuo, si modò me velis esse succinctum. Sic ergò Philosophia, ejectionis, quæ mœstum muliebriter solabantur, flebilibus cum Uranie Musis cum affata: quid mœrore dejiceris Severine? tunc ille, quem virili nutritum lacte, dedi in murum ferreum, inani Fato ne frangereris, sed frangeres? tunc ille, quem sic firmavi, ut immobilior staret Siculo Peloro, qui sive jaculis pluat, sive ningat hastis, impavido necis cuncta despiciat vultu, metuendus ipsis quandocunque Fatis? tunc ille, quem in nubi educatum Olympi vertice, à tonitruis immunem, à fulmine tutum, ipsis Astris feci superiorem, non subditum: *Sapiens dominabitur Astris?* siccine Pythagoricum, quod dedi scutum *sequere DEUM* abjecisti imbellis? siccine adversis tam leviter prostratus jaces? sed nempe Sors eripuit famam, Fortuna fortunas, amicos sustulit Casus. Iniquum Fatum inimicis te exposuit scopum, scelerati triumphant, succumbis justus, præmiantur flagitia, merita puniuntur: nã tu præ dolore es immemor eorum, quæ tibi toties: *si per ipsum omnia, si nil in terra sine causa fit: si stellas regit ille regentes, si Casum, Fortunam, Fatumque divina eliminat Providentia, quid lamentaris? quid infelicem te facis, cum putas? nã tibi, arcto nimium contracta est hemisphaerio,*

Divina

Job. 5.

Divina Providentia, quæ tuis sat comòdis providere, vel cæca nequit, vel renuit invida, vel non potest invalida. Age per me licet, tibi ipsèmet provide, si quid melius velle potes, quàm ille velit, qui non potest non omnibus velle optima optimè, utpote optimus. Illius te manui subtrahe, qui tenerius te amat Pater, quàm ipse possis, qui utilius tibi providet Promotor, quàm ipse scias. O te miserum, si per adversa putas te miserum! didicisti nondum, quod è Philosophia etiam Ethnicus didicerat Bias, dum dixit: *Infelicem eum, qui infelicitatem non ferret.* Didicisti nondum, quod Anaxarchus: qui ne revelare posset celanda, in mortarium coniectus cum tunderetur, ille ridenti similis: *tundite*, inquit, *Anaxarchum, Sidera celsa petit.* Utilius si quid esset, quàm pati, Divino Filio providisset Pater, utpote infinite dilecto. Patiendò augentur merita, expunguntur demerita, & levi pretio comparatur immensæ gloriæ pondus. Hinc fortunatos ne puta improbos: nam Philosopho fortunæ, non sunt nisi bona Fortunæ, beare nequeunt, quia volubili rotæ imposta; quia externa, & alieno subjecta arbitrio: felicitatis limpida scaturigo ab animo stillat, tui compos si sis, habes felicitatem perennem, quia inauferbilem. Quid multis? Crux Electorum est característica: ergò felicium. Cur te torques? pati necessè est, nò è mortalium albo te velis expunctum: melius ergò pateris pro virtute. Pati necessè est, aut bene, aut malè: minus pateris, si bene pateris, nam lenit adversa virtus: plus pateris, si malè pateris, nam invitus animus hìc auget dolorem, ibi pœnam doloris. Pati necessè est, aut hìc, aut ibi: nec ipsi Christo concessum erat, in utroque sæculo esse beatum. Vide igitur, quàm sint felices hìc infelices: tristantur modicum, coronantur aeternum: contrà quàm infelices sint hìc felices: nam gaudent modicum, cruciantur aeternum. Sed Sapienti pauca; abeo, & si quæris Severine, quid è Philosophiæ alloquio Sophus didiceris? cum illo Philosopho repone: *prævidere adversa, & cum advenerint, illa patienter ferre.* Hæc ubi dixit, evanuit, ad ergastuli fores hunc affigens Severino Horoscopum.

Diogenes

HORO-

HOROSCOPUS DESCENDENS
SEVERINI BOËTIJ
*De glorioso ejusdem Fato, contra Fatum,
erectus à Philosophia consolante.*

Siste Viator:

Lege, nec luge.

Horoscopum, non Epitaphium legis,

Erectum morituro, non mortuo.

Nomen insolens ne mirare:

Horoscopus descendens est, non ascendens:

Erigitur iste

Per vitam recenter natis:

Erigitur ille,

Per Mortem denuò nascituris.

Dos ista Sanctorum est, moriendo nasci,

Atque suos in obitu celebrare natales.

Ejusmodi Sanctum hoc claudit ergastulum,

Severinum Boëtium:

Tumulum diceres,

Nisi clauderet exspirantem spirantem,

Qui vivendo identidem moritur,

Ut moriendo æternùm vivat.

Inspice!

Et Philosophicæ splendorem Gloriæ,

Squallentem cernis in tenebris.

Erro:

In tenebris plùs quàm Sidera rutilat,

Quia Doctrina Luce, Sidera obscurat,

Ac de Cælo malè loquentes,

Totòque Cælo aberrantes,

Vel silendo confutat.

Novus in Carceris squalore Astrologus,

Dum sine Cælo Cælum observat,

H

Ac con-

Ac contemnendo Sidera tendit ad Sidera.

Inspice!

Et stupebis jacentem,

Qui Romani culmen Imperij steterat.

Fatis major, dum Fato succumbet,

Severinus Boëtius.

Severinus non quia Severus,

Sed quia vivit sub Theodorico Severo:

Cujus Aulicam Sortem, vel inter blanditias,

Sensit severam:

Dum eum sustulit altiùs

Ut dejiceret sublatum profundius.

Boëtius nomine, re autem Philosophus,

Nam respuit Poëtarum Fatum:

Philosophorum sentiens Numen,

Dum illum tot Fata premunt, nec tamen opprimunt.

Causam futurae Mortis si rogas,

Crimen Regis erit, utpote Ariani.

Sed luet ipse crimen,

Dum Caput, Quod unum habet in Severino,

Sibi ipsi demetet Tyrannus.

Stare felix non poterit, cadente illo,

Per quem haëtenus stetit.

Suo casu Romanum Imperium.

Hic Samson concutiet:

Sed quid dico Samson?

Samson major hic Heros est:

Is enim abscissis crinibus victus:

Hic abscisso cum crinibus Capite erit invictus.

Fortitudine vincit Atlantem:

Is enim Cælum tulit placatum:

Hic cum Cælo fulminante;

Mundum quoque suffert iratum.

Sortis tela non timet, ne feriant,

Sed exhaurit,

Ne ampliùs ferire queant:

Tum demum se Victorem existimans:

Cum deest, quod possit amplius vincere.

Philosophiam hanc novam

Non in Peripato didicit,

Sed in ergastulo:

Non studendo, sed patiendo:

Sine Magistro Discipulus,

Sine Discipulo Professor.

Ludet Philosophus iste Fortunæ ludibrium,

Dum hac tentante probabitur,

Hac promovente creabitur,

Baccalaureus, quia Martyr;

Magister post Mortem efficiendus.

A quo disces,

Vera Philosophia veræ principia;

Solam scilicet in Peripato Providentiam,

Adorandam esse Magistram,

Quæ tum bonos fortiter amat,

Cum habet severè.

Disces,

Meliùs nunquam illudi Fortunæ,

Quàm si ostendas, rideri posse.

Disces,

Nunquam Heroëm resplendere illustriùs,

Quàm si in Carceris squalore jacet obscuriùs.

Disces,

Iratì DEI certum esse indicium,

Et infelicitatis Argumentum,

Semper esse felicem.

Quid multis?

Ab Heroë disces Philosophia veræ epitomen,

Christiani nempe Philosophi esse:

Magna agere, & multa pati.

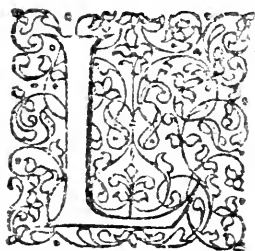
Abi Viator, & cogita,

An non vir fortis, adversæ Fortunæ conjunctus,

Par nobile sit, dignum DEO.

VIRGULA PHARAONIS,
Seu
 DISCURSUS III,
De
 MAGIA DIABOLICA.

LEUCOTHEUS. Thaumaturgam Ducis Is-
 raëlitici virgam obstupuit quondam Orbis
 Ægyptius, nec immeritò: obstupuit, quia
 sensit; sensit, hac quia feriit dextera Omni-
 potentis. Sed quid Philosopho mirum ab
 illo patrari miracula, qui potest omnia? id
 miror potiùs, ab illis, qui nihil possunt, pa-
 trari mira, quæ Orbis obstupescit, velut mi-
 racula. Ægyptiaca Magorum virgula est, quæ virtutem Nu-
 minis æmulata, ea facit, quæ quidem fide teneo, ut Christianus,
 non tamen capio, utut Philosophus. *MELANDER.* Philo-
 sophum te probas, qui in Peripato necdum civis, sed hospes:
 in Athenæo ætatem tere, nec ista ampliùs obstupesces. Non
 Magorum hæc virtus fuit, sed illius, qui scælesto fœdere junctis,
 opem præbet Stygius Alastor. Hunc uti Naturâ, ita & po-
 tentiâ supra conditionem humanam elevavit Creator, neque si-
 bi rebellem congenitis spoliavit viribus Judex: æterno nempe
 consilio, ut quam potens esset Naturâ, tam impotens, & im-
 bellis foret ex Numinis Providentiâ. Hujus Scientiam si inda-
 gas,

*S. Cyprianus, Antiochenus Philosophus, et in Stygiae Magiae
 Peripato famosus Professor, cum vanas sentit inferni vi-
 res, solidioron sectatus est Philosophiam; in qua, dum sty-
 gem felicius debellat, ad Doctoratus lauream evocatur, Glo-
 riosus Martyr, suo sanguine hanc Magiam subscribens epi-
 graphen: Tantum nocet illa volenti. Ex Surigo.
 G. Rog. delin. I. M. Gutweinsulpsit. A*

gas, callet ille Philologorum omnium placita, & quidem sine studio: resolvit omnes omnium Sophistarum fallacias, sine difficultate: abstrusissima exhaurit naturæ arcana, & sine labore: peritiam omnium artium, totamque Scientiarum Encyclopædiam sine magisterio possidet, infelix in sua felicitate Lucifer. Hujus certè intuitu obmutescunt, etiam Divini Platones; balbutiunt humanæ intelligentiæ termini, Stagiritæ: cæcutiunt Salomones, cæteraque clarissima Scientiæ lumina, quos ut Sapientes Græcia, quos ut humanæ Doctrinæ Oracula, utroque poplite adoravit Antiquitas: ut planè mireris, humanæ Sipientiæ apicem ne quidem infimam attingere sphæram Angelici intellectûs. Omnes Sophos si ingenio superes, postremum dæmonem non adæquabis. Hinc Superis, reor, margarita non debet esse humanæ donum Scientiæ, quam liberaliter ad eò, Creator proijcit ante porcos. Et tamen quàm multi, Leucothee, tanti faciunt sæpe scientiam, ut conscientiam perdere non formident! tam avidè fluxis inhiant Naturæ bonis, ut Cameleontis in morem, inani aurâ, satiandos sese confidunt! Infelices Philosophos, qui magni faciunt parva, parvi faciunt magna! Qui admirantur Naturæ vires, & malè negligunt virtutem! Cæterùm non tantùm scientiâ, sed & stupendis viribus pollet tenebrarum Princeps. Ejus potentiam si nôsse cupis, nunquid ille est, qui conturbavit terram, qui concussit Regna, qui posuit Orbem desertum, *Isa. 14.* & urbes ejus destruxit? relaxa Stygijs constrictum vinculis, & invertet sidera, confundet elementa, disperdet Imperia, suo centro deiciet terram, nullóque negotio, sus deque vertet universum Orbem. *v. 16.*

LEUC: Tam potens sit ille, quem ad eò debilem sacri Anales produnt, ut unico crucis signo, Stanislai etiam parvulisquin *26. Julij* unico verbo Simeones in turpem eum fugam conjiciant? tam *Fasti* imbecillem, ut baculo, canis instar, ad Tartara eum relegent *Mari.* Ignatij? ut adultis etiam unguibus, verè Luciferum, sibi cogant esse Dominici? tam enervem denique, ut ignita etiam forcipe naso reluctantem ducant Dunstani? Colnagi per contemptum, cingulo ad lecti pedem alligent Molossium? & è sexu etiam tene- *In vitis.* ro Margaritæ, per ludibrium, levi filo circumducant Draconem hunc Stygium, Orbisq; tam formidandum? MEL: Ita est: debilis est in Christi assecclas, sed in sua terribilem sese præbet man-

cipia: imbellis est, DEO vires pro libitu restringente, sed & potens est, Numinis Providentiâ sic permittente. Bene dixit inter doctores Mellifluus: *latrare potest, mordere non potest* infernalis hic Cerberus, *nisi volentem*. Veritatis hujus locupletissimum testem se nobis exhibet D. Cyprianus, è Philosopho Magus, è Mago Christianus, è Christiano Sacerdos, è Sacerdote gloriosus Martyr. Percipe, quæso, quàm admirabili filo, è Magiæ Stygiæ labyrintho illum eduxerit Divina Providentia. Erat Antiochiæ Philosophus, quem à natalium splendore, vultusque flexanimi gratiâ Aglaidam dixere domestici. Sed quia rarò in fronte simul, & in pectore lilia, formas, quas in se suspici sensit, in alijs ipse suspiciebat. Sic degener hic Sophus severiorem coluit Minervam, ut esse virginem oblitus, impuris amoribus extremum virgines deperiret. Fuit inter alias Justina, sic dicta, reor, à Christianæ Justitiæ laude, quam non modò nomine, sed quod majus, glorioso etiam omine prætulit: sic enim hunc spurium è Peripato hircocervum excepit hæc casta Pallas, ut contra omnes preces, & minas, castitatis ægide invincibili, sentiret armatam. Quid jam agat hoc Peripati probrum? agit quod agere consuevit Juventus, cui semel seductæ, nullum præcipientium sat altum, nullum fundum sat est profundum; erat Antiochiæ Philosophus, Cyprianus nomine (nam Cypro studebat, & militabat) quem Magia celebrem fecerat, & utinam licita! hunc adit Aglaidas, amoris petit remedia, pessimo morbo pejora: nam mox ab Orco Amores evocantur, ut huic milvo subsidium ferant, corvorumque collecta cohors unam in casses pertrahant columbam. Unus jactantior cæteris amandatur ad virginem, mille philtis, mille machinamentis armatus: sed unico Crucis salutiferæ signo, virgo diffilat inanes tentaminum machinas, & vix inceptâ pugnam jam retulit lauream Heroina. Sed mox misit Cyprianus suppetias: Asmodæus ipse in arenam descendit, mille fraudibus stipatus, ementito larvatus splendore aggreditur virginem, quæ brevi agnitum è cauda serpentem, Crucis signo debellatum, egit in fugam gloriosa Amazon. Hic ille confusus ad Cyprianum, exarmatas fateri vires, extinctas dicere incoestas faces, omnia tela unico Crucis clypeo repulsa, rotumque Cupidinum exercitum, ab unica fugatum testari sanctiore Diana. Enimverò hinc obstupescere primò Cyprianus,

mox

mox Arti suæ irasci, sed multò magis Stygio Artis Magistro; & quia se imbellem, utpote ab imbelli victum puellâ, hîc ultrò jam fatebatur, dato eidem repudio, meliorem sectari statuit Philosophiam, quia sanctam, & Christianam. Nam libris Magicis, Venerêque in libris Vulcano traditâ, ipse Christo, & Iustinæ adhæsit: quam etiam, veluti melioris vitæ Magistratam, in exilium, ab exilio in Carcerem, à Carcere ad equuleum, ab equuleo in bullientes à flammis sartagine, & ad ipsium denique palum est insequutus gloriosus Martyr. En! Magiæ novæ prodigium, sociatum virgini Magum, volo dicere, oviculæ conjunctum lupum: imò agnum ex lupo, qui ex oviculis tot fecit lupos.

LEUC: Utinam plures Sophi huic cœlesti se addicerent Magiæ! non haberet orcus tot Baccalaureos, nec in seducenda Juventute tot numeraret Magistros. Sed hoc Fatum humani generis, facere ex imbelli hoste potentem, & mancipatu spontaneo Stygiam coronare tyrannidem. MEL: Prò pudor Leucothee! sunt, qui thus adolent Plutoni: sunt, qui Sacramentum dicunt Orci Magistro, jurati in ejus verba Discipuli, eò magis scelesti, quò non in suam modò, sed & in alienam perniciem impensius sunt studiosi.

LEUC: Magos, & Necromantas notas, nî fallior: equidem me dudum curiosa cœpit aviditas, penitius pernoscendi, quæ hæc Magia? quam illa originem? quòve prodigiorum ementito splendore popelli oculis illudat? neque reor, curiositatis me argues, vel inutilis, vel vitiosæ; nuda enim cognitio, quæ perficit intellectum, mala esse Philosopho nequit, nisi DEUM, vel negare omniscium, vel probare velis omnium pessimum. MEL: *L. de ani.* Mitte metus inutiles: *Nos Christiani Magiam hæc non sociâ Conscientiâ, sed inimicâ Scientiâ novimus,* inquit Tertullianus. Imò sine huius notitiâ, si Philosophum te quis negaret, sat forsân negotij haberes, ut hoc tibi nomen evinceret. Edic enim amabo! quo tu lapide lydio discernes mira, quæ operatur tenebrarum Princeps diabolus, à miraculis, quæ in vita operatus est Christus? quo argumento probabis, Sanctorum prodigia non Magicis Artibus: nec Magorum portenta divinæ adscribi virtuti? qua ratione deteges Magiæ hujus vanitatem, fallacias, maleficia, superstitiones sacrilegas? quomodo demonstrabis, præstigiatorum ostenta nequiquam mereri gloriosos miraculi titulos, sed esse

esse imposturas, dæmonum opera, vel etiam occultâ virtute edita degenerantis naturæ monstra? Ecce! ad eò curiositatem tuam non inutilem iudico, ut etiam Christiano Philosopho necessariam esse affirmem.

LEUC: Si ita est: secretiora pande Philosophiæ Sacra: habebis utraq; aure intentum, in argumenti huius discursu non minus utili, quàm iucundo. MEL: Præcipua delibare est animus, & sic utile miscere dulci, ne prolixitate nimîâ perdatur punctum. Magiæ hujus sive naturam sive originem, festivis Apologi frondibus velatam, in hæc verba describit Cœlius Calcagninus: *Vanitas*, inquit, olim *Miraculo* juncta, furtivo concubitu genuit *Magiam*: sed reformidans, ne forte *Veritas* partum hunc encicaret, illum *Inpudentiæ*, ac *Timori*, connubiali fœdere junctis, educandum tradidit. Magia his nutricibus sub *prestigiarum* crepundijs adulta, *fatuorum arces* cœpit incolere, ibique peperit *Credulitatem*; hæc, beneficio Parentis grata, mutuis illam jam enutrit obsequijs, alioquin brevî interituram: hæc ille pari acumine, ac veritate. E quibus, si Magiæ eclypon depingere lubeat, *artem* non immerito dixeris, *quæ pacto dæmonis nixa, operatur mira, naturæ viribus non nisi ad speciem superiora*. Horoscopum infausta soboli animus pene horret statuere: Patriam nata est, dignam natalibus, Acherontis chaos: hinc lucem aspexit in tenebris, monstrum æternis tenebris dignum. Cum mundi exordio ortum est, hoc malorum exordium: Authore illo, qui malorum omnium non malè dicitur Author: non enim alio Parente nasci potuit abortus, Orbis excidio destinatus. Obstetricantibus Furijs enixam susceperat infausta nutrix, *humani nempe ingenij, ex Originali labe depravata indoles*: hac crevit Hydra, hac adolevit humani generis Lærnea pestis. Hinc diu delitescere in Orco non potuit, nutricium in terris nata Zoroastrem, infame apud Hystriographos nomen, quia non nisi sacrilegâ impietate Orbi notum, & Heroftrato magis famosum. Hunc vix natum, ad suos natales risisse unicum ferunt, quos perennibus lacrymis satis deflere hæctenus nequirit universus Orbis. Magiam ab inferis haustam, ut mundi vitij, cataclysmo mergendis, foret superstes, columnis æneis inscripsit, ratus, hanc unam satis fore vitiorum Iliadem, ut secundo Mundus interitu periret. Et verò diluvij undis ubi integra emerfit, sensim Urbes, & Regna, tribus, & popu-

Author
bist. schol.
Cassianus
de Origine
Magiæ.

Ios infecit serpens, & malefica lues: vidisses à Bactrianis mox erigi dæmonibus fana, Deorum cultui consecrari lucos, designari delubra. Conspexisses Persas adorare Idolorum Oracula, Ægyptios thus adolere cepis, victimisque colere allia, & si quæ alia nascuntur in hortis Numina. Obstupuisses in Græcia Democritos exta, Tyaneos observare volatus avium, atque garritus, Simones Magos, superstitiosis Orci fallacijs, Divinos sibi vendicare honores. Deprehendisses denique Thessalas Urbes Circæis præstigijs infames, Romamque ipsam Urbium Urbem, & omnium penè in Orbe Gentium Dominam, omnium Gentium servire erroribus, sibi que visam, quod magnam assumpserit Religionem, quia nullam respuebat falsitatem, in qua diligentissima superstitione habebatur collectum, quid quid usquam fuerat vanis erroribus institutum.

LEUC: Summum certè, si quod possit, patratum à Magia Miraculum crederem, quod tot sæculis non valuerit modò, sed & viguerit; quod in toto terrarum Orbe non solummodo nacta sit domicilium, sed & imperium. MEL: Hæc potestas est tenebrarum, si illis se ultrò societ humana voluntas. Magia siquidem vires trahit ex foedere, pactoque cum dæmone inito, tanquam basi innititur. Percipe, quæso, ut apud Prophetam gloriatur foederata cum Orco cohors: *percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.* Hinc si quod lubet Artis nefandæ edere specimen, Stygis poscenda fides est, qua promissam ex pacto ferat opem. Sed quàm infida hæc fides est! sua fecellit Lucanum Musâ, dum cecinit: *cujus commercia pacti obstrictos habuere Deos, parere necesse est.* Nulla homini in dæmonem potestas: cogi nequit, ut servet fidem. Cæterùm mendacem Scriptura, fallacem notat experientia: si frangit fidem, ut sæpe frangit, se probat foedifragum: si servat, ut rarò servat, probat se perfidum: nam servat, ut turpius fallat; juvat, ut pejùs decipiat; fidus est, ut ad fidem alliciat, sibi que fidus in fine decipiat, nunquam perfidior, quàm ubi se probat fidum. Et tamen prò quanta dementia! certatim fœdera cum hoste cudunt, proni in sua damna Mortales. Nunc enim dæmoni, in formâ Majestatis plenâ, visibili homagium præstant, adhibitis, quod vix credas, etiam testibus, ut nempe in sua perfidia minùs liceat esse perfidis. Nunc libello supplici, per Necromanticas Sibillas oblato, nunc per ejusdem furfuris Ministros, veluti Vicarios, &

S. Leo
ser. I. de
Nativit.
Apostol.
Petri &
Pauli.

Isa. c. 78.
v. 15.

Fidejussores, Orco se devovent, spontanea expresso pacto mancipia. Et ne injuliffimo fœderi sua desit juris solennitas, pacti forma consuetis Ceremoniis est observanda. Percipe scelestos ritus, dignum Authore diabolo inventum. Initium sumit hic actus, Orco solennis, à scelere omnium maximo, & è quo sua veluti sponte cuncta pullulant scelera. Artis hujus nigerrimæ Candidatus præprimis abnegat Christi fidem cum mysterijs singulis, ejurat baptismum cum reliquis Ecclesiæ Sacramentis: tum Promotor Stygius, injectis fronti unguibus, Sacri laticis characterem sese fingit eradere, aliudque parti corporis, maxime latenti, imprimit infame stigma: mox novo nomine è fastis Stygijs desumpto, tyronem initiat, dein jubet renuntiare patrinis, novosque recipere, quos in genealogico stemmate scelestos Megæra numerat nepotes. His peractis, ne quod supersit salutis Refugium, renuntiare cogitur illi, quæ se dicit, & probat *peccatorum Refugium*: si quæ adsint Crucis salutiferæ signa, abjiciuntur: si in amuletis Sanctorum Reliquiæ, pedibus conculcantur: tum describitur fatalis in terra circulus, in qua tactis Scripturis, libri cujusdam tetrâ fuligine horrentis, juramento solenni sacrilegum præstatur homagium, mox deleri petit è libro vitæ, huicque inscribi nigerrimo libro mortis: sed & pro fidei tessera è vestibus centones, è corpore sanguinem, noménque sic exaratum dæmoni tradit, sacrificia spondet ex infantum maxime cade sacrilega; vectigal quoque annuum (quod atrii coloris sit oportet) promittit custodi corporis assistenti, & denique varia vovet Orco præstanda obsequia. In compendio formulam dedit Sagarum aliqua apud Grillandum: me nunquam redituram voveo ad Christi fidem: non servaturam præcepta, nisi Principis tenebrarum: nunquam nisi simulatione sacrilegâ, me usuram Sacramentis Ecclesiæ: Eucharisticum Numen, Deiparæ simulacra, Sanctorum Imagines culturam nunquam, sed calcaturam: Crucis salutiferæ signo, lustrali laticè, rebûsque cæteris ab Ecclesia benedictis usuram nunquam, sed abusuram: pertinaci silentio hoc cum Styge commercium me celaturam: continuo adfuturam ludis, nocturnis Orgijs, ibique cultu latrevtico, sacrificijs, victimis adoraturam personatum sub Hirco Numen: denique occasione nulli me defuturam, vel nocendi mortalibus, vel eisdem ad idem Orco obsequium adducendi. Et hæc Est

Q. 7. cit.
à Delrio.

est abyssus, in quam se præcipitem agit humanæ mentis, vertiginem semel passæ, infirmitas. Et, quid putas, promissis adeo execrandis repromittit dæmon, licitator tam avarus in mortaliū commoda, quàm liberalis in damna? audi, & obstupesce: homini, quem hîsce peccati vinculis jam verè tenet constrictum, & ipse mutuo, sed tamen ficto, sese fœdere obligat, utpote quo obligari neque cupit, neque etiam potest. Fœderatis spondet, se præstò semper futurum, scilicet ut illudat, non juvet: votis velificaturum se asserit, si sint ad vota: gaudia promittit, nempe illusionibus plena: opes, sed in aère confictas; honores, sed in Phantasia formatos: voluptates, sed imaginarias: felicitatem etiam post Fata duraturam, sed nempe chymericam. Et hîsce fallacijs illos quoque fallit impostor, qui non ignari, vel superstitiosus utuntur signis, vel quasi inscij media adhibent, quæ nec divina, nec naturali virtute vident intento fini proportionata, adeoque pacto, ut phrasis scholastica habet, implicito Stygijs commercijs se immiscet: nullo forsan discrimine, nisi quod sic fallantur frequentius, aliòsque sub securitatis schemate fallant quoque facilius.

LEUC: Ut video, sat profunda Magiæ sunt fundamenta, quia in Orci posita abyssò. Et quid mirum, si mira efficiat Ars, tam scelestis nixa principijs? id jam scire percuperem, quo quis lapide Lydio effectus Magiæ varios queat discernere tum inter se, tum ab illis, quos Naturæ, vel Artis industria, aut etiam prodigiosa Superùm operatur virtus. MEL: Quatuor classes Academia Magica numerat; quævis diversa dat Artis suæ specimina: sunt, quos delectat effectus miri, vel cognitio, vel operatio, & hi *Magiæ speciali* operam navant: nituntur alij res futuras, præteritas, vel etiam præsentis cognoscere, sed occultas, & conatus iste *Divinatio* nominatur: hos juvat instrui, & juvari, non ut profint, sed noceant, hi *maleficio* student: illi denique cupiunt, sine noxa, sibi, vel alijs prodesse, seu operis utilitate, seu voluptate, & hi *vana* sunt dediti *Observantia*. Illud altioris indaginis, detegere characterem, quo velut indicio signata noscitur Magiæ opera. An aliquid Artis humanæ industriam, aut Naturæ superet facultatem, vel à medio, quod Stygis adhibet fœderatus, vel à modo licebit colligere. Si res, effectui producendo adhibita, naturalem superet proportionem, sive intuitu

distantiae nimiae, sive defectu sufficientis virtutis, neque suppetat ratio, cur Numinis altiori potentiae tribuatur, Artis, vel Naturae opus non est, sed Stygius Magiae partus. Et ipse operandi modus suum non raro prodit Authorem: si verba uturpari percipias ignota, vel nihil, vel non nisi absurdi quidpiam indicantia; si sacra, sed in sensus alienos detorta; si adhiberi perspicias certos characteres, impertinentes figuras, si Cruces ineptè formatas, indebitè positas, superflue, & superstitioso numero iteratas; si poni efficaciam videas in certis ritibus, hoc die, hac horâ observandis, ad certum stellarum situm, sub certo numero candellarum, certo corporis situ, in tali charta, huius coloris, vel illius figurâ; si advertas vim collocatam in observantijs tam superfluis, quàm ridiculis, quales sunt certa aqua lavare faciem, radere capillos, hac, vel illa indui veste: denique si circumstantias notes, quæ nihil conferunt, nec etiam videntur idoneæ, vel solidæ movere Superos ad producendum effectum: hæc, inquam, si notes, Circa time ludibria, Magicosque scito parturientis Tartari abortus. Ipsdem fermè indicijs Magiæ larva detrahitur, veraque miracula, à vanis Orci præstigijs dignoscuntur. Nam differunt *conditione Authoris*; illa enim communiter patrare non solent, nisi homines, virtutum famâ per Orbem celebres: hæc non faciunt, nisi Agyrtæ, flagitijs omnibus infâmes. Differunt *qualitate factorum*: nam Magorum prodigia non sunt, nisi phantastica, & simulata, adeoque nec diuturna: non sunt, nisi inutiles præstigiæ, perniciosæ illusiones: vera autem Miracula diuturnitate sua sunt solida, utilitate proficua, necessitate rara, atque selecta. Differunt *operandi modo*, hæc enim invocatione divinæ virtutis, illa superstitiosis ritibus fiunt, ac Ceremonijs. Denique differunt, & vel maximè *in fine*, cujus gratiâ intenduntur: mira faciunt Magi, Sancti Miracula, sed quanto discrimine! illi se ipsos quærent, hi DEUM: illi sectantur lucrum, hi spernunt: honores hi fugiunt, aucupantur illi, operantur Sancti, ut DEUM glorificent, operantur Magi, ut cultum DEO debitum sacrilegâ vanitate sibi attribuant: illi ut veram fidem confirmet, fideles ædificent, omnibus profint, & non corpore modò, sed multò etiam magis animò juvent: isti, ut veritatem pervertant, falsitatem persuadeant, Fideles seducant, omnibus per maleficia, Magica furta, adulte-
ria,

ria, ac homicidia noceant. En caudam, ex qua facilè licebit noscere serpentem, num. prodierit à virgula Araonis, vel Pharaonis.

LEUC: Cápío discrimen in fine, non sèmpèr capio discrimen in opere: virgam elevat Moyses, elevat Pharaonis Arioli: utrinque ad iusta se vertit unda in sanguinem, profiliunt ranarum examina, horrendi proruunt serpentes: Metamorphosis utrobique est eadem, æquè nî fallor stupenda: cur igitur à Magis mira, à Moysè dicis patrari Miracula? MEL: Hac linguâ Peripatus loquitur, corrigítque errorem vulgi, cui quæ videntur mira, dicuntur Miracula. Sed accuratiùs hæc verba librat Philosophica trutina: quæ miramur mortales, sive quòd vires nostras excedant, sive quòd superent captum, dicuntur *mira*; quæ verò totius Naturæ creatæ facultatem transcendunt, sola sibi nomen *Miraculi* vendicant. Ex quibus manifestum fit primò: solius Numinis esse prerogativam *vera patrare Miracula*. Solus enim hic superat Naturæ vires, qui *ludentis in morem ex nihilo* condidit spectabilem hanc Mundi molem: qui *tribus digitis* appendit *Fundamenta terræ*, cujus intuitu omnes Gentes veluti *stilla*, insulæ velut *pulvis exiguus*, totâque Universitas evanescit velut *inane nihil*. Liquet secundò dæmonem, ejusque affèctas mira quidem, non tamen vera patrare miracula: hæc enim Divinitatis sunt testimonia, veræ fidei argumenta, & infinitæ instrumenta potentia; quibus veluti sigillis veritatem obsignat, totidémque quasi fulcris suam sustentat Ecclesiæ. Imò nec absolute mira efficere potest vis Stygia; nam *DEUS Israël est, qui facit mirabilia solus*. Portenta igitur, quibus, connivente Cœlo, & adjuvante Orco nos Magia reddit attonitos, mira solummodo sunt intuitu nostri, qui vires occultas, nobisque insolitas, quia non capimus, admiramur. Capis, nî fallor, quantum jam chaos distinguat Moysen ab Ægypti Ariolis: illius Miracula Naturam omnem transcenderant, istorum mira, non nisi æmulatione fictitiâ transcendere videbantur. Si Justino Martyri fides, Magorum serpentes quid erant, nisi præstigiatrix oculorum illusio? dæmone, vel occultâ virtute spectantium turbante visum, vel phantasticas serpentum imagines in astantibus excitante, vel denique virgas, in formam aspidum figuratas, per se ipsum in similes animante gyros. Angelici cortinam si consulas,

Prov. 8.

Isa 40.

Inl. respons. ad
 Q. Orthodoxas.
 respons. ad q. 26.

minimè ficta, sed verissima fuisse intelliges Naturæ monstra, in quam sententiam, veluti Scripturæ Oraculis conformiorem, non inviti concedimus. An vero sublati furto invisibili virgis, serpentes celerrimè huc allatos substituerit daemon, an agentium naturali virtute, nobis incognita, sed ad hunc finem efficacissimâ, è virgis produxerit aspides, non convenit inter Authores. Hoc Angelico, illud præplacet Lyrano: nos Angelici mentem toto capite veneramus, Lyrani Sententiam, Philosophiæ principijs magis consonam, sequimur. Illud est in confesso, Magorum monstra, utut è virgis, non tamen immediatâ virtute, nec in instanti per dæmones producta; unde illi solummodo mira, Moysès verò patravit Miracula.

LEUC: Ut video, ostentis æquè veris decipere, ac falsis illudere potest Sycophanta stygius: in Peripato Hercle non civis modò, sed & Patrius sit oportet, qui detegat sexcentas fraudes, effectusque veros discernat à spuriis. MEL: Ita est: crassioris Minervæ Philosophos non facilè advertet sat subtilis sapse diversitas. Quippe non rarò sic vera falsis commiscet Nundinator Stygius, ut mixtas merces, etiam oculo Philosophicè armato, vix deprehendas. Sic in Pharaonis Aula per præstigias subduxit primò Magorum virgas, mox oculis objecit veros, è Nili sentibus raptos, serpentes. Sic verum Samuelis Spiritum apparuisse Sauli, DEO sic volente, verior tenet sententia, utut Pythonissæ præstigijs sit adscribendum, quòd se sistere visa sit ad nuntum sagæ; quòd corpore velatus, indutus pallio, quæ omnia non nisi phantastica fuère oculorum ludibria. Et hæc est illa elassis, quæ mixtos, ut ajunt, effectus continet: veros illa complectitur, quæ utut mira, dæmonis tamen viribus minimè refert superiora: horum testis, sat utique expertus, est ille, de quo è sacris paginis notum, quòd plus potuerit ferre invictâ patientiâ, quàm totus Orci furor inferre suâ potentiâ: vix enim Stygi laxatâ à Superis habenâ, & ecce! mox de Cælo ignivomi fluere torrentes, & unâ cum pastoribus armenta in favillam redigere: mox rupto Æoli antro, quâ data porta, venti tuere, & terribili turbine, everfis palatij angulis, paternam Stirpem eodem, quo crevit, tumulo sepelire: ipsum denique Jobum, pessimo ulcere sic ferire, ut viveret moriendo, & vivendo in momenta singula moreretur. Hæc dæmonis vulnere, si armis minimè fictis,

nec

ApudPe-
verium
l. I. de
Magia
c. 17.

Job:

nec phantastico nos duello aggreditur. Interea tamen illud est manifestum, quod si partus quem magicum circumstantia notant, & daemones superet vires, & somnii instar mox evanescat, praestigiatorius sit oportet. Historijs vel obiter oculos immerge, & mille ejusmodi mox occurrent ludibria. Videbis à Sedechia quodam nunc devoratos cum equitibus equos: nunc cum curribus foeno turgidis aurigas: jam disceptos in aëre membratim homines, mox adunata denuò membra: jam amputata cernes praesentibus capita, effuso terram rigare sanguine, jam ea subito illaesis iterum restituta: audies in aëre Dianae cornua, venantium clamores, inconditos latrantum strepitus: in ipso Ludovici Caesaris palatio obtupesces, vel in media hyeme, florere Alcinoi hortos, superbire ornatas verno lepore areolas, reflorescere subito cum Narcissis Adonides, arbores protrudere cum folijs fructus, aviculas ipsas, inopinata haec in hyeme gaudia, redivivae Chloridi gratulari. Nunc à Diodoro quopiam renovatas stupebis Ovidij metamorphoses; nam inauditis praestigijs nunc bruta in homines, nunc homines vertit in bruta. Apud Philostratum leges, à lamia quapiam Menippo extracta in momento Cræsi palatia, apparatus Cleopatras prodigalitate convivias, exhibita Sybaritico luxu tripudia, quae omnia, non nisi praestigijs, illusionibus, vanisque oculorum ludibrijs adscribenda, sanior docet Philosophia.

LEUC: Si satis penetro discursum, vera solent esse Magiae opera, quae daemones facultatem non superant; ficta, quae ejus viribus superiora: nam cum deficit virtus, ad praestigias confugit superbus, ne deficere videatur. Sed novus in scirpo jam nodus occurrit, quae nempe Stygiae sphaera virtutis, ex qua discernere liceat effectus magici vel veritatem, vel vanitatem? MEL: Hoc dubium credo, nec ipsi Lacones tribus verbulis expedirent. Id sciendum tamen, quod unanimi calculo supponit Peripatus. Primò quaecunque daemones operantur mira, ea non operantur nisi movendo corpora, vel applicando, ut ajunt, activa passivis, vel sensibus per praestigias illudendo. Supponit secundò malos Genios in sua infelicitate non ita esse infautos, ut per peccatum quoque amiserint praestantes Angelicae Naturae dotes: unde stupenda pollent ingenij sagacitate, & exactâ naturalium rerum Scientiâ: perspicue penetrant sublunarium proprietates, atque

Apud
Triben.
ad annum
876.

Thomas
Fazellus
rerum Si-
cul: c. 1.
l. 3.
decad: 1.

sub-

substantias, nôrunt singulorum virtutes, occultas nobisque incognitas vires: perspectas habent multiplices facultates, admirandas mutuò proportiones, sympathicas, & antipathicas qualitates: his accedit mira solertia, observatio assidua, coæva Mundo experientia: unde explorata sunt commoda applicandis medijs tempora, temperandi varietates, Scientiarum omnium adminicula, Artium industriæ, & adjumenta, ita ut vix quidpiam sit, vel ab humano ingenio excogitatum, vel etiam à cœlestibus Genijs à Mundi exordio effectum unquam, quod ipsum latere possit. Et esse putes forsân difficile, dæmonem per motus locales operari plurima, quæ hianti ore suspicimus mortales? imò tantâ insuper agit celeritate, ut res ex oculis derepente subducta, in alteram sensibus substitutam, prodigiosâ Metamorphosi, transiisse nemo non obstupescat. Quid ergò mirum, si occultas applicando causarum virtutes, iisdem veluti instrumentis, & medijs, tam stupenda producat in rebus creatis monstra, ut ipsa Natura superatam se fateatur, & erubescat? quid jam dicam de præstigijs umbratilis scenæ ludibrijs, quibus hominum oculis imponit Ludio infernalis? nunc enim mutat objecta, ea subito occultando, artificiosè collocando, nova sibi ex aëre fingendo: nunc vapores intermedios condensat, sive extenuat: nunc ipsum aërem modificat, variè format, species ad oculum mittit, vel impedit: nunc mutat organi situm, oculi humores perturbat, *duplicemque Solem, & geminas dat cernere Thebas*: nunc hæc, nunc illa in cerebro movet phantasmata, ut præstigiatrice hujus Morphei virgulâ putes te cernere, quæ non vides; dicas te agere, quæ tamen pateris; imò jures, Actiacos te moliri Triumphos, vel cum Nerone fumantia Vulcano tradere Capitolia, utut non nisi phantasticis umbris à Sycophanta Stygio deludaris. E quibus, nî fallor, jam nullo negotio colliges Stygiæ sphæram virtutis: unde ad propositum dubium sic in compendio habe: partus, quem esse Magicum circumstantiæ notant, si motus locales, & Naturæ, per causas applicatæ, virtutem non superet, nec aliunde, vel ratio, vel Numinis imperium obstet, verus esse solet: quod si superet, somniique instar mox evanescat, præstigatorium iudices oportet. En! breviter, & siquidem æquè clare ad scopum, dixi feliciter.

LEUC: Non tibi claritas, sed ingenio meo deest capacitas, si, quæ doces, non assequar. Nil jam curioso Philosopho superest, nisi ut enucleatius perstringas singula, quæ potest, vel non potest efficere Potestas hæc tenebrarum. **MEL:** Paucis tu nimium multa: nam in nuce petis Iliadem. Sufficit dici hæc linea, & mane crastino orietur Lucifer. Interim pro discursus nostri epilogo roboremus nos contra hostem ita potentem: superat ille nos viribus, non virtute: præstat scientiâ, non tamen gratiâ: armemur virtute, vires suppeditabit Providentia: gratiæ clypeo muniamur, & Cœlum suâ proteget nos Sipientiâ. Sed hæc non rarò humanæ sortis est infelicitas, quòd postponat terrena cœlestibus, transitoria æternùm duraturis. Imò, quod ingens probrum! sperat lucem à tenebris, à capitali hoste auxilium.

LEUC: Elapsa Sæcula incusas, quibus Academica Sceptra, rotavit supersticiosa Antiquitas. Alia vivimus tempora, quibus ad ipsum Magiæ perversæ nomen cohorrescunt Sophi, totiusque Peripatus contremiscit. **MEL:** Ita est: hæc nostri temporis prærogativa, hic Orbis Catholici triumphus, quòd superstitionem duxerit in triumphum. Exulat à nostris Lyceis Magia, cui tot Aras Græcia, quam in Athenæis etiam adorabant illi, quos ut Jovis Nepotes, & Gentium minorum Deos, ac Numina adorabat Orbis. Sed hæc de apertis Magiæ præstigijs, velim, intelligas: est alia, non minùs sæpe perniciofa, quia magis occulta, magisque diffusa, à qua utinam Sophi omnes forent immunes! Hæc Stygij veteratoris astutia, ut quos aperto Marte non potest, per stratagemata debellet, quémque nequit per machinas Magiæ patentes, per latentes cuniculos Peripatum subvertat. Verbo: hæc illa potestas est tenebrarum, contra quam, Augustino Interprete, nos armat Apostolus dicens: non est nobis colluctatio adversus carnem, & sanguinem, sed adversus Principes, & potestates, adversus Rectores Mundi, & tenebrarum harum. Hoc illud est bellum, de quo Heros ille Hussiticus: *Vita hominis militia est super terram*: hæc illæ machinæ, laquei, & Artis Magicæ fraudes, quas dum cerneret D. Antonius, præ mentis extasi exclamâsse fertur: *quis evadet? Superi!* quot cingunt pericula malè pronam in sua pericula Juventutem? Magiam execratur, nec tamen recusat Magiæ philtra, quæ, in Cupidinis cyatho, propinat Stygius

Super Ps.
54.

Alastor: Artem damnat, & Artis damna non reprobat: maleficia terrent, nec malefacta absterrent: Circæa toxica refugit, & venena scelerum haurit: fascinum abominatur, & fascinari per formas quotidie delectatur: dæmonis detestatur commercia, & tentantis adorat Imperia. Quæ ista cæcitas, factis approbare, quod reprobas? ulnis amplecti mala, quorum causas abominabiles judicas? & tamen hæc facit Juventus; quòdque pejus, ignorat, quòd faciat; nescit, quòd habeat fascinum, hinc nec procurat Anditotum. Ridet inter pericula, séque putat securam, licèt mors ad radicem jam jam ponat securim. Dormit, etsi vigilet dæmon, atque circumeat quærens, quem devoret: non timet incermis armatum, infirma fortem, improvida providum, imbellis potentem, & in ipso æterni præcipitij margine lata tripudiat, in Orci limine constituta gaudijs diffluit; jocatur, cum portam jam aperit Divina Nemesis, & inter jubila propemodum saltitat in infernum.

LEUC: Hæc tragica gaudia! sortem funestam! Fata Juventutis crudelia! me ipsum formido, meamq; horreo atatem. Fatebor candidè: periculosa Juventuti sunt Stygiæ Magiæ philtrea; fascinum timeo, quod sub amicitia osculo, inimicum aspirat Innocentiæ larvatus hostis. MEL: Placet candor tuus, Leucothæe! non falleris: hoc Magiæ toxico inficit plerumque tela, quibus Juventutem oppugnat, & Innocentiam Juventutis debellat. Scit nempe Stygius Panurgus, ibi feliciores parari asfultus, ubi debiliora Urbis sunt mœnia. Et quia remedia postulas, ex panoplia Ethica depromam aliquot arma, quibus plus, quàm Palladiâ Ægide, te defendes. Noveris illud, quod usu multiplici jam in proverbium abiit: *Principijs obsta*: malè custodies mœnia, si applicari permittas scalam: difficilius dejicitur, quàm non admittitur hostis: nam ubi cecinit Mantuanus Vates: *Hostis habet muros*; mox subdit: *ruit alto à culmine Troja*. Principijs obsta; nam malè custodies Thesaurum, si contentus clausisse arcam, furi aperias januam. Malè custodies Innocentiæ stolam, si excutere negligas primam quoque scintillam. Nam habet hoc vitij lues erotica, ut crocodili instar semper crescat: *si incipere permiseris, non obtinebis, ut desinat*, teste Christiano Stoico Seneca. *Principijs obsta*: certius vincis, si nec admittis, quod vincas: leunculum perime, nam si creverit in Leonem, habe-

habebit ungues, quos timeas; videbis rictum, quem frustra tunc frangulabis. Percipe ex specu Bethleemtica tibi acclamantem Hieronymum. *Nolo sinas cogitationem crescere: dum parvus est hostis, interfice: ne Zizania crescant, nequitia eludatur in semine.* Dic tentatori, quod Achab Regi Syriæ Benadad, injustum quid postulanti: *hanc rem facere non possum.* Si occultis suggestionibus serpens tuo insidiatur calcaneo, caput contere, ne serpat ulterius: dic Laconismo Heroico: *hanc rem facere non possum.* Verbo: Augustini Oraculum sequere: *quando incipit mala cogitatio, tunc repelle, antequam surgat delectatio, & sequatur consensus: sic vitabis caput ejus, & ipse non apprehendet calcaneum tuum.*

Ep. 22.
ad Eu-
stoch.

3. Reg.
20.

LEUC: Equidem tu ista dogmaticè: sed, reor, citiùs præcepta dantur, quàm observantur. Cùm pertinaci nimiùm hoste luctamur: confunditur, nec crubescit; assultu primo dejectus, parat secundum, totièsque restaurat impetum, usque dum quos pugnâ nequit, pugnae molestiâ debellet. Quid hinc consilij in arena? MEL: Eludenda hæc pugnae molestia, & retorquenda est in Authorem. Nam si velis cum tentatore cominus congregari; si observare initia, & progressus; si scrupulosius respondere ad singula; si explicite denegare consensum, totòq; virium exercitu eidem occurrere, resistes, ut multi, volo dicere, in viâ spiritus imperiti: sic enim non poteris non esse tibi molestus, inquietus, & anxius; non poteris à melioribus studijs non avelli, & insuper umbris, scopulisque involvi plurimis, cum non modico sæpe corporis, animæque dispendio. Obsistendum igitur tentationi, ut linguâ loquar asceticâ Magni cujusdam in spiritu Magistri, *obsistendum, & quidem in primis, si fieri potest, Druz- in- bicki in lap. lyd. in- itijs, non tamen illâ malè vigilantia industriâ, sed aliâ melius solerti negligentia, dissimulatione, contemptu, ignorantia, ad ea, que præ manibus sunt, attentione, vel applicatione mentis ad studia, aut si mavelis, etiam ad ludicra minimè distractâ animi distractione.* Sic enim fiet, ut his velut immergi, serpentis sibila, vel non advertamus; vel certè, ac si non adverteremus, prætereamus; quæ agimus, sine impedimento agamus; tentationis clamores non audiamus, vel audire dissimulemus; huicque dissimulationi tam diu obstinatè inhæreamus, dum ad alia distracti, tentationis memoriam non habeamus, sicque hostem molestum, contemptu hoc eludamus. Neque hic ullum periculum non resistendi: nam nemo melius

resistit hosti, quàm qui neque ad congressum eundem admittit, & neque verbulo superbum dignatur: nemo securius compe-
scit latrantum furores, quàm qui dissimulationis pleno contem-
ptu hos prætergreditur. Illud insuper scuti genus præprimis
celebre, quod sic excipit inimica tela, ut sine clade excepta, non
sine clade in hostem retorqueat. Sunt, qui vix percepto Cer-
beri latratu, ex pacto Apostolici moniti, & dato veluti signo,
ad orationem confugiunt: *tentatur aliquis vestrum, oret.* Nunc
ignita è corde jacula, Euro velociùs, evibrant ad DEUM for-
tem: nunc suspiria calida ad Turrim ablegant Davidicam; nunc
scutum tutoris Angeli obtendunt, nunc tela oppositis virtutum
telis elidunt, tam prospero eventu, ut tentator ad orationem sit
monitor; ut instrumenta perditionis fiant arma salutis; ut iisdem
machinis, quibus oppugnantur, sese defendant; quibus debili-
tantur, se roborent; quibus vinci deberent, vincant; & quod
mireris, ex incommodis eliciant commoda, dum locò vitij au-
getur virtus, & ipso promotore diabolo crescant lauri, & du-
plicentur victoriæ.

LEUC: Sic qui pugnat, intelliget Paradoxum illud Apo-
stoli: *cùm infirmor, tunc potens sum*, nam cùm tentamur, tunc infir-
mamur, sumusque potentes, si sumus *facientes cum tentatione pro-
ventum.* Sed illud mens mihi suggerit, quod à te didici, nî fal-
lor: Cacodæmonem, tentatoris improbi titulo, sæpe in jus vo-
cari, utut præter intentum hîc innocentem. Quænam ergò
inimica, & in Juventæ ruinam conjurata sunt nomina? quæ
hæc occulta Magia? quibus viribus nocet, quibus armis pugnat,
quo scuto repellitur, & expugnatur? MEL: Quid dubitas Leu-
cothee? *inimici hominis domestici*: majorem hostem Juventus ha-
bere nequit se ipsâ. Unusquisque tentatur à sua concupiscen-
tia, à sua carne, à sensibus, à consuetudine pessima, ab occasio-
ne, à scandalis, quæ Mundum, *in maligno positum*, inundant to-
tum. En! quot diabolos alat homo domesticos, diabolis longè
pejores, quia incognitos, imò sæpe cognitos, & amatos.
Non opus est tentatore diabolo, cùm Stygium ignem in concu-
piscentiæ fomite, in sensibus proditores, in consuetudine cate-
nas, in tot scandalis dæmones, in corde infernum totum cir-
cumfers. Te ipsum expugna, & nullo negotio dæmonem in
fugam dabis. Carnem debella haltâ Peliade: quæ tibi nocuit,
cadem

eadem & tibi proſit: nocuit delicatè nutrita, proſit per pœnitentiæ rigorem attrita: hoc enim genus dæmoniorum ejici nequit, niſi oratione, atque jejunio. Miraris recalcitrantem, & fomenta miniſtras: ardentem quereris, & oleum affundis: audi

Bethleemiticam tubam: *vinum, & adoleſcentia duplex incendium voluptatis: quid oleum flammæ adjuicimus? quid ardenti corpusculo fomenta ignium miniſtramus? Non Aethnei ignes, non Veſuvijs tantis ardoribus aſtuant, ut juveniles medulla vino plena, & dapibus inflammata.* Nempe eodem teſte ebrietati ſemper juncta luxuria: ſat ergo inimicum, & fortem in ſe dæmonem alit, qui alit ventrem: nam Authore Mellifluo: *cùm venter ciborum multiplicitate diſtenditur, caro laſciviens ad motum libidinis concitatur.* Sat Magiæ ſe ſubjicit, qui fovet gulam, quam D. Gregorius à Niſſa: *intemperantiæ fomitem*

vocat, atque *perniciem Juventutis.* De oculi, aurisque cuſtodia, quia alibi, plura non addo: addit magnus ille Eccleſiaſtes Vincentius, Ferrarienſis familiæ grande decus. Hic quondam quaſiſet: *ecquid tandem piaculi foret, aſpexiſſe formam? reſoſuit: edic amice, ecquid mali tandem, aperire hoſtibus munimenti portam? an ignoras, cor hominis ſedem vitæ, portam oculos, inimicos peccatum, & dæmones? nōne igitur ſtultus, qui his aperit oculos, animæ feneftras? cùm juxta veritatis divinæ Oracula, Mors per feneftras ingrediatur.* En! igitur Circæa tentamina, quæ te toties faciunt: *aculeus enim peccati facta eſt forma fa-*

minea, D. Cypriano Interprete. Hanc igitur fuge, & noli incautus aſpicere, quod poſtmodum debebis invitus amare: & faciem tuam averte à muliere compta, nam propter ſpeciem mulieris multi jam perierunt, & utinam amplius non perirent! ſed ſic cuſtodiendæ oculorum feneftræ, ne portæ aurium aperiantur. Nam colloquium impij quaſi ignis exardēſcens: & è D. Cypriani Sententia, citò in hoc aſſueſcimus ſcelere, quod audimus. Quid ergò mirum, quòd ſæpius tentemur, tentari qui ſæpius cupimus? aures præbendo tot aphrodiſijs, ultrò hoſtes allicimus, acuumus ſpicula, & Aſmodæos, etiam inermes, in nos armamus. Vidit hoc Patrum non nemo, quem, quia Sanctum, Gratia illuminavit ſupra Naturam. Vidit ille Sophorum circulos, quamdiu pijs decoros colloquijs, Angelorum præſentiâ illuſtrari: ſed ubi ſilum ad Propertij ſales detorſerat Cupido, vidit cœleſtes mox evaneſcere Genios, ob-

Epift. ad Euloch. Epift. ad Fur.

Hom. 3.

S. Cyp. de ſing. Cler.

S. Hier. in cap. 31

Job. Eccleſ. 9. v. 8.

Ibid. v. 9. L. de ſpectac.

Ruffin. l. 3. in vita Patrum.

stupuitque eorum locò porcorum gregem, ab inferis emissum, ad hos jocos, veluti læta tripudia, grunnire, & grunniendo applaudere. Videte Sophi, quàm vestris circulis dignos hæc Musica attrahat Auditores!

LEUC: Attrahit, reor, & tentatores, qui non segniter vocati agent, quod agunt. Sed quod de consuetudine tibi iudicium? MEL: Paucis: hæc peior Cacodamone pessimo: hic allicit ad malum, illa trahit; hic impellit, illa cogit, & quidem quò suavius, eò efficacius: nam facit nolle, quod velis, facit velle, quod nolis. Percipe Augustinum, huius Magicæ servitutis tam bene gnarum, quàm malè expertum: En! ut probrosis constrictus vinculis gemat. *Suspirabam, inquit, ligatus non ferro, sed meâ ferreâ voluntate.* Et quæ malorum infauista series! *ex voluntate perversa facta est libido: dum servitur libidini, facta est consuetudo, & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas.* Et hæc est illa catena, quæ trahit Juyenes in profundum. Profundum intelligo, in quod, teste Chrysofomo, veneris, *cùm peccatis assueveris: profundum intelligo, in quod, si veneris, contemnes.* Et quod tanto malo remedium? quod tantis inferni spiculis obtendes scutum? est hîc invalida, ipsa manus Hæctorea, brachiò opus est Omnipotentis. Nam Augustino Interprete, *peccata quamvis magna, quamvis horrenda, cùm in consuetudinem venerint, aut parva creduntur esse, aut nulla.* Hinc Talpa ejusmodi contemnit Conscientiæ stimulos, contemnit supplicia, omnem contemnit correptionem, pœnitentiam, & medicinam omnem, ut bellè Scholiographi advertunt. Hic opus dexterâ Omnipotentis, nam experto si credimus Augustino, *consuetudinem vincere dura est pugna: quia secunda, & quasi affabricata dicitur Natura.* Hinc meritò fascinatis ejusmodi, tristis Augur est Jeremias: *si mutare potest Æthiops pellem suam, aut Pardus varietates suas, & vos poteritis benefacere, cùm didiceritis malum.* Nec per auxesin hæc dicta existimes: agnovit ipsemet Christus in ejusmodi lavando Æthiope difficultatem: nullo labore, quia duobus solummodo verbulis, sudorem mortis absterfit Puellæ Principis: nam erat *recens defuncta.* At ubi pervenit ad Lazarum quatruiduanum, foetentem, hîc enim verò ille *infremere spiritu, turbare se ipsum, lacrymari, oculos ad Cælum attollere, tandem clamare, & quidem voce magna clamare:*

L. Conf.

Ep. ad
Theodor.
Prov. 18.

In En-
chyr.
c. 82.
Hug.
Card. Lyr
in text.
In Ps. 30.
L. 6. de
Mus.
C. 13.
v. 23.

Matth. 9.

Joan. 11.

Lazare veni foras: & quod novum in Miraculo dicas Miraculum:

venit

venit Lazarus foras, sed etiamnum *ligatus manus, & pedes*, etiamnum *velatus mortis sudario*, necdum à vinculis liber, nisi novo Christi imperio, aliorum operà assertum se denique vidisset in libertatem. Minor sum Leucothee, ut hujus figuræ tibi agam Interpretem, percipe Africanum Oraculum: *difficultatem* Christus ostendit *ibi*, infremuit spiritu, ostendit multo clamore objurationis opus esse ad eos, qui consuetudine duruerunt. Sed quamvis rarum, non tamen nullum in panacéa Ascetica huic malo remedium.

Medicamen porrigit Doctor Mellifluus, cum dicit: *abscindatur ferro acuta compunctionis ulcus inveterate consuetudinis*. Alterum, & quidem melius, eò quòd malo huic præcaveat, præscribit D. Hilarus: *vitia corporis non sunt sinenda crescere: periculose enim sunt jam robustæ cupiditates, & difficulter adulta quæque perimuntur*. Consentit Augustinus, præclarus hac in re Medicus, nam curavit se ipsum: *quando nascitur, inquit, cupiditas, antequam mala consuetudo capiat robur, cum parvula est, elide ad petram, hoc est Christum*.

Denique occasiones malas, pravæque consortia quod spectat, Trojanam hæc esse machinam scito, è quo fraudes Juventuti præcipuas Sinon Stygius machinatur. Perire cupit, qui occasiones fugere refugit: nam *qui amat periculum, peribit in illo*. Perverti cupit, qui non vitat perversos: nam *amicus stultorum similis efficitur*. Naufragari non horret, qui conscientia cymbam, alidit ultrò ad petram scandali. Inquinari si renuis, ne tange picem: tentari si times, fuge tentationes, & noli quærere, quod esse quereris molestum. Facillimum huic malo remedium præscribit Gentium Doctor: *fugite fornicationem*: in quæ verba, suo more bellam paraphrasin Augustinus: *cum omnibus vitijs predicaverit resistendum Apostolus, dum contra libidinem loqueretur, non dixit, resistite, sed fugite*.

Hinc pro epiphonemate Juventuti acclamat: *apprehende fugam, si vis obtinere victoriam*. Sed tempus est, ut ad D. Cyprianum denuò revertamur: Magiæ hic Stygiæ dama sat diu expertus, experiri hæc statuit media: probavit, & approbavit, nobisque reliquit hoc recipe cum sua syngrapha: *probatum est*. En protrepticon! quo ille discursus nostri epitomen. Ad similem nos animat pugnam, ut similem reportemus victoriam: lege.

In Cant.

In Psal.

136.

In Psal.

136.

Prov. 13

1. Cor. 6.

Ser. 2. in

Dom. 5.

post Trin.

PRO-

PROTREPTICON
 D. Cypriani Mago-Philosophi,
Ad
Juventutem Academicam, pro conservan-
da Innocentia, contra hostiles assultus.

Ad arma Sophi, ad arma!

Minerva Classicos citat hoc classicum,

Non ad avenam, sed in arenam.

Sileant doctæ lites, ubi insonant litui:

Removete epomidem,

Cùm Pallas porrigit clamydem:

Pro libro hastam, pro toga sagum arripite,

Vos armate.

Hostem si petitis, videri nequit:

Nam etsi Lucifer,

Lucem fugat, & fugit,

Hoc ipso magis invisus, quia non visus.

Hostis est unicus, sed simul multiplex:

Nam semper idem, & semper alius,

Ut vobis prosit varietas,

Toties unum triumphaturis.

Fortis est, sed & imbellis:

Nil illo debilius, si instatis;

Nil illo fortius, si cessatis;

Nil illo abjectius, si sit victus;

Nil illo crudelius, si sit victor.

Pugna mirabilis,

Mirabilior est pugna modus:

Nam

Victoriam in tuas partes inclinas,

Si pugnam declinas:

Hostem premis, cùm cedis,

Vincis,

Vincis, cùm fugis.

Mirabilis pugna!

In qua hostium cuniculos detegis,

Si per neglectum his non attendis.

In qua machinæ exploduntur in aëra,

Si dissimulando exploditur Machinator.

Mirabilis pugna!

Ubi mox ab initio, si negas ingressum,

Totum abscindis progressum:

Ubi ne quidem initâ pugnâ,

Jam completur Victória.

Sed est & facilis pugna,

Cùm non majores sint hosti vires,

Quàm ipsi sponte permittas.

Cùm vinci non poteris, si nolis:

Cùm vincere poteris, si velis.

Facilis pugna!

Cùm è pugnantis arbitrio

Pendet Victória:

In quo quoties velis,

Hostem fundis, atque confundis.

Facilis pugna!

In qua volendo vinces nolentem:

In qua volendo is non vincet nolentem:

In qua cladem amovebis nolendo:

In qua palmam obtinebis volendo.

Sed & felix est pugna,

Ubi jam ante pugnam, pugne triumphat causa:

Ubi pugnanti ipse commilitat Æther;

Et conjurati veniunt ad classica Divi.

Felix pugna!

Cujus certa in pugnantis manu Victória,

Cujus spolia, exarmatus Infernus:

Cujus merces expugnatum Regnum Cœlorum.

Felix pugna!

Cujus labor momentanea tribulatio:

Cujus præmium æternæ gloriæ pondus:

L

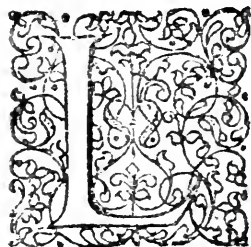
Cujus

*Virgula Pharaonis.**Cujus pignus Corona Justitiæ :**Cujus fructus aeterna pacis Olive :**Cujus possessio DEUS.**Sed heu ! sortem præposteram !**Quid palmas commemoro ante pugnam ?**Pæana intono ante Victoriã ?**Terrent me Fata præterita,**Ut formidẽm futura.**Nam**Plures dedit Juventæ**Hucusque Cyprus Cupressos, quàm Lauros :**Paphiæ castra illi sæpe castrum doloris,**Raròque ex arcu Cupidinis,**Arcum sibimet erigit triumphalem.**Quæ dixi revoco :**Est difficilis pugna,**In qua tam rari numerantur Victores :**Ubi blanditur hostis, & occulta sunt spicula :**Ubi inimici habentur, & putantur amici.**Est difficilis pugna !**Ubi exponi periculo, jucundum ;**Ubi amantur tela, delectant vulnera :**Ubi dulcis est clades,**Vita radio, Mors in votis.**Mirabilis, sed miserabilis pugna !**In qua plures cadunt, quàm feriuntur :**In qua hostis si deest,**Ultrò queritur, & invitatur.**In qua afferimus ultrò, & offerimus spicula,**Ut hostis possit ferire,**Et nos possimus perire.**Miserabilis pugna !**In qua ipsimet hostes**Contra nos ipsos pugnamus :**In qua arma in nos ipsos convertimus,**In qua sapius cuperemus vinci, quàm vincimur :**Tanta est perire voluptas !**Sed &*

Sed & infelix pugna:
In qua ultrò colla submittimus,
Sat abjecti, quia subjecti,
Per spontaneam servitutem.
In qua ultrò induimus vincula,
Nec dantur tot compedes, quot petantur.
Infelix pugna!
Cujus præda, Innocentiæ gemma:
Cujus spolia, Cæli jactura:
Cujus pignus, cor ereptum DEO,
Et consecratum diabolo:
Cujus gloria, Christus contemptus:
Cujus triumphus, animæ exanimatæ bustum:
Cujus merces, infausta æternitas.
Superi! quæ ista pugna?
Adeste Sophi, sed este Sophi,
Implete nominis mensuram.
Hic stantes deliberate,
Eligite.
Tam necessaria pugna,
Quàm necessaria vita:
Nam ipsa vita est pugna,
Quia militia.
Eligite!
Aut vincendum, aut moriendum.
Est facilis, & difficilis pugna:
Sapienti facilis, insipienti difficilis.
Est felix, atque infelix:
Eligite:
Nam hujus alea in manu vestri consilij:
Tantum opus est velle,
Et DEUS dabit perficere.
Ergò eligite:
Pugnabitis pugnam mirabilem,
Si tot factas Juventæ clades,
Vestram gloriâ emendetis.

CIRCE PHILOSOPHICA,
Seu
 DISCURSUS IV,
De
 MAGIA DIABOLICA
 IN SPECIE.

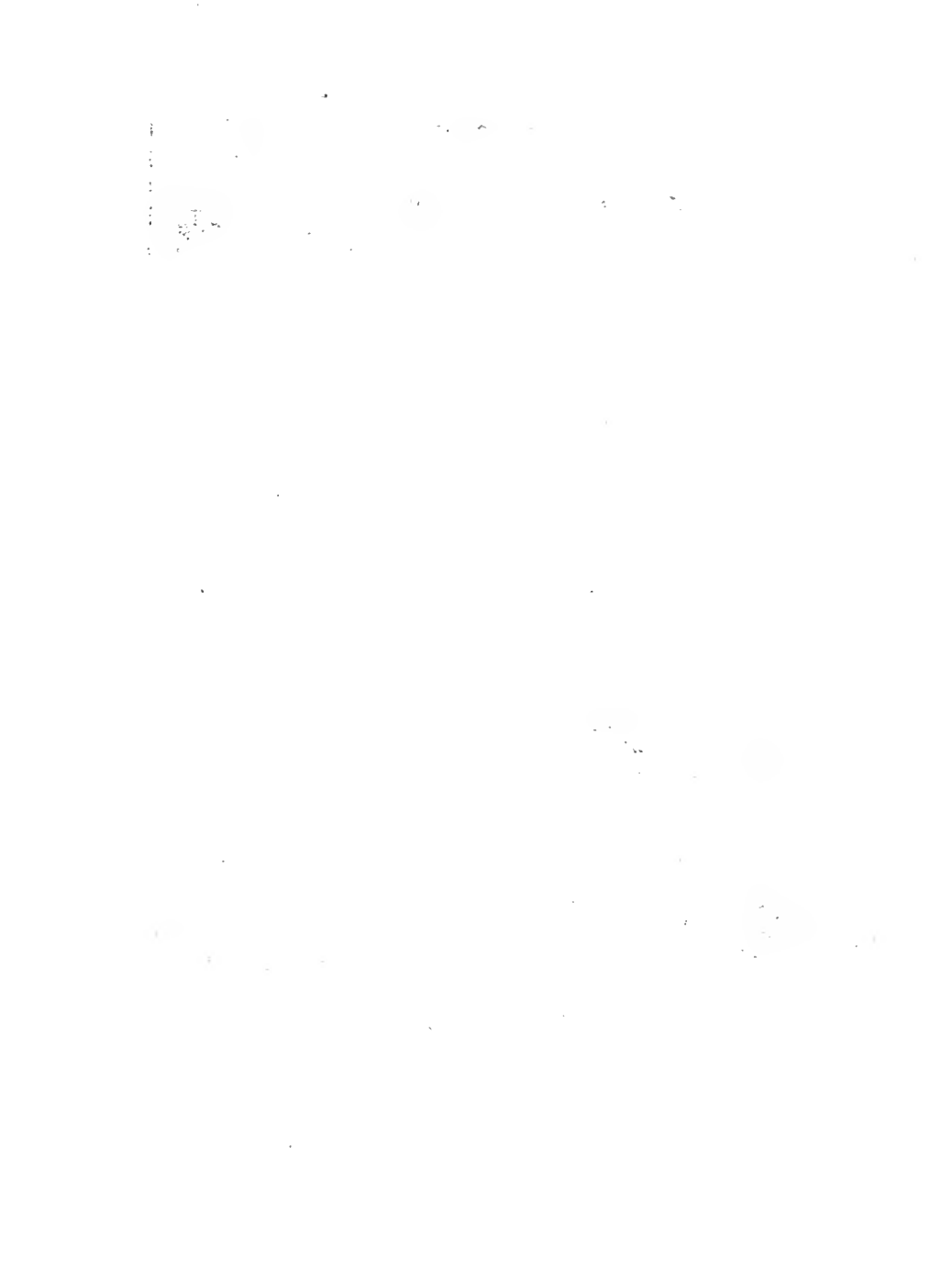
LEUCOTHEUS. Quæ hæcenus Cultorem, hodie propemodum transfugam me vidisset Philosophia: adèò displicuit epomis, si non nisi fictis confuta sit Poëtarum centonibus. MELANDER- Apertiùs loquere: an tibi stomachum Philosophia? LEUC: Fateor: nam quæ me heri, te Interprete, circa Magiam docuit, dedocuit hodie, ita, ut quæ vera heri probaveram, hodie damnem ut falsa, & vel Parnasso Peripatum, vel Peripato Parnassum superstructum esse penitèns mihi persuadeam. MEL: Non loquitur sine causa Philosophus, multò minùs convitiatur: edic igitur, quid causæ subest, cur tuam nox unica mutârît mentem? LEUC: Stupenda, quibus apud Poëtas præcipuè Magia sese jactat prodigia; hinc quia fidem sibi nimiam petit, meretur nullam: audi quid de Circæis prodigijs sparsim mollioris Poëseos Magister:

*Si modò vult, poterit, confundere nubiâ Cæli,
 Sique placet, puro fulget in Orbe dies:*

Evocat

*S. Gregorius Thaumaturgus, dignus hoc nomine, quia rarum inter Sophas
 Alexandrinos miraculum à se ipsum perpetuo studio, ab aliis otij solvolum a-
 movit vitae Castae exemplo. Nunc ubi studij immersum vincere tanta-
 tor non potuit, à Circe aliqua vicium foxicit. Sed vicit utrumque
 Studium Conjuncta virtus: nam calumniatricem, à demone mox ob-
 sessam, mox liberavit, merito Thaumaturgus, quia demonum ter-
 ror, et Stygiae Magiae victor. Ex Surio.*

*Evocat antiquis Proavos, Atavosque sepulchris,
Et solam longo carmine findit humum:
Illa reluctantem cursu deducere Lunam
Nititur, & tenebris abdere Solis equos:
Illa refrenat aquas, obliquaque flumina sistit:
Illa loco sylvas, vivaque saxa movet.*

Non minora apud Maronem jactitat Megærae nurus edentula,
magnificentius, credo, quam veriùs:

*Carminibus promisit solvere mentes,
Quas velit: ast alijs duras immittere curas,
Sistere aquam fluvijs, & vertere Sidera retrò,
Nocturnosque ciet manes, mugire videbis
Sub pedibus terram, & descendere montibus ornos.*

L. 4.
Æneid.

Sileo stupendas Metamorphoses, quibus nunc apud Nasonem
Circæa soboles; sexcenta Naturæ penitus inversæ prodigia, qui-
bus Erisichton apud Lucanum; paradoxa quibus apud Claudi-
um Medea; inaudita monstra, quibus Canidia apud Hora-
tium jactabunda ampullatur, quibus fidem adhibere, quid aliud
esset, quam fidem abjurare saniori Philosophiæ, fierique ex Phi-
losopho anile veterum Poëtarum ludibrium. Hinc, ut candi-
dè fatear, in suam Plinius me totum traxit sententiam, qua
Magiam, ut inane nomen explodit, Magorumque ostenta ad
putidas Utopiæ fabulas ablegat. En! argumentum, Philosopho
de Natura tam bene merito non indignum. Neroni, inquit,
ad perdiscendam Magiæ Sophisticam, scimus, nec defuisse inge-
nium, quia à Seneca sat excultum: nec genium, quia ad quævis
scelera pronum: non indolem, quia curiosam: non studium,
quia in investigandis Magiæ fraudibus indefessum: non volun-
tatem, quia artis hujus perdiscendæ cupidissimam: non faculta-
tem, quia regijs suffultam opibus: non denique occasionem,
quia inter tot Magos, quos ex Armenia nobilissimos Rex Tyrida-
tes adduxerat, planè facillimam: & tamen nec illi docere, nec iste
quidpiam potuerat discere; ut vel ex hoc solo sit manifestum,
Magiam non nisi inani nomine Mundo notam, vanis solummodo
veritatis umbris per Annales historicos nobis hætenus illusisse.

L. 30. c. 2

MEL: Mediam, adeoque veram Philosophiæ semitam

deseris : Scyllam fugis, & incidis in Charybdim. Enimverò plurima, quæ de Magis feruntur, non modò inania sunt, sed & omninò ridicula, ac non nisi Æsopicis digna annalibus. Hoc nempe vitium humani generis, ut sicut in rebus novis plebs faciliè credula, ita & ipsi in Peripato Sophi sæpe fabulis, quia miri quidpiam continent, oblectentur. Quis enim, nisi cum Ovidio *somniet Aonijs bene potus, & ebrius undis*, quis credat metamorphoses illas, tam dignas risu, quàm Philosophica indignas fide? certè, qui Diomedis comites in aves, Ulyssis socios à Circe in bestias mutatos sibi persuadet; qui fidem adhibet Medeæ prodigijs, quibus nunc Seni socero Juventutem, nunc sibi volatile éssedum, aurigante Dracone, velut nova Cybele dederat, næ ille adeat vespillones: nam cespite meretur tegi, cui cerebrum ita cespitat. Hinc est, quòd Plinius meritò explodat Magorum figmenta, quibus volebant, nunc Æthiopide herbâ sicari amnes, & flumina, ejúsque contactu clausa aperiri omnia: nunc Alchimenide conjectâ in aciem hostium, trepidare agmina, ac terga vertere: nunc per Látacem, à Persarum Rege dari solitam Legatis, quocunque demum ij devenerint, rerum copîâ abundâsse. Nunc Democriti medicamentis formosos, & fortunatos generari liberos: nunc herbâ, quam Verbenacam nominant, perunctos impetrare cuncta, quæ velint, febres abigere, amicitias conciliare, nullique non morbo facillimè mederi. Certè qui ita insaniunt, utique herbis hujusmodi, sed magis helleboro indigere faciliè convincuntur. Saniora suadet Philosophia, quæ uti plurima contemnit ut falsa, ita nihilominus multa miratur ut vera: nam negare quæ de Magis Ægyptijs, de Pseudo-Prophetarum *signis, atque prodigijs* testantur Codices sacri, foret impium: explodere, quæ de Simone Mago, cujus fraus in Evangelio, alijsque nefarijs referunt Annales Ecclesiastici, foret indignum. Quippe Orbi notum est, sic Orbis Urbem, Sycophantæ hujus præstigijs excæcatam, ut de eo dixerit: *hæc est Virtus DEI, quæ vocatur magna*: imò ut eidem crexerit statuam hæc Epigraphe: *Simoni DEO sancto*. Quòd autem Stygius Alastor per Neronem nec unicum ediderit Magiæ experimentum, voluntas non defuit, sed facultas. Non enim permittere poterat DEI provida Bonitas, ut summæ potentia, atque malitiæ, in purpurata hac tygride, accederet Magia, velut

aptissimi-

*Arist. l. 1
Metaph.*

L. 20. c. 4

*Plin.
l. 25. c. 9.*

*Matth.
24.*

Act. Ap.

aptissimum, ad susdêque vertendum Orbem, ac pervertendos homines instrumentum.

LEUC: Age igitur, separa pretiosum à vili, Circen præbe, sed Philosophicam; volo dicere, per discursum breviter doce, quid Magia possit, quid non possit: & quousque se extendat Magiæ Stygiæ sphaera, enucleatius modò prosequere, ac velut ex Agerio-luco vaticinantem Numam te auscultabo. MEL:

Votis tuis velificari, mihi semper in votis est: dicam, quæ temporis patientur angustia. In eo igitur conspirant tam profana, quàm sacra Doctorum Oracula, quòd ab Orco ejusque confœderatis mutari non possit vel *Ordo Naturæ*, vel *Universi Leges*, à Conditore sapientissimo posita: si enim gemino Theologiæ Sideri Augustino, & Angelico credimus, pars posse nequit plus toto, neque decet, ut ordinem Naturæ mutare queat, nisi Author Naturæ, vel universi Leges refigere, nisi qui fixit, DEUS. Unde non nisi inaniter apud Senecam gloriatur illa, in aère ventosa nutrix: *Mare, Terra, Cælum, Tartarus servit mihi, nihilque leges ad meos cantus tenent.* Inaniter, inquam, non enim potestas Stygia formam ullam accidentalem, ne dicam substantialem *immediatâ valet virtute producere*: nec ex quolibet quodlibet; nam universi Lege sancitum est, ne res corporea immediatam subeat mutationem ab incorporea: non potest creare ex nihilo, cùm hæc sit prerogativa infinitæ virtutis: non potest producere infinitum ullum actum, non vacuum, non quovis tempore effectum quemvis, non potest transferre res creatas non transito medio, non movere quantacunque remotas distantia, non in instanti, & quantavis celeritate. Rationem petis? quia Creaturæ à Creatore limitata est virtus. Denique non nisi contrarijs medijs impedire potest agentia, dispositionibus debitis ad agendum instructa. Pone gloriosam Juvenum triadem in furno Babylonico ambulantem; vñ directa indomitum elementum domat Creator, activamque hebetat caloris virtutem: contra capillos Juli pone, vel servi Anagnini tunicam, medijs in flammis illæsam, & deprehendes, virtute solummodo indirectâ, adhibitisque contrarijs, vel artificijs quibusdam occultis, restinctam à dæmone flammæ voracis famen, ut malè credulas Gentes vanæ superstitionis laqueis irretiret. Paria nonnunquam præstat humana industria: man-

Æt. vers.

59.

Plin. l.

37. c. 4.

Item l. 2.

c. 107.

Liv. l. 1.

tile de mollibus lapidum filis ex Carysto petitis, & relæ instar

con-

contextis furenti Vulcano objice, & non modò non devorabit avidiùs, sed & purificatum vomet candidiùs. Magneti admove adamantem, & impediatur illicò vis attractiva ferri: Ignis collige, quos fatuos nominat Philosophia, & videbis illos super

Plin. d. c.
107.

hominum, equorùmque capita stare innoxios: cernes ex fonte Scantio erumpere flammam, illasâ, quæ fontem contegit, & æternùm virente fraxino: deprehendes, post fera nubila ponti albicantem flammam, nautis S. Telmi nomine indicatam, malo infidere amicam prorsus, & minimè violentam: imò si Claudio no fides & ipsùm Æthnæ incendium *scit nivibus servare fidem, dum lambit contiguas innoxia flamma pruinas*, id quod non tam ignivomis imbribus, quàm celerrimo, ac violento aëris interjacentis motui, quo impeditur ignis activitas, ne vicinis sese nivibus insinuet, est adscribendum. Ut adèò mirum non sit, quòd plurima Orci genio media suppetant, quibus actiones causarum impediatur, jisque impeditis thymaturgus veluti histrio mortalibus illudat.

Quid in
Sydera,
element.

LEUC: Si magica potestas nihil in universi leges, si in ordinem naturæ nihil, ut quid ergo toties perturbat sidera, & propemodum susdèque vertit quatuor elementa? audi apud Petronium gloriantem in extasi Veturam:

Quid leviora loquor? Luna descendit imago,
Carminibus deducta meis: trepidis que furentes
Flectere Solis equos revoluto cogitur orbe:
Tantum dicta valent.

Vives
coment.
in l. 10.
de Civit.
Dei c. 4.

Non igitur ad Morosophorum Insulas releganda penitùs Gens illa, quæ in flumine resplendentem Cynthiam contemplata, in undas descendisse Deam, sese lavandi ergò, crediderat; cùmque fortè fortuna Arcadicum pecus pellucidum turbaret undarum speculum, simulque nubes Lunam oculis quoque subduceret, eandem ab asino, vel devoratam, vel certè epotam tam firmiter sibi persuaserat, ut miserum animal in carceres tetros conjiceret, conjectum equuleo torqueret, & frustra denique tortum resectâ alvo, sidus ut Orbi redderet, penitùs exenteraret: an crudeliùs, an stolidiùs, penes te judicium esto. MEL: Gens ista utique ineptè, ut merito illam explodat vel ipse canis Æsopicus: nihilominus saga non ineptè modò, sed & inaniter prorsus sua ampullatur in arte: non enim Orco suffulta Magarum virtus vel Cœli,

Coeli, Siderumque cursus sistere, impedire, vel mutare; non Lunam Cœlo detrahare, vel integrum Elementum loco suo movere, non partes universi præcipuas tollere, vel destruere: tam laxæ siquidem non sunt Orco habenæ, ut possit turbare ordinem Universi. Id tamen non inficior, quòd conniventibus Superis, stupendum exerceant in Elementa Imperium, dicti vel idcò tenebrarum Principes, & aëreæ Potestates. Nunc enim Strygius Jupiter sua dejicit non rarò fulmina, ubi nigrum in bivio pullum immolat, jactatumque in aëra offert Magicus Sacerdos: nunc irruentibus hostibus, incantatione subita, tantæ offunduntur tenebræ, ut veluti novas Ægypti Talpas nullo negotio in fugam conjiciat Orco foederatus Vexillifer: nunc immisso in terræ cavernas vehementi spiritu, vel agitato intrinsecus aëre, Telurem ingenti tremore concutiunt novi ex Orco Enceladi: nunc fluvios sistunt ad tempus, exsiccatis venis indurant fontes, scopulos, & saxa, novis fontibus è terra productis, diluunt: dirimunt aquas, & in caput repellunt, ut retrofluere videantur: nunc prodigiosa ex mixtis meteorologicis Naturæ monstra efficiunt, mineralia aluminosa in montium cavernis congregant, nitro comixta succendunt, sicque subitam excitant nubem, quæ in aërem elevata in imbres demum resolvitur. Historias curioso oculo lustra, & videbis duo Brachmannis fuisse dolia, quibus apertis, velut ex Æoli antro, qua data porta venti, & imbres erumpere, clausis verò redire, priorémque aëri reddere serenitatem. Miraberis apud Finnos, & Lappones, venales in nodis mercatoribus vendi ventos, quorum primo soluto placidi spirarent Zephyri, secundo vehementiores Euri, tertio omnium impetuosissimi furerent Aquilones, solutisque veluti vinculis, per maria bacchantur. Cernes ab Incolis Cycladum, dum calidiùs latrat Syrius, certis ritibus, ac hostijs molles Etesias elici, sicque suavi frigore squalorem, & sterilitatem ab agris arceri. Obstupesces, Treviris ab octenni puellula (tam grandæva ætati teneræ est sæpe malitia!) parvulam fodi in horto scrobem, effossam repleri aquâ, repletam turbidari bacillo, heteroclitæ quædam ex pacto lemmata admurmurando: & ecce! mox spissas glomerari nubes, tetraque caligine tantos in designatum locum imbres sese effundere, ut ipsas Pleiades de Cœlo brevè capturas crederes. Alias deprehendes lippientes anus, quæ gre-

Andr. Cæsalpinus
c. 11.

Haitonus
in hist.

Sarmatarum.

Plinius l.
2. c. 103.

Philostratus.

Olaus l. 3.
c. 16.

Victorius
l. 19. Var.
lect. c. 21

Del Rio
disquis.

Mag. l. 2.
Q. 11.

Remigius
l. 1. dæmonolarr.
c. 25.

gatim ad oram rivuli, à Viatorum oculis maximè remoti, se congregant: mox una in flumen immittere ollam fictilem, præstigiatorio pignore munitam: alia injicere lapides magnitudinis tantæ, quantæ cupit futuram grandinem: hæc ex candela cærulea defluentes affatim guttas stagno affundere: illa in lebetè Stygia gyrare unguenta, vel medicatum pulverem in undas spargere: demum omnes nigris virgis, à nigriore genio suppeditatis, tam diu rivulum flagellare, dum denique surgant vapores densi, & crassiores fumi, quibus involutæ efferuntur in aëra sublimes, & aurigante dæmone, vel nubes grandinibus turbidas, vel dolia nimbis, fulminibusque referta in locum destinatum impellunt alacres; tunc enimverò

Omnia complent

Imbribus, & calido producunt nubila Phæbo,

Et tonat ignaro Cælum Jove.

*Luc. de
Erisichto
l. 6.*

Imò mox dato veluti signo, furores imbrificos, grandinésque fulminibus interpolatos tanto exonerant impetu, ut cœlestem amphoram penitus everfam, Jovémque novos de Cœlo deturbantem Encelados crederes, & Briareos.

LEUC: Tantane sit dæmoni, dæmonisque affectis Vir-
tuti? credebam hactenus, DEUM meritò proclamari illum, cui

venti, & mare obediunt. MEL: Umbonem hunc, pridem per-

rusum, tibi in manus dat Calcagninus: credis hoc meritò, &

quis negat? dixi, fieri ista non posse, nisi quando dissimulat

Numen, nec fortior Natura conatus dæmonis retundit, ne

activa, ut ajunt, passivis adhibeat: cùmque temperamentum

frigoris, & caloris, quo meteora hujusmodi constant, optimè

nôrit, quid prohibet, ne quod ordinario agentium con-

curfu fieret, extraordinaria eorundem compulsionè efficiat?

certè, a. sic igne de Cœlis allato combussit Jobi Servos, & pe-

cora: sic vento valido convivantes oppressit. Sic inisso gran-

dine vexavit Ægyptios: sic teste Hieronymo, & Augustino

stantes in terræ angulis, impediunt ventos, maxima morta-

libus illaturi tunc detrimenta. At longè aliter DEUS: is enim

verbo, & voluntate creaturas disponit, cùmque fulgura vocat,

& fulmina, veniunt clamantia: *adsumus.* Cùm mare increpat, flu-

ctus obediunt, & conticescunt. Nec illorum opinio penitus

displicet, qui censent, non omnes tempestates, & ventos ope

dæmonis oriri, utut persuasissima id putet Sagarum cohors:

nam

a.
*Job. 1.
Andr.
Casariens.
in c. 13.
Apoc.
S. Th.
& alij
in Job. 1.
Hier. l. 7.
in Esai.
August.
l. 5. con-
tra Jul.
c. 3.
Apoc. 7.
v. 1.*

nam quando ex ordinario Naturæ cursu tempestatem prævidet dæmon, hæc sua instigare potest mancipia, ut effectum hunc velint, conditiones ponant, sibi que persuadeant, ad suum hæc facta nutum, sicque dum alijs cupiunt illudere turpiter, ipsæmet longè turpiùs illudantur.

LEUC: Si tanta potest vis magica in Orbes cœlestes, & Elementa, majora poterit in bona fortunæ: nec fictè cecinerit Sulfurensis olor:

Carminè læsa Ceres sterilem vanescit in herbam,

Deficiunt læsi carmine fontis aqua:

Ilicibus glandes, cantatæque vitibus uva

Decidit, & nullo poma movente fluunt.

Ovid.

MEL: Rectè arguis, & utinam id non tristi experienciâ, multipliciq; damnò testaretur humanum genus! sed quis fando enumeret innumeras strages, quas implacabili odiò mortalibus infert Avernii furor? cùm nobis nequit, nocet nostris, cùm per se non potest, vexat per suos: nec bene est illi unquam, nisi sit homini malè. Rei hujus tot pene sunt testes, quot productæ in bonum hominis creaturæ: læta pascua si invisas, greges integros sparso, affricatove veneno subito peremptos lamentabitur Daphnis: armenta vel œstro percita, vel obsidente malo hospite præfocata, præcipitata, aut discerpta non sine gemitu vociferabitur tristis Amyntas. **Quin** (quod utique stupendum) non nullas è strigibus esse dicet, à quibus si impensius etiam laudentur arbores pulchræ, lætiora pascua, Pastores vultu amœniores, pecudes cultu opimæ, vel ipsis laudibus, afflatâ veluti peste, subito emoriantur: adeò venenata laus est in ore peccatoris. Stabula, si lubet, horreave ingredi, queretur Menalcas, evanescere subito, aliòque suos transferri acervos triticeos: dicet non sine stomacho Galatea, Treviris crematam in rogo nuper edentulam, quæ impacto domûs suæ parieti epistomio, lactis alveum sibi aperiebat, Stygio, nempe hircò affinium mulgente capras, & vaccas, eoque celerimè lac transportante. In agros si te conferas, Cererem quomque cernes Magicæ lui obnoxiam: sæpe enim hæ unguentaria Sybillæ pulverem, succumve, è Cerberi, credo, spuma confectum, in maturas jam jam segetes spargunt, & mox erumpunt bruchi, cruceæ, locustæ, & id genus aliæ agrorum pestes, quas facili labore ex putri producit putridus plastes, laborémque Coloni an-

Gellius l. 9. noct.

attic. c. 4

Plinius

secundus

hist. nat.

7.

Del Rio

disq. mag.

l. 2. Q. 12.

6. 344.

Remigi-

us. l. 1. c.

21. & 24.

ex illo del

Riol. C.

num una nocte depopulantur. Non rarò è cavernulis provocant integra murium examina, quæ in radice germen omne depascunt, unaque devorant melloris spem universam. Multoties alliso gramine, è cavitatibus arborum educunt lupos (dæmones puta lupina pelle indutos) qui in caulas adacti, non sine maxima pecorum strage revertuntur. Est & alia per incantationes in animalia Sagis potestas: notavit hanc Vates Italicus dum cecinit:

Serpentes diro exarmare veneno

P. Silius

Doctus Atyr, tractūque graves sopire chelydros.

Med.

Act. 4.

Nam *tracta magicis cantibus squammea latebris turba desertis adest*, teste Seneca: non enim Magis inimica facit serpentum membra: accipiunt, sinibusque suis peploque fluenti, osculæque horrendis jungunt impunè venenis. Sed parum foret, si Fortunæ solum bona dæmon eriperet, nisi & bona famæ, quibus nihil homini pretiosius, inanibus ludibrijs obfuscaret. Tradit certè fides historica, hunc Stygium Protheum, varias indutum personas, DEO subin altiori ex sine non prohibente, nunc in nocturnis orgijs repræsentâsse absentes, nunc piorum quoque (utut rarò admodum) schemate larvatum, famam innocuam ludibrijs exposuissè: fuit certè qui D. Kunegundem de crimine stupri pessimo sic infamaret: fuit qui famam B. Eustochiæ Virginis Patavinæ, postris clanculum in ejus sinum magicis instrumentis, pessimè laceraret: imò sunt nostris quoque temporibus, qui per energumenos insontes sæpe confundunt, vel revelando peccata occulta, vel quòd conformiùs mendaci Genio, falsò homines insimulando, id quod Dorotheo contigissè Metaphrastes est Author. Sic ludit, quos odit pios: quid dicam de Impiis, quibus favere se prouitetur? nec istos segniùs ludit, cunctis perfidus hic Archimimus. Assueri convivia petunt Nurus Icaridæ: proponit, sed inania, quia merè phantastica, surguntque latrante etiamnum ventre famelici hospites, quia non nisi aurâ pasti Cameleontes. Deorum Ambrosiam, & pretiosas Cleopatraræ dapes, nocturnis in orgijs, gustare cupiunt: non abnuît liberalis hospes: onerata mox adstant mensæ, sed quibus ferculis? illis, quæ coquere renueret Megæra, nec ipse, credo, utut famelicus lingeret Cerberus: nam adstant mensæ, sine pane & sale (quod semper deest) insipidæ: in lancibus putrida sunt morticina; in cantharis fini lacunæ: sic qui Sybaritas se credunt, lautitijs innatantes, experiuntur

Manlius.

l. 5.

*Apud
Surium
5. Jan.*

untur

untur se surgere Cabalinos, equorumque stercora in delicijs habuisse. Sæpe dignitates sibi postulant Magici Thraſones: & licet per Simoniacas fraudes, artésque Magicas largiri has posset dæmon, obſtante tamen Numine, rarò natant hæc poma putrida in gurgite vasto: uni Simoni erectam legimus à Roma statuam, unum hunc dæmon sustulit aliùs, ut cadere demum posset profundius: cæteros deludere superbus solet inani spe, próque sceptro palmæ, pro corona regum largitur, ut quò vixere obscurius, publico illustres incendio splendidius moriantur. Plerique à Dite Divitias sperant, & aurifodinam ex ipso Plutonis barathro erudere statuunt: sed quàm miserè decipiuntur pomis aureis infelices hi Tantalii! nam etsi auri formare glebam, cuderéque numismata non ignoret Alchimiſta Stygius; etsi occultis artibus crumenam emungere, spoliare scrinia possit furum vaſerrimus; etsi thesauros nòrit absconditos, submersasque in mari divitias; etsi auri argentive exhauſerit fodinas, & unionum gemmarumque perscrutârit latibula, tamen ne suos ditet, plerumque facultas, sæpe deest voluntas. Facultas quidem, quia tantum ad mala illicium nequit permittere providum Numen: voluntas, quia ejusmodi divitiarum Filio perditionis, ad consummationem sæculi, commodius reservantur. Quid igitur? an nihil obtinent aurei hi, aurique Midæ nepotes? utrumque: aurum, sed manu non nisi avarâ: aures, & plerumque longissimas, fannas puta atque ludibria. Nam vellus aureum ubi cum Jafone rapuisse se autumant, apertis oculis, vile corium deprehendunt: Hesperidum poma invenisse ubi se jactitant, inani cortice confunduntur: Pactoli nitidis arenis ubi ditatos se gloriantur, absterſa oculorum fuligine scoriam vident, & obſtupeſcunt: adeò non omne, quod splendet, aurum est, præsertim Magis.

LEUC: Ita est: negotiatores spurios decet moneta spuria, nugivendulos nugæ, ludiones ludibria: advertit me hætenus cambium, Magos inter & Stygem, illusionibus plerumque perſolvi: hinc accidere nonnunquam potest, ut stertant in plumis Stryges, cum credunt attonitos se pervolitare caminos. Imò ex Authoribus aiunt esse nonnullos, qui nocturna Sagarum tripudia non nisi in phanſtaſticis celebrari somniis sustinent. Morpheum, inquit, Stygius mentiri Genius assolet, virgulæque atras ex bile species sic disponit, ut extra somnia somnient, dum

minimè somniâsse se credunt, dicuntque. Quin vigilantibus quoque sic sæpe illudit, ut extaticæ pervagari aëra, Bacchique Orgijs interessè sibi persuadeant, dum intercè non nisi natitâsse in sicco, & nec pedem extra thalamum movisse deprehenduntur: hæc illi. *MEL:* Signanter ais, hæc illi: dicere, nî fallor, cupis, hæc illi Philosophi, è saniore Peripato dudum nec sine stigmatè proscripti, quia veritatis ofores, quia Magorum fautores, Sagarumque protectores Lutherus, & Melanchton! prò quanta nomina, gloriosis illustriora incendijs, quàr à fumante Herostratus Epheso! hæc, inquam, illi Philosophi, quibus quævis dicendi libido ferrea, sic dudum jam armaverat frontem, ut sustineant immoti Doctorum torrentem. Quid enim? sit: posse sic decipi Magos, illusumque sic subin Sagis: ergone semper sic luditur? vah! praposteram arguendi libidinem, quæ si tenet, vacillat ratio, ruit historica fides, manifestis nixa experientijs, fallit unanimis Nationum omnium, & atatum sensus: quæ si tenent, injusta sunt tribunalia, frivolæ inquisitiones, sacra Themis sacrilega, quæ ferro, & sanguine extirpavit scelestâ hæc Orgia, ipsæ confessiones Magorum, tot juramentis confirmatæ, fallunt turpiter, turpiusque falluntur: quæ quis dicet, nisi Lutherus sit, vel Melanchton, quibus impudens philosophandi protervia dudum abstulit non ruborem solummodo, sed & frontem? falsitas ista ut adhuc magis protrahatur in lucem, lubet curiosos afferre ritus, quos in his Orgijs, neutiquam phantasticos vulgârunt rei, scriptoque notârunt sacre Nemesis Administrari. Et imprimis quidem biduò ante Solennia Magica adest ex Orco Genius, quem volatica de tribu quævis proprium, custodia suæ deputatum, habet, ac modò Magisteruli, nunc Martinctti nomine appellat: adest, inquam, & Plutonis Amasiam invitat à latere Legatus, locum indicit, & horam; impedimentum verum si adsit, excusatur Hospes: si prætendatur fictum, non cogitur: luere tamen debet socordiam, dum interim tot obruitur tædijs, tótque doloribus cruciatur, ut quietis expers, cuncta quæ agit, agat Fato prapostero, telámque Penelopes irritò labore texere se deprehendat. Hora itineri destinata ubi insonuit, mox intonat cornu cursorium præ foribus paratus Rhedarius, sive dein aurigæ, sive novi Pegasi munera obiturus: sine mora pudorem omnem exuta, è strato sese proripiunt Lamix, unguen-

unguentoque Magico, quod ex innocuo enectæ prolis inguine confectum asserunt, certas corporis partes, instrumentaq; rhedaria ex pacto, sat liberaliter inungunt, consopitoque vel deluso per præstigias conjuge, erumpunt foras. Cerneret hanc insidentem colo per caminos avolare novam Icaridem: illam ad invidiam Dædali in baculo, virgâ, scopo, vel furca, velut molli effedo, fulminis instar, rapi per aëra: obstupesceres, ut hæc calcaribus segnem urgeat hircum; illa prehensis auribus, vocæque afacri grunnientem animet porcum; alia in tauro, Europæ æmula, tranatet sine remo aëreum pelagus: cunctas videres, aurigante dæmone, citissimè devehit ad ludum, ut ipsæ ajunt, bonæ Societatis, ibique molliter deponi coram hirco in circo. Locus iste plerumque illustratur accenso igne, sed ut plurimum tetro, & horrido: sublimis in folio visitur conventus Stygij Præses, & in forma quidem horrida hirci, Suis, aut Cerberi, ut vel ex Præside nôsse queas conventum. Mox cultum exhibituræ latrevticum, propius ad olentem Majestatis hircinæ Thronum accedunt: nunc complicatis manibus supplices, nunc stantes obverso tergore, nunc jactis in altum cruribus, candelas piceas in manibus tenentes, dignum hircô homagium præstant, dum profusa caudato Idolo infigunt oscula, in signum præposteræ non minus, quàm turpissimæ servitutis. Tum sacrificijs, quibus magis sacrilega, etsi vellet, instituere non posset Orcus, datur initium. Sunt, quæ offerunt umbilicum occisæ prolis: sunt quæ maleficijs tabescentem aræ imponunt Sobolem: sunt, quæ plûs quàm Scythica feritate necant vivas, enectas concremant, redivivo Molochi perfidissimæ in Orbe Gentis holocaustomata renovaturi. Sed parum foret, si in mortales essent solummodo impij, nisi etiam in ipsum DEUM forent sacrilegi: sunt, qui Evcharisticum pignus, quò nihil divinius habet Æther, ad pedes hirci projiciunt, projectum mille ludibriis, ausûque diabolico proculcant. Sunt, qui non horrent ipsam litare spumantem in mari venerem: sed horret calamus exarare, quæ mortalium fex scelestissima non erubescit hîc perpetrare. Aras excipiunt mensæ, Idolothytis succedunt fercula, ut dubites, an illa sint magis sacrilega, hæc scelesta. Convivium præcedit benedictio, horrendis in DEUM blasphemijs maledicta. Assidetur, comestur, bibitur: spumantes pateras, & coronatos Letheâ mephati cyathos mi-

Remigi-
us. l. I.
c. 14.

thos ministrant Stygij Ganimedes : sub dapibus gemunt mensæ, quas sæpe sapidas, sæpe insipidas corvorum cupedias, è Megaræ culina, fuliginosi afferunt Ephebi : symposia nullo condiuntur sale, nisi quem foetentibus ex stagnis eructat Cyprus : pathici vomuntur joci, & ex ore illoto spumat saliva putrida : ructus Venerei audiuntur cum risu, Paridis lites cantantur cum jubilo : & ne quid desit Impietati, faginosos ventres ad tripudia levant levissimi hospites : raucam fistulam dum ex bifida arbore pilosus animat Satyrus, ducuntur choreæ, quarum peripheria stultitia, centrum est dæmon ; larvati Amasij in circum trahunt Amasias, saltitant hirci, strepitant Capræ, & ut præpostera agantur præpostere, nunc obversis invicem dorsis, nunc junctis in orbem manibus, sæpe fanaticorum in morem jactantes capita, nonnunquam sulphureis instructæ facibus, incondita exercent orgia, quæ tandem in Floralia desinunt, iisque sceleribus complentur, quæ à calamo Christiano etiam memorari vetat Gentium Doctor. Denique ultimò coronant hircum, & sua quisque, à proximis patrata tripudijs, deprædicat scelera : magis execranda laudantur uberius : minùs atrocia atrocius castigantur, ut appareat, quanta vitii debeat gloria apud scelestos. Interim dum in flammam abit, flammis dignum hirci archetypon, distribuuntur venefici cineres, & publicato Pseudothei decreto his verbis : *ulciscimini vos, alioquin moriemini*, ad sua omnes vel redeunt, vel revehuntur : hirco subin recalcitrante, & ad sacratæ campanæ sonitum perterrefacto, suas in simeta excutiente Icarides, dignò utique peregrinationis ejusmodi terminò. Et hæc extracta è præcipuis Areopagis Europæ, quot confirmata sunt testibus, tot authenticis refutata sunt testimoniis, quæ sibi phantastica fingunt Sagarum orgia, Authores si non fanatici, certè ipsismet Magis magis phantastici.

LEUC: Prolixius ista, si quid curioso Philosopho potest esse prolixum. Scrupulus superest, quem mihi fecerat mox in exordio discursus. Dixisti, nihil Magiam posse in Naturæ statuta, & ordinem. Revereor assertum hoc, quia tuum : & mihi sufficeret Pythagoricum *εφα*, si Discipulum me mallet, quàm Sophum : sed quia hujus proprietates nihil credere, cuncta scire : age, nihilne Magia contra naturæ leges, & ordinem? reclamant unanimi calculo experimenta, quæ passim historici Annales. Py-

thago-

thagoram in duabus Urbibus, eodem tempore fuisse conspectum, Origenes Author est: Stryges, catorum specie, clausas ingredi januas, penetrare tenues rimas, experientia testis est, utinam non roties oculata! taceo, quòd Domitiani oculis se se subtraxerit Apollonius apud Philostratum; quòd Gyges, ficitio tectus anulo, latuerit apud Tullium Ciceronem. Sileo paradoxas metamorphoses, quibus corpora transformant in alias species, oculato teste Ovidio:

Hanc ego nocturnas vivam volitare per umbras

Suspicio, & plumâ corpus anile tegi.

Et ista non infirmant principia Physica? ista non infringant Naturæ leges? nec perturbent Universi ordinem? multa petis, si à Philosopho hinc fidem petis. MEL: Nihil peto, quod fidem superet, ratione physicâ suffultam. Ni enim hac nocte Morphæus tibi porrexit Lechen, scies, quæ à me heri principia. Nempe, quòd, quæ vires naturæ superant, infernalis Ludio fingat, non faciat. Quòd si visus, gemino simul in loco, Pythagoras, visus est esse visus, non fuit: nam alterutra Civitas per phantasticam illius speciem est delusa. Iisdem ludibriis fallit Stryges: non enim hæ rimas penetrant, vel clausa ostia, sed orci Genius præcedens tam latenter hæc aperit, ac claudit; fenestras corporis earum capaces, dexteritate tam celeri movet, ac removet, ut facilè intromittat hæc scorta putida, quæ ejusmodi catos se falsò judicant induisè. Nec invisibile reddit corpus, sed veriore physicâ non visum. Nam Apollonium vel celerrimè transtulit, vel interposito corpore, aut agitato aère visivas species impediit, ne adstantium oculis illaberentur. Denique & metamorphoses illæ meritò Nasoni, fabularum ejusmodi Architecto, sunt adscribendæ. Ut ut enim diffiteri nec velim, nec possim, quòd præstigias similes non rarò veri comitentur effectus, ipsa tamen metamorphosis delusoria est, ac inanis. Nec desunt histrioni Stygio media, quibus nunc repræsentet Camillam, picæ schemate, volitantem per aërâ; nunc exhibeat Magum, lupinâ tectum effigie, irruentem in caulas, ac miserabili strage in innocuos furentem greges. Nam sæpe verum corpus substituit, motis intereà Sagæ humoribus, ut atræ bilis excessu lupini affectus animum occupent, quod symptoma Machaones Lycanthropiam appellant. Non nunquam, absente Mago, & in specu absconditâ soporato, ipse-

L.6.cont.
Cels.

met *Cacodæmon*, hæc ex aëre sibi corpora format, ac induit: non rarò *Lamijs* suis ipsas ferarum exuvias circumdat, & aliquando ex pacto sic aëreâ vestit belluarum effigie, ut membra membris, quantum patitur analogia, aptè accommodet: hinc nihil mirum, si verè faucias reperiamus in illo membro, quod in ferino corpore ictum exceperat, nam leviter cessit circumpositus aër, sicque vulnus humano corpori postmodùm inhæsit. Quòd si tamen delusæ *Strygis* abesset corpus, fauciatur à dæmone in illa parte, quam in ferino corpore scit vulneratam. Neque patrociniatur *Metamorphosi Physicæ Nabuchodonosor*: nam præterquam, quòd *DEI* Digito debeatur hoc paradoxon, verior tenet *Philosophia*, figuram humanam tantùm ex parte degenerâsse in belluinam, sic verò humorum temperiem, sensusque internos, bovi factos analagos, ut bruti instar incederet quadrupes, vesceretur fœno, homines fugeret, degeretque sub *Dio* miser: effecit tamen divina *Virtus*, ut sub belluinâ hac indole rationalis anima perseveraret.

LEUC: Minuisti scrupulum, necdum tamen sustulisti ex toto. Si *Magia* nihil in leges *Naturæ*, quo pacto, absque penetrationis compendio, ex ore hominis sæpe eijcit, quæ in corpus immittere per leges *Naturæ* minimè licuit? memini, cum *Dilingæ* me adhuc puerum excolerent *Musæ*, fuisse *Sodalem*, familiarius mihi notum, qui nunc cructabat calcaria integra, saxa grandia, cultros, & emunctoria: nunc evomebat frustra vitrea, clavos, & acus sat grandes, spinas, pilorumque globos integros, aliâque ejusmodi, quæ deglutire ipse *Cerberus* formidaret. **MEL:** Est hæc mira maleficij hostilis potentia, quæ nec unum jam fatigavit *Philosophum*. Sunt, qui minora hæc instrumenta, dilatatione pororum, & organi extensione eijci posse existiment: sunt, qui putent res grandiores incisione corporis subtili sic intromitti, ut demersos somno nec ipse dolor advertat: neque superat *Chirurgiam Stygiam* ista peritia, imò nec illam latent medicamenta, quæ vulnus sic consolident subitò, ut ne quidem appareat cicatrix. Alijs præplacet, eam *Archimimo* malefico attribuire virtutem, qua solidissima quæque non modò possit in minutissimas partes dividere, sed divisa mox denuò reunire, & eâ quidem subtilitatis promptæ industriâ, quæ humanum oculum non solùm fugiat, sed & fallat. Me quod at-

tinet,

tinet, à præstigijs non semper immunem hanc, reor, experientiam. Nam potest dæmon sic illudere sensibus, ut egesti humores esse cultri appareant, maximè si subito evanescant; vel quod veritati convenientius, potest verissimos cultros, occultâ virtute, in os ingerere, & mox apertâ egerere, quæ omnia pa-nurgia Stygiæ sphaeram nec excedunt, nec superant.

LEUC: Superfunt alia, quæ Cacodæmoni prærogativam adstruunt supra Naturam. Nôrunt tribunalia Nemesis, scele-rum vindicis, quòd Fœderatos ex pacto, adamantis instar sic sæ-pe induret, ut inter equuleos læti, inter mortis tormenta immo-ti imbellem exprobrent ferro aciem, si minùs insensibiles, ad mi-nimum insensati, & doloris omnis expertes. Nôrunt Martis Alumni spurij, imbelles vappæ, se stabilito cum Orco fœdere po-sitos extra teli jactum, & Achille magis invulnerabiles. Et quid ad ista Philosophica Circe? quo modo solvit hæc paradoxa, ut tamen salvet Naturæ Jura, nec dissolvat statuta? MEL: Præ-tergreditur non rarò dæmon Naturæ leges, utut nullam trans-grediat. Hæc à dolore immunitas, originem sæpe trahit à pharmacis, opio, solano, & alijs, quibus humores turbat, so-porem conciliat, nervorum origines obstruit, sensus stupefacit, sensationemque impedit ipsâ etiam Ars humana. Cerrè Car-danus est Author, quòd ab Empyrico quondam Gallo sibi ex-hibitus lapillus, cui cum acum ingentem affricuisset, nullo do-lore brachium penetrârit. Et nunquid erit difficile Botanico Stygio, ejusmodi lapillos, vel herbas conquirere, coctóque per Megæram medicamento, paradoxum suis induere stuporem? hinc falluntur insulsæ Lamix, si hanc virtutem cineribus, ingui-ni infantis, ante baptisma enecti, deglutito apum Regi, vel al-ligatis corpori membranulis, cum certo characterum genere, aut etiam susurrato malo carmini tribuant. Falluntur Mavor-tis probra, si se vulneribus exemptos putant, eò quòd arma cer-to ritu incantent, sacrilego ausu Crucifixi imaginem compun-gant, vel si periapta quædam ferant, characteribus Magicis in-signita, vel si orationes deblaterent, quas insignitas *magnis*, ut lo-quuntur, *DEI nominibus*, Divo Leoni, vel Carolo Magno blas-phemio mendacio tribuunt. Falluntur, inquam, nam hæc si-gna sunt tantùm pacti scelesti indicia, quibus positis ex Medcæ pharmacopolio Stygia applicat medicamenta, aut per assisten-tiam

Del Rio.
l. 2. disq.
Mag.
Q. 21.

tiam ictus excipit intentatos, aut aliò divertit, aut per impulsum contrarium hebetat, sicque efficit non vulneratos, minimè tamen invulnerabiles. Sensit hoc ille Philosophus, qui cum interula Magicà, varijs notis inscriptà (quam *inferni camisiam* vocant) fractus, audacter se jurgijs immiscuisset, sæpe ictus non sapiit, quia nunquam faucius, dum tandem inter symposia, minimo vulnere corruit interemptus: nempe DEO frangenti fidem, jure fidem Styx frangit eidem.

Mindel-
hemij.
año 1714.

e. 2. a. 7.

l. 13. c. 24

LEUC: Eodem in foco Magiæ Stygio succos excoqui, reor, quibus sopores inducit hic Morpheus, ultra sæculum diuturnos: quibus roborare hominem possit, ut inedia longissimo tempore perferat: imò quibus etiam in primam quis redeat Juventutem. MEL: Sopores ævo longiores quod attingit, nulla premit hinc difficultas, cum naturali virtute id fieri posse docuerit, discussa jam alibi Morphei virgula. Nec de inedia, in multos menses continuanda dubium suppetit. Cur enim ignoret dæmon herbarum virtutes, conservando vitæ vigori accommodas? certè nostro etiam tempore, conservatam novimus, è devoto nimium sexu, Thavmaturgam Vatem, quæ aromaticâ quotidie pilula, à larvato lucis Angelo pasta, in biennium sine cibo vitam extrahit. Cur præstare is nequeat per solertiam, quod præstari posse intelligit per Naturam? profectò, si qua fides Historiæ, apud Indos herbam est invenire, *Coca* nomine, quæ famem pellit: circa Bœream apud Indos herbam colligunt Scythæ, gustatu prædulcem, qua ore retentâ famem, sitimque non sentiunt. Puellam testatur Justinus, ultra undecim annos cibi nil admisisse: alia Authore Cœlio Rhodigino, folius aquæ haustu, expers cibi, vitam protrahit. Imò, ut dixi, testis est ipse Philosophus, fuisse hominem, qui totâ vitâ cibum non sumpsit, Sole tantum, quem continuo spectabat, contentus. Quæ si vera, ut vera suadet certa urforum, gliriumque inedia, non habebit spartam difficilem Stygius Mæcenas, ut absque alimenti impendio, suis vitam protrahat alumnis. Illud altioris indaginis, an temporis præcriteri reparare vigorem, ac restituere Senem Juventæ possit? sunt, qui Poëticæ licentiæ adscribant, quod Ovidius de *Ælone*.

Barba, comaq̄.

7 Metam.

Canitie positâ nigrum rapuere Colorem,
Pulsa fugit macies, abeunt pallorque, sitisque,

Adjectô-

*Adiectoque cava suppleantur corpore rugæ,
Membræque luxuriant. Eson miratur, & olim
Ante quater denos hunc se reminiscitur annos.*

Alij contrâ intra naturæ limites, virtutisque Angelicæ sphæram, hanc esse judicant metamorphosin. Percipe, quibus illi Theſin suam columnis firmant, ac fulciant. Juventutem Aquilæ renovari nemo negaverit, nisi qui Psalmistæ Regio rumpat fidem, qua cecinit: *renovabitur, ut aquilæ juventus tua.* Imò & vilissimis animalculis hunc à Natura favorem non denegari, fatetur *Pf. 102. v. 5.* Peripatus, cùm serpentes, exutâ leberide, novam induere juventutem, hisce oculis videt, ac stupet. Cur ergò hujus beneficij spem homini Hebe Noverca præsciderit? absumpta fortè vis omnis per imprudentiam Ganymedis, qui pharmacum ad eò salutare, à Jove mortalibus missum, serpenti propinaverit ebibendum? Et sanè lateat nos ista virtus: multa Angelicæ menti sunt cognita, quæ tamen incognita humanæ. Sed quid dico incognita? nî enim historicam fidem, uno verbulo, malignè jugules Lacon, habebis testes, qui huic veritati non modò suffragium ferent, sed ad ejus Aram & grallos, & canos, velut anathemata fidei suspendent. *Sugunt. Nier. l. 8 c. 9.* Monstrabit Hispania Abbatissam, anum licèt annosam, cui subitò renati dentes, comæ mutatâ canitie nigricantes, rugæ depositæ, facies florida, & rosis picta, ad eò, ut inter juvenes senioreme se videns, & juniorem, præ pudore quæſiverit latebras. Et ipsa India Nestorem proferet, ter senem, & juvenem, nam post sæculi senectam ter illi reſloruit juvenus. *Plin. l. 7. c. 2.* Ibidem, ubi nullæ visuntur umbræ, homines annos explent centum & triginta, nec tamen induunt senectam, sed medio ævo emoriuntur. Sic constat, ante Orbis naufragium in cataclysmo, homines superâsse annos nongentos. In novo Orbe geminam Insulam detectam ajunt, uni Bonicæ, alteri Lucayæ nomen dant Incolæ, in quibus fontes est reperire, quorum aqua haurientibus restituit denuò juventam. Imò in lacu Mommonico Boreali, duas insulas aperit Natura, supra Naturam propemodum prodigiosas: nam majorem nulla ingreditur fœmina, quæ non illicò moriatur morte; experientia in animalibus quoties capta, toties confirmata. In minori verò, cui *viventium* Nomen, Mors fugit etiam invitos; sic hebetata hîc mortis spicula, ut hætenus neminem vulnerârint. *Petrus Chieza hist. Per. c. 41. Nier. de miris Eur. l. 2. c. 1.* Corripit ta-

men incolas senectus, & turba morborum pedissequa, quos si, abjectâ salutis spe, lethales judicant, cymbæ imponunt agros, in aliam Insulam devehendos, ut dolorum simul, & vitæ finem invenient. Non commemoro arbores, quot annis senes, & è senibus juvenes: non cadavera aromatibus condita, quæ licet putredini magis obnoxia, quam vivorum corpora, à lue tamen tabificâ avum immune exigunt. Id solum colligo cum hujus Sententiæ Ephoris, si fide probabili constat de hujus effectu virtutis, vel saltem non multum absimilis, etsi ipsa virtus nos lateat, cur illam divinare nequeat Ariolus Stygius? quæ chymæra in pharmaco, quod humidum radicale restauret, senectæ temperet ariditatem, corrupto succo meliorem sufficiat, colorem crinium mutet, cæterâque suppleat ad tempus? equidem apertis oculis nulla video cornua, quibus Naturæ leges infringeret Hircocervus. Nec mihi oggeras, sic vitam homini denique perpetuandam, quod jactabat Thraso ille Ægyptius, quem pridem Galenus jam debellavit: nec, inquam, hoc mihi oggeras, nam Admeti bobus, & ipso Aurigâ Hercule foret opus, ad extrahendam ejusmodi sequelam. Dixi, hæc supplenda ad tempus: nam sensim sic fatisceret Naturæ vigor, ut reparando non superessent remedia, quod ipsum de Paradisi pomo plerique assereunt Authores.

LEUC: Superest, ut quid tandem in hominem, animamque corpori conjunctam, Magia possit, pro discursus complemento edocceas. MEL: Dabo epitomen. Sensus mille ludibrijs fallere potest infernalis hic Ludio: nunc enim spiritus excitat, phantasticas ideas perturbat, ut videre te putes, quæ minimè vides, apertisque oculis cæcum te fatearis. Nunc sensus interni quoque commovet organa, ut varia sese levant tentationes; hinc etsi philtris cogi nequeat voluntas, potest tamen Alastor Stygius sic turbare facultatem phantasticam, concitare humores, inflammare interiùs membra, ut admotis tentationum illecebris, veluti totidem machinis quis laceffitus, æstro quodam libidinis divexetur: quod si insuper Proci ectypon continuo phantasiæ oggerat tentator; si quæ digna callidè occurret; vel si in isto rerum articulo, accedat Amator maleficus; si pilsetur in turbido, suctisque artibus iteratos tentet assultus, quid mirum, si permittente Cœlo, Arx tot furijs oppugnata, tandem lamen-

lamentabili Fato & expugnetur? potest secundò memoriæ vires vel augere, vel diminuerè: nam subin adjuvat remedijs physicis, ut Podalyrius; vel opportunâ suggestione, ut Archimimus; vel artificio, & præceptis, ut Archididasalus: subin ab ipso organo repellit noxia, proficua applicat, sicque roborat cerebellum, ut quàm fortiter ideas retinet, tam fideliter rursus reddat: subin contrarijs omnibus vires memoriæ atterit, Letheamque inducit oblivionem. Sed & aciem intellectûs, pari Fato, vel acuire potest, vel hebetare: si enim ex organi vitio nascatur stupor, purgando spiritus, crassos depellendo humores, cerebrum perficiendo, acumen intellectui dabit, & ex trunco ingeniosum sculpet Mercurium: contrà, si Cœlum conniveat, humorum crassitie, spirituum imminutione, antiquas faciliè immittere tenebras, aut organi attritione stupidum formabit Arcadem, vel Magicis pharmacis, de potestate mentis dejectum, in morotrophij ergastula compellet. Sunt, qui suggestione celerimâ, doceri scientias velint ab hoc Orci Magistro: sive dein formâ visibili se sistat Instructor; sive formatas in aëre ideas obijciat oculis; sive locutione etiam internâ intellectui non tam illuceat, quàm illudat. In eo convenit inter Authores, voluntatem à despótica Magiæ tyrannide semper immunem. Per objecta allici potest, non tamen trahi: per visiones phantasticas, sensûsque interni commotiones inclinari potest, non cogi: Domina est, nec nisi volens, constringitur vinculis, trahiturque in servitutem. Imò cuncta, quæ hucusque de Magicâ potestate in medium attuli, sic intellexeris, spero, ut illa proponit intelligenda præfixum discursui Symbolum. Dixi, & repeto illam Mellisui gnomen: latrare potest hic Cerberus, mordere non potest nisi volentem. Constrictum tenet Molossum hunc Stygium Dextera Omnipotentis: nam *potis illa ligare potentem*: hinc, *quàm multum ille potest, tam nihil ille potest*. Patimur tentationes (*nam ita placitum est coram ipso*) sed tantas, quantas potest nostra ferre fragilitas, non quantas valet inferre Stygis potestas. Veritatis hujus certos omnes nos voluit Divina Providentia, dum non modò probis, sed etiam improbis hoc misit Autographum, manu Apostoli exaratum: *fidelis est DEUS, qui non patietur vos tentari ultra id, quod potestis: sed faciet etiam* (modò velimus) *eum tentatione proventum.*

1. Cor. 10
v. 13.

LEUC: Suo, reor, id quoque calculo roborabit D. Gregorius, quem huic discursui thavmaturgum præfisse iussêras Patronum. **MEL:** Non falleris: & quia sponte jam filum porrigis, dicam, quas hic Sophus in Peripato quondam, à debellata Circe, adoras tulêrit. Pontus Euxinus huic Philosopho vitam dedit, is Patriæ reddidit vitæ Fructus, famæ splendorem: natalis illius civitas, natales traxit à Cæsareo Stemmate: nam ob sitûs amœnitatem Neo - Cæsareæ nomen acquisivit à Cæsare. Jam in infante Natura suum partum obstupuit, quia thavmaturgum: nam nihil in puero vidissês puerile præter ætatem. A teneris ab ijs abhorruit, quæ deperire solet Juventus: nil equi, nil venationes, nil ludi, sive deliciæ in Gregorium poterant, quia crepundia: ad eò mollem animum firmarat virtus. Sed, quod nostro tempore fors paradoxum, etiamnum Ethnicus, Nutrici geminæ consecravit Juventam, *Sapientiæ*, & *Castitati*. Ab his Philosophiæ subin commissus, tam felici progressu, ut quæ alijs Magistra erroris, huic Christianæ extiterit Mater Religionis. Illud legimus de illo elogium, quod præter maculam Originalem, nil sordis attulerit ad baptismum. Quid ergo mirum, quod à sordibus lotus, & per baptismum magis lavatus, etiam alios lavare cœperit Christianus? Alexandria Ægypti frequentabat Peripatum; placebat Philosophia, sed displicebat Philosophorum vita: videbat geminam suam sperni nutricem Sapientiam, & Castitatem: videbat, & dolebat, à Philosophis, in turpi otio, non celebrari, nisi continua Sabbathata, & dies Veneris. Refutari statuit hos errores suo exemplo: sic studuit, ut citiùs Jovi fulmen, Herculi clavam, vel Homero versum subtraheres, quàm huic librum, severioris Minervæ spoliolum: sic studuit, ac si studeret pro omnibus: nam in hoc uno colligebat industria, quod per otium perdebat in cæteris. Sed & studio junxit virtutem: tantâ vitæ præluxit integritate, ut Alexandrini Philosophi in illo sua cernerent vitia, eò quod cernerent in illo nullum. Sed cùm nihil proficeret vitæ exemplo, statuit rem aggredi verbo, ut esset potens, verbo simul, & opere. Acriter ille, nec sine lixivio, sæpe lavabat sordida Sophorum colloquia, morésque colloquijs sordidiores. Habuit res ista malè hos malos Philosophos: habuit peiùs, malorum Authorem, pessimum dæmonem. Fabam cudit Stygiâ Magiâ dignam,

gram, sed quæ Talionis pœnam Authori. More suo, in docto Sophorum circulo, disputabat Gregorius: cùm ecce quarta ex Orco Furia advolat, infame Scortum, ut de scelere Innocentem infamet. Petit illa, sine fronte, à Gregorio commercij lascivi stipendium. Hic obstupescere omnes hanc insolentem proterviam: solus Gregorius, quasi alium infamia tangeret, non moveri, pergit cœptum urgere discursum, indignum Philosopho ratus, si discurrendo cum sanis, vel verbulo ad insanam excurreret. Sed oblatrat canis maledica, magisque effrons, & strepera, pudoris pretium non jam postulat, sed majori tumultu expostulat. Tum denique indignari omnes, solus Gregorius sine motu, hæc modica Familiari suo in aurem: solve naulum molestæ soboli, ne studia turbet, doctâque perturbet colloquia. Dictum, factum: recepit illa malitiæ pretium, sed & pretij recepit malitiam: nam mox à Dæmone in pœnam pretij obiectâ, liberari non potuit, nisi cantatâ palinodiâ, & quidem Exorcistâ Gregorio, qui in uno Miraculo se demonstravit multiplicem Thavmaturgum, quia nempe superiorem infamiâ, otij expugnatorem, domitorem dæmonij, & quod omnium maximum, victorem mulieris, dæmonio pejoris, quia lascivæ simul, & calumniatricis.

LEUC: Imò, nisi tuus me fallat discursus, de thavmaturgo isthoc Philosopho id jure dixerim, quod de Malachia Mellifluus: inter tot, & tanta Miracula, maximum Miraculum, quod fecit, ipse fuit. Utinam in me quoque exereret vim thavmaturgam, ut, eliminato otio, & ego, & mihi similes Sophi, essent tandem Philosophi, volo dicere, Sapientiæ Candidati!

MEL: Modestiam probas, quia de te solus tu adeò demisistè. Id tamen non possum non tibi confidere sub rosa, *Veternum*, & *Philtum Philosophorum plerumque fascinum*. Sopiuntur veterno, ut Sapientiam negligant; corrumpuntur philtro, ut deserant integritatem. Hæc Hydra Magiæ biceps, quam ut debelles, Gregorio opus est, sed thavmaturgo. Age, quis fando enumeret infandas strages, ab otio nunquam non Peripato illatas? interroga, si lubet, Mellifluos, & otium dicent tentationum colluviem, summam mentis malitiam, malorum omnium sentinam, mortem animæ. Dicent Dæmonis januam, qua illicitas cogitationum illecebras, etiam purissimis mentibus instillat. Chry-

Serm. 8.
in Purif.
B. V.
Idem l. I.
de Confid.

Hom.
16.
Ser. 16.

Apud En-
gelgr.
to. 2. in
Domin.
Sept. §. 1.

Prov. 12.
v. 30.

Bonne-
fons in
vita 7.
Martij.

ostomos consule, & otium appellabunt malitiæ non modò par-
tem, sed causam totam, omnisque mali radicem: nam, Augu-
stino Interprete, per otium accendimur ad luxuriam, anima-
mur ad superbiam, ducimur ad Mundi gloriam. Omnium,
quot quot in Prytanéo aluntur Sophi emeriti, exquire senten-
tiam, & otium dicent Naturæ pudorem, sentinam familiæ, ho-
stem Artium, ignorantia Magistram, Genitricem inopiæ, cura-
rum prodromam, ingenij noctem, morborum fomitem, animi
lethargum, pudicitia pestem, virtutis exilium, vitiorum hospiti-
um, temporis tineam, dæmonum præsidium, animæ prodito-
rem, terræ probrum, Cœli dolorem, Numinis odium, hominis
vivi sepulchrum, mortui barathrum. Quid addam exege-
si huic, sine addito prolixæ? illud, quod addit constans experien-
tia, otium esse lucem Peripati contagiosam, Professorum tormen-
tum, Discipulorum excidium, quod Christi vineæ tot eripit Plan-
tas, quot plantat lolia, sterilesque progenerat urticas: *transivi
per agrum hominis pigri, & ecce! totum repleverant urtica.* Illud
addo, quod addit Doctorum Angelus Aquinas, otium esse dia-
boli hamum, cujus tale illicium, quod omnia alia illecebrarum
genera comitantur.

LEUC: Superi! quale monstrum, Gorgoneo suppar,
Cerberique è spuma pullulans, tu mihi in otio adumbras? jam
non miror in thymaturgo Gregorio tantum otij odium: sci-
vit nempe Nutricis geminæ, quam à cunabulis coluit, supre-
mam perniciem, *Sapientia* scilicet, & *Castitatis*. Capiò fœdus
mirabile, quod inter se habent Sophorum vitia, & virtutes:
quippe memini illius parænesis, quam ipse mihi ad Philosophiæ
meæ exordia: fuge otium, ajebas, si vis habere remedium contra
Cupidinis tela, quæ non nisi industriæ clypeo repelluntur. Luxu-
riam scito sobolem, cujus Mater est otium, Pater diabolus, conju-
gij vinculum, catena integra vitiorum. Contrà Sapientiæ foror
est vitæ integritas, ambæ pro genitrice agnoscunt Industriam,
eâmq; veluti filiæ coronant. Tam arctum est fœdus inter profe-
ctum in litteris, ac virtute, ut unus alterius veluti mensura, atque
index characteristica, quæ rarò fallit: nam Sophos magis indu-
strios, notavi hætenus magis probos; & plerumque ex litteris
virtutis arguo progressum. Hæc ex tuo sensu, ut videas, quan-
tum tua verba apud me pondus, & pretium. MEL: Placet,
quòd

quòd ventos non pascam, si tibi loquor: & ut majus adhuc pondus addam meæ parænési, illud tuo frequenter animo obversetur, cujus nunquam ego memini sine gemitu. En! quot non labores exhauriunt improbi, ut probos seducant? quot non molestias devorant Magiæ teterrimi Candidati, ut Pijs noccant, nullum aliud petentes Minerval, nisi multorum interitum? quot non studia insumunt pravitatis hæreticæ Baccalaurei, ut errorem in folio nutantem firment? quot non curas exantlant, Calvini Sophistæ, & Magistri Islebici Magistelli, ut pestilentiaæ stabiliant cathedram ipsæ Stygius Archi-Didascalus quid non tentat, ut omnes tentet? quid non molitur, ut Christi Regnum demoliatur? quid non agit, ut omnes agat in præcipitium barathri? nil tam arduum, quod non perumpit: nil tam sanctum, quod non corumpit: nil tam molestum, quod non suffert: nil tam humile, quod suscipere renuit Superbus, modò nostra procuret dispendia, & per nova tormenta, nostra promoveat detrimenta. Et nos Philosophi hæc impunè? stertimus, ne hostis pedicas advertamus: dormimus, ne illius turbemus vigilias: jocamur, ut ille seriò nos pervertat: tempus deperdimus, ut nundinemur pro lucro pessimam æternitatem.

LEUC: Et quod veterno tam noxio tu præscribis Alexi-Pharmacum? MEL: Lethale est hoc symptoma: rarò profunt remedia. Nisi enim tot otij damna aurem stertenti vellicent, frustra tonabit Jupiter, dissipare non poterit hunc veternum. Illud tamen hìc velim advertas, *Otium negotiosum* omnium pessimum. Sunt, qui *otiosis cogitationibus* animum occupant, de quibus Salomon: *solummodo hoc inveni, quòd fecerit DEUS hominem re-ctum, & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus.* Sunt, qui *verbis inutilibus* tempus terunt. His verba hæc Christus, minimè otiosa. *Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicij.* Invenies qui *inutili opere* horas fallunt: honorum umbras venantur, divitiarum colligunt spinas, voluptatum siliquis inhiant: de quibus Reginus Psaltes: *dormierunt somnum suum, & nihil invenerunt in manibus suis.* Videbis, qui malè agendo pretiosum tempus comburunt: & hi minùs nihilo faciunt, hoc ipso quòd aliquid faciunt: minùs otiarentur, si nihil operarentur: hinc non inaniter concludit Christiano-Ethnicus Seneca, totam hominum vitam propemodum o-

*Eccl. 7.
v. 30.*

*Matth.
12. v. 36.*

*Pf. 75.
v. 6.*

*Epist. 1.
ad Lucil.*

Staplet.
text. 2. in
Dom.
Sept.

tiosam, dum ait: *Si volueris attendere, magna vite pars elabitur male agentibus, maxima nihil agentibus, tota aliud agentibus.* Verbo: sicut Ephebuli, qui erigunt luteas, vilia tecta, domos; qui equitant in arundine longâ; qui muscas cum Domitiano venantur, suo sensu Capitolium fulciunt, utut nostro iudicio nugentur, & otientur: ita omnes occupationes terrenæ, in quibus gloria DEI, vel Proximi, aut nostra salus non quæritur, etsi Regni negotijs, & Imperij curis annumeres, Divino oculo nugæ, Angelis somnia, Sapienti cuique inane otium videntur, & iudicantur.

LEUC: Perluades, ut relegato ad umbras otio, totis viribus me Palladi consecrem: sed quia multi currunt, nec tamen accipiunt bravium, trade methodum currendi bene, volo dicere, Artem proficiendi doce in litterariâ palæstrâ. MEL: Docuit hanc suo exemplo D. Gregorius Thavmaturgus, dum, Castitate Duce, ac Comite, ad Sapientiæ culmen feliciter non minus, quàm velociter est enisus. Illud tibi hic obiter in aurem: *absque virtutis huius amore, specialis in litteris profectus sperari nequit.*

Thesis ista stat sub Ajacis clypeo, majorique robore firmatur, quàm ut illud infringere valeat mollior Epicurus. Crede æternæ Sapientiæ id contestanti: *quoniam in malevolam animam non introibit Spiritus Sapientiæ, nec habitabit in corpore subdito peccatis.*

Sap. 1.

L. de ver.
Rel. c. 3.

Crede Sapientiæ D. Interpreti, Augustino, quod *ad veritatem percipiendam nihil æquè impediatur, quàm vita libidini dedita: imò ejusdem crede experientiæ, ne credere cogaris tuæ: sic ille de se ipso: exhalabantur, ait, nebulae, ex limosa concupiscentia carnis, & obnubilabant cor meum, atque ingenium.* Crede rationi: nam vitales spiritus, qui nutriunt ingenij vigorem, morbo crotico corrumpuntur: hebetatur ingenium, debilitatur memoria, phantasia confunditur, iudicij vigor absimitur, & debilitatur. Crede Medicinæ Oraculis, quæ docent, hoc morbo generari pallorem in genis, in fronte maciem, in corpore tabem, maniam in mente.

l. 2. Conf.
c. 2.

Reg. 11.

Crede demum experientiæ: nemo hominum experientior Salomone, & tamen sic tandem insaniit, ut *stultissimum se ipse agnosceret, & fateretur: vis scire, qua via? nempe depravatatum est cor illius per mulieres.* Alium legimus, quem ad mania licentiam jam jam promoverat Cupido: huic cum Podalirij solvissent cranium, apparuit cerebrum, imò non apparuit cerebrum, quia æstu libidinis penitus consumptum. Vis plura? novi ego, &

utinam

utinam non novissem! qui velut Aquilæ inter suos, ingenij perspicaciâ, tenuere primatum: sed nempe tam diu primi, quàm diu casti: ubi repudiata Pallade, amplexati sunt stercorea; ubi Virgines exosi Musas, his sordibus se inquinarent, mox hebetari ingenium, mox totidem gradibus à litterario profectu decedere, quot se se passibus impudiciæ immerferunt. Margarita nempe est Sapientia, sed quæ porcis non conceditur, nec in volutabro sordium reperitur.

LEUC: Si Sapientiæ Candidati tot è philtis incommoda hauriunt, oportet, ut à virtute Angelis agnata, totidem trahant emolumenta. MEL: Ita est, à contrarijs fluit hoc argumentum. Nam vitæ Puritas cerebrum, quod ingenij sedes est, temperat, spiritus vitales conservat, concupiscentiam domat, mentem tuetur serenam, sicque promptum, ac perspicax reddit ingenium. Hinc est, cur nemo facilius scientijs eminuerit, quàm qui simul castitate excellit: DEUS enim, Augustino Interprete, *non nisi mundo corde verum sciri voluit.* Lustra, si lubet, ephemerides Scripturæ sacras, & veritatis hujus testes invenies, non rot, quin plures. Nunquid inter sacros Vates eminuit Daniel? & virginitatem fideliter coluit, & constanter. An non inter Patriarchas Joseph intelligentissimus? sed quamdiu castus: post Hymenæi Sacra conticuit sacrum hoc Ægypti Oraculum. Nonne inter Evangelistas Joannes Aquila, Paulus inter Apostolos Cherub, inter Doctores Thomas Angelus audit? sed & hi Virgines erant, & plus Puritati vitæ, quàm suæ industriæ scientiam adscripsere. Felix, nil dubita, ibi erit studiorum successus, ubi Castimonia erit Magistra. Revelante Cœlo veritatem hanc didicit, inter Sophos illustre Nomen, Gregorius Nazianzenus: hic, etiamnum in Peripato Adolescens, dum miro scientiæ desiderio æstualet, fluctuare cœpit, de recta Sapientiæ semita: cum ecce! per quietem, duas sibi assistere Virgines, supra mortalem formam venustas, aspexit. Hæ subin, spectaculo hoc attonitum, adhortari: pergeret porrò non minorem Puritati, quàm litteris navare operam: *altera enim, inquebant, ex nobis Sapientia, altera Castitas dicitur: missæ sumus à Domino habitare tecum, quia mundum nobis habitaculum preparasti:* hæc ubi dixere Sorores illæ, totam Nazianzeni mentem mox subièrunt. Et quorsum ista? nisi ut ex hūc tandem intelligas, vel abjiciendam Sapientiæ spem, vel

eam cum Castitatis studio jungendam. O si amica Sophialerent lilia, quàm facilè sibi Sapientiam conciliarent! Sorores sunt Castitas, & Sapientia, ejusdem amant hospitij Societatem. Accedit, quòd mutuis quasi obsequijs, & Puritas promovendæ Sapientiæ, & Industria Puritati tuendæ, certissimum sit adjumentum. Nisi expertus es ipsemet, experto crede D. Laurentio Justiniano: hic dum ageret ætatis annum undevigesimum (climatericum scilicet, quia Juventuti funestum ob influxus Veneris solitos) hic, inquam, adolescentiæ Fata expertus, sic de se ipso: *eram, ait, vestri similis, quærens astuanti Naturæ pacem, & tentationum victoriam, nec inveniebam, dum Virgo Sole splendidior, placido sic me affatu docuit: O Juvenis, ajebat, cur pacem quærendo, per multa vagaris? quod quæris, tibi polliceor, si tamen me in Sponsam accipis: tum DEI Sapientiam esse testata, facilem assensum obtinuit.* Assentire & tui Leucotheæ, Amori Sapientiæ, & castus eris; imò castus esto, ut sis sapiens. Sed finio, & discursus hujus epitomen tibi porrigo thavmaturgam, in D. Gregorio Thavmaturgo. Duobus verbulis ejus vita expressit, quod longo discursu exprimere non potui hætenus: nempe Gregorio similes Sophos, Thus adolere *Sapientiæ, & Castitati*, ut aboleant geminas Juventæ pestes, *Veternum Magicum, & Philtrum*. En! quod ille Programma affigit Peripato, quo eliminat Otium, malorum omnium scaturiginem, ejusque Sectatores Philosophos Nominales.

Ex Vita.

PROGRAMMA

A D. Gregorio, Thavmaturgo, Animarum Zelatore, Peripato affixum, Contra Otium, Otiq; Sectatores Philosophos Nominales.

*Audite pigra Cohors,
Qui licet auribus longis,
Auditis pessimi Auditores.
Adeste; sed & abeste:*

Adeste

*Adeste, Programma hoc legite,
Sed mox viam relegite.*

*Nam relégat illos Peripatus,
Quibus praelecta plurima,
Lectum nihil.*

*Superi! quales Sophi?
Quibus pulpitum pulvinar;
Lectus est Lectio;*

*Repetitores Rhonchi;
Auditorium dormitorium:
Professor Morpheus,
Sed sine virgulâ.*

Stupestecite Athenæa!

Confringe dolium Cynice:

*Frustra gyras in vacuo cerebrum,
Cum hi exhauriant Philosophiam.*

*Amphoram projice Cleanthes,
Cum istis merissimum merum
Ex Castali propinent Musæ:*

*Quibus licet semper hæreat aqua,
Nunquam tamen navigetur in sicco.
Extingue lucernam fictilem Epictete:
Operam perdis, & oleum,*

Si cum Diogene,

Omnes Philosophos invenire tu velis Sophos.

*Stagirita frustra abrumpis Somnum,
Cum hi Hesiodi*

Stertendo docti, Peripatum fulciant.

Stupestecant Pseudo-Philosophi,

In Necromantico Lyceo Licentiati:

*Hi promptiores ad mortem,
Quàm illi ad vitam:*

*Avidius sugunt venenum,
Quàm hi veneni Antidotum:*

*Mille cogitant Artes,
Ut unam excogitent pereundi.
Nulli parcunt labori,*

Modò nulli parcatur homini:
 Omnem lapidem movent,
 Ut fundamentum ponant
 Pro Petra scandali,
 Lapidem offensionis.
 Et quid vos ad ista Endymiones?
 Stertitis, & stertendo vos sternitis:
 Oscitatis,
 Ne hostis habeat hostem,
 Et caulum Christi, securius devastent Lupi.
 Stupescat ipsemet Lucifer
 Has dormientium tenebras.
 Is diu nocturne circuit quarens, quem devoret,
 Se probat Peripateticum,
 Vosque reprobat Peripateticos,
 Quia stertentes.
 Unus illius labor,
 Ne laboretis:
 Unicum ipsius negotium,
 Vestrum est otium,
 Nam semper vigilat, atque invigilat,
 Ut dormiatis.
 Sed parce labori Lucifer,
 Stertendo vinces stertentes:
 Nam ipsimet per otium porrigunt
 Optatum tibi pulvinar.
 Parce vigilijs,
 Non enim opus, superfeminare Zizania:
 Nam ubi otio putrescunt Sophi,
 Sponte nascuntur fungi.
 Sed fallor!
 Non stertunt, sed vigilant:
 Non otiantur, sed impigrè laborant.
 Incumbunt negotijs,
 Quæ magis otiosa sunt otijs:
 Otiantur malè, cum nihil agunt:
 Otiantur pejùs, cum aliquid agunt,

Quia nunquam agunt,
Ad quæ agenda legibus adiguntur.
Hæc otij paradoxa proprietas,
Quòd sæpe nihil laboriosius otio :
Sæpe nihil otiosius labore.
Quàm multi diu , noctûque laborant !
Sed quia pro Mundo negotiantur ,
Hinc otiantur.
Quàm multi vigilant noctes,
Et in vacuum evacuant lampades !
Meritò fatui,
Quia ignes venando fatuos ,
Cum oleo operam perdunt :
Meritò fatui,
Quia splendore spurio sic se consumunt ,
Ut extinctis nil suppetat,
Nisi fætor , & fumus.
Quàm multi noctes ducunt insomnes ,
Ut seducant , & seducantur !
Tantus ardor est ad interitum !
Quàm multi legunt , quæ negligenda :
Scire student , quæ meliùs nescire student :
Vacant studiis , quibûs utiliùs vacarent.
Quàm multi scientiæ student , non Conscientiæ ,
Dum appetunt scire ,
Quorum scientia parit inscitiam ,
Quorum inscitia Sipientiam.
Adcò multa nescire , sæpe est sapere ,
Quæ scire foret desipere ,
Ut partem scientiæ sciamus
Ipsam inscitiam multorum.
Quàm multi vigilant noctes , dormiunt dies !
De die incumbunt libro ,
De nocte accumbunt Libero ,
Et etsi græcantes in Latio ,
Non tamen Philosophi :
Etsi ambulantes frequenter ,

Circe Philosophica.

*Non tamen Peripatetici ,
Minimè studiosi , quia sic studiosi ,
Volo dicere , otiosi.*

Absint igitur

*Spuria è Peripato lolia ,
Et quia otio putrescunt ,
Ociùs eradicantor.*

*Absint Sophorum probra ,
Ne industriis illorum torpedo sit remora :
Excluduntor , & relegantor.*

Vos verò

*Genuina Peripati Propago ,
Vestro fervore supplete multorum torporem :
Vestrâ gloriâ excitate inglorios :*

Dicite Ignavis ,

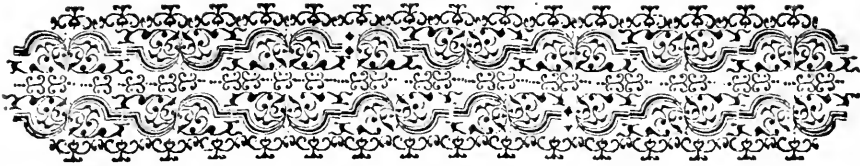
*Cùm Dij laboribus omnia vendant ,
Rudentes , & rudes*

In Peripato nunquam donandos rude.

S. Thomas Aquinas, etiamnum Sophus, dicto Bos mutus; sed ubi clamare cepit, sic mugit, ut obstru-
 pesceret univ'rsus Orbis. Probat se bovem, sed alatur,
 quia Angelicum, totumque Caelestem, in cuius sion o suum
 Phabus solstitium posuit. Probat se bovem, e cuius ce-
 rebro tot' prodiere apiculae, ut quem Theologia Angelicam,
 Philosophia merito dicat Doctorem mellifluam. & Juris.
 G. R. Call. M. Gutierrez sculpsit.

ACADEMIA
BRUTORUM,
Seu
DISCURSUS V,
De
BRUTORUM DISCURSU.

MELANDER. Peripatetici sumus Leucothees;
hinc ambulemus. *Egrediamur in agrum, com-
moremur tantisper in villis: fruamur tempo-
re. En! bucolica tibia Mantuani Coloni
nos invitat: Nunc omnis parturit arbos,
Nunc frondent Sylvæ, nunc formosissimus Annus.*
Consonat Nafonis Calliope:

*Virgil.
Ecl. 3.*

*Omnia nunc florent, nunc est nova temporis atas,
Et nova de gravido palmite gemma tumet.
Et modò formatis operitur frondibus arbor,
Prodit & in summum seminis herba solum.
Et tepidum volucres concentibus aëra mulcent,
Ludit & in pratis, luxuriatque pecus.*

*Ovid. l. 1.
Fast.*

LEUCOTHEUS. Et quorsum invitas me hodie? in Acade-
miam fortè Platonicam, umbroso nemore celebrem, Veris de-
core amœnam, suoque silentio Minervæ amicam, quam Cimon *Plut.*
irriguis fontibus, & virentibus ambulacris in Philosophorum gra-

tiam exornavit. *MEL:* In Academiam te ducam hodie, non illam quidem Platoniam, sed illam, quam Pan, Pastorum DEUS, in pratis; quam in Sylvis Diana, volucrum, ferarumque Regina Philosophis crexit: verbo, in *Academiam Brutorum*, Sophorum discursu, atque decursu dignissimam. *LEUC:* Orexin movet Athenæum hoc novum, & paradoxum: sed quid dicent impalentes Timæo suo Platones? quid in litteratis Emporij togati Patres, si derelicto pluteo, Urbe egressos viderint, prata virentia, & amœna Sylvarum umbracula pervagari? *MEL:* Næ tu inani metu conficeris: Peripateticorum est ambulare: Philosophorum est incolere hortos, habitare villas, & nemora, non ut otientur, sed ut commodius studeant; non ut dediscant, quæ didicere in Urbibus, sed ut melius discant, quæ per Urbis tumultuosa incommoda discere non potuere. Oculos immerge profundius in Philosophorum vivendi methodum, & videbis Democritum Abderitem sub Platano philosophantem: Laidem Cyrenæum non nisi docentem in hortis, quos Rex Atalalus hunc in finem crexerat: cernes Palæmonem erudientem suos in pratis floridis, in quibus constructa habebant Discipuli sua tuguria: obstupesces Tullium, non minùs Philosophum, quàm Oratorem, Academiam suam crexisse in villis, aptâ ambulationibus porticu, & umbroso nemore celebrem: cui pro majori commodo Marianam addidit quercum, & Tusculanum secessum, loca disputationibus apta, unde *questiones Tusculanæ* à disputationis hoc Auditorio nomen traxere, atque originem. Omitto Anaxagoras, Xenocrates, Zenones, Carneades, Chrysippos, Diogenes, Solones, & innumeros alios, qui non nisi *inter densas, umbrosa cacumina, fagos*, & docere, & discere Philosophica placita assueverunt.

LEUC: Convincunt me testimonia, trahunt exempla: ambulabimus igitur disputando, & disputabimus ambulando, placeat hæc methodus, quæ jungit utile dulci. Et quia de Brutis discurrendi est animus, patere, ut tibi narrem Apologum, qui fortè filium nostro discursui. Habuere sua quondam Comitiam animantes Brutæ, quorum prospero successu animatæ volucres, imò & muti pisces paria in suis Regnis indixerant. Gens quælibet, ritu quidem, & ambientium studijs divisa, uno tamen animo, Democratix pertæsa, proprium sibi Monarcham deligere fixum habebat, ratum-

ratumque. Cohors pennigera Regni fasces, volatu venales, præter spem Trochilo deferre debuit: inter squamigeros Thetidis Proceres Delphinus natando Sceptrum præripuit. Quadrupedes sylvarum incolæ Leonem, fortitudine cæteris præstantem, ad solium elevârunt. Sed privata, pro Gentis cujusque meliori regimine, fuêre isthæc Comitia: Oecumenica hodie celebrata refro, in quibus Cartesio, vitam Brutis neganti, unanimi calculo, diem dicunt, & velut in Conditorem injurium, læsæque Naturæ reum pronunciant: Philosophis verò, rationem denegantibus, de novo litem intendunt, ac ad summum Philosophiæ Tribunal appellant.

MEL: Cartesij causam quod spectat, decisa lis est: hunc Peripatus dudum damnavit velut Philosophiæ Schismaticum, si non Hæreticum; hoc etiam in puncto ad ipsa Bruta relegat veluti monstrum: homo non est, qui ratione non utitur, sed contra rationis apertum lumen Bruta mera dicit Automata. Cæterum ratione careret, qui rationem Brutis adstrueret; hinc non est, cur Philosophis litem intendant: quadrupedibus Augiæ stabulum patet, non Stagiritæ Tribunal. *LEUC:* Accessum equidem nec petunt, nec optant: habent causæ suæ Patronos, sat magna in Peripato Nomina, quæ pro ratione Brutorum rationem totam perpendunt, ac veluti pro Aris, & focus digladiantur. *MEL:* Nempe, ut nulla sine proco fæditas, sic nulla sine Patrono fatuitas. Cum Conimbricensibus judico, longè à ratione abesse illum, qui rationem dat Brutis. His si fidem adstruere dubitas, Augustinum inter Doctores Augustum interroga, & opinionem hanc damnabit, velut hæreticam. Quære Eximium, & nominabit ab omni ratione alienam, & vanam: de Rhodes dicet adeò vesanam, ut non tam miretur, quàm obstupescat, non dedignari homines aquare sibi jumenta insipientia, eoque tantum doctiores videri velle mortalibus reliquis, quò essent bestijs similiores.

LEUC: Ignosce, præter morem Authorum convitia refers, non rationes. Ut ut tuum hac in Sententia totum me fatear, Authores tamen, quorum ingenti catalogo memoriam onerare piguit, omni emotos mente si dixeris, etiam Tullium, Romanæ eloquentiæ Principem, Senecam, aliòsque, quibus velut Oraculis thus adolevit Antiquitas, eodem dementiae stigmate notabis. Et ut; pro meo candore, te nihil celem, rationes

*Apud
Maurum
l.2. q.40.
Teste Del
Rio disq.
Mag. l.2.
q.20.
p.2. Summ.
Th. tom.
2. tr. 3.
l. 1. c. 5.
Phil. Pe-
rip. l. 2.
d. 2. q. 5.
S. 5. & d.
17. q. 6.
S. 4. §. 1.*

afferunt, experientijs certis tam ponderosas, ut nisi tribus litteris omnem historiam jugules, Tyroni minimè solvendas, Veterano non contemnendas existimem. *MEL:* Ponderosè tu equidem, si Superis placet. Agendum, si tantus fucus veritatem tibi obvelat, removebimus larvam. In medium affer rationum momenta, videbimus, num suus desit Peripato Theseus, qui jugulet hunc Minotaurum.

Brutor.
loquela.

Aristot.

Philo.

Trismeg.

a

L. 3. Inst.

c. 20.

LEUC: Si Voces sunt *notæ conceptuum*; si Sermo est *Mentis Frater*; si Oratio *Soror Intelligentiæ*, Brutis rationem inesse, vel ipsa eorum loquela faciet manifestum. Cujusvis speciei voces, à Natura concessas, attentius explora, & cum a Lactantio deprehendes, quòd sua sensa & communicent invicem, & voces ritè discernant. Sic Gallina invento piso, suos glutiendo convocat pipiones, clamore alio ad pastum evocat, alio congregat sub alas, & rursus diverso, si advolet milvus, fugam jubet capessere: sic agnus nulle inter oves oberrans balatum Matris discernit, & anxie quærenti occurrit. Cùm Æliano miraberis, quòd sicut diversæ hominum Nationes, ita & diversæ animalium species diverso Idiomate utantur: nam *rugiunt* leones, *mugiunt* boves, oves *balant*, *baubantur* canes, equi *hinniunt*, asini *rudunt*, *barriunt* elephantés, *oncant* ursi, *ganniunt* vulpes, *ululant* lupi, *gratitat* anser, *glociunt* gallinæ, *grunniunt* sues, *arensant* cygni, *clangunt* aquilæ, *pipit* passer, *perdix cacabat*, *coaxat* rana, *frendet* aper, *panthera caurit*, *hircus mutit*, *vagit* lepus, *hirundo trinsat*, *ciconia glœrat*, *rancant* cervi, *cucurrit* gallus, *orcant* lynces, *rancant* tigrides, *anas tetrimit*, pavo *pupillat*, *vespertilio stridet*, *cicada frimmit*, *corvus croitat*, *merops zizinulat*. Quid multitis? Zoopædiæ annales lustra, & sexcenta occurrent loquelæ ejusmodi testimonia.

Pet.

Greg. l.

15. de re-
pub. c. 5.

Alb. M.

l. 8. de

aul. c. 2.

Porph. l.

3. de ab-

stin.

Nunc leges, ut ad elephantis barritum, si fortè cecidit fallente vestigio, certatim convolent Adjutores: ut etiam piscis, elusis semel retibus, mox de periculo edoceat adnatantes, ut jam frustra quempiam illo die piscator expectet. Deprehendes, ut hirundo, non invitatum suo in nido hospitem frustra oppugnans, querulis vocibus mox convocet Sodales, quæ ocluso per luteos aggeres certatim ostiolo possessorem iniquum perpetuo carcere damnant, & puniunt: ut passer effusum in foro pabulum promulgans, socios ad lautas epulas secum invitet. Quòd si sermones istos minùs intelligas, crediderim enimverò, nunquam

te Ephesum frequentâsse, ubi Apollonius Tyaneus hanc linguam publicè est interpretatus: nec audiisse te Salomonem, a qui è suo evigilans somnio, & avium cantus, & animalium voces fertur dijudicâsse. Sed leviora sunt ista: hominum quoque linguam animalia intelligunt, & loquuntur. b Bovem certè in Bello Antiocheno dixisse referunt: *Roma cave tibi*: c alius in Antoniano urgenti se se reposuit: *non defuturum frumentum, sed homines, qui illud ederent, defuturos*. d Hyæna humanum sermonem assimilât, nomina Pastorum addiscit, quos subdolè è tugurijs evocatos necat, ac devorat. e Monedulæ, alatæ Hannonis præcones, ubique Dominum proclamârunt, ut DEUM: *Θεός ἐστὶν ὁ Ἀννοῦ*. Sed & corvus, f Tiberium Cæsarem, in foro salutabat quotidie: hinc, ubi Fatis concessit, super stratum magnificè Thalamum, præcedente tubicine, coronis undique, floribusque viam ornantibus, per humeros duorum Æthiopum bajulos ad rogam usque delatus est, Romano Populo ad exequias turmatim concurrente, & ingenium volucris devenerante. Quid jam dicam de elephante, animalium sagacissimo? quid de Psittacis, humanæ linguæ pene Magistris? g horum aliquis Litanias integras non rarò auditus est modulari: h alius Cardinali Ascanio totum symbolum, fidelitate Ephebis ætatis nostræ invidenda, memoriter reddidit. Fuit, i qui à milvo correptus in has subito voces erumperet: *S. Thoma ora pro nobis*: quibus veluti fulmine prostravit humi iniquum prædonem. Fuit, k qui è Regio Henrici D. palatio in Tamesin lapsus, *cymbam cymbam vel pro 20. libris clamaverat*: extractus à quodam, cum peteret mercedem, Psittacus Regi, *dare solidum nebuloni*, respondit. l Leonem Basilij Imperatoris Filium, & à carcere, & à morte liberavit ille, dum in convivio, lætis hospitibus, solus gementi similis exclamaret: *ἄι Κύριε Λέον, ἄι Κύριε Λέον*. m Fidelem hero, non Dominæ se se probaverat ille, qui Argum vigilem egit in absentia mariti: linceis oculis observabat hanc Isidem, cumque aliquando cum Matronis alijs clanculùm convivaretur, redeunti Domino & fercula, & pocula prodidit; quin & ipsissima verba retulit ales garrula. n elephantem quod attinet, Indico idiomate quemdam locutum ferunt, & ad quæsitâ respondisse non minus celeriter, quàm prudenter. o Ajax ille Regis Antiochi, flumen trajicere veritus, promisso gloriæ principatu, mox in fluvium

Idem.
 a *Apud*
Toftatum ad
c. 3. l. 3.
Reg. q. 11.
 b *Lud: vi-*
ves in
comment.
in l. 4.
 c *Liv. l. 24*
 d *Plin. l. 8.*
c. 30.
 e *Ælianus*
l. 14. c. 30
 f *Plin. l.*
10. c. 43.
 g *Schott.*
Phl. Cur.
l. 7. aff. 6.
 h *Balingen*
Zoopod.
tit. Educ.
 i *Nier. l. 3*
c. 11.
 k *Aldrov.*
l. 2. Or-
nith.
 l *Cedren. in*
Vit. Leo.
 m *Parado-*
xa Phys.
 n *Christoph*
à Costa in
hist. Ind.
 o *Plin. l. 8.*
c. 5.

vium ruit, palmam præripuit, relicto ad littus æmulo, qui non tam inediâ, quàm pudore amissæ Victoriæ periit. Illud mirum, quòd hîsce verbis Nierenbergius memorat: Elephas furorem Veneris annum non reprimat citiùs, quàm propolito per Magistrum exhortantem dedecore. *Illum animalium Regem, Sapientiâ vincentem Platones, Salomones Prudentiâ, illum ad indignas sordes, & ludibria dejici? quem hominibus, quem alijs Brutis fore sensum, si viderint Elephantem, cui thus adoleverant Druidæ, turpissima fœdari voluptate? vinceret cæca tela Cupidinis, imperaret amori, sic famâ immortalem, sic Alexandris parem fore.* His cicurantur Bruta, utinam & miferentur homines! MEL: Grates tibi dicerent Bruta, si loqui possent, tam egregiè perorâsti: sed fusiùs: hinc respondebo succinctiùs. Probant allata, Brutis inesse vocem, sed non sermonem: hic enim Stagirita teste, *solius hominis est*, utpote rationis index, & mentis Interpres. Quòd si has voces locutionem appelles, linguam eorum loqueris, quibus & Echo, & statua Alberti M. locuta dicitur, locutione scilicet analogicâ, quia à principio extrinseco proveniente. Cæterùm uti guttur variare clamores, sic eos discernere, & aures possunt: in multis accedit Ars Magica, velut in Tyaneo, non nunquam delirorum commenta, velut in Salomone. Alijs linguam solvit humana industria; alijs phantasiæ facultas practica: sic Psittaci non garrunt, nisi sæpius inculcata: sic elephantes leniuntur verbis, non quòd sensum intelligant, sed quòd inflexionem vocum diversam, certis gestibus, blanditiisque conjunctam percipiant.

LEUC: Non tantùm Sermo, sed artificiosa quoque operandi peritia Philosopho *veræ rationis* testis est, & interpres. Demus, illo carere Bruta, hanc qui negaverit, oculis caret, & quovis est Thamyra cæcus magis. Lustra mecum, si lubet hanc Brutæ gentis Rempublicam, & omnes me Musæ oderint, si artem ullam reperias, quam non apprimè, & exactiùs subin, quàm ipsi homines, Bruta exerceant, calcantve. *Textoriam cupis? Araneæ tela considera, & cum Plutarcho stupebis, ab hac Arachne subtilitate vinci Phrygiæ manus, arte ipsam Palladem superari.* Pensilia Bombycis Mausolæa aspice,

Arist. I.
Polit.
c. 2. & 9.

6. Ethic.
4.

L. de Solert. Animal.

Hier. Vida in Bombyc.

Ut fila legat, atque ordine ducat,
Mille legat, relegatque vias, atque Orbibus Orbes
Agglomeret, cæco donec se carcere claudat.

Et fate-

Et fateberis, quòd suam huic Artifici gloriam Damascus; quòd suas prætextas Consules, & Magnates, suas trabeas Reges, & Principes debeant, gratique adscribant. *Architectonica* prodigia cupis? Hirundinis, Alcyonisque nidos explora, & jurabis, ingenij vires à Dædalo hìc tandem exhaustas. Certè Stagirità dum quondam Hirundinem vidit, tam peritè temperare lutum, miscere paleas, collectam alis aquam aspergere, ore indefessò afferre materiam, sine columnis suspendere, plumco intus stragulo molliter vestire, nidi hujus castellum inter præcipua Mundi Miracula collocare non dubitavit. Iisdem accenset Plutarchus Alcyonis nidum; hunc enim dum videret, ex Aci spinis, mirabili artificio invicem implexis, ad instar scaphæ formatum, opus everti ab Æolo, mergique ab irata etiam Thetide nescium: dum aspiceret ostiolum ea arte elaboratum, ut omni animali, etiam Alcyone minori, imò ipsis undis esset impervium: dum sentiret ea soliditate firmatum, ut nec saxo, nec ferro diffringi facilè posset, admiratione abreptus exclamavit: *talem quondam oculis Phœbea vidimus Arce Deli*, corneam illam arcam, sine vinculo sic copartatam, ut inter septem Mundi Miracula reponeretur. Architectonica affinis est *Geometria*; hanc quoque vel ad Archimedis invidiam animalia callent: certè Alvearia apum dum attentius exploraret D. Ambrosius, obstupuit cellulas, hexagonas ad unam omnes, & lateribus quidem, ad Euclidis rigorem, æquales. Ælianus structuræ ordinem, uniformiter diffòrmem, delineatum sine circino, in tenebris elaboratum sic suspexit, ut ædes Apum stramineas, magnificis utriusque Cyri Palatijs artificio anteferre non dubitaret. Ægyptias fossas Historici celebrent, Creticos Labyrinthos Poëtæ decantent, sed formicarum castra Geometræ obstupescant. Majolus oculus testis, dum non procul Apuliâ incidisset quondam in talem Coloniam, urbem deprehendit, ad Matheseos apices quadrangularem: tam admiranda erat (Authoris verba sunt) laterum, & angulorum delineatio, ut artificum amussi, circinòque fabricatam putares: æqualis visebatur dimensio in longum, & latum: arcam in foro, & compita dividebant viæ orthogonaliter rectæ: fines ornabant horrea, portæ æqualibus inter se spatijs distinctæ, ut non ita admiratus sim ipsam Neapolim, quàm homo condidisset, sicut eam suspexi urbem, quam ratione carens animal peritè adeò

L. 9. hist.
c. 7. l. 10.
c. 33.

Choerontensis l.
desolert.
Animal.

In 4. Ge-
org.
L. 1. c. 59

Dier. Ca-
nic. Col-
loq. 5.

construxisset. *Muscam* si desideras, *Alauda* vincet *Amphionas*, *Orpheos* *Merula*, utramque superabit *Luscinia*, quam merito dicas *totius harmonice modulationis epitomen*: avis olim ob cantum tam pretiosa Romanis, ut servorum illi pretia fuerint, & quidem ampliora, quam quibus armigeri parabantur. Alit quoq; *Peruvia* volucrem, colore cinereo, clangorem tubarum tantillo rostro scite ad eum imitantem, ut à tubicine eam non aures, sed soli oculi discernant.

Kircher. musurg.

tom. I. l.

I. c. 14.

Plin. l. 10

c. 29.

Apud

Hazar.

T. 2. hist.

Eccles.

Eadem prorsus innoxia, instar *Pyraustæ* in flammis versatur, nec sine spectantium admiratione, non semel visa est, prunas avidè devorare. Sed non possum non meminisse illius *Muscæ*, quam *Magnus Hetruriæ Dux* magno olim *Kircher* exhibuit. *Phonasci* erant *Psittacus*, & *Molossus*, & hic quidem chori præfectus: qui ubi sonore *clavicymbalum* curavit, *Psittacus*, ad motis mox auribus, quasi tonum inde hausturus *psittacare*, canis, intentis in *Psittacum* oculis, latrare, ac ululare, harmoniâ ridiculâ quidem, sed simul ita mirabili, ut tantum non in extasim raperetur ipse, si adfuisset, *Arion*. Sed neque *Astrologia* animantes destituit:

L. 10. c.

21.

Ælianus

l. 1. c. 22.

Pierius

l. 6.

Gallos considera, quos nobis nocturnos *Natura* vigiles dedit: *Sidera* nôrunt, si *Plinio* fides, horasque interdiu, & *Phœbi* reditum matutino cantu denunciant. Ipsæ *Formicæ* sæpe *Astra* suspiciunt, ventos, & imbres præsentiant. *Cynocephalus* certè, dum circa *Æquinoctium* per intervalla horaria in ululatus magnos erumperet, *Trismegisto* si non *Magister*, *Author* saltem fuit, ut diem in 12. horas divideret, & horologijs subin sciatericis illustraret. *Formica Interlunio* quiescit, *Plenilunio* in opus incumbit, ab ejus conjunctionis die, non exit è latebris. *Aries*, ut *Author* est *Ælianus*, per sex hybernos menses in lævo latere capit quietem, dextro autem incumbit in *Æquinoctio* verno.

Hier. vit.

Scorpiones furunt *Lunâ* existente in *Scorpio*, *Sole* *Leonis* signum permeante febris corripuntur *Leones*. *Chymicam* nôrunt apes, hancque in mellê florum *Metamorphosi* tam utiliter, quam indefessè exercent.

Artem medicam quoque sine *Apollinis* ope didicerunt *Hirundines*, quæ *chelidoniâ*; *Cardueles*, quæ *euphrasiâ*; *viperæ*, quæ *foeniculô* oculos sanant. Sciunt *Perdices*, & *Merulæ*, quæ *lauri folio*; *Dracones*, qui *lactucæ succo* annum fastidium purgant. Callent *Cervi*, qui *sagittâ* vulnerati dictamno, à *Phalangio* læsi cancerorum esu; *corvi* qui à *Cameleonte* infecti *laurô*; *Elephantes*, qui *Oleastro*; *Ciconiæ*, quæ *origano*

gano virus inimicum depellunt. Exercent bufones, qui salivâ; Mustelâ, quæ rutâ se ad prælium armant. Sibi applicant canes, cum æstuante bile notâ herbâ sibi vomitum creant: Ursi, dum comesta fortè mandragora formicarum esu se se restitunt: imò stupidissimi Arcadiæ clitellarij, dum atra bile laborantes comedunt asplenon, splenisque finiunt tumorem. Silco *Piscatorium*, quam callida exercet vulpes, dum caudâ undis immersâ, admordentes caneros, pisciculosve, villosò veluti hamo, in crepidinem ejicit. Non commemoro *Venatoriam*, quam nôrunt, ad Dianæ delicias prompti semper latrantum manipuli: non *Aucupatoriam*, cujus specimen præbent Araneæ, dum muscâ in extensos casses improvidè incidente, mox ex insidijs, proruunt, retribus captam involvunt, involutam necant, enectam auferunt, & ubi suaserit fames, depascuntur. Id silentio præterire sine injuria animalium nequeo, quòd & homines ab illis discere non erubuerint. Palamedes certè *Grammaticam* à Cadmo inventam, V & Y litteris auxit, ex Gruum volatu, quo *per nubila textitur alis* Claud. l. 7 *littera, pennarumque notis inscribitur aër.* Non pauca *Botanicæ* arcana à Brutis didicisse fatentur Medici: ab Hippopotamo phlebotomiam, ab Iside clysteria se cognovisse chirurgi asserunt: ipsi Architalassi navis regendæ Artem à milvo, flexu caudæ iter suum per aëra dirigente, didicisse se gloriantur, *Naturâ* L. 10. *præmonstrante in aëre, quid in aqua fieri oporteat,* uti loquitur Plinius, c. 10. *Naturæ* celebris Encomiastes. MEL: Plinium *Naturæ*, te animalium probas Encomiasten: quid superest? nisi ut auritos etiam Arcades epomide ornes, ac in Academiam Brutorum, homines erudiendos invites. Sed falleris, aliò argumentis his navigas, quàm quòd vela intendis. Bruta agere *secundùm Artem*, concedimus, quòd agant *ex Arte*, negamus, & pernegamus. Ars enim, si Doëtorum Angelo credimus, est *ordinatio rationis ad finem*: quis autem Brutis adjudicabit rationis dictamen? quis cognitionem ad regulas certam, vi cujus efficiant opus utile ad finem intentum? nemo hercle, nisi Circeis præstigijs in Brutum penitus degenerârit. Agunt igitur *secundùm Artem*, opusque efficiunt, utut conforme regulis, non tamen elaboratum ad regulas. Casus est, naturalis instinctus, sive necessitas, quæ Artem & imitatur, & sæpe etiam superat: sic Protogenes de Arte quondam desperans, qua spumam anhelantis Molossi frustra expri-

Plin. l. II
c. 9.

mere conabatur, præ indignatione projectâ in tabulam spongiâ, ad miraculum, naturalem spumam expressit, *fortunâ, casuque Naturam meliùs assequente*, ut Author est Plinius.

LEUC: Non uno telo armata est pharetra: aliud profero, quod vel ipse suppeditat Stagirita, dum apibus, & formicis prudentiam tribuit, rationis filiam, quæ necessario vinculo connexam arguit rationem. Nec sanè immeritò; tanta enim tamque rara sagacitatis edunt specimina, ut Aristomachus Solensis annos omninò 58; Philiscus verò Thasius totam propemodùm vitam in observandis earum moribus bene consumptam esse existimârit. Percipe paucula, & in minimis maxima obstupescès. Apes monarchico reguntur Imperio, Regem à Natura ad Majestatem præ reliquis efformatum honorant, submissis in ejus conspectu aculeis: Imperia dispensanti obtemperant: domi excubijs Regem tegunt, foris comites suis præsidij protegunt: sublevant festum, eo confidente castra metantur unanimes, aberrantem inquirunt, Colonias transferentem sequuntur, eo capto capiuntur, dilabuntur omnes eodem occiso. Quid amplius? vesparum insidias, locatis ad portam excubijs, arcent: Aranearum furta, amaro glutine, alvearibus obducto prohibent. Magnificum Regi, alia alijs, conditioni proportionata cubilia exstruunt: labores ætati conformes, habitaque virium ratione dispensant: non exeunt, nisi Cœlo sereno, nec ultra passus 60, nisi præmissis providè exploratoribus. Hæ foris legunt mellis Ambrosiam, illæ domi in ergasterijs ceram conficiunt: in agris non dormiunt nisi supinæ, ne alas ros matutinus ad volandum reddat inhabiles: flante fortiùs Æolo, crura gravant lapillis, ne forsitan abripiantur. Illud mirum, quòd eodem tempore & comedant omnes, & eodem bombo veluti buccinâ, de Regio Imperio moniti, ad quietem concedant, eodémque signo ad labores denuò revocentur. Sileo alia, quæ admiratus est Vates ille laureatus, dum cecinit:

Virg. 4.
Georg. v.
219. &c.
Prov. c. 6
v. 7.

*His quidam signis, atque hæc exempla secuti,
Esse apibus partem divinæ mentis, & haustus
Æthereos dixere.*

Formicas quod spectat, Imperio Democratico regitur illarum Respublica; & quidem ad rationis leges tam exacto, ut haberent Solones ipsi quod discerent, Lycurgi, quod admirarentur. Quid enim

pos-

posset esse prudentius, quàm in hypogeis servare horrea, quibus hyemis egestati prospiciant? quid rationi conformius, quàm præmordere grana tritici, ne in germen protuberent; quàm Phœbo, ventisque exponere, ne humiditate terræ corrumpantur? super omnia tamen sic in industria eminent, ut Numen ipsum illas creet Magistras, nos velit esse Discipulos: *vade ad formicam, ô piger.* Caterùm imprudens forem, si hoc in loco silerem Elephantis prudentiam, quo, teste Tullio, *belluarum nulla prudentior.* Fuit, qui vas cupreum, dum à fabro malè resectum Domino reportat, mercedis locò verbera reportârît; denuò cum vase remissus, retulit resectum secundò, sed haustâ priùs aquâ sagaciter exploratum, probatùmque, ne mercedem alteram accipere cogeret. Fuit, qui à Venatore nimium pressus, dentium ebur sibi ultrò excussit, humique abjectum Venatori in prædam quæsitam cessit, prudentiùs fore ratus, si partis jacturâ se se totum servaret incolumem. Sed & cæteras animantes, ne suis defraudem encomijs, non minori prudentiâ præditas per epitomen tibi demonstro. Leo involutis unguibus ambulat, ne atterantur: vestigia in arena confundit, ne prodatur: in aprico fugit incessu gravi, & pro reverentia Majestatis lento: extra conspectum, & sylvarum latebris tectus, etiam lepores velocitate præcurrit. Cervus labente Aprili amissâ cornua, difficultibus abscondit sentibus, ne tam facillè inveniantur: hinc sinistrum, medicamentis præditum, à nemine hæctenus inventum asserunt: amissis cornibus in invias sylvarum latebras penetrat, noctuq; pascitur, quia inermis: dum denuò crevère arma, soli exponit, ut citiùs durentur: crassiori pinguedine dum corpus turgescere sentit, in opaca secedit denuò, ne minùs ad fugam habilis, à Venatoribus infestetur. Grues, cum serena favet tempesta, sinu volant lunato, surgentem ventum mox cuneato scindunt, ne rapiantur. Non dormiunt sine vigile, & ne huic sopor irrepât, uno stat pede, lapillum altero gestat, ut cadentis sono, & strepitu excitetur: Montem Taurum superaturâ, rostra calculis gravant, ne innato loquacitatis vitio se se Aquilis prodant invitæ. Boves, si fortè invadantur à fera, mox in orbem se glomerant, & cornua, ad instar valli, irruenti obvertunt: equorum contrâ greges, cum fronte se invalidos noscant, & ipsi in globum se colligunt, sed calcibus in hostem versis. Sileo sexcenta alia

Prov. l. c.
L. i. de
nativ.

Deor.

Justus

Lips.

cent. 1.

ep. 50.

Solinus

l. 23.

Gallenses
in Philos.

Plin. l. 9.

c. 42.

Prudentiæ non vulgaris argumenta, quæ quia tibi non ignota, superfedeo enarrare, ne repetitione prolixus, & prolixitate tibi fiam molestus. MEL: Ita est, non ignota recensentes: & si è Zoographis tam sedulo corrasisti hæc argumenta, eorum quoque legeris solutionem, quam & brevem, & facilem innuo. Stagiritam imprudentiæ postulat, quis quis veram prudentiam, *cognitioni finis, & media ad finem præordinanti*, conjunctam, ab eodem Brutis tribui judicat. Quis enim credat, Philosophum, quem è Jovis cerebro sibi datum, nec immeritò, adoravit Antiquitas, apibus è stolidissimo cerebro, quia bovino prognatis, carentibus corde, pulmonibus, cerebro, partibus ad discursum maximè necessarijs prudentiam adjudicâsse? adjudicavit utique, non tamen veram, sed analogam, non rationis filiam, sed simiam, instinctus nempe mirabiles, ac impetus Naturæ insertos, *qui cum sint quædam derivatio Prudentiæ Increatæ*, mirum non est, si prudentiæ humanæ speciem imitentur.

S. Ambr.
in Hex.

LEUC: Non me fugit, ab adversæ partis fautoribus solvi multa, cludi plurima per cæcos Naturæ instinctus, sed planè nescio, quo instinctu: an hic clypeus Philosopho dignus sit, penes te judicium esto. Id fidenter edissero, experientias ejusmodi multas bene, non omnes optimè, aliquas ne quidem congruè sic explanari. Quid enim Naturæ impetus in occulta, quid in futura possint? & tamen Bruta *præsagire futura, revelare abscondita, divinare occulta* est in confesso. Percipe Mantuanum Baptistam, de pennigera gente sic canentem:

L. 5.
Alphons.
Virg. 2.
Aldrov.
in proleg.
ad ornith.
l. 10.
c. 29.
L. 8. c. 28
L. 10.
c. 23.
Jer. c. 8.
v. 7.

*Astra etiam, pluviâsque docent, & certa dierum
Tempora, & annorum: sic Ver cognoscit Hirundo:*

Alcyones hyemem. Ejusdem Mantuæ laureatum Decus sic de Ciconia: *Cum Vere rubenti candida venit avis.* Coturnices adventu suo, & habitu, utriusque æquinoctij tempora indicant. Authore Plinio Philomela cum æstivo solstitio colorem mutat, & vocem. Eodem teste Hirundines, demisso volatu, indicant pluvias: Formicæ, dum suis se se cavernulis continent, præsagiunt tempestates: mures ruinam domûs præsentientes, tempestivè in aliam migrant: hinc est quod Hirundo quoque *Thebarum tecta subire negat*, utpote sæpius capta, ab hostibus sæpe vastata. Sed quid à profanis Scriptoribus testimonia veritati conquirò? dedit omni exceptione majus Jeremias, dum di-

xit:

xit: *Milvus in Cælo cognovit tempus suum: turtur, & hirundo, & ciconia custodierunt tempus adventus sui.* Dedit, Princeps Hulsiticus, dum de equo pronunciavit, quod procul odoretur bellum: in quæ verba Pineda: hoc ipsum profectò est, quod Plinius ait: *presentiunt pugnam*, tum etiam pugnae successum, id quod non paucis exemplis est compertissimum: sic Cæsaris equi paratas in eum præsensere insidias, futuramque necem, pertinaci abstinentiâ, & quod mireris, etiam lacrymis indicârunt: sic Principem Valentinianum, pridie quàm periret, consuetus non admisit Sonipes, sed præter morem ferociens, erectis etiam pedibus repulit indignantem. Denique & suo calculo hoc confirmavit D. Ambrosius: *solent vultures, inquit, mortem hominis quibusdam signis annunciare: cum enim lacrymabile bellum acies inter se instruunt, multo vultures sequuntur agmine, eoque significant, quod multa hominum multitudo, bello casura sit, futura præda vulturibus.* Sed illud pene superat fidem, quod fide dignissimus Philologorum Princeps, Justus Lipsius, refert de cane, quem Justiniano Principe Bisantij in publicum produxit Agyrta; hic annulos, à confluyente populo in acervum congestos, jubente Domino, cuique suum restituit: eodem quærente, quinam dives, qui pauper, quæ virgo, quæ vidua, singulas prehensâ veste divinavit Augur adeò felix, ut locò Apollinis Delphici cum, si vidisset, adorasset Antiquitas. Illud denique Miraculo propius, quod de Simia Bengalensi, Posteritati relictum legimus. Admirata est ejus Artem divinatoriam Mogorensis Aula, dum annulum Regium, in sinu ludentis parvuli clam depositum, à Simia mox inventum, Regique restitutum vidit. Sed tunc stupore pene obriguit, dum congestis in Urnam variarum Legislatores nominibus, Simia juberetur illius nomen seligere, qui legem omnium optimam in Orbe tulisset. Illa quippe, dum modò extraheret Mahometis, modò Lycurgi, nunc Cami Japonensis, nunc Húmoi Sinenensis Nomothetæ probrosa, Mundóque infausta nomina, olfactu explorata mox laceravit indignans: Moysis Israëlitici Ducis schedulam rejecit solummodo: folius Christi nomen, miris gestibus adoravit, latisque tripudijs Christianam legem professâ est optimam, Christumq; Legislatores Legislatorem DEUM. Ejusmodi Prophetas, si plures aleret nostra Religio, non indigeret Apostolis, ut per Orbem totum brevi temporis spatio pro-

Job. c.
39. v. 25.
l. 8. c. 42.

Lips.
epist. ad
Belg.
cent. 3.
ep.
Amian.
30.
l. 5. hex.
c. 23.

pagaretur. *MEL*: Saulem esse inter Prophetas, quondam fuerat paradoxum: quid dicam, si tu hirundines, equos, & simias prophetico afflatus Spiritu defendas in tuo Peripato? apage insulsa, quæ quia nimia, se se ultrò evertunt. Si argutari sic libeat, non rationem modò, sed intellectum plusquam humanum concedas Brutis, necessum est. Nunquid enim

*Nos aper auditu præcellit, aranea tactu,
Vultur odoratu, lynx visu, simia gustu?*

Quis, quæso, Mortalium conficiet mel, ut apes? quis herbas dignoscet frangendo ferro, pellendis vcnenis, reparandæ Juventæ idoneas, ut pica, mustelæ, serpentes? quis futuras pestes præfagiet, velut ciconiæ? tenendum igitur primò: quòd sicut vis plastica omnem industriam superat, ac rationem humanam, non quòd intelligat, sed quòd intelligentis DEI sit instrumentum, ita non absimile quidpiam de virtute Brutorum æstimativâ censendum est. Non inficior 2dò, vim sensitivam animalibus esse magis subtilem, atque ideò ad elementorum influxus, præviásque qualitates percipiendas, magis idoneam, cum sint mentis exortes, neque sensus intellectûs ministerijs sic occupentur. Tenendum denique, non rarò occultas à Genio Stygio misceri præstigias: vidi, dum etiamnum puer Palladis merebar stipendia, equum ejusmodi, supra Pegasus occulta quæque divinantem, quem tamen ad rogos damnatum, Stygiòque Alastori jugalem datum, brevè Fama vulgaverat.

*Augusta
Vind.*

a

*Apud
Toletum
P. Claud.
Frere*

b

*in Theor.
physic.*

Metaph.

S. 11.

concl. 3.

c

Plin. l. 8.

c. 1. 2. &

3.

LEUC: Non adeò tuæ me adversum Sententiæ fateor: ne tamen penitens subscribam, mira in Brutis obstat disciplinæ capacitas, quam sine rationis adminiculo vix persuaderes, *quamvis ipse tuo Phæbus loqueretur ab ore.* In historijs scio te nec peregrinum, nec hospitem, hinc selectiora tantum in medium affero, tuo, si lubeat, calculo enucleatius dijudicanda. a Quid exiguo mure videri posset ad disciplinam ineptius? & tamen, ad heri Imperium, candelam hospitibus præferre doctus est, oculto teste Magno Alberto: b Sacerdos, quem mirata est quondam Helvetia, felici prorsus Magisterio, sic instituit murem, & felem, avem, & canem, ut cymbalo convocati, illicò ad cænam se sisterent, rarâque concordia, sumptis ex eâdem scutellâ cibis se se reficerent. c Quid elephantis mole magis inconditum? & nihilominus visi sunt ambulare in funibus, saltitare ad

nume-

numerum: imò & litteras quoque Romanas proboscide bellissime exarare. Regem habuit India, quem docti sunt Elephantis submissis genibus adorare, coronam porrigere, ad instar custodum corporis per vices in statione succedere, itaque vigilias agere, ut ne ad ictum quidem oculi dormitarent. Quid efferratus Leone? & tamen *longa dies homini docuit parere leones*. Certè Æliano teste, Leones in India sic cicurantur, ut habenâ duci, & ad venandos hinnulos, cervos, apros, sylvestres tauros, ac onagros, canum instar agi, sine periculo, queant: sic Hanno Carthaginensis, primus ille jubatâ ferociâ domitor, leonem aluit, mediastini instar, vasa portantem: Marcus Antonius, triumphos Cybeles æmulatus, indomabiles domuit, junxitque in curru effrenes, freno moderante, leones. a Quis Equis esse ingenium neget? si videret satellitis subire officia, submissis genibus sessorem recipere, nunc tela humi jacentia, nunc enses, mordicus humo sublatum, hero porrigere? si cerneret ad equitis nutus, nunc ambulare, properare succussum, currere: nunc gesticulari, pyrrhichas agere, nunc bibere vina, nunc convivari? b nôrant uti hoc ingenio Crotoniata, dum Sybaritarum Bucephalos, more Gentis luxui, & chorcis assuetos, inflatis tibijs, animârunt ad saltus, sicque sessores his tripudijs excussos, hostili ferro ad unum omnes interemerunt. c Canibus docilitatem plusquam humanam inesse miratur, testaturque eruditorum facillè Primas Justus Lipsius, dum Lovanij canem fuisse memorat, qui litteras collari insertas, accepto signo, Bruxellam deferebat in notas ædes, eodémque die responsorias referebat, fidelissimus non modò, sed & celerimus nuncius: dum alium vidisse se scribit, qui Bruxellis, corbe sibi appenso, & ferebat in macellum pecunias, & carnes pro pecunijs referebat: contigit, ut in reditu quondam canes alij, odore, faméque excitati, prædam sibi deposcerent; mox ille demisso in terram corbe, per gyrum ad usque vulnera propugnare depositum, fugare hostes, dum tandem multitudinem victus, & ipse una irruere, partémque de præda capere, ne saltem mercede locata fidei fraudaretur. Quid dicam? de pennigerâ Gentis misa capacitate? d Tabellarios alatos egère cornices, & columbæ: Venatores leporum, vulpiúmque Aquilæ, & Milvi. e Alphonsi Regis candidissimus corvus venabatur nigros Neapoli: f Perdices sibilò sub vesperum revocatæ, suevère focias, nondum cicures,

Ælian. l. 2. c. 4. II
L. 17.
c. 26.
 a
Plin. l. 8.
c. 42.
Busbeq. ep. 3. leg. Turc.
Scaliger.
 b
Lips. ep. ad Belg. cent. 3. ep. 57.
Lipsius ibidem.
 c
Idem ep. ad Belg. cent. 1. ep. 44.
 d
Marthes Rex Ægypt. Æli. l. 6. de animal. l. 7.
Idem l. 40. 26. apud Ind,
 e
Perottus apud Aldrov. l. 12. c. 1,

f domum reducere in Insula Chiu. Sileo Psittacos humanæ vocis
Nicol. de æmulos; Picas, de quibus sufficiat illud Poëtæ: g
Nicolais *Pica loquax certâ Dominum te voce saluto:*

l. 2. na- *Si me non videas, esse negabis avem.*

vig. ori- MEL: Frustra fatigas ingenium, si hîsce experimentis, inge-
ent. c. 8. nium Brutis esse contendas. Discunt, sed ut amentes, sine men-
 g te: operantur, sed velut infantes, non ex ingenio, sed ex phan-
Martial. tastico genio: apprehendunt, non dijudicant doctrinam: agunt,
inXenijs. non quod sciunt, sed ad quod per phantasmata pœnis, præmiis-
 ve impressa, & suo nunc ordine excitata, determinantur. Age
 enim, si Brutis ejusmodi Magisterium adstruis: cur equus ad
 numerum saltare doctus, non etiam hinnulos instruit? capacitas
 igitur ista non arguit discursum, sed acquiritur virtute memoriæ,
 per connexionem phantasmatum, repræsentantium actiones varia-
 s, vel connexas cum objecto jucundo, quo invitantur, vel
 cum molesto, quo conturbantur. Quod animantium aliqua sint
 cæteris sagaciores, ex nobiliori virtute phantastica provenire
 Philosophis est manifestum.

LEUC: Quod si mira disciplinæ capacitas in Brutis non
 arguit rationem, arguet forsitan Ethica, cujus vel in virtutibus
 observatæ, vel in vitijs neglectæ specimina, a quæ ac in homini-
 bus, passim historiæ referunt. *Superbiæ* ectypon jure dixisses Bu-
 cephalum, qui regijs tumidus phaleris non nisi Alexandrum, his
 spoliatus quemvis admiserat è stabulo calonem. Pavo super-
 biæ symbolum, pene exhibet Cœlum, dum se evolvit in gy-
 rum, nec sine tumore, oculata caudæ ostentans firmata, etiam
 Iridem contemneret, nisi pedes deprimerent tumorem. Leo
 quoque fastum egregiè prodit, dum hesternâ se se prædâ refi-
 cere, regiarque Majestatis in via comitem habere solitarius de-
 dignatur: Philomelam ambitionis arguit Plinius, nam certant
 inter se, inquit, palamque est animosâ contentio: victa finit
 morte non rarè vitam, spiritu priùs deficiente, quàm cantu.
Vindictam sumpsit Elephas ille, qui à parvulo fortè lapide impe-
 titus, dissimulatâ non nihil injuriâ, brevè ex improvîso sublatum
 proboscide lapidem, sic in pueri frontem illisit, ut è vestigio con-
 ciderit mortuus. De canibus memoriæ proditur, quòd, com-
 missio ad Thessalonicam cruento prælio, tantâ rabie in hostes
 Latinos sint debacchati, ut etiam sepulchris conditos eruerint.

Rhodij

L. 10.
c. 29.

Lips. ep.
ad Belgas
cent. 1.
ep. 44.

Rhodij 50 Molossos ante Urbem locaverant nocturnos excubitores: hi Christianos exules blandè excipere, barbaros, inauditâ ferociâ, laniatos soliti sunt trucidare. Sed nec Leo impunè læditur: *vulneratus* inquit Naturæ Encomiastes Plinius, *observatione mira percussorem novit, & in quantalibet multitudine appetit: eum verò qui telum quidem miserit, sed tamen non vulnerârit, correptum, raptumque sternit.* Crocodili lacrymæ, velut *perfidia* insignes tefera, jam in commune proverbium abière: utpote quæ non alio fine funduntur, quàm ut misericordiâ motos, & in auxilium propiùs advolantes, perfidus hostis decipiat, deceptosque dilaniet. Sed & Vulpem *sua hypocrisis* dudum fecit infamem; dum esuriens tantâ calliditate in aprico se se mortuam simulat, ut allectas propiùs ad illudendum sibi aviculas, certatim capiat, rapiatque mox redivivus Impostor. *Injustitia* palmaris ream se se constituit Perdix, dum ex ovis, clam furto subductis, excludit alterius pullos, adulterina Mater. Fucos, alvearia expilantes, ad restituenda damna frustra obligant apes: Cocyx dudum suspensia meruit, dum alienis ovis clanculùm devoratis, sua substituit, ut excludantur à Matre, turpi dolo deceptâ, in ejus commodum, qui non modò in alienos pullos crudelis, sed & in suos fuit inmitis Noverca. Stellionem Medici *invidia* arguunt, utpote qui non tam fame, quàm livore adactus, detractam hyemis pellem, ipse devorat invidus, ne præsentissimum relinquat, morbo comitali afflictis, remedium. Struthio, an *stultitiâ* se magis infamem, vel *impietate* execrabilem reddat in Brutorum Republica, non facilè divinârim: stoliditatis certè palpabile specimen illud est, quòd quidquid tangat, lintea, ligna, lapides, continuo devoret: imò: si inconditam corporis molem levi frutice condant, existimat se latere bardum hoc animal: crudelitatem ejus notavit hominum patientissimus, dum dixit: *duratur ad filios suos, quasi non sint sui.* Vitij hujus se se focias jungunt Viperæ, & Scorpiones, venenata animalium probra; dum illæ nascentes, rupto ventre, Matrem enecant: ex istis Mater undecim scorpiones enixa, decem continuo devorat, undecimo, quasi in tanti sceleris vindictam esset superstes, & Matrem quoque continuo devorante, ut planè dubites, an Mater sit dignior talibus filijs, an filij tali Matre. Cæterùm communis fama *Salacitatis* accusat Hircos; *gulositatis* voraces Ardeas; *impudentiæ* Canes; *timiditatis* Cervos; & Lepores

Ali. l. 3.
c. 17.
ex Theophrast.

Job. 39.
Plin. l. 10
c. 62.
idem l.
11. c. 25.

Alb. M.

pores. Sed magna licet sint animalibus vitia, non tamen minores ideo habent virtutes: *Charitatem mutuam*, totius Ethicæ facillè basin, pro viribus sustentant cervi, dum fluvium trajecturi, singulorum ordinatâ serie succedentium, sustentant capita, solo Duce erectum verticem tenente, dum ab ultimo mutatis vicibus sustentetur. Squilla benevolam operam nisi Pinna sentiret, dudum fame jam periisset. Hæc quàm infelix suâ est cæcitate, tam felix est hoc pisciculo comite: nam stimulante fame totam aperit oris concham; pisciculos audaciùs ingressos ubi Squilla animadvertit, levi moriù dat signum Pinnae, quæ compresso rictu, quidquid inclusit, exanimat, prædámque cum fidei socio dividit. *Pietatem* charitatis filiam coluit Mater Ciconia, quæ Francofurti nidum, flammis correptum, fortè intuita, cum nequidquam undam, rostro allatam, in Vulcanum evomeret, tandem anxia circumvolare, ligna decerpere, denique alis desuper expansis tamdiu suffocare, dum unâ cum pullis se tumularer hoc amoris incendio, veluti digno sepulchro, quia Phœnicum rogis gloriosius coruscante. Sed à pietate Matris minime degenerat digna tali Parente soboles: nam teste Solino *eximia quoque inest pullis Ciconiæ pietas*; quæ tanto temporis spatio, & ipsi alunt Parentes, quantum in educationem impensum sibi gratâ memoriâ recolunt. Imò piscis, de quo Divus Ambrosius, imminente periculo natos in alvum, velut asylon, deglutendo demittit, superato periculo egerit salvos, atque incolumes. Sed nulli pietate cedit prudentissimus Elephas: siquidem Junior, absque Lycurgi legibus, Seniore summo colit honore, à periculis servat, in fossam fortè delapsus, injectis fruticum fascibus, tanquam per scâlas extrahit festum, senioque gravem: senior reciproca benevolentia studia desiderari minimè patitur: nam pullos, fluvium tranaturi, super dentium eminentias portant, juniores præmittunt, ne majorum ingressu intumescens alveus, mergat debiliores. Sed non unâ virtutis laureolâ contentus est, plures & meretur, & petit: *obedientia* specimen cupis? & ecce! *Elephante nihil obtemperantius*: nam *hominis imperio semel subjectus, omnia ei præbet obsequia*, si Philostrato fides est. Non minore *observantia* Regem suum adorant Apiculæ: de his Mantuanus Apollo: *Regem non sic Ægyptus, & ingens Lydia, nec Populi Parthorum, aut Medus Hydaspes*

Plin.l.2.
c. 11.
l. 2. c. 5.
Georg.4.

Obser-

*Observant. Rege incolumi mens omnibus una est :
Ille operum custos, illum admirantur, & omnes
Circumstant fremitu denso, stipantque frequentes,
Et saepe attollunt humeris, & corpora bello
Obiectant, pulchrâque petunt per vulnera mortem.*

*Manfuctudinis exempla desideras? & elephantem rursus Stagirita L.9. hist.
animalium omnium dicit mitissimum: nam teste Plinio, homini ob- c.46. l.8.
vio in solitudine, & aberranti placidus demonstrare viam dicitur. Sed c. 4.
luculentius mitem hanc indolem obtupuit Roma, dum cerneret
parvulum, proboscidem petulanti stylo pungentem, subito ab
elephante correptum, jam jamque excutiendum in aëra, auditis
tamen sociorum lamentis, humi depositum molliter, quasi sa-
tis haberet, hoc metu puerilem audaciam castigasse, ut inquit
Pierius. Clementiam magnanimitati conjunctam si optas, utrius- in Hier.
que cetypon in Leone conspicies: nam Hagiographo attestante, l. 3.
fortissimus bestiarum ad nullius pavet concursus; imò clamore solo, Prov. 308
ut D. Basilius Author est, omnes terrefacit, multas quoque solo v. 30.
rugitu in vestigio sistit, atque exanimat. Sed fortitudinem D. Basilius.
tantâ tamen clementiâ temperat, ut hoc ei elogium dare non Hom. 9.
dubitet Plinius: prostratis parvit, & ubi scivit, in viros prius, quàm in l.8. c.16.
fœminas fremit, in infantes non nisi magnâ fame. Credit Lybia intel-
lectum precum ad Leones pervenire: captivam certè Getuliâ reducem au-
divi, multorum in sylvis impetum à se mitigatum alloquio, ansam dicere,
se fœminam, profugam, infirmam, supplicem, animalis omnium generosissi-
mi, caterisque imperantis, indignam ejus gloriâ prædam. Fortitudinem
Leoninæ non imparcem demiratus est olim Alexander Macedo
in caninâ Albanîæ sobole, dum illam vidit, ad apros, & ursos,
veluti viribus suis indignos, non sine contemptu jacere immo-
tam, ad leones immisos, ac elephantes, veluti hostes, magna-
nimo robore digniores, mox surgere, horrentes corporis villos
erigere, ingenti latratu intonare, demum irruere, horrifico du-
ello lacescere, tandêmque assidua rotatos vertigine solo afflige-
re, ad casum illorum tellure concessa, ut Author est Plinius. Seduli-*

*tate non robore præstant Bombyces: dum
Nulli operum immunes, dum omnes est cernere passim,
Noctes, atque dies niti præstante labore,
Et quasi de palmâ summas contendere vires.*

*Hier. vi-
de in
Bomb.*

a Quin, inquit Aldrovandus: sunt, qui dum alios *labore vincere student, in medio opere immoriantur.* a *Continentiâ* præ reliquis se se celebres reddunt Turtures, bigamiam omnem exossi: *Castitate* Apiculæ, jure à M. Varrone dictæ *aves virginææ, Musarumque volucres*: b non enim *Corpora segnes in Venerem solvunt, nec fætus nixibus edunt.* c *Simplicitate* celebrantur Columbæ, Serpentes *prudentiâ* dum aurem unam terræ affigunt, alteram caudâ sapienter obturant, ne exaudiant vocem *venefici incantantis.* *Abnegationis* quoque encomia retulit Leo ille Barcinonensis, e qui, ut furiosos nimium iræ impetus moderaretur, tam violento se se imperio compressit, ut subito moreretur, fortior utique dum se, quàm dum fortissima vicit animalia, prostravitque. Sic amorem quoque cœlestium nos docet Uranoscopus piscis, à juniore Tobia captus: nomen traxit ex omine; nam unicum oculum gerens, quo Cœlum spectat, erecto semper stat corpore, quasi nobis oggereret illud Ovidij. f

*Os homini sublime dedit, Cælumque tueri
Jussit, & erectos ad Sidera tollere vultus.*

Etiam *Crucis amorem* (qui in hominibus rarus) reperiri in animalibus Author est Nierenbergius. g Ait ille, Avem Indicam esse (cui nomen *Hoitziltotlus*) exiguam corpore, sed prudentiâ quadam incredibili præcellentem: quæ posteaquam adoleverit, proceram arborem quærat, in qua, quoquo potest modo, crucifigatur: siquidem affixa rostro, ex ea se suspendit, ac per semestre spatium, aut jejuna, aut mortua illi adhæret, donec vitalis ejus resfloreat annona. h Sed *fidelitatis, & gratitudinis* decora si prætermittam, de Brutorum Ethica nihil dixi, vel parum. Speciali memoriâ celebratur canina species, quam *homini fidelissimam* testatur Plinius; Lypsius verò exemplis confirmat, uterque de Brutorum Republica optimè meritus. Aluit canem Lypsijs Avia, qui ab ægrotantis thalamo, vi nulla depelli poterat, diu nocturneque fidelis vigil; vix illa Fatis concesserat, cum ille ululans, reductâ caudâ, in hortum se proripit, pedibus scrobem leniter fodiat, se se ingerit, & sine Domina vitæ pertæsus, pariter vivere desiit. A Cadavere Pyrrhi cujusdam avelli canis non potuit: cum efferretur, is insilire in lectum, cum deponeretur in rogam is pariter se se ingerere, & unâ cum hero fidelis victima in cineres redigi. Titio Sabino, Romæ in carcere interempto,

ac in

ac in scalas Gemonias projecto, canis fidus affecla astitit, tam horrendos in ululatus erumpens, ut populus turmatim afflueret, objectoque pane inconsolabilem solaretur: sed ille arreptum frustulum cadaveris ori nequidquam admovere, in Tyberim projectum sequi, adnatare, se se supponere, ac sustentare frustra conatus, tandem cum Domino mergi, demergique, fidelitatis inaudita relicto etiam hominibus testimonio. Fuit, ut Author est D. Ambrosius, qui Domini, de nocte interfecti, Parricidam, dum turbæ inmixtus, cadaver orto sole accederet, incredibili rabie corripere, prosterneret, donec ultrò Authorem cædis se fateretur. Illud mirabile, quod nostri temporis celebre Nomen, Ascetas inter, commemorat: Herum in Bacchi orgijs, more malè recepto, larvatum fortè læserat catellus imprudens, hunc ubi detractâ mox larvâ agnoverat, inexplicabile dictu! quàm ille ejulare, adprendo veniam petere, baculum ore prehensum castigare, dum tandem mœrore confectus contabuerit potiùs, quàm exspirârit. Hinc est, cur *Massanissa salutem suam custodiâ canum vallârit*: cur *Caspiadas turba canum non segniùs acres exsiliat ad lituos, pugnasque capeffat heriles*. Sed gloriosa latrantum vestigia pro Viribus æmulantur animantes etiam cæteræ: quis nescit Bucephalum, utut vulneribus prope exanguem, viribusque exanimem priùs Fatis non succubuisse, quàm Alexandrum è medijs hostibus extra teli jactum, conatu ultimo, posuisset? meritis proin, ut eidem erigeretur Bucephala Civitas, gloriosum simul Mausolæum, & gratitudinis regiæ monumentum. Androdus Leoni, extractâ è pede spinâ, dederat sanitatem, Androdo, in circo Romano leonibus objecto, vicissim hic reddidit salutem. Macario Hyænæ benefactori ophthalmico pro mercede mox obtulit ovinam pellem. Aquilam novimus, quæ in duello cum serpente, à messore liberata, mox liberavit ipsum liberatorem, hydriamque venenato potu plenam, amicâ inimicitâ ter ab ore excussit: sed ne virtutes Brutorum comemorans ipse vitium perissologiae incurram, abrumpo; satis ad intentum dixi, si non abunde. MEL: Non imprudenter præoccupas: sat cognita fusiùs recensenti, aurem præbere benevolam Eutrapiæ, vel si mavis, patientiæ virtus est. Tam multa dicenti, præcipuum excidit. Omisisti novum pro animalibus Coelum, omisisti Or-

Valer.
max. l. 9.
c. 13.

Gellius
noct. at-
tic. l. 5.
c. 14.

cum,

cum, hunc poenam pro vitijs, illud pro virtutibus præmium. Cur dubitas? Bruta, quæ apothecosi jam decorâsti, Olympo excludere sine injuria nequis: Ecce! quænam in avia tua te Philosophia deducat. Sive vitia probet, sive virtutes, calumniam infert, per illa Brutis, per has hominibus. Umbram igitur virtutis, & vitij, sive motiones quasdam à Natura ingenitas, quibus species stabiliter respondent, inesse Brutis dicendum est; utpote, cum vera virtus, & vitium ijs solummodo convenire possit, qui delectu, suoque arbitrio operantur.

MEL: Falleris, si meam hanc esse asseras Philosophiam: sum interpres, non Author, ut tu sis Magister, ego Discipulus. Scio virtutem brutis tribuere sanæ mentis non esse, quia patenter falsum: sed & scio, quod hæc omnia in cæcum naturæ instinctum refundere, non videatur esse Philosophi, quia patenter durum: age enim, Chryssippi canem considera, & videbis, ut persequendo feram ad trivium delatus, exploratis odoratu duabus semis, mox tertiam sit ingressus, hoc equidem, a si D. Basilio credimus, discursu syllogistico determinatus: *fera quam persequor, aut hac, aut illa, aut ista divertit parte: atqui non hac, non item*

a
Hom. 9.
in hex.

b
P. Nier.
hist. nat.
l. 9. c. 44.

c
Apud
Lyps. ep.
ad Belg.
cent. 1:
ep. 44.

d
S. Ambr.
l. 5. de op.
6. dier.
c. 8.

e
Lud.
Gran. tr.
de creat.
Mundi
c. 14.

illam istâ abiisse viâ. b Indiæ Simias attentius contemplare, & videbis, cum barbaris pro pecunijs ludere, in lusu victores suos civilitate minimè barbarâ ad Oenopolium invitare, iisque de parto lucro potum liberaliter solvere: & quis ista per solos naturæ impetus solvat, nisi unâ dissolvere velit totum Peripatum? Actiones singulas Philosophicâ trutinâ perpende, & in Stoicum migrabo totus, nisi finem deprehendas in singulis, propter quem operantur: nisi media palpes utraque manu, quæ eligunt consequendo fini maximè opportuna. c Pro teste canem adducit Plutarchus, qui amphoræ oleariæ insidiatus, cum superius angustam, nec satis plenam intueretur, tamdiu conquisitos à se lapillos in lecythum injecit, donec assurgeret oleum, & ipse lambendo, satisfacere gulæ posset. d Cancer, ubi ostreas videt, hiantem conchâ, radiantem Phœbum admittere, mox ex insidijs prorumpit, lapillô instructus, quo clanculum injecto, conchylij portam reddit sibi patentem, sicque pro libitu chelis extrahit prædam, malè custoditam, quia malè clausam. e Astutius more suo se se vindicat vulpes, pulices, custodes domesticos, exosâ. Sensim se se undis

undis immergit capite tenus, eo fine, ut fugientes turr ratim hospites florente ramò, quem ore tenet, veluti asylò, excipiat, exceptòsque demergat, ut planè dubites, an ingeniosius sumat vindictam, an comòdiùs depellat molestiam. Erinaceo jure subscribas pro lemmate, *Nil sine fine*. Hic duplicem portam latibulo præstruit, Boreæ unam, alteram obversam Austro, ut hoc flante obstruat unam, illo molestius tumultuante obstruat alteram: idem penui suæ in hyemem provisorus, maturis jam fructibus Pomonæ atria lustrat, ibique per decidua se se poma volutans, onustus redit cum spolijs, totus ipse quantus quantus, spoliator simul, & spoliium. Canes Ægyptij non nisi carptim, & per intervalla Nilum degustant, ne suam longiori morâ levantes sitim, Crocodilis ad fluvij crepidinem latitantibus restinguere cogantur famem. Quid dicam de Polypo? eligit ille media, non minùs apta ad se tuendum, ne præda fiat, quàm opportuna ad decipiendum, ut prædam faciat. Nam hostem cum metuit, subtus saxa desidet tutus, eorùmq; colorem sic induit, ut cum Batto in saxum obriguissè diceres: sicque pisces majores fugit, minores fallit; hos enim, velut ad saxum incautiùs adnantes brachijs suis ceu retibus carpit, capítque. Quid de Aquila, non oculis modò, sed & ingeniò acutissima? Testudinem ut venetur, testam ad saxa allisam frangit, uti malè sensit infelix Æschylus, cujus calvitie decepta Aquila improvisum prostravit, decepitque, cum ipse Fata decipere niteretur. Sed & Ardea Falconis insidias vitatura, *notasque paludes deserit, atque altam supra volat Ardea nubem*. Quòd si hostem superiorem se conspicit, resupino in tergora rostro, velut acuto longòque spiculo, excipit cæco impetu in se ruentem, transfadigit, vincit, vel saltem non moritur inulta. De Perdice sic Stagirita: *cum ad illius nidum accesserit quispiam, provolvit sese ante pedes venantis, sicque allicit hominem ad se capiendam, usque dum pulli effugiant: tum & ipsa avolat, revocatque prolem*. De eadem Plutarchus: *assuefacit pullos, urgente aucupe jacere supinos, injectaq; corpori glebâ velut tegumento fallere indagantes*.

S. Bas. in Hex. hom. 9.

Plin. l. 8. c. 10. Idem l. 9. c. 30.

Aldrov. l. 20. c. 8. Ornith. Virg. l. 9. hist. c. 10.

L. de solert.

Quid igitur mirum, si, quòd Cosmographi asserunt, Nationes sit invenire sub Coelo, qui in Brutis rationem colant humanâ longè majorem? quid mirum, quòd Barbarorum non nulli pro Rege recipiant Canem, ejusq; nutibus obsequantur? quid mirum, quòd Caligula Sonipedem suum creaverit Consulem? sed pro comple-

mento seruiat stratagemata, quo Simia Julij Imperatoris non ingeniosè minùs, quàm lepidè suum consecuta est finem: castaneas, calido contactas cinere, ut à foco cleperet illas, catum obvium arripit, mutuatisque illius pedibus, velut opportunâ fuscinulâ, cunctas harpagat indemnis, non sollicita de alieno damno, sed de suo emolumento læta, quia satiata. Jam ego te per omnem Stagiram adjuro, quid de his omnibus Philosophus sentiat, cordatâ mente ediffere. Si adversâ partis Tribunal appellem, lis pridem decisâ est: ex cæco ignorantia alylo depromentur mille instinctus, Naturæ determinantis impetus sine fine, antipathici, sympathicique effectus sine numero, quibus, velut Ajacis clypeo, impugnantium tela non tam elidunt, quàm eludunt. Avicula, inquit, pro construendo nidulo colligens paleam, non cognoscit mediij proportionem, sed apprehendit merissimè *nidum & paleam*, & quòd præ lapide attollat paleam, Naturæ instinctui in acceptis referat, oportet. Sed age, an modus hic arguendi Philosophum notat, qui dignus sit Athenæo? an hæc agendi methodus principium deceat, quòd cognoscitivum voluit Creator? quòd operationes mirabiles, si nostro non arguant simile, saltem non notant toto Cœlo dissimile? age, an conformius hoc rationi, quòd Bruta, quæ videmus, non appetere media, nisi præcognito fine; quæ cernimus, assumere utilius medium præ minùs utili; quæ hisce oculis intuemur, discernere à noxio utile, an, inquam, conformius hoc rationi, quòd non agant, nisi per instinctus sympathicos? Superi! quæ sympathia ad famem, qua Hirundo cibum famelicis defert, nec absomit, ipsa pulis omnibus magis famelica? qui instinctus, quo canis ad Venatoris imperium mox relinquit feram, quam prius instinctu avidissimo persequeretur? evertatur Hercle Peripatus, pereant Athenæ, si non nisi per cæcos impetus nostra discurrit Philosophia. Impunè suis Automatis triumphare jam potest Cartesius; quis impugnabit, nisi quòd operationes nostris analogæ principium arguant proportionatum? quis propugnabit animalium vitam, nisi quòd agendi modus sine vita explicari non possit, præterquam ab ijs, qui si non vitâ, ratione saltem destitui convincuntur.

MEL: Enimverò si tam potenter, quàm ferventer, pro domo tua Cicero perorâsses, manibus, pedibusque in tuam irem Sententiam. Sed utut non dixeris nihil, non tamen, me Judice,

dice, dixisti totum? Naturæ horres instinctus, & ego, ut fatear, averfor: quid igitur? an admittendum censēs, à Brutis cognosci media, prout utilia sunt ad finem? an judicas, quòd apprehensio prævia, de medij proportionē, ad judicium illa determinet comparativum? an ad Discursum, vel quod inde fluit, electionem etiam liberam medij propter finem? apage monstra Philosophiæ, quæ non nisi hæreticos post se trahunt abortus! quid sentiendum igitur? adverte animum, dum paucis tibi meam cupio perspectam mentem. Nî vehementer me fallunt illa, quæ in medium attulisti hæctenus, homini in suam Sententiam non penitus obstinato, & suadent, &, ut reor, persuadent, etiam ab Avicula non tantum cognosci paleam, sed & convenientiam paleæ ad talem finem: quod autem hæc non cognoscat per judicium comparativum, dabimus adversæ parti, nec inviti: quia evincit ratio, & pene dixissem, requirit fides. Media igitur tenenda via est, ut vites Scyllam, nec tamen incidas in Charybdim. Dicendum firmiter, cognosci ab Avicula medij proportionem, non quidem judicio, sed apprehensione quadam proportionatâ, qua necessariò determinetur ad appetendum hoc potius medium, quàm illud, ad tollendam potius paleam, quàm lapillum. Hoc autem modo, an in phrasi scholasticâ Bruta agant propter finem formaliter, sed imperfectè, de nomine lis est, quam ad Orbilij trutinam ventilare nec libet, nec licet.

LEUC: Beatè; nam medium tenes: utrique parti das aliquid, neutri concedis totum, felix Arbiter, quia elicis ex falso verum, & vias asperas componis in vias planas. Sed ecce! ad viæ metam nos sistit Discursus: præsto est villa, ambulationis tuæ, ut audio, plerumque terminus. Placet situs; nec ipse, reor, Tullius hoc jure Tusculum averfaretur. Quod illi nomen? quænam origo? quis loci Mœcenas? MEL: Nomen *Villa nova* loco indidit Novitas: originem debet Philosophiæ; nam fuit Thomaso, inter Sophos illustre Nomen, qui suis studijs accommodârat sylvestre hoc Athenæum. Et quia cum nomine cultum quoque induerat D. Thomæ Angelici, etiamnum Sophi, Villam ejus honoribus consecravit, unde in hunc diem quoque audit *Villa Angelica*, ejusque insignia, *Bos mutus*, in frontispicio visuntur. Hic Sophus illustris, ubi Fatis concessit cum tempore, hæredem loci scripsit Peripatum, cujus usibus etiamnum servit, nec

rarò Philosophis præbet gratum in æstu umbraculum, in curis animi levamentum. Hæc de origine loci, illius situm, exploratore oculo, propiùs arbitremur. En! in Orbem plantata vi-
ret, séque gyrat hæc sylvula, & quia ambulacris umbrificis exornata, Peripateticos ad disputandum invitat, obviæ semper occurrunt ferarum variæ species, quæ dum saltum hunc animant, Dianæ gaudia, Sophis præbent jucundos discursus. Illic erecta sunt vivaria, hîc aviaria, suis ornata Philosophicis excedris, quæ virentibus arborum ramis inumbrata, tam concinnum disputationi aperiunt Lyceum, ut nihil vel ad acuendam Ingenij vim efficacius, vel ad excitandum voluptatis sensum, illecebrosius fingi possit. Excurrit hoc nemus in pulchritudinis raræ pomarium, quod prata amœnè ridentia conjungunt Villæ. Sed & striduli amnes, lymphæque crystallinæ, ut vides, liquidam aspergunt animo voluptatem: nec desunt lacus, divitesque piscinæ, quæ Sophis varia in discursum offerunt experimenta. Et ecce! stamus ad villæ hortum, in quo superba sit Chloris, si magis venustum pro sua Regia, petat decorem: hîc oculos recreat florum varietas, ibi alvearia Philosophorum alliciunt discursus. Verbo: non video, quòd in campis Elysijs quidquam finxerit fabulosa Antiquitas, quod hoc in loco non offerat suis Cultoribus Naturæ amœnitas.

LEUC: Si tantus foris est villæ lepos, quanto interiùs abundabit? Eja! ingrediamur. Quam habet porta epigraphen?

MEL: Genio loci accommodam:

Este procul tetrica, curarum tadia, larvæ:

Nam sacra hîc regnant otia, læta quies.

En! in portæ cacumine Bos volat alatus, mutum Angelici schema: nam noveris, hunc Angelum in Philosophia, dictum à Condiscipulis *Bovem mutum*, eò quòd plura cogitaret, quàm diceret: nec dissensit ipse Professor Albertus Magnus, nam *Bovem mutum* esse asseruit, ad cuius mugitum, fore, ut contremiscerent Tartara, & obstupesceret universus Orbis. Sed Stoam Angelici ingrediamur: Stoam nomino hanc ædificij Aulam, nam affixis symbolis refert Angelicum Herculem, Brutorum omnium Domitorem, quia affectuum Expugnatorem; verè Stoicum, quia Apathicum; Victorem Mundi, quia Victorem sui. En! hîc Hercules profligat Hydram, cum titione accenso in fugam dat
foemi-

foeminam: ibi domat in ira Leones, & Tigrides: hinc Arcades debellat, industriæ clypeo; ibi expugnat Cameleontes, demissionis Christianæ exemplo. Hic Epicuri asseclis Alvearia monstrat hoc lemmate:

Alvear ecce! Schola est; sed & est Apis ecce! Magistra:

Doctores Bruti discite, Bruta docent.

Ibi Formicæ symbolo pigros instruit Endymiones, affixâ Epigraphæ.

Informem hac formâ pigrum Formica reformet:

Prospiciendo famem, prospiciendo fami.

In Aulæ fronte cernis Doctorem Angelicum, inter Bruta medium, omnium examinantem virtutes, & paradoxas stupentem proprietates: è Brutorum virtutibus Sophorum colligit vitia, & ut affectiones brutas domare discant, suo invitat exemplo; verè Sophus, quia appetituum Domitor, & Imperator sui: lege ejus Imagini incisum Elogium.

*Angelum vides, & Hominem,
Quia vides Doctorem Angelicum.*

Mirare Metamorphosin!

Ex Bove muto Apicula:

Nam ex ejus cerebro tot prognatæ Apiculæ,

Ut Doctorem Mellifluum crederes,

Nisi Angelum induisset,

Ut dici posset Angelicus.

Angelus erat, antequam esset Doctör Angelicus:

Angelorum Discipulus, & pene æmulus fuit.

Ejus Ingenium nemo hactenus totum novit:

Qui omnia scivit, Ingenij sui limites nescivit.

Dixisses Philosophiam illi infusam, non acquisitam,

Aristotelem didicit propemodum sine Magistro,

Vix eum Aristoteles sine Doctore didicisset.

Dubium est inter Sophos,

An ille plus Sapientiæ, an illi plus Sapiëntia debeat?

Ostendit in Angelico, quid tota posset:

Implevit illius Ingenium, nec explevit.

Strupesce hunc Bovem mutum:

Qui doctius silet, quam omnes Sophi loquantur:

Qui suo silentio facit disertum Orbem.

Mirare hunc Bovem mutum:

Quem in caelestem Zodiacum Sapientia transtulit,

Nam ejus pectori affixit Phœbum,

Ut sciret imposterum Orbis,

Solstitium observandum esse in Tauro.

Verbo:

Mirare hunc hominem, quia Angelicum:

Cujus Theologiæ Summa, quam scripsit,

Est Philosophiæ Summa, quam vixit.

Cujus Vita

In corpore supra Naturam:

Cujus Dominium

• Unius in solidum, quia in se ipsum:

Cujus Dominij fructus

Est Concupiscentia domita:

Cujus Dominij Gloria,

Est sui ipsius Victoria:

Abi Philosophæ, sed ita abi,

Ut post concupiscentias tuas non abeas,

Sed à voluntate pessimâ avertaris,

Et convertaris.

LEUC: Cuperem ego, ut hanc Aulam Angelicam nonnulli è Philosophis perlustrarent: quid putas, illis diceret Apis Angelica? MEL: Ne dubita, aculeum figeret: diceret, Bruta ratione carentia, sic rationi operari conformiter, ut Philosophi (satis graves) rationem illis tribuere minimè dubitarent: & Philosophos, satis multos, ratione præditos sic rationi operari difformiter, ut Bruta omnia rationem illis negare non formidarent. Prò pudor! exclamaret, animalia, si possent, Cælum raperent, cum Sophi volutentur in carne, & sanguine. Diceret Brutis minimè brutis: lustrate Academias, fors reperiet Elephas nonnullos Philosophos, quibus neutiquam Prudentiæ salem invidet: fors amaro hinnitu uni vel alteri exprobraret Bucephalus: Ecce! tra-beatus iste in Peripato Adami Pronepos, factus velut unus ex nobis.

C. 11. & 35. Hæc diceret Apis Angelica. Ego ab Isaiæ Oraculo non penitus exemptum, reor, Peripatum, quo homines ob varia vitia nunc

nunc vocavit *Leones*, & *Urfos*: nunc *Dracones*, & *malas bestias*. Illud pessimum, quòd sæpe superent Brutorum vitia, nec adæquent tamen virtutes. Erigite Athenæa ferina Cohors: non deerunt Discipuli, postquam Philosophis per Jobum hanc DEUS publicavit Sententiam: *Interroga jumenta, & docebunt te.* Priùs sub disciplinâ vestrà creentur Ethici, quàm in Peripatum mitantur Philosophi: *Vade ad Formicam, ô piger!* & disce priùs industriam. Lascive, columbæ genitus imitare, & dedisce crocitare cum corvis, & grunnire cum porcis. A Serpente prudentiam hauriant, si qui prætectati etiamnum Philosophi. Gratitude canum imitetur propago Stoica: *quis enim non erubescat?* exclamat os plenum Ambrosiâ, *quis non erubescat gratiam bene de se merentibus non referre, cum videat etiam bestias refugere crimen ingratitude?* & illa impertita alimonia servant memoriam, tu non servas salutis acceptæ. Imò, eodem teste, omnibus animalibus innatum, salutem tueri, & cavere, quæ nocent: *solus homo non prospicit æternam salutem.* Audite denique, quod in suis mox prolegomenis, uno ore, clamitent Bruta: *nolite fieri sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus.* Pudeat sanè: ut ait Christianè Seneca: *pudeat ab exiguis animalibus nos trahere mores; pudeat, Christianam Philosophiam, Brutorum Ethicâ indigere, qua priùs formentur à Brutis in homines, quàm in Peripato creentur Sophi.*

C.1.27.

Ambr. l.
1. de offic.
c. 7.Apud Pe-
rald. t. 1.
de vitijs.
tr. 5. de
Aced. c. 1

LEUC: Apparet sanè, quàm sit utilis Philosopho virtus, sine qua nec inter Bruta illi concessum vivere. MEL: Imò non utilis modò, sed necessaria unicè est Sopho virtus: tot enim alit in corpore bestias, quot numerat mentis affectiones; harum erit infame mancipium, nisi virtutis freno se probet Magistrum, si non Apathicum, saltem nostri temporis Stoicum. Virtus, quæ specifico nomine Ascetis est abnegatio, frenum injicit tumultuantibus bestiis, non extirpat, quod esset nimium; sed domat, quod necessarium. Quid gloriosius, quàm cicuratos, & dociles domi alere Leones? quàm Elephantes habere in sua subsidia armatos semper, & ad nutum paratos? sed ejusmodi Hercules rari natant, qui titione accenso septemplex debellent Hydram. Angelicus est, qui suo Sophos exemplo animat, non Sophos verò Apis aculeo sugillat, hoc Peripato affigens Satyricon.

SATY-

SATYRICON
 ACULEATÆ APICULÆ,
 A SOPHO ANGELICO
 PERIPATO AFFIXUM,
 Contra Peccatores Pseudo-Peripateticos

De quibus Spiritus Sanctus :

*Hi sunt, qui segregant se animales, Spiritum
 non habentes : secundum Desideria sua
 ambulantes in impietatibus.*

Ep. Judæ v. 18. 19.

*Rumpe Vinculum,
 Muta hætenus Natura!
 Non enim sufficit murmurare bombo:
 Sed obturatas Sophorum aures,
 Mellito opus est vellicare aculeo.
 Rumpe vinculum,
 Da linguam, quæ dedisti Prudentiæ limam,
 Ut illos acuam,
 Qui habent linguam, non tamen limam,
 Sophi irrationales.
 Audite igitur, nec miremini,
 Quòd Animalculum loquar:
 Loquuntur plura jam Animalia;
 Ipsimet scitis, cùm vos auditis.
 Illud potiùs miror,
 Quòd loquamini toties, ratiocinemini nunquam:
 Ut meritò Bruta vos dicerent Bruta,
 Vera loqui si possent:
 Et homines Bruta non dicerent Bruta,
 Vera loqui si vellent.*

Loquar

Loquar igitur,
 Ut mutos vos instruam, loquentes corrigam,
 Et primâ vice jam aliquid discatis.
 Nec indigna sum, hoc Auditorio, Pallas:
 Nam illa nata ex cerebro Jovis,
 Ego nata ex cerebro Bovis,
 Nullo discrimine,
 Cùm & ipsum Jovem legamus fuisse Bovem.
 Ad vos legatam me ablegat
 Brutorum Respublica,
 Non ingratham reor,
 Quia Apem cum melle, & sine felle,
 Nisi quòd fortè figam aculeum.
 Ad vestra vota, quàm sint devota nunc referam.
 Vos esse cupitis Bruta, & illa homines,
 Ut rationis usu vestrum corrigant abusum.
 In comitijs audita causa,
 Data suffragia, decisa lis est.
 Pantheræ, & Tigrides, vestro intuitu mansuetæ,
 Societatem non abnuunt:
 Nam ab hominibus tam inhumanis,
 Belluinam discunt ferociam:
 Poteſtis docere,
 Quomodo magis possint nocere.
 Auriti Arcades
 Suis non refragantur suffragijs.
 Nam agnoscunt,
 A suo genere, vos non degeneres:
 Sciunt,
 Ex eodem vos trunco descendere,
 Ex eadem Arcadia oriundos,
 Ex eodem stipite natos.
 Gaudent similibus similes,
 Nam præter vocem nil deest,
 Quin glorientur,
 Se vobis pares, vos illis.
 Sed & nefrendes,
 Vestrum non dedignantur consortium:

Academia Brutorum.

*Nam cum vos audiunt tam saepe grunnire :
Cum vos vident in volutabro tam saepe volvi,
Mores notant Sui similes constanter.*

*Hinc praestupore exclamant,
Ecce! quasi unus ex nobis!*

Siliquas aestimant,

Cum his tam avidè, vestrum repletis ventrem.

Hac vota ceciderant ad vestra vota :

Nam cedebat haec vobis trias,

Sua libenter subsellia in Brutorum Republica.

Sed reclamantur cetera animantes :

Nam vestra horrent consortia,

Ne Bruta esse bruta dediscant,

Et ab hominibus discant, desipere infra Bruta.

Protestatur Columba,

Castoque gemitu detestatur incastos ructus.

Ipsi Corvi cadavera deferunt,

Et in vobis quaerunt, magis foetentem praedam.

Elephas

Hos quoque Sophos miratur,

Quibus nullum in cerebro cerebrum ;

Et tot Entia, sine Scientia,

In Peripato damnat superflua.

Formica

Increpat segnes moras,

Quibus teritis tot celeres horas,

Consumentes utile tempus,

Inutiles consumpti à tempore :

Dum tandem consumptis tot sumptibus,

Nil nisi inane Capitolium restat,

Vacuumque Diogenis dolium,

Hac cum Epigraphe :

Nos sine fruge fruges consumere nati.

Ipsi Canes

Ingratam detestantur perfidiam :

Timèntque, ne tam crudo consortio incrudescant.

Stupefcunt, quòd allatretis Nutritios,

Quòd mordeatis hospites sicuti hostes,

Quòd dente Cynico, etiam agnitos laceretis Astæonas.

Pavo

Centum oculis vos videt cætos,

Et tamen centum Argis magis superbos.

Miratur,

Quòd sine sŷrmate tumescant pedes,

Et in fimeto erigi queant cristæ.

Equus, & Mulus

Vos cuperet Nabuchodonosores :

Nam si essetis Bruta, minùs essetis bruti :

Non enim hæc edunt, ut vomant, neque vomunt, ut edant.

Non enim hæc bibunt supra mensuram,

Multò minùs mensuram bibunt sine mensura.

Ipsæ Viperæ

Venenata hæc averfantur sædera :

Nam à vobis ictus, nemo hæcenus sapuit.

Vobis esse affectum, jam est esse infectum :

Vobiscum vivere, est vixisse.

Verbo : vos respuunt Bruta,

Quia nihil ingenij, nihil ingenui in vestro genio notant.

Hinc

Si vultis illorum Societatem,

Deponite hominum vitia, assumite Brutorum virtutes.

Antequam in Academia Brutorum sitis Magistri,

Estote priùs Discipuli :

Jumenta docebunt vos.

Estote prudentes, sicut Serpentes :

Simplices, sicut Columbæ :

Estote industrij, sicut Formicæ,

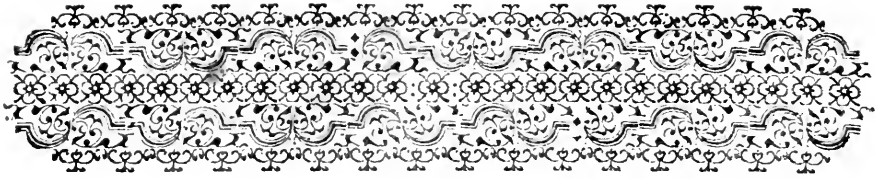
Casti, sicut Apiculæ.

Abi Viator :

Et esto Apis, si sapis :

Sat sapis,

Si infra Bruta nunquam desipies.

ARIADNE PHYSICA,
Seu
 DISCURSUS VI,
De
 MAGIA PHYSICA.

LEUCOTEUS. Theseum me cupis hodie, cum filium porrigas in Ariadne. An Minotaurus fors alit Physica, novumque Sophis aperit labyrinthum? *MELANDER.* Ita est: labyrinthum aperit Magia Physica, quem ingressi jam plures, egressi sunt pauci, quia exitum ab ingressu mox perdidere. Nec immerito labyrinthum dixero hanc Philosophia partem curiosissimam: quot enim in Cretico fallaces gyros, ancipites anfractus, viarumque implicitas ambages quondam obtupuit fabulosa Antiquitas: tot in Magia Physica reconditos meatus, difficiles flexus, & errores profus inextricabiles admiratur Philosophia. In illo à Minoe conclusus est Minotaurus: in hac Chymaræ stabulantur, & Hircocervi, Minotauris omnibus magis mirabiles. In illo, quò magis ad interiora hospites deduxit curiosa aviditas, eò magis seduxit: in hac, quò profundius tentas anfractus, eò tentaris periculosius, dum in ea sensim prolaberis avia, in quibus, nisi *Dædalus ipse dolos tecti, ambagesque resolvat, cæca regens flo vestigia,* de exitu penitus desperandum. En! Magiæ Physicæ symbolum in labyrintho; cui pro
 lem-

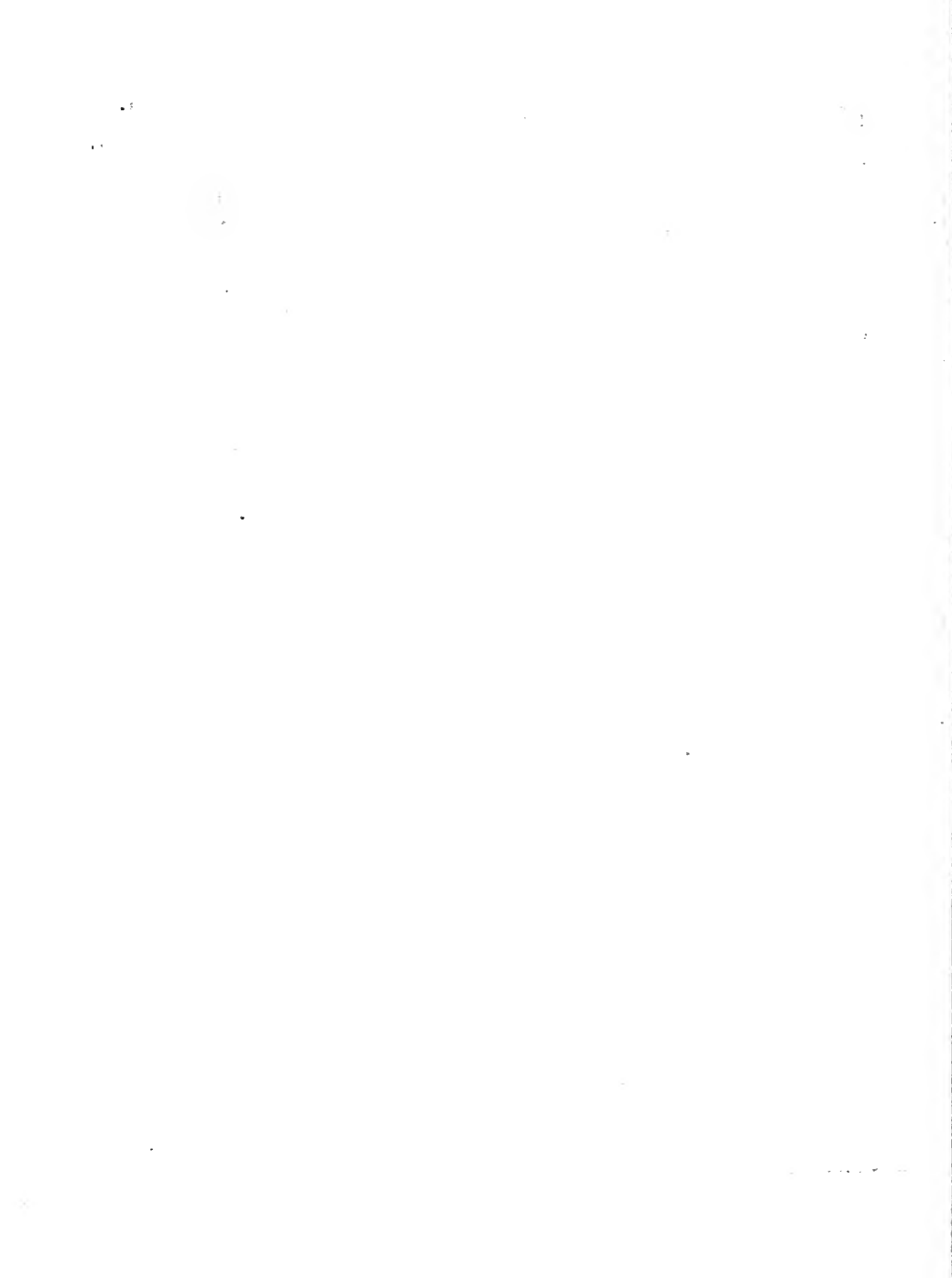
Aneid. 6

elige.

S. Bonaventura. Sophus mirabilis, quia Seraphicus; nam à puero Religionis devotus, Philosophiam non nisi Seraphicam audire voluit; audit Parisiis, tantà ingenij famâ, ut Magia Physicâ mira, ad miraculum usque revolveret: ipse natura miraculum, de cuius inadvole Alensiv; ejus tunc temporis Professor: Sic est verus Israelita, in quem nec a-damnis videtur peccasse. Ex Surib.

G. R. del. I. M. Gutwein sculps. A. V.

Iemmate subscribes pariter; *labor intus*: ut adeò non malè Philosophi, hanc Scientiam dicant in pugno, *reconditam Arcanorum Naturæ notitiam*, & quasi *supremum Sapientie creatæ apicem*, in quem, qui easêre Minervâ propitiâ, cognoscunt mira, quæ popellus stupet, hianti ore, velut miracula. Id verò *mirum* appellat Peripatus, quod admirationem movere potest: porrò in admiratione plura concurrunt: primò quidem ignorantia causæ, vel circumstantiæ; ita intuens fortè Eclipsin, causam si ignoret, ac modum, admiratur. 2.dò Objectum solet occurrere novum, atque insòlitum. 3.tiò, datur quædam mentis suspensio cum consideratione rei intentâ, ita ut ferre iudicium metuat, velut magnitudine rei paradoxæ oppressâ. 4.tò Supervenit inquisitio latentis causæ, qua cognitâ oritur delectatio: rara enim, & nova delectant, quia augent Scientiam. Ejusmodi subin notitiâ qui gloriantur, quæ neque in medijs, neque in fine supremo Legislatore contraria, Magi sunt, volo dicere, Naturæ silentis Aruspices, qui retro cortinam hausta attonito Orbi produnt Oracula; Magi sunt, quibus in labyrintho Naturæ pro Ariadne ingenium, pro filo eruditus servire solet discursus.

LEUC: Et talem Theſeum in D. Bonaventura mihi deprædicas? MEL: Neutiquam talem, sed meliorem, quia veriorrem. Fatetur ipsa Magia, labyrinthum Naturæ ab hoc Sopho ita detectum, ut omnia caperet, ipsum Nemo. Nam dum Magiæ resolvit mysteria, se ipsum fecit mysterium: Magiam novam in suo dedit ingenio, quia inter Naturæ Miracula ipse maximum Naturæ Miraculum. Audi, quod Ariadne Physica huic Theſeo meliori Elogium.

*Quod omen, putas, præfert ille,
Cujus vel solum Nomen,
Bona spondet futura.*

*Imò non spondet:
Dat per se ipsum bona præsentia,
Qui sic spondet futura:*

*Quasi verò
Quid melius venire possit,
Cum ipsemet jam adest præsens
Bonaventura.*

Sed tamen meritò gloriatur hoc nomine,

Ariadne Physica.

*Nam sic vitavit mala præterita,
 Ut non haberet, cur timeret ventura.
 Quippe tam bonam sortitus est animam,
 Ut Adamus vix in eo peccaverit,
 Vix ipse in Adamo.*

*Rediisse visus ad novum Innocentiæ Statum,
 Qui veteris Adami haberet nihil.*

*Miraculum fuit Naturæ;
 Nam quæ alijs impedimento,
 Huic erat incitamento,
 Quæ in cæteris lapsa,
 Surrexit in Bonaventura,
 Qui in Statu Naturæ lapsæ,
 Statum vixit Naturæ puræ;
 Imò purius vixit, quia sanctius.*

Miraculum fuit Naturæ:

Nam

*Mirantur ingenia omnia
 Unicum illius ingenium,
 Quod sufficit Scientijs omnibus,
 Cùm vix illi Scientiæ omnes sufficerent.
 Dixisses,*

*Non didicisse illum Philosophiam,
 Sed habuisse innatam.*

*Adeò Naturæ exhausit mysteria,
 Ut nullum restaret, quod exhauriret,
 Præter se ipsum.*

*Illud Miraculo majus,
 Quod bis natus, & semel solummodo mortuus.*

*Nam primâ vice vix natus Mundo,
 Morti mox destinatus,
 Sepulchrum reperisset in cunis,
 Nisi Mater, quæ illum peperit Mundo,
 Genuisset etiam Cælo.*

*Infantem pene jam mortuum,
 Vovit Religioni renasciturum,*

*Ni moreretur.
 Factum, ratum.*

*Sic sacratam meliori jam vitæ prædam
E mortis faucibus Mater eripuit,
Vera Mater,*

Quæ præter vitam mortalem dedit & immortalem.

Sic cæptam ex voto vitam,

Deinceps duxit devotam:

Mori se credidisset, si Cælo vivere renuisset.

Magnetem dixisses,

Adedò omnis quies illi irrequieta,

Dum in portu Religionis

Tandem invenit polum.

Intravit, nec ampliùs exivit,

Nam malè exire volenti, nulla patet alia porta,

Nisi qua ducit ad Tartara.

Intravit, nec ampliùs respexit;

Sed aspiciendam venturis ad portam

Hanc reliquit Epigraphen:

Si speratis bona ventura,

Sequamini Bonaventuram.

LEUC: Appositè: sed inferiùs audiemus te de hoc ite-
rum: nunc naturalis Magiæ pande armarium, quo tora me cu-
riositas rapit. Et ecce! jam in Symbolo ostendisti Magnetem,
in Magnete prodigium Naturæ: filum porrigere cum Ariadne:

Cur trahit, & trahitur Magnes? mihi dicito causam:

Sidera cur sequitur, quæ Sophus ecce! fugit?

MEL: Acu tangis difficultatem, cùm tangis acum Magne-
ticam: hujus virtus, quàm passim est omnibus nota, tam est igno-
ta: nam quidquid dicunt Sophi, divinant, & in illa plus miran-
tur, quàm de illa philosophantur. *Sideritidem* à ferro, quod at-
trahit, appellant Sophi: *Herculeum Lapidem* alij, eò quòd ferrum,
metallum rerum omnium domitrix, veluti novus Hercules sibi
faciat obsequi. *Heracleon* ab Heracleâ Patriâ alij indigitârunt.
Curiosa, imò portento proxima ejus inventio, cujus gloriam
Fortuna, quia cæca, casu dedit opilioni: hic circa Heracleæ Ur-
bis confinia, cùm pecus fortuitò duceret, derepente sensit pedem
lapidi, ipsùmque lapidem soleis, liberali, ut solet, ferro armatis,
adhærescere. Obstupuit ille, quod putabat prodigium: lapidem
sultu-

sustulit, & inventionis honore contentus, illum tradidit Peripato dijudicandum. Et ecce! mox Philosophica ubique fora perstreperere, judicia judicijs certare, nullo emolumento, nisi forsan raucedinis: nam adhuc sub Judice lis est, ut planè paradoxum hunc lapidem non immeritò dixeris ingeniorum cotem. Kircherus Philosophiæ curiosæ Proto-Parens, & vel ideò præ cæteris gratus, quia plùs cæteris eruditus, multis explicat Thaumaturgam hujus lapidis indolem. Prolixioris discursus dabo compendium pro discursu. Asserit imò hujus lapidis Patriam, Regionem omnem; utut validissimos Europæ Magnetes, in Norvvegia progenerari sit in comperto. Asserit 2dò hunc lapidem, Jani Bisfrontis symbolum, quia qualitate præditum bifor- mi, qua veluti geminâ facie contuetur geminum Polum, Australem scilicet, & Borealem. Hinc si filo illum suspendas, quietem non capiet, usque dum invenerit, in plaga sibi beneficâ, amicum Sidus. Asserit 3tiò, hunc lapidem virtute prodigiôsâ sic agere per spheram, ut ferrum attrahat, vel sibi similem Magnetem: hanc virtutem alij in qualitate, in corpusculorum effluvijs alij constituunt, idiomate pro diversis principijs diverso. Hinc si Magnes liber, & exiguus, ferrum verò grave, vel alligatum, Magnes accurret ad ferrum: secùs, obsequio mutuo, ferrum advolabit ad Magnetem, gratóque spectaculo in aère pendulum hærebit.

LEUC: Et hoc, nî fallor, illud erit Miraculum, quod in Mahometis sarcophago, virtute Magneticâ suspenso, obstupescunt Lunaticæ Noctuæ, Turcas intelligo, qui suas sic depereunt tenebras, ut etiam naturalem Philosophiæ Lucem penitus averfentur. MEL: Rectè advertis: sunt nempe decipi faciles, quibus mira, fucato splendore, rutilant, velut Miracula. Cæterùm, fateor, Magnetis proprietates adeò paradoxas, ut etiam

L. 21. de Augustinos in admirationem meritò traxerint: *quis enim*, ex-
Civit. c. 4. clamat, *vim istam lapidis non obstupescat*, si videat, ferrum è longin-
quo applicatum, non tam attrahi, quàm quodam impetu rapi, ut etiam tres robustissimi Viri illud vix retinere, imò semel ag-
Schott. glutinatum etiam duodecim à perpendiculo vix abstrahere va-
p. 4. Ma- leant? talem Magnetem vidit Lugdunum, quinque librarum
gnet. l. 3. pondere armatum, qui absque dubio, virum etiam cataphra-
c. I. ctum ferro, rapuisset in aëream extasin, eò magis mirabilem,
quò

quò minùs miraculosam. *Quis non obstupescat*, si videat, quòd hanc virtutem nec impediunt interposita corpora, nisi ferrea forsitan, quæ dissipant vim attractivam? quòd applicato Magnete, Magnes dimittat ferrum, quia minùs amicum? quòd juxta posito adamante ferrum non modò non rapiat, sed etiam raptum dimittat? *Quis non obstupescat*, quòd Magnes attrahat Magnetem, si jungas Polos amicos, si inimicos, repellat? quòd major in instanti adimat minori vires, quas non nisi intra tridui spatium, denuò recuperabit? quòd denique virtutem, attractu solo communicet, sic, ut attractus è chalybe annulus, attrahere quoque possit affinem, hic denuò sibi propinquum, & sic deinceps, dum tandem sine nexu connexa in aère catenula hæreat, cui similem, nec ipse Mulciber, Dijs primum daturus specimen, fabricassèt? Illud tamen hic obiter, velim, notes, virtutem Magneticam sat delicatam, quia amat culturam: intendi potest, atque debilitari, imò penitùs destitui. Igne deperditur vis attractiva, nam colit amoris indolem, sed sine tædis: quòd si lingulam Magnetis incurves, vel incurvatam restituas in directum, non restituiti, sed destruxisti. Contrà conservabis virtutem, si dederis libertatem se convertendi ad Polos: nam sine horum aspectu fluctuat in violento. Eandem tueberis, si panno involutum rubeo, colloces amico situ: cùm enim herbæ, è quibus hic color, supra mineras ferreas excrescant, qualitates à mineris amicas hauriunt, hautàsque veluti gratum Magneti pabulum ministrant. Nutries insuper, si servato hoc situ in limaturâ Magnetem ferreâ ponas, vel chalybeâ; nam solent ejusmodi ramenta, acceptas à Magnete vires, mutuis rursus obsequijs in illum reflectere, amicosque radios evibrare. Denique armaturâ ex geminis laminis, indurato chalybe excisis, mirum in modum corroboratur Magnetis virtus, ita, ut qui inermis, pondus se ipso majus vix sustinuerat, armatus, Bione teste, quinquagies centies se ipso grandius attrahat, attractumque in aère sustentet. Rationem hujus experientiæ si à Physica petas, forsitan dicet, radios è Polo Magnetis quaquaversum diffusos, in limbis chalybe armatis, omni ex parte coire denuò, sicque efficere vim unitam, quòdque consequitur, fortiozem.

LEUC: Memini, cùm adhuc aleret me Ephebéum, Magnetis operâ persæpe ludicris me recreatum spectaculis. Erat

Philosophus, quem thavmaturgæ Magorum Dyphteræ conscium suspicabar, qui in stagnante Diogenis dolio, nunc exhibebat fluitantem absque Zephyro cymbulam, sine velis volantem, sine Navarcho, & gubernaculo se se dirigentem ad Austrum, vel Aquilonem: imò adnatabant formata ex chalybe marina monstra, Delphini, & cete grandia, rostróque cymbæ Magnetico adherabant. Nunc eodem in dolio representabat Christum supra aquas euntem, & Petro periclitanti ferentem suppetias, ibi Jonam à pisce absorptum, hic Saulem, Davidi lanceam intorquentem, sed aberrantem. Nunc horologium proferebat, ad cuius limbum, occulto Magnete instructum, suspensa filo advolabat Architæ columba, & chalybeo rostro horam, Phœbísque locum, jucundo spectaculo designabat. Sæpe in tabula rãsa, veluti Martiali campo, inimicas monstrabat Pigmæorum phalanges: singuli filii ferri frustulis, quasi totidem lanceis armati, in mutua prælia pruriebant: mox ad varium Magnetis aspectum, vel erigebant arma, vel invertabant, vel projectis in terram spiculis, fugam unanimem simulabant: nunc dextra acies furioso impetu invadebat sinistram; fugiebat ista, altera insequabatur: nunc illi cadebant victi, hi verò itabant Victores, pugna quidem umbratili, sed ad eò paradoxã, ut veluti portento attonitus, hiant ore, adstiterim curiosus Spectator. MEL: Ita est: suspendunt hæc ora rudium, & à juventute eblandiuntur gloriosum Euge: ex ephēbis ubi excesseris, evanuerit, credo, juvenilis stupor. Nam debet hæc scena ludicra virtuti Magnetica suam originem, uti & illa, quam, stylo Lucretij descriptam, refert celebre in Historia Nomen:

Ergò age, si quid scire voles, qui distat, amicum,

Ad quem nulla queat pertingere epistola:

*Fam.
Strad. l.
2. prol. 6.
Acad. 2.*

Sume geminum Orbem, Alphabeti litteris signatum, indices appone eodem Magnete armatos, unumque tibi, alterum sibi servet planisphærium Achates.

His ita compositis, si clam cupis alloqui amicum,

Quæcis opus est ad verba notis, huc dirige ferrum:

Mira fides! longè qui distat, cernit Achates,

Nullius impulsu trepidare volubile ferrum,

Nunc huc, nunc illuc discurrere: conscius hæret,

Observatque styli ductum, sequiturque legendo

Hinc

*Hinc atque hinc elementa, quibus in verba coactis,
 Quid sit opus, sentit, ferroque interprete discit.
 Quin etiam, cum stare stylum videt, ipse vicissim
 Si que respondenda putat, simili ratione
 Litterulis variè tactis rescribit amico.*

LEUC: Studio, nî fallor, hoc experimentum tu stylo Poëtico; nam Pindum sapit. Nollem profectò hujus rei facere tentamen, ne cum operâ quoque oleum perderem. MEL: Iterum tu plura ad linguam, quam limam: tyronum nempe hoc stigma est, quòd vel cuncta praposterè negent, vel sine distinctionis judicio cunctis fidem adhibeant. Utrique, nec ego caput tibi meum oppignerò, quòd in quavis distantîâ, in quavis Magneticâ lingulâ hoc sibi constet experimentum; illud etiam, atque etiam assevero, experientias, historicâ fide probatas, nisi utraque manu palpari queant, mox relegare ad Utopicam Æsopi Thulem, Philosophi non esse, sed Dydimi, in suis erroribus obstinati. Quis enim neget, nisi Zeno incredulus, cui caput gyratur, magis quàm Diogenis dolium, quis, inquam, neget, dari qualitates sympathicas, & antipathicas, è quibus tot Paradoxa Physica non tam arguunt Sophi, quàm ratione manifestâ deducunt. Noveris, quòd de Hirundine marina, pisce sat noto in mari Mediterraneo, Ichthyologi referunt. Hæc enim siccata, & è Musæi tholo suspensâ, vel etiam inclusa vitro, virtute sympathica convertitur ad flantem ventum, cùmque rostro, Galli instar versatilis, demonstrat. Idem spectaculum Kirchero præbuit Physa, pisciculus in oris Niliacis celebris, quem hanc ob causam Ægyptij *Deum ventorum*; alij *Magnetem Æolium* appellant. Sic Stella polaris influxu benevolo trahit acum Magneticam, vel potiùs Magnes qualitate amicâ, se se vertit ad istud Sidus, et si ultra milliones triginta in miliaribus Germanicis distet: a sic legisse me memini, repertum quondam in Oceani littore lapillum nigrum, quem cùm levaret hospes, secutus continuò alter, ut meritò dixisses gemellum Castora, qui motus Pollucis omnes, amulatione spontaneâ imitaretur. b Sic Heliotropium, Heleniùmque, Latinis *Emula*, orientem Phœbum, mutante capite inclinata, adorat: mox intenta continuò facie contemplatur euntem, & velut pedissequa, se gyrando, ad usque undas Hesperias comitatur. Sic Magnes attrahit ferrum, Æthiopicus lapis, quem

a
*D. Tausch.
 in Matre
 dolor.*

b
*Fonst. de
 admir.
 plant.
 class. 5.
 c. 23.*

Arist. c.
36. histor.
animal.

Theonidem dicunt, idem antipathicâ nauscâ à se repellit. Sic Basiliscus visu necat, & sibilo: Gallinaceus animalium Regem vertit in turpem fugam. Torpedo pisciculus, manum piscatoris stupefacit: Taurus furore percitus, ficui si alligetur, mansuescit: Febrius piscis tangenti affricat febrim, sed manu missus resumit denuò afflatam luem, téque dimittit liberum. Sic denique Bufo, palustre dedecus, venenato halitu attrahit mustelam, &, quod mireris, hiantes intrare rictus cogit gementem, & ejulantem: imò Lusciniam, innocuo cantu veris animantem delicias, solo halitu deplumat, casuram citò prædam avidis faucibus excepturus. Sicut ad arcem Ombros Oeniponto vicinam, contigisse perhibent oculati testes, qui suavi primò, sed sensim lugubri Philomelæ cantu exciti, mœstæ huic tragœdiæ intererant Spectatores. Habes in bufone mali Socij Symbolum, sat clarum est, reor, sine interprete, applicare potes, si velis. Ut nihil dicam de paradoxa Aranea, quam alit Apulia, & incolæ vulgari nomine vocant *Tarantulam*: hæc messoribus infesta, si quem inimico toxico feriit, mox deducit ad luem tabificam, solo Amphione Medico, solâ Musicâ Medicinæ locò relicta, qua saltitare afflatus cogitur, ad usque deliquium, dum veneno, per sudorem extracto, pristinae valetudini restituatur. a Ut nihil de *Remora* memorem, qui sesquipedalis pisciculus, tam robustæ fertur esse virtutis, ut Nepos Senecæ laureatus de illo cecinerit: *puppim retinens, auro tendente rudentes in medijs Echineis aquis*. Certè in Actiacâ pugnâ Antonij Prætoriam stitisse dicitur: imò Caij Principis quadriremen, utut remigum quadringentorum impetu incitatam, jactâ veluti anchorâ, derepente salo affixit, Spectatoribus eò magis attonitis, quòd non nisi adhæsione externâ volantem remorata sit cursum, in navim recepta mox perdiderit vires, nec adhærendo, ulli amplius esse valuerit impedimento. Hæc omnia, nisi per antipathicas qualitatum proprietates, nisi per halituum, vel effluviõrum virtutem sympathicam enodare velit Peripatus, erit, ut per actionem in distans causæ quærat subsidium, vel litem ad miraculosum transferat Tribunal, solenni illorum more, qui furfurem pro cerebro, pollinem pro Apolline in capite vertiginoso circumferunt.

LEUC: Adeõne bardum alat Philosophia, qui naturæ id deneget, quod centum adstruunt experimenta? quis non videt anti-

a
S. Basil.
& Ambr.
Arist. l. 2
de hist.
animal.
c. 14.
Plin. l.
32. c. 11.
Lucanus.

antipathicam litem, amicitiamque sympathicam, ex qualitatibus primis, secundis, aut etiam tertijs oriri, quas innominatas nominant Authores in Peripato nominatissimi? quis, inquam, ista non videt, si videat, quod flores Phœbi calore hient, quod frigore comprimantur: quod vitis calido delectetur, & abhorreat frigidis, ideoque brassicæ vicina pampinos contrahat, ac denique exarescat? quis negabit subtilia vaporum effluvia, si videat, flores, & fructus, succosque alios, evaporatione nimia tandem flaccescere? si in se ipso experiatur, plus una die per hyemem, quam quinquaginta uncias se exhalare? si metallicos halitus, cunctis animalibus sentiat inimicos, ipsosque è fodinis odores iisdem esse pestiferos? hæc omnia tam contestata Philosopho reor, ut, epomidis locò, Midæ meritum sit appendices, qui adeò clara ausit revocare in dubium. *MEL:* Ita est: & ex his facilem sortuntur analysin plurimæ experientiæ, quas ad Magicum tripodem, aut actiones in distans, indignum Philosopho commentum, imperiti relegant. Nam quid mirum, quod insecto halitu lippientes, & olidæ ab hirco vetulæ speculi nitorem contaminent? quod aspectus squallore tetrico infantes terreat, vel etiam effluvijs venenatis inficiant, insectos necent? Quid mirum, quod aspides venenato aspectu noceant; quod serpens Ibdidis pennâ sistatur: quod pennæ avium cæteræ, pennis aquilæ commixtæ absumantur? quod Leporis marini aspectu enecentur nautæ? quod fidibus lupinis, si agninam fortè aslocies, hæc mox fato mirabili rumpatur, atque dissiliat? quæ omnia antipathicæ virtuti, & qualitatibus per occulta effluvia diffusis, neutiquam inani ratiocinio, adscribit Philosophia. Id tamen nolim ire inficias, superesse & alios fontes, è quibus sat liquidò solvas paradoxa Magiæ naturalis Phœnomena. Est imprimis similitudo, vel dissimilitudo naturæ, quæ miros in creaturis parit effectus: nil enim Philosopho magis compertum, quam quod *simile simili gaudeat*, quo faciliè nutririi solet & moveri. Trahunt ex isto fonte suam virtutem purgantia pharmaca; hinc Rhebarbarum, ob homogeneam cum bile indolem, diffusa qualitate humorem hunc attrahit, attractum dissipat, dissipatum extenuat, ac sibi miscet, dum à naturâ, onus hoc recusante, denique secernatur. Hinc mira Rubetæ, & Aranei odia: hic enim cum illam conspexerit, continuo delabatur, stupefacit, pungit, necatque: nec illa coram araneo, nisi per ru-

tam præmunita comparet : cujus dissidij causas si Philosophica bolide profundius rimeris, invenies venenum Rubetæ humido-frigidum, Aranci calido-siccum, atque aëreum, unde ex contrarijs hæc oriuntur bella, & lites. Hinc *Galgulus* si in ictericum defigat oculos, sibi morbum, agro afferre dicitur sanitatem: quod ego in analogam indolem, quam cum hoc morbo habet avicula, non ad fictitios visionis radios cum Platonicis derivârim. Sed & diversitas climatum, siderumque aspectus non rarò magica creant symptomata: latere te nequit, quòd Nisi atque Euriali, utut dissiti, sæpe simul ægrotent, simul & convalescant: quòd fratres, utut incognitos, prodat rubor, & morum sympathica indoles: quòd ipsa parentum viscera priùs testentur adesse natos, quàm oculi exploratores cognoscant. Quæ omnia, si in æqualem humorum temperiem, similésque siderum influxus retuleris, à vero multum non aberrabis. Nec postremum Magiæ locum sibi vendicat *Imaginatio*: hæc thavmaturga naturæ soboles, non rarò mira Peripato præbet spectacula. Nunc enim istos felis præsentia, illos holoserici tactu, alios rosarum odore cernes exanimari: nunc videbis, quòd sola hyænæ umbrâ obmutescant subito canes; cohorrescant oviculæ; etiam è locis distitis conspecto lupo: imò experieris, Authore D. Ambrosio, quòd lupi, si quem priores hominem viderint, vocem ei quadam naturæ vi videantur eripere: si autem homo eos viderit prior, memorentur exagitari. Huc referes paradoxa stigmata, quæ fortuito sanguinis, aliorumque humorum concursu, infanti non rarò imprimit phantastica Genitrix. Sic Seleucum, & omnes Seleuco progenitos anchorâ in femore aut pectore notatos legimus. Sic Augustus cynosurâ insignis ex utero prodiit, maculis eodem numero & proportione sparsis, qua stellæ polares. Sic Thariclea Æthiopia Regina, toto corpore candida, brachio tantum maculâ ebe-nini coloris notata, hoc indicio post longa exilia Patriæ est restituta. Sic Joanni Friderico Saxonie Duci anno 1053 in lucem hanc prodeunti, crux flammei coloris, impressâ dorso, conspecta est. Sic denique Jacobus Britannia Rex Leonem, gladium, & coronam secum in lucem tulit.

LEUC: Et ipse, reor, hæc improvisa symptomata tutius in horrore subiti stuporem quendam, quàm in oculorum fictitios radios refundet Philosophia: quamvis, ut nihil dissimulem, multa me

ta me experimenta non fugiant, quæ vel olent Theſſaliam, vel Utopiam ſapiunt. Quis enim, niſi levis armaturæ Philoſophus, facile credat, quòd Struthio aſpectu ſolo foveat ova, Teſtudo etiam pullos, defixis in ova oculis, excludat? quòd homines ſit *Del. Rio diſq. Mag. l. 1. c. 3. q. 4.* reperire adeò Lynceos, ut etiam abdita ſub terræ viſceribus videant, oculis aquarum venas, ductuſque metallicos detegant: imò ſub ſarcophagis ſita cadavera aſpectu ſolo explorent? quòd ad Sicarij inimicam præſentiam cruorem ſtillent corporum cicatrices? quòd per ſympathicos pulveres, aut unguenta armaria in quavis diſtantia curari vulnera valeant? quòd Picus per herbam, adactum nido cuncum extrahat, aliâque, quam *Theoph.* *Æthiopedem* nominant, ſeris adnota, mox cunctas aperiat, & diſfringat? quòd denique Albertus ille Magnus duos juvenes viderit, quibus *l. 3. de motu animal.* prætereuntibus ſita ad latus dexterum oſtia, utut clauſa, virtute mirabili ſe ſe aperiebant? in his omnibus, ſi minùs fallat fides hiſtorica, Magia certè è naturali in Stygiam degenerabit. *MEL:* Miſces quadrata rotundis, quia vera falſis, & naturalia ſpurijſ. Philoſophum te proba, & ex allatis ſuprà Principijs, velut lapide Lydio, diſcernes pretioſum à vili. Nec Struthio, nec Teſtudo per viſum excludunt ova, nam in arenis illa ſepeliunt, excoquenda per telluris calores, nec alio fine adſpiciunt, quàm ut arceant nocitura. Genus illud hominum perſpicax, quod Hiſpanis dicitur *Zahuris*, tam pellucidos habere oculos nequit, ut penetret opaca: ſed venas aquæ detegunt per vapores, quòs obſervant manè, & veſperi: ductus metallicos divinant ex herbis, naſci ibidem ſolitis: theſauros, atque cadavera ex tripode hauriunt profundiore, nam addunt adjuncta, quibus non poteſt non eſſe conjuncta fraus Stygia. Fiuorem ſanguinis, in præſentia parricidæ, qualitati antiſpathicæ adſcribit Lucretius, dum canit:

*Namque homines plerumque cadunt in vulnus, & illam
Emicat in partem ſanguis, unde icimur ic̄tu:
Et ſi cominùs eſt, hoſtem ruber occupat horror.*

Herbas illas, quas attuliſti, pullulare ex fundo Stygio, ceremoniæ probant, quibus ſolemniter incantantur: idem iudicium eſto de ſympathico pulvere, de hoplocriſmate Stygio, de Alberti Magni gemellis, quos in ſuo Zodiaco numeravit probabiliùs Lucifer.

LEUC:

LEUC: Est nempe inimicus homo, qui in naturalis Magiæ plantario non rarò superseminare solet Zizania. Illud me modò, precor, edoceas, quænam in homine mira operetur Natura, ut ipsemet homo illa stupefeat, velut Miracula? MEL: Homo totius Naturæ compendium, quid mirum si sit Magiæ naturalis epitome? seligam curiosa magis, & aptiora discurtui, quorum analysis physica, vel sponte fluet ex dictis, vel facillè dabitur ex dicendis. a Solus inter animalia homo fulmine non semper extinguitur, cætera illicò; hunc nempe honorem homini tribuente Naturâ, cum tot belluæ viribus antecellant. b Nul- lum animal lacrymans nascitur, præter hominem, qui ante quadagesimum diem non ridet, ut videas, rara esse hominum gaudia, quorum primum tot lacrymis lictari solet Natura. c In Septentrione haud procul ab ipso Aquilonis exortu Arimaspi homines reperiuntur, uno tantum in fronte oculo: bella cum Gryphis gerunt, auri custodibus. d In Albania nati feruntur quidam, glaucâ oculorum acie, à pueritia statim cani, quique noctu plus, quàm interdiu cernant. e Gens in Africa Pŷllo- rum fuit, postea à Nasamonibus deleta, quæ serpentes, solo corporum odore, & sopire poterat, & fugare: agnitusque est instar spurij, quem non subito horrebat serpens. Imò plerosque homines inimicum serpenti virus alere Author est Plinius; f nam salivâ velut aquâ ebulliente, læduntur, ac si ea jejuni hominis fuerit, ac penetraverit fauces, illicò serpentem necat. Est tamen aliquos reperire, qui virus serpenti quoque sympathicum nutriunt. g Nam homines Ophigenes videas in Insula Cypro, qui à serpentibus lædi nequeunt: imò etiam læsos solo contactu levant: rei tam paradoxæ specimen vidit Roma, cum ex illorum Familia Legatus, Estachon nomine, in Capitolio se stitisset: nam veritatis explorandæ gratiâ, dolio serpentibus pleno, ubi fuit immisus, mox venenata colluvies, amicis amicum blanditijs, circumlingebat. In Africa familias legimus effascinantium; nam nocent laudando: intereunt ab illis probata, arescunt arbores, emoriuntur infantes. Alios in Illyrijs, & Triballis comperimus, qui fixiore aspectu interimunt, tunc præcipuè, quando oculi præ iracundia scintillant: in alterutro equi effigiem ferunt, & in utroque geminam pupillam: id quod minimè verbis, solive aspectui, sed contagiosis corpusculorum effluvijs est adscri-

adſcribendum. Haud procul ab Orbis Urbe in Falifcorum agro familias reperiri, teſtis eſt Plinius (Accolæ Hirpias nominant) L.7.c.2. quæ, ſacrificio Apollinis annuo, ſuper ambulſtam ligni ſtruem incedentes non adurantur, ob quem Vulcani favorem, perpetuo Senatûs conſulto, omni Reipublicæ onere habentur immunes: quod ſi verum, vel Salamandræ frigore hos homines concretos dixeris, vel certè ab Apolline Stygio herbâ Magicâ præmunitos. Hispaniæ *Saludatores* non refero, qui ſalivâ, & halitu ſalutem agris inſpirant: nec commemoro Gallia Reges, quos ſolo contactu mederi ſtrumis demonſtrat experientia. Hæc non commemoro, inquam, quia ejusmodi paradoxa, non tam Nature, quàm Gratia gratis datæ adſcribit Philoſophia. Plin. l.7. Illud non omittendum, quòd ad extremos Indiæ fines, circa fontem Gangis, homines Aſtomi reperiantur, qui ſolo florum odore, Nier. l.8. halitûque vivant. Quòd Natio Papuarum nigerrima ipſâ Phœbi præſentiâ excæcetur: &, quod mireris, etſi non aſpiciant lucem, modò oriente radio feriantur, ſufficit, ut hiſce talpis noctem aſſerat diei Pater. c. 1. Contrà Auguſto Cæſari, nec ipſæ tenebræ hebetaverant oculos: nam noctu æquè, ac interdiu legitur viſum retinuiſſe: hinc tantam in præſentes radiorum copiam evibrabat, ut ejus aſpectum non ſuſtinerent. Fulgurabant quoque è Regina Cleopatræ oculis tam amœnè ſcintillantes illecebræ, ut caperet, cogerétque amare, quos vellet: quod cùm Auguſtus timeret, non aliter, quàm depreſſis in terram oculis eam eſt allocutus. Quæ oculorum ſymptomata, ſi in diverſam temperiem, nunc felis, nunc noctuæ, nunc Aquilæ forſân analogam refundas, à veriore Phyſica ita procul non aberrabis. Imò, niſi in recenſitis Magiæ myſterijs ad individuas qualitates, vel potiùs ad qualitatum temperiem, certamque mixturam confugas, erit, ut in Peripato plura ſpectes Miracula, quàm mira, quod quàm glorioſum ſit Sophis, ipſe facilè judicabis.

LEUC: Quin & *influxu Siderum*, ejusmodi virtutes in homine, non rarò ſuam debere geneſin, nemo Sophus negaverit, niſi admodum malignantis Nature. Quis enim neſcit, quanti interſit herbas, radices, & ſemina ſub certò aſpectu Siderum proſeminare? Botanicos conſulat, vel Medicinæ luſtret herbaria, ſtupēbit occultas ſanandi virtutes, proprietates mirabitur paradoxas, quæ magnam partem Planetarum aſpectui adſcribuntur.

Kircher.
Mag.
Med.
Mathio-
lus.

Tam miram qualitatum temperiem si in plantis admittimus, cur similem, & è simili parem virtutem in uno, aut altero homine non admittamus? MEL: Dicis, quod dixi superius, cum inter naturalis Magiæ principia non ultimum esse dicerem cœlestes influxus. Et quia Botanicam es ingressus, unam, & alteram tibi monstrabo plantam, cujus virtutem Magicam è terræ, climatum, Siderumque influxu vario dijudicabis. Serpentes quernâ fronde contacti emoriuntur: viperæ fagi virgâ percussæ obstupescunt: alunt quoque herbarum montes Italiæ, quæ ab equis calcata ungulas extrahit. Eryngium, herbæ genus, ori capellæ ingestum, tota silit armenta, ut absque Tityri vigilante pedo, ovium nulla queat aufugere, vel aberrare, usque dum herba hæc thymaturga ore denuò eximatur. Quid dicam de virtutibus herbarum medicis, quæ Oedipum jure peterent Salomonem? sed cum Salomone Magiam Botanicam sepelivit Natura, ut sciant Mortales, *contra vim mortis non esse medicamen in hortis*: ut intelligerent, non in herbis, & verbis, sed in virtute solâ consistere solidam Sapientiam. Legeris sapius, Origanum Ciconiæ, Salviam bufoni medicamen esse contra morius venenatos serpentis: Sideritidem herbam Aquaticis præbere pharmacum præstantissimum. Noveris, quod lauri folium Merulis pellat anorexiam, Picis restituat sanitatem: quod chelidonia det visum Hirundini, dictamnus fatalem Cervo extrahat sagittam: quod Sinæ podagram, quod calculum nesciant, quod ab omni vaporum fuligine liberi, plantæ Châ referunt in acceptis. Nam hujus potus, facultate diarrheticâ, meatus nephriticos mirificè aperit, serenat cerebrum, ut Pallade plantatam hanc diceres plantam, adeò Litteratis ad continuandas vigilias non videtur nobilius, à Natura concessum pharmacum. Omitto alia, ne prolixiore cumulo non tam ornem, quàm onerem discursum.

LEUC: Oneri esse nequit discursus, si semina cumulet, apta ferendo inter Eruditos discursui. Sunt multa Magiæ Botanica mira, quæ errore vulgi abreptus, æstimâram Miracula. Nempe me latuit hætenus, quod tot in Naturæ thesauris vires reconditæ lateant. MEL: Ita est: dudum proscrispsit Peripatus imperitorum hoc enthymema: causa nos latet: ergò patet fraus Strygia: nam ut Author est Plinius, *multa sunt Naturæ Miracula incomperta rationis, & in Naturæ Majestate penitus abdita*. Quis enim
è tri-

è trivio Therſites non obſtupeſcat, ſi videat herbam, a. quæ a
 Hoangrij, Imperatoris Sinici, atrium reddit mirabile, ea indole P. Mart.
 præditam, ut ſi quis malus Regiam præſumat ingredi, mox in Sin. hiſt.
 venientem prona, inſtar ſolſequij, ſe convertat? b ſi aſpiciat plan- Dec. I. l.
 tam, cui *Thapſia* nomen, incluſam ollæ, carneis repletæ fruſtu- 1. Imp. 3.
 lis, ſic ea attrahere, & in maſſam conglutinare, ut niſi fractâ ol- b
 lâ non eximas? c ſi videat, herbæ Valerianæ radicem, virtutis Theoph.
 eſſe catis ita amicæ, ut odore illecti mox advoſent, lambant, c
 baſient, & mille geſtibus circumcuſantes, in læta tripudia ef- Aſpaſ.
 fundantur? Quis è tonſtrina *Bagas* præ mentis extaſi non *conſiſtat*, Caram.
 d ſi cernat in Bengala herbam, quæ ad ſe ligna, ad Magnetis in- cent. I.
 vidiam, rapiat? ita ut in Zeilano Inſula duos homines non ne- prop. I.
 mo repererit, viginti paſſibus diſtantes, qui ligna, quæ tenebant d
 manibus, retinere vix poterant, adeò violentis viribus, per plan- Nier. cit.
 tam in medio poſitam, attraçta conjungebantur. e Si cernat à Kirch.
 plantas, quæ Solis motum ſedulò æmulatæ, à prima germinis l. cit. c. 4.
 ætate incrementum uſque ad ſolſtitium ſumant, & cum Phœbo e
 continuò creſcant: illo autem converſo, & ipſæ converſæ ad Kirch.
 Æquinoctium uſque decreſcant, donec Solis in Australem Mun- l. c.
 dum abeuntis præſentiâ deſtitutæ, veluti mœrentes langucant, f
 & emarceſcant? f Si videat, in Inſula Quilola fruticem, qui Franciſc.
 Phœbeum Sidus ita depercat, ut oriente oriatur, & è ſomno Perez. i-
 veluti expergefactus, explicato floris decore multiplici ſalutet: oc- us.
 cidente pariter occidat, & contractis præ mœrore folijs con-
 tabeſcat? imò ſi aſpiciat hunc ipſum florem, quòd fixo per diem
 intuitu, Solem comitetur pediffequus; quòd cum Australi ſe incli-
 net in Auſtrum, cum Boreali in Boream, hemicyclo æquatoris
 diurno, ad motum Solis tam artificioſè deſcripto, ut infixâ ejus
 centro orthogonaliter ſtipulâ, in limbo horario, non aliter, ac
 in Sciatherico quodam horas accuratè deſignet? contrà quis
 ex Arcadiæ ſtabulo *Amphiſtides* præ ſtupore non reddatur atto-
 nitus, ſi videat florem, quem *Ghoyaulam*, ſeu lunaticam vocant Kirch.
 Æthiopes, Phœbeo Sideri tam inimicum, ut oriente occidat, oc-
 cidente exoriatur? nam Sole à meridie in occaſum paululùm de-
 clinante, ſenſim caput attollit, foliorum divitias explicat, & fe-
 licem incipit exhalare Arabiam, majore ſemper cum incremen-
 to, uſque dum ad infimum Nadir delapſus eſt Cynthius. Subin-
 cùm noctis medium prætergreſſus, ad ortum aſpirat denuò diei

Pater, flos veluti indignatus, inimico adventu, sensim colligere folia, odorem retrahere, & clauso pertinaciter vertice tandem persistere, usque dum Phœbus Olympi verticem emensus, festos ad undas Hesperias, denuò dirigat jugales. Hæc omnia mox ad Magiæ præstigias damnabit ex agasonibus conflatum vulgus. Sed ejusmodi *Melitidem, aut Chorabum me quoque putes per Deos?* Absit, latere nequit Philosophum Naturæ virtus, quæ per qualitates sympathicas, vel antipathicas ejusmodi mira operatur, ad quæ imperiti hiant, velut Miracula.

LEUC: In tuam lubens concedo Sententiam; profectò lucrantur nihil, qui in Naturæ operibus, Magicum derepente Tribunal appellant. Verissimè dixit, qui dixit; *pigræ immense fuit inventum, omnia in Diabolum retulisse, que non capimus.* MEL: Appositè: habet Philosophia geminum carcerem; unus Hæreticos, alter Morologos comprehendit. Hæreticos declarat, qui sine fronte negant experientias, modò tectum stramineum superent: Morologos, qui, quæ palpare utraque manu non possunt, ad Æaci Urnam continuò relégant. Nos cum Pŷyllis inanem Austrum bello lacescere nolimus: credimus credenda, ne tamen venalis sit fides: & in Naturæ mysterijs malum philosophari, quàm in inscitia aŷylo inaniter fabulari. Pergo referre, quæ relatu digna judicaverant illi, quos necdum odit, quique necdum odere cruditum Peripatum.

Schott.
thav.
p.4. l.5.

a
In Prov.
Quantung.
dicitur
Chifang
Kirch. in
Chin, illust.

b
dicitur
Pusa Atlas Sin.

c
In Prov.
Quantung.
dicitur
Teng.
ibid.

a Sinæ plantam monstrant Æoliam, quæ monstrat ventos: ex nodorum numero, nautæ numerant tempestates futuras: ex multitudine geniculorum, copiam ventorum divinant: ex ipsâ nodorum à radice distantia, mensem tempestatis futuræ, non improbabili trutinâ librant, & ominantur. Rosa Sinica, arboribus innata, diebus singulis bis mutat colorem, nunc enim purpuram induit, nunc candorem. Provincia Huquang herbam b tibi porriget, quam si aquâ maceratam forbilles, canities defluet, atérque capillos mox tinget color: hinc *immortalitatis* nomine hanc herbam Sinæ condécórant, falsò persuasi, quòd, ubi crinibus color, corpori redeant Juventæ vires, & exhausta denuò reviviscat ætas. c Iidem Sinæ viminis genus ostendunt, varijs usibus opportunum. Nunc servit rudentium instar, nam pertinaciter fractioni resistit; nunc munda parat sedilia, nam immundi nil sustinet; nunc gratum corporibus refrigerium præbet, ætatis calore languen-

guentibus. Sed & Insulæ Maldivæ Palmæ genus ostendunt, quo veluti compendioso Naturæ armario gloriantur. Nam exterior cortex ministrat linum: interior in pocula figuratur. Racemus leviter incisus Ambrosiam stillat invidendam Superis: succus pomi abit in oleum, coquiturque in mel & saccharum: ipse fructus fercula ministrat, sapore suavissima; folia contexta dant vestimentum, serviunt pro papyro: imò quod mireris, usurpantur pro ædium tegulis, eo quod arceant imbres, & tempestatum injurijs resistent. Sed & hæc ipsa arbor cuncta prorsus instrumenta præbet, in rem nauticam opportuna. Truncum in malum; ramos in assamenta, clavosque; comam in vela, calycem externum in funes; coccum ipsum, quæque ex eo conficiuntur, in onera ministrat, ita, ut non sine Miraculo quodam, omnibus rebus ex semet instructa naviget Palma, eademque discissa per hyemem ad prunas lenta ignium alimenta suppeditet: adeò in unica palma demonstrat Natura, se paucis esse contentam. Sed nec ipsam Tartariam, à Magiæ theatro Natura cupit exclusam. Nam alit herbam, è lapidibus progerminantem, quæ in ignem coniecta comburi nequit: hinc ex illa clychnium conficiunt incolæ, quod emunctorio non habet opus, nisi quod in flammis præbet Vulcanus. Sub Paulo V. Romam allatum ferunt ex Indijs florem (Granadillam nominant) quæ Christi patientis insignia, Naturæ folius scalpro, in se exprellit: hujus plantæ floridus calyx toto anno protuberat fructus, aperitur oriente Sole, occidente clauditur. Denique Pineda arboris Sinicæ meminit, cujus bifida radix oppositâ omninò pollet virtute: nam fibræ orientem spectantes antidotum præbent contra venenum; spectantes occidentem, venenatam luem non modò alunt, sed & aspergunt. Aliam arborem testantur Japones, cuiusque ferri amicam, ut ramus ex ea avulsus, tum denuò agglutinetur, si clavo ferreo sit affixus. Imò si arbor exarescere fors videatur, scrobs ferri ejusdem radici est admovenda, ut pristino vigori, & statui restituatur. Illud mirum, pro quo fidem oppignerat Plinius, dum ait, Alexandro Macedone fortè arborem quandam obequitante, attractum continuò, etiam reluctanter Buccephalum, quod Fatum, & Sonipedes reliqui subibant, utut animalia cætera, absque impedimento sympathicæ Remoræ præterirent.

Maff. hist. Ind. l. 7.

Atlas Sin

Nier. l.

14. hist. nat. c. 10

In Salom.

pr. cv. l. 3. c. 22.

L. 12. c. 8

LEUC: Ex Dodonæo nemore hanc esse quercum jurabunt illi, quibus volupe cum Poëtis nugari, & ad quævis naturæ mysteria, per machinas mox advehere Jovem Olympium. Confirmat hæc experientia aliam, non minùs in Peripato paradoxam: qua nempe Corylaceæ virgæ sympathicam ad metalla propensionem Authores asserunt, graviore forsitan, quàm ut quis sarcastico sibilo eos tam leviter in auras exsufflet. Si enim arbor attrahere potest sonipedem cataphractum, cur mineralia, sympathicis corpusculorum effluvijs, attrahere nequeant metallothericam virgulam, ut quis illius virtute venas metallicas detegat, ac latentés indaget thesauros? certè si quis rationum momenta, contra hanc virgulam afferri solita, ad censoriam virgulam revocet, videbit, tanti ponderis non esse, ut vel *Casum* evincant, vel Metalloscopos omnes Stygiæ Magiæ convincant. Nam certum tempus, quo nonnulli furculum enodem à corylo separant, certa verba, quæ adhibent, certos ritus, quos quidam observant, virgulæ abusum damnandum probant, non usum. Nil simile Virgularij peritiores, nisi fortè ad speciem, ut ludum faciant imperitos. Quamvis & illud Philosopho sit exploratum, non quamvis circumstantiam continuò ad Pythones Thessalos relegendam. Desinant sanè Botanici observare aspectus siderum, nam quòd *Pulegium* florescat, quòd *Ulm*i folia invertantur solstitij die, fraus erit Magiæ stygiæ; desinant Architecti observare Lunæ ætatem, ut ligna cædant; hortulani, ut semina terræ committant; Podalirij, ut dies criticos, morbisque fatales siderum influxus evitent: desinant, inquam, nisi fœderis cum Orco initi convinci velint, per novos hõsce in Peripato inquisitores. Quòd si obtendant, virgulam divinatoriam nec semper exercere virtutem, nec rarò fallere, sciant, in experimento tam delicato, non difficulter intervenire obstacula, quæ effectum impediunt, vel frustrentur. Nec displicere potest responsio, quæ adversarijs placet in simili. Virgulam præparatam ex alno, si instar magneticæ lingulæ, super obelo perfectè libretur, inclinatione sua proderè dicunt latentem undam, et si, ut fatetur Corylo-Mastix non nemo, *et si non quovis tempore, sed ante meridiem ut plurimum, dum vapor est copiosior, hunc præstet effectum: meridiano autem (utpote vapore consumpto) non item: tunc enim virgulam Alninaam paulò antè, à vapore (terra exeunte,*

Arist.
Sect. 2.
probl. 21.
Gell. l. 9
c. 7.

Kirch. l.
3. magn. re, sed ante meridiem ut plurimum, dum vapor est copiosior, hunc præ-
p. 5. c. 2. *stet effectum: meridiano autem (utpote vapore consumpto) non item:*
tunc enim virgulam Alninaam paulò antè, à vapore (terra exeunte,
 avidé-

avidéque imbibito) *inclinatam in æquilibrio insistentem reperies*. Cæterùm, quòd virgula non inclinetur, nisi bifulca; quòd extra manus destituatur virtute, circumstantias dixerim, quarum malè negatur necessitas, hoc solo titulo, earum causâ quòd ignoretur. Forsan virtutem promovet manuum calor, cum constet, quòd eadem Corylus, non nisi calefacta se sponte gyret, infixâsque assæt aviculas paradoxum veru. Sed hæc ex alieno iudicio, meum tuæ, ut par est, velim sententiæ reservatum.

Kirch.

MEL: Thesaurothericum te opinabar, tam ardentem colurnæ virgulæ declamâsti apologeticum. Quam in partem inclinet me Corylus, expedio paucis, sed pro discursu, citra litem scholasticam, ne forsan iudiciò postuleris. Et imprimis virgas divinatorias, superstitiosis ritibus incantatas (ut plerumque fieri, testis est experientia) non pollere viribus, nisi dæmonis ope suffultis, ac proinde illarum usum & impium, & illicitum, est in comperto. Quid enim opus incantamentis, si naturali ope effectum præstare possent? patent igitur mille fraudes, quibus circumforanci Agyrta, bello naturæ schemate sese palliant; dum interea auri fucò illectos & decipiunt turpiter, & à Dæmone ipsimet turpius decipiuntur. Id tamen hac in Coryli lite, non possum non tribuere Neoterici cujusdam ingenio, quem eruditos inter Philosophos præprimis veneror, quòd sepositâ Magiâ stygiâ, sit verosimile, Corylaceæ virgulæ ad Mineralia inclinationem naturæ conformem, atque adeò, ejusdem beneficio, venas metallicas, ac thesauros detegi posse, ac inveniri. Audi in pugno, quod ille in palma. Hydrargyro amorem cum auro, argentove sympathicum, experimentis contestatâ fidei, probat Schottus. Idem Hydrargyron in fodinis metallicis inveniri, Author est Honoratus Fabri: motum verò hujus Mercurij excitari calore, Hagelio est exploratum, quod nòrunt ipsimet quoq; Circulatores, qui panibus inclusum Mercurium, furni calore dum animant, miras rudi plebeculæ exhibent choreas. Denique argentum hoc vivum intra ipsas arbores nonnunquam latere testis est Magiæ Physicæ cultor Kircherus: *siquidem*, inquit, *per subterraneum æstum rarefactus Mercurius, per subtilissimas rimas, viam sibi faciens evaporando, inter roscida arborum folia constrictus, suæ Naturæ restituitur, inter corticem arboris receptus. Hinc quædam herbæ super mineralia crescentes, dicuntur glaciare Mercurium.* En! habes præmissas

Joan.
Baptist.
Halden
S. J. in
plant.
phil.

l. 3. Mag-
net. p. 5.

missas è Partis adversæ principijs deductas : quis igitur vitio dabit conclusionem , quæ esse verosimile inferat , Corylum Hydrargyro sicanimatum , inclinatione sympathicâ , Pactoli venas detegere , proderéque thesauros , in terræ visceribus consepultos ? profectò assertum confirmant ipsæ etiam circumstantiæ , quæ primâ fronte illud infirmant. Nam liquet imò. cur virgula , in superficie venæ metallicæ crescens , aut ex ipsò terræ fundo enata cæteris præferatur. 2do. Cur non omnes virgulæ eundem præstent effectum. 3tio. Cur juxta aliquos , calore manuum animari virgam oporteat. Cur denique Corylo in Plenilunijis sit major virtus : siquidem tunc Cynthia , validiore dominio , ciet humores , movétque humida corpora , quale præprimis esse Hydrargyron , oculatum neminem latere potest. Non hîc allegabo Authoritatem , & fidem , quam interponunt , Viri tam pij , quàm docti , puta pijissimi , quorum multiplicem experientiam Magicæ fraudis postulare , nemo pius , doctusq; præsumet. Hæc Author hic celebris , illud Senecæ addens , epiphonematis locò , non à summis labris ista veniunt ; habent hæ voces meæ fundamentum.

Ep. ad
Lucil.

LEUC: Exirem è horto Magiæ Botanico , nî ad limen , paradoxo spectaculo detineret me Laurus. Itâne , quod ajunt , tria sit reperite , in quæ , raro Naturæ privilegio , nullam potestatem etiam Jupiter fulminans ? MEL: Sic autumant Physiologorum non inania Nomina : à quibus persuasum , reor , Octavianum Augustum , ut vituli marini pellem pro scuto adversus fulmina , nunquam non circumferret : Severum , ut eodem corio lecticam obtegeret : Tiberium , ut metu fulminis percussus , subitâ Lauro se coronaret. Rationem si petas , plures in cumulum congerunt , quæ tamen fulcro antipathiæ unico innituntur. Sic enim arguunt à pari. *Vitis* , *Laurum* , & *Hederam* fatali adeò nausæa averfatur , ut , sicubi vicinam sentiat , in adversam se torqueat partem , quantumque potest , ab illis refugiat : experimentum dabit vas hederaceum , cui si vinum infundas , Thetidi maritatum , vinum odiò *hederæ* (remanente aquâ) effunditur illicò , hederaceo vase nequicquam liquorem profugum retinente. *Brassica* fugat *vitem* , sed & vicissim fugatur à *Cyclamino*. *Scillam* averfantur , & fugiunt lupi : herbam timent , homines terrent : ferrum , strictosque acinaces non formidant , & tamen collisio-

rum

rum lapidum strepitu in fugam conjiciuntur. *Platanus*, Authore Plinio, vespertilionibus inimica: hinc, ut à nidis illos Ciconiæ arceant, folijs Platani muniunt excelsos Lares. Aqua *rutæ* decocta, conclavi aspersa, eliminat muscas, agitque in fugam pulices, molestum animal, ijs præcipuè, quos pluteo firmiùs affigit Pallas. *Fraxinum* sic exosus est Serpens, ut & horreat illius umbram, Pavonem verò sic averfatur, ut nec vocem sustineat. Cauda lupi, in præsepio suspensa, prohibet equos, ne comedant. Lyra, vulpeculæ fidibus animata, gallinas in fugam vertit: serpentum verò nervis armata, ipsis hominibus incutit terrorem: hinc Zischas quidam, hæreticâ è caula lupus, vel si mavis vulpes simul, & serpens, detrahendum sibi post facta corium, tympano aptari jussit, eo fine, ut Christiani, quibus terrori fuerat vivens, antipathico timore percussi, etiam à mortuo in fugam converterentur. *Elephas* ad armatam phalangem impavidus, ad nefrendis grunnitum mox terga vertit. *Hippopotanum*, & *Leonem* (immanem hunc hominum terrorem) unicus terret ephebulus, tædâque stramineâ eorum exercitum in fugam vertit. Hæc illi in medium experimenta, è quibus ad Laurum sic ducunt denique parallelum. In hisce Naturæ mysterijs, facit antipathia quædam congenita, sive dein per qualitates occultas, vel inimica corpusculorum effluvia, ut hæc ab illis non modò abhorreant, sed & refugiant. Cur igitur similis cum inimicâ lauro discordia inesse fulmini nequeat? certè constat, è Lauro virente spirari halitus, qui venenatos pellunt aëris spiritus, ut Imperator Commodus testis est, qui Medicorum consilio, grassante epidemicâ lue, in sylvas laureas secessit: ut planè non appareat, cur exhalata è Lauro virtus, fulminis vapores pestiferos abigere nequeat, & diffilare? quòd si mentem meam exquiras, in hypothesi, asseverans id assero, *si stet* Lauro à Jove fulminante immunitas, totus ab eo in horum sententiam, nec illis faciliè me eripient Thraces, sævique Getuli. Thesis quod attinet, an sit immunis, me vadem non interpono: in historico tribunali lis agitur, circa quod discordes animi colliduntur: *hic ait, ille negat; Petron. neque omnibus unum est, quod placet: hic spinas colligit, ille rosas.*

LEUC: Aliò jam filum porrigit Ariadne Physica; in lapidinas Magicas, in hypogea metallica nos invitat, ubi suis Natura divitijs superbit, atque rariores abscondit intra viscera thesauros.

sauros. Quid de istis Philosophus sentiat, cruditi cultor discursus? *MEL*: Lapidis naturam, si postules, mixtum Philosophis dicitur, durum, saepe perfectum, nec ductile malleo, nec liquabile calore: non enim lapides per calorem liquantur, sed calcinantur. Genesin ex influxu siderum trahunt, ex halitibus siccis admixto humido: hinc pro halituum varietate, dispositione, subtilitate, crassitie, atque virtute lapides ex officina Naturæ prodeunt, magis vel minus mirabiles, aut pretiosi. Rariores seligam pro discursu. *Adamas*, inter pretiosos lapides, Regum sanè cimelion, & invictæ fortitudinis symbolum: nam sub incude non frangitur, ictuum victor; ferro & igne non læditur, elementorum domitor; venena pellit, abigit metus lymphaticos, attrahit festucas, & paleas. Unius hirci cruor domat indomitum, ne inter creata solus invicti titulò gloriatur. *Saphirus* colore cæruleus, Cor confortat virtute, splendore oculos roborat: venenis resistit, & à gestantis libidine fordescit: tam contagiosa est lues Veneris! *Smaragdus* viridis morbum arcet caducum, visum acuit, & *Hematitis* instar sistit cruoris fluxum. *Opalus*, Carbunculi ignem, Amethysti fulgentem purpuram, Smaragdi mare vitreum, gemmarumque omnium radiantes in se complectitur colores, ut intelligas, esse charitatis divinæ ectypon, quæ virtutum epitome, *vinculumque perfectionis*. *Carbunculus* sic dictus à luce, qua rutilat carbonis instar accensi, ab igne *Pyropus*, & à *rubore* Rubinus veneno resistit: eadem virtute pollet *Achates*, vario colore, & figurâ gemma spectabilis. *Amethystum* violaceo colore illustrem, ajunt, resistere ebrietati. *Beryllum* undæ marinæ similem, mederi oculis; *Topazium* croco tinctum, melancholicis prodesse, & epilepticis; *Granatum* denique, colore puniceo imbutum, exsiccandi pollere virtute, & roborandi, apud Trapezitas est manifestum.

LEUC: Meritò dicunt hos lapides pretiosos: nam pretium quod addidit decor, adauget virtus. *MEL*: Ita est: eminent raritate pretiosa hæc maris spolia, variegato splendore præcellunt, licet habeant forsitan, qui virtute Magicâ, illis teneant æquam lancem. *Smirnus* vitrum scindit, ut *adamas*. *Phosphorum* ex *Æthnæ* caminis revulsim crederes, adeo furores spuit ignivomos, nî liberali *Thetide* restinguatur. *Lapis lydius* Judicem agit inter metalla: Ethicis typum præbet intentionis: nam *quidquid agunt homines, intentio judicat omnes*. *Pantarba*, gemma est, vel
ideò

ideò pretiosa , quòd virtute magneticâ gemmas ad se trahat la-
tentes. Clementi VII, lapillum annulo inclusum, fuisse ferunt,
in quo aurea quædam macula cum Phæbo oriente oriens, & oc-
cidens cum occidente, ad solis motum sese circumgyrabat quo-
tidie in lapillo. Non minùs mirabilem, annulo quoque inclu-
sum, circumtulit Leo X, nam pro vario Lunæ lumine è caruleo
abibat in candidum. Thracius lapis aquâ accenditur, accensus
oleo rursus restinguitur. Henrico II. Galliarum Regi, Bono-
niæ degenti, lapidem ex Orientali India allatum, ajunt, stupen-
do lumine coruscantem, nam totus veluti ardens, luce vix to-
lerabili, radiabat: terræ sic erat impatiens, ut eâ coopertus,
sua sponte evolaret in altum: includi arte humanâ non poterat:
summa in eo puritas, eximius nitor, sed figurâ inconstans, in
momenta mutabilis, nec impunè poterat contrectari. Et Para-
quaria gemmam exhibet, Gazophylaciò Naturæ minimè indi-
gnam, nam sexaginta diversis omninò elegantijs superbit: vide-
res in illa, adamantem splendere, rubere carbunculum, radiare
amethystum, coruscare rubinum: stupefceres in unica gemma,
pomo veluti Granatenfi, sic insitos à Natura, unitosque uniones
omnes, ut meritò *Gemma admirabilis* nomine glorietur: illud in-
super habet prodigij, quòd tanto impetu, tumultuque è terræ
visceribus progeneretur, ut nubem, tonante Jove, dissilire cre-
deres, quo sono admoniti incolæ, ad reperiendum hoc Naturæ
cimelion turmatim se se accingunt. Et Arcadia lapides alit, non
rarò hominibus pretiosiores: quos inter Asbeston, dignus hoc
nomine, nam semel accensus extingui nequit. Alium monstrat,
quem si stupæ superimponas, mox accendit, atque accenditur:
notet hoc symbolum Juventus, seque noverit esse foenum, &
stupam, occasionem verò lapidem, decisum à petra scandali.

LEUC: Miror, quòd silentio premas annuli *horologum Ja-*
spidem, sic nominatum, quòd intra vitri labra manu suspensus,
sua sponte se moveat, & repetito pulsu horas significet parado-
xum automaton. Probavit hoc horologij genus Purpuratus ali-
quis Princeps, in Peripato celebris, an approbârit, non comperi.
MEL: Approbavit sat longo tempore, totum negotium refe-
rens in motum pulsantis arteriæ, in Siderum influxus, ac cau-
sas Magiæ naturalis incognitas: sed reprobavit, quando campa-
nulam vitream, non Hispanicis modò, sed & Italicis horis accom-

Cardan.

Rhod.

l. 2. d. 1.

Flin. l. 33

Fest. in
admir.

fess. c. 23

Forer.

diss. de

an. n. 23.

Joan.

Lugo

Card.

L. de arte
magn.

modam deprehendit: adeò etiam docti non habent chirographum, sigillò infallibilitatis munitum. Felicius Sciathericon in gleba Arabicâ accepisse se meminit Kircherus: hæc enim verissimè Heliotropia, in aquis, aut supra aquam magneticè librata, aut etiam vitreis inclusa repagulis, indissolubili fœdere sequi Cynthium videbatur: unde, inquit, *collegi, hunc motum non primarum qualitatum ope, sed specificâ quadam virtute, & totius substantiæ ad Solem, veluti Conservatorem suum, converti.* Illud insuper mirum, quod de Astrione lapide legimus: hic in Indijs nascitur, estque crystallo perfumilis, in medio Stellam continet, quæ instar Luna, quando decimam quartam attingit, relucere conspicitur. Pyriten lapidem enutrit Persia, sic dictum ab igne, nam vehementius illum manu si premas, referes digitos, sed cum Mutio Scayola adustus, ita Phosphori instar furores ignivomos ejaculatur, Ephestis, lapillus in Corsica celebris, si in aquam bullientem fortè projicias, refrigeratur. Non procul Carthagine lapidem est reperire, qui in æstate semper flammivonus, in hyeme aquarum scaturiginem emittit: sic & Galatia lapis, adamantis instar, est obduratus: si in ignem projicias, non modò non læditur, sed inter medias flammæ frigus nativum conservat, nec incalescit. Sed quid peregrinos Trapezitas advocamus ex India? quid terræ viscera rimamur profundius, cum prodigia propemodum pedibus conculcemus in calce? ab igne nigredinem trahunt corpora, calx recipit candorem. Lapidés deturpat flamma, calcem purificat, illos corrumpit, hanc animat; nam ignem occultissimè nutrit, meritò viva, quia flamma Promethei, velut latente animâ, vivificata. Illud mirum, quòd cum extinguitur, tunc accenditur: nam ut occultis ignibus careat, aquæ infunditur, vel aquâ perfunditur: & cum antè sit frigida, inde fervescit, unde ferventia cuncta frigeſcunt: ergò expirante glebâ discedens ignis, qui latebat, apparet, & velut mortua jam jacet calx frigida, quàmque priùs vocabamus vivam, jam vocamus extinctam. Quid est, quod huic Miraculo addi posse videatur? & tamen additur: nam si non adhibeas aquam, sed oleum, quod major fomes est ignis, nullâ ejus perfusione fervescit. Hæc de vulgari Naturæ Miraculo, ad usque Miraculum attonitus Augustinus: qui eruditum discursum hoc epiphonemate claudit: ejusmodi prodigiosam virtutem si de lapide quodam Indico legeremus, pro-

L. 21. de
liv. c. 4.

pro-

perfectò, aut putaremus mendacium, aut certè nimium miraremur: quarum verò rerum ante oculos nostros quotidiana documenta versantur, non genere minùs mirabili, sed ipsa assiduitate vilescunt, ita ut ex ipsa India desiderimus nonnulla mirari, quæ ad nos potuerunt miranda perduci.

LEUC: In fodinas metallicas nos Ariadne Physica jam deducit: scrutemur has cryptas Naturæ silentis, & per occultos meatus ascendamus in montium juga, ut ad valles, fontium varietate mirabiles, discursu denique perveniamus. MEL: Non abnuo, si modò hæc velis per transitum: non enim contemplari singula, sed rariora solùm aspicere permittit tempus. Metallum, ajunt, mixtum esse perfectum, liquabile igni, & ductile malleo: genesis suam debet halitibus, cooperante Siderum influxu: hinc variæ virtutes; hinc varia proprietatum pathemata. Inter omnia *Phæbi* instar eminent Aurum, colore flavum, pondere gravissimum, ipsique indomabile Vulcano. *Mirâ* pollet virtute, nam si Chymicorum industriâ reddatur potabile, cor, sedem vitæ, confortat, recreat vires, pellit Elephantiasin, Melancholiam, aliòsque morbos, sanitatis aureæ hostes, ac inimicos. Argentum, quod *Lunam metallicam* Chymici, præcellit tinitu, juvat cerebrum, ejusque symptomatis calidis medetur. *Plumbum*, sive *Saturnus Chymicus*, reprimit cicatrices; in laminas ductum, lumbisque circumductum calores eroticos reprimit; obstat phlegmonæ, & continet oculorum fluxus. *Stannum*, cui pretium, & candorem dat Anglia, Jovi: *ferrum* Marti: *cuprum*, quod etymon trahit à Cypro, Veneri: *argentum* vivum ob mobilitatem Mercurio Chymici dicant, & consecrant. Metalla crescunt in mineris, quas à fodiendo dicunt *fodinas*: sunt hæc Naturæ divites Gazæ, quas sæpe Casu, sæpe Artis adminiculo reperiunt Mortales. En! signa præcipua, quæ latentes prodere thesauros solent. Ramenta metallica, quæ secum rapiunt torrentes, vicinam mineram testantur: etiam terra, quæ mox liquefacit pruina, indicat latentes halitus, siccos & calidos, metallorum nutrices. Eisdem prædit mucor in superficie, color in folijs lividus, odor sulphureus. Sic lapides sæpe fodinæ sunt indices: nam si rutilent eorum frustra, si igne liquecant, vel emineant pondere, cave, ne teras, nam leve nil indicat tantum pondus, nil obscuri hic splendor. Imò ex lapidum, vel glæbæ colore,

ipsas etiam fossilium species divinabis : nam color viridis afflatur ab ære, ater ab argento, & auro, purpureus à pyrite, luridus à calchanto, cinereus à sulphure, ut non inaniter observat, inter Metalloscopos facillè Primas, Kircherus. Nec montes suis carent indicijs : nam vapores, qui ascendunt versus meridiem, plantarum raritas, & in partibus, utut irriguis, constans tamen sterilitas, halitus produnt metallicos ; nam hi superficiem sterilem reddunt, ut scias Naturæ morem, quæ pretiosa tegere solet sub vili. Nihil addo de Corysacea virgula, quæ ad censuræ virgulam superius jam revocata.

LEUC: Naturam video in metallis mirabilem, in succis tamen stupeſco propemodum thymaturgam. Quid tu de pulvere pyrio ? MEL: Nihil : nam multis nolo, paucis nequeo explicare hoc Naturæ prodigium. Illud scito ; ejus vires si sensisset Antiquitas, Cyclopum malleis fabricasset aras huic Phœnomeno, ipsumque Vulcanum de Cœlo denuò deiecit, ut illius locò astris infereret hoc monstrum. Habet hic pulvis à sulphure, quod facillè inflammatur ; à carbone, quòd à flatu non extinguitur ; à nitro, quod incredibili furore tumultuetur. Ejus vires adeò sunt paradoxæ, ut mihi Pyrotechnicus hîc loci celebris, si huic globo terrestri, quinquaginta solummodo libræ sic inferi possent, ut pulvis undique conclusus per Angelum accenderetur, haud dubiè Tellurem totam in mille partes illicò disjiciendam. Celavit Natura hoc suum arcanum, quia rarissimum, ultra sexaginta annorum sæcula, dum tandem circa annum millesimum trecentessimuni, & sexagesimum illud concedit ingenio omnium præstantissimo, ac celeberrimo, Chymico Bertoldo Schvvarz Friburgensi Brisgoiæ, quem neutiquam, prævolante judicio, ob inane nomen hîc nominatum existimes, sed ob sanctam D. Francisci (vel quod alijs præplacet) D. Benedicti familiam, cujus ille Alumnus ; quæ quia antiquissima simul & celeberrima, non potuit non semper alere gloriosissimos inventores, & celeberrimos Ingeniorum Phœnices. Ad succos pertinet *succinum*, quod paleas trahit, & pilos, si incalcescat : sal Siciliæ Agrigentinus, quem igni admotum, velut in aqua liqueſcere aſerunt, immersum aquæ, velut in ignibus crepitare : *Maltha*, quæ, si Plinio fides, bituminosus est limus, qui aquis incenditur, terrâ restinguitur, & rebus solidis facillè adhærescit. *Naphtha*, & *Camphora*, quæ semel accensa non modo

P. Barri
in Hagi.

modò non extinguntur ab undis, sed ijs potiùs nutriuntur: nõrunt hæc Pyrotechnici, qui in Vulcanalibus Orgijs, artificiali splendore aquas illustrant, dum Paradoxo connubio Mulciberum Thetidi copulant, obstupescente Neptuno. Huc quoque pertinet *Asbeston*, è quo Ars facit elychnia, nullo igne combustibilia; è quo chartas, & lintea confecta miramur, quæ non nisi à fuliginoso purgata Mulcibero, candori pristino restituntur. Hujus privilegiatam virtutem homogeneæ simplicitati adscribit Physica: nam ignis colligit homogenea, & heterogenea dissolvit: quæ cùm in Asbesto non invenit, eidem servit emolumento potiùs, quàm detrimento. Ex bitumine demum, & sulphure aluntur potissimùm subterranei ignes, qui per *Vulcanios*, *ignivomòsque montes*, velut per totidem caminos Stygios, exhalantur. Ejusmodi viva Inferni symbola, toto Orbe, dispersit providum Numen, ut in illorum conspectu, nos terreat Inferni umbra, ne umbras nos quondam terreat Infernus. De Æthna, ignivomo illo Siciliæ monte, ita habet Pererius: *quòd dicam de hoc montium Miraculo nobilissimo? qui ardet noctibus semper, tantòque ævo ignium materiæ sufficit? & ut majus sit Miraculum, nivalis est hybernis temporibus, egestumque cinerem operit pruinis.* In monte Chymæra erumpens flamina extinguitur ingestâ humo, affusa lympha accenditur. Hecla mons Islandiæ vomit ignem, qui aquam consumit, non verò stupam. In Bohemia prope Oppidum Mittelvyald, eminere mons dicitur, cujus latus unum, nivibus sæpe plenissimum, dum alterum amœnissimo Vere, florùmque latâ varietate superbit, ac gloriatur. In eadem Islandia Montes est reperire, quorum vertices perpetuis nivibus rigent, radices continuis ignibus exardescunt. Æoliæ Insulæ jugi Vulcano exstant, qui etiam in Maris medio permanet inextinctus. Sed Vesuvio nihil famosius in fastis historicis. Percipe, quod ille, anno Christi octuagesimo primo, spectaculum dederit stupenti Campania. Circa Calendas Novembris in aëre vagari visâ hominum monstra: consecuti mox terræ motus, & audita subterranea quasi tonitrua: subin Oceanus fremere, mugire nubila, montis cacumina, repentino fragore concuti, tum denique eructare immensos lapides, tantàmque ignis, fumique copiam, ut ejecti cineres non modò totam devastârint terræ viciniam, sed & Mare oppleverint, homines cum Brutis, cum piscibus volucres

*Comment.
in Dan.
l. 4.*

Spondan.

cres sepeliverint, aërem obtenebrârint, obscuraverint Cynthium, & usque in Africam, Syriam, Românicque ipsam veluti præcones pœnitentiæ pervolârint. Abcamus Leucothee, ab hoc Inferni vestibulo, & damno alieno cauti salutis prospiciamus.

LEUC: Rectè mones: descendamus ab ignivomis Montibus, & in amœna vallium properemus. MEL: Non abnuo: sed in decursu lustrabimus fontes, quos Natura nobis offeret celebres, quia virtute magicâ memorandos. In Epiro fons visitur, effundens lumen sicuti aquam: nam extinctas faces, si in illum demerferis, inflammat, & reaccendit. Referente Majorolo datur lacus, quem accolæ *furiosum* meritò nominant: nam in horas propemodùm singulas colorem mutat, saporem variat, genuinum juvenilis inconstantia symbolum. Alium reperiri fontem in India ferunt, cujus aquâ lucernæ ardeant. In Bajano Sinu, aquæ non solùm calent, sed etiam fervent. Fons Hammonius de die frigidus, de nocte bullit, ac æstuat. In Illyrico featurit latex, qui, licèt frigidus, expansas supra se vestes vapore suo accendit. Apud Garamantas esse fontem, author est Solinus, interdium ita frigidum, ut non bibatur, noctu ita calidum, ut non tangatur. Testatur Varro, esse in Cilicia fontem, qui bibentibus acuat sensum; alium verò, qui hebet et. Lyncestis aqua, massici instar inebriat, accinente Ovidio:

15. meta.

Lyncestius amnis

*Quem quicumque parum moderato gutture traxit,
Haud aliter titubat, quàm si mera vina bibisset.*

Contrà Clitorius, fons Arcadiae, vini fastidium creat, eodem Nafone teste:

Ibidem.

*Clitorio quicumque sitim de fonte levavit,
Vina fugit, gaudetque meris abstemius undis.*

In Cappadocia amnis fluit, qui equos versicolore maculâ pingit, non item alias animantes. Macedonibus flumen est, quod ovium vellere inducit candorem. Quod si præplaceat rufæ lanæ tinctura, gratuitus infector est Xanthus: si nigra, ad fontem ducunt Penenion: hunc enim si bibant Oviculæ, quæ albæ accefferant, recedunt nigrae. Crathis fluvius bibentium capillos electo; Sybaris auro assimilat. Sed & Hybernia fontem geminum monstrat, indolis ita contrariae, ut alter canitiem, alter juventutem perpetuam balneantium crinibus inducat. Acostræ
si fides

si fides, Peruanos fons alluit calidus, cujus aqua duratur in rupem, & exciditur in ædificia, plusquàm marmorea: sic in Dacia Cepusij unda in urceos transfusa, illicò rigescit in lapidem: imò scaturiunt fontes, qui cuncta, quæ hauriunt, mox in saxa obdurant. Sic in flumine Anio cadaver latronismersum repente obrigit, tandèmq; totum ad instar Præti lapideum est extractum. Sic in lacu Velino lignum mox lapideo obducitur cortice: & in flumine Silaro non modò immerfa virgulta, sed & folia lapidescunt. Similis est Coraliij Metamorphosis teste Ovidio:

Plin. l. 7.
c. 103.

*Sic & Coralium, quo primùm contigit auras
Tempore, durefcit: mollis fuit herba sub undis.*

Met. 15.

LEUC: Ut video, placet tibi Nafonis Calliope. Cur o-mittis aliorum fontium Paradoxa Poëtica?

*Admotis Athamantis aquis accendere lignum
Narratur, minimos cùm Luna recessit in Orbes.
Quòdque magis mirum: sunt qui non corpora tantùm,
Verùm animos etiam valeant mutare liquores.
Cui non audita est obscœna Salmacis unda?
Æthiopsque lacus, quos si quis faucibus hausit,
Aut furit, aut patitur mirum gravitate soporem.*

L. 15.
Met.

Nunquid ejusmodi experimenta sapiunt Metamorphosin? quòd si à Bellerophontis ungula vindicare velis hos fontes, oportet Sophos ratione convincas: quæ non capiunt, non leviter credunt. MEL: Apparet, quòd sis è numero illorum, quibus Authorum fides solà incitiâ venalis; quibus naturæ vires cerebelli limitibus constringuntur. Age mi bone, quis te constituit Naturæ Syndicum, ut quæ non capis arcana, è Magiæ Hydraulia tam audacter proscribas? quid apertius virtute seminis? & tamen illius intuitu totius Africæ Lumen cæcutit, ac stupet: *considera*, inquit, *virtutem grani cujuslibet seminis, magna quedam res est, & horror consideranti.* Quid certiùs, quàm quòd eadem ex aqua tam mirabilem fugant tot gramina varietatem, & tamen Basilij, licet Magni, hoc exiguum non cepère Naturæ mysterium. Et tui similes Scioli, solo ignorantia clypeo, Magiam naturalem debellent, fundamenta in experièntijs subruant, fuscèque ver-tant? Apage! Saniora de te præsumo. Illud tene, in Magiæ labyrintho dari exitum, etsi lateat Tyrones.

Aug. tr.
8. in Jo-an.

Hom. 5.
in hex.

tùs te filò destituam, scito virtutes fontium paradoxas è diversis, fontibus suam haurire originem. Nunc variant *ratione loci*: hinc alia aqua est fontana, alia fluviatilis, vel marina: nunc virtutem mutant admixta corpuscula, & qualitates, quas inter plurimæ nobis occultæ: hinc aliæ aquæ salubres, aliæ metalliferæ, quamvis, me Judice, hæc tota diversitas à diversis terræ meatibus, per quos defudant, ac defluunt latices, originem plerumq; trahere videatur: sic aqua marina, per occultos terræ Mæandros denique percolata, amittit salèdinem, ac in fontanam dulcem degenerat: sic quæ fluit per Auri matrices, virtutem trahit ab Auro, alia vires ab alio metallo, vel succo. Sic in mineris diversos sæpe halitus attrahit, induitque varias proprietates; sæpe calida per subterraneos ignes, sæpe frigida eodem è loco erumpit: nunc salubris, nunc noxia, prout nempe per diversos canales, & vias ad idem ostium currit, sive devehitur. Habes originem, è qua in fontes promanant virtutes adeò diversæ, ac paradoxæ. Sic levis neutiquam fidei Authores referunt, reperiri fontes, è quibus tam periculum vitæ, quàm mortis remedium propinatur: nam alij vix bibuntur, & è vestigio necant, nullius interim nec doloris Authores, nec remedij patientes. Alijs verò cum aves emortuas immiseris, extinctæ continuò reviviscunt. Apud Afros innatant pisces undis ferventibus, qui tamen simul, ac inde in frigidam transferuntur, expirant. Ad Rheni crepidines aquæ scaturiunt dentibus infestæ; nam bienio postquam potæ sunt, omnes suis sedibus moti, luxatiquè excidunt: aliæ quædam vix libantur à cervis, & ecce! cornuum ramos ac profubulos decutiunt. Aliæ Thebis equos in rabiem agunt. Benignior illis, & mitior vis est, quæ apud Thefalos alicubi fluunt, haustru salubres: ijs enim contusâ corporis ossa, si respergantur, mirâ felicitate coalescunt. Quid? quòd etiam jocando, fontes ingeniosi Miracula fundant? nam Fortunatis Insulis gemini sunt, quorum alterum, qui bibunt, sibi ipsi ludibrium fiunt, dum violento risu crepantes emoriantur, nî vicini alterius fontis remedio ebullientem cachinnum tempori compefcant. Major aliquibus vis est, qui jus sibi quoddam in ipsam mentis sedem capeffunt: inde fit, ut duorum fontium altero memoria obtundatur, inductaque rerum oblivione vis omnis obsolescat: altero memoriæ labentis, & lentæ species exci-

tentur

Bider-
man. in
Agon. l.
1. c. 7. ci-
tans Au-
thores.

tentur, auanturque. Imò Clitorius annis pravos Cupidines, aquâ virgine, feliciter extinguit: quos eisdem impuratus Bœotia lacus, falacibus undis, instigat.

LEUC: Illud me habet attonitum, quòd inter causas Magiæ hydraulicæ, non etiam posueris cœlestes Siderum influxus, Cynthiæ præprimis, quæ in undas habere dicitur dominium altum. Certè memini, Dodonæum fontem meridie semper deficere, mox increfcere ad medium noctis, & ad conspectum Cynthiæ exuberare: tum denuò sensim decrefcere. Alium legi, qui manè tepentibus manat aquis, meridie frigidus est, vespere calet, æstuat mediâ nocte, inde defervefcere incipit, & sub auro-ram tepidior efficitur. Alios novi, qui maris æstum æmulantur; sic Gadibus bini putei stagnant, quorum unus aquâ dulci, maris æstu crescente crescit, atque decrefcit: alter aquâ falsâ, contraria sumit incrementa, & decrementa. Imò juxta Larium lacum, fontem est reperire, qui singulis horis intumescit, ac detumescit. En! fontem æmulum marini æstus, & nunquid utriusque Physicam, Lunæ influxui, Philosophia referet in acceptis?

MEL: Punctum tangis, cujus difficultatem, alicui fundo carentem, alij curiositatis humanæ tumulum, nonnulli etiam mortali-um scientiæ inaccessam asserere non dubitârunt. Vix Oceanus in tot diversa nominibus maria diffluit, quàm Sophi in varias sententias abeant, quarum solus Ricciolus octodecim numerat, fateturque, nihil hæctenus excogitatum, quod implicitos hujus materiæ nodos vel dissolveret, vel eluderet. Ego paucis pro complemento discursûs. Per maris æstum intellige fluxum atq; refluxum, quo, agitatione reciproçâ, intumescere, ac detumescere solet Oceanus. Hujus motûs naturam pleriq; triplici varietate depingunt. Primum asserunt *Diurnum*, qui Lunæ periodum exactè adeò æmulatur, ut bis quotidie affluat, defluat, & juxta Cynthiæ Borealem, ac Australem ascensum sive descensum mutuo foedere crescat, sive decrefcet. Imò & retardationem Lunæ propriam observat: nam singulis diebus per tres circiter quadrantes seriùs æstu solito intumescit. Secundam motûs periodum *Menstruam* appellant, eò quòd in Novilunijs, & Plenilunijs, vehementiùs furere notetur Oceanus. Motum tertium *Annuum* nominant, quo circa solstitia minimos, circa æquinoctia plerumque maximos æstus, Nereique tumultuantis impetus, ob-

*Plin. al-
ter. l. 4.
ep. ult. ad
Suram.
Æstus
Maris.*

servârunt. E quibus nemini, reor, non potest esse perspicuum, Lunam, humidorum omnium Dominam, propinquiore sidere, viribûsque specificæ qualitatis sic commovere Oceanum, ut in ejusmodi æstus denique effervescat. Hæc causâ, quàm mihi videtur accommoda, tam quoque insufficiens judicatur. Nam *inæqualitas motûs*, qui nec stata tempora observat, nec legibus ullis constringitur, plura petit principia. Sed quænam illa? sunt, qui Siderum influxus, Ventorûmque diversos impetus assignant: sunt, qui situm terræ, Regionum, marisque adducunt. Illi omnium optimè, qui & Phœbo directiùs in mare agenti, elevantiq; vapores, qui ipsi Oceano, qualitates Lunæ sympathicas, aut certè spiritus nitrosos, falgineos, volatiles, Mercuriales, ciendæ fermentationi accommodas suffundenti, tam paradoxam adscribunt marini æstûs varietatem. Sed in re adeo dubia tu à me certius nil requiras; si ista curiositatem tuam non fatiant, Ariadnen quare, quæ certiore filo reconditas Naturæ vias tibi aperiat.

LEUC: Hic non plus ultrâ, ne cum Philosopho Euripi vortices nos demergant. Ariadnen Physicam sât jam secuti, pro complemento, filum quoque ab Ethica petamus. Quem illa Philosophis labyrinthum aperit? quas implexas in labyrintho vias? Quæ mysteria? quam Ariadnen? quod filum? MEL; Arcanum est unicum, quod mysteria Physicæ longè exsuperat. Labyrinthus est mundus; status in mundo varij, variæ viæ; mysterium, Vocatio; Ariadne, Divina Numinis Providentia; deliberatio, filum. Hoc negotium Sophi primarium, quia ex hoc pendent negotia cætera: hoc illud *unum est necessarium*, è quo pendet præsentis vitæ felicitas, futuræ salus. In labyrintho Physico si rationis filum te subin destituat, modicum est detrimentum; in hoc si à via aberres, æternum dispendium. Et ne solummodo verba me tibi dare existimes, plus centum verbis ponderosam audi Sententiam, qua hæc confirmat D. Gregorius, Lumen illud, quod universæ Ecclesiæ Nazianzum accendit. Sic ille: *Certum vitæ genus constituere res est tanti momenti, ut totius vitæ, vel rectè, vel malè traducendæ fundamentum in eo sit positum.* Percipite Sophi, quot verba, tot signate mysteria, non vestro solum digna ingenio, sed etiam æternâ, si fieri potest, memoriâ. Nam licet Divina Numinis Providentia, ad unum omnes vos velit æternum

Orat. 23.

ternum salvos; licet singulis Gratiarum certam paraverit seriem, quam si vestra non turbet voluntas, infallibili filo, vos ad Cœlum deducet, non tamen quemvis per quamvis viam, vitæque statum deducet. Efficaces gratias, quibusdam paratas, sic certo statui, vitæque conditioni alligare DEUS consuevit, ut si prudentis deliberationis defectu, præfixam ad Cœlum viam, vel non agnoscant, vel agnitam amplecti negligant, suoque genio conformem eligant malè consulti, in ea quidem salvari poterunt, infelici tamen Fato non salvabuntur. Nam cum Divinæ circa se Providentiæ filum improvidè ruperint, permittente Cœlo, in gravia labuntur scelera, gratiæque finali excidunt, & quod consequens, cœlesti Beatitudine, per suam culpam æternum miseris, spoliantur. Hæc Sententiæ Gregorianæ paraphrasis non è meo ingenio, sed è Divini Spiritûs penna fluxit, dum hoc ille Sophis proverbium: *vocavi, & renuistis, despexistis omne consilium meum, (observa consilium) ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo.* Hinc bellè D. Gregorius: *sunt, qui, nisi omnia reliquerint, ad Mau-* *Prov. 1.*
salvari apud DEUM nullatenus possunt. Videndum proin, Leuco- *rit. Imp.*
 thee, & providendum cuilibet, ne in tam grave discrimen per suam prolabatur incuriam. Prudenter de statu vitæ deliberandum, illis præcipuè, quibus præest togata Pallas; nam cum ad plures status se reddiderint habiles, habent, cur dubitent; cur plus deliberent alijs, quos vitæ ratio, suâ veluti sponte, determinat, crebra voluntatis Divinæ interpres. Inter ipsos autem Minervæ Affeclas, Sophi præcipuè, & inter Sophos præcipui hoc cordi sibi sumant negotium, ne plura talenta, quæ pro animarum salute acceperant, strophiole socordes involvant, aut, quod pejus, ad augendas opes, honores, vel profana officia, præter Numinis voluntatem, non tam utantur, quàm abutantur.

LEUC: Tantine momenti sit hoc negotium, ut ab illo dependeat salus? an ergò, te Judice, gravioris reatûs hunc argueret Themis, qui vocationis neglectæ existeret contemptor? *MEL: P. Lanci-*
 Hæc quæstio altius Tribunal petit, cuius ego malim venerari, *tius S. J.*
 quàm arbitrari Oracula. Nec tibi soli in mentem venit hic scrupulus: habuit Roma non absimilem quondam Sophum, qui *Spir. 2.*
 Magno Societatis nostræ Theologo, & majori Asceticos Magi- *to. 1.*
 stro hoc olim problema Ethicum, de cuius decisionem, si lubet, *in monit.*
 referam interpres. Dixit, Vocationem Religiosam, sine gra- *c. 1. f. 5.*

viore noxâ negligi posse, eò quòd consilium sit, non præceptum. Sed addidit claufulam, quam, velim, signanter notes: esse tamen, asseruit, reperire non paucos, qui ob neglectam vocationem salute exciderent: fallor, non ob neglectam, sed ob neglectæ pedissequa scelera, quæ præviderat benignum Numen, in Mundi labyrintho hunc incursum, si oblatum vocationis filum, vel non arriperet, vel omninò abrumperet. Hæc ille. Excepit thesin hanc Sophus, & utinam bene decisam, melius propugnâisset! nam cum frequenter illi oggereret conscientia, Religionem esse periculorum omnium exterminium, curarum exilium, à Mundi turbis asylum, tranquillitatis portum, perfectioris vitæ Nutricem, Genitricem virtutis, mediolorum ad salutem armentarium, thesaurum Evangelij absconditum, Margaritam, omnibus Mundi thesauris magis pretiosam, Mortis beatæ prodromam, certam salutis anchoram, beatitudinis arrham: hanc totam anacaphaleosin rejecit verbò, Lacon despoticus: *non teneor*. Cum mentem pungeret vel invito Apis mellifluæ nota polythesis: *in Religione homo vivit purius, cadit rariùs, surgit velociùs, incedit cautiùs, irroratur frequentiùs, quiescit securiùs, moritur confidentiùs, purgatur citiùs, remuneratur copiosiùs*: hanc ille Phrasiologiam dictatorio mactavit trisyllabo: *non teneor, Consilium est Vocatio, non Præceptum*. Sic diu elusit Ariadnen Divinam, ignarus, quòd cum Superis nemo hactenus lusit impunè, quin tandem ipsemet miserè deluderetur. Philosophiæ condecoratus laureolâ, vocationem sibi ex genio, ut amat contingere, fabricavit: Parentibus arbitris, Consiliarijs carne, & Mundo, Suasoribus amicis. Hinc qui Romæ jam repudiâisset sacram Prudentiam, profanam juris in Macerateni Academiâ quæsit. Sed quæ à Juve-ne, in negotio summo sic inconstanti, sperari possit constantia? qui Romæ trinsabat cum Cygnis, Maceratæ crocibat cum corvis: qui Romæ nutriebatur in croceis, Maceratæ amplexatus est stercorea; nam Juris Prudentiam est quidem professus, sed frequentavit stultitiam, desertâ Pallade, infame scortum. Sed sine æmulis huic proco diu esse non licuit: nam habent hoc Lycea Cupidinis, ut nunquam desint Rivales. Hinc cum nocte quadam, Cynthiam suam adiret hic Latmius, à Rivali subito confossus, concidit infelix: &, quod mireris, concidit ante portam illius Domûs Religiosæ, quam intrare, DEO vocan-

Bernard.
hom. de
querent.
bon. Mar-
gar. ep. 7.

vocante , neglexerat. Confessarium petiit, sed non obtinuit, prius ad Tribunal evocatus Divinæ Justitiæ, quàm se sistere poterat reum ad aras Misericordiæ, toties despectæ, & irritatæ. En! Epitaphium, in Fato subito extemporaneum.

*Facet Hic Juris Consultus,
Malè consultus,
Quia divina neglexit consilia,
Secutus humana.
Jus illi tribuit divina Justitia:
Nam jacet ad portam,
Ad quam stare sapius debuisset.
Facet ad limina,
Quæ ingredi cùm debuit , noluit,
Quæ ingredi ubi voluit , jam non valuit.
Extra portam
Frustra vocavit Conscientiæ Arbitrum,
Quem Conscientiæ Arbiter frustra vocaverat toties
Intra portam.
Mortuus est , qualis vixit:
Ab amore sauciatus in vita,
Ob amorem vulneratus in morte,
Eodem vulnere , quo vixit,
Vixit.
In uno cadavere
Mirare
Funestum hoc anagrammaticon.
Hic jacet Procus,
Cujus corpus cùm fuerit porcus,
Ejus Sepulchrum jam erit orcus.
Abi,
Et lege affixam huic portæ epigraphen,
Hæc porta aternitatis,
Qua apertâ qui ingredi nolunt ad vitam,
Eâdem clausâ ingredi cogentur
Ad mortem.*

LEUC: Casum funestum ! lamentabilem vocationis deseratæ sortem ! Negotij hujus momentum quàm pauci penetrant, quàm multi penetrare recusant ? MEL: Ita est : hæc inimici est strophæ , ut nullum negotium majoribus perturbet dolis , quàm quod maximum , nempe negotium negotiorum. Nunc mentem occupat per crepundia , ut otiosis hisce negotijs fluat ætas , & effluat tempus deliberandi de tempore ; horum tessera : *nolite solliciti esse in crastinum*, Nunc mille obstaculis impedit, ne assumatur ; vel satagit , ut differatur , aut assumptum denuò interrumpatur : identidem menti ingerit , *quid opus electione ? pluribus vijs venit Romam*. Nunc negotium turbat assumptum , ut peragatur pro forma , & sine forma ; multi incipiunt , & pauci finiunt : hi horrent Divinæ Voluntatis revelatam notitiam , illi expectant per angelos revelandam. Nunc constantiam infringere nititur : per amicos suadet , ut exequi differant ; per Parentes , ut negligant ; per malos Socios , ut sese reddant indignos. Imò postquam jam ad aratrum misere manum , laborat , ut respiciant retrò. En quot negotijs , hoc unum negotium Dæmon turbare satagat , ut vel ab hoste colligas grande momentum ! Sed hoc fatum est Juventutis , nullibi errare frequentius , quàm in via vocationis , ubi nemo errat , nisi toto cœlo aberret. Utinam non toties testatum hoc nobis facerent tristissimi Annales ! è quibus unicum in Toletano Philosopho exemplum cape. Huic , neglectæ vocationis reo , cùm in agone naufrago , frustra obtruderetur poenitentia tabula , clamantibus in Cœlum Amicis : *Fiant aures tuæ intendentes ! subito Crucifixi effigies , resolutis de cruce brachijs obturare visa est aures , hancq; emittere horrendam vocem : Vocavi , & renuisti ; ego quoque in interitu tuo ridebo , & subsannabo*. Sub quibus verbis infelicem Sophus efflavit animam. Satis est Leucotheæ : domum abi , & hujus sententiæ lege paraphrasin , quam ad demortui tumbam affixit D. Bonaventura.

SARCASTICON

IRRITATI SPRETIQUE NUMINIS,
AD PHILOSOPHOS VOCATIONIS DIVINÆ
CONTEMPTORES.

*Vocavi, & renuistis: ego quoque in interitu
vestro ridebo, & subsannabo.*

Prov. I. v. 24. &c.

Quis clamor insolitus

Huc ab imo ad Summa?

Quæ lamenta, inter tormenta,

Ex ære fusa flagellant Sidera?

Quinam hi miseri,

Qui Miserere hoc intonant,

Precanturque jam de Profundis?

Intelligo:

Transiére Bacchanalia vita:

Hinc

Lamentationem Mors incipit,

In Die Cinerum.

Itâne vos illi,

Qui postulatis auxilia,

Oblata toties, nec postulata?

Qui ploratis, & opem jam imploratis,

Explosam toties, nec deploratam?

Frustra est:

Si peteretis hanc serid, non peteretis tam serid:

Obdurastis mentem, rebelles Lumini:

Hinc

Obturata aures contempte Numini.

Frustra est:

Vocavi, & renuistis.

Extendi manum, nec aspexistis:

Dedi consilium, & despexistis:

A a

Prov. l.c.

Accendi

Ariadne Physica.

Accendi lumen, & fuit extinctum:

Porrexi filum, & fuit neglectum.

Vocavi, nec respondistis:

Exspirastis, quæ inspiravi:

Amavi, & amando clamavi:

Sprevistis amorem, non curastis clamorem.

Frequenter flabam

In sibilo auræ tenuis.

Sed exsufflastis auram, sibilum exsibilastis.

Nec raro intonui de Cælo Dominus,

In spiritu vehementi.

Sed sine spiritu recepistis hunc Spiritum,

Abiitque Ventus in ventum.

Vocavi, & renuistis:

Misi Prophetas, & lapidastis;

Corde lapideo Cælestes opes dilapidastis,

Veri lapides offensionis.

Vocavi monstrando viam,

Sed deviastis in avia:

Aperui Sidera, & clausistis:

Clausi Tartara, & aperuistis.

Vocavi, & respondistis,

Sed tamen voto non respondistis,

Dum dixistis, infruïtum illud:

Non serviam.

At ecce!

Mea frustrando vota, frustraſtis veſtra:]

Mibi non ſerviendo, ſerviſtis peccato:

Nunquam magis ſervi, quàm ubi liberi.

Nam

Non ſerviendo ſervitutem ſervorum DEI,

Induiſtis ſervitutem Mancipiorum Diaboli.

Clamavi:

Jugum meum ſuave, & leve:

Sed reclamastis,

Jugum non induamus:

Quia

Filij Belial, id eſt, abſque jugo.

3. Reg.

19. v. 12.

Aſt. 2.

v. 2.

Jer. 2.

v. 20.

Jud. 19.

v. 22.

Sed

*Sed non induendo jugum suavissimum,
Induistis jugum gravissimum,
Quia jugum triplex pro unico.
Imposuit Caro*

Jugum ferreum supra cervices vestras.

*Mundus aggravavit,
Daemon addidit super jugum.
Caro vos cecidit flagellis,
Scorpionibus Mundus,
Daemon utrisque.*

*Deut. 28;
v. 48.
3. Reg.
12.*

*Vocavi, & revocavi,
Vos à via Iniquitatis:
Ostendi Semitam Veritatis:
Sed elegistis viam,*

*Quæ visa in initio justa,
Cujus novissima vos deduxêre ad Mortem.*

*Hinc errâstis,
Et toto Cælo sic aberrâstis.
Nunc in vestro interitu rideo,
Nunc subsanno.*

*Prov. 14;
v. 12.*

*Vocanti reposuistis solenne illud;
Non teneor:*

Invocantibus jam redit Echo reciproca;

*Non teneor.
Vestrum Nolle*

*Recusavit opem oblatam:
Hinc nostrum Nolle
Jam recusat petitam.*

En!

*Quàm vestrum non teneor
Vos in mortis angustijs teneat:*

*Quàm vestrum Nolle
Impediat jam nostrum Velle.*

*Cum aderat facultas, deerat voluntas,
Cum adest voluntas, jam deest facultas:*

*Histeron Proteron,
Estis nunc indigi, sed indigni.*

Fletis damna, sed ego indemnis rideo:

Ariadne Physica.

*In unicâ Vocationis Gratiâ,
Perditam fletis Gratiarum Iliadem.
Per unicum Nolite corruptum,
Jam abruptum Providentiæ filum :*

Nam

*Qui vocati, fuistis prædestinati,
Sic refragati, estis jam reprobati.
Nunc ploratis rem deploratam :
Ridentur lacrymæ, quæ steriles.*

Frustra clamatis,

Ubi conclamata sunt omnia :

Frustra speratis,

Ubi salus est desperata.

Nunquid dixi ? Mors docebit sapere,

Sed Phryges.

Nunquid clamavi, dixique, clamate :

Seciis

*Clamabitis, & non exaudiam,
Exfurgētis manē, nec me amplius invenietis.*

Sed risistis momentem,

Ut vos monitos jam meritò rideam.

Nunc gemitis inter tormenta,

Meoque risu vestri jam strident dentes.

Ululantes plangitis,

Sed subsannantem non angitis :

Gemitus rideo, ululatus subsanno.

Nam

Curavimus Babylonem, & non est sanata,

Hinc meritò jam subsannata.

Contemptores meos contemno,

Neglectus negligo jam negligentes,

Ut risus, qui fuit culpa, Culpæ quoque sit pœna.

Risistis Augurium,

Impletum jam plorate Oraculum :

Vocavi, & renuistis :

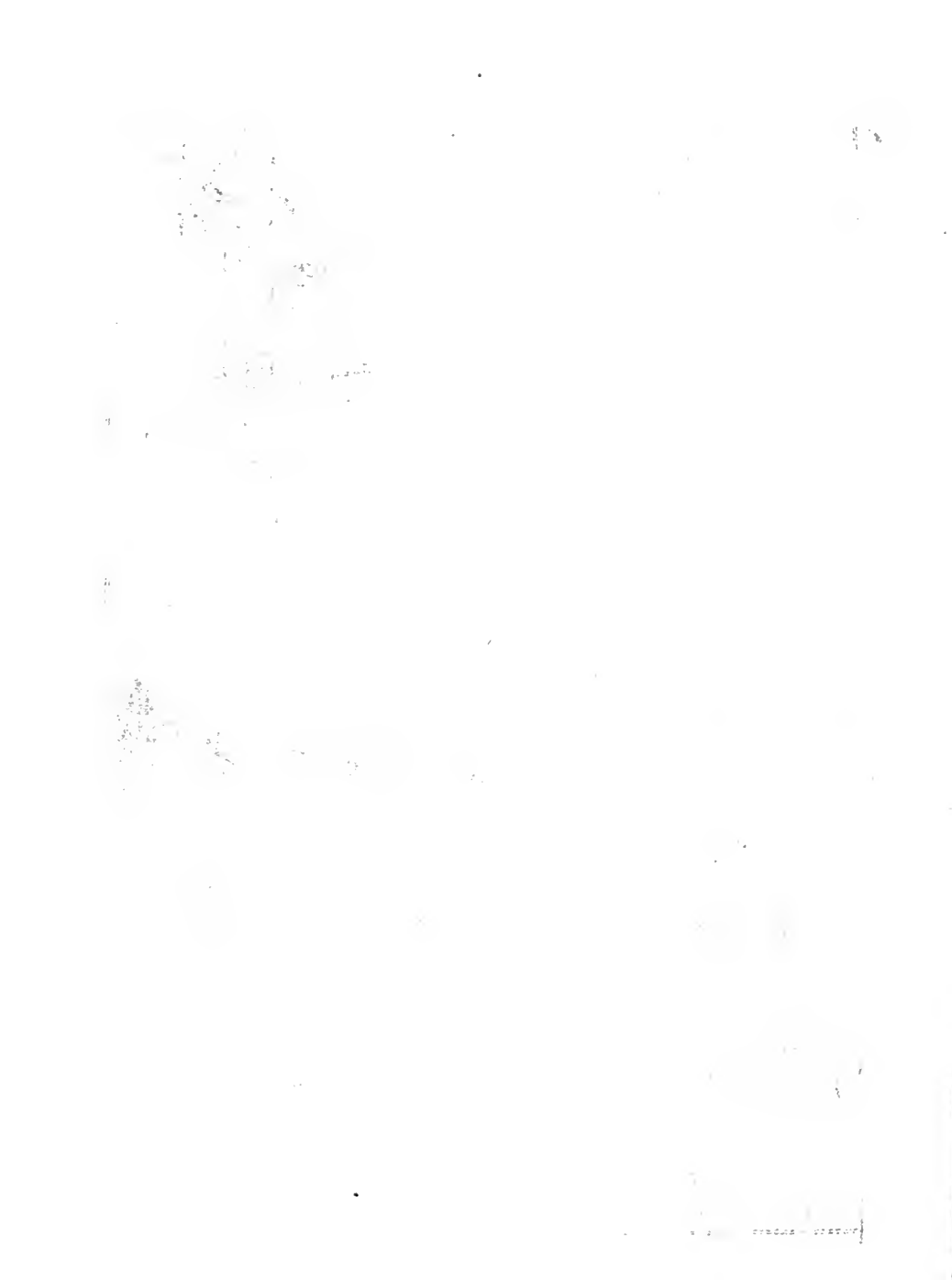
Ego quoque in interitu vestro ridebo ;

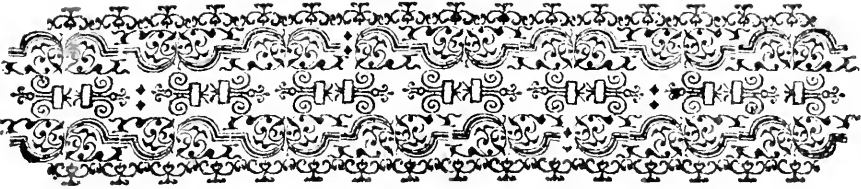
Et subsannabo.

*Prov. 1.
v. 28.*

*S. Hermacrus, ob monstrosa Corporis speciem cognomen =
 to contractus, cum et ingenij vitio, laboraret, apud
 Deiparam, de natura sibi noverca questus, optionem ob =
 tinuit, qua vel corporis, vel ingenij infirmitate ocius
 liberaretur: elegit posterius, quia Sophus, hinc tanta
 subito ingenij felicitate excelluit, ut Philia monstra,
 nullo negotio debellarët, ipse in monstroso corpore,
 novum ingenij monstrum. Ex Calend. Bened.
 G. Rogg del. J. Melchior Guercin sculpsit.*

OEDIPUS PHYSICUS,
Seu
 DISCURSUS VII,
 DE MONSTRIS.

LEUCOTHEUS. Quæ tu monstra hodie, Sphingi affinia? quem Oedipum in Scenam producis, ut in hoc Physicæ Theatro Chorangum agat, ac monstroso lepore plenam, det Auditoribus Sophis catastrophem? *MELANDER.* Oedipum propono Physicum, qui Philosophiæ monstra sic detegat, ut habeat Gentilis Antiquitas, quod æmuletur, non glorietur. Hunc nobis suppeditat Prytaneum illud, Antiquitatis gloriâ celeberrimum, Ordinem S. Benedicti intelligo, è quo tot rutilant Scientiæ Sidera, ut Orbem illuminent universum. Dedit hæc nobis Familia, ter Benedicta, in Microcosmo Divum Sylvestrum; dat in Megacosmo Hermannum: ille nos docuit sapere, quia bene mori; iste nos docebit discurrere, è majore paradoxo, quòd sit *contractus*. Audi, quam de hoc Oedipo legamus synopsis vitæ mirabilem. Oedipum voco, à *monstroso pedum tumore*, qui illi sic omnem usum ademerat, ut in corpore haberet ergastulum; in pedum, manuúmque arthritide catenas. Accessit, quòd membrorum stupor, & ipsam hebetârit ingenij aciem, ut qui corpore paralyticus, cerebro apoplecticus, ex toto esset monstrosum hominis portentum. Sed in tam vili conchylio thesaurus latuit, omni gemmâ nobilior, anima sci-

licet, vel ideò speciosa, quòd speciosæ Virgini ex affe esset devota. Hanc ille coluit Matrem, ut qui Naturam, immitem adcò est expertus Novercam. Accidit, ut coram Divinæ Matris imagine, filialis eiusdem affectus in hæc verba quondam erumperet: *En! Speciosa filium spurium, quia monstrum.* Paucis verbis paraphrasin addidère lacrymæ, energiam repetiti singultus: audit benigna Mater, formæque visibili solata est miserum Clientem. Imò, ut in spes meliores erigeret, copiam afflicto fecit, statueret ipse secum, an mallet membrorum usu, quàm ingenij pollere acumine. Non diu dubio esse licuit, quia Philosopho: maluit cum Doctis sapere in nosocomio, quàm cum indoctis vegetus vivere in morotrophio. Dictum, factum: ad Palladem reversus, aliam invenit, & illa alium. Nam obstupuit metamorphosin, cùm vidit, quòd ex priore trunco tam citò Mercurius: Therfiten putavit, & invenit Vlyssen, qui in difficultatibus summis nesciret difficultatem; qui Philosophiæ monstra & Hircocervos tam felix detegeret; cui nihil non scitum, quodcunque dictum est scibile; qui in deformi capite scientiarum omnium gereret encyclopædiam. Verbò, obstupuere illum omnes, velut Ingenij monstrum: nec ipse Hermannus in sese agnoscebat Hermannum: hinc beneficij memor, ut Sapientiæ Sedi persolveret Minerval, Tres odas *Salve*, & *Ave Regina* unà cum hymno *Alma* in laudem Magistræ composuit, quod cœleste melos in hunc diem Parthenia Odea animat, ac exornat. Quid tu ad ista?

LEUC: Amatorem Parthenium amo; monstrum Ingenij admiror; Oedipum in nostra Philosophia redivivum veneror. Sphinx deest, quam tamen, si per te licet, inter monstra Philosophica proferam. Sunt sua Physicæ paradoxa, quæ cùm nuper ænigmaticâ cortinâ legerem involuta, desperâsem de vita Tyro Philosophus, si eadè conditione, qua Thebanis olim viatoribus, illorum mihi stetit solutio. Et quia opportunè nunc Oedipum offers, age precor illius interpretem; placent ænigmata facta, placebunt magis soluta. MEL: Non me habes invitum: pro discursu proponere magis selecta, quæ minus prolixitatis, plus habent jucunditatis.

LEUC: Percipe Philosophicam Musam, primùmque in Musa Sphingis oraculum.

Est animal Physicæ, Magnum simul atque pusillum :

Vix aliquid majus, vix minus orbis habet.

MEL: Hominem notas, qui modò natus de stirpe Enacim, in Giganteam assurgit molem: modò è Mirmydonum gente, ad compendiosam formicæ synopsis membra contrahit deformis Nanus. Multa finxit fabulosâ Antiquitas de Typhæis centimanis: quibus gemini, dirâ ceu luce, cometa immanes ardent oculi, deformiâque amplo ora patent rictu. Multa de tricorpore Monstro Geryonis: de Caco, qui *Aventinæ timor, & infamia Sylvæ, Nec leve finitimis, hospitibusque malum.* Multa de Cyclopiibus, Polyphemis, Enceladis, monstris horrendis, informibus, vultu qui sidera pulsant, quibus coma plurima torvos prominet in vultus, humerôsque ut lucus obumbrat. multa inquam, de ejusmodi monstris fabulosa Antiquitas, quibus per Gigantomachiam, superiniectis invicem montibus, in ipsâ Sidera tentavit assultum, ac è Cœlesti Capitolio fugavit imbelles Deos. Ut tamen è fabuloso cortice veritatis nucleum eruamus, illud est in confesso, in orbe dari ejusmodi effectus naturæ raros, qui à Philosopho *prævaricationes, & peccata Naturæ*; ab alijs *degeneres à solita dispositione substantiæ*: ab alijs ob nominis etymon, quo insolita monstrare, *monstrarique* cupimus, recepto jam nomine, *Monstra* indigitantur. Horum, quia variæ causæ, mira quoque reperitur varietas. Nonnunquam redundat materia matrix, vel virtus plastica: hinc Goliati prodeunt, atque Samsones, vel alij de genere Giganteo, quibus comparati nos pumili meritò videremur locustæ. Noveris, quòd in Insula Creta, per terræ motum disrupto monte, inventum sit scheleton, cujus statura sex & quadraginta cubitos superabat: Nec Maximinum Imperatorem fuisse Nanum oportet, quem uxoris armillâ annuli locò non semel usum, historiæ perhibent. Ex eadem stirpe fuerit, reor, *Jesbi-benob, cuius ferrum hastæ trecentas uncias appendebat.* Narrat Philostratus, Neronis ætate Romam Gigantis dentem allatum, qui pedis mensuram non æquârit modò, sed superârit. Quòd si Thomæ Fazello fides, ad radicem montis, quem Ericem Sicilia nominat, effossium fortè cadaver, cujus pars anterior craniij modiorum alicquot mensuram in se complexa: aliud in Mazareno agro à cæmentarijs erutum, cujus caput Diogenis dolium referebat, molares verò dentes singuli, quinque unciarum pondere appendebantur.

Ovid. l. I.
fast.

Idem
l. 13.
Metam.

1. Reg. 17
v. 4.

In vit.
Apollon.
De reb.
Sic. l. I.
Dec. I.
c. 6.

an. 1342.

quod totam hanc pumilionum cohortem , in una pelvi, veluti cunis exceptam, in eadem, baptisterij instar, sacro fonte ablutam, ac paulò post in illa ipsa, tanquam sarcophago, sepultam, stupendæ parvitatæ prodigio contestatur. Quid jam dicam de Pygmæorum formidabili Gente, *quorum tota cohors pede non est altior uno?* *Satyr. 13* ut non sine sale in illos ludit Satyricus. Certè à membrorum epitome Scriptura illos vocat *Pygmæos*: à statura *cubitales* homulos Stagiritæ: à trium spithamarum longitudine *Spithamæos* Plinius: à cavernulis, quas habitant, *Troglodytas* Incolæ appellant. *Ezech. c. 27. v. 11.* Patriam si indagas, Scythiam, Thraciamque incolunt: non nunquam Nili ostia pervagantur: imò & in Indijs castra metatos legimus. Pugnant cum gruibus, fata vastantibus; pro vestibis serviunt illis capilli, barbæque ad talos usque profusa, qua involvuntur. Arietes equorum locò usurpant: sagittas peritissimè evibrant in scopum, ideòque tria illorum millia Indorum Regi, pro excubijs servire perhibent: venantur lepores, vulpèsque, sed corvis, milvisque venaticis, non Molossis. Percipe, quàm stylo arguto fugillet hos pugiles, hæcque Myrmidonum describat *Sat. 13.* prælia Juvenalis:

*Ad subitas Thracum volucres, nubemque sonoram,
Pigmæus parvis currit Bellator in armis,
Mox impar hosti, raptusque per aëra curvis
Unguibus, à sæva fertur grue &c.*

Ita Satyricus, more suo, cum grano salis. Sed Stylo Attico alius lusit in infaustos hos pugiles, dum in occisorum exequijs, hoc affixit Epitaphium Castro Doloris.

Siste Viator!

*Magnam hinc spectas cladem in hominibus parvulis,
Vix homines fuère, quia suo nomine breviores;
Homulorum fragmenta potiùs, quàm homines.*

Hoc unum aspice sceleron:

Vix notabis membra in membris,

Pes est, ubi est caput, unde incipit, eò desinit:

Lineam in puncto diceres, punctum in linea.

Cineres spectare si cupis, preme anhelitum,

Afflatu unico disflabis omnes.

Cecidère hinc ultrò,

B b

Nam

Oedipus Physicus.

Nam lædi vix potuère, vel ledere:

Adèd nec onus fuère, nec oneri.

Vocem edere poterant,

Ut quos audiiffes sine tubo acustico,

Sine telescopio vix vidiffes.

Iraſci poterant:

Nam eſſi parva ſcintilla, magna excitabant incendia,
Piperati Maſculi, ſinapis grana parva quidem, ſed prava.

Sunt, qui affirmant Ledeo ex ovo genitos;

Sunt, qui ridiculos Æſopici montis partus aſſerant:

Utrumque falſò,

Nam his homulis compoſiti mures, montes ſunt.

Alij Myrmidoniã putant formicã natos:

Sed nihil ſecius:

Grandiores habent Formicã partus,

Solz iſtorum Genitrix, concepto fœtu, non tumuit,

Neque cùm peperit, ſe Matrem ſenſit:

Adèd compendioſa fuit Natura,

Dum ad oſtentandum Ingenium, hos homulos in epõtomen traxit.

Tanta his Viris vires,

Ut nec Formica Callicratis, illis æquo Marte certaret.

Illud malum, quòd nihil agere poterant:

Sed ſimul bonum, quòd pariter nil poterant pati:

Contra ignem, & ferrum muniti pugiles, quia minuti.

Sed nec ſuſpendio poterant enecari,

Niſi Arachne forſitan fuiſſet carnifex, & laqueus filum.

Hinc vitam diu exegerant,

Quia Morti ſapius inoſſervati,

Quæ in certiora plerumque collineat.

Nec uno ſtratagemate vicère ſuos Victores:

Cùm omnia explorarent, à nemine explorati,

Mars ipſe, impoſitis perſpicilijs, obſervare non poterat,

An ſedeant, ſtent, vel jaccant compendioſi hi velites,

Nam tetigère planum in puncto.

Nunc Corvis inveſti imminebant, non eminebant:

Nunc rhedis impoſiti imponebant ſpectantibus non ſpectati:

Nam proceriores Aurigas ipſa ſenſit Myrmecidis quadriga.

Sæpe capti per aciculã foramen denuò elabebantur:

Sæpe

Sæpe vinculis constricti, ferrum non ruperant, & tamen eruperant,

Ipsis apparitoribus non apparentes.

Sæpe lustrabant ultrò, citròque hostium acies,

Tuti, quia parvitate tecti exploratores.

Sed quid multis de modico?

Magnas etsi clades intulerint, exiguam retulère.

Utut retulerint totalem.

Hic igitur jacent in pulvere hi pulvisculi.

Uno omnes sepulti in piperis Mausoleo.

Abi Viator, sat spectasti has Democriti atomos.

Entitatulas Philosophiæ diminutas,

Mathematica Puncta, Arithmeticum Nihil.

Vis, doceam verbulo, quid sit parvus homo?

Magnum malum.

LEUC: Sinamus quiescere, in sua urnulâ hos parvulos Manes, ne sub cinere excitentur scintillæ, & effervescent denuò ollulæ. Alterum jam Monstrum profero è Physicæ latebris: quo illud nomine appellem, hæreo; quibus verborum coloribus cætypon illi statuam, subsisto. Fallor, an Hippocentaurus, & fabulosos è Pindo Satyros contemplor? verbo: Hominem video, non tamen Hominem, sed *semivirumque bovem, semibovémque virum*. Quid illud? MEL: Naturæ, à Natura degenerantis, abortus notas: parit hanc in Natura confusionem Sexûs, feminisq; confusio, quæ monstrorum Genitrix indubitata. Sic bello Marfico Alcippe peperit Elephantem: alia apud Helvetos Leonem; a quædam Papiæ Catum: b Infelix alia Brixiæ Molossus. Sic Augustæ Vindelicorum, mulier, eodem partu, enixa primò caput humanum, membranis involutum; mox serpentem bipedem; denique setis horrentem Porcum. c Illud fidem propemodum superat, cujus tamen tota testis est Lusitania: Mulierem nempe, in quadam Insula desertam, à grandi Simio in hospitium deductam, variisque frugum bellarijs recreatam, demum infami stupro compressam, duos Simios progenerasse. Contigit, ut post annorum aliquot servitutem nefandam, in Lusitana navi libertatem repererit: vix vela facientem superveniens conspexit Simius, cum ecce! inconditis gestibus, fremitibusque fugitivam Conjugem revocare, mox celerrimo cursu

*Del Rio
disq. Mag.
l. 2. c. 14.*

a

*Anno
1278.*

b

1471.

c

*Idem l. c.
& alij.*

afferre geminam prolem, Matri ostendere, minari, unum post alterum mari demergere, denique & ipse furens, se in undas dare præcipitem, tamque diu persequi fugitivam, dum ab Oceano victus, incoestros ignes, unâ cum vita tandem extinxit. Sunt, qui Reges Gothicos ex Urso, & nobili virgine; Pegusianos, & Sianitas à Molosso, & Muliere originem duxisse autument. Imò fidem nobis facit, eruditos inter Philosophos celebre Nomen, è Vacca, & nefario homine (non agrè ferat humanum genus, quòd hoc nomine compellem monstrum, quovis Bruto monstruosum magis) prodiisse partum verè humanum, qui sacro latice tinctus, etiam pietatis stillas à Nutricibus suxit, hoc tamen stigmatate materno, quòd propensiones aleret vitulinas, pervagandi prata, herbisque satiandi belluinam ingluviem. Quibus monstris ut sine monstro physicum horoscopum statuas, sciendum, ex fera, & homine, hominem non prodire, sed hominis duntaxat larvam: nam tanta perfectio superat ferinum semen, ut uno ore farentur Sophi. Imò nec ex duplici specie unquam prodit perfectè analogo, sed mixta quædam, humano capite, corpore Simio, qualem apud Andinos, Simijs familiares, natam perhibet historica fides. Cæterum Dæmonis operam, vel certè præstigias non rarò susbicolor intervenire: nam hominem nasci à Vacca inter Sophos *ἀδιάρτων*: hinc, reor, Vacca à vento turgidæ suppositum à Dæmone infantem, eo oculorum ludibrio, ut nasci à bestia videretur: quo subin errore implantata infanti persuasio, se Vacca filium, ex qua putatæ Matris propensiones haurire potuit, Authore Phantaso. Illud non omittendum, ejusmodi monstra non nunquam nasci, Divina Nemese Parentum scelera ulciscente: sic Frisij in occipite nascuntur caudati ob S. Bonifacij necem: Anglorum quidam ferino corpore, & simili cum appendice, eò quòd Divi Thomæ sonipedi caudam per ludibrium abscidissent: sic Nobili cuidam festos dies Dianæ studijs profananti, natam legimus prolem, canino riçtu, & auribus, Molossi instar, flaccis, atque dependulis. Sed & aliam Xantippem, pauperculæ cuidam injuriosam, in foro Julicensi effudisse filium memorant, septem capitibus monstruosum: Hydram dixisses, novo Herculi debellandam, nisi membra, hominis latere quidpiam, demonstrâssent.

Del Rio
l. 6.

Petrus
Chiez.

Kempius
l. 2. de o-
rig. Fris.
c. 21. Po-
lyd. Virg.
hist. Ang.
l. 13.
Th. Can-
tip. l. 2. de
Apibus.
Scarlat.
de mon-
stris ad
an. 1625.

a
Niphus
in Arist.

LEUC: Evolvi Scholiographum a nuper, qui comenta-
tur in Stagiritam: is ait, monstratum in Gallia quondam mon-
strum,

strum, quod duo corpora in umbilico sic adunabat, ut raro amicitiae symbolo, cor unum dixisses, an & animam unam, sub philosophico Judice sudat problema. Quid tu ad ista? MEL. Stagiritam si consulas, ex uno, vel gemino corde litem decidet: aliter sacra Sorbonæ Themis, nam vel geminam animam huic monstro addixit, vel geminum saltem baptisma in dubio adjudicavit. Certè non absimilis portenti, gemina fronte, quatuor pedibus, manibusque monstrosi, meminit Albertus, re & nomine Magnus, quod duplici animâ informatum, effectus ad oculum diversi non probârunt modò, sed demonstrârunt. Nam dextero præ iracundia turbido, serenâ fronte pacificus alter: illo Democritum agente, Heraclitum agebat iste, & tristitiæ lacrymis alterius gaudia demergebat. Imò mortuo uno, supervixit non nihil alterum monstrum, & diutiùs supervixisset, nisi cadaveris agnati fœtor; eodem fato, in tumulum coniecisset. Hoc Naturæ prodigium obstupuit in inferijs Libitina, affixitque sepulchrali lapidi hoc epitaphium.

Hic jacent duo homines,

Et unum corpus.

Simul nati, & penè simul denati,

Diverſo tamen horoscopo:

Nam

Nil illis conjunctius vixit,

Nil illis sejunctius vixit.

Cor unum habebant,

Et tamen cordis affectibus dissidebant,

En!

Licèt Cælum non capiat

Plutonem, & Jovem,

Idem corpus tamen capit mortem, & vitam:

Abi Viator: & mirare,

Hominem mortuum, & simul vivum:

Par impar, dissimile simile:

In unitate binarium,

In binario unitatem,

Sphingem Oedipo dignam,

Quia monstrum.

gemino huic Naturæ prodigio addo minora , quæ tamen non minùs curiosam sui petunt memoriam. Africa homines producit Polyphemo non impares , quia Monoculos , & Cinocephalos. Scythia Incolas alit , quibus aurium appendices tam grandes , ut totum corpus velent , ac contegant. Imò aliquibus , quos Tutanuchos nominant , tam liberali ulnâ protendit aures Natura , ut sex viri sub illis , velut tegumento commodo , latere possint. Sed & Antiochia Constantino Magno Faunum obtulit , seu hominem silvestrem : in qualem evalisse , reor , infantem illum , de quo Cardanus , qui in Silva depositus , nutritusque ferino lacte ferarum indolem fuxit , ac hirtò vultu , ungues , & caudam ad instar belluæ produxit : en ! quanti referat educari inter feras , vel homines feros ! Ipsa India à Monstris quæsvit gloriam , dum Augusto Cæsari , muneri locò , obtulit adolescentem , qui sine humeris , manibùsque tubas inflavit , sagittas ex arcu vibravit , ac omnia manuum officia , pedibus peritissimè obivit. Illud mirum , quòd Antiquitatis figmenta veritate superet Natura : nam anno 1621 , in urbe Aquitanix , quam vulgus Bajonam dicit , natum infantem legimus , cæteris membris bene compositum , multis tamen oculis per totum corpus apparentibus , quot nec Argus prætulit , nec Pavo explicat in syrmate superbo. Septem annos postea Olyssipone editum ferunt mirabilius adhuc monstrum , nempe armati similitudinem referens : variæ enim carnis , & cutis appendices , ac figuræ militarem in infante habitum repræsentant , ut neque ocreæ , neque galea desideraretur. Illud non omittendum , ejusmodi abortus non rarò iræ Divinæ interpretes , & calamitatum esse prodromos feciales. Sic infans duplici ore , quatuor oculis , geminatâ dentium serie , Antiochenæ Ecclesiæ schismata : aliud monstrum ad Tyberim deprehensum , humano corpore , capite asinino , manibus , pedibùsque , animalia varia referentibus , Novatorum nostri temporis hæreses præfiguravit. Sic denique in Epiro puer duplici corpore , uno humano , altero canino Albanix clades ; sic aliud portentum ad Danubij ripam , prope Budam , facie hominem , auribus arcadem , inferiori parte taurum repræsentans , paulò post secutas calamitates toti Hungariæ præsignavit. De Androgynis nil attinet dicere , quia loquimur Juventuti. Illud scito , dari monstra , sexum , quæ claudunt utrumque. Ejusmodi à se visum , asserit Hieronymus Montius ,

*Plin. l.4.**c. 3.**Solinus**c. 30.**Nier. l.8**c. 8.**An. 338.**A. 1496.**A. 1233.**A. 1577.*

tius, quod ubi in pluribus liberis se se Matrem probâisset, in alijs, mutato sexu, Patrem se demonstravit.

LEUC: Prodit jam aliud monstrum ex Augiæ stabulo portentosum, de quo Sphinx Philosophica:

Dissimilis Patri, & Matri, diversa figura,

Confusi generis, generi non apta propago,

Ex alijs nascor, nec per me nascitur ullus.

Et quid ad ista Oedipus? MEL: Ex Africa hæc monstra proferens, è qua, teste Philosopho, *semper aliquid novi*. Nam non in hominibus modò, sed etiam Brutis, Naturæ errores, prodigijs suppare, à nobis suspici, testis est frequens experientia. Primas hîc obtinent monstra tertîæ speciei, quæ in Mulis, & Leopardis quotidie oculis usurpamus: sic canes Indicos Alexandro oblatos legimus, qui de cane, & Tygride, aut de cane, & lupo prodîere Lycifcæ: Hesiodus describit monstrum, quod *antè Leo, retròque Draco, mediûmque Capella*: imò nec Helicone omninò cbruis, despumavit Naso hoc paradoxon:

Quæq; Chimera jugum, medijs in partibus hircum,

Pectus, & ora leæ, caudam serpentis habebat.

Nam referunt juxta Phasin, fluvium Colchorum, nasci Tragelaphos, specie cervos, barbâ tamen, villisque armorum hircos, ut adeò verum sit, non omnes hircocervos Philosophis impossibiles. Sic in Necippi pascuis Leonem ab Ove progenitum, *Ælianus* est Author. Illud quoque animal attonitam habuit Africam, in cujus dorso duæ lineæ procurrebant colore flavo, desinentes in aurem, & oculum, licèt modico intervallo quatuor insuper aures, & oculi apparerent: pedes illi multiplices, qui sic recurvum cingebant corpus, ut in quamcunque partem vellet, se commodè volveret. Non dissimile huic alterum visum est, quadriceps, capitibus sic in ordinem locatis, ut quatuor Mundi plagas respicerent. Quid jam dicam de monstris, quæ tam mira, & varia alit Oceanus, ut monstrorum Proto-Parens meritò appelletur. Nullum propemodum animal nutriunt sylvæ, nullum educat aër, quod non abortivum in piscem formet monstrôsâ Thetys. Stupesceres in hac prodigiosâ Neptuni Regiâ amphibiorum innumeras species, quæ terrâ, marique vitam vivunt humidam simul, & siccam. Nunc audires canum marinorum latratus, Porcorum grunitus, *Bocæ mugitus*: nunc vide-

Rav.

Textor.

in var. hist.

Scarlat. de monstris.

Idem

Plin. videres natitantes vulpes, & lepores, equos, & asinos, leones, atque dracones: jam oculos subirent pisces humanâ facie præditi teste Fulgoso, imò Mulieribus similes, Authore Cardano, ut jam Tritones, & Sirenes fabulosis minimè falsis liceat annumerare. Denique spectares attonitus Cete grandia, quæ pedes sexcentos longa, trecentos lata, veluti natitantes in Oceano Insulæ, miro spectaculo, navigantium oculos perstringunt.

LEUC: Adverte animum; En! aliud monitrum in Physicæ Theatrum producit Sphinx Philosophica. Componitur illud ex duabus particulis, *Ita*, & *Non*, Vulpanseri agnatis, & proprijs: si quæras, an sit planta, vel animal, dicam, *Ita*, & *Non*, aut si mavis utrumq; simul, & neutrum. Si indages, an sentiat, vel an sensu destituatur, affirmabo, simulq; negabo, & genuinis coloribus, totam monstri delineavero naturam. *MEL:* *Plantanimalia* notas, quæ Sophis in Hellade *Zoophyta* nominantur. a Talia dicunt *Spongiam*, quæ nisi subito avellatur à saxo, se contrahit, cruorémq; emittit, quem si homo olfecerit, suffocatur. b Talia sunt *Ostrea*, & *Urtica marina*, quæ si pungantur, sensûs indicia produnt. Huc spectat arbor illa in Insula Cymbubum, cujus resectas frondes ambulare asserunt. Ex horum quoque stirpe est arbor illa, quam incolæ *pubicam* compellant, eò quòd, accedente quocunque, ramos illicò contrahat, recedente denuò expandat. Huic affinis est herba, quàm Brasili *vivam*, alij *noli me tangere* appellant, eò quòd & ipsa, attractis folijs, hominis contactum refugiat. Ab hoc pudore, Juventuti vel maximè invidendo, non abludit *Herba mimosa*, quæ manu admotâ marcescit illicò, remotâ pristinum recuperat viorem. Eandem indolem æmulatur *Planta*, quæ ad manûs appulsum flaccescit illicò, & veluti ejus tactum averfâns languida demittit comas, quæ vel ideò Magnano *sensitiva* est appellata. Sentiat hunc sensum Juventus, quæ sæpe minùs sensitiva, multum haberet, quod à plantis ejusmodi disceret. Ad Zoophytorum classem pertinet fructus ille marinus, quem Troglodytæ ab elegantia ad parandas inaures, *Catablepharon* nominant. Hic timet suum decorem, capique se sentit; ac proinde, quamprimum insidias advertit, instar cornu induratur, ut etiam ferri aciem hebetet: quòd si insidijs circumventus, inopino ictu fors opprimatur, illicò colorem mutat, ac se transformat in lapidem. Sed & index illa, quam Palæstina *Baaram* appellat, non

a
*Nier. in
hist. nat.*

b
*Scaliger.
exerc.
112.*

c
*Nic. de
comit. in
Prov.
Podise-
riana.*

*Plin.
l. 13.
cap. ult.*

non ita captu facilis perhibetur: nam celeri fugâ insequentium conatum eludit, nec antea sisti potest, quam excrementitio quodam humore perfundatur. Denique in Zoophytorum Republicâ primas sibi facile vendicat planta illa, quam ob formam ovinam Montis Caspij accolæ, *Agnum* appellant: hæc quinque palmos alta, caput, aures, & oculos, Agni cetypon refert ad unguem: pelle lanificâ subtilissimâ tegitur: sanguinem alit, & carnis loco materiam, cancerorum substantiæ similem: radicem ad umbilicum demittit, & tamdiu vivere deprehenditur, dum, depastis circa se herbis, inopiâ pabuli denique arefcatur: tanta illi est suavitas, ut lupos invitet, magnûmque rapaci gulæ præbeat irritamentum. Et quam his monstris tu sedem dabis in Brutorum, plantarûmque comitijs? res ista dudum delata ad Philosophiæ Tribunal, à me tam leviter non decidetur. Sunt, qui argumento etymologico contenti, Zoophyta illa proclamant, hoc est, *animalia simul, & plantas*, adeoque volunt, ut cum utriusque speciei dotibus gaudeant, etiam utramque participant Naturam. Sunt, qui neutram illis adjudicant speciem, sed quandam mediam cudunt, qualem diluculum habere cernimus, diem inter, & noctem. Sunt, qui illa ad solas plantas ablegant, ac analogico animalis nomine, atque effigie jubent esse contenta. Fugam illam humani contactûs in antipathicam refundunt virtutem, qua halitus, spirituumque effluvia averfantur: quale odium vitem inter, & brassicam quotidie experimur. Lanam *Agni Tartarici* similem ajunt, fructus Perfici albæ lanugini, cruorem succo sanguineo, qui stillat ex malo punico dissecto: pulpam analogam esse volunt pulpæ, quam nutriunt uvæ nigræ, è quibus pariter vinum stillat cruori simillimum. Figuram quod attinet, & aliæ plantæ avium, & hominis formam non raro præferunt; herbas autem quod videatur depascere, ex eo provenit, quod succum copiosius attrahat, cujus defectu vicinæ plantæ marcescunt, & emoriuntur. Sunt denique, qui ad animalium dignitatem Zoophyta elevent: nam Sententiæ primæ Patronis chymæræ cornua opponunt, eò quod *vivens sensitivum simul, & insensitivum* in unam consarcinent Naturam. Sed nec cæteris accedunt, eò quod monstra hæc non modò *vivant*, sed etiam *sentiant*: nam cum punguntur, se contrahunt, & teste Majolo, *Agnus Tartaricus* non modò, belluarum more, herbis se se proprie pascit, sed

*Surius in
Coment.
1504.*

& radicem, pabulo per os excepto, sustentat. Quòd autem sensu tactûs solummodo polleant; quòd è semine plantæ ducant originem paradoxa hæc animalia, probat cæteris minùs perfecta, non autem è specie sensitivâ eliminat. Nunquid enim, ex arborum putri, prorepunt Hiberniæ anates? nunquid è multis fruticibus animalcula pullulant, quæ paulatim à ramis decidunt, ac in reptilia, vel volatilia mirabilis formæ degenerant, id quod non semel in Sicilia se vidisse, asserit Schottus, testis fide dignissimus, quia oculus. Hæc illi: tu senti, quod lubet: nam

Thaum.
p. 4. l. 4.
c. 2
Hor.
Persius.

*Millia quot capitum vivunt, totidem studiorum,
Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.*

LEUC: Capiò fundamentum, quo malè nixi Sophorum nonnulli, sic cespitare denique cœperant, ut plantis passim omnibus, sensum *obtusum* saltem, & *dormientem* concederent, ac intra Brutorum subsellia, utut inferiora paululùm, collocarent. Lubeat, precor, temporis fallendi gratiâ, percipere inanem Campanellæ stridorem, quo in Philosophico Regno tumultum ciet hic streperus Philosophaster. Plantæ omnes nullo discrimine, sunt animalia, totis pulmonibus inelamant: nam *appetitu* pollent, & quod consequitur, *cognitione*, & *sensu*. Quem enim latet implacabile odium, quo *Vitis Brassicam* refugit, ut juxta plantari nolit? quem fugit fatalis inimicitia, qua *Oлива*, & *Caulis* inter sese adeò dissident, ut juxta feri nequaquam sustineant? sic, Dioscoride teste, *Quercus* exosam adeò habet *Nucem juglandem*, ut juxta illam consita extabescat. Sic *Arundinis*, & *Filicis* tanta discordia, ut una alteram enecet: nam perit filix, quam paulò copiosior circumstat arundo, & pari Fato evanescit arundo, quam multa filix in orbem cingit. Imò fert Fama, radicem filicis contusam arundinea spicula, corpori infixam, ejicere: & si filice vomeri impositâ, aretur campus, nullam arundinem progerminare. Contrâ, quem fugit amor ille mutuus, quo *Vitis* prosequitur *Ulmum*, teste Satyrico; *stratus humi palmes viduas desiderat Ulmos!* quis ignorat amicitiaæ foedus, *Myrtum* inter, & *Olivam, Olivam, & Ficum?* sic hedera adrepat ad arbores, easq; amico complexu stringit. Sic *Allium* depercutunt rosæ, & in ejus consortio acuunt odorem. Sic *Scilla*, Theophrasto Authore, amica est omnibus; nam quidquid illi adplantaverit Olitor, in ejus societate citiùs creciscit, & germinat. Neque hîc juvat commemorare, quòd plantæ æquè, ac Bruta noxia

Juven.
Sat. 8.

noxia fugiant, utilia prosequantur. Sic *Hedera* parietem ruiturum non minùs providè, quàm tempestivè perhibetur deserere. Sic cucumeres ad terræ humorem, quo affluentius irrigentur, perreptant: & oleum, quo perfusi emoriuntur, usque adeò horrent, ut eo supposito recurventur. Non opus est pluribus demonstrare, quòd animalium more, latentur *foliorum ortu*; tristentur *foliorum defluxu*; quòd *delectentur* pluviâ, & explicent frondes; ardente Cœlo *lugeant*, & *contabescant*. Silco, quòd *progenerent* vermes, quos in *Ocymo* ocyùs obstupescas: quòd utrumque numerent sexum, quem in *Ulmo* videbis, & *Vite*, quæ, *Plinio* teste, *etiam Populis nubere* comprobantur. Hæ, inquam, silco, quæ pro sua domo non inaniter in medium afferrent plantæ, si loqui possent. Ita contra communem sensum herbis sensum vindicare se putat hic insensatus caulium, olerumque *Syndicus*, ac *Patronus*. Sed quid existimas, an sat gravia hæc rationum momenta, ut iudicij lancem sic ab æquilibrio *Veritatis* deflectant?

MEL: Profectò de ejusmodi *Ephoris* non inaniter *Varro*: *Ægrotum neminem somnare quidquam, quod non à quopiam Philosopho asseratur*. Audi, quàm aculeatis censuris hanc configat *Sententiam*, in *Hipponensi Peripato*, *Augustinus*: dum eam vocat *errorem sacrilegum, impietatem rusticanam, magisque ligneam, quàm sint ipsæ arbores, quibus patrocinator*. Et *Hercle* argumenta hæc sic sunt *futilia*, ut penè pudeat in his *Apinis*, tricisque *tricari* pluribus. Duobus verbulis cape solutionem *Laconicam*. Appetunt plantæ, appetitu nempe innato: amant, & averfantur proprietate analogâ, quam veriore vocabulo, per *antipathicam*, *sympathicamque* virtutem exprimit *Philosophia*. Plura, qui velit, etiam inanimata animabit *novus Prometheus*, cum & lapides tendant, simili amore, ad centrum, & ignis aspersione fontis leviter perstrictus, mox irascatur, factamque injuriam insolenti strepitu protestetur. Sic etiam plantæ refugiunt noxia, multò sanè cautius, quàm *Campanella*: cur ergò non animâ vilior contentus, plantis assignat rationalem, ut cum *Manichæis*, ex decerpto fructu, vel arboris folio, homicidij reos nos criminetur? nempe propinquitate suâ, vel invicem auferunt, vel communicant succos, utiles, noxiòsve: hinc illæ societate hac crescunt, aliæ exarescunt. Quòd autem affectus quoque plantis attribuat,

mirum est, quòd ad has nugas, ipsa prata non rideant, Zephyrique exsibilent inanem Sophum: quasi verò fucatas ejusmodi verborum metaphoras non averfaretur Peripatus, qui linguâ Philosophicâ scapham scapham appellat. Illud ridiculum, quòd ob vermium genesin plantas velit esse sensatas: bellum argumentum, carioso Philosopho dignum, quo facillè probaret, sensu pollere sibi similem arboris cariosæ truncum. Quòd si denique quis tam pingui foret Minervâ, ut sexum plantis adstrueret, is profectò non alio, quàm Avicennæ argumento dedocendus esset suum errorem, *forètque illi* (ut loquitur nostri temporis Author celebris) *non modò ostendendus, sed etiam impingendus Aristotelis baculus, eoque procul à Philosophiæ pomærijs arcendus.*

LEUC: Debellâsti Hydræ hujus monstrosum caput: sed mox alia, Lernæo Faro, repullulant. En! novum monstrum prorepat, ex pluribus monstribus compositum. Vivit, nec tamen vivit: nam figurâ sæpe animal refert, licèt viscera sint illi duro excisa Caucafo, & veluti visâ Gorgone lapideum rigescat corpus.

MEL: Aufer ænigmaticum corticem, & videbis, lapides denotari, quorum figurâ variâ nulli malè persuasi, vitam illis tribuere non dubitarunt. Sic enim ajunt: in lacu Mansfeldio reperire est saxa, quæ piscium, ranarum, aliorumq; reptilium formas præferunt, non artis, sed naturæ opus. Imò terra, ut observat Pontanus, sicut foris admirabili florum varietate, semetipsam pulcherrimè exornat: sic in visceribus, gemmarum lapidumq; coloribus, & multiplici in ijs effigie, videtur quodammodo oblectari, & placere sibi: cernuntur enim in lapidibus similitudines expressæ stellarum, liliorum, montium, convallium, arbusculorum, fluminum, piscium, & Jumentorum. Sic Mercatus Solem in Achate tam graphicè expressum circumtulit, ut artem omnem visus sit superâsse. Alium habuisse legimus Anselmum Boëtium, qui in circulum formatus, *effigiem Episcopi cum mitra* retulerit. Venetijs Achatem se vidisse asserit Albertus Magnus, cui Natura humanum caput, regio ornatum diademate insculpsit. Achati huic non absimilis est Porphyrites, Romæ visendus, cui citra Artificis operam Romani Pontificis vultus, consuetumq; capitis Ornamentum insculptum cernitur. Alium Porphyritem in templo Bergamensi reperiri memorat Fulgofus, qui serpentem in orbes convolutum itidem naturâ exhibeat.

Vol. 3. p.
1. Pro-
sym. 15.

Majolus.

beat. Eodem teste in agro Placentino effoditur lapis Alabastrites, mortui hominis calvariam referens. Scripto reliquit Cardanus, in Onyche quodam Coloniensi duorum Juvenum capita, & serpentem, Naturæ penicillo, expressa spectari: eodem Authore marmoris frustum barbati senis, seu Pauli primi Eremitæ, referebat nativum Ectypon. In agro Badensi lusorias tesseræ crui, notum est etiam lippis. In Regno Chilensi Jaspidem effossum referunt Annales, cui Imago Deiparæ, brachio infantem Christum gestantis, à natura bellissimè insculpta visitur: sic in quadam Peruvix valles (*Petaguelem dictâ*) stagnum est reperire, venustis lapidibus visendum, quorum singuli crucis effigiem in superficie præferunt. Illud mirum, quod Achates, opificium solius Naturæ, in Regis Pyrrhi annulo Apollinem cum cythara, Musas cum insignibus proprijs scitè effinxerit: si tantum addidisses & sonum, fuisset verè ibi Parnassus, nec in rupe, sed gemmâ. Hæc Naturæ stupenda opera si Casui tribuas, sapiens Atomismum, & insigniter vel hoc ipso desipies: si animam adstruas, figuræ consimilem, philosophaberis ad sensum, dabisque causam Physico Naturæ scalpro dignissimam. Ita illi, an potiùs somnient, an delirent, incertum. Quasi verò ex subtili hac methodo argutandi non pari jure deduceres, & caules & silices hominibus suppare, eò quòd figuram humanam spuriam non rarò affectatione præferant. Ita Embricæ eradicata est *Fraxinus*, in cujus trunco dissecto integra militum agmina apparuere: nunquid tympanotribas, & signiferos his Authoribus progenuit arbor? sed abeste præposterè Cadmea è stirpe Nepotes: è silicibus produistis, qui silices sic transformati in homines. Abeste infani Ægyptiaca de Tribu Asselæ, quibus volupe parem furorem furere, de quo Satyricus: *porrum, & Cepe nefas violare, ac frangere morsu*: eò quòd Numen ipsis inesse crederent: quam Gentis insaniam idem ipse sugillat non sine splene sarcastico, dum ait: *O Sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis Numina!*

Cornel.
Hazar. l.

Idem.

A. 1592
in Coll.
Hieron.

Juv. l. 5.
Sat. 15.
v. 10.

LEUC: Sentire caudices paradoxum; animari saxa, vitam vivere lapides, monstrum est: sed necdum tale, ut non monstrosius quidpiam, è Physicæ latebris producant Sophi. Addeò faciles sunt abortus, cum concipiunt emotæ mentis phantasmata; cum foetum nutriunt cerebelli non excocti deliria: cum Patrem se offert error, Matrem, quodlibet sentiendi libido. En

monstrum! ad quod aures erigant Midæ, & quo oculos pascat Euclionum avara cohors. Plantas cernis; sed minimè plantas, quia metallicas: metalla cernis, sed minimè metalla, quia plantarum instar viventia: verbò plantas cernis, sed aureas & argenteas, Chymæram utique pretiosam, quia deauratam. In Peripato me versari, credebam hæcenus, sed video Pindum, quia video arborem, quam Phœbei Flamines cum pomis aureis celebrant, in nemore Elysio sitam, ac Deæ Proserpinæ dicatam, hoc inter alia maximè prodigio insignem, quòd ramo uno ejusmodi avulso non deficit alter Aureus, & simili frondescit virga metallo. Video Pindum, quia video Hesperidum hortos pomis auriferis confitos, quæq; vigili sunt custodita Dracone mala aurea. Quid tu ad ista? MEL: Te assero decipi vehementer, si non nisi in fabulosis Parnassi jugis, aureas plantas progerminare tibi persuadeas. Et in Peripato detexere Campos Elysijs antiqui Democriti, Recentiores Cardani, ac Campanellæ, fabulosam nequitiam Nomina, sed quæ æternam sui memoriam, litteris aureis expressam, consignarunt Posteritati. Percipe, quàm splendidis fulcris Thesin hanc auream solident novi in Philosophia Chrysologi. Metalla, inquit, Genesin habent plantis analogam: perinde crescunt, ac nutriuntur: quin & venis abundant, porisque, veluti totidem destinatis nutritioni organis, ac instrumentis. Sed ab illo petendum Oraculum, cui refragari sine piaculo nemo Philosophus potest. Testis est Stagiritæ in Cypro prope Tirrhiam reperiri metallum, quod Incolæ in frustra dissectum sementis instar per agros disseminant: id terrâ imbribus irrigatâ paulatim augeri, progerminare, ac ubi culmen excrevit æneum, ab indigenis meti, colligique segetem ipsi Marti invidendam, quia ferream. Sed audiamus ipsa hujus Oraculi verba, quæ solo pondere hanc Sententiam fulciant: circa Philippos Macedonia, inquit, metalla asserunt, quorum etiam frustra augentur, aurumque producant, quod est omnibus perspicuum. Idem paulò inferius; dicunt in Pieria Macedonia incertam quamdam auri copiam ab antiquis Regibus fuisse defossam, atque quatuor existentibus foveis, ex una ad palmi magnitudinem excrevisse. Authoritati tantæ si quid addi potest, addunt Authores, non tot, quin plures, quibus fidem negare quid aliud esset, quàm fundamenta historiæ cuncta, perfrictâ fronte, subruere? Testis est omni exceptione major Petrus Martyr, Cothoi Hispaniolæ

Virg. l. 6.
Æneid.

L. admir.
audit.
c. 41.

In Summ.
Ind.

niolæ Insulæ Provinciâ aurum, fruticum more, è terra crescere, & vitis instar serpere propter arborum radices. Hoc ipsum spectaculum nobis exhibet Natura apud Firmium Urbem, ubi juxta vites capreoli verè aurei surgunt, & ex ijs moneta cuditur, Crœsis omnibus invidenda, id quod ex oculatis testibus se didicisse tradit Fulgosus. Confirmat id ipsum Scaliger: in Hungaria *exire aurum è Terræ solo, quasi germinans, filamentis specie.* Pannoniæ nihil cedit Germania, siquidem Alexander ab Alexandro est Author, in Germania citeriore vites juxta Danubium, totâ hyeme insepultas, sæpe in æstate pampinos aureos progerminare. Id ipsum Autoritate suâ roborat Albertus Magnus, qui aurum inter dentes humani capitis inventum, effossumque hominis cranium aureâ scrobe plenum, testis est locupletissimus. Alberto Magno accedit Albertus minor, qui in vestigio Bohemiæ piæ, sic testatum reliquit. *Illud in metallis est admirandum, quod aurum, & argentum in Bohemia sæpius è terra in altum virgarum, & culmorum instar excreverit.* Sic fodinam Kutenbergensem à Monacho detectam, & ab ejus habitu ita nominatam asserit. Sic Rudolphi II. Cæsaris ætate, in Pragensi vicinia Messorum aliquem, inter spicas alias culmum aureum demessuisse, idem ipse fide historicâ refert, ac contestatur, Quis igitur ibit inficias, aurum nutriri, & crescere? quis operationibus adeò contestatis vegetativam animam deneget? certè cui virgas aureas non persuadet tanta Autoritas, næ ille censoriam meretur virgulam, aut illam Midæ, quæ longas denotat appendices. Ita Dictatores isti, qui veluti de triumpho jam securi, quadrigas aureas in Capitolium dirigunt.

LEUC: Sed quid ad ista Peripatus? an argenteas segetes, aureasque aristas è Philosophico fundo, suâ sponte, excrefcere asseverabit? MEL: *Nimis credulam,* ut ait Seneca, *Philosophorum Nationem* existimat, qui ævi sui, & sæculi securus nimium, talia erudit, tanquam horti sui peponibus, loqui non veretur. Animari metalla, & vivere, nemo sibi persuaserit, nisi qui, Fato Pythagoræ Stoico, omnia somnia credit esse Oracula. Non è Terræ fundo, sed è Philosophorum quorundam cerebro succrescunt hæ aureæ Mundo segetes, quas sine invidia, illi ipsi Authores metant, ac in horrea colligant. Argumenta, quæ ogerunt, plus habent splendoris, minus soliditatis: adeò non omne,

l. 1. c. 6.
Exer.
102.

P. Cha.
nowski.

ne, quod splendet, aurum est, præcipuè, si soliditate Veritatis destituitur. Auri Genesis neutiquam viventi analogæ, sed illi potiùs, quæ ignis generat ignem: nutritur, & crescit, minimè tamen ab interiori principio, vel alimento intus suscepto, sed solâ additione materiæ: venas alunt metalla, sed non nisi spurias, & metaphoricæ: poros si habent (quos auro denegat Scaliger) foramina veriùs diceret, quæ ex defectu agentis causæ relinquuntur per accidens. Coacervata Authoritas, si vera refert (id quod fors novâ indigeret Authoritate) probat crescere, imò augeri potiùs metalla, sed incrementis merè extrinsecis per appositos vapores, & exhalationes idoneas. Sed nec figura culmorum animam probat, nisi animare velis tot lapides, formis varijs longè magis præstantes: suam igitur figura trahit originem, quòd halitus, è quibus metalla concrescunt, meatibus, per quos transeunt, sese accommodent. Ea, quæ afferunt ex Stagiritæ, parum firmant thesin invalidam: nam liber ille non agnoscitur Stagiritæ Canonicus, sed posthumus, qui Theophrasto Patre lucem aspexit: & etsi genuinus foret Philosophi partus, nihil ille decideret, sed relata referret: nam utitur phrasi historicâ: *asserunt, dicunt*. Pari umbone retundes reliqua spicula; nam probant extra mineram aucta Metalla, non animata. Illud observat Scaliger, in cranio, vel capite hominis *aurum, vel natum, vel generatum credere, puerilis esse dementia*. Equidem, ait, sic defossim puto, ut impostura hæc Miraculo foret naturalium rerum ignaris: fortè ambitiosus nebulo id caverat testamento. Illud hic ad calcem observo: Aureas segetes eandem mereri fidem, quam aureæ Poëtarum grandines sibi deposcunt. Certè Luernium Celtarum Regem, ut auræ popularis messëm colligeret, rhedâ per Subditorum agros invectum, ac aliquot auri, argentiq;ue modios profeminâsse legimus: auream tamen segetem succrevisse non legimus, neque credimus: quòd si id credat Democritus aliquis, vel Campanella, haud erit ampliùs difficultas, ut sibi persuadeant Cadmeam messëm, quæ ex ossæ vipereorum dentium semente armatas hominum stitit Phalanges, canente Ovidio:

Gleba cæpere moveri:

Primâque de sulcis acies apparuit hastæ:

Tegmina mox capitum, picto nutantia cono:

Mox humeri, pectûsque, oneratâque brachia telis,

Existunt; crescitque seges clypeata virorum.

LEUC:

Athen.
l. 4. c. 13.

LEUC: Si ejusmodi Sophis abundaret Peripatus, non haberet Sphinx Philosophica, cur monstra ex Africa spelaïs huc advocaret. Superarent omnia monstra hi Sophi, quia *Philosophi irracionales*, & in *Peripato Poëta*. Sed cum Nasone ad Pontum hos relegamus Morosophos, ut suas ibidem excoquant Metamorphoses: nobis in hoc Orbis Theatro veriora monstra exhibebit Natura.

MEL: Abundè. Aërem suspice, & videbis volucre portentum, quod, anno à reparatâ Salute millesimo sexcentesimo vigesimo octavo, in Hispania glande trajectum perhibent, in fronte oculo humano, capite, ac mugitu bovino, caudâ in duos veluti enses dissectâ, ac pectore loricato spectabile. In aquam oculos demerge, & in flumine Vistula stupebis piscem, captum anno millesimo sexcentesimo vigesimo tertio, qui caput instar hominis carneum ostentabat, caudam è dorso projiciebat instar Draconis, uno pede Aquilam, altero Leonem imitabatur. Terram curioso oculo lustra, & sexcenta mox occurrent Naturæ prodigia.

Quid mirabilius, quàm *Vitulo-cervus*? & tamen ejusmodi animal, vitulino corpore, ac pedibus cervinis Romæ spectandum dedit Annus supra millesimum sexcentissimum quinquagesimus quartus. Quid stupendum magis, quàm *Pyrus puerpera*? & tamen Pyrus hujusmodi, fructum notabilis magnitudinis, humanâ facie insignitum, cnixa, Sturgardiæ Anno 1644. Serenissimos etiam oculos in se convertit. Sed & Plinius scribit, vidisse se arborem juxta Tiburtes Tullias, omni genere pomorum onustam; alio ramo nucibus, alio baccis, alio vite, fico, pyro, pomorumque diversis generibus gravidam. Imò est nobis Author à Porta, visam à se arborem, quæ non diversi tantum generis fructus protulerit, sed & discolors, majores alios, alios odore magis præstantes; diversis quoque qualitatibus præditos, hominum, & animalium faciem præferentes: cortice verò ipsius arboris flores, rosasque progerminante.

Quid magis insolitum, quàm *levitas gravis*, & *levis gravitas*? & tamen illam experimur in ligno quodam ficus Ægyptiæ, quod in aquis illicò mergitur; & quod est mirabilius, cum in imo aliquamdiu latuit, inde ad aquæ superficiem rursus emergit, quando madefactum debuit humoris pondere prægravari. Hanc nobis monstrat Asphaltites lacus, pomis Sodomiticis celebris; hic tantæ est levitatis, ut etiam gravissima, in eum projecta fluitent; nec quis-

*Mercur.
Germ.
Valentini
Pistoris.*

*P. Barri
in Hagi.*

*Jos. l. 5.
de Bell.
Jud. c. 5.*

quam demergi, ne de industria quidem, facillè potest, cujus rei experimentum in Juvenibus, natandi inscijs, quin & vinctis post terga manibus cepit, & obstupuit Vespasianus. Nihil item mergit Pythias: contrà omnia, etiam paleas, atque navigia absorbet, ac haurit Sylias. Quid monstrosius, quàm *Rupes ambulans*? & tamen juxta Harpasà, oppidum Asiæ, stat cautes horrenda, uno, si Plinio credimus, digito mobilis, quæ tamen, si toto corpore impellatur, resistit. Silco alia monstra, inter quæ petra illa in Nymphæo, è qua profilit flamma, quæ accenditur pluvijs: non commemoro geminos montes, quorum uni hæc indoles, ut ferum omne trahat, alteri, ut respuat: itaque si sint clavi in calcamento, in altero avelli non possunt, in altero non sisti: hæc, inquam, non commemoro, ne in monstrosam longitudinem crescat discursus.

LEUC: Mentem meam si consulas, non absterret, sed in monstris delectat longitudo monstrosa. Quid enim jucundius, quàm videre Anguem Americanum, incolis *Carcauhcoatl*, seu stupidum, qui solo halitu attrahit cervos, éstque molis adeò stupendæ, ut aliquando Indi, iter facientes, illi infederint, rati arboris esse truncatæ molem, nec agnoverint instabilem hanc & terrificam sedem, usque dum, angue sensim præterlabente, territi surrexêre? quid admiratione dignius, quàm contemplari *ficum Indicam*, quomodo ex unico stipite sic ramos suos diffundat, ut suo pondere curvati, annuo spatio, tertæ denuò infigantur, novasque agant radices? quomodo succrescentes ex surculis surculi, opere quodam Topiario, sic in orbem cingant suam Parentem, tot filijs, nepotibusque frondosis fœcundam, ut ad bina stadia porrectum sylvæ theatrum aperiant, cujus umbra aliquot hominum millia æstate se contegant, & delectentur? imò meminimi, me legissè, juxta montem *Ætnam* tam exoticæ magnitudinis castaneas reperiri, ut intra corticem, integer pecorum grex, tanquam in caula, commodè concluderetur. Alterius meminit Josephus à Costa, quæ textori præbebat textrinam: in cujus quoque concavum octo equitibus patebat aditus, & regressus absque impedimento: hem, quanta moles ex semine tantillo! Sic arbor quædam à Sinis *Ciennien*, seu *mille annorum* appellata, tantæ est vastitatis, ut sub unico ejus ramo ducentæ oves se contegant. Miratur Plinius illius arboris magnitudinem, quæ ex-

Plin.

P. Nier.
Hist. nat.
l. 12. c. 17
Car. Clu-
sius l. 1.
Exot. c. 1.
Plin. l. 12
c. 5.

Kircher.
Chin. Il-
lustr.
l. 4.
Hist. Ind.
c. 30.

l. 16.
c. 40.

cava-

cavata cymbam præbere solet triginta prædonibus in Germania. Obstupefcit *Platanum* illam in Lycia, quæ domicilium octoginta pedum, nemoroso vertice refert, in quo novemdecim hospites, toros præbente fronde, non semel jucundo epulo se recrearunt. Nec illæ *spicæ*, in Æthiopiæ Insula, Nilo circumflua, à Nanis facilè vellicandæ, quæ integrum equitem, camelo insidentem tegunt, fructu adeò ubere, ut semina terræ mandata, non modò centuplum, sed trecentuplum afferant. Ex quibus omnibus haud obscurè mihi licet colligere, Naturam in magnis, quàm in parvis magis mirabilem, & Artificium majus in animalibus, quàm animalculis elucere. Quid tu ad ista? an tuo quoque suffragio meam mentem confirmas? *MEL*: Duobus verbulis problema decidis, ab Hugone de S. Victore quondam propositum, quod acutissima Sophorum ingenia non semel jam fatigavit. Mihi sanè non liquet, inquit Pierius, inter eruditos Philosophos minimè postremus, miraríne debeam magis dentes apri, an tinxæ? alas Gryphis, an Cyniphis? caput Equi, an Locustæ? crura Elephantis, an Culicis? Aquilam, an Formicam? certè in tuam sententiam non concedit Stagirita, non Augustinus, duo Luminaria magna in Orbe Peripatetico, quorum primus disertè edixit, *plurimum habere admirationis, quæ molis minimum*: alter verò asseruit, se plus stupefcere Muscæ volantis velocitatem, quàm bestia gradientis magnitudinem; magis Formicarum opera, quàm Camelorum. Neque partibus tuis accedit, Naturæ Scrutator Plinius, cujus jam olim erat judicium, nusquam magis eminere Naturæ Dædalæ Artificium, quàm in animalculis obvijs, & pusillis. In magnis siquidem corporibus, inquit ille, facilis officina se offert, tractabiliore materia: at in parvis quæ ratio, quanta vis, quæ perfectio prorsus inextricabilis? nam ut de vilissimis dicam, ubi tot sensus in culice locavit Natura? ubi gustum, vel odoratum inseruit? ubi truculentam vocem ingeneravit? qua subtilitate pennas annexuit? rostrum, quo ingenio acuit, ut veluti fistula sorbillet, veluti spiculum fodicet? mirentur alij Elephantorum humeros, Taurorum colla, Tigridum rapinas, Leonum jubas: ego Naturam miror, nusquam majorem, quàm in minimis, quia in compendio totam: ita Plinius. Quòd si microscopio explorare singula oculatiùs potuisset, quàm in extasin non abiisset hic Sophus? si cum Cornæo, in pulice vidisset

Idem
l. 1. 2. c. 1.

Comment.
in Dan. l.
3. in c. 3.

l. 9. *Hist.*
animal.
c. 7. l. 22.
de Civit.
c. 24.
l. 11. *Hist.*
Nat. c. 2.

Rhinocerotis cornua, septem articulis distincta; si proboscidem, elephantiacâ vix minorem; si oculos crystallino humore pellucidos, si binas aures, si motum sistoles, sanguinisque in venis cursum; si in capite, totoque corpore squammas, sub squammis alas membraneas: si denique in dorso fetas, pedesq; ingentibus uncis armatos, ad instar Gryphis Tartarei: næ ille cum colonis Unckenfibus exclamâset, *Monstrum horrendum, informe!* & veluti ad Harpyam Stygiam cohorruiſſet. Quòd si internas quoque partes, anatomia subtiliore, licuiſſet inspicere, si officinas vitæ mirabiles, cor, hepar, cerebrum, venulas, nervulos subtilissimè diffusos citra confusionem; si tenellas artuum juncturas; si totam capitis, corporisque faberrimam fabricam, symmetriam, ac proportiones innumeratas, quarum aliquot millia, Sophorum judicio, in uno culice Angelici Intellectûs acies intue-

L. 9. hist. c. 7.

L. 1. contra Marcion. c. 14
Prov. 30
v. 24. & c.

a

Sim. Majoris Episcopi.
Vultur.
Dier. Canonic. coll. 7

b

Aldrov. de ins. l. 4. c. 3.

c

l. 1. de Provid. Num. 41 in c. 1. prov. 4.

tur, si, inquam, hæc omnia licuiſſet inspicere, næ ille unicum pulicem centum Elephantibus, Naturæ Artificio, centies prætulisset. Quid jam dicam de mirabili indole, cui hoc elogium Statira Margirita: *magis in minori genere, quam in majori intelligentiæ rationes conspici.* Agnovit id ipsum Tertullianus, dum dixit: *Maximum Artificem de industria minutiora animalia ingenijs, ac virtutibus ampliâsse.* Nec Sapientissimus inter Sapientes dissentit: *Tria sunt minima Terræ, & ipsa sunt sapientiora sapientibus: Formica, populus infirmus, qui præparat in messe cibum sibi: Lepusculus, plebs invalida, qui collocat in petra cubile suum: Regem locusta non habet, & egreditur per turmas suas: Stellio manibus nititur, & moratur in adibus Regum.* Quid dicam de Gratia, quæ Nazianzeno teste parvis est comes? quid de prudentia, quam in Apibus Aristomachus ille Solinensis duo de sexaginta annis sedulo contemplatus, multa se egisse, parque operæ pretium retulisse existimavit? certè fuit, a qui Formicarum subterranea Castra formosâ Neapoli præferret: b fuit, qui Scarabæi dotes exactius rimatus, illi postponeret Aquilam: c & ipse Lipsius, à musca volante neutiquam inaniter raptus in extasim, exclamaret: *mibi certò persuadeo, si quis perfectam, unius muscæ notitiam posset adipisci, pluris eum hanc notitiam aestimaturam, quam omnes Regum opes, honores, atque delicias.* Quòd si vires in animalibus magnis opponas, viribus oppono parvorum ingenium: rectè non nemo: *ingenio pollet, cui vim Natura negavit.* Testis sanè Vulpecula, quæ Authore Cornelio, astutior Leone; canis,

Canis, qui sagacior Arcade; Simia, quæ solertior quovis Tauro. Imò & valentissimæ belluæ non rarò herbam minimis porrigunt: sic Crocodilus fugatur ab Ichneumone; Asinus ab Acanthide; ab Aranea Bufo. Quanta machina est Elephas? at qui ad armatas phalanges stat imperterritus, ad muris conspectum trepidat, & vel ad unius porcelli grunnitum in fugam vertitur. Robore & animi, & corporis cæteris bestijs præfertur Leo, qui tamen pavet ad Galli cantum, & vel minimo culice in Mesopotamia vincitur: quid? quod & Aquilæ, Avium Regina, tantus non sit à fulmine trifulco terror, ut non etiam Scarabæus eidem congregi præsumat: nempe ut verè non minùs, quàm hilariter canit Author Hilariorum:

Ea parvulorum est indoles, ut corpore

Sit animus ollis grandior pedes decem.

*Angelin.
Gazæ.
Tit. 3.*

Ut nihil dicam, Civitates, ac Gentes integras à minutis animalibus deletas. Sic à Cuniculis suffossum legimus in Hispania Opidum; à Talpis in Thesàlia, à Ranis civitatem in Gallia pulsam; à Locustis in Africa; ex Gyaro Cycladum Insula fugatos à muribus incolas, in Italia deletas à serpentibus Amyclas. Ut nihil commemorem, *Testudini* munitum adeò esse tergus, ut illi proterendo nullius equi, vel elephantis sufficiat planta: *Remoram* integras sistere in cursu naves: *Musculum* piscem, grandium Cetorum esse ducem, & Governatorem: è quibus omnibus facile colliges, etiam minimis magnas vires, majores viribus iras, Artificium Naturæ maximum, ut neutiquam poëticè Vates ille, qui cecinit: *esse in tenuibus, & pusillis reculis laudem Optimique, Maximique maximam.*

Idem l. c.

LEUC: Capiò, cur idem corporis fabricam, animique doctes altius rimatus in minimis, tandem exclamârit: *O ut relucet Magnus in parvis DEUS!* hinc in tui reverentiam, id dabo lubens, Naturam in minimis maximam esse artificem. Sed est aliud problema, quod dudum fatigavit curiosa Sophorum Ingenia: an nempe Bruta magnitudinis terminum habeant, & parvitas? nullum habere contendit Paulus Venerus: & ecce! quo rationum splendore is suam Thesin illustret. Crocodilus, inquit, tandiu crescit, quàm vivit: Formicas Indicas magnitudine vulpes excedere, Herodotus Author est: quatuor cubitos emetiri locustas in quibusdam Indiæ partibus, testatur Plinius, quarum

*l. 1. phys.
c. 4,
in Thal.
l. 3.
l. 9. c. 3.*

- l.8. c.12. crura exsiccata ferrarum usum incolis præbeant. Eodem teste, Dracones Indici cervos deglutiunt, taurósque integros: septuaginta pedes excessit ille, quem Alexander Macedo offendit in India, cujus oculi Macedonicos clypeos adæquârant. Imò sub belli Punici tempora, serpentem 120. pedes longum, ad flumen
- Plin. l.c. Bagradam, Romanæ Militiæ Archistrategus balistis, tormentisque, Oppidi instar, oppugnavit, & expugnavit. Balænas Maris Indici quatuor Jugerum esse; Pristes ducentum cubitorum;
- l.9. c.3. Anguillas Gangeticas trecentum pedum; Cete sexcentos pedes longa, trecentos sexaginta lata, in flumen Arabiæ intrasse, Pósteritati testatum reliquit Plinius. De Balanis Aquilonaribus sic Olaus Magnus: a harum sceleton amplæ domus speciem præbet: supernè confectis fenestris, dispositis hinc inde cubiculis, portis etiam fabricatis, clausisque per ipsius piscis maxillas, tantæ Familiæ inhabitantis commodo, ut etiam pecoribus, equisque separata non desint stabula. At inhabitantibus accidit quiddam mirabile: quicumque enim sub hoc Naturæ potiùs, quàm artis tecto obdormierit, perpetuis insomnijs vexatur, séque maritimis jactari procellis, & huc, atque illuc per pelagus evagari existimat. Adeò per auxesin minimè locutum, reor, Albertum M. b
- L. 24. dum vidisse se piscem, asserit, cujus sola oculi fovea viginti hominum fuerit capax: c neque Augustinum, dum Carthagine Ceti ossa, Miraculi causâ, profuisse affirmat, inter quæ sola costa, Ep. 49. in orbem flexa, haud ægrè equestrem hominem pertranseuntem admisisset. d Imò Dionysius Geographus affirmat, visas in
- Leon. p. 2 Apud Pe- Oceano Balanas sublimium montium speciem referentes, quæ
- rer. el. 4. que integras naves cum vectoribus absorbuerint. Et ne fortè
- in Dan. ista commentis annumeres, fidem facit D. Basilius, e & Theodo-
- hom. 7. in retus, esse Balænarum nonnullas, squammis obtectâ cute crassitie cubitali, conchis, ostreis, herbisque marinis desuper enatis, hex. apud adeò ut, cum dorsum Oceano efferunt, ingentis Insulæ speciem Perer. l. c. nautis exhibeant. In ejusmodi vivum littus S. Maclovium Britanniæ Episcopum excendisse, sacrumque Festo Paschatis dixisse legimus, dum tandem comoveri animata moles, ventilare caudam, erigere caput, & hiantes rictus ostentare, navim integram absorpturos, quàm facilè frixam potest puer fabam, ut scitè ludit Gazæus; nisi Maclovij preces tantum periculum avertissent.
- l.10. c.1. Quid jam memorem de Brutis? memorat Aldrovandus, in Æthio-

thiopia Aquilas reperiri tam fortes, ut bovem, vel etiam equum integrum pedibus in sublime abripiant. Idem asserit in Onocrotalo puerulum Æthiopen quondam inventum: Aquilæ avem similem alit Insula, ultra Madagascar sita, magnitudinis tam monstrosæ, ut alarum pennæ ad 12. passus excurrant; roborisq; adeò portentosi, ut Elephantem capiat, raptumque in sublime, cum impetu in terram dejiciat, quò occisi carnibus vesci possit *MEL*: Satis est; nam simili monstrorum congerie, discursum probas sine magnitudinis termino, non verò Bruta. Nam quòd animalium quæpiam, à termino speciei præfixo, vel magis recedant, vel minus ad illum accedant, id contingit præter Naturæ intentum, & ordinem. Sæpe deficit, sæpe abundat materia, à generante suppeditata: non nunquam ab extrinseco provenit defectus: sic Catelli Melitenses (Veneris, non Dianæ illicia) quia vino adusto lætati, & excocti in ollulis, in monstruosam adeò epitomen coalescunt. Certè si Ariæ Montano fides, animalium species, ultra 175. Arcam non incoluerant, & tamen non nisi sex reperire est equo majores, paucos æquales, ut apud Philologos est in comperto. Avium species Gesnerus, & Aldrovandus centum quinquaginta & octo enumerant, & tamen, Cornelio teste, paucæ majores Cygnis, pleræque minores. Accedit, quòd in monstruosâ nimium mole, operationes ipsa Natura invalidas redderet: fac enim musca crescat in Elephantem? quomodo volabit? fac, Elephas se se dilatet in Caucaalum, quomodo movebitur? fac centum leucis cerebrum distet à corde, quomodo communicabit vitales spiritus? profectò si mille parasangis os distaret à stomacho, si aliquot dierum intercapedine, cibus per fauces deberet peregrinari, fame periret pastum etiam animal, ut bellè advertit Maurus, Paraphrastes, si ullus alius, de Stagirita optimè meritis.

LEUC: Enimverò & ego reor, magnitudinis terminum animalibus adstruendum, si tamen adstruas maximum, nec ipso Globo terraqueo minorem: En! quale monstrum in scenam protrahat Sphinx Philosophica: Gigantes Nani sunt, pumiliones Enceladi, si huic portento æquiparentur, adeò si respirat, ventos, & tempestates expirat; si se movet, contremiscit Tellus; si se conturbat, collidit muros, & ædificia; si furit, prosternit nemora, montes solo æquat, & turres; si aperit fauces, dehiscit

Urbes

l. 19. c. 2.
Paul.
Ven. l. 3.
c. 40.
vocatur
Ruc.

l. de Arca

in c. 6.
Gen.

l. 3. q. 31.

Rudolphi
II. Ma-
them.

Urbes, & Oppida, si deglutit, arcescunt flumina; si eructat, vomit diluvia, morbos, sterilitates, & pestilentias: & quid ad monstrum hoc Oedipus Physicus? MEL: Tremeret, nisi foret Philosophus, qui in Peripato assuevit monstris. Gigantum Parentem graphicè descripsisti hac apodixi; Tellurem, ejusque motus designat hoc Hieroglyphicum schema, quod per effectus bellè Sphinx adumbravit. Penicillum, reor, mutuavit è Köplero quodam, aut Campanella, qui non modò calorem, & frigus vivere asserit, sed etiam terram *Animal* esse contendit, & quidem *rationalè*, cujus pili sunt nemora, quod ubi conspicit Astrorum situs, tremit, & se conturbat, è pulmonibus eructat ventos, furit, & suis hiatibus absorbet cuncta. En! Morologorum in Peripato somnia: sed nos imitabimur jam Homerum, & ex Enniorum ejusmodi facibus aurum colligamus. Innumeras clades à Terræ motibus Mundo allatas, nemo nescit, nisi qui vel ipsum nescit Historiæ nomen: clamant è tumulis, quos vivos sepeliit terra, & integra Regna solo æquata asserunt, tristi hoc Epitaphio, arenæ inscripto: *Hic ubi Troja stetit, tristes modò cervis aristas.* Certè magnos ingeniorum motus excitârunt hi terræ motus: adeò difficilè est, rebus etiam certis, suam statuere causam, ac physicam genesin! Dæmonibus hos motus adscribit Bodinus, sed humanius philosopharetur, si sine Dæmone. Stagirita illos attribuit subterraneis ventis, vel spiritibus accensis, & concitatis: utramque causam simul adstruit Maurus, Philosopho dignus Interpres: illi omnium optimè, qui hujus phœnomeni genesin deducunt ex aëris concitati, ac in terræ gurgustijs intercepti violentia: ex affluxu spirituum, & exhalationum, quæ se è catadupis subterraneis levant: nec non ex ignium copia, qui in pyrotechnicis hypogeis coarctati, exitum quærunt, ac collecto impetu tentant eruptionem: è quibus jam sponte sequitur terræ motus, quem esse *concussionem à copioso halitu, spiritu, & igne, visceribus terræ incluso, ac viam per vim sibi aperiente factam*, unanimiti calculo tenet Philosophia. Analogiam præbent cuniculi bellici, in quibus si pulverem pyrium accendat Mulciber, terram quatit, turrèsque evertit, ac propugnacula. Confirmant hoc ipsum Spiritus, in aëre tumultuantes, qui non rarò cuncta disjiciunt, & in Oceano creant sævissimas tempestates. Sed hæc solummodo symbola, quæ spectaculo velut umbratili, nobis exhibent

hibent strages, à Terræ motibus Terræ illatas. Nunc enim dehiscit, nunc subsidit, & integras vorat Urbes: sic anno 1509. tredecim hominum millia ejusmodi casu sepulta: sic eodem sæculo Olyssipone mille, & quingenta ædificia funditus everfa: sic anno 1570. Ferraria fere tota corrui: imò ante Principatum Tiberij duodecim Urbes Asiæ Terræ motu sic tumultatæ, ut ne quidem vestigium sui reliquerint. Illud optimum in his malis, quòd signa præmittant non rarò prodroma, quibus admoniti, malo prævenire possumus, antequam præveniamur. Si sulphurei halitus aërem turbent, vel inficiant fœtore aquam: si insolita animalcula prodeant, fugiantque interna Terræ tumultuantis jurgia: si undæ sponte ebulliant, vel audiantur intestini tumultus, sibi timeant Regiones, præsertim montosæ, & occultis obsitæ cavernis, aut etiam propiores Oceano: nam proximus vel jam nutat, vel jam ardet Ucalegon. Sed fugiamus hæc periculosa confinia, ne cum Plinio seniore, scrutantes Vesuvij penetralia, eruditæ curiositatis pœnas demus, flammisque crumpentibus absumamur.

LEUC: Monstra fugimus, & fugiendo in monstra incidimus. En! quod tibi ænigma Sphinx Philosophica.

Oedipe! sunt gemini, quibus est contraria profusus

Natura, humores, Ingenique vigor:

Dissimiles genijs, studijs sunt atque talentis:

Dispar vox, gestus, lumina, forma, color.

Unius aspectus, morésque haud sustinet alter:

Jungere si cupias, hic fugit, ille fugat.

Diversis gaudent socijs, contraria nutrix

Utrisque, affectus Antipathia regit.

Verbo: vix quidquam toto magè dispar in Orbe,

Horum Naturâ tu variante putes:

Et tamen hanc geminam Mater parit unica prolem,

Et proles prolem gignit & ipsa parem.

Profectò si ænigmatis virtus obscuritas, non est, cur Sphingem vituperes. Id ingenuè fateor, quòd si me Veterum convivia hospitem habere vellent, & Oedipum, falsi poculi haustu ignorantiam deberem luere, atque eluere. MEL: Democritum, & Heraclitum repræsentat hoc ectypon, vel si mavis *Risum & Fletum*.

Utriusque proprietates Physicâ expende trutinâ, & falsa pocula hauriam ad fundum, nisi graphicis utrumque coloribus expressum notes. *Gemini* sunt ejusdem Animæ filij, quibus nil similius, nil dissimilius. Uterque *Motus est diaphragmatis, cordis, ac corporis*: sed quàm diversus? *Risus delectationem habet pedissequam: Fletus dolorem*: illius objecta *res novæ, exoticæ, ludicræ, seu turpes sine dolore*, ut phrasis habet Aristotelica: *hujus tristes, & dolorifera*. Ille *cor dilatat*, hic *constringit*: & nihilominus proles ad eò diversæ easdem generant filias, nempe *Lacrymas*. Illud animadversione dignissimum, duplicem esse fontem, è quo stillant Democriti lacrymæ: nunc ab affectu interno lætitiæ profluunt, quem excitant sales Plauti, aut objecta quædam ridicula: sic Philomenem Sophum asini, ficus decerpentis intuitu; Zeuxidem verò ob Vetulam, quam foedissimam pinxerat, risu extinctum legimus. Sic Dionysius I. Tyrannus, & Sophocles Poëta, præ risu, & gaudio vitæ rupere stamina: iste, quòd decantatæ tragediæ palmam præ alijs retulisset: ille, quòd in orgijs evasisset Victor. Sed & notus est risus Sardonicus, quo filij Saturno immobilabant Parentes, 70. annorum senio confectos: ita ut & ipsi ultimam lineam, veluti malorum omnium terminum, fictis saltem cahinnis, ludicri transilirent. Nunc risum promovet extrinseca corporis agitatio: sic rident, qui titillantur: sic vulnerati in diaphragmate, teste Philosopho, risu intercunt. Sic herba quædam Sardinia, sumpta in cibum: alia apud Bactros sumpta in potum, risum movet fatalem: nam rident, usque dum crepent. Sic araneæ in Cambyzena, in Apulia Phalangij, quos mordent, necant, sed Fato mirabili, nam ridentes excipit morosus Charon, transvehitque ad Stygem, si minus latos, ad minimum cachinnantes. Sed non ubique risus in usu, & pretio: rari natitant Lycurgi, qui *Cachinno* erigunt Aras, & templa ædificant. In Atheniensi Peripato sic interdictum fuerat risu, ut qui se se probâisset Democritum, illicò fuisset proscriptus. Nunquam in vitâ risere Catores censorij, Crassi, Socrates, aliæque severioris Minervæ prototypa: contrà multi flevere Heracliti; quin & ipsa Sapientia increata risisse nunquam, flevisse sapius legitur. Sororem Sorori demortuæ, sanguineis etiam lacrymis, celebrâsse funebria, Authores referunt probatæ fidei: ad eò in lacrymarum valle usitatum est flere, ut arescentibus oculis, etiam venæ cruorem sufficiant.

Lærtius.

Pomponius Mel.

Zenodotus.

Plin. l. 24 c. 17.

Strabo l. 11.

Scarlat.

*Drexel. in auri-
fod. Del
Rio.*

ciant. Tyrannum unicum produunt historiæ, qui primò sermonem, deinde nutus, demum & lacrymas vetabat, non ignarus, fat miseròs fore mortales, si etiam suas deslere miserias prohiberentur. Hactenus Oedipus Physicus: quòd si Ethicum explorares, ænigma solverem per emblemata. Phœbum Sphingi proponerem, qui sic intra nubes hæreret absconditus, ut ex una parte demitteret pluvias, ex altera Terram serenâ fronte exhilararet: lema apponerem: *pluit, atque serenat.* Mox clariorem ænigmati annexerem solutionem, illis Scripturæ verbis: *Testimonium Conscientiæ:* Nam

Si bona ridebis, si Mens malè conscia flebis:

Mirum! uno dolor, & gaudia fonte fluunt.

LEUC: Bene habet: solventi præmium dabit Sphinx Philosophica. Modò satis monstrorum est: fat excussimus Physicæ latebras, & Chimæris, ac Hippocentauris purgatum, reor, Philosophicum theriotropheum. MEL: Næ tu leviter tibi satisfacis, tyronum more: vix inspexisti hos saltus, & debellata, primo intuitu, credis Naturæ monstra. Quid si Stagiritæ tibi obijceret, ut quondam Platoni, illud adynaton: *sursum flumina?* si indagaret, quo pacto aqua gravis è maris fundo ascendat ad juga montium, unde suam fontes ex alto delabentes originem? an adscriberes collectis pluvijs, nivibusq;? an vaporoso aëri, vel aquis, in hydrophylacijs montium per ignes subterraneos extenuatis, ac elevatis? vel an tribueres maris fluxui; quod jugi motu trudit, novóque impetu superintrudit undas undis, dum denique per montium spiracula extrudantur? quid si tibi opponeret paradoxum illud: *Vivens à non vivente?* si prope Anconam tibi ostenderet prodigiosos pisces è petra enatos? si Augustoduni, in saxi medio bufonem inventum, uti & in petra diffisâ serpentem vivum? si in Scotia, Insulisque Hebridibus tibi monstraret anates è folijs arborum in mare deciduis, aut etiam anseres è putridis navium frustis enatos? Certè talem anatem habuisse se asserit Aldrovandus, fuisseque dimidiâ corporis parte avem, reliquâ folium arboris. Quòd si, inquam, ejusmodi naturæ monstra tibi opponeret, an Panspermiam admitteres cum Anaxagora animatam? si oggereret tibi *Metamorphosin physicam*, qua cicadæ Brasiliæ in viventia vegetativa, lumbrici in papilionem: qua aves quædam Sineses in gratissimi saporis pisces sensim degenerant? an ad ana-

*Drexel,
l. c.*

*2. Cor. 1.
v. 12.*

*Fulgos.
l. 1. c. 6.*

*dictæ Ho-
angicoyn.*

lysin sponte nascentium, & ad Prothei formas accidentales solum confugeres? sed plura fileo, quia omittere plurima cogit exundans copia. Unicum præterire monstrum hic foret nefas: alit portentum Philosophia, quod Hircocervum meritò diceres, nisi foret possibile: facies hominem probat, cæterâ canem, & fœdum ex hara porcum: quid illud?

LEUC: Nabuchodonosores, reor, aut Hippocentauros, & Satyros pro solutione petis, jam decantata Orbi portenta: sed quia Davum me nôsti, Oedipum hic non exspectes. Age, quòd egeras hætenus, & ænigma, quod involvisti monstruoso cortice, jam evolve. MEL: Hominem-brutum designo, vel si major Philosophum irrationalem; *hominem* dico, quia humanâ præditum facie; *brutum*, quia belluinis moribus depravatum. *Philosophum* assero, quia ratione pollet: *Irrationalem*, quia sine ratione vivere demonstratur. Verbò spurius est, quia *abortus in ortu*, quem Mater repudiat, utpote *dissimilem alijs*. Vide symbolum, & lege Oraculum.

Degenerans à Matre Sophus, quia Virgine, monstrum est:

Purius hinc vive, & spurius esse time.

Sophos illos intelligo, qui à Sapientiæ Sede, Matre sua, ita degenerant, ut Illam vel ament tepidè, vel colant frigidè, vel parum fatagant demereri. Illos intellige, qui parvi faciunt Maternos favores, non curant auxilia, omittunt obsequia: qui Matrem vocant, sed verbo; Dominam dicunt, sed sine honoris tributo; Patronam sperant, sed præsumptionis pleno vitæ mendacio. Illos intelligo, qui probant se filios, sed degeneres; qui monstrant se servos, sed infideles; qui Clientes se exhibent, sed indevotos, & negligentes; qui ad speciem cultores, sed factis sunt contemptores; qui pro forma Sodales, sed nominales; qui quæ verbis dicunt, operibus contradicunt. Paucis: illos intelligo, qui loquuntur linguam Matri contrariam; vitam vivunt ex toto oppositam, mores monstrant spurios, nec nisi inani Clientis nomine gloriantur. His ego, audiente Mundo, palàm annuncio, quòd sint perniciofa in Peripato lolia; quòd Juventutis pestes; Studioforum monstra; quòd in Minervæ palæstra retrogradi, in vitijs Errones, Cœli influxibus destituti, datique in sensum reprobum, ac desideria infruniti cordis: quòd æternæ reprobationis stigma, jam fronti inultum, circumferant, quòd ipsorum salus redacta

daſta ſit *ad impoſſibile*, interitus *ad neceſſarium*, id quod mille teſtimonijs D. Bernardi, Antonini, Bonaventuræ, Bernardini, Gregorij, Petri Damiani, centumque alij confirmant. Omnium ore, & nomine loquentem audi D. Anſelmum; *sicut ô Beatiffima, In Orat. ad B. V. omnis à te deſpectus, neceſſe eſt, ut intereat: ita omnis à te reſpectus impoſſibile eſt, ut pereat.* Habes apoſtrophem auream, Virgine aureâ dignam, cui vel verbum addere, phraſiologiæ vitium merito cenſeretur,

LEUC: Ut video, à Matre Virgine eſſe *dilectum, & electum*, ab *Illa deſpectum*, & eſſe *rejectum* ſynonymâs accipiunt Eccleſiæ Lumina: & quod tantæ prærogativæ eſt fundamentum? MEL: Bonorum omnium Largitor DEUS. Nam ſi conſulas Scripturæ ſacræ Interpretes, in hac Numinis Providentia, nullam de Cœlo gratiam obtinemus Mortales, niſi per Illam, quæ dicitur Gratiarum Mater. Hæc enim conſtituta à DEO eſt a *Theſauraria Gratiarum*, cujus Officium, teſte Chryſoſtomo, Gratas diſpenſare: b *ideò enim prælecta eſt ab æterno, ut quem DEUS non poteſt ſalvare per ſuam Juſtitiam, Illa per ſuam ſalvet Miſericordiam.* c Hæc *Mediatrix à Cœlo electa*, per quam, d *veluti collum transfundens* recipiamus Divinæ fluenti Gratiæ: *cùm nemo ſit, qui ſalvus ſit, niſi per Mariam, nemo, qui liberetur à malis, niſi per Mariam*, teſte Mellifluo. Hæc data nobis Patrona: *DEUS enim, ut ruruſ docet Bernardus, totius Boni plenitudinem nos habere voluit per Mariam, ut proinde, ſi quid Spei in nobis eſt, ſi quid Gratiæ, ſi quid Salutis, ab ea noverimus redundare.* Imò Ipſamet offert ſe *Advocatam*; nam ut advertit *Idiota: eſt Advocata noſtra apud Filium, ſicut Filius apud Patrem, imò apud Patrem, & Filium procurat negotia, & petitiones noſtras.* Et quid multis? *vocatur Regina Miſericordiæ, quia Divinæ Pietatis abyſſum, cui vult, quando vult, & quomodo vult, creditur aperire, ut quivis enormis peccator non pereat, cui Sancta Sanctorum Patrociniſ ſui ſuffragia præſtat.*

LEUC: Si ita habet, veriffimè dixit Richardus à S. Laurentio: *inventâ Mariâ inveniri omne Bonum: nec imeritò nos adhortatur Doct̃or Mellifluus: votis omnibus veneremur Mariam, quia ſic eſt voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam.* MEL: Meritò nos adhortatur: ſi enim nos non moveret cultus Mariani neceſſitas, permovere deberet ejuſdem utilitas, & honeſtas: nam bellè denuò Mellifluus Virginis Encomiaſtes: *non deeſt Mariæ po-*

In Orat.
ad B. V.

a
S. Petr.
Damaſc.
b
Hom. de
prærog.
B. V.

c
S. Ephrẽ.
d
S. Hier.
Hom. de
Zona.
Ser. de
aquæ du-
ctu.
Bern. ſu-
per Salve
Reg.

l. 2. p. 1.

a
Petrus Dam. Ser. 1. de Nat. B. V. testas, quia Mater Omnipotentiae, nec impetrandi industria, quia Mater est Sapientiae, nec voluntas, quia Mater est Misericordiae. Utique potens sit Illa, oportet, a qua accedit, ad thronum DEI non solum rogans, sed & imperans, Domina, non ancilla: potens sit Illa oportet, b cui data est omnis potestas in Caelo, & in Terra, ut quidquid voluerit, efficere valeat. Potens sit Illa, oportet, de qua Doctor Eximius: c sic cogitatione fingamus B. V. aliquid postulare, totamque caelestem Curiam illi resistere (sicut apud Danielem unus Angelus alteri resistebat) potentior esset, majorisque efficaciae, & valoris apud DEUM Virginis, quam reliquorum omnium Sanctorum Oratio. Bene igitur Apis Melliflua: d tantummodo velis, & nequaquam salvi esse non poterimus. At forte non volet Mater haec potentissima? sed reponit idem Orator Mellifluus: si leat Misericordiam tuam o Beata! quicumque Te in suis necessitatibus invocata sibi meminit defuisse. Nempe nulla Creatura aequè prona est ad beneficiendum, ac Deipara, ut loquitur Richardus de S. Victore: nempe e amat nos Illa amore invincibili, & quid mirum, quod f non solum supplicantes exaudiat, sed etiam supplicare volentium preces praeveniat? quid mirum, quod auxilia negante Filio, Mater non raro succurrat? nam ut Nicephorus testis est: g multa petuntur à DEO, nec obtinentur: multa petuntur à Matre, & obtinentur: non quia potior, sed quia DEUS decrevit eam sic honorare.

b
S. Ant. de Coron. B. V.

c
Tom. 2. p. 3. disp. 23.

d
Serm. de Nat. B. V. Ser. 4. de Assumpt.

e
Petrus Dam. Ser. 1. de Nat.

f
Conc. Bas. fil. in inst. fest. de laud. B. V. l. 9. de laud. V. t. 2. ser. 5. a. 3. c. 1.

LEUC: Ita est, sic honoretur, quam DEUS cupit sic honorari. Colant alij Dominam propter necessitatem: ament alij Patronam propter utilitatem: ego amabo, & colam Matrem, ob Dignitatem: sic honoretur, quam DEUS voluit sic honorare. MEL: Equidem bellè: flammam alis, Deiparâ dignam, si non amas, nisi quia est digna. Sed quis fando explicet, quousque se extendat haec dignitas? nam quanta sit dignitatis Mariae species, qui dedit speciem, solus novit: hoc soli pervium Creatori, sed nulli cognitum Creature, inquit, Richardus à S. Laurentio. Quod si tamen in umbra hunc splendorem immensum contemplari desideras, inspice, quam tibi, obscurâ quasi in camerâ, exhibeant speciem SS. Patres. Videbis jam ab aeterno, è Creaturis omnibus praelectam, ut esset Filia Divini Patris, ut Mater Divini Filij, ut Spiritus Sancti Sponsa, totiùsque Sacrarium Trinitatis: quae dignitas tanta est, Bernardino teste, ut soli DEO considerata reservetur: & quid putas, possit esse sublimius? cernes, quod post Christum,

ante

ante omnem Creaturam in mente DEI fuerit predestinata, ad imaginem bonitatis illius, velut Sol alter minor: quod præredempta, tanquam primus fructus Redemptionis, solum opus Incarnationis Divinæ, factæq; Generi humano salutis causa: quid cogitari possit excelsius? videbis, in tempore sine labe conceptum inter spinas hoc Liliū, primoque instanti, rationis usu, cæque favorum cœlestium plenitudine condecoratum, ut Gratia dignitati Maternitatis Divinæ fuerit proportionata, Authore Angelico: cui fundamento Eximius noster superstruit fundamenta ejus in montibus sanctis, talem nempe Gratiarum, gratam facientium, cumulum, qui non modò superet Gratias omnes Creaturæ ulli, utut Seraphicæ, unquam collatas, sed (quod alijs præplacet) ipsi etiam collectioni Creaturarum, in mensurâ conveniente Divinæ Matri, quam inter, & alios DEI Servos infinitum discrimen, teste Bonaventura; ut ad eò in illo instanti conceptionis plùs cæteris Sanctis à DEO amata sit, ut notat Mellissius Virginis Encomiastes: & quid dici possit pro dignitate Deiparæ gloriosius? Stupesceres in Justitia originali sic præservatam, ut major sub DEO puritas non possit intelligi: sic instantaneo meritorum augmento, ad eum perfectionis apicem enisam, ut esset virtutum omnium opus, quod solus Opifex supergreditur: ut esset immensus Gratiarum Oceanus, cæ Sanctitatis sublimitate, quæ meritis creaturas simul omnes transcenderet, distantia prorsus ineffabili, solique DEO comprehensibili: nam oportuit, Bernardino Interprete, elevari Virginem ad quamdam, ut ita dicam, quasi equalitatem Divinam per quamdam Infinitatem meritorum, & Gratiarum, fierique Divinam: & quid ad laudem Deiparæ dici possit divinius? quid si dicam Matrem Partheniam, si Incarnati Verbi per 30. annos Discipulam, Divinæ Vitæ oculatam testem, Redemptionis humanæ factam sub Cruce Cooperatricem, omnium Mysteriorum fidei Arbitram? Si cum Eximio addam plùs à DEO amatam, quàm reliquos Sanctos omnes? si plùs amantem, quàm amare possit Ecclesia militans, & triumphans? quid enim mirum, si præ omnibus diligatur, quæ præ omnibus est dilecta? ut bellè notat Doctor Seraphicus. Quid si adjungam, tot ab illa elicitos charitatis actus, ut eorum multitudo, cum numero omnium Sanctorum conferri possit? Si denique dicam, præ immenso Divini Amoris æstu elanguentem, & mortuam, cum corpore in Cœlos assumptam, coronatam Angelorum Reginam, constitutam Cœli, Mundique totius

Bernardin. Ildephonsus
Irenæus.

3.p. q.7.
a. 10.

Pinnam.
de Corde
B. V.
Conf. 3.

Ansel. l.
de concept. V.
Per. Damian. ser.
1. de Nativ. V.
Ser. 61.
A. 1.

Bonav.
Suarez.

Domi-

Dominam, si dicam Ecclesiæ Militantis Patronam, Reorum Re-
 fugium, humani Generis Advocatam, tot miraculis superexcel-
 sam, ac in DEO, & per DEUM ita Omnipotentem, ut nullus
 a deSeleuc. unquam, eandem invocans, sit derelictus: nullus, in illam spe-
 or. in Af- rans, damnatus; nullus eandem derelinquens salvatus? Verbo:
 sumpt. si dicam, tot prerogativis ineffabilibus condecoratam, eoque in
 b gloria folio supra omnes Creaturas tam eminente collocatam,
 Rich. à S. ut altitudo propemodum infinita, à nullo Intellectu Creato sit
 Laur. l. 4 perceptibilis, sed à sola Mente Divina comprehendi possit? si in-
 de laud. quam, hæc dicam, quid dixi ad dignitatem DEI paræ? pudet,
 B. V. quòd dicendo minora, minus dixerim, quàm nihil. Ne igitur
 c mirare Leucothecæ? Quòd Ecclesiæ Lumina non inveniant ter-
 Idiota minos, cùm loquuntur de dignitate illius, quæ omnem superat
 l. 1. de B. terminum. Bellè D. Basilius: a qui omnia illustra, & gloriosa cum laude,
 V. d graviterque dixerit de Te O Virgo, nunquam à Veritatis scopo aberraverit,
 Andreas & tamen dignitatis tuæ magnitudinem nulla unquam oratione exæquabit.
 di Candia Nam totum tenes in plenitudine, quod alij Sancti tenent in parte, ut ait
 Orat. de D. Bonaventura. b Quidquid igitur citra Deum, incomparabile est
 Assumpt. Maria, c nam nemo equalis est illi, nemo major, nisi solus DEUS:
 e c quæ meritò dicitur, incomprehensibilitatis Divinæ Summa. Hinc
 Ser. de Af- taceat, & contremiscat omnis Creatura, nec audeat aspicere tantæ digni-
 sumpt. tatis immensitatem, ut bene nos admonet Purpuratus ille Virginis
 f Amator, Petrus Damianus. c
 Cartag. LEUC: Enimverò stupeſco totus hoc Filio DEI similli-
 l. 2. hom. mum Ectypon, per quamdam quasi infinitatem Gratiarum, & perfe-
 f. ctionum à DEO elaboratum, uti loquitur B. Bernardinus. Et ego
 g adorarem ut Deam, nisi fides Divina obstaret, sicut quondam
 Hier. ad Doctori Gentium scripsisse legitur Dionysius ab Arcopago cog-
 Eustoch. nominatus. f MEL: Latriam DEO, Hyperduliam Deiparæ de-
 h bitam docet fides. Divinam Matrem ama, & cole: nunquam
 Ber. de amabis sat dignè; nunquam coles sufficienter: nam g honor im-
 laud. B. pensus Matri redundat in Filium: h cujus gloriam cum Matre non tam
 T. i communem dixerim, quàm eandem. Illud pro discursus epitome,
 Bonav. in velim, notes, i quòd B. V. tantam habuerit Gratiam, quantam Crea-
 1. dist. 44. tura pura recipere potuit: k id quod enim vel paucis Mortalium constat
 k esse collatum, fas certè non est suspicari, tantæ Virgini fuisse negatum, ut
 Epist. ad ait Partheniæ dignitatis Aſſertor Melliffuus, Abbas Clarevallensis.
 Lugdun. In id jam incumbendum tibi Leucothecæ, ut Matrem colas, sed
 cultu,

cultu, qui decet filium, imitando nempe Matris virtutes. Præp-
 mis tamen sectare illas, quas sectatus D. Hermannus, Puritatem,
 & Sapientiam: hæc Juventutis Academicæ decora, quæ & arden-
 ter Virgo cupit, & cupita Clientibus facilè elargitur: *Ipsa enim
 est Virgo, & Virginum amans: pura est, & purorum amans: quoniam
 si corporis, & animi Castitatem coluerimus, ipsius gratiam adipiscemur,*
 ut habet promissio Damascena suôq; exemplo confirmat D. Her-
 mannus. Illud Patronus hic Juventuti inculcat, ne à Matre un-
 quam degeneret, & fiat Monstrum: talem monstrat se Matrem,
 quales monstramus nos filios: percipe Marianum Oraculum:

Optima Mater ero, tu Filius optimus esto:

Ut mihi natus eris, sic tibi Mater ero.

Ex quibus colliges Thefin illam: *quicumque glorificaverit me, glorifi-
 cabo eum, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* Hoc experti
 sunt apud Jeremiam infelices illi, dum lamentationem hanc in-
 tonant: *ex eo tempore, quo cessavimus sacrificare Regina Cæli, & libare*
ei libamina, indigemus omnibus, & gladio, ac fame consumpti sumus.
 Huic Juventutis miseriam, ut præcaveret D. Hermannus, hoc ana-
 théma ad Aram Virginis suspendit, Juventuti Academicæ, tot
 periculis cinctæ, opportuna obtenturus auxilia: lege, & tuo ra-
 tum habe suffragio.

ANATHÉMA

AD ARAM B. V. SUSPENSUM, A S. HERMANNO

CONTRACTO,
 CONTRA MONSTRA, ATQUE PERICULA ACADE-
 MICÆ JUVENTUTIS, IN HOC MUNDI OCEANO
 NAUFRAGÆ.

Ex Voto.

Domina Maris, & Cæli!

Quid enim nisi vota supersunt!

Ab! respice, & ne despice miseram:

Mergetur in Alto, nisi opem citò feras ab alto.

FF

Heu!

Heu!

Quot cymbam unicam cingunt pericula!
Cum sufficeret unicum, ut una sapius periret.

En!

Armat se se totus Infernus, ut exarmet inermem:

Totas vires in invalidam exerit:

Struuntur tot machinae in malè cautam,

Tot stratagemata cuduntur in malè providam:

Imperitam oppugnant tot in bello periti.

Iniquo Marte:

Nam ratis unica Piratis centum est meta:

Tantæ molis est perdere

Sponte pronam ad interitum Juventutem!

Quocumque se vertit,

Ubique pericula, auxilium nullibi.

Mille mortes vitam unicam cingunt,

Conspirant omnia, ut expiret.

Nunc tumultuatur affectuum ventosa Cohors:

Non enim valet frena injicere imbellis Juventæ Æolia.

Nunc ipse Hippotades furorem furit ventorum,

Impetumque adjuvat impetus Juventutis.

Quid ergò mirum,

Quòd in Juventutis amæno vere tot tempestates?

Quòd sub frontis serenitate rara malacia?

Quòd constanter fluctuet inconstans cymba?

Quid mirum?

Quòd, ubi tanta est Vanitas,

Leviter se se levant procellæ?

Quæ cymbam, superbo tumore, ad Sidera elevant,

Ut eandem ad Tartara profundius deturbent.

Quid mirum,

Quòd in Euripo Juventæ, tot fluxus, atque refluxus,

Quos influxu pessimo causatur Cynthia,

Et quò magis sympathica,

Eò majores in ipsis humoribus accendit æstus.

Quid dicam de monstris?

Quæ quò minùs monstròsa, eò magis Juventuti illudunt:

Socios Ulyssis intelligo, turpiter perversos,

Quia

*Quia in porcos, Circeâ fraude, dudum conversos,
Ut Fato simili Socios pervertant.*

Quid de Sirenibus?

*Quæ quò magis formosâ, eò magis monstrosâ?
Quæ blandâ crudelitate dum recreant, mortem creant,*

Quæ per ipsum Pæana intonant tristem Lessum.

Quid de Scylla, atque Charybdi?

*Occasiones intelligo, in quibus tot Juventæ casus,
Et Innocentiæ tam frequens occasus.*

Quid de vadis tentationum,

Quas Juvenes tam raro evadunt?

Quid de Remora? quid de Torpedine?

*Dum hæc stupefacit remiges, illa remoratur remos,
Neutra expedit, utraque impedit salutis cursum.*

Quid de Piratis, Mundo, Carne, & Dæmone?

*Qui centum Syrtibus magis funesti,
Funeribus replent Charontis cymbam.*

Rapto vivunt hi Ditis Velites,

Nunquam magis injusti, quàm cum ita jus sibi tribuunt.

Tunc habent optimè, cum alij pessimè,

*Juventæ miseris beantur, illius ditantur pauperie,
Et morte vivunt.*

Infesto per hos prædones Oceano

Rari natitant Fæsones,

Qui aureum salvant Innocentiæ vellus:

Rari adolescent Adollescentes,

Ubi vitam inter & mortem tantùm unica tabula,

Ubi parati semper sunt Vespillones,

Et apertus immenso tumulo semper hiat Oceanus.

Accedit tantis periculis

Navis ipsa summum periculum;

Quid enim periculosius,

Quàm ubi malus ipse est pessimus, qui i infirmus?

Ubi vela eò pejora, quò magis turpida?

Ubi Nauclerus improvidus?

Ubi Gubernaculi Rector, multiplici indigeret Rectore?

Quid in ruinam possit esse proclivius,

Quàm cum sentina gravata vitij?

Oedipus Physicus.

Cùm remiges rebelles, quia liberi?
 Cùm comœatui prasidet Prodigalitas?
 Cùm rei nauticæ curam ipsa habet Incuria?
 Quid naufragio possit esse propinquius?
 Quàm ubi Juventus, quæ vehitur, adulta vitijis?
 Ubi tantilli tanti jam peccatores?
 Ipsa malitiâ teneram supplente atatem?

Verbo:

Ubique pericula, auxilium nullibi:
 In hoc Oceano nulla Insula fortunata,
 Nullum hîc Promontorium bonæ spei.
 Si oculos elevas, ruunt de Cælo fulmina:
 Si demittas vultus, debiscunt fluctus:
 Si circumspicias, terrent Monstra,
 Quocumque te vertas, mille instant mortis pericula.
 Quid igitur Domina Maris, & Cæli!
 Quid nisi Vota supersunt?
 Tu sola Superes spei Anchora,
 Stella Maris!

Memento, quòd non auditum à seculo,
 A te quemquam in isto Saculo derelictum.
 Succurre!

Opem maturenti ipsa discrimina,
 Sitque spes major in rebus maximè desperatis.
 Impera Ventis, & Mari, nam potes,
 Quæ potes in Illum omnia, qui potest omnia in Creaturas.
 Illud certum,

Quòd Duce hac Maris Stellâ,
 Felici Sidere navigârit hætenus Juventus.
 Hoc Sidus si se subtraheret, jure vela contraheres:
 Nam demergent te maria, nî opem ferat Maria:
 Istam non suffragari, in illis est naufragari.
 Hoc unum notet Juventus:

Quòd ab hoc Sidere esse respectum, sit esse electum:

Quòd ab illo esse despectum, sit esse rejectum.

Nam à Maria respectus impossibile est, ut pereat:
 A Maria despectus, necesse est, ut intereat.

S. Ansel-
 mus.

*S. Albertus Philosophiae laureolâ, ab ipsa Sapientiae
 sede condecoratus, gemino prodigio Peripatet' illustravit,
 nam ab artificiali Magiam, qua etiam statuas fe-
 cit, diertus, habitus est vulgò Magus; ob eandem virtutis
 Judio, sublimatam, ab Ecclesia dictus cognom.ento Mag-
 nus; Verum Philosophi nostri, temporis ectypum, quia Scien-
 tiâ Magus, virtute Magnus. Cæ. J. del. Mar. ib. Nov.
 G. Rog. del. I. Melchior Guevein sculpsit.*

TECHNOPHYLACIUM
 PHYSICUM,
Seu
 DISCURSUS VIII,
De
 MAGIA ARTIFICIALI.

EUCOTHEUS. Alterum ex D. Dominici
 Familia Heroëm profers, Angelico suppa-
 rem, quia Angelici Magistrum, Albertum
 Magnum. Et appositè reor; nam hìc Loci
 se quoque Magnum ostendit, & scientiâ, &
 virtute, cujus monumentum grande quoti-
 die oculis usurpamus. *MELANDER.* Ita
 est; & eò quidem lubentiùs affero, quia Phi-

losophi nostri temporis illustre est Ectypon, utpote scientiâ Magus,
 virtute Magnus, imò Maximus. Lucem, quam Lavinga Sue-
 vorum Alberto dedit natalem, is virtute reddidit magis illustrem.
 Sed Magni nomen ab illa hæreditavit, quæ dicitur Magna, ut-
 pote cui magna fecit, qui Potens est: in huius clientelam jam
 se dederat parvulus, ut sub illius umbra adolesceret in grandem
 Heroëm: nec illum spes sua fefellit: nam Cœli Regina specta-
 bilis Alberto facta, iussit illum inire Heroum palæstram, castra
 D. Dominici, ad quæ ocyùs transfugit, nunquam magis Deipa-
 ræ fidus, quàm cum Mundo sic fuit perfidus. Sed, quæ Juventu-

tis sunt Fata, ubi indolem ad Philosophiæ studia tardio- rem ad- vertit, pene stationem suam Tyro deseruit. Imò jam fugam pa- ranti, & scelas admoventi, Cœli scala Virgo se se objecit, utque animos Clienti faceret, inter scientias omnes optionem facere ius- sit. Elegit ille Philosophiam, & quam elegit, obtinuit: ne tamen sibi hanc adscriberet, repetituram se dona sua, triennio ante mor- tem Virgo edixit. Itaque Albertus ille, nuper omnium risus, per omnium ora nunc volare, Doctòrque in pluribus Acade- mijs, Fama Nominis Orbem implere; imò Parisijs Philoso- phiam prælegere tantâ Auditorum frequentiâ, & concursu, ut Academiæ angustia jam non caperent tam Magnum Docto- rem, adeoque in publico foro erecta sit cathedra, quod forum Alberti Magni, etiamnum hodie appellatur. Et verò tantâ emi- nit Philosophiæ scientiâ, & sagacitate in rimandis Naturæ Miste- rijs, & præprimis dexteritate tantâ in elaborandis Magiæ Artificiæ machinis, ac inventis, ut apud imperitos, cognomento publico, audiret *Magus*. Confirmavit errorem vulgi duplex metamor- phosis mechanica, quo novus hic Physicæ Dædalus, se se Mun- do celebrem reddidit, & stupendum. Primam monstravit Co- loniæ, cum anno supra millesimum ducentessimum quadragesi- mo septimo Wilhelmus, recens electus Rex Romanorum, ex Hollandia redux hanc Urbem solenni ingressu condecoraret. Nam & ipse excepturus hunc Serenissimum Hospitem, apparatu Philosophico Aulam exhibuit, in Aula hortum, 16. Januarij eo- rum vernantium ornatu, fructuumque varietate mirabilem, ut obstupesceret Princeps in Januario Majum, crederetque, Co- loniæ se videre hortos Alcinoi, in quibus ipsa Hyems, vernanti veste florida, tam mirabiliter superbiret. Alteram exhibuit in me- tallina statua, quam eo artificio elaboravit, ut manu tacta cum homine loqueretur. Fefellit Magia tam paradoxa non modo vulgum, sed & ipsum Angelicum, etiamnum Tyronem Sophum, de quo Fama est, quòd ex pia quondam inscitâ hoc ipsum opus destruxerit, à suo subin Magistro his verbis exceptus: *Fili, 30. annorum opus momento unico destruxisti*. Hæc & similia Magiæ Arti- ficialis portenta, Albertum meritò *Magnum* effecerant, ut non mireris, quod de illo Trithemius: *Mundum Alberto similem non ha- buisse*. Id ipsum confirmat Elogium, eius Obelisco honoris, Pa- risijs publicè et. cto, inscriptum.

*Inclytus Albertus, doctissimus, atque disertus
 Quadrivium docuit, ac rectum scibile fivit.*

Sed & lege, quod huic Elogio Elogium non nemo subscripsit
 Stylo Attico.

Siste Viator,

*Et paucis lege hoc grande Elogium,
 Cælestis fuit Philosophus,*

Et maximi Doctoris magnus Magister.

Problema est,

An Discipulus hoc major Magistro,

An Magister hoc major Discipulo?

Decides bene, si dixeris,

Utrumque scivisse omnia, neutrum plura.

Hoc mirabilis in Alberto,

Quòd rudis etate primâ, ac ultimâ,

Quòd momento doctus, momento indoctus,

Quòd omnia simul didicerit, simulque dediticrit:

Bene usus Scientijs, commodatis ad tempus;

Ubi septingentis voluminibus Orbem implevit;

Satis unus omnibus Bibliothecis,

Sibi ipsi vix fuit satis.

Non facillè est dicere, quid Albertus nesciverit:

Nulla opinio etiam falsa sefellit Albertum,

Modum posuit artibus curiosis, ne ultra pergerent,

Petierat à Virgine, nè falli posset, addidit illa, ne falleret,

Denique dum ex Cathedra dictat non tam verba, quàm Oracula,

Obmutuit subito hoc Orbis Oraculum:

Et cujus memoria Sapientiæ promptuarium erat,

Id unum tunc meminit, se nihil amplius meminisse:

Unum est, quod oblivisci non potuit, nomen Mariæ:

Scivit illud antequam aliquid disceret,

Scivit illud, postquam dediticrit omnia,

Prima hæc vox erupit Infanti, ultima Seni.

Nec tamen mutum Alberti silentium fuit:

Albertus mutus adhuc Orbis erat Magister,

Dum docuit, omne donum Scientiæ esse de sursum

A Matre Luminum.

Eruditus, & ignarus Miraculum fuit,

Nec

Nec minore prodigio amisit Scientias, quàm accepit:

Beatus, quòd amisissâ Scientiâ

Retinuerit saltem Virtutes.

Abi Viator,

Et cum Alberto sic satage esse doctus,

Ut etiam indoctus Cælo sis satis doctus,

Quia sanctus.

LEUC: Doctrinâ geminâ me instruit hoc in Peripato grande Sidus: nempe, sic studendum nostri temporis Sopho, ut evadat Scientiâ Magus, Virtute magnus. Utrumque doce, nam potes: sicque pande Magiæ hujus armaria, ut inter Physicæ mira, patrare discam Miracula, inter quæ erit maximum, nî fallor, si discam doctus simul esse, & sanctus. MEL: Probantur vota, & quia mea simul, ac tua, deesse illis, neque velim, nec possim. Technophylacium hoc physicum, si lubet, ingredi, dabit Philosophia, quod mireris in Arte, ut supremum agnoscas, & colas Artificem. En! in parva epitome magna Orbis Miracula, & cunctis Miraculis majores Antiquitatis Artifices; non credebant se satis posteritati fore mirabiles, nisi exhaurirent Orientis opes, & pene destruerent Regna, ut in Regnis sat sumptuosè surgerent humanæ Artis portenta. Hic Ctasisphon crexit Dianæ Ephesinæ Templum, cujus fundamenta contusi carbones, & lanæ vellera, quam centum viginti septem columnis totidem Reges fulciverant, cui extruendo etsi tota Asia manum admoverit, tamen post ducentos viginti annos vix manum ultimam potuit admovere. Ibi viginti quinque cubitis alta se se levant Artemisiæ Mausolæa, quibus istam Mors insculpsit Epigraphen.

Propert.
l. 3.

Nec Mausolæi dives Fortuna sepulchri,

Mortis ab extrema conditione vacat.

Sed & Colossium Rhodium ostendit Chares, cujus digiti majores statuis, qui etiam jacens, Miraculo Orbi fuisse dicitur. Jovis Olympici simulacrum monstrat Phidias, ut videas, in hoc DEO nil boni fuisse præter materiam, atque Authoris manum. Ibi visuntur Obelisci Ægyptij, qui quadringentis, octoginta cubitis alto vertice Sidera feriunt: hinc se attollunt Pyramides, tam vastæ molis, ut earundem unica, viginti annis vix bene erecta, totam exhausserit Ægyptum. Nam ubi à Rege Cleope tantum in rapha.

Herod.in
Enterp.

raphanos, cepas, & allia, quibus Artifices vescabantur in extruenda hac mole, mille supra octingenta auri talenta jam fuissent consumpta, ad eas incitas Regem sensim redege're inmensi sumptus, ut prostituerent Filiam, quam formosissimam habebat, pro conquirendis ærario paterno subsidijs, denique sit coactus: adeò dum famam nominis superbi quærunt, quærendo per scelerata plerumq; perdunt. Sed Miraculis Orbis annumeravit quoque Antiquitas Babylonios muros, quinquaginta latos, ducentis verò cubitis altos: Semiramidis hortos, in aëre pensiles: Turrin illam in Pharo lucentem, octingentis auri talentis, in navigantium solamen erectam à Ptolemæo, Artifice Softratâ. Ut non commemorem Labyrinthos Cretenses Authore Dædalo; hic labor ille domûs, & inextricabilis error: non Thebas Ægyptias, de quibus Satyricus: *Ecce! Vetus Thebæ centum jacet obruta portis:* non Amphitheatra Domitiani, de quibus Vates Romanus:

Plinius.
Herodot.

Virg.
Juv.
Mart.

Omnis Casareo cedit labor Amphitheatro,

Unum pro cunctis Fama loquatur opus.

Ut nihil dicam de aurea Neronis Regia, quæ instar Theatri, nunc monstrabat stagna cum piscibus, nunc sylvas cum omni genere ferarum: ibi exhibebat sidereos tractus, sic manu Artifice elaboratos, ut illos argenteæ volucres permearent: hinc in solarijs *Sphengitem* lapidem ostentabat, quo veluti radiante Phœbo, nox in exilium pulsa, diem Aulæ perpetuum relinquebat. Ut nihil loquar de Solymæis palatijs; de Solis Regia, quæ

Sublimibus alta Columnis,

Clara micante auro, flammâsque imitante Pyropo:

Cujus ebur nitidum, fastigia summa tegebat:

Argenti bifores radjabant lumine valvæ:

Materiam superabat opus: nam Mulciber illic

Æquora calarat, mediâs cingentia terras,

Terrarumque Orbem, Cælumque, quod iminet Orbi.

Ovid.
Metam.
l. 2.

LEUC: Magnificam ostendis Artem in Magnis; fors tamen est adhuc major in parvis: nam si ea est Artis indoles, quæ Naturæ, majori gloriæ ducit utraque, si ad Conditoris vestigia, in minimis maxima esse queat. Equidem me quod attinet, non tam miror Colossos Rhodios, quàm nuci inclusam Homeri Iliadem: non tam eductas in Cælum Pyramides, quàm Myrmecidis cum quadrigam, tum navem; illam equis, hanc remis, velisque in-

structam, utramque adedò exilem, ut illam Musca, hanc verò Apicula alis suis contegere, penitusque abscondere potuerit.

MEL: Non invitus tuæ subscribo Sententiæ, cui jam dudum subscripsit Carolus V. Maximus Imperator, qui Gandavi non tam ingentia illa Pomœria, quàm parvulas illas machinas est admiratus, quibus illum non semel recreavit Jannellus Turrianus, illius temporis Archimedes. Nam sæpe in mensa, compendiosâ veluti Matris palæstrâ, exhibuit armatos exercitus, qui cum tubis, & tympanis stupenda sine sanguine fingeant prælia. Nunc passerculos ligneos monstrabat volantes, & revolantes: nunc molas ferreas, suâ sponte versatiles produxit, tantæ subtilitatis, ut omnes manicâ occultaret, etsi tantum tritici quotidie molerent, quantum octo hominibus in dies singulos alendis, abundè sufficeret. Mirentur alij Epèi equum, Machinam Trojæ fatalem; magis me rapit sculptus in gemma annuli Phaëton, quatuor equis invecus, distinctè adedò, ut singulorum equorum frena, dentes, ac pedes sedecim facillè notaverit oculus, etsi crura bene articulata crus pulicis non excessissent: magis me rapit Rheda illa, quatuor equis instructa, quam Artifex quidam Helvetus, Ludovico XIII. Galliarum Regi obtulit, tantâ exilitate, ut unguis magnitudinem totum opus non superaret. Obstupescant alij Memphin, in centum quinquaginta stadia protensam, ego miror cerasi nucleum, in formam corbis elaboratum, in quo quindecim tesserarum paria, suis punctulis affabrè distincta, continebantur: ego miror denarioli illius orbiculum, in quo symbolum Apostolorum, unâ cum Evangelio D. Joannis, subtilissimo calamo exaratum, legit Clemens VII. Pontifex Romanus. Sed quid Artis prodigia è longinquo conquirimus, cum domestica propemodum vilescant? quid communius, quàm ciceris grano inclusos cernere cyathos plùs quàm centum, còsque singulos, rotatili ansulâ, infra cuppam instructos? quid obvium magis, quàm videre Christum è Cruce pendulum, unâ cum Longini, equo insidentis, hastamque vibrantis effigie, anserino calamo inclusum? hæc quia sæpius visa, pretium deperdunt, non Artem: quæ si vidisset Callicrates, sua minima maximis non prætulisset, sed velut nostris minora minimis contempsisset.

LEUC: Enimverò demonstras, quòd sicut in conchylijs gemmæ, ita in parva quandoque pixidè, magna latere soleant.

Nem-

Strada
Dec. I. l.
I. ad an.
1557.

Hadrian.
Jun.

Franc.
Alimans.

Nempe *Ars Simia est Naturæ*, utraque *mirâ in minimis*, imò *tota*.
 MEL: E Philosophi Tripode hoc hausisti Oraculum, cuius veritatem Magia Technica sexcentis facit experientijs manifestam. Quid in Natura mirabilius Cœlo, & cursu Siderum? & tamen hæc omnia in Archimedis unicâ spherâ Ars tanto prodigio est imitata, ut omnes omnium Siderum motus, intricatos cursus, eclipses, phases, aliâque Astronomiæ Phœnomena exactissimè repræsenteret, nullo discrimine, nisi quod Natura in immenso Cœli hemisphærio, Archimedes in parvo spheræ hemicyclo; quod illa è longinquo obscuriùs, hic in propinquo clariùs exhiberet: imò multo discrimine; nam cum Naturam in Cœlo suppleant Intelligentiæ, rotando Sidera, in Archimedis spherâ solo artificio regantur. Quid in Naturæ Theatro magis stupendum, quàm meteora cœlestia? & tamen Ars humana si minus assequi potest Naturam, saltem ingeniosius imitatur. Fulmina, atque tonitrua refert in pulvere pyrio, intra bombardam accenso: in auro fulminante, in fistulis, quibus Aurifabri momento solvunt metalla, & denique in globulis, aquâ nitrosâ refertis, & hermeticè clausis, qui carbonibus impositi, terribili mox fragore distilliunt? quid communius Iride, per siphones in aère formatâ? quid Archimidis est usitatus, quàm ex tholo ferreo artificialem demittere pluviam, quæ, ubi inferiùs frigidior aura per folles cietur, mox crepitantem condensatur in grandinem? Et quia in pluvias incidi, quas præter Naturæ ordinem effundit cœlestis Amphora, curiosâ digniores memoriâ legimus sequentes. Anno Salutis 1510. in Lombardia lapidibus pluisse, quorum unicum 120. libris appensum, Regique Franciæ monstratum, Cardanus est Author. Ferreæ pluriæ meminit Plinius, aureæ Ammianus: sanguine, lacte, cinere, frumento, ranis, muribus pluisse, passim referunt alij: celebris est quoque vitulus Avicennæ; imò & vetula, quam Mantuæ, anno prioris sæculi decimo octavo, per aërem portatam, in campo denique, non procul à fœnificis depositam legimus. Ubi illud, velim, advertas, quod Patrem Fabri, Virum Eruditionis laude honoratum, non immeritò advertit: nimirum Ephemerides sæpe, eâ licentiâ, vel auxesi conscripseras, ut Physici non rarò cum Chymæris, velut novi Bellero-phontes, magno labore, nullo fructu congregiantur. Subin Ars Magica ejusmodi format Joves Aquarios: non nunquam

*Cic. disp.
Tuscul.*

venti, similibus Orbi spectaculis illudunt. Sic rapuit Aquilo lotricem illam Mantuanam, ut ostenderet, inter tot Sagas saltem semel volâsse unicam innocentem. Sic in Mazovia tectum domui ereptum, post quatuor milliaria Polonica terris denuò est restitutum: aliud Antvverpiæ, ventorum impetu, sublatum in aëra, mox non laxatis trabibus, in terram denuò depositum legimus. Quid ergò mirum, quòd & vituli, saxa, cineres, flores, ventorum alis volantes, ex aëre velut per pluvias decidunt. Meminit Cardanus, se Apennium quondam profectum, à flante ferociùs Austro spoliatum pileo: junge Cardano sexcentos Comites, quibus pileos, subito imperu, abripiant venti, & in remotiores campos, aut villas deportent: nunquid hiantibus buccis attoniti Incolæ, pileorum imbrem spectabunt, sibique Jovem propitium gratulabuntur? Caterùm pluvia, quæ videntur sanguinea, sive lactea, vapores sunt, minio, vel rubricâ tincti, aut cretacea exhalationes: hinc in Armenia, quod minio abundat, rubras aliquando nives decidere, Eustachius Author est. Ad meteoza pertinent illi, qui sine Arte fatidici, veridicique, ipsis Astrologis futura prædicunt, infallibili plerumque Horoscopo: talis erat Rex Angliæ Henricus, hoc nomine Septimus: quem cum Ardelio spargeret, Fatis breviter concessurum, is illi hoc problema serenâ fronte: an ex Astris tibi jam notum, ubinam imminuentia Christi nascentis Festa sis transacturus? hærenti, subintulit: adeoque ego Artis tuæ te ipso peritior; nam scio, te futurum in turri Londinensi, moxque ad hæc ergastula jussit infauftum abripi. Ferociùs nugatorem similem tractavit Joannes Galeacius Dux Mediolani, nam cum ei Astrologaster maturam mortem prædiceret, sibique ipsi mitiores Parcas polliceretur, hominis ridens stoliditatem, Fata illius præcepit laqueo abbreviari. Lepidiùs ille Princeps Germaniæ, inter duos Astrologos Arbitrum egit, & Judicem: nam venatum egresso, serena omnia Astrologus est auguratus; sed Principi mox occurrit agricola, qui pluviam ei imminere magnis vocibus significavit: & pluit certè, cum

Laudat Aratorem Princeps, illumque docere

Astra, sed Astrologum sumere rastra jubet.

LEUC: Argutè: sic vulpinandum cum vulpibus; sic Arte Ars ipsamet emendanda. Docuisti Coeli Phœnomena, Artis ingenio

ingeniô adumbrata: an paria de Brutis specimina, in tuo visenda Technophylacio? *MEL:* Quid dubitas? En! hîc volantes Archytæ columbas: En! Dædali Aquilas, aliâque gentis penigeræ Ectypa, co Artificio sculpta, ut Plato de iisdem sit solitus dicere: *Artefacta Dædali, nisi clavis, vinculisque forent affixa stylobatis, avolarent.* En! Regiomontani mirabilem muscam, quam Dædalus iste ex ferro sic fabrefecit, ut ab Artificis manu sponte avolans, ad omnium convivarum orbes, calicésque diverteret, & indidem, ceu fessâ, postliminio ad herilem manum revolare, positisque alis requiêsse condisceret. Ejusdem Aquilam aspice, Carolo V. Norinbergam adventanti, volantem obviam, ac ad Urbis usque portam, humanitate mirabili deducentem. Hîc cerne Cochleas, & Testudines, quæ, quamquam è ferro factæ, nullo tamen vitæ indicio caruere: sed prominulis cervicibus, & pedum palmulis, scienter è scuti tegmine prolatis, terram ultrò, citròque perambulârunt; & sicubi obex occurrebat, priùs sanè quàm in illum impingerentur, tempori divertere, retròque cedere, nullo Rectoris imperio consueverunt. Ibi Artis Phidiacæ vide torevma clarum: de quo Poëta: *piscès aspicias? adde aquam, natabunt.* Sed & Mentoris contemplare Lacertam, de qua idem Martialis: *inserta phiale, Mentoris manu ducta, Lacerta vivit, & timetur argentum.* Imò non modò bruta, sed & homines æmulatur Ars hominum fere, plusquàm humana. Memnonis statuam ignorare non potes, quæ Phœbi orientis percussa radio, humanis vocibus est allocuta amicum Sidus: nec Dædali statuas, ultrò, citròque discursantes: nec triremem illam, Carolo V. Parisijs oblatam, quam remiges pretiosi, quia argentei, impellebant, sistebant, & pro libitu agebant retrò. Et illa statua laudabat suum Artificem, quam Artificiô tubi acustici loquentem, oculos moventem, & linguam, anno elapsi sæculi octuagesimo septimo Regi Angliæ, 24. millium florenorum pretiô oblatam legimus. Nec æncum horologium illud, ab obvio quovis Cyclope, reor, elaboratum, quod Carolo M. transmitsum à Calipha, priusquam pulsaret horas, duodecim equites emittebat, qui totidem claudebant fenestras, ut horis singulis monstrarent non tam sibi, quàm mortalibus omnibus vigilandum. Et illa machina probârat scalprum manu Phydæ non indignum, quæ exhibebat Thronum, in Throno Imperatorem

Plin.

Bidermannus.

Idem.

(Constantinum Magnum) repente sublatum ad Sidera, rugientibus Leonibus æncis, quibus sustentabatur; & accinentibus aviculis, quas arboris ærcæ ramis Ars plusquàm Dædala affigebat. Hæ statuæ excogitatæ ad luxum, ad luctum aliæ, quas, Perillo Artifice, Tyrannorum ingenia invenêre: talis erat Habidis Spartani, quæ amplexu fatali sic stringebat suos Amasios, ut cum vita halitum exspirarent. Talis erat Fenellæ Regina, dexterâ præferens pomum aureum, & quidem gemmis confertum, ut esset majoris ad mala Fata illicij. Nam gratum oculis, fatale manibus hoc erat spectaculum, in Regis Scotiæ perniciem excogitatum: vix enim tetigisses hoc malum perfidiæ pessimum, cum illicò densus telorum imber erupisset ex statua, téque centum vulneribus obrutum, exturbâstet priùs è vita, quam vitæ periculum advertisses. Bellum Hercle voluptatis transitoria Ectypon, quod dum suaviter allicit, turpiter decipit, dumque porrigit pomum, vitam furripit, & Paradysum, Authore Mellifluo.

LEUC: Non infelici scalpro Ars imitatur Bruta, & Homines: an minore prodigio fors laborabit in plantis? MEL: Minimè gentium: specimen profert Regina Saba, quæ quondam exploratura Salomonis prudentiam, eidem obtulit geminos florum fascis, quorum unum Natura, alterum ad Naturæ invidiam sic formaverat manus Artificis, ut nec Salomonis oculi repererint discrimen. Sed oculos supplevit Sapientia plùs quàm humana, dum sagaci judicio tulit judicium, litémque diremit, adductâ Apiculâ, quæ per multiplices gyros, & ipsâ dubia, tandem in naturali florum manipulo mellilega resedit. Alterum specimen dat Inca Garcilasso, Princeps è Regum Familia oriundus, qui narrat in Regijs Peruviæ hortis, cum etiamnum rerum potirentur Majores sui, densas ex aureis, argenteisque herbis, atque arboribus stetit sylvas; quin & ipsas horti areolas, ejusmodi floribus superbisse, ut per muros quoque Regiæ domûs frondes aureæ, ad instar hedera, serperent. Verùm, ut disertè fatetur, nequaquam hoc Naturæ vegetantis, sed Artis encausticæ erat opus, quæ ad eò scitè has plantas elaborârat, ut etiam colore à veris stirpibus non differrent, sed & cortex, & folia, fructusque Naturam, raro Artis prodigio, æmularentur. Sed ejusmodi Paradoxa Artis theamata sine fine in medium afferre possêt sanctissimus ille Sophus juxtâ, ac Martyr, Severinus Boëtius, qui secretioris

*Paolett.
ser. 16. de
S. Joan.
Bapt.*

l. 6. c. 1.

tioris Philosophiæ, ac Matheſeos operâ, non ſemel effecerat, ut ipſa Chloris non dignoſceret flores veros à fictis; ut metalla mugirent, ſerpentes lænei ſibilarent, ſimulatæ aviculæ canerent, æreſque homines in aëre buccinarentur, adeò ut apud rudem plebeculam audierit Magus, cùm tamen non eſſet niſi Magiſter artificialis Magiæ, verus Philoſophus, quia ſanctus.

LEUC: Eſt hoc nempe Cerdonum ſtigma, ut quæcumque ignorant, blaſphemant. MEL; Imò eſt hæc ſophorum characteriſtica, poſſe ſuſpendere popelli ora, & ludum facere indoctos. Si Melis adipe capillos illinas Idiota, expergefactus ſtupebit ſe ex Juveſne canum, cum Poëta exclamans: *O nox, quàm longa es, quæ facis una Senem.* Si manum lini oleò illinas, liquatum ſine dolore tractabis plumbum; ſulphurisque accenſi fumo Therſitem dealbabis Æthiopem. Sed quis in numerum cogat innumera Magiæ hujus prodigia, quæ paſſim referunt curioſioris Philoſophiæ Cultores? Ars poteſt pro libitu mutare colores: ſic viſa quondam lilia nigra, corvi candidi, Cygnique corvis omnibus nigriores: poteſt accendere nivem, & glaciem, eſſormare ignes in aquis ardentes, in aëre prorfus innoxios: poteſt efficere, ut ſurdi percipiant Muſicam, ova diſcurrant in orbitam, res viſæ abſque Gygis annulo, diſpareant, oculiſque ſubito cripiantur. Poteſt cum Archimede, per ſpecula cauſtica, incendere hoſtium claſſes, etiam diſſitas: per mirabiles machinas, & paradoxos telorum imbres ſic diſſipare inimica obſidentium agmina, ut non contra homines, ſed contra Deos Olympum ipſum ſe impugnare exiſtiment: poteſt, *quomvis molem quibilibet movere viribus,* & prodigioſæ trochleæ beneficiò ingentes attrahere onerarias: imò ſi extra Tellurem locum aſſignes, quo pedem figat, ipſum globum Terraqueum loco poterit dimovere. Poteſt cum illo Artifice Tiberij Cæſaris vitro dare temperiem flexilem, ut jam non fragiles phialæ, in terram allifæ, intumeſcant ſolummodo, & contuſæ malleo complanentur; Artifex mori juſſus à Cæſare, ne aurea præ vitreis hominibus vileſcant. Poteſt lucernas fabricare inextinguibiles, merito illuſtres, quia perenni lumine illuſtratas: ſic Africana Eccleſiæ Lumen inextinguibile, Auguſtinus teſtis eſt, lucernam ejuſmodi in fano Venèris olim inventam, quæ, oleo nunquam abſumpto, mille, & ampliùs annos, jugi lumine, exa-quarat. Ubi adjungit Ludovicus Vives, eruto quondam

S. Judas.

Eustadij
in horto
Epiſc.P. Schot-
tus.PP. Gal-
lenſ.l. 21. de
Civ. c. 6.

dito-

ditorio, candelam esse repertam, quam supra annos mille, & quingentos arsisse inscriptio prodidisset, sed in manus acceptam mox in pulverem minutissimum solutam. Non absimile quidpiam perhibet Fortunius Licetus de lampade Tullia, Ciceronis Filia, quae reperta sub Paulo III. annos circiter mille quingentos nonaginta tres, inconsumpto pabulo duravit, sed aëre ventilata, momento citius, defecit. Potest denique, quod fieri posse negabant plùs quàm viginti jam saecula, potest, inquam, efficere *perpetuum Mobile, Motumq;*, in quo architectando tota Antiquitas, toto Ingeniorum motu, jam desudarat. Fuere, qui cum Geometria, Statica, & Hydraulica operam, ac etiam oleum in ungendis tot rotis jam consumpsissent, hunc motum ad impossibile reducerunt: dum denique P. Antonius Martini, Mathematicos in Collegio Romano Professor, anno millesimo sexcentesimo quadragesimo, horologium Hydraulicum, cujus figuram, & machinam hic describere instituti nostri non est, publicae concertationi exposuit, cum hac inscriptione: *Motus perpetuus diu desideratus, conquisitus diu, non possibilis modò, sed facilis, & ad praxin reducibilis.* Subinde, cum hydraulico huic horologio nonnullae difficultates, superandae tamen objicerentur, P. Stanislaus Solski, ejusdem Religionis, ac studij Assela, & ipse post aliquot annos, in illud Archimedis *εὐρηκα* prorupit, situlis ita coaptatis, ut aquam è puteo, alternis sine quiete motibus, attraxerint, cui machinae sequentem titulum inscripsit Author: *Machina motus perpetui Artificialis, quae semel concitata ad motum, se ipsa perpetuò movetur, sine ullo adminiculo externo.* De cuius ipsius Machinae architecto, non nemo Philosophus, *inventum, ait, hoc Saeculo nostro, qui metas à Natura, ut videbatur, Arti praescriptas sit transgressus; repertum Columbum, qui centrum jam non consistentiae, sed motus indefectibilis in hoc ovo contumaci detexerit.*

Schott. in
tech. Cur.
l. 10.

LEUC: Mira refers, quae plùs quàm multa prodigia stupescet rudior in foro tribus: adeò Ars thavmaturga lipporum oculos non rarò ludit, cerebròque inerudito illudit! MEL: Imò non imperitos solummodo, sed & Artis peritos, ac peritissimos Ars ipsa ludit, eò gratiore spectaculo, quò magis imitata Naturam, ut Artem non agnoscerent ipsimet Artis Magistri. Notae tibi sunt uvae, quas penicillo tam felici Zeuxes expresserat, ut ad eas decerpendas certatim advolarent aviculae. Sed adhuc notius tibi erit Parrhasij linteam, tam affabrè Naturae assimilatum, ut Zeuxes ipse

ipse à tabula id remoturus, hoc Artis prodigio, non sine rubore se senserit deceptum. Zeuxis aves, Parrhasius decepit Artificem, sed artem ipsam propemodum fecellit Apelles, dum Protogenis lineæ superaddidit ultimam lineam, eo subtilitatis prodigio, ut ipsam oculorum aciem propemodum fugeret: & nunquid ostendit dici suæ suffecisse hanc lineam? hinc legimus, tam fuisse industrium, ut nulla eidem dies sine linea elaberetur: tam peritum, ut in ergasterio suo hospites haberet Alexandros, Artis prædicatores: tam celebrem, ut iidem edicto publico verarent, ne ab alio pingerentur: tam denique inimitabilem, ut Cois inceptum opus, cùm morte præventus imperfectum relinqueret, repertus sit nemo, qui ultimam eidem manum imponere præsumpisset. Illud de hoc Artifice Fama spargit, quòd inito cum Æmulis suis certamine in efformando sonipede, cùm Judices aurò corruptos, veluti cæcos de coloribus judicare notasset, ad Brutorum provocârit Tribunal: nec infelici eventu; nam quadrupedes à singulis depicti, cùm in orchestra equis ostenderentur, Apellis tantum sonipedi adhinnivère. Sed & Zeuxes non uno specimine se fecit Orbi mirabilem: imò mirabilem & sibi ipsi se reddidit, dum pictæ Penelopi hanc ipse epigraphen: *invisurum facilius Zoilum, quam imitaturum.* Hinc tanti habuit sua opera, ut dono daret, non venderet, ratus, nullum pretium unquam fore condignum. Accidit tamen, ut ubi ephedulium pinxisset, ferentem uvas, moxque advolarent Aviculæ, operi suo iratus dixerit: laudant uvas Aviculæ, sed vituperant Juvencem; hic enim, si assequeretur Naturam, aves non advolarent. Peritiùs egit Timantes, cùm ipsam Naturam fecellit, novòque stragemate superavit. Nam in Iphigenia, Aris immolandâ, cùm Parris dolorem dignè non possèt exprimere, velavit vultum, ratus nunquam magis se expressisse Naturam, quàm cùm dignè non possèt exprimi ostendisset. Aristidis Thebani manum non affero; sufficit, tanti fuisse æstimatam ab Attalo, ut unicum ejusdem opus centum talentis licitatum esse perhibeatur.

LEUC: Arti pictoriæ Aras alij erigant, ego Orphei cytharam, in Technophylacio Palladi suspensam veneror. Percipce, quo illam ænigmatè adumbret Sphinx Philosophica.

*Muta arbor fueram, qua nunc modulòrque, canòque,
Vita mihi sic Mors, Mors mihi Vita fuit.*

H h

Invi-

Plin. l.
35. c. 10.
II.

*Invida viventi mihi quam Natura negârat,
Post obitum felix addidit Ars animam,*

MEL: Musicam tangis, inter Artis miracula facilè Regiam. Nec frustra *Clavim cordium* dixère clavi-chordium Muta, adco thymaturgâ pollet virtute. Orpheus est, qui humanis affectibus sic dominatur, ut non æquè facilè inclinationes hominem prodant, ac cùm sonus, per aures ingressus, totum hominem, ad tactam cytharam convocat. Tunc enim arrectis mox auribus immotus assidebit Melancholicus, modò ad devotionem, modò ad rerum omnium contemptum, ad tristitiam denique profundissimam delabatur. Phlegmaticus subridebit primò, mox uno aut altero generosioris massici cytho faciet intervalla, denique etiam in placidum se claudunt lumina sonnum. Sanguineis contrâ prurient in saltum pedes, accinent ipsi, & ad communem latitiam obvios quoslibet convocabunt. Cholericis denique, & ipsi de gravitate sua paululùm remittent, censores agent, ac postliminiò repedabunt ad sua. Bene Musicam hoc decoravit elogio Vates ille, dum cecinit:

*Musica turbatas animas, ægrumque dolorem
Sola levat, meritò Divùm Hominùmq; voluptas,
Qua sine nil jucundum animis, nec amabile quidquam,
Ad cujus numeros Superi vertuntur, & Orbis.*

Rationem horum refundit Physica in unionem illam arctissimam, qua anima corpori colligatur: hinc illi effectus sympathici, quibus anima, utut spiritualis tota, nunc patiente corpore patitur, nunc cum latante latatur. Organo nempe pneumatico non absimilis homo est, in illo si tangas claves, ut vocant, dant sonitum fistulæ; in hoc si moveas iensus, anima conformi symptomate cooperatur. Unde non difficulter intelliges, qua ratione Davidis cythara è turbulento Saule expulerit Sathanam; id enim si virtute directâ contigisse existimes, hallucinaberis: quid enim Musica non habenti aures? sed harmonia hæc potius Saulis temperiem, furore penitus conturbatam, ad quemdam redegerat ordinem, sicque Stygium hospitem, qui non piscatur, nisi in turbido, domicilio deturbavit. Intelliges, qua ratione a Michæas, & Eliseus Spiritum Propheticum per modulus Musicos excitârunt: Lucius Sylla animi motus sedaverit: b Democritus Clytemnestram in Castitate firmârit: qua ratione Theodoricus

Rex

a
4. Reg.
c. 3.
b
Homer.
Odyss. 3.

Rex ad domandos Barbaros: c Cyrus ad animandos Martiali furore milites Musicâ usus sit: qua ratione d Legislatores per Musicam Juventuti instillarint leges, Græci contra, ac Arcadij feminam indolem induerint, ab eo tempore, quo à Musica discessere. Intelliges, qua ratione Pythagoras adolescentem quemdam Taurommeum, infano amoris œstro percitum, spondeo personante reddiderit tranquillum: qua Theophrastus commotos animi fluctus, Orionis cytharâ, solitus sit ad pristinam revocare malaciam: qua Terpander seditionem Lacedæmoniorum sedaverit: Empedocles Juvenis sanguinolentum furorem representavit: qua Theodosius, ob dirutam Uxoris statuum in Antiochenos vindictam spirans, inter epulas sic cantu sit delinitus, ut non modo pepercerit, sed etiam ingenuerit: in causa nempe sunt spiritus, quibus veluti administris Anima operatur: hi enim, cum subtilissimi sint, & sanguineus veluti vapor, adeoque faciliè mobiles, aère harmonicè concitato mox similiter animantur, quam concitationem advertens anima, pro vario spirituum motu, varios quoque induit affectus. Intelliges denique, quomodo, referente Kircherò, sæpe pestem, Lycantropiam, aliasque infirmitates ab agris depulerit Musica, medicina eò magis optata, quò minùs amara. Vitales siquidem spiritus, statim atque sonos acutos, aèremque celeriter commoventes percipiunt, motum illum, ejusque rhythmum faciliè imitantur, tandèmq; redditi celebriores, calidiores, phantasia de malo, animæ molestant, avertunt, exhilarant, humores noxios dissipant, vapores tetros attenuant, mitigant, quibus morbi procreabantur.

LEUC: Quæ ad Apollinis Lyram suspensâ prostat ex vitro machina? quid sibi purpureus, in pellucido hoc tubo liquor? MEL; Thermometrum vides, instrumentum non minùs, quàm cythara, Apollinis dignum genio, atque ingenio: nam cythara affectus animi librat, Thermometrum frigoris, & caloris incrementa mensurat; invento adeò paradoxo, ut si illud vidisset Antiquitas, purpuratam Thetidem, in hoc throno vitreo mobilem, thure, & victimis adorâisset. Arti suos debet Natales, quos ab erudito Drebellij cerebro hausisse ferunt: perfectiorem subinde manum imposuere Ottones Gericke Magdeburgi, Kircheri Romæ, Academici Lyncei Florentiæ, ut adeò vix sit Scientia, quæ non speciale commodum traxerit ab hoc divino propemodum

c
Cic. l. 2.
de leg.
d

Æli. l. 2.
de v. r.
hist.

Plut. de
Mus.

S. Gallens

Phonurg.
l. 2. sect.
2. c. 2.

invento. Exinde enim Astrologia desumit peculiare cœlestium corporum influxus, Geographia climatum Naturam, Optica aëris refractiones, Medicina liquorum, & salium comixtionem ad debitum frigoris, ac caloris temperamentum, Chimia statum cujusque rei eliquandæ terminum, & Physica denique colligit caloris, & frigoris incrementa, & decrementa. Nam si apertum inferiori ex parte sit Thermoscopium, crescente calore decreset liquor, utpote qui aperto ostiolo facile tunc cedit aëri, per calorem se extendenti. Contrà, si utrobique clausum sit orificium, invalescente calore ascendet liquor, seque extendendo sursum protrudet aërem, quia viribus debiliorem. Quòd si manus superiori ex parte calefaciat vitrum, rarefacto aëri cedit liquor, eò facilius, quo nativo frigore magis est condensatus. Ubi vides, experientiam adeò paradoxam refundi in corpora nunc per rarefactionem extensa, nunc per condensationem compressa. Quòd si ulterius à Physicæ Cultore petas, qua ratione id ipsum contingat, hærebit paululum, mox contractis humeris reponet; sunt, qui aquæ per calorem elevata, & ob frigus denuò subsidentis hanc causam allegant, quòd nempe liquor ab agente extrinseco calefactus apertis meatibus tenuiores halitus, & intrusâ corpuscula per vitri poros recipiat, & frigore contractus eosdem denuò repellat. Sunt, qui ad ubicationes majores, vel minores confugiunt, quibus volunt corpora rarefcere, vel condensari non per intus suscepta, vel ejecta corpuscula, sed per easdem materiæ partes, ob alteratum temperamentum, jam magis extensas, jam magis contractas. Utramque Sententiam veritatis quodam splendore illustrant, ita tamen, ut suæ non desint tenebræ his lucidis intervallis. Hi luctantur cum punctis inflatis, vel saltem indivisibilibus, quæ in Ente materiali exigent modum existendi definitivum, ut habet phrasis scholastica: nec non cum materia, quæ modò spatium occuparet majus citra replicationem, modò minus citra compenetrationem. Illis obstat multitudo pororum in vitro, aditusque non ita facilis per tormenta metallica; copia ignis in pulvere pyrio, vel saltem defectus materiæ tantæ heterogenæ: imò obstat ipsa aura ætherea, quæ videtur subtilius conficta, quàm probata solidius. Quidquid sit, me vadem non interpono: fortè duos inter litigantes gaudebis tertius, si dicas, rarefactionem non rarò fieri utroque modo, quo scilicet

cet corpus exigens ubicationem majorem se se dilatet, sicque dilatatum intromittat corpuscula, sensim sine sensu, per omnes corporis rarefacti partes intrusa.

LEUC: Alia è Regione machina se se oculis ingerit, priori non multùm dissimilis, ut in hoc Artis technophylacio gemellos meritò credam, Castora, & Pollucem. MEL: Barometrum vides, quod ab Authore tubum Torricellianum appellat. Hunc inter Artis Miracula putes Prophetam, vel si mavis cœlestem Mercurium, qui Diphtheræ cœlestis arcana Mortalibus prænunciet Augur simul, atque Interpres: nam hic Hydrargyrus ad altitudinem certam suspensus, per varias ascensûs, & descensûs vicissitudines, alijs instantem tempestatum mutationem, alijs externi aëris gravitatem, universis amplissimam discurrendi materiam demonstrat: inventum vix non divinum, cujus experimentum non solummodo Serenissimos Uladislai IV. Regis oculos in Polonia, Purpuratorum Principum in Italia, & Illustrissimorum quorumvis hominum in Gallia ad jucundam sui contemplationem pertraxit, sed quod teste Schotto multorum *In Tech.* ingenia, & calamos excitavit, ut effectuum tam mirabilium causas & indagarent, & inventas publico consignarent. *cur.* Porrò præcipua hujus experimenti Phœnomena sunt, quòd quantumcunq; longus, latusque sit tubulus, Mercurius ad altitudinem 27. digitorum descendat. Si in stagnante Hydrargyro vitrum inclines, ascendet ad connaturalem sibi mensuram: si tubulus 27. digitos æquet, nil de Hydrargyro defluet. Si in loco colloces sublimiore, majorem altitudinem capiet in valle, quàm monte: denique si in Musæo hoc instrumentum suspendas; descensu nubila, ascensu venturam serenitatem prænunciabit: quorum omnium si analysis physicam à Philosophia exquiras, committes Sophos cum Sophis, & hoc pomo Discordiæ innumeras movebis lites. Clamabunt aliqui, se ex delabente Mercurio vacuum jam demonstrasse ad oculum: sed clamant in vacuum; nam solidius illi, qui vacuum hoc partim subtilissimo aëre, lateralibus vitri poris adhærente, aut succedente, partim exhalationibus Mercurialibus occupant. Alij cuncta Phœnomena in metum vacui, fat audacter, & sine metu rejiciunt: sed rejiciuntur ab illis, qui Mercurium æqualiter suspensum, per aëris gravitatem, & pressionem illius elasticam explicant: nam cum columna aëris stagnanti

Mercurio incumbat, tradátque deorsum, hoc ipso ex istorum Sententia, Mercurialem columnam in æquilibrio suspensam tenet. Et sic cruitur ratio physica, cur æqualis in diversis tubulis altitudo Mercurij: quia nempe idem ubique æquilibrio tenet inter columnam aëream, quæ premendo suspendit Mercurialem. Quòd æquilibrio, si ascendendo montem, brevior aëris columna mutes, mox descendet aliquantum Mercurius, si in Recipiente per extractum aërem omninò tollas, defluet totus. Sic flante Boreâ, Cælóque sereno altiùs ascendit Mercurius, quàm flante Austro, Cælóque pluvio, eò quòd Cælo pluvio aër sit levior, quàm sereno, Burgundis si fides est. Quòd si Cælum ad speciem quidem serenum, sensim tamen se disponat ad pluvias, eluctantur fursum innumeri halitus, in imbres denuò resolvendi: hinc est, cur minuatur aliquantulum aëris pressio, & Mercurius descendere observetur: contrà Cælo pluvio, sed ad serenitatem sese exhilarante, minor est vaporum ascendentium copia: unde aëri vis major elastica, ut adeò Mercurius ascendere compellatur. Prætereo hinc centum experimenta, quàm mirabilia visu, tam difficilia explicatu, quibus in Artis Technophylacio videas, duo marmora lavigata, sic cohærentia invicem, ut divelli vix amplius valeant: quibus stupefcas Thetidem, naturali gravitate non obstante, in altissimos montes sponte eluctantem, si nempe canales, aquâ repletos, sic colloces, ut pars anterior maneat immersa stagno, posterior descendat in campos, stagno profundiores: quibus denique mireris in tubis apertis, & aquâ turgidis, modò superius orificium digito claudas, nec quidem guttam effluere; hæc & similia paradoxa prætereo, non quod ratio me destituat physica, sed in angustias contractum tempus. Si ex ijs quæ attulimus hæctenus, non possis colligere horum analysin, Authores consule, qui ad famosos vacui metus (asylon, ut ipsi asserunt, Philosopho indignum) meticulosi confugiunt neutiquam, sed per gravitatem aëris, vimque elasticam ejusmodi experimentis magis congruam physicam statuunt, applaudente ipso, ut putant, Philosopho: tantum abest, ut è Peripato ob id existiment se relegandos.

LEUC: Ostendisti hæctenus mira, sed (quod maximè miror) tot inter mira non ostendisti maximè mirum, Lapidem Philosophicum. An tuum fortè Technophylacium Stagiritæ pauperi

peri consecratum, quòd hoc Artis prodigio careat? *MEL*: Necdum tibi revelata Artis Secreta omnia: quod ultimum, optimum. En! Philosophicum Lapidem, per quem Sophi intelligunt pulverem, aut tincturam quamdam, qua modica auri quantitas augetur in magnam, vel disposita alieni mineralis materia in solidum aurum converti potest. De meliore hac Midæ virgula sic nostri temporis Vates:

*Ipsius ut tenui projectâ parte, per undas
Æquoris (argentum si vivum tum foret æquor)
Omne vel immensum verti mare posset in aurum.*

Ut adedò mirum non sit, quòd pretiosum hunc lapidem, gemmis omnibus anteponendum, multi secretioris Naturæ sigillum, & virtutem auriferam, seminali viventium virtuti similem, nuncupârint. De modo hujus thaumatopæi lapidis conficiendi non convenit inter Authores: alius alium progenio in Ingenio, vel furnis Chemicis excoquit, ut inter tot modos Ars ista sit sine modo: adedò incertum ipsùm Chrysurgiæ est fundamentum. Artis hujus Natales dicunt æque incertos: sunt, qui ceras illius à Protoplasto deducant; Authorem alij statuunt Salomonem; alij ad fabulas convertuntur, ejúsque genesin ab Aureo vellere, pomisq; Hesperidum desumunt, artémque in Pandoræ poculo mortalibus propinatam poetantur. Omnium optimè Conimbricenses, dum inquirunt: *Auri sacra fames, ut aurum inveniret, Chimiam excogitavit, artem Naturæ vel amulam, vel invidiam: dum aurum progignere studet, quod in solafede Manium quæri solet, ut ait Plinius; quòd-*

Augurellus l. de Chrysof. ad Leon. X.

l. 2. Phys. c. 1. q. 7.

l. 33.

que, ut iidem Conimbricenses loquuntur, Terra à se progenitum gremio cohibet, ne, si pariat, non tam aurum fundat, quàm venenum luxuriæ, & avaritiæ.

LEUC: Quis ergò tibi de Chrysopeia famosissima sensus? an è Peripato Veritatis, ad fabulosas Utopiæ Insulas relegandam censes? *MEL*: Minimè: si suffragium meum exquiras, illorum accedo Sententiæ, qui per Alchimiam Chrysurgicam aurum effici posse, neutiquam spurium, opinantur. Sic enim arguo: potest Ars non viliora modò metalla, sed ipsùm quoque argentum & augere, & de novo producere, Authore Stengelio, qui ait: *Argentum ex argento vivo nuperrimè factum, atque Aurifabrorum examinatum judicio, probatumque in manibus nostris fuit. Potest Platanum in Olcam vertere, & cadavera in statuas salis: imò potest,*

Disp. de bon. Art. in Spec. Herod.

appli-

applicando activa passivis, ut phrasis habet scholastica, extra uterum generare viventia: sic ex putrescente materia producit lumbricos, ex luto ranas, ex terra Niliacis undis irrigatâ mures, canente Ovidio: *Eodem corpore sæpe altera pars vivit, rudis est pars altera Tellus.* Potest generare ex asinino stercore scarabæos, dignam isthoc Parente sobolem: ex herba Basilica scorpiones, ex elixatura anatis bufones, ex equis vespas, ex mulis fucos, ex cerebro bovino apes, teste Virgilio: *quòque delectos, mactatos obrue tauros (cognita res usu) de putri viscere passim florigeræ nascuntur Apes.* Potest ex furnis Ægyptijs integros educere pullorum greges: potest ex ligno procreare vermes: sic maris fluctibus delatam afferunt trabem in Buthquanium, qua per ferram divisâ, ingens vermium agmen proruperit, quorum alij rudes, alij aliquantulum formati: imò & cruperant aves, è quibus aliæ adhuc implumes, aliæ plumis instructæ. Potest denique ex varia seminum permixtione proferre fructus, & arbores prorsus mirabiles, & paradoxas: sic in Creta ferunt, quocunque loco terram moves, gigni Cupressum: in Rhodo Aipalatum, in Babylonia Palmam, in Macedonia Petroselinum, in Libano Cedrum, in Ponto Absynthium, Athenis Oleam. Quæ omnia, cum Artis ingenio, atque industriâ effici valeant, non video, cur aurum superet Magisterium Artis. Erit saltem Intellectus Angelicus, quem Alchimia latere nequeat, ut adeò nec *forma*, nec *materia*, nec ipse *operandi modus* thymaturgum videatur exigere brachium Omnipotentis.

LEUC: Nî me fallunt, quæ hisce auribus non rarò hausi in cruditis Sophorum circulis, fuere non pauci, qui aurum à se vel alijs confectum, fide authenticâ, contestantur, quos omnes, & singulos vel erroris vel fraudis arguere, res foret plena incautæ nimium temeritatis. MEL: Appositè loqueris, quia ad scopum: est hæc ipsa Authoritas, quæ in mea me firmat certiolem Sententiâ. Nolim hîc afferre in medium Aurum Caligulæ ex Arsenico confectum; Arnoldi Villanovani aureas Virgulas, Raymundi Lulli rosas, & nummos Auri puri, & Obryzi, Hetruriæ clavum mediâ parte ferreum, & mediâ aureum, Gregorij Friderici Electoris Moguntini novos aureos, quibus puriores ipsi monetarum Præfecti se nunquam vidisse affirmârunt: sed illud reticendum non est, quod Germaniæ Ephemerides Medico-Physi-

cæ ad annum 1670. observatione decima septima referunt: nempe cùm in publica Disputatione Cornelius Martinus Antvverpiensis contra Philosophicum lapidem in Academicâ Juliâ acriter insurgeret, quemdam ex Auditorum coronâ prodeuntem, allato opportunè plumbo, certam tincturam injecisse, & ex illo metallo aurum, cum omnium admiratione generatum, adhuc calidum porrexissè Cornelio his verbis: *solve mihi hunc syllogismum: quare cùm Cornelius oblato auro non posset resistere, suam saltem Sententiam in Alchimia favorem mutâsse legitur. Similis tincturæ grano Ferdinandus III. gloriosæ Memorix Imperator tres Hydrargyri libras Pragæ in aurum conversas vidit, & inde aureum numisma excudi jussit, hac epigraphe: Divina Metamorphosis exhibita Pragæ 15. Januar. 1648. in præsentia S. Cæsar. Majestatis Ferdinandi III. Imò Auhor est eruditissimus Anglus de Morcy, Rupertum Principem Palatinum anno 1662. Britannix Regi insignem auri massam obtulissè, qualem Oeniponti, in Tyrolis Metropoli, Alchimistæ confecerint. Plura non addo: sufficiat epiphonema, quod addit Magicus Philosophiæ Cultor: tot diversorum, inquit, hac super re testimonia extant, ut nulli credere, procacis animi videatur, atque perficacæ frontis,*

*Del Rio
disq. l. 1.
c. 5. q. 1.
Sect. 4.*

LEUC An igitur Chrysurgiam non modò possibilem, sed & facilem in tuo Peripato judicas, cùm illam à tot, & tantis cultam, nec inutili studio excultam toties fatearis? MEL: Equidem sicut omnibus fidem non denego, sic nec adhibeo singulis: cùm constet, fraudes non rarò plurimas intervenissè, eò quòd multi auro supposito, spurióque decepti, non tam retulerint Midæ virgulam, quàm appendices. Illud potiùs in Orbem declamo, Chrysopeiam, utut possibilem, difficillimam tamen, & maximè operosam, atque in praxi penitùs rejiciendam. Testor Alchimistas innumeros, qui præter noxium fumum nil retulère, nisi inane nihil, Poëta ludente, & illudente:

Candidit ex nihilo DEUS omnia: contra

Tu facis ex toto, Cotta Chimista, nihil.

Testor immensos labores, quos cum dispendio salutis, in re mille difficultatibus implexâ, ac erroribus mille obnoxia non nisi inaniter consumpsère, cavillante Satyrico:

Chimicus ex auro non aurum fecit Alanus:

Aurum ex non auro non potuit facere.

Testor denique pretiosissimam Chrysurgorum paupertatem, qua distillatis divitijs nil denique aliud recipere, nisi inane marsupij vacuum, juxta illud Epigrammatici:

*Rem decoxit iners Chemicus, dum decoquit aurum,
Et bona dilapidat plurima pro lapide.*

Joan. 22.
in Ex-
trav.

Sileo tot exemplis contestata ludibria, quibus spondent, quas non exhibent divitias, pauperes Alchimiste: alios ditare prætendunt, dum alios séque ipsos exhauriant: hinc Leoni X. cùm Agyrta quidam, Artis Chemicæ librum de auro conficiendo porrigeret, munusque non mediocre expectaret, Pontifex sagacissimus, vanitati hominis illusurus, crumenam pecunijs vacuum, muneris locò, reddidit, asserens, non sine risu despotico, cùm Chrysopejam nòset, præter crumenam illi nil amplius defuturum. Non affero sexcentas fraudes, quibus postquam lusere alios hi fumivenduli Impostores, denique & ipsi miserrimè delusi finire vitam, Fato planè aureo, quia in patibulis deauratis non semel excepto, ut cuilibet pateret, post vitam tam auream, non posse non sequi mortem in conspectu hominum æqualiter pretiosam.

Monachij
1591.
Stutgard.
1597.

LEUC: Si ita est, præplacet Stagirita pauper, quàm Philosophico superbus lapide, quo non augentur, sed potiùs auctæ dilapidantur opes. Artem hanc malè asseris Chrysopejam; non enim docet aurum conficere, sed confectum in furnis annihilare. Verbò, displicet Chrysurgia, tot fraudibus stipata, tot periculis cincta, tot difficultatibus implexa, tot ludibrijs profanata, tot infortunijs obnoxia: displicet Chimia, qua cliquantur aurei montes, coquantur fumi, & tandem prodit inane nihil. Meliorem doce jam Chrysopejam, cui suam utiliùs operam confeceret, temporis moderni Sophus. MEL: Hanc docet Albertus virtute meritò Magnus: Artem docet, qua ex quolibet efficias quodlibet, ex lapidibus aurum, ex luto gemmas, & trunco Mercurium. Symbolum aspice: quod liber, ecce! licet: in manibus tuis sunt sortes: Nam

*Rebus in humanis Ars summa Intentio: cuncta
Ex nihilo, è cunctis efficit illa nihil.*

Hæc Intentio Christianæ vitæ unicum est necessarium: hæc Mysteriorum nostri temporis Philosophiæ: hæc Magiæ Artificialis arcenum est paradoxum: hæc meæ, quam tradidi hactenus, doctrinæ epitomæ, ut nempe efficere discas ex nihilo aliquid, ex aliquo melius,

melius, ex meliore optimum. Leucothæe! in manibus tuis fortes: multa agis per diem: nunc enim necessario permittis te Morphæo, nunc frugali accumbere prandio cogeris: nunc Palladi impendis operam: nunc domi te negotia detinent; nunc Sophus disputas, nunc ambulas Peripateticus: nunc Athenæa frequentas, nunc amicorum colloquijs animum relevas, nunc honestâ mentis distractione te recreas: En! quàm multa agas per diem, & tamen nihil agis per diem, nisi intentionis Artificio, ex hoc nihilo efficere aliquid allabores: *quod enim bona intentione non facis, non tibi proderit*, Augustino Interprete. Hæc intentio operum anima, hæc est illa Evangelij lucerna, qua lucente cuncta sunt lucida; hæc ille oculus Sponsæ, quo vulneravit cœlestem Sponsum; hæc ille Thesaurus, quem demoliri nequit arugo, & tinea. Sine hac intentione, qui colligit, dispergit; non thesaurizat, sed dilapidat, lux ipsa sunt tenebræ, optima pessima, & Divino oculo penitens execranda, juxta illud Malachiæ: *maledicam benedictionibus vestris, & maledicam illis: ecce! ego projiciam vobis brachium, & dispergam super vultum vestrum stercus solennitatum vestrarum.*

Sup.
Matth.

c.2. v.2.

LEUC: Novum, ut video, Ars ista præbet Philosophicum lapidem, tribus parabilem verbis: *propter te Domine*: & quid possit esse facilius? imò lapidem adeò thymaturgum, ut opera lutea momento inaret, ac immensum operetur gloriæ pondus: & quid optari possit præstantius? MEL; Nihil: & tamen (quæ Fata constanter misera Juventutis) & tamen, etsi nihil hac Arte facilius, facilius nihil à Sophis negligitur: etsi nihil hoc lapide pretiosius, oscitantius nihil hoc ipso lapide usurpatur. Hæc Stropha Dæmonis, *stulto labore consumere Juventutem*: hoc stragema, ut *illi eruat oculos dextros, ponatque opprobrium in universo Israël.* Superi! quis suæ iniquus adeò Faber Fortunæ, ut auri locò colligeret scoriam, & neglecto tritico, inferret horreo urticas? quis felicitatis suæ hostis adeò juratus, ut à Dijs oblatam, & quidem absque Midæ incommodo, virgulam vel accipere nollet, vel acceptæ uti negligeret? & tamen, licet *omnia vilia cum charitate facta fiant aurea, atque divina*, teste D. Anselmo, tamen Charitatem negligimus, & uti aureâ Intentionis virgulâ recusamus. Absit Leucothæe! à Philosopho nostri temporis tam perniciosa socordia: absit, ut auri spurij decoctores plus laborent

Exod.18.

v. 18.

1. Reg.11.

v. 2.

pro fumo, quàm nos pro Cœlo; plùs illi inhient vanitati, quàm æternæ nos veritati. Sequamur amussim, quàm nobis præbet *Drex. in Amussi.* Asceta aureus, dum ait: *sicut si quis haberet virgam, quæ lapides in aurum converteret, omnem diligentiam in hac virga custodienda, & usurpanda adhiberet: ita cùm similem effectum bona Intentio habeat, omnès que actiones nostras aureas efficiat, & meritorias, meritò ad singulas est extendenda.* Imitemur exemplum Zeuxidis, cui solennis hæc in operibus tessera: *pingo æternitati.* Denique insistamus vestigijs, quæ nobis relinquunt Puellæ Antiquitatis: de his Author est Clemens ab Alexandria, quòd in calceamentorum suorum soleis ferrent notas, quas velut certa amoris symbola, ubicunque irent, terræ impressa, suisque legenda Amasijis post se relinquerent. Quod illæ in amore profano, nos imitemur in amore Divino. Imprimamus pedum vestigijs, operibus nempe quotidianis, varias virtutum notas, amoris præcipuè, ut Divinum Sponsum in odorem unguentorum trahamus, sicque curramus constanter, ut tandem bravium teneamus feliciter. Satis est Leucothee! & plùs quàm satis: nam Sapienti pauca. Antequam divellamur, lege hæc Privilegia, quæ D. Albertus M. de hac mirabili amoris Chrysurgia Peripato affixit.

l. 2. Pædag. c. 4.

PRIVILEGIA ACADEMICA
A S. ALBERTO, M.
Magiæ Artificialis Magistro, Amoris Divini Fusu Peripato appensa.

Huc citò advola pennis instructa Cohors,
Propago Peripati alata,
Virtutis, & scientiæ pennis huc advola:
Assueta legibus lege hæc Privilegia
Academicæ Libertatis.
Privilegium primum.

Iusto lex non est posita.
Cessant leges, ubi Justitia vitæ legalis;

Nec

l. Tim. I.
7. 9.

*Nec opus est regulis,
Ubi per se jam regularis est vita,
Et ad rationis normam recta, atque directa.
Hoc privilegium summum,
Sic sine legibus vivere, ac si constrictus legibus viveres:
Sic exigere vitam,*

*Ut tua vita sit legum norma,
Non leges vitæ reformandæ sint forma.
Quare à Cynicis, quid ex Philosophia didicerint?*

*Dicent:
Sponte facere, quod alij faciunt per legum metum.*

*Quare ex Aristippis, reponent:
Si omnes leges intereant, æqualiter vivere.
Privilegiata nempe Sophorum est vita,
Quia tam diu privata legibus, quam diu est supra leges:
Quam diu in vitæ licentia, vivit sine licentia:
Quam diu in libertate spontaneis se ligat vinculis.
Quòd si hoc vitæ genus in prædicamentis non numeres,
Privilegium summum, privilegium vitæ carere:*

*Nam
A vitiorum vinculis liberum, præservabunt te legum vincula,
Hæc libertatis summa libertas, non esse liberam,
Quia nunquam est sanctiùs libera,
Quàm ubi legibus exactiùs vivit adstricta.*

*Nempe
Hoc privilegium privilegiorum,
Sic vivere
Ut privilegia non sint legum vulnera, sed firmamenta.*

*Privilegium Secundum.
Da Illi honorem secundùm meritum.
Nil magis honore dignum Philosopho,
Si tamen Philosophi habeat Nomen, & Omen,
Nec sectetur solummodo Nominales.*

*Nil Sopho sublimius,
Si vivit vitam, quam profitetur,
Nec ijs, quæ dicit, moribus contradicat.
Magnificè cuncti de Philosopho sentient,*

*Ecclejs.
10.v.
31.*

Technophylacium Physicum.

*Si de se sentiat demissè:
 Si scientiâ turgeat, nec tamen tumeat:
 Si in plenitudine vacuum sentiat,
 Sèque dicat esse inanem.*

Sed

*Nullum in Peripato privilegium ijs,
 Qui privilegijs abutuntur:
 Qui à nomine quarunt honorem,
 Licèt Nomen ab ijs trahat ruborem:
 Qui titulo gloriantur, quem vitâ obscurant:
 Cum erubescit epomis,
 Quòd esse debeat tegumentum inscitæ,
 Summque ornare cogatur invita probrum.
 Non adorantur Platones,
 Quibus prætexta vix bene tegit lanuginem:
 Cùm Licentiatos creat Vitæ licentia,
 Privilegiatum Altare
 Non habet Honos.
 Privilegium tertium.*

*Ad Rom. Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.
 8. v. 28.*

*Hoc Privilegium veri Philosophi,
 Sancta Chrysopeja.
 Hæc Intentionis bonæ permixta est illi Magia,
 Cujus Scientia verior, praxis utilior,
 Copiosior fructus, gloriosior questus.
 Abite Alchimiæ,
 Aureæ Fortunæ inanes Mystæ,
 Chrysurgiæ amantes, verè amentes,
 Mortales sordidi fætente fumo,
 Impostores splendidi inani fuco.
 Spe Cræsi, re Iri,
 Quorum divitiæ in Lunæ concavo,
 Quorum Artem inertem comitari solet egestas.
 Ite!
 Displicet Alchimia,
 Quam Midamne quidem Dij docere poterant sine mulcta.
 Ite!
 Aureos fumos Diti vendite Divites,*

*Servient pro pomis Tantaleis,
Quæ ludere dicuntur avaram famem.*

Ite!

*Cum Philosophico lapide,
Quem compactum ex Chemicis commentis, non elementis,
Nimiumq; divitem Aristoteles pauper ignorat,
Meliozem lapidem nostri temporis nutrit Philosophia,
Tincturam auri, animam operum Intentionem.*

Hac quidquid tangis, mox auro tingis,

Sentisq; Virgulam Midæ,

Quam finxit antiqua Vanitas,

Et veram monstrat jam nova Veritas,

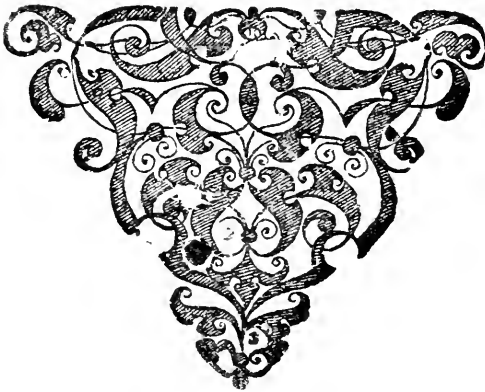
Imò

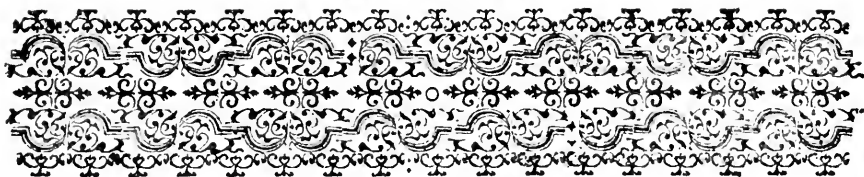
Dum actus mutat, ne sint humani,

Agentes mutat, ut sint Divini;

Nam hujus Artis periti,

Sunt sicut Dij, & Filij excelsi omnes.

HYDRA
NOSTRI TEMPORIS,
 SEU
DISCURSUS ULTIMUS
 De
Libertate Indifferentiæ, etiam in Statu
Naturæ lapsæ.

LEUCOTHEUS. Monstra resumis denuò, quæ debellata superius à Philosophico Hercule existimâram. Et unde hæc Hydra, quæ quinque capitibus monstrosa, ultimam Mundo minatur perniciem? *MELANDER.* Ex Lerna Jansenianâ prorupit hæc Orbi pestis, ut obstupescerent nostra tempora, in unico monstroso Partu omnes omnium Sæculorum abortus. **LEUC:** Tantæne Furijs ultricibus iræ, ut in ipso Orbe Catholico pravitatis Hæreticæ progignant monstra? ut è caula Christi producant Lupos, Jansenios intelligo, qui Ecclesiæ Matri tam lamentabilem minentur cladem? *MEL:* Ita est: & eò quidem magis funestam, quia sæviunt Lupi sub vestimentis ovium; quia Iprensi pedo dilatatus, diuque sub Mitra tectus, & stabilitus hic error. Leucothee! ea vivimus tempora, quibus tam occultis serpit cuniculis pestis Janseniana; quibus tam terribiles Ecclesiæ assultus minatur hæresis, ut vix non ruituram diceres, nisi Petræ staret innixa, de qua dudum proclama-

S. Iustinus Philosophus, grande in Peripato decus, quia sui temporis Augustinus: nam Christianitas, coram Imperatore Antonino pio, non tantum acriter defendit verbo, sed et fidem fortiter propugnavit scripto, confutans cunctas sui temporis hereses, quas inter illa Christiani, negati Christum pro omnibus mortuum; et atque eius cuiusdam dicentis, nihil suis hominem posse operibus, sed per solam orationem, vincere, effugique beatorum. Cui Iulianus, ab hoc Augustino debellatus, vero Philosopho, quia ob Philosophiam adeo sanctam, Martiry laureala coronato.
Ex Surio, I. M. Gutwiler sculpsit.

clamavit æterna Veritas: non prævalebunt. Tam calamitosa vivimus tempora, quibus ex erroribus errores, ex hæresibus quinque mox centum, & plures repullulant hæreses; crudelissimæ, quia sæviunt rectæ sub larva pietatis; periculosissimæ, quia non ab hostibus, sed Ecclesiæ pullis excogitantur. Quid multis? ea vivimus tempora, quibus si à triumphante Ecclesiâ rursus ad militantem descenderet primus Christi Vicarius, quid faceret? quod semper in vivis fecerat, faceret: lacrymaretur nempe ad Galli Janseniani cantum; cui, qui non collacrymaretur, pius non est, sed alit viscera, duro excisa Caucaaso, & si non gemit, ululat cum lupis.

LEUC: Superi! quo tu terrore mentem meam percellis? quale Monstrum in Physicum hoc Theatrum inducis, quod non tantum Peripato, sed universo Orbi sit formidandum? Age! mihi que paucis da rudem notitiam, ne Megacosmum discursu jam pervagatus, id ignorem, quod nôrunt eruditi omnes; ne minus horream, quod pij omnes, unanimi calculo, execrantur.

MEL: Si plura non petas, quam rudem notitiam, dabo pro complemento biennalis cursûs, atque discursûs: quia erudito Philosopho non modò proficuum judico, sed necessariam. Vidit Catholicæ Fidei infecta semper Impietas, Petri naviculam, jam ultra Sæculum fortunato gloriari cursû: vidit, vel reductas à Lutheri hara multas Oviculas, vel saltem in Indijs, per innumera trophæa, illatas denuò suppleri clades: vidit, & ut solet, infremuit. Hinc nova consilia agitans, decrevit renovare antiquas strages, & ut facilius vinceret, superfeminare Zizania statuit non nisi optimo tritico vel immixta, vel recta: imò, ut eò gloriosius triumpharet, ea superfeminare constituit in agro fertilissimo Gallix, quia nunquam non Christianissimo. Et quia ad stratagemam hoc impium Ministro fuerat opus, indagare decrevit, sat ambitiosum, ut vellet; sat pervicacem, ut possêt audere facinus, ad quod ipsimet Herostrati cohorruiissent. Invenit nihilominus hominem (adeò nunquam defunt in sua damna Mortales!) hominem eò magis idoneum, quò sagaciori præcellentem Ingenio, atque dignitate Ecclesiasticâ præfulgentem, Jansenium nempe, Iprensensem Episcopum. Nec cætera defuisse illi talenta, testis est Præsul D. Germani, familiaris olim Jansenij, è cujus penna fluxit hoc testimonium: non vidisse se hominem arrogantius superbum, qui opiniones suas

In Ep. ad
Chau-
montem

suas adoraret impensius, alienas verò vilipenderet protervius: hinc est, quòd Societatem JESU ambiens, sed repulsiã passus, in vindictæ partem, ad evertendam ejus doctrinam Augustinum suum (lacrymis Ecclesiæ maternis dignissimum, quia Hæreticum) elucubraverit, privatæ æmulationi per innumerorum animorum perniciem litaturus. Hic proin Augustinus vix lucem aspexit, cum declaratus est sibi dissimilis, quia spurius, & ex quinque monstris conflatus Hærescos abortus. Quinque propositiones intelligo, in Orbe Catholico famosas, & etiamnum à Jovis Romani fulmine fumosas, quarum secunda, cæterarum spuria Mater, in statu Naturæ lapsæ talem gratiam astruit, *cui nunquam resistitur*, ac proinde homini libertatem denegat indifferentiæ. Videbatur Orbi jam prostratum à Romano Hercule monstrum: sed videbatur solummodo: nam habuit Podalyrios, clanculum emissos ab Orco, qui spumâ è Cerberi faucibus desumptâ, sanare institerant tam crudum vulnus. Fuère, qui negârant damnatum Augustinum Jansenij, eò quòd liber censuræ virgulæ non sit subiectus: alij afferebant, condemnationis Bullam non nisi in capite, & calce Jansenij memorem, methodo minimè *decisivâ*, sed *narrativâ*, adeoque propositiones non nisi in genere, sensuque, ut loquimur, naturali, à quocunq; proferantur, esse percussas Apostolico fulmine. Fuère, qui negarent propositiones damnatas (si primam excipias, & quidem à contextu suo avulsam) in Augustino Jansenij de verbo esse contentas, sed unicam in illo tradi Gratiam de se efficacem. Fuère denique, qui negarent, sensum, quem continent propositiones fulminatæ, in Augustino Jansenij reperiri, eò quòd mitiores mercator Interpretes tantus Author: & hoc *Factum Jansenianum* appellant: cui cum contrariam videant Ecclesiæ decisionem, illud solum ogganniunt, ab Ecclesia in *Factis non revelatis* plus non exigi, nisi reverentiam, habendam Bullæ, quod ipsi facerent, & quæstionem juris, quod attineret, Apostolico Culmini caput penitus inclinarent. Hæc illi, in suo sensu sat abundantes, firmiterque persuasi, hoc distinctionum clypeo, jam pridem pertuso, Jansenium tectum, Jansenij Fautores tutos, invincibili stare sub Lauro. Imò fuit ex illis Quesnellus, cui Protervia firmiori chalybe armârat frontem, qui in sua supra novum Testamentum paraphrasi, Magistri errores, eâ subtilitate disseminavit, ut ex quinque plus quam

quàm centum damnata Iolia repullarent: adè una nocte se multiplicant, & crescunt fungi! sed & isti, Veritate Magistrâ, detecti, & condemnati; Falsitate verò Pseudo-Philosophia malè defensi, pejus propugnati, dum denique eò vesaniâ delabere-tur obstinata in suo errore Hæresis, ut à Romana Sede, Verita-tis Interprete, ad Concilium provocaret, pessimè consulta, quòd malæ causæ plures peteret Judices, & vindicativæ Justitiæ Ad-ministros. En! quàm in publicum denique, Hæresis Jansenia-na eruperit, quæ non nisi in Jesuitarum latere cerebro, à Partis adversariæ Ephoris spargebatur.

LEUC Statuisti huic Monstro horoscopum, qui me la-tuit hætenus. Sed quis erit Alcides, qui ejusmodi Hydram, plùs quàm Giganteo robore debellet? MEL: Hunc non alit Pe-ripatus, sed Prytaneum illud, quod incolunt Justini, & Augusti-ni. Si Philosophicam spheram fas esset transgredi, Augustinum opponerem Augustino, verum spurio, Catholicum Hæretico: & nullus dubito, quin huic Hydræ contundi possit monstrum caput. Sed Philosophi Philosophos sequimur; à Justino Philo-sopho Herculeam petemus clavam. De hoc Sanctissimo Mar-tyre Annales produnt, quòd, licèt Philosophus, Catholicæ ta-men Fidei acerrimus extiterit defensor, & vindex: nunc enim illam propugnaverat verbo, nunc confirmârat exemplo, nunc hostes sic confutaverat scripto, ut hoc illi statueretur elogium, nullam fuisse sui temporis hæresin, quam calamo non debel-lâset. Inter alias doctrinæ pestes, invaluisse tunc legimus er-rorem illum, quo quidam Simonis Magi spurius Pronepos ausus est dicere: *nil suis hominem posse viribus, sed per solam gratiam vince-re, effiq; beatum.* En! thesin, cujus Jansenius infelix Echo: dum sic adauget gratiæ vires, ut homini adimat libertatem. Et quo putas Philosophico telo impugnaverit doctrinam in Peripa-to tam paradoxam? nunquid opposuerit sensum communem, experientiâ manifestâ suffultam, quo, etiam in statu Naturæ lapsæ, plurima quotidie facimus, quæ tamen liberè omittere poteramus? objecerit, sublata hac libertate, deliberationes fo-re nugatorias, futilia præcepta, vana consilia, inania præmia, atque supplicia? dixerit, sic DEUM ipsum crudelissimum fore Tyrannum, & omnis peccati Authorem? quæ omnia quàm

Theologicis scitis cohæreant, viderint illi, ad quos meritò appellat inferius Philosophiæ Tribunal.

LEUC: Jam non miror, cur Ecclesia rursùm renovet preces, & calidissima, quibus Cœlum quondam fatigaverat, suspiria repetat: à *Dialectica Augustini libera nos Domine.* MEL: Ita est: adoravit Ecclesia Augustinum Theologum, sed & formidavit Augustinum Philosophum: venerata est Augustinum Christi, sed & execrata est Augustinum Manichæi. Ita sensit primitiva olim Ecclesia, & ita sentit hodie dum adulta. Adorat etiamnum Augustinum Christi, sed & execratur Augustinum Jansenij. At quid ego vituperiis prosequor, quem tot elogijs alij prosequuntur? Innocens est, novus hic Augustini Pronepos, & de Theologia optimè meritis, dum DEO eripit misericordiam, Christo Redemptionis gloriam, Ecclesiæ Authoritatem, Fidelibus spem, Viatoribus gratiam, Naturæ Arbitrij libertatem. Innocens est, & de Philosophia quoque optimè meritis, dum Naturæ arcana linguâ profanat vernaculâ, ut in Peripato jam discurrant, & garriant, jam philosophentur, & fabulentur plures Sophæ, quàm Sophi: dum muliebres acus mutat in calamos, colos in sceptras, quibus creet dignas hoc Promotore Magistras: dum epomide ornat amicas, doctorali annulo Sponsas: dum tot erigit Athenæ, quot Gynæcea: verbo, dum scientiæ sacre margaritas projicit ante porcos, quia ante Margaretas, & Margaritas. Et hæc sunt Jansenij & Assæclarum præclara, si Superis placet, in Academiis merita, hæc nostri temporis probra, hæc Theologiæ ludibria, hæc Philosophiæ profanata dedecora.

LEUC: Et quid nos ad ista? an sublati humeris sileamus? an hianti ore spectabimus Augustinum Jansenij, sic inter Helenas philosophantem? MEL: Minimè Gentium mi Leucothee! in Academia vivimus, quam meritò propugnaculum diceres Jansenio semper invictum. Fuit hæctenus hic illi honos, ut Promontorium esset Germaniæ, quod non modò sisteret, sed & retunderet Hæresis novellæ fluctus. Hæc gloriosa conamina, & ego adjuvarem hodie lubens, nisi angustia temporis metam cursui, & discursui ponerent, ipsaque abstraheret me reverentia, ne alienæ messi temerariam immittam falcem.

LEUC: An ergò exhausta Philosophi pharetra? an nullum suppetat Peripato telum, quo jugulet hunc nostri temporis Mi-
notau-

notaurum? age, ad Dialecticam trutinam propositiones Jansenij revoca, & pro biennalis discursus epilogo discute per discursum, *qualem post factas hactenus à Jansenio præmissas, Friburgensis Peripatus finalem ei, hoc tempore, præfagiat conclusionem?* MEL: Augurem me cupis, qui ex Peripatetico tripode per vaticinia compleam Philosophiam. Sit igitur, & ultimis votis non refragabor; sed quia Philosophum hactenus egi, & Ethicum, ad cotem Philosophico - moralem examinabo præmissas Jansenij, ut ex illis suâ veluti sponte fluat conclusio, quam novitiæ Hæresi non difficulter præfagire potest Peripatus. Et primò quidem, latere neminem potest, modò primis labijs Philosophiæ placita degustârit, conclusionis bonæ, sive malæ indicia à præmissis sequelam, necessum est. Sic teste Philosopho ex meris negativis quid sequitur, nisi inane nihil? ex meris particularibus, nisi connexio spuria? ex pluribus, quàm fas est, terminis, nisi conclusio pessima? Jam percipe præmissas, quas in suâ Dialecticâ morali malè ponit, pejus defendit larvatus iste Sophista Augustinus Jansenij. Percipe, quot terminos, tot nullis terminis circumscriptos errores: quot propositiones, tot ex ipsa Cerberi spumâ coctas, denuòque recoctas Hæreses. *Præcepta DEI, inquit, hominibus etiam justis non sunt possibilis: interiori Gratia in statu Naturæ lapsæ non resistitur, nec resisti potest: ad merendum, vel demerendum non requiritur libertas indifferentiæ: Christus non est pro omnibus mortuus.* En! præmissas, negativas ad unam omnes, & qualem ex hisce Peripatus præfagiat conclusionem? heteroclitico scilicet Authoris ingenio dignam, quia pessimam. Quid enim melius speres à præmissis, quæ negant, quidquid sancti habet Olympus, quidquid boni hic Mundus? quæ negant, quidquid Mortalibus est proficuum, Christo honorificum? quidquid DEO est gloriosum? quis credere possit sacrilega cerebri aberrantis deliria, furiosas Jansenij, Gallô ebrii, extases? æterno Numini denegat misericordiam, dum ait, post Adami lapsum pleròsque à DEO creari, eum in finem, ne sua desint ignibus æternum arsuris alimenta: & quid DEO affingi possit crudelius? Christo denegat Bonitatem, dum ait, eum præcipere, quæ servari non possunt, nec sublevare sub intolerabili corrucientes jugo, sed æternis mactare supplicijs: & quid vel à Tyranno exspectare posses immanius? Mortalibus denegat spem, dum ait

sollicitus pro Inferno Episcopus, Barbaros, vel si qui suis immo-
riantur sceleribus, sine omni præsidio relictos, quo clausum ad
Cœli delicias aditum, rursus sibi aperiant miseri: & quid cogi-
tari possit truculentum magis? non commemoro alios in hisce
negativis contentos errores, quibus Christi patientis amorem
crudelitatis accusat, quia reprobis denegatum: quibus Naturam
ipsam crudelibus constringit necessitatis vinculis: quibus morta-
les in desperationis barathrum præcipitat laureatus iste Orci Ma-
gister: non refero centum alia, quia horret animus cogitare,
quæ Jansenius in hisce negativis non crubuit fingere. Ego certè
revulsos credidissim Inferos, & Furiarum catervas ex Orco erupisse,
quæ deceptis hominum mentibus, per tot atrocia novæ Sophis-
ticæ figmenta illuderent. Sed mancant sepulta in suis tenebris
Tartara, vincit Jansenius impietate Inferos, crudelitate vincit
Furiarum catervas: tam atrocia enim, vel ipsi non potuissent In-
feri, vel erubuissent Furia fingere: vincit, dum per negativas
ad eò crudeles, adimit DEO Justitiam, Naturæ libertatem, Mor-
talibus fiduciæ anchoram: vincit, dum à Redemptore apertam,
denuò occludit salutis januam, ut quæ latè potest, recludat an-
gusta nimium, pro suo Zelo, Tartarorum ergastula. Ite jam
Adæ infelices Posteris, mandatorum jugum excutite: Tyrannus
est, qui lapsis Naturæ viribus intolerabile, non nisi ad vestrum
id vobis dedit interitum. In vestris sordibus fordescite pecca-
tores, peccastis, sed quis contra torrentem, destitutam remis
propellet naviculam? *Vitrix est timor, cui lapsa nequit Natura re-
sistere: prolapsi estis, sed stare quis poterit, nullo fultus Gratia
Divinæ auxilio? favor celestis defuit, quo sine ruatis, necessum est.*
Abstergite lacrymas pœnitentes: nam quid inani vos frustra luctu
consumitis? fors lacrymando Gratiam recuperare confiditis? fru-
stra est: *peccanti nil remanet, nisi superba egestas, segnis indigentia, im-
potentia generalis ad omne bonum.* Orando vos cupitis à lapsu eri-
gere? frustra est: *Oratio impij novum peccatum est, & quod DEUS
illi concedit, novum est in peccantem supplicium.* Gemitibus flectere
cupitis DEI misericordiam? frustra est; *suevit illa à Judæo exige-
re legem, qua jubet surgere, licet in sua lapsum impotentia relinquat.*
Foras à Redemptore speratis auxilium? frustra est: *pro peccatori-
bus is non est mortuus.* Ergò abstergite lacrymas, desperate, Ser-
vator crudelis est, qui suo exclusos pectore, dudum necessarijs

vos destituit redemptionis suæ auxilijs: ruite securi in omni generis scelera Mortales, fatalis necessitas est, quæ per victricem vos eruet Gratiam, qua sine non potestis resistere. DEUM immortalem! quæ hæc horrenda Sophistæ hujus, cuncta negantis infania? potuitne furor eousque adigere hominem, rationis competentem, ut, quidquid boni habet Natura, susdèque verteret? Catholicum, ut quidquid sanctum habet Olympus, conculcaret? Episcopum, ut quidquid Numen habet Divini, destrueret? prò immensum ingenij, vertiginem semel passi, barathrum! & tamen, quis non obstupescat? & tamen ex hisce negativis pessimam conclusionem defendunt Mystæ; quibusvis Mauris nigriora propugnant Ingenia; ipsæ dilatant Ecclesiæ Mithræ: & tamen his præmissis tantus habetur honos, ut erroneæ ne videantur, errâsse proclametur Ecclesia: & tamen tanta huic doctrinæ, vel ab ancillulis habetur fides, ut sepositâ colo scholasticis pium quemque fatigent jurgijs. Plaude igitur Jansenii, tanta tui est Ingenij Gloria, ut strangulaveris Naturæ vocem pro libertate clamantem, quo Mundi silentis ora in tua aperires encomia: tantus in laude amor, ut omnes desipere debeant, Jansenius ut possit sapere: tantus in laudis amore furor, ut nec DEUS esse bonus jam possit, dum sine hoc Jansenius nequit haberi ingeniosus.

LEUC: Si minùs potenter, tam ferventer saltem peroras, ut non ausus sim hætenus interrumpere loquentis filium: habes me totum, nec ego ex negativis hisce felicem Jansenianæ hæresi auguror conclusionem. An nullum ampliùs in hisce præmissis errorem notas? MFL: Maximum: nam universalis nulla, particulares sunt omnes: & qualem ex hisce Peripatus præfagiat conclusionem? dicam, ex negativis pessimam, ex particularibus pessimâ pejorem. Percipe: aliqua, ait, præcepta hominibus etiam justis sunt impossibilia: aliqui tantùm à Christo redempti: ad merendum, vel demerendum sufficit aliqua tantùm libertas. En! jam tertiam particularem, cum duæ sufficiant ad pessimam conclusionem. Sed quid ego dico particulares? Erro, sunt universales, quia continent propemodum universos errores; quia in particularibus hisce sunt universæ omnium fere temporum hæreses. Gallinaceum, non Gallum, hîc se monstrat Jansenius, dum Gallinacei in morem, putrefacta dudum ex hæresum sordibus corradit

radit dogmata, quibus corruptum faginet stomachum Helluo, non alijs, quàm hîcæ fœtentibus Augiæ dignus cupedijs. Gallinaceus, si famæ fides est, tam venenatam coquit ex corrupta humorum colluvie massam, ut atate provectior ovum dicatur excludere, è quo fini caloribus excocto, tandem Basiliscus erumpat, monstrum venenatâ lue pestiferum, & integris sæpe Regnis perniciosum. Jansenium si spectes, magis exitialem stupebis in monstro fœcunditatem. Tam venenatam quippe ex corruptis doctrinæ sordibus congestit colluviem, ut canescente jam senio (tantâ molis erat parturire monstrum, Orbis Christiani excidium destinatum!) ovum effuderit, ex quo non error particularis, sed quinque; ex quinque mox plus, quàm centum prodire hæreses, velut totidem Basilisci, venenò pestilentiores, quia furunt in animos; horrore crudeliores, quia toti Christiano Orbi luem minitantur contagiosam. Revolve mecum, siquidem sine horrore potes, revolve tristissima tempora, quibus suam traxere originem hæreses, & videbis Orci solenne prodigium, ut quod per Pythagoram finxit fabulosa Antiquitas, id in hæresum metempsychosi verum effecerit præstigiatrix impietas. Videbis, me luculentam Jansenio inferre calumniam, dum ejus hæresin appello novitiam, utpote quæ jam primis temporibus professâ, conclusionem suam vidit ab orbe Catholico exterminatam. Doctrinam excogitaverat, fœcundus ille Hæreticorum Proto-Parens Simon Magus, ex qua duo illius Affecleæ mox varias deduxere præmissas, quibus ceras suæ originis debent præmissæ Jansenij. Dixi, quòd jam ibi proclamata sit *Gratia vitrix* cum detrimento libertatis: & ecce! præmissam Jansenij impiam, quæ jam tum pessimam post se traxerat conclusionem. Crocitaverat alter, quem Cerinthum historiæ nominant, ingens à D. Petro commissum flagitium, quòd ad Gentes descenderit: *non enim Christum pro omnibus etiam Infidelibus mortuum.* En! particularem Jansenij, ex qua conclusio sequitur universaliter falsa, impia, & scandalosa. Sed quid ego in particulari me errore detineo? dixi universas propemodum hæreses in se continent particulares Jansenij. Quid enim? Simones scimus impiè Divinam licitatos Gratiam: Jansenium videmus pro Gratia liberum vendidisse arbitrium, nundinatorem magis scelestum, quia & DEO, & libertati humanæ injurium. Arios in Divinum Filium scimus faci-

facrilegos; in totam verò Trinitatem Jansenium: cùm Patrem facit injustum, quia præcipientem impossibilia: Filium immitem, quia non pro omnibus mortuum: Personarum acceptatorem Spiritum sanctum, quia non omnibus necessaria conferentem auxilia. Manichæum delirâsse scimus in mali principio; insanire videmus Jansenium, cùm DEUM facit mali Principium. Pelagium scimus per Naturæ vires tollere Gratiaë necessitatem; novimus Jansenium per Gratiaë necessitatem tollere Naturæ vires, & libertatem. Lutherum novimus per fidem eliminare fidem; Jansenium per Gratiam in hominibus destruere Gratiam, simul & fidem. Calvino scimus easdem quidem esse cum Jansenio præmissas, Discipulum tamen, in Arte videmus Superiorem Magistro, quia arguatur subtiliùs, cùm inauditâ hypocrisis suas concordare jactitat cum Ecclesiæ doctrinâ præmissas. En! quàm in una Jansenii hæresi univèrsas propemodum, quas unquam Orcus evomuit, repullulare cernimus hæreses.

LEUC: Habent, ut video, quòd triumphent Tartara, tam peritum nacta in Jansenio Sophistam, qui quos divisim reliqui, in unum omnes collegit fallacias, ut unus perderet univèrsos. Habet, quòd plaudat Hæresum ingeniosa Parens: nam edidit Partum, heteroclitico Ingenio suo dignissimum, quia continentem omnes Ingeniorum abortus. Attingit Gloriaë verticem, dum per Gratiaë ipsius dominium, jam Inferorum stabilivit Imperium: dum pro gentilitio scuto Iprensam exhibet Infulam; pro insignibus tot epomides Sophorum. Habet, cur gaudeat scelearum nutrix Impietas: nam fixit Gloriaë suæ columnas cum Hercule, dum se ipsâ jam major, sub specioso gloriatur pietatis schemate: dum in Christianissimo Regno, suum, tanto cum plausu, firmare tentavit solium: dum eodem robore, quo toties impugnata, jam ipsam oppugnare præsumpsit Ecclesiam. Quid putas, ad hos scelestos ausus cogitaverint Clodovæi, Ludovici, Philippi augusti cineres, quorum in exantlandis pro fide laboribus, viva etiamnum viget in posteritate memoria. Quos sensus habuerint Ludovici Magni maximi Manes, quo stante jacuit, quo jacente, erigere se se tentavit Jansenij Lernæa pestis: ad cujus inferias mox intonuit Hæresis funestum Patriæ afflictæ Lessum. MEL: Intonuit: sed quæ Regni hujus nobilissimi Gloria, frustra intonuit: tripudiârunt Jansenij Affectæ ad Patriæ

luctus, jubilârunt ad Majorum lamenta, vitiosis cumulârunt præmissis præmissas : gloriati sunt Sophistæ sacrilegi, sed frustra sunt gloriati: faxim, vertet Sors brevi vices, iisque infaustam hoc tandem tempore dabit conclusionem. Quid enim mitius præfagire queat Peripatus, dum præter jam dictos errores, quatuor quoque terminis Jansenianæ vitiantur præmissæ? quatuor terminos continent, dum continent Episcopos quatuor appellantes: vitium si cupis, est *appellatio*, qua medius doctrinæ novellæ terminus jam ab uno appellat ad aliud, à Pontifice ad Concilium, ab Ecclesia dispersâ ad congregatam. Vitium hoc debet Jansenius, non minùs vitiosis in Arte Magistris Pelagio, atque Luthero (prò quanta nomina, gloriosis illustriora incendijs, quàm à fumante Herostratus Epheso! prò quantos Heroas, Gigantum Soboles, quorum in oppugnando Jove Romano temerariam, & inauditam ferociam sœra stupefcit Posteritas) his debet hoc vitium, jam in elapsis Sæculis à Christiano Peripato detectum, & condemnatum. Appellavit cum suis Pelagius, petiitque *Concilium legitimè congregatum in loco securo*: eosdem terminos usurpat Jansenius in suis Affectis posthumus: & quid mirum, si Discipulus jurèt in sui verba Magistri? Lutherus inauditâ Proterviâ calamum strinxit in ipsum Pontificem: in eundem non unum, sed plures calamos stringunt Jansenij Affectæ, nunquam magis acuti, quàm si calamos in Pontificem acuunt. Lutherus, sub specioso titulo pietatis, pro Veritatis defensione, Ecclesiæ utilitate, nec sine debitâ simulatâ mentis submissione, à Leonis Bulla ad futurum appellavit Concilium: iisdem titulis, iisdem terminis appellant Quatuor-Viri Galliæ protestantis: & quid mirum, quod idem vitium, eodem anathematis stigmatem, sit fulminatum? Sed quid ego vitij accuso præmissas, à tot Sophis, ingenij Gloriâ celeberrimis, approbatas? fat habet Authoritatis Hæretica pravitas, ut Bullam *Unigenitus* neget esse fidei regulam; ut ostendi sibi vitium petat ab illa Sede, quam novo appellationis vitio convitiatur esse fallibilem. Sat habet discretionis Janseniana astutia, dum Pontificis Bullas, nescio, quo forsan præoccupatâ mentis dictatas Spiritu, non temerè recipit, sed ad virgulam priùs censoriam revocat, ne tumultu Privilegijs præjudicante, Gallicana turberetur Ecclesia. Innocens est palliata Christiano Zelo Impietas, dum prudentis silentij cautelâ sic temperat cum pietate mali-

malitiam, illa ne tumultuosius vincat, hæc ne eum præjudicio suo velocius supprimatur. Injustè vapulat ab erudito Orbe, dum errores nutrire dicitur, quos non nisi fanatica in somnijs fingunt Jesuitarum ingenia, suisque excoquant delirantes capitibus. Ita est, innocua patitur, dum à Molinæ calumnijs Quenelli dogmata vindicat; dum præmissas suo calculo probat, à quibus Philosophia Orbis Catholici, conclusionem deducit, non nisi pessimam, scandalosam, sacrilegam, & hoc tandem tempore è Galliæ finibus eliminandam.

LEUC: Non vanum, reor, est omen, quod è præmissis tam vitiosis Jansenianæ Hæresi præfagire possit Friburgensis Peripatus. Sed vitioso jam more faciet circulum, & à Philosophico tripode ad altius provocabit Tribunal. MEL: Frustra provocat: ad Theologicum si appellet, dudum illius conclusio, nigro notata est anathematis calculo. Si à Facultate Juridicâ Sententiam petat, dicit illa è præmissis, quæ contra Jus Divinum DEO denegant Bonitatem: quæ Ecclesiæ Authoritatem contra Jus positivum: quæ contra Jus Gentium Mortalibus spem: quæ contra Jus Naturale, Naturæ denegant libertatem: è talibus dicent præmissis conclusionem non posse sequi, nisi scandalosam Superis, ipsisque Inferis execrandam. Quòd si agonizans Jansenius à Facultate Medicâ omen exquirat, dicit illa, morbum ab ipso ægroto nunquam agnitum, jam esse fatalem, & infausam necessariò post se trahere clausulam. Sed & si ipsam Historiam consulat, legere poterit similes in Hugonotis præmissas, quibus Rex ille Magnus, mox in Regiminis sui exordio, fatalem dedit epilogum. Denique his ipsis in circumstantijs, æquè infausam illi præfagit Catastrophæ Astrosophia divinior, dum coronam exhibet conjunctam Cruci, volo dicere, novum Regem novo Pontifici. Percipe, quàm non ex vano tripode hoc fluat augurium, postquam Mercurius hanc Parisijs attulit nuper epitomen declarationis, à Ludovico XV. in A catholicos editæ. Ludovicus XV. gloriosissima majorum vestigia æmulaturus, decreta omnia, à Ludovico XIV. gloriosæ memoriæ, contra reformatæ Religionis Affectus sancita, renovat, confirmat, atque omnimodæ executioni dari imperat, gravissimis pœnis in transgressores constitutis. Unde quicumque aliam, à Religione Romanâ, Ecclesiam profiteretur, si Mas ad transtra perpetua, si Fœ-

7. JUN.
1724.

mina ad æternos carceres sciret se condemnandam: Sacramenta Baptismi, Matrimonij &c. si peterentur à Reformatis, imposterum per solos Ecclesiæ Romanæ Presbyteros administranda: pari modo solæ nutrices Catholicæ Heterodoxorum susciperent Filios, aleréntque. A suspectis, de Fide, Filios ad Regiones exteras non mittendos, nec nuptui deinceps tradendos, sed potiùs Catholicis Parochis in Fide erudiendos frequenter susterent. Denique Patres familias, si quæ legibus hæc experirentur contraria, Magistratui ocyùs referenda scirent, ut omni severitate in peccantes, ex Regio mandato, animadverti possit. Hac Fama de gloriosis initijs illius Monarchæ, cui pro elogio jure subscriberes illud Claudiani: *Primordia tanta vix pauci meruère Senes.* Sed quid ego illi elogium, cujus gloriosa omina, jam sibi spondent Encomialten univèrsùm Orbem. Nil igitur superest, quàm ut novellæ Hæresi conclusionè pessimâ propediem expiranti, epilogi locò hoc Epitaphium statuât Friburgensis Peripatus.

EPITAPHIUM Hæresi Jansenianæ à Friburgensi Peripato statutum.

Sat vixit

*Quæ vivere nunquam debuit nova Doctrina,
Idcirco falsa, quia de DEO nova:*

Nam

Nil Divinum potest esse novum,

DEUS ipse esset falsus, si posset esse novus.

De Natura pura minùs sanè,

De Natura lapsa minùs rectè sensit Jansenius.

Post calumnias Naturæ, non pepercit Gratiæ,

Ut negaret sufficientem, finxit inutilem;

Ut destrueret efficacem, finxit crudelem:

Ut everteret liberum arbitrium; reddidit captivum:

Ut corrumperet bona opera, corrupit merita,

Ut excusaret peccatum, fecit necessarium,

Ut red-

Ut redderet Christum odiosum , negavit pro omnibus mortuum.

Volitavit aliquamdiu nova Doctrina,

Per ora indoctorum virorum , & doctarum mulierum,

Rapuit illos novitas , & istas levitas :

Fefellit omnes nomen Augustini , etiam falsi :

Nemo sub eo Magistro errare timuit ,

Cujus ipsum etiam Nomen credebatur experts erroris.

Fecit Augustinus fidem , etiam dum fefellit :

Placuit sub eo nomine falsitas , sub quo displicere debuerat.

Post aliquam admirationem

Vocata ad examen nova Doctrina,

Deprebensa est

Dehonestare Naturam cum injuria Creatoris :

Dedecorare gratiam cum opprobrio Servatoris,

Excusare peccatum necessitate peccandi ;

Extingere amorem Virtutis difficultate meriti :

Creare odium DEO homini , dum ait , incarnatum pro paucis.

Pronuntiavit hanc Doctrinam

Nocentem Innocentius X.

Damnavit Augustinum falsum , reveritus Verum :

Et quinque censuris

Plusquam quinque vitia in præmissis confixit.

Nec tamen siluit damnata doctrina ,

Transivit à jure ad factum ,

Totque nodis novam doctrinam implicuit,

Ut Gordij viderentur :

Vidit hos Innocentij successor,

Dùmque eos Petri ense dissecuit,

Alexander fuit.

Sed præmissas Doctrinæ malas , peioribus cumulavit Quæsnellus.

Post detecta vitia , novum vitium addidit

Appellationis.

Nec pertimuit fulmina , quia tantùm Clementis.

Fortius jam parat Monarcha parvulus,

Avo Maximo Major,

Si plus quàm 100. monstra uno potest editò prostrernere.

Si sic est :

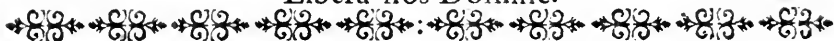
Erit conclusio , quales præmissa

L 1 3

He fa

Hæ fatales Discipulis , illa Magistro :
Ortus Ludovici XVI. erit occasus Jansenij :
A cujus tumulo abi Lector , & ora :

Non tantùm à Logica
 Sed totâ Philosophiâ Augustini Jansenij,
 Libera nos Domine.

PARADOXA PHYSICA

Ex Peripatetico nostri Temporis

Extracta.

1. *Sine mendacio Logicus menticendi Artem dicit esse Virtutem.*
2. *Solus Intellectus præter omnia potest facere aliquid.*
3. *Solus Logicus nullâ re per se, & substantialiter indiget.*
4. *Logicus etsi omnia sciat, nescit ultra sextum prædicandi modum.*
5. *Perfectus Philosophus non scit plura, quàm incipiens Logicus.*
6. *Sine contradictione Logicus idem scit, & simul nescit.*
7. *Plus scit, qui novit rem unam, quàm qui omnes.*
8. *Etsi Logicus sciat omnes Scientias, etsi sciat omnia, etiam secretissimas hominum cogitationes, tamen totum cum sciat, scit ex omnibus nihil.*
9. *Datur in Physica aliquid, quod non est aliquid, nec tamen nihil.*
10. *Totus homo non vivit.*
10. *Potest subjectum plus esse calidum, quin habeat plus caloris, quàm minus calidum.*
11. *Duo per additionem tertij sunt unum.*
12. *Etsi non detur Metempsychosis, tamen sine peccato Philosophico Physicus diceret, Petrum formaliter converti in asinum.*
13. *Vulgo, non Philosophis dolor, vel mors est violenta.*
- Solvuntur ex Parergis, aliisque Theſibus Philosophicis.
14. *In nostris principijs faber manibus mutilatus, potest esse optimus Artifex.*
15. *Vitam, & mortem simul stare in eodem corpore mirum est, non Miraculum.*
16. *Non malè Protagoras dubitavit, an idem possit esse, vel non esse: non enim omnis Hircocerous Philosophis est impossibilis.*
17. *Plantas vesci alijs plantis, Philosophis indubitatum.*
18. *Etiâ imbelles non rarè fortissimis fortiores.*
19. *Plantæ nonnullis hominibus magis verecundæ.*
20. *Alit fontem Physica, ex quo fluunt tristitia, simul atque letitia.*
21. *Auræ plantæ, Vitulo-cervi, Pyrus puerpera, levitas gravis, & levis gravitas, Rupes ambulans, aliæque Paradoxa, non transcendunt Physicæ Tribunal.*

22. *Datur in Logica nostri Temporis Professor, qui optimè docet, et si nihil distinguat.* 23. *Datur in Physica aliquid, quod si malum latificat, si bonum, contristat.* Ex Virgula Morphici. 24. *Atheum, & Brutum substantialiter non differre, patet ad hominem.* 25. *Etiam abscisso capite Philosophum vivere, & philosophari, non est Miraculum.* Ex flamma Promethci. 26. *DEO nihil notius Sophis, nihil ignotius.* Ex Sphinge Philosophicâ. 27. *Quò minus est cor humanum, eò esse majus Anatomici ad oculum demonstrant.* 28. *Nil in Mundo fortius esse re maximè imbelli, & fluxâ, Propositio est, Philosophis (Utinam non multis!) experimentaliter nota.* Ex Colosso Mystico. 29. *Duos distantes colloqui posse, quin stans in intermedio quidquam audiat, tantùm rudibus est Paradoxum.* 30. *Saxa loqui posse, & homines ibi, ubi non sunt, nihil mirum in Physica.* Ex Scylla, atque Charybdi. 31. *Solis Philosophis hæc Propositio propria: loquere, ut videam te.* 32. *Clavim cordis non rarò Philosophis commodatam à Numine, soli non Philosophi in dubium revocant.* Ex Momi Fenestra. 32. *DEUS est ubique, alicubi, & nullibi.* 33. *Tempus nec est in tempore, nec in instanti.* 34. *Magis explicat æternitatem, qui dicit, quid non sit, quàm qui dicit, quid sit.* 35. *Non malè dicit, qui dicit Infernum angustum simul & amplum.* Ex Jano Bifronte. 36. *Duo nunquam vident eandem Iridem: imò nec idem semper videt eandem.* 37. *Non omnis ignis urit.* 38. *Non omnis flamma per aquam extinguì potest.* Ex Atlante Philosophico. 39. *Multa mira mirabiliora Miraculis, præsertim Vulgo.* 40. *In annos plures perferre inedia, vel protrahere somnum: ex stupido reddi doctum, & vicissim: excitare ventos, & tempestates: reddi insensibilem in tormentis: invulnerabilem in prælijs: invisibilem in fuga, & quæ sunt alia, mira solummodo sunt, nec nisi rudibus dicuntur Miracula.* Ex Virgula Pharaonis, & Circe Philosophica. 41. *Datur in Philosophia Medicus, prorsus indoctus, qui nec scribere valet, nec legere, imò nec loqui, & tamen optimè curat.* 42. *Datur in Philosophia rei incertissimæ certissimus Propheta, Astrologus doctior, licet indoctus.* 43. *Apollonium Tyaneum Brutorum linguas intellexisse, & Ephesi docuisse verum non est, sed verosimile.* 44. *Multa falsa probabiliora veris, patet ex Discursu Brutorum.* 45. *Bruta, ad speciem hominibus prudentiora, pro Beneficijs gratiora, Simios divinantes, Elephantes proboscide scribentes, Leones mansuetos, Equos famulos, Tabellarios volantes, & quæ sunt similia Paradoxa, non mirantur Philosophi, sed Imperiti.* Ex Academia Brutorum. 46. *Juvenem posse fieri Senem, & Senem*

Juve-

Juvenem, Naturæ vires non superat, nec captum Philosophorum. 47. *Sine Miraculo potest quis rapi in extasin, & hæere in aëre suspensus.* 48. *Solo odore hominem vivere posse, est valde probabile.* 49. *Etsi color consistat in luce, tamen in tenebris videri posse, est clarum.* 50. *Ignem aquâ accendi, & nutriri testis est experientia.* 51. *Etiâ seposita Magia stygia thesauros inveniri posse per Corylum, probabile est.* 52. *Ficus fortior tauro ferociente.* Ex Ariadne Physica. 53. *Non malè in nostris Principiis Anaxagoras negavit nivem esse albam, saltem omnem, & semper.* Ex Parcergis & Technophylacio Physf. 54. *Musica non rarò optima in animi, & corporis morbis medicina.* 55. *Musica non rarò utilem esse exorcismum contra Dæmonem, ratione naturali probari potest.* 56. *Negationes vident Philosophi, & ut pulcherrimas admirantur.* Ex Technophylacio Physf. & Colosso Mystico. 57. *Gravia sursum, levia deorsum: ex eodem, & Oedipo Physf.* 58. *Datur in Physica aliquid minus majus majore.* 59. *Non implicat musca ferrea volans.* 60. *Hominiibus & pileis pluere, paradoxum, non tamen miraculum.* 61. *Astrologiæ imperiti, magis Veridici non rarò Augures, ipsis Astrologis.* 62. *Quævis moles quibusvis moveri viribus potest ab artis peritis.* 63. *Sicut Natura, ita & Ars, Naturæ simia major in parvis, quàm magnis: utraq; in minimis maxima.* 64. *Aristoteli pauperi ex Philosophia nil remanet nisi pretiosa paupertas.* Et Technophylacio Physico.

AXIOMATA ETHICA

E Peripatetico nostri Temporis extracta.

1. *Quidquid agis, præter salutis negotium, amissum puta.* 2. *Melior est humilis rusticus, quàm superbus Philosophus.* 3. *Scientia, quæ præ virtute despicitur, per virtutem meliùs recuperatur.* 4. *Scientia sine virtute plus nocet, quàm prodest.* Ex Discursu 1. primæ Partis, seu Microcosmi. 5. *Duo sunt fines hominis, malus, & bonus: in alterutro te esse necesse est.* 7. *Si peccare vis, quære, ubi te DEUS non videat, & fac, quod vis.* 9. *Quid prodest, si quis Catholicè credat, & gentiliter vivat.* 8. *Totum te exigit, qui totum te fecit.* Ex Discursu 2. Micr. de DEO. 8. *Nil in te magni præter animam: hanc servare, vel perdere, est omnia servasse, vel perdidisse.* 10. *Quid prodest homini, si Mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur?*

11. *Quis furor est, viles à nobis haberi animas, quas etiam Diabolus putat esse pretiosas?* Ex Discursu 3. de anima in Micr. 12. *Hostem odisse si cupis, corpus odere: nullum isto salubrius odium, nullus hostis est pejor.* 13. *Momentaneum, quod delectat, aeternum quod cruciat.* 14. *Periisse semel, aeternum est.* 15. *Momento, quo peccas, pereunt merita, clauditur Cælum, aperitur Infernus: tanta eligis pro tantillo!* Ex Discursu 4. Micr. de anima. 16. **DEUS** ubique auris est, & oculus. 17. *Pro tot reus quisque est, quot quis traxerit ad reatum.* 18. *Quoties audis, à malis perverti bonos? cur experiri mavis, quàm credere?* 19. *Aures, & oculi, animæ scopuli: tot perire, quorum damno sapere possis, si velis.* Ex Discursu 5. de aure, & oculo. 20. *A momento pendet aeternitas.* 21. *Fixum sit, nunquam in eo statu vivere, in quo non aude- res mori: securus est, perire non posse, quàm juxta periculum non periisse.* 22. *Ubicunque ceciderit arbor, ibi erit: felix, si ad Austrum: infelix, si ad Aquilo- nem.* 23. *Christiano crastinum non est.* 24. *Mors Echo vitæ: malè mori nequit, qui vixit bene: vix potest mori bene, qui vixit malè.* Ex Discursu 6. de som- no, & somnio. 25. *Væ! etiam laudabili vitæ hominum, si remotâ discutias misericordia.* 26. *Ibi non quaeretur, quàm bene dixeris, sed quàm bene vixeris.* 27. *Cum ad peccatum tentaris, cogita: fors hoc erit ultimum, quo numerum compleam: Judicia DEI abyssus multa.* 28. *Si stares ad Divinum Tribunal, quid cuperes? fac ergò nunc, quod solatio tibi poterit esse tunc.* Ex Discursu 7. & 8. de Physiog. 29. *O longa Aeternitas! quid non faciendum tibi, aeternum ut sis beatus? quid non patiendum tibi, aeternum ne sis damnatus?* 30. *Nihil grave timenti, aut speranti aeterna.* 31. *Si tentaris, quære: an autem potero habita- re cum igne devorante?* 32. *Si tibi adesset damnata ex Orco anima: quid putas, diceret? id ipsum dic tibi, & fac, quod olim factum fuisse velles.* 33. *Aeterni- tati thesauriza, quidquid collegeris aliud, auferes nihil.* 34. *Nulla satis magna securitas, ubi periclitatur Aeternitas.* 35. *Omnis jactura reparabilis in hac vi- ta præter tempus.* Ex Discursu 9. Micr. de tempore, & aeternitate. 36. *Si labor terret, merces invitet.* 37. *Ad bonum opus alliceris? cogita: forsân huic alligata prædestinatio: nemo cognovit sensum Domini.* 38. *Dignum est, ut qui in omnibus te amat, in omnibus amantem redames DEUM,* Ex Discursu 1. Megac. de Mundo coelesti. 39. *omnia uti vult DEUS, tu quoque velis: velle meliùs non potes: nec à summè Bono venire malum potest.* 40. *Ut nihil patiaris, in tua non est potestate: pati aliquid debes: tantùm cura, ne sine me- rito patiaris.* Ex Discursu 2. Megac. de Mag. Astrol. 41. *Tantum per- mittitur Dæmon tentare, quantum prodest.* 42. *Spera in DEO, qui & juvare vult, quia bonus: scit, quia sapiens: valet, quia Omnipotens.* Ex Discursu 4. & 5. Megac. de Mag. Diab. 43. *Si terram diligis, terra es: si temporalia,*

*transibis cum tempore : si DEUM (prope dixerim) DEUS es. 44. Avis ne avolet, tenetur filo: anima, ne ad DEUM se levet, ab unica ligatur affectio-
ne: hac licet modica, tenet tamen, nec à modico retinet profectum. Ex Discursu
6. Megac. de Brutis. 45. Mundus, & caro vocant te, & sequeris: vocat
te Veritas, & non sequeris: ausculta Veritati, ut non audias vanitatem. 46.
Vocationis Gratia Gratiarum Iliadem continet: vide, quot Gratias in unica Gra-
tia negligas. Ex Discursu 7. Meg. Ariad. Phys. 47. Si Mariam amaver-
ris, omnipotens eris. 48. Nunquam malè peribit, qui Mariæ devotus exti-
terit. S. Ign. M. 49. DEUS cor, & non substantiam pensat: nec cogitat, quan-
tum, sed ex quanto quis operetur. S. Bonavent. Ex Discursu 8. de Mag. Ar-
tific. 50. Quid non faciunt mali, ut bonos pervertant? inficiari non potes, la-
borosius illi fatigantur pro Orco, quam tu pro Cælo. Ex Discursu ult. contra
Janfenium.*

~~~~~

ORDO DISCURSUUM, SECUNDÆ PARTIS.

SEU MEGACOSMI.

I.

Atlas Philosophicus, seu Discursus Primus, de Mundo cælesti. Patro-
nus. S. Ignatius Loyola, Fundator Societatis JEsu. Doctrina Ethica:
de modo à Creaturis ascendendi ad Creatorem. Epiphonema Atticum.
Enthusiasmus D. Ignatij Loyolæ, novæ Authoris Philosophiæ, in qua plus ama-
tur, quàm disputatur.

II.

Diphthera Jovis, sive Discursus Secundus, de Magia Astrologica. Pa-
tronus. D. Severinus Boëtius: Doctrina Ethica: de fortitudine ani-
mi in adversis. Epiphonema Atticum: Horoscopus descendens Severini Boë-
tij, de glorioso ejusdem Fato contra Fatum erectus à Philosophia consolante.

III.

Virgula Pharaonis, seu Discursus Tertius, de Magia Diabolica in gene-
re. Patronus, S. Cyprianus Philosophus, & Magus, ex Mago Martyr.
Doctrina Ethica: de modo resistendi tentationibus. Epiphonema Atticum.
Protrepticum D. Cypriani Mago - Philosophi, ad Juventutem Academicam, pro
conseruanda Innocentia, contra hostiles assultus.

IV. Circe

IV.

Circe Philosophica, *sive* Discursus Quartus, de *Magia Diabolica in specie*. Patronus. *S. Gregorius Thaumaturgus Philosophus, Dæmonum Victor*. Doctrina Ethica: de *Sapientia, & Castitatis studio contra otium*. Epiphonema Atticum: *Programma à D. Gregorio Thaumaturgo, animarum Zelatore, Peripato affixum, contra otium, otiiq; Sectatores Philosophos Nominales*.

V.

Academia Brutorum, *seu* Discursus Quintus, de *Brutorum Discursu*. Patronus. *S. Thomas Aquinas Philosophus*. Doctrina Ethica: de *passionum Dominio*. Epiphonema Atticum. *Satyricon aculeatæ apiculæ, à Sopho Angelico Peripato affixum, contra Peccatores Pseudo-Peripateticos*.

VI.

Ariadne Physica, *seu* Discursus Sextus, de *Magia Physica*. Patronus. *S. Bonaventura Philosophus*. Doctrina Ethica: de *Negotio Vocationis*. Epiphonema Atticum. *Sarcasticon irritati, spretique Numinis ad Philosophos Vocationis Divinæ contemptores*.

VII.

Oedipus Physicus, *seu* Discursus Septimus de *Monstris*. Patronus. *S. Hermannus contractus ex Ordine S. Benedicti*. Doctrina Ethica. De *cultu, & amore Beatissimæ Virginis Mariæ, Studiosorum Patronæ*. Epiphonema Atticum. *Anathema &c.*

VIII.

Technophylacium Physicum, *seu* Discursus Octavus, de *Magia artificiali*, Patronus. *S. Albertus Magnus Philosophus*. Doctrina Ethica. De *Bono bonæ Intentionis*. Epiphonema Atticum: *Privilegia Academica à S. Alberto M. Magiæ artificialis Magistro, amoris Divini Jussu Peripato appensa*.

IX.

HYdra nostri temporis, *seu* Discursus Ultimus de *libertate indifferentiæ, etiam in statu Naturæ lapsæ*. Patronus. *S. Justinus Philosophus Mart.* Doctrina Dialectica: *qualem post factas hæctenus à Jansenio Præmissas Friburgensis Peripatus finalem ei, hoc tempore, præsagiat Conclusionem*. Epiphonema Articum: *Epitaphium ad urnam Novellæ Hæresis ab antiquo Philosopho Justino Martyre, affixum*.

Index Secundæ Partis.

A.

- A**chates lapis. Sol in eo à natura mi-
rificè expressus. 196. in alio effi-
gies Episcopi cum mitra &c. ibid.
in alio Apollo cum cythara &c. 197.
**Adolescens sine humeris, & manibus sa-
gittas, &c. tractans. f. 190.**
**Adversa hujus Mundi profunt, neque ho-
minem infelicem reddunt. 56. Electo-
rum sunt characteristica. ibid.**
**Septem hominis Ætates. Suus cuilibet
Planeta respondens. 41.**
Ægyptiaci, Astrologiæ Parentes. 48.
Agnus Tartaricus. 193.
**D. Alberti M. elogium. 221. &c. Ma-
gus audit apud imperitos ob rara ar-
tis opera. 222.**
**Alchymistarum inutilis labor. 241. &
splendida paupertas. 242. Alchymista
a Leone X. lapidè delusus. 242. de-
auratis in patibulis non semel suspensi
alij. ibid.**
Anguis Americanus stupendæ molis. 202.
**Animalia mirò artificiò fabrefacta.
229. animalia an terminum habeant
magnitudinis, & parvitatís? 205.
207. Animalia majora in multis su-
perantur à minoribus. 204. parva
animalcula integras civitates, ac gen-
tes deleverunt. 205.**
Anates Hiberniæ. 194. 211.
Annulus artificiosus. 226.
**Antipathia. Ejus effectus. 155. &c.
168. 194.**
Apellis præstantissima opera. 233.
Aquarum latentium signa. 159.
Aquila gratitudo. 135.
Aquilarum in Æthiopia robur. 207.
Argentum arte productum. 239.
**Ars in minimis maxima. 225. ingeniosè
imitatur caelestia meteora. 227. va-
ria ejusdem miracula. 222. 224. &c.
229. per totum discurs.**
**Ars proficiendi in litteraria palestra.
108.**
Asbestos lapis. 171. 175.
**Asini supplicium ob lunam, ut lapidè
credebatur, devoratum. 88.**
**In Asphaltiten lacum etiam gravissima
projecta fluitant. 201.**
**Astra &c. Iris, & Cometae &c. si non
causa; an non certa saltem signa, &
præcones futurorum lingue sint? 49.**
**Astrologi puniti. 228. lepida cujusdam
pœna. 228. mors alterius, & Epita-
phium. 37.**
**Astrologia quam probata, & quam
damnata? 39. 52. ejus observationes
ex Planetarum concursu, Eclipsibus,
&c. qualis fidei? 49. &c. 51.**
**Astrologiæ inanis ridicula fundamenta
convelluntur. 44. 46. &c. Astrologiæ
cultores in tribus non contemendi.
40.**
**Astrologorum auguria vana. 43. à S. Scri-
ptura, & SS. Patribus, &c. damnata.
ibid. videntur à Sapientioribus Ethni-
cis. ibid. casu nunquam ijs respon-
det eventus. 52.**
**Astrologorum effata cur proponantur
incipiti sæpe verborum sensu? 53.
cur jam falsa, jam vera? ibid.**

I N D E X.

Astrologus, totus propemodum Mundus 54.
Auri mira vis. 173. *qualis ejusdem genesis?* 199. &c. *aurum in cranio hominis inventum, unde?* 200. *aurum arte produci potest, & productum fuit.* 240. &c.

B.

Balanarum insolens magnitudo. 206.
Barometrum, Divinum inventum. 237. *præcipua ejus phænomena. ibid.*
Boëtij elogium. vide infra D. Severini.
D. Bonaventuræ elogium. 149.
Botanica mira. 162. &c.
Brutis num ratio adstruenda? 117. *videntur ratiocinari, & agere propter finem, eligere media &c.* 136. *Brutorum loquela.* 118. & *artificiosa operandi peritia.* 120. 121. 122. 123. *nonnullas etiam artes homines ab ijs didicerunt. ibid.* *Apum, Formicarum, Elephantorum, aliorumq; Brutorum prudentia.* 124. *in brutis disciplinae capacitas.* 128. *brutorum Ethica.* 130. *vitia &c.* 131. *Virtutes.* 132. &c.
Bruta præfagiunt futura, revelant abscondita, divinant occulta. 126. *at, qua ratione?* 128. *non cognoscunt per judicium comparativum, & hinc agunt quidem propter finem formaliter sed imperfectè.* 139. *agunt secundam artem, non ex arte.* 123. *prudentia eorum non est vera, sed tantum analogæ.* 126. *idem sentiendum de eorundem vitij, & virtutibus.* 136. *Disciplinae capacitas in ijs uade prove-*

niat? 130. *Brutorum Monstra.* 191.
Brutis sæpe pejores homines habent, quod ab istis discant. 142.
Bufo, mali Socij Symbolum. 156.

C.

Calcis viva mira obstupescit D. Augustinus. 172.
Campanellæ Sententia, plantas inter animalia numerantis, refellitur. 194.
Canis ex congestis annulis, cuique suum tradit. 127. *Canis prudentia, & astutia.* 136. *Canum docilitas.* 129. *fidelitas.* 134. *Vindicta.* 130.
Cardanus, & Campanella metallis vegetativam vitam absurdè adstruunt. 198.
Caro delicatè nutrita recalcitrat. 77.
Cartesij Sententia de brutis, à Peripato rejicitur. 117.
Castanæ juxta Aetnam exoticæ magnitudinis. 202.
Castimonia, Magistra præstantissima Scientiæ, ac Sapientiæ. 108.
Cerebrum estu libidinis penitus consumptum. 108.
Ceremoniæ, quæ Magi, &c. se Orco devovent. 66.
Chaldæi, Astrologiæ Nutritij. 48.
Chrysopeja an fabulosa? 239. *est quidem possibilis, sed difficillima, & multis fraudibus obnoxia.* 241.
Cicadæ Brasiliæ in viventia vegetativa degenerant. 211.
Ciennien, arbor Sinica, mira vastitatis. 202.
De Cæli Natura, materia, forma, corruptione variæ Philosophorum sententia.

I N D E X.

tiæ. 5. &c. Cælorum numerus. 6. Cæli num solidi, an liquidi? 6. &c. Cælum planetarum, Empyreum. 6. Cælorum varia systemata. 15. Cælum est corpus creatum. Ejus notalis dies, situs, amplitudo, pulchritudo. 7. &c. supremi Cæli, & terræ distantia. 8. Cælum à multis contemnitur. 9. Colloquia turpia, summè nociva. 77. Cometa non semper; sæpe tamen rerum fatalium sunt prodromi. 50. hominum vultus, animosque ad Cælum erigunt. 51. ex natura sua sæpe discrasia cujusdam sunt indicia. ibid. Concordia rara muris, & felis, avis, & canis. 128. Conscientia bona, & mala. 211. Consuetudo prava difficulter expugnatur. 78. Copernicus. Ejus systema. 13. in forma Hypothesis defensum. 14. Corylacea Virga sympathica ad metalla propensio. 166. &c. 168. hujus Virgule abusus. 166. Creaturæ scala sunt, per quam ad Deum ascendimus. 30. hujus scalæ usus. ibid. Crux electorum Characteristica exoptanda. 56. Contra Cupidinis tela scutum optimum, fuga otij. 106. D. Cypriani conversio. 62.

D.

Dæmones domestici. 76. Dæmonis Scientia, & potentia. 60. &c. quæ tamen à Sanctis ludibrio sæpe habitæ. 61. dæmonis latentes cuniculi

ad subvertendos homines. 73. Ejus suggestionibus, & insultibus quomodo obviandum? 74. &c. demon sæpe ludit Sagas, Magos in convivij, divitijs, & honoribus procurandis. 92. quòd nempe plerumque ipsi facultas; sæpe desit voluntas. 93. Deliberatio de vitæ statu negotium est negotiorum. 180. Disc. VI. Ariad. Phys. quare illam mille dolis impedire satagit Diabolus. 184. Disc. VI. Ariad. Phys. Dentes Monstruosi. 183. Discurs. VII. Oedip. Phys. DEUS ubique præsens. 30. Diane Ephesina templum. 224. Dracones Indici insolitæ magnitudinis. 206.

E.

In Elementa stupendum sæpe Imperium tenebrarum Principis. 89. Elephantis sagacitas. 125. Vindicta. 130. Pietas. 132. Mansuetudo. 133. Epitaphium Astrologi. 37. bicorporis Monstri. 189. Pygmæorum. 185. Contemptoris Vocationis Religiosæ graviter puniti. 183. Disc. VI. Ariad. Phys.

F.

Fasciculus Florum artificiosus Regina Sabe. 230. Fatum quid sit Astrologis? 83. Ficus Indica. 202. Filij à Maria Matre degeneres. 212. æterna reprobationis stigma, in usum fronti, jam circumferunt. 212. 217. Fletus.

I N D E X.

Fletus. 209. *Ejus causa*. 210. *Fletus sanguineus*. *ibid.* *Fletum Tyrannus quidam cur vetuerit?* 211.
Fontes Juventam, Vitam, restituentes. 101. 178. *Disc. VI. Ariad. Phys. aliorum fontium, & fluviorum mira*. 176. 178. &c. *Discurs. VI. Ariad. Phys. Paradoxæ fontium virtutes unde?* 178. *Disc. VI. Ariad. Phys. Fulgur*. 18.
Fulmen, quid sit? 17. *triplici modò accenditur*. 17. &c. *accommodum illi tempus, aetas*. 18. *Mira de fulmine*. 18. &c. *fulmen varium. ib. fulmina ad Cancri tropicum, & in Brasilia, cur rariora?* 18. *fulmine liquores tãtèti nocent*. 20.

G.

Gemma Paraquariæ, admirabilis dicta. 171.
Gigantum Monstra. 183. *Disc. VII. Oedip. Phys.*
Gleba Arabica verè heliotropia. 172.
D. Gregorij Thaumaturgi vite synopsis. 104.

H.

Herbarum mira vis. 162. &c. 164. &c. 192.
D. Hermanni Contracti elogium. 181. *Discurs. VII. Oedip. Phys.*
Hoangicoyu avis Simica in gratissimi saporis piscem degenerat. 211.
Hoitziltotlus avis Indica, Crucis amorem docet. 134.
In Homine Natura mira. 160. &c. *homines Monoculi, Cinocephali, aliisq; Naturæ vitijs notati*. 190. *num ve-*

rus homo nasci ex fera possit? 188. *homines occultis dæmonum fraudibus aded acriter impetuntur*. 73. & *tamen rident inter pericula*. 74. *Domestici eorundem hostes; caro, sensus, occasio, consuetudo, scandalum &c.* 76. *qua ratione hostes hi expugnandi?* 76. 80. &c. *hominum dementia, qui se Orco devovent spontanea mancipia*. 66.

Horologium Caroli M. 229. *horologium hydraulicum*. 232.

I.

Iannellus Turrianus, sui temporis Archimedes. 226.
Jansenius. Ejus hæresis. 248. *per totum Discurs.*
Jasspis horologus. 171. *Jasspis, Imaginem Deiparæ, à Natura jam insculptam, eleganter exhibens*. 197.
D. Ignatij Loyolæ, Societatis JESU Fundatoris elogium. 1. &c. *Ejus orandi studium, & perpetua conversatio in Cælis*. 28. &c. 32. 34. &c.
Ignis fatuus. 16.
Imaginationis vis. 158. *inde stigmata infantium. ibid*
Inedia in multos menses naturaliter tolerari potest. 100.
Infans centoculi instar Argi natus. 190. *alius, armati similitudinem referens. Ibid.*
Insulæ duæ prodigiose, in lacu Mommonico Boreali, quarum una Viventium dicta. 101.
Intentio bona, verior est Chrysopaia. 242. *hinc ad singulas actiones esse exten-*

I N D E X.

extendenda. 244. *sed, quod dolendum, facile negligitur,* 243.
Interula Magica, seu Inferni Camisia, ut vocant. 100.
Iris. Ejus Natura, & genesis. 21. &c. *caelestis est Protheus, & signum tum Naturæ, tum Authoris Naturæ.* 73.
D. Justini Martyris elogium. 251.
Juventus hostem seipsâ majorem non habet. 76. *Juventus restituta.* 101. *ad Juventutem rediit Senior Hispaniæ Abbatissa.* 101.

L.

Lapididina. 169.
Lapidum Natura, genesis, pretium, virtus, aliâque mira. 170. &c. 172. *Eorum varia, & rarissima figura.* 196. *ob quas vitam illis quidam, sed malè, tribuebant.* 197.
Lapillus rarus Clementis VII. & Leonis X. 171.
Lapis fulmineus. 17.
Lapis Philosophicus. 239.
Lauri à fulmine immunitas unde provenire possit? 168.
Levitas gravis, & levis gravitas. 201.
Lucerna inextinguibiles. 231.

M.

Machinæ ab arte celebres. 229.
D. Maclovius in balena Sacris operatur. 206.
Magia Artificialis. 231. & *per tot. Discursus.*
Magia Diabolica. Ejus nuda cognitio, & Intellectum tantum perficiens, est utilis, & Philosopho necessaria. 63.

hujus origo, & Natura. 64. *Magia Diabolica summum Miraculum, quod annis tot vigerit.* 65. *Magia hæc Diabolica fide nititur, proin infida.* 65. 77.
Magia Diabolica quid possit, quid non possit? 87. 97. *quid in Sidera, & Elementa?* 88. 90. *quid in bona fortuna?* 91. *in bona famæ, etiam piorum?* 92. *quid in ipsum hominem?* 102. *hujus Magiæ effectus veri, & præstigiatorij.* 70. *quorum veritas, aut vanitas unde desumenda?* 71.
Magia Diabolica quomodo fæderatos suos insensibiles, invulnerabiles reddat absque Miraculo? 99. *an temporis præteriti reparare vigorem?* 100. *an absque penetratione nonnumquam cultros, clavos, & acus &c. in corpus immittere possit?* 98.
Magia omnis an fabulosa? 85. *Magia Diabolica effectus quomodo discernendi ab invicem, & ab alijs?* 67. &c.
Magorum &c. nocturna tripudia an solum phantastica? 94. *ritus in his orijis execrandi.* *ibid.*
Magiæ naturalis Paradoxa phænomena sæpe ex antipathica, & sympathica virtute facile solvuntur. 157. 168. *item alijs ex fontibus, ut rerum similitudine, vel dissimilitudine.* 158. *influxu Siderum.* *ibid.* *naturali Magiâ palliatur non raro spuria, & Stygia.* 159.
Magnetes validissimi in Norwegia. 152. *Magnetica acus. Ejus inventio.* 151. &c. *virtus, & proprietates.* 152. *quomodo hæc virtus destrui, aut conservari*

I N D E X.

vari possit? 153. *Magnes armatus pondus sustinet quinquagies centies seipso majus.* 153. *Magnetis ludicra spectacula.* *ibid.* ope *Magnetis mira epistolae scribendi ars.* 154.

235. *morborum sapiens antidoton.* *ibid.* & 156.

Myrmecidis compendiosa quadriga, & *Navis.* 225.

N.

MARIA, *Thesauraria omnium Gratiarum.* 213. *Ejus cultus pignus est Prædestinationis. Necessitas, utilitas, honestas Mariani cultus.* 213. *cultus hic quo potissimum modò exerceatur?* 217. *Mariæ in impetrando potentia; ad succurrendum promptitudo; Ejus Dignitas, & aliæ Gratiarum prærogative.* 214. &c.

Natura juxta Plinium nusquam major, quàm in minimis. 203. *Naturæ mira in homine.* 160. &c. *mira Naturæ opera non continuò ad Magiam releganda.* 164. *Naturæ abortus.* 187 190. *Naturæ Ordo, vel Universi leges ab Orco, ejusque confederatis an mutari possint?* 87. 97.

Maris æstus. 179. *Ejus causæ.* *ibid.*

Discurs. VI. Ariad. Physf.

Neronis Regia magnifica. 225.

O.

Metallicæ fodinæ. 173. *ductuum metallicorum Signa* 159. 173. *Metallorum Natura, genesis, virtutes.* 173. *metallanum vivant, & nutriantur Plantarum instar?* 198. &c.

Observatio. Non qualibet est superstitiosa. 166.

Occasio mala. 79.

Oculorum custodia. 77.

Oratio in tentationibus est scutum optimum. 76.

Microcos. cum Megacos. analogia. 41.

Minimorum operum mira. 226.

Mira inter, & Miracula discrimen. 69.

Mobile perpetuum. 232.

Otium, malorum omnium origo. 105. *ad fugam otij quænam incitent?* 107.

P.

Monstra. Eorum causæ, & varietas.

183. *Discurs. VII. Oedip. Physf.*

monstra arborum, 202. *brutorum,*

piscium. 191. 201. *monstra nonnunquam nascuntur Divinâ Nemese Parentum scelera ulciscente.* 188. *sunt*

Ira Divinæ non rarò Interpretes, &

calamitatum Feciales prodromi. 190.

Montes quidam, viva Inferni symbola.

175. *varia eorundem mira.* *ibid.*

Mundi Natales. 4.

Musica. 233. *cordium clavis.* 234. &

affectuum turbidorum moderatrix.

Palme genus, in Insulis Maldivis, compendiosum Naturæ Armarium. 165.

Paradoxa Physica virtutis sympathicæ, & antipathicæ. 155. &c.

Partus monstrosi, 187. &c.

Philosophi Antiqui in hortis, atque pratis docuerunt. 116.

Philosophia, optima in adversis Magistræ, tunc vel maxime solatur. 55. &c.

Philosophorum plerumque fascinum, Venernus, & Philtra. 105.

00

phona-

I N D E X.

- Phonasci lepidi, Psittacus, & Molossus. 112.
- Pictura Artificiose Artificum celeberrimorum. 231.
- Planeta. 10. &c. septem hominis atatibus respondentes. 41.
- Planta, Agnus Tartaricus dicta. 193. planta num sentiant? 194. &c. planta in Regijs Peruvia hortis ex argento, atque auro mirè celata. 230. quaedam planta humanum tactum refugientes. Ab his Juventus discat. 192. Plantarum mira vis. 162. &c. 164. &c.
- Pluviae variores. Sanguinea, &c. 227. Ejusmodi pluviarum causæ. 228.
- Polypus piscis. 137.
- Præsentia Divina. 30. Ejus exercitium. 31. Sanctis usitatum. 32.
- Præstigiatorij Magicæ Partus. 71.
- Profectus in litteris, & virtute simul, perquam arcto neſtuntur fœdere. 106.
- Providentia Divina, non Casus, aut Fortuna Mundum regunt, 55. Huic nos committamus. 56.
- Psillij, vino injecti, effectus. 20.
- Pulvis pyrius. 174. paradoxæ Ejus vires, & inventio. ibid.
- Pygmaei. 184. &c. Disc. VII. Oedip. Phys. Ejusmodi pumiliones trecenti, & sexaginta quatuor à Margaretha Comitissæ Hollandiæ Filia uno partu editi. 184. Disc. VII. Oedip. Phys.
- Pyramidum Ægyptiarum vastitas. 224.
- Pyrus puerpera. 201.
- R.**
- Regiomontani mirabilis Mæſca, & Aquæ. 229.
- Religiosi Status bonum. 182. Disc. VI. Ariad. Phys. ob hunc neglectum multè salute excidunt. ibid. & 184.
- Risus. 209. Ejus causa. 210. quidam risu extincti. ibid. risum fatalem movent herbe quædam, aliæque. ibid. risus in Peripato Atheniensi severissimè proscriptus. ibid.
- Ruc, avis portentosi roboris, Elephantem in sublime rapit. &c. 207.
- Rupes ambulans. 202.
- S.**
- Saga cur saucia in illo membro, quod in ferino corpore ictum exceperat? 98.
- Saludatores Hispania. 161.
- Sapientia impuris non conceditur. 108. &c.
- Schediasmatum, characteribus Magicis insignitorum, inanitas. 99.
- Scientia sine virtute non magni æstimanda. 61.
- Sensuum, oculorum maximè, & aurium custodia. 77.
- Serpens centum viginti pedes longus. 206.
- D. Severini Boëtij elogium. 55. Ejus Artificiose opera Magiæ insinulata. 231.
- Siderum motus velocitas. 12. & causa 13.
- Simia Julij Imperatoris castaneas ingeniosè clepit. 138. Simia Bengalensis mirò modò Christianorum legem optimam esse contestabatur. 127. Simia in India de pecunijs cum Barbaris ludunt, &c. ac de parto lucro potum liberaliter solvunt. 136.
- Simij duo è Lusitana progenerati. 187.
- Simon

I N D E X.

Simon, famosus Magus. 86.
Sol. *Quidam totâ vitâ sole tantùm passus.* 100.
Sonipes Apellis. 233.
Sphæra prodigiosa Archimedis. 227.
Spica, in Æthiopiæ Insula, stupenda Magnitudinis. 203.
Statuæ celebres. 229. *Statua Fenellæ Reginæ cum pomo aureo; at luctuoso.* 230. *bellum est voluptatis transitoria ektypou. ibid.*
Stellæ fixæ. 11. *Earum numerus, & magnitudo.* 11. &c.
Stratagema lepidum Cosingæ. 29.
Succi Stygiæ ad soporem inducendum. 100
Succorum quorundam thymaturga vis. 174.
Sympathia. Ejus effectus. 155. &c. 194.
Systema Copernicanum. 13.

T.

Temperamentum ex influxu Planetarum. 41.
Tempestates Magicæ. 90. *non semper oriuntur ope Diabolicâ, quamvis Sagarum id existiment.* 91.
Templum Dianæ Ephesinæ. 224.
Tempus malè impensum. 107.
Tentationes quomodo eludendæ? 74. &c.
Terra. 208. *juxta Campanellam animal est rationale. ibid.* *Terræ Motus. Quæ Eorum causa, & Natura?* 208. *integras evertunt Urbes.* 209. *Eorum prævia indicia.* 209.
Thermometrum. 235. *Ejus inventio, & Commoda.* ibid.
D. Thomæ Aquinatis elogium. 140. &c.
Tonitru. 18.

Troglodytæ. 185.
Tuba. Harum clangorem exactè imitatur Peruvia quædam volucris. 122.
Tubus Torricellianus. 237.

V.

Venti unde, & quid sint? 24. &c. *qua impulsus Eorum causa?* 25. *cur tanta diversitas?* 26. *quinam Venti serenitatem afferant, vel tempestates?* 27. *Venti Magiâ excitati.* 89. *Venti in duobus Brachmannum dolijs.* 89. & *apud Finnos, &c. Venti venales.* ibid. *Ventorum utilitas.* 28. *Vis.* 228.
Vesuvij Montis triste spectaculum. 175.
Veterius, Philosophorum fascinum. 105.
Vires maximæ minimorum animalculorum. 205.
Virtus homini utilis, & necessaria. à Besijs illum hæc discernit. 143.
Vita hominum tota propemodum otiosa. 108.
Vitrum. Ejus flexilem tempericm Tiberij Cæsaris Artifex invenit. 231.
Vivens ex non vivente. 211.
Vocatio ad certum Statum res est maximi momenti. 181. *Disc. VI. Ariad. Phys. Vocationis neglectæ contemptor num reatus gravioris reus?* ibid. *Vocationis neglectæ pana.* 182. 184. *Disc. VI. Ariad. Phys.*
Voces articulata avium, & Brutorum. 119.
Voluntas hominis à despotica Magiæ Tyrannide semper immunis. 103.
Uranoscopus piscis, caelestium amorem doceat. 134.

I N D E X.

Z.

Zeuxis picturas suas magni aestimabat. Zoophyta. 192. ad varias species à varijs referuntur. 193.
 233. unam tamen damnabat ipsus.
 233. *Zoroaster infamis Magus.* 64.
Zischas Hereticus, cur post mortem ex suo corio fieri tympanum voluerit? 169. * * *

F I N I S.

Errata emendanda.

Seluciz. - lege - Seleuciz. 30. lin. 10. cepit. - - cepit 63. l. 22. Suis - - tuis. 36. l. 24. Trithen - - Trithem. 71. in citat. Anditorum - - antidorum. 74. l. 9 Magarum - - Magorum. 88. l. ult. immisso - - inmissa. 90. l. 30. obnoxia - - obnoxia. 102. l. 6. Si quæ digna callidè. - Si quæ digna amore - - - exaggeret, quæ indi- - - - gna callidè occultet. - - - lin. 102, circa fin.	Henrici D. lege - Henrici VIII. 119. l. 25. aufferunt. - - aufferunt. 123. l. 13. MEL. - - LEUC. 136. l. 10. animatum - - animatam. 168. l. 3. asbestos. - - asbestos. 171. l. 25. - - - & 175. l. 5. coryacea - - corylacea. 174. l. 9. Brisgojæ - - Brisgojo. 174. l. 28. falsa - - Salsa. 179. l. 4. Dicurs - - - VI. Ariad. Physf. hæ - - hæc. 195. l. 11. scrobe - - Scobe. 199. l. 13.

